T. MACCI PLAVTI

COMOEDIAE

EX RECENSIONE

GEORGII GOETZ ET FRIDERICI SCHOELL

FASCICVLVS V

MOSTELLARIAM PERSAM POENVLVM COMPLECTENS

LIPSIAE
IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI
MDCCCXCVI

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEVBNERI

PRAEFATIO

Notae quibus in hac editione utimur hae sunt:

| ad denotandos hiatus non legitimos.

† ad corruptelam sive verborum sive metri indicandam.

* ad lacunas signandas (nisi moras deficientes per ◡ et _ apposuimus).

[ ] ad delendas litteras syllabas voces personas[1]) perperam traditas maioresve interpolationes.

( ) ad secludendos versus ex dittographia vel retractatione scaenica ortos.

⟨ ⟩ ad insigniendas litteras syllabas voces personas contra libros suppletas.

ad adumbrandum (personae) spatium in librorum scriptura.

A codicis rescripti Ambrosiani scripturas (quas in Poenulo ex parte retractavit[2]) Goetzius) litteris capi-

1) De personis notandis respicienda sunt quae ad singulas fabulas in quibus singularis est condicio ad dialogorum initium adscripsimus.

2) De opera nostra in *A* posita cuius iudicium perstrinximus in praef. fasc. IV p. IV sq., is nuper respondit in relationibus societatis Gottingensis a. 1895 p. 115. Cui cum plura opponenda sint, unum sufficiat quod recte nos praestrigiandi artem ei tribuisse denuo probet. Scilicet de Cistell. v. 450 testanti Schoellio fidem ideo derogandam esse contendit, quod praeoccupata ex supplemento suo mente codicem inspexerit. Quod unde habet aut scire se posse credere omnino potuit?

talibus exhibemus adpunctis infra vel seiunctis incertioribus: alteram recensionem (*P*) litteris antiquis reddimus scripturas discrepantes per *vel* adiungentes rariusque singulos codices (Palatino-Vaticanum *B*, Palatinum Decurtatum *C*, Vaticanum Vrsinianum *D*) commemorantes.

Scripturis a contextu discrepantibus vel signis in contextu ad mutationem indicandam adhibitis ubi nihil additum est, ad Italos redire emendationem sciendum est. Ceteroqui librorum scripturis per colon (:) discretis in adnotatione vel per signa supra posita conspicuis per voces[1]) *corr(exit)*, *trai(ecit)*, *add(idit)*, *suppl(evit)*, *del(evit)*, *secl(usit)*, *lac(unam) sign(avit)*, *dist(inxit)*, *discr(ipsit)* adiunximus nomina correctorum. Ex quibus haec per compendia exhibuimus: *Ac(idalius)*, *Ald(us)*, *Bent(leius)*, *Bo(thius)*, *Ca(merarius)*, *Fl(eckeisenus)*, *Goe(tzius)*, *Gru(terus)*, *Gul(ielmius)*, *Guy(etus)*, *Herm(annus)*, *Lachm(annus)*, *Lamb(inus)*, *Loe(wius)*, *(C. F. W.) Mue(llerus)*, *Py(lades)*, *Ri(tschelius)*, *Sarac(enus)*, *Scal(iger)*, *Schoe(llius)*, *Scu(tarius)*, *Sey(ffertus)*, *Stu(demundus)*, *Turn(ebus)*, *Vss(ingius)*.

Quibus rationibus et poetae verba tractaverimus et apparatum constituerimus et orthographiam administraverimus in prioribus praefationibus declaravimus. Sed quaedam ad Mostellariam et Persam, paulo plura ad Poenulum adnotanda sunt, etsi omnem materiam exhaurire hoc loco neque possumus neque volumus.

MOSTELLARIA. 21. erilem ⟨gnatum⟩ *Langenus 'D. Litztg.' a. 1893 p. 1097*. — 62. Datur? es inho-

---

Neque in legendo neque in relegendo palimpsesto de eiusmodi supplementis cogitavit Schoellius, quae in imprimenda demum editione lusit non nimium, ut par est, lusui tribuens.

1) Accedunt compendia tralaticia *om(isit)*, *praem(isit)*, *inv(ertit)*, *compr(ehendit)*, *vid(etur)*, *rubr(icator)*, *ras(ura)*, *s(upra) v(ersum)* similiaque.

nestus *Redslobius 'Lit. Cbl.' a. 1893 p. 1853.* — 73. Venit quod nolis quam *Goetzius Bentleio Ritschelioque ducibus.* — 74. sis nunciam: i *dist. Gimmius 'de adiect. Pl.' (ed. a. 1892) p. 27.* — 86. multa ⟨iam⟩ institui *Sigismundus 'N. philol. Rdsch.' a. 1894 p. 85.* — 104. (Sibi quisque similes) uolt (suas) *pro* uois (sua) *iuxta* (sibi quisque inde exemplum) expetunt *et* parcunt *quod sequitur ferri vix posse monet Seyffertus,* similes ut struant (*vel* fuant) *temptans* (⟨q⟩uo [*vel* qui] is sient *Schoellius*). — 124. Reparount *D, ut vid.* — 155. t⟨um⟩ a me *Seyffertus.* — 169. *De* muliéris (*multoque adeo magis de* Mineruía *quod cum Haveto valde commendant Skutschius Lindsayusque*) *magnopere dubitamus cum Seyfferto* (*de* mulier *vocativo cogitante*); *item* fartim *dubitanter reliquimus defendente Skutschio 'Berl. philol. Wschr.' a. 1894 p. 138 sq.: quamquam satis debili nititur fundamento forma facillime ex* FARTIM *ligatura in versus fine derivanda.* — 186. tam docilem te et bene doctam *Redslobius l. s. s.* — 213. malesuada, nihili lena *idem itemque Sigismundus l. s. s.: ubi* cantilena *Vssingii placuit Skutschio l. s. s. p. 137.* — 278. ut *pro* ni *a Ritschelio repositum commendat Seyffertus coll. v. 992; Pseud. 1102, 1110; Stich. 269, al.* — 288. Purpura ad uitia occultanda est usus turpi mulieri *lusit Goetzius.* — 319 *et* 331. *Cf. Skutschius l. s. s. p. 139.* — 324. Duce me. DEL. Amabo, caue (*pro* amabo. DEL. Caue) *Goetzius.* — 327. comius *Schoellii* (*probatum Redslobio aliisque*) *mire impugnat Skutschius l. s. s. p. 140 adn., quasi lectus non a Philolache stratus sit 'comius': ceterum cf. Poen. 697.* — 370. Quid mihi sit boni [si] mentir⟨i⟩er *Schoellius.* — 385. PHILO. Perdis rem. ⟨DEL.⟩ Tace, amabo *Goetzius.* — 475. *Sic correximus, non quia Plautum immodulata dedisse credamus, sed quia librorum memoriae hanc scripturam subesse persuasum habemus certa ratione vix emendabilem.* — 586 sq. *Cf. Skutschius l. s. s. p. 140.* — 651. meridie *cum Vsenero et hoc loco servari et aliis reponi*

vult confidenter idem p. 138, originationem sane veram cum usu confundens. Nam Plautum 'ad meridie' dixisse probari nullo modo potest. — 731. Vitam <quom> colitis *Redlobius l. s. s.* — Vítam colitís *. TR. Ímmo [u]it<a> antehác erat *Seyffertus, alioqui* <ea> uit<a> *exspectans: ubi* uita (*ut alias 'uiuere'*) *de vita bona, hilara dici putamus.* — 732. Ita: Oppido o. o. *dist. Redslobius improbante Seyfferto: qui nusquam post* Qui *vel* Quidum *sic adhiberi* Ita *monuit, quod hoc loco eadem ratione qua alias* Nam *post interrogationem usurpatum esse videatur.* — 775. TRANIO *errore intercidisse in edit. maiore adnotatio docet.* — 878. *Pro* ire uis (*ex* ir' uis *vix defendendo*) *de* iueris *cogitat Skutschius l. s. s. p. 140 adn.* — 1077. mi opportunus aduenit *Gimmius l. s. s.* — 1134. *De* ista: ito ad me *cogitant Goetzius Seyffertusque duce Camerario.*

PERSA. 60. His cognomentum erat duricapitonibus *Sixius in Comment. in honorem Leemansii scr. (ed. Amstelod. a. 1885), idem ex v. 100 ad a. DLVI u. c. fabulam referens propter IIIviros epulones ad Iovis epulas parandas illo anno creatos.* — 78. *Cf. Skutschius 'Berl. philol. Wschr.' a. 1892 p. 1615* (Querintne *Fleckeisenus Annal. philol. t. CI p. 75*). — 95 sq. nisi cremore crasso sit [ius] collyricum, Nihilist *Sonnenscheinius 'Class. rev.' a. 1892 p. 401.* — 140. <Vt> núm-quam h. h. h. prius edis *Langius Annal. philol. t. CXLVII p. 193.* — 150. *Cf. Skutschius 'Forschungen' I p. 72.* — 171. censueram *praefert Redslobius 'Lit. Centralblatt' a. 1892 p. 1441, fortasse recte.* — 181. <m>ea opera *Seyffertus.* — 203. † obieci <gradus> *Langenus 'D. Littztg.' a. 1892 p. 1233 sq. recte immutata cum Schoellio sententia sua.* — 217. *Spatium post* ergo *ex versu olim bipertito repetens sic Seyffertus v. dimetitur:* Éo ego hinc haud longé. # Et quidem ego haúd longe. # Quo ergó, scelus *e. q. s.: quamquam cf. Schoellius praef. p. XXV sq.* — 221. <Sed> quid ais *Sonnenscheinius l. s. s. p. 401.* — 223. est *del. Leo 'Pl. Forschungen'*

p. 255. — 260. dixit fore die *Seyffertus.* — 265. homini ibus *Sonnenscheinius l. s. s.* — 268. Virtust *cum aliis reicit Leo l. s. s.* Vírtus est ubi occásio ‖ Ádmonet díspicere: quíd faciet mihí *Seyffertus.* — 269. uapulet *tutatur Seyffertus coll. fragm. fab. cert. 74* (uapula Papiria). — 272. *Anapaesticam mensuram suadet Skutschius 'Berl. philol. Wschr.' a. 1892 p. 1617.* — nunc pro domum *BCD habent.* — 353. Neque *pro* Non ego (*et* plure *cum Seyfferto*) *Sonnenscheinius l. s. s.* (*cf. Leo 'Pl. Forschungen' p. 251*). — 359 sq. quam tuo Fiat. quae hae res sunt *Saturioni continuat Appulnius Quaest. Pl. p. 51.* — 392. eccillud *Sonnenscheinius p. 400.* — 440. seruandum *Seyffertus.* — 452. procedit postprincipio *defendit Skutschius 'Berl. philol. Wschr.' a. 1894 p. 138.* — 469. agerite uos *retinuimus coll. 'amoliri' et 'amovere' 'se' vel 'aliquem'. Cf. etiam Truc. 112.* — 485. 486. *Ex A etsi etiamnunc probabile ducimus hoc loco lacunam esse* (Quis hicst *apte confert Seyffertus ex Poen. 1332*), *tamen quid lateat nimis incertum est.* — 512. mi hi⟨c⟩ *Redslobius l. s. s.* — 570. *Cf. Skutschius 'Forschungen' I p. 86.* — 571. Ferreos postes *Kochius Mus. Rhen. t. XXXII p. 98.* — 576. *Post h. v. lacunam esse censet Seyffertus.* — 792. ⟨PAE.⟩ Praeben tu? (*scil.* pedes) DO. Puere, Ne *e. q. s. Seyffertus.* — 797 sqq.: Iúrgium hinc aúferas, ‖ Sí sapias. DO. At, bóna liberta, haec scíuisti et me célauisti? LE. Stúltitiast quoí bene ‖ Ésse licet eúm praeuorti lítibus. postérius istuc ‖ Té magis pár agerest. DO. Ýritur cór mihi *e. q. s. Seyffertus.* — 802. 803. Ne árdescat. DO. Lúdos me fácitis, intéllego *idem.*

POENVLVS. 8. *Cf. Apuleius Met. I 26 s. f.* (*'cenatus solis fabulis'*). — 24. queant *mavult Seyffertus.* — 30. *De* peritent *dubitat idem: quam formam tamen obscurare noluimus.* — 33. Canora *corr.* D^2 *in ras.* — 134. *Adde testimonium libri glossarum* (*C. G. L. V p. 176, 20*)*:* Cauerna caua [a]ut grata gratia aut rauca raua et laetam laetitiam Plautus dixit. — 137. *Cf.*

Nackius Val. Cat. p. 16. — 140. *Ex* Adamans (*quod* AD[VL]. Amans *esse credimus*) *post Pyladem* At amans *efficit Seyffertus.* — 218. concessauimus *BCD exhibent.* — 232. quasi ⟨si⟩ in lust⟨r⟩ost *Schoellius.* — 238. *Cf. Ausonius p. 182 ed. Peip.:* Sicut a poeta legimus usurpatum: Modus omnibus utile rebus (*nisi potius ad Horatium hoc pertinet*). — optumu[m]st *Leo* '*Pl. Forschungen*' *p. 279.* — 246. inuenustate ⟨onustae⟩ *Schoellius.* — 250 sqq. Sorór, parce, amabo. ‖ Sat est ístuc alios dícere ‖ Nobís: ne nosmet [in] nóstra Etiám uitia[m] ⟨e⟩loquámur. ‖ AN. Quiésco. AD. Ergo amó te. ‖ Sed hóc nunc respondé mihi *Seyffertus.* — 258. Non iam me decet *idem de nostra discriptione dubitans.* — 274. Nebula *quid sit docet idem Burs. Annal. t. XLVII p. 119.* — 281. Nil hóc quidemst *idem coll. Mil. Gl. 19, Most. 981.* — 288. Eo illud satiust 'satis': quod satis est sapienti (*vel* habitu ⟨probi⟩s *coll. Stich. 59*) plus quam sat est *Schoellius. Nihil egit Brixius apud Niemeyerum Stud. Pl. p. 14.* — 309. auscultãri *B teste Hinckio,* auscultan̄ *teste Studemundo.* — 314. Viden ut *Abraham in cens.* ('*Wschr. f. kl. Philol.*' *a. 1885*) *p. 453.* — 328. lucrum ⟨ullum⟩ amare *Brixius l. s. s.* lucrum ⟨de⟩amare *vel* lucr⟨i de⟩um amare *Schoellius.* — 343. *Cf. Studemundus apud Schererum p. 46 sq.* — 352. ecce (*scil.* me), odium meum *dist. Abraham l. s. s. itemque Bachius p. 395 adn.* — 354. *Servato* namque *pro* meast *corr.* tuast *Seyffertus.* — 371. ninnium *removere non audemus, etsi quomodo explicetur nondum enucleavimus neque* Ninnius *nomen proprium quicquam iuvare videtur: cf. de eadem quaestione Palmerus Hermath. vol. XX p. 69.* — 377 sq. *Cf. Leo Vind. Pl. p. 7 sqq.* (⟨in⟩ me uerberetillum *corrigens obloquente Schoellio in Woelfflini Arch. t. IV p. 632*). — 383. sualum *B teste Studemundo.* — 385. et labellam, linguam — *cum A Schoellius ut* et sauium *aliaque additurum interrumpat Milphio verbis* Ecquid facies modi? — 407. ⌗ATQ· *Loewius recte legisse visus est.*

— 409. IDEM *spatiis codicis rescripti magis convenit quam* ITIDEM. — 430. *Recte iudicavit iam Richterus p. 602.* — 454. facere ut ⟨aes⟩ esset *Palmerus Hermath. t. XI p. 316.* — 471. ptenolatronica *Leo Herm. t. XVIII p. 581.* ptenolethronica *Birtius Mus. Rhen. t. XL p. 533.* — *Ceterum* lenutte *B habet teste Studemundo.* — 490. credier *praetulimus formam et exquisitiorem et optime referendam ad fidem lenoniam.* — 510. porcos *Palmerus in edit. Amph. p. 254.* — 518. obnixi sumus *temptavimus ducibus BC*[1] (*cf. etiam Stich. 45, al.*), *quo referatur sententia ad v. 504 sq. et 512. Ceterum* quid *BCD.* — 530. clabatorem *B teste Hinckio,* dabatorem *teste Studemundo.* — 534. edis *postulat Speijerus Observ. et emend. p. 1 sqq.* — 536. 588. *Cf. Buechelerus in Woelfflini Arch. t. I p. 279.* — 540. *Cf. quae ad Merc. v. 138 adnotavimus.* — 579. *De* aprugnum — aprunum *cf. Caesar p. 61.* — N(on) *recte Loewius legit:* ON *litterae nunc non apparent.* — 587. *Duas recensiones confusas esse censet Seyffertus* (si nil est litium *et* si nemost quicum). — *Cf. Sidonius Apoll. Ep. V 7, 2* (hi sunt qui lites emunt). — 607. abeamus, sed uos — ⟨ADV.⟩ Satis dictumst: abi *Niemeyerus Stud. Pl. p. 4.* — 609. fecerint *B*[2] *in litura teste Studemundo.* — 613. AG. *pro* ADV. *error est in maiore editione.* — 615. isto *pro* istuc *quod correximus Studemundum praeoccupasse monuit Seyffertus, etsi locum ubi is emendaverit neque addidit neque invenimus.* — 646. *Cf. Seyffertus 'Berl. philol. Wschr.' a. 1884 p. 1093.* — 648. *λύκον quod scripsimus commendatur prologi v. 92 sq. Cf. v. 1333 = 1382.* — 660. LY. Itane? ADV. Illest cupiens, aurum habet *Seyffertus Burs. Annal. t. LXXX p. 289.* — 662. calim *duce Festo Schoellius.* — 672. *Pers. om. B teste Ritschelio.* — 684. *Cf. Seyffertus Burs. Annal. t. XLVII p. 119.* — 690. Ah *delet Seyffertus duas in A confusas esse recensiones ratus. Sed cf. Bacch. 87; Ter. Ad. 342 et 597: unde de traiciendis verbis* Te a muscis quaeritare *cogitat Schoellius.* —

694. Quam <quom> regi Antiocho *Schoellius coll. Merc. 956 (cf. idem 'Heidelb. Jahrb.' t. II p. 51).* — 699. *Cf. Buechelerus Mus. Rhen. t. XLI p. 311.* — 706. *Cf. Seyffertus Burs. Annal. t. LXXX p. 343.* — 710. dare *reliquimus dubitanter: fortasse subiectum subaudiri potest.* — 720. Abduc me ergo: addictum *Seyffertus.* — 725. coepi (*a* coepio, *inf. pass.*) *Palmerus l. s. s. p. 316. vix recte.* — 742. Foras égrediri *Brixius progr. a. 1847 p. 10.* — 745. Quia *Nonium legisse censet L. Muellerus.* — malai (*vel* tantai) réi fuimus *Schoellius.* — 747. *Cf. Seyffertus Burs. Annal. t. XLVII p. 120 et ad v. 748 sqq. t. LXXX p. 309 adn.* — 778. raui<er>o *L. Muellerus, probabiliter.* — 796. te ire *CD.* tere *B teste Studemundo et v.* 815 quodrei *B*[1]. quo irei *B*[2] *et v.* 817 pacto *ex* pacco *B corr.* — 834. in *del. Abraham 'Wschr. f. kl. Philol.' t. II p. 453.* — 846. Qui hercle eampse *e. q. s. Schoellius. Cf. Gimmius de adiect. Pl. p. 22.* — 862. moech<ul>i *Schoellius.* — 864 sq. *Cf. Seyffertus Burs. Annal. t. XLVII p. 120.* — 874. qui homo eum norit, <sane (*vel* nimium) is> cito *Bachius de attr. p. 15*[2]. qui homo eum norit, norit: cito *tutatur Leo de Vid. p. 7 ex loco plane dissimili Rud. 1229.* qui homoeum norit, cito *Schoellius l. s. s. p. 52.* — 875. tu tac<itum hab>ere *Goetzius coll. v. 890. Cf. Kaempfius p. 37.* — 886. *Cf. Kampmannus de* EX *p. 19* (= *A*). — 905. *Cf. Bachius p. 369.* — 909. FERUEAM *in A recte legisse Loewius videtur: quod imprudentes in adn. negleximus.* — 950. HANC *recte legit Loewius* (HUNC *Studemundus*). — 994. quo ex quoppido *B teste Studemundo et v.* 995 bechaedre *et v.* 997 bas. — 1016. HA. Issam. MI. Arbinam quidem *tutatur Leo Archii t. IX p. 161, improbabiliter.* — 1165. Ego quidem meos mecum *Abraham 'Wschr. f. kl. Philol.' a. 1884 p. 271.* — 1168. *locum obscurum obscuratumque de Thraciis coniectura parum probabili removit Leo l. s. s. p. 162.* — soleni *etiam B teste Studemundo.* — 1169. Hodie hercle opinor *Abraham cens. p. 454.* — 1174 sq. *Cf. Brixius*

in progr. a. 1847 p. 6 sqq. (*ubi iam* cuiuis *emendabat*, omnium *v. 1188 et* ego *v. 1176 delebat*). — 1184. utitute (tu *ex* tet) *B teste Studemundo.* — 1189 sq. Rebús meis agúndis, ‖ Et quíbus annos multós carui quasque ⟨é⟩ patria perdídi paruas, ‖ Redde hís libertatem, ínuictae praemíum ut esse sciam píetati *Goetzius: ubi Schoellius monuit* ut *locum habere potuisse, si pro* redde his *duce A de alia verbi forma cogitemus. — Ceterum* $\overset{\text{A}}{\text{INUICTE}}$ *in A recte legit Loewius.* — 1195. SIT *ab initio A habet, ut a* Si tibi *versum incepisse certum sit.* — 1199. tuam sapientiam *cum Bothio traiciendum videtur admisso* haĕcquidem. — 1224. que *etiam D teste Studemundo.* — 1235. pro⟨que⟩ osse *Brixius progr. a. 1847 p. 14* (*ante Bergkium*). — 1258. hi falso *B teste Studemundo et v.* 1284 illa eredeunt. — 1286. e re militari (*h. e.* '*ut militum mos est*') *Seyffertus coll.* '*ex matronarum modo*'. — 1290. scit *B*[1]. sciet *B corr. teste Studemundo.* — 1292 sq. metuo miluos, — Mala illa bestiast — ne *dist. Seyffertus.* — 1295. olsonare *B teste Studemundo.* — 1314. $\overset{\text{L}}{\text{ALI}}$ *recte in A Loewius legit: item v.* 1319 $\overset{\text{I}}{\text{SUM}}$. — 1355. me *del. Langenus Stud. Pl. p. 352.* — 1382. no *ante* uel *excurrens Schoellius refert ad* ueris *pro* noueris *traditum v. 1384* (*B = P*). — 1391. sciui esse ⟨ambas⟩ *idem.* — 1403 sq. *et* 1409 *sic explicari vix posse nos non fugit: abstinuimus tamen mutatione in loco retractato. Ceterum v.* 1409 conpinga⟨m⟩ te *Skutschius de nom. lat. comp. p. 41.* — 1416. amammae *etiam B teste Studemundo.*

Ienae et Heidelbergae m. Oct. a. MDCCCXCV.

G. G. F. S.

T. MACCI PLAVTI

MOSTELLARIA

GRAECA PHASMA (PHILEMONIS?)

PERSONAE

TRANIO SERVOS
GRVMIO SERVOS
PHILOLACHES ADVLESCENS
PHILEMATIVM MERETRIX
SCAPHA ANCILLA
CALLIDAMATES ADVLESCENS
DELPHIVM MERETRIX
SPHAERIO PVER
THEOPROPIDES SENEX
MISARGYRIDES DANISTA
SIMO SENEX
PHANISCVS ADVORSITOR
PINACIVM (?) ADVORSITOR
LORARII

ARGVMENTVM

Manu mísit emptos suós amores Phílolaches
Omnémque absente rém suo absumít patre.
Senem út reuenit lúdificatur Tránio:
Terrífica monstra dícit fi[l]eri in aédibus,
Et índe †primum émigratum. intéruenit
Lucrípeta faenus faénerator póstulans,
Ludósque rursum fít senex: nam mútuom
Accéptum [tum] dicit pígnus emptis aédibus.
Requírit quae sint: aít uicini próxumi.
Inspéctat illas: póst se derisúm dolet,
Ab suí sodale gnáti exoratúr tamen.

2. absimit: *corr* B^2 ‖ 4. sileri: *corr Gru* ‖ 7. Ludusque B^2 ‖ 8. *del Ca* ‖ 11. exorator: *corr* B^2 ‖

ACTVS I

GRVMIO. TRANIO

SERVI II

GR. Exi é culina sís foras, mastígia,
Qui míhi inter patinas éxhibes argútias.
Egrédere, [h]erilis pérmities, ex aédibus.
Ego pól te ruri, sí uiuam, ulciscár probe.
Exi ínquam †nidore cupinam quíd lates?
TR. Quid tíbi malum hic ante aédis clam⟨it⟩átiost?
An rúri censes te ésse? abscede ab aédibus.
Abi rús: abi dieréctе. abscede ab iánua.
Em: hocíne uolebas? GR. Périi. qur me uérberas?
TR. Quia uíuis. GR. Patiar. síne modo adueniát senex:
Sine módo uenire sáluom, quem absentém comes.
TR. Nec uéri simile lóquere nec uerúm, frutex:
Comésse quemquam ut quísquam absentem póss⟨i⟩et?
GR. Tu urbánus uero scúrra, deliciaé popli,
Rus míhi tu obiectas? sáne hoc, credo, Tránio,
Quod te ín pistrinum s⟨c⟩ís actutum trádier.
Cis hércle paucas témpestates, Tránio,

Personas plerasque servavit B, raras CD¹: notamus tantum quae omnino addendae vel mutandae erant ‖ 2. exibes *vel* exhibes (*sic Nonius*) ‖ 3. herilis *vel* heriles | permities *B ras* ‖ 6. clamat iosi: *corr Ac duce Ca* ‖ 8. dierecte *vel* directe | ianua *vel* inua ‖ 9 sq. En: *corr Brixius* ‖ 12. Ne modo *Nonius* | saluos: *corr B² cum Nonio* ‖ 13. ueri *vel* ueñ ‖ 14. posset *vel* possit: *corr Py* (*cum B²?*) ‖ 15. scurra *vel* cura | popli *vel* populi ‖ 16. obiectas *vel* obiecta | hoc *solus B s. v.* ‖

Augébis ruri númerum, genus ferrátile.
Nunc dúm tibi lubet licétque, pota, pérde rem,
Corrúmpe †[h]erilem, adulescentem óptumum:
Diés noctesque bíbite, pergraecáminei:
Amícas emite, líberate: páscite
Parasítos: obsonáte pollucíbiliter.
Haecíne mandauit tíbi, quom peregre hinc [i]ít, senex?
Hocíne modo hic rem cúratam offendét suam?
Hocíne boni esse offícium serui exístumas,
Vt erí sui corrúmpat et rem et fílium?
Nam ego illúm corruptum dúco, quom his factís studet.
Quo némo adaeque iúuentute ex omni Áttica
Antehác est habitus párcus nec magis cóntinens,
Is núnc in aliam pártem palmam póssidet.
Virtúte id factum tua ét magisterió tuo.
TR. Quid tíbi malum me aut quíd ego agam curátiost?
An rúri, quaeso, nón sunt quos curés bouis?
Lubét potare, amáre, scorta dúcere:
Mei térgi facio haec, nón tui fidúcia.
GR. Quam cónfidenter lóquitur [fue]. TR. At te Iúppiter
Dique ómnes perdant: ⟨fúfae,⟩ oboluisti álium,
Germána inluuies, †rusticus, hircus, hára sui⟨s⟩,
†Canem capram commixtam. GR. Quid uis fíeri?
Non ómnes possunt ólere unguenta exótica,
Si tú oles: neque supérior quam erus accúmbere
* * * * * * * * * * * *
Neque tám facetis, quám tu uiuis, uíctibus.

---

20. iubet *vel* lubet ‖ 21. optumum *vel* optinum ‖ 24. pollucibiliter (*sic gloss. Plaut. et Fulgentius*) *vel* pollucibiter ‖ 25. ut: *corr Bo* ‖ 28. rem et *vel* semet ‖ 29. duco *vel* dico ‖ 31. parcus *vel* pacus *vel* porcus | continens *vel* contineas ‖ 34. mea ut: *corr Muretus* ‖ 36. Iubet *vel* lubet | ducere *vel* deducere ‖ 38. *del Ri: cf. 39* ‖ 39. *add Goe cum Loewio duce Ri* | oboluisti allium *vel* obolusti alium ‖ 40. rusticus *etiam Donatus* ‖ 41. caprã *vel* capra n̲ ‖ 42. ungenta *Nonius et Priscianus* ‖ 43. quam erus *solus habet B* ‖ 44. *lac sign Ri* ‖

Tu tibi istos habeas túrtures piscís aueis:
Sine me áleato fúngi fortunás meas.
Tu fórtunatus, égo miser: patiúnda sunt.
[TR.] Meúm bonum me, té tuom maneát malum.
⟨TR.⟩ Quasi ínuidere míhi hoc uidere, Grúmio,
Quia míhi benest et tíbi malest. digníssumumst.
Decét me amare et té bubulcitárier,
Me uíctitare púlcre, te miserís modis.
GR. O cárnufic⟨i⟩um críbrum, quod credó fore:
Ita té forabunt pátibulatum pér uias
†Stimulis, si huc reueniát senex.
TR. Qui scís, an tibi istuc éueniat prius quám mihi?
GR. Quia númquam merui: tú meruisti et núnc meres.
TR. Orátionis óperam compendí face,
Nisi té mala re mágna mactarí cupis.
GR. Eruóm daturi⟨n⟩ éstis, bubus quód feram?
†Data es inonestis ágite, porro pérgite,
Quoniam óccepistis: bíbi⟨te⟩, pergraecámini,
Este, écfer⟨c⟩ite uós, saginam caédite.
TR. Tace átque abi rus: ego íre in Piraeúm uolo
In uésperum paráre piscatúm mihi.
Eruóm tibi aliquis crás faxo ad uillam ádferat.
Quid ést, quod tu me núnc optuere, fúrcifer?
GR. Pol tíbi istuc credo nómen actutúm fore.
TR. Dum intérea[s] sic sit, ístuc 'actutúm' sino.
GR. †Ita est: sed unum hoc scíto: nimio célerius
†Venire quod moleste quam íllud quod cupidé petas.
TR. Moléstus ne sis: núnciam i, rus te ámoue.

---

47. tibi habeas hos *gramm. de dub. nom.*: tibi obustos (*vel* abe istos) *Servius* || 51. *add Muretus* || 52. dignissumũst *vel* dignis sũmus || 53. Decet (*sic Nonius*) *vel* Licet | bubulcitare *Nonius* || 55. *add Py* || 62. Seruum: *corr B ras* | *add Py* | bubus *vel* bobus || 63. inonestis *vel* inhonestis || 64. occepistis *vel* occepisti | *add* B^2 || 65. ecferite *vel* ecferute: *corr Ca* || 69. quod tu *vel* quid tu || 71. *del Lamb* || 73. illuc *vel* illud | quod *vel* quo (*item v. 76*) ||

Ne tu [erres] hércle praeterhác mihi non faciés moram.
⟨GR.⟩ Satin ábiit neque quod díxi flocci exístumat?
[GR.] Pro di ínmortales, óbsecro uostrám fidem,
Facite húc ut redeat nóster quam primúm senex,
Triénnium qui iam hínc abest, priusquam ómnia
Periére, et aedis ét ager. qui nisi núnc redit, — 80. 81
Paucórum mens[u]um súnt relictae réliquiae.
Nunc rús abibo: nam éccum erilem fílium
Videó, corruptum éx adulescente óptumo.

PHILOLACHES
ADVLESCENS

Recórdatus múltum et diú cogitáui
Argúmentaque ín pectus múlta institui
(Ego átque in meó corde — síst quod mihí cor —
Eám rem uolútaui et diú disputáui),
  Hominém quoius rei, quandó natust, 89
Similem ésse arbitrárer simulácrumque habére:
  Id répperi iam exémplum.
Nouárum aedium ésse arbitró similem ego hóminem,
Quandó [hic] natus ést: ei rei argúmenta dícam.
(Atque hóc haud uidétur uerí simile uóbis:
  At ego íd faciam ita esse ut crédatis.)
Profécto esse ita út praedicó uera uíncam.
Atque hóc uosmet ípsi, sció, proinde utí nunc
Ego ésse autumó, quando dícta audiétis

75. *del Spengelius* ‖ 76 sq. *add et del Ca* ‖ 80 sq. periere *vel* pertere | nisi huc: *corr Ri* ‖ 82. *del Lamb* ‖ 83. eccum *vel* equum ‖ 84. optumo *vel* obtumo ‖ 87 sq. *secl Ri* ‖ 91. arbitro *vel* arbitor *vel* arbitror ‖ 92. *del Lorenzius* ‖ 93 sq. *secl Ri* ‖ 95—98. *tres versus in B* (— ipsi — autumo) ‖

Mea, haud áliter id dicétis.
Auscúltate, argúmenta dúm dico ad hánc rem:
Simúl gnarurís uo⟨s⟩ uolo ésse hanc rem mécum.
Aedés quom extempló sunt parátae, expolítae,
Factaé probe examússim,
Laudánt fabrum atque aedés probant: sibi quísque inde exemplum éxpetunt.
Sibi quísque similes †uo is sua sumptum operam parcúnt suam.
Átque ubi illo ínmigrat néquam homo, indíligens [que],
Cúm pigra fámilia, inmúndus, ⟨in⟩strénuos,
Hic iam aédibus uitium ád⟨d⟩itur, bonaé quom curantúr male.
Átque illud saépe fit: témpestas uenít,
Cónfringit tégulas ímbricesque: ibí
Dóminus indíligens réddere aliás neuolt.
Vénit imber, lauít párietes: pérpluont:
Tígna put[r]éfacit, pér⟨dit⟩ operám fabri:
Néquior fáctus iamst úsus aediúm.
Átque ⟨ea⟩ haud ést fabri cúlpa, sed mágna pars
Mórem hunc induxérunt: siquid númmo sarcirí potest,
Vsque mantánt neque id fáciunt, donicúm
Párietes ruont — aédificantur aédes totae dénuo.
Haec árgumenta ego aédificiis díxi: nunc etiám uolo
†Dicere, ut hominis aedium esse similis arbitremini.
Primúmdum paréntes fabrí liberúm sunt:
Ei fúndamentúm substruónt liberórum,
Extóllunt, paránt sedulo ín firmitátem,

100. *add Ca* ‖ 102. examussim *vel* examissum ‖ 103. expetunt *vel* expetant ‖ 104. simile suo is | sumptũ *vel* sumptu *vel* sumptũ s | parcunt *vel* pascunt (parsunt *B in marg*) ‖ 105. *del Py* ‖ 107. *add* B^2 ‖ 112. *del Ri* | *add Bergkius* ‖ 114. *add Herm* ‖ 115. Moram: *corr quidam apud Lamb* | hunc *vel* hanc | nummo sarciri *vel* nummos acciri ‖ 117 aedificantur *vel* aedificatur ‖ 121. Et: *corr Gul* ‖

Et, ut in usum boni et in speciem
Populó sint sibíque, ⟨h⟩aud matériae repárcunt,
Nec súmptus ⟨s⟩ibí sumptui ésse ducunt.
(Expóliunt, docént litterás, iura, léges
Sumptú suo et labóre.)
Nitúntur, ut alií sibi esse illórum similis éxpetant.
Ad legionem †comita adminiculum eis danunt:
†Tum iam aliquem cognatum suom.
†Eatenus abeunt a fabris unum ubi emeritumst stipendium.
Igitúr tum specimen cérnitur, quo euéniat aedificátio.
Nám ego ad illúd frugi usque ét probus fuí,
Ín fabrorúm potestáte dum fuí.
Póstea, quom ínmigraui íngenium in meúm,
Pérdidi operám fabrorum ílico oppidó.
Vénit ignáuia: éa mi tempestás fuit,
Mi áduentu suó grándinem imbremque áttulit.
Haéc uerecúndiam mi ét uirtutís modum
Déturbauit †texit detéxitque a me ílico.
Póstilla optígere ea[m] néglegens fuí:
Contínuo pro imbre amór aduenit [in cor meum].
Ís úsque in pectus pérmanauit, pérmadefecit cór meum.
Núnc simul rés, fides, fáma, uirtús, decus[que]
Déseruerunt: égo sum in usu fáctus nimio néquior.
Atque édepol ita haec tigna †umide pútent: non uideó⟨r⟩ mihi
Sarcíre posse aedés meas, quin tótae perpetuaé ruant,

---

123. *ictus omisimus, ubi metra incertiora* | usum *vel* usu || 124. aut: *corr quidam apud Lamb* | reparcunt *vel* neparcunt || 126 sq. *secl Ri* (*compr B*) | leges *vel* lege || 129. † tum *ad* comita *add B s. v.* || 130 sq. *locus lacunosus est* | eatenus *etiam gloss. Pl.* | habeunt: *corr B ras* || 134. in fabrorum *v. 133 adnectit B* || 135. quam: *corr Guy* | i(m)migraui | in ingenium: *trai Bo* || 136. oppido *vel* opido || 141. opticere: *corr Ca del Sey* || 142. *del Bo verba quae alia depulerunt* || 144. decusque *vel* que decus: *del Bo* || 146. Atque *vel* At | putant: *corr B*^{2} | *add Ca* ||

[Quin] Cum fúndamento périerint, nec quísquam esse auxilió queat.
Cór dolet, quóm scio ut núnc sum atque ut fuí:
Quó neque indústrior dé iuuentute erát
[Arte gymnastica] dísco, hastis, pilá
Cursu, armis, equo. uictitabam uolup.
Pársimonia é⟨t⟩ duritia díscipulinae alieís eram:
Óptumi quique éxpetebant á me doctrinám sibi.
Núnc, postquam nilí sum, id uero meópte ingenio répperi.

PHILEMATIVM. **SCAPHA.** **PHILOLACHES**
MERETRIX ANCILLA ADVLESCENS

PHILE. Iam prídem ecastor frígida non láui magis lubénter,
Nec quóm me melius, méa Scapha, rear ésse deficátam.
SC. Euéntus rebus ómnibus, uelut hórno messis mágna,
†Fuit. PHILE. Quíd ea messis áttinet ad meám lauatiónem?
SC. Niló plus quam lauátio tua ad méssim. PHILO. Oh Venus uenústa,
Haec íllast tempestás mea, mihi quaé modestiam ómnem
Detéxit tectus quá fui, quom míhi Amor et Cupído
In péctus perpluít meum: neque iam úmquam opti[n]gere póssum.
Madént iam in corde párietes: periére haec oppido aédis.

---

148. *del Ri* || 151 sqq. *del Ri* | hastis filia: *corr* B^2 | uolup *vel* uolupe | *locus lacunosus est* || 154. Parsimonia (*vel* Parsimoniae) eduritia || 155. tam (*vel* tam) e: *corr* B^2 || 157. ecastor *vel* mecastor | lubenter *vel* iubenter || 158. es sedeficatam *vel* es edificatam || 163. que: *corr* B^2 | quam: *corr Ri* || 165. haec *vel* hae ||

PLILE. Contémpla, amabo, méa Scapha, satin haéc me uestis déceat.
Volo mé[o] placere Phílolach[et]i, meo océllo, meo patróno.
SC. Quid tú te exornas, móribus lepidís quom lepida túte's?
Non uéstem amatorés amant muliéris, sed uestis fártim.
PHILO. Ita mé di ament, lepidá⟨st⟩ Scapha: sapít scelesta múltum.
Vt lépide omnes ⟨mo⟩rés tenet senténtiasque amántum.
PHILE. Quid núnc? SC. Quid est? PHILE. Quin me áspice et contémpla, ut haec me déce⟨a⟩t.
SC. Virtúte formae id éuenit, te ut déceat quicquid hábeas.
PHILO. Ergo †ob hoc uerbum te, Scapha, donabo ego hodie aliqui,
Neque pátiar te istanc gráti⟨i⟩s laudásse, quae placét mi.
PHILE. Nolo égo te adsentarí mihi. SC. Nimis túquidem stulta's múlier.
Eho, máuis uituperári⟨er⟩ falsó quam uero extólli?
[PHILE.] Equidém pol uel falsó tamen laudári multo málo,
Quam uéro culpari aút meam speciem álios inridére.
⟨PHILE.⟩ Ego uérum amo: uerúm uolo dicí mihi: mendacem ódi.
SC. Ita tú me ames, ita Phílolaches tuos té amet, ut uenústa's.
PHILO. Quid aís, scelesta? quómodo adiurásti? ita ego istam amárem?

---

167. o *del Bo* | et *del Ca* || 168. Quin: *corr Bo* | *dist Ri* || 169. fartim *etiam gloss. Pl.* || 170. *add Gru* || 171. *add Bergkius* || 172. *add Ca* || 175. istanc *vel* hanc | *add Bent* || 176. tu quidem *vel* quidem tu || 178. *add Bent* || 179. 181. *del et add Canterus* || 183. *pers add* D^2 ||

Quid ista[ha]éc me, id cur[a] non ádditumst? inféeta dona fácio.
Perísti: quod promíseram tibi dóno, perdidísti.
SC. Equidém pol miror tám ca[p]tam, tam †doctam te et bene dóctam
Nun<c> stúltam stulte fácere. PHILE. Quin mone quaéso, siquid érro.
SC. Tu ecástor erras, quaé quidem illum expéctes unum atque ílli
Morém praecipue síc geras atque álios aspernére[s].
Matrónae, non meretríciumst unum ínseruire amántem.
PHILO. Pro Iúppiter, nam quód malum uorsátur meae dom<i> ıllud?
Di deaéque omnes me péssumis exémplis interfíciant,
Nisi ego íllam anum interfécero sití fameque atque álgu.
PHILE. Nolo égo mi<h>i male té, Scapha, praecípere. SC. Stulta's pláne,
Quae illúm tibi aeternúm putes fore amícum et beneuoléntem.
Moneo égo te: te ille déseret aetáte et satietáte.
PHILE. Non spéro. SC. Insperata áccidunt magis saépe quam quae spéres.
Postrémo, si dictís nequis perdúci ut uera haec crédas
Mea dícta, ex factis nósce rem: uides quaé sim: et quae fui ánte.
Nilo égo quam nunc tu amáta sum atque uní modo gessi mórem,
Qui pól me, ubi aetate hóc caput colórem commutáuit,
Relíquit deseruítque me: tibi idém futurum crédo.

184. *del* B^2 | *dist Sey* ‖ 185. Peristi *vel* Perdisti | dona: *corr B minio* | perdidisti *vel* perdisti ‖ 186. *del Pius* | doctam (*vel* docta) te ‖ 187. Non: *corr Bo* | staitam: *corr* B^2 ‖ 189. Morem *vel* Moram | *del Ri* ‖ 190. meretricium *vel* meritricium ‖ 191. domillum: *corr Ca* ‖ 192. omnes me *vel* omnes ‖ 193. algu *vel* gelu ‖ 194. mei ‖ 195. putes *vel* putas ‖ 199. *dist Sey* ‖ 201. colorem *vel* calorem ‖

PHILO. Vix cómprimor, quin ínuolem illi in óculos stimulatríci.
PHILE. Solam ílle me solí sibi suo ⟨súmptu⟩ liberáuit:
[Solam] Illí me[o] soli cénseo esse opórtere opsequéntem.
PHILO. Pro di ímmortales, múlierem lepidam ét pudico ingénio.
Bene hércle factum, et gaúdeo mihi níl esse huius caúsa.
(SC. Inscíta ecastor tú quidem es. PHILE. Quaprópter? SC. Quae istuc ⟨cúres⟩,
Vt te ílle amet. PHILE. Cur óbsecro non cúrem? SC. Liberá's iam:
Tu iám quod quaerebás habes: ille té nisi amabit últro,
Id pró capite tuo quód dedit perdíderit tantum argénti.
PHILO. Perii hércle, ni ego illam péssumis exémplis enicásso.
Illa hánc corrumpit múlierem malesuáda †uitilena.
PHILE. Numquam égo illi possum grátiam reférre, ut meritust dé me:
Scapha, íd tu mihi ne suádeas, ut illúm minoris péndam.
SC. At hoc únum facito cógites: si illum ínseruibis sólum,
Dum tíbi nunc haec aetátulast, in sénecta male querére.
PHILO. In ánginam ego nunc mé uelim uorti, út ueneficae ílli
Faucés prehendam atque énicem sceléstam stimulatrícem.

---

204. 205. *inv libri: trai Ri* | *add Bent* | Solam *del Fl* | o *del Ca* || 208—223. *secl Ladewigius* || 208. inciste ecastor (*vel* castor) | *add Py ducibus aliis* || 210. quod *vel* quot || 212. enicasso *vel* enecasso || 213. malesuadam uitilena *vel* malesuada utti (*vel* uti) lena || 216. inseruibis *vel* inseruiis || 218. ueneficae *vel* beneficae || 219. enicem *vel* enecem ||

PHILE. Eundem ánimum oportet núnc mihi esse, grátum ut inpetráui[t],
Atque ólim priusquam id éxtudi, quom illí su<b>blandiébar.
PHILO. Di <uí> me faciant quód uolunt, ni ob ístam oratiónem
Te líberasso dénuo et ní Scapham enicásso.)
SC. Si tíbi sat acceptúmst, fore tibi uíctum sempitérnum
Atque íllum amatorém tibi propriúm futurum in uíta,
Solí gerundum cénseo morem ét capiundas crínes.
PHILE. Vt fámast homini, exín sole<t> pecúniam inueníre.
Ego sí bonam famám mihi seruásso, sat ero díues.
PHILO. Siquidem hércle uendundú[m]st pater, ueníbit multo pótius,
Quam té me uiuo umquám sinam egére aut mendicáre.
SC. Quid illís futurumst céteris qui té amant? PHILE. Magis amábunt,
Quom <mé> uidebunt grátiam refér<re rem fe>rénti.
PHILO. Vtinám meus nunc mórtuos pater ád me nuntiétur,
Vt ego éxheredem †meis me bonis fáciam atque haec sit héres.
SC. Iam istáquidem absumpta [quidem] rés erit: dies nóctesque estur, bíbitur,
Neque quísquam parsimóniam adhibét: sagina plánest.
PHILO. In te hércle certumst príncipi[um] ut sim párcus experíri:

220. animum mihi oportet esse gratum ut impetu (*vel* gratum impetu qui) *Servius Dan* | *dist Ri* ‖ 221. *add* B^2 ‖ 222. *add Bo* ‖ 223. caspam | enicasso *vel* inicasso ‖ 224. sat *solus B* ‖ 226. capiendos: *corr ex* B^1 *et Nonio* (gerundum morem censeo et capiundas crines tibi) ‖ 227. *add* B^2 ‖ 229. uendundum si: *del Weisius, corr Ca* ‖ 232. *suppl Gru* ‖ 233. nunc meus *vel* meus nunc ‖ 234. heres *vel* res ‖ 237. *del Bent* ‖

Nam néque edes quicquam néque bibes apud me <h>ís dec<em> diébus.
PHILE. Siquíd tu in illum béne uoles loqui, íd loqui licébit:
Nec récte si illi díxeris, iam ecástor uapulábis.
<PHILO.> Edepól si summo Ióui †bo argénto sacruficássem
Pro illíus capite quód dedi, numquam aéque id bene [col]locássem.
[Vt] Videás eam medúllitus me amáre: oh probus homó sum:
Quae pró me causam díceret, patrónum liberáui.
SC. Videó te nili péndere prae Phílolache omnis hómines:
Nunc, ne éius causa uápulem, tibi pótius adsentábor.
(Si accéptum sat habes, tíbi fore illum amícum sempitérnum.)
PHILE. Cédo mihi speculum et cum órnamentis árculam actutúm, Scapha,
Órnata ut sim, quom húc <ad>ueniat Phílolaches uoluptás mea.
SC. Múlier quae se suámque aetatem spérnit, speculo ei úsu<s> est:
Quíd opust speculo tíbi, quae tute spéculo speculum es máxumum?
PHILO. Ób istuc uerbum, né nequiquam, Scápha, tam lepide díxeris,
Dábo aliquid hodié pe[r]culi — tíbi, Philematiúm mea.
PHILE. Suó quique loco? uíden? capillus sátis compositust cómmode?

238. isdec *vel* isdem: *suppl Bent* ‖ 241. bo agento *vel* uiuo (*vel* ioui) argento ‖ 242. *del Guy* ‖ 243. *del Schoe* ‖ 245. Video enim te *Varro* | philolache *vel* philolace (philolacho *Varro*) ‖ 247. *secl Ac* | Is: *corr Ca* ‖ 249. *add Ri* | philolaches *vel* philolaces ‖ 250. elusa est: *corr Ca* ‖ 253. perculi *vel* ferculi: *corr* B^2 ‖ 254. uide capillum satin compositum sit *Nonius* | *dist Schoe duce Ri et Sey* ‖

SC. Vbi tu commodá's, capillum cómmodum esse crédito.
PHILO. Váh, quid illa pote péius quicquam múliere ⟨me⟩morárier?
Núnc adsentatríx scelestast, dúdum aduorsatríx erat.
PHILE. Cédo cerussam. SC. Quíd cerussa opust nám? PHILE. Qui malas óblinam.
SC. Vna opera | ebur átramento cándefacere póstules.
PHILO. Lépide dictum de átramento atque ébure. eug⟨a⟩e, plaudó Scaphae.
PHILE. Túm tu igitur cedo púrpurissum. SC. Nón do: scita's tú quidem.
Nóua pictura intérpolare uís opus lepidíssumum?
Nón istanc aetátem oportet pígmentum ullum attíngere,
Néque cerussam néque Melinum néque aliam ullam offúciam.
PHILE. Cápe igitur speculum. PHILO. Eí mihi misero: sáuium speculó dedit.
Nímis uelim lapidém, qui ego illi spéculo dimminuám caput.
SC. Línteum cape átque exterge tíbi manus. PHILE. Quid ita, óbsecro?
SC. Vt speculum tenuísti, metuo né ol[e]ant argentúm manus:
Ne úsquam argentum te áccepisse súspicetur Phílolaches.
PHILO. Nón uideor uidísse lenam cállidiorem ullam álteras.

---

255. commodes: *corr Ca* || 256. pote *vel* potest | muliere *vel* mulieri || 258. opust # nam *vel* opos nam PHILE. || 260. ebure *vel* ebore | scaphae *vel* caphae || 261. purpurissimum (*item glossae*) *vel* purpurissum || 264. melinum: *corr Koepkius* | offugiam || 265. dedit *vel* dedi || 266. speculum # odim minuat *vel* speculo # imminuat: *corr* B^2 || 268. *del Ri* || 269. philolaches *vel* philolaces || 270. alteram B^2 ||

Ýt lepide atque astúte in mentem uénit de speculó mal⟨a⟩e.
PHILE. Étiamne unguentís unguendam cénses? SC. Minume féceris.
PHILE. Quápropter? SC. Quia ecástor mulier récte olet, ubi níl olet.
Nám istae †ueteres, quaé se unguentis únctitant, intérpoles,
Vétulae edentulaé, quae uitia córporis fuco ócculuntt,
Ýbi sese sudór cum unguentis cónsociauit, ílico
Ítidem olent, quasi quom úna multa iúra confudít cocus:
Quíd olant, nesciás, nisi id unum, út male olere intéllegas.
PHILO. Ýt perdocte cúncta callet: níl hac docta dóctius.
Vérum illuc est: máxuma adeo párs uostrorum intéllegit,
Quíbus anus domi súnt uxores, quaé uos dote méruerunt.
PHILE. Ágedum contempla aúrum et pallam, sátin haec ⟨me⟩ deceát, Scapha.
SC. Nón me istuc curáre oportet. PHILE. Quem óbsecro igitur? SC. Éloquar.
Phílolachem: is nequíd emat, nisi quod síbi placere cénseat.
(Nám amator meretrícis mores síbi emit auro et púrpura.)
Quíd opust, quod suom ésse nolit, é⟨i⟩ ultro ostentárier?
Púrpura †aetate occultanda est aurum turpi múlieri:
Púlcra mulier núda erit quam púrpurata púlcrior.

---

271. male *vel* mane: *corr Ca* ‖ 274. istes *vel* iste ‖ 275. fuco *vel* suco | occultant: *corr ex Pseudoservio* ‖ 277. unam *vel* una ‖ 278. oleas: *corr Ri duce Lamb* | unum ni: *corr Ri* ‖ 279. docta *vel* dota ‖ 280. illud est maxumum adeo: illuc esse maxuma *Gellius* (*corr Sey*) ‖ 282. *add Ca* ‖ 283. curare istuc: *trai Guy* ‖ 284. is *vel* us | tibi: *corr Schoe* ‖ 286. *secl Ri* ‖ 287. nollit e *vel* nolit te: *corr Py* ‖

(Póste[a] nequiquam éxornatast béne, si moratást male.
Púlcrum ornatum túrpes mores péius caeno cónlinunt.)
Nám [ne]si pulcrast, nímis ornatast. PHILO. Nímis diu abstineó manu⟨m⟩. —
Quíd hic uos [diu] agitis? PHILE. Tíbi me exorno ut pláceam. PHILO. Ornatá's satis.
Ábi tu hinc intro atque órnamenta haec aúfer. sed, uoluptás mea,
Méa Philematiúm, potare técum conlubitúmst mihi [libet].
PHILE. Ét edepol mihi técum: nam quod tíbi lubet, idem míhi lubet,
[PHILO.] Méa uoluptas. ⟨PHILO.⟩ Ém istuc uerbum uílest uigintí minis.
PHILE. Cédo amabo decém: bene emptum tíbi dare hoc uerbúm uolo.
PHILO. Étiam nunc decém minae apud te súnt: uel rationém puta:
Tríginta minás pro capite tuó dedi. PHILE. Cur éxprobras?
PHILO. Égone id exprobrém, qui mihimet cúpio id o⟨p⟩prob⟨r⟩árier
Néc quicquam argentí locaui iám diu usquam aequé bene?
PHILE. Cérte ego, quod te amo, óperam [a] nusquam mélius potui pónere.
PHILO. Béne igitur ratio áccepti atque expénsi inter nos cónuenit:
Tú me amas, ego té amo: merito id fíeri uterque exístumat.

---

290 sq. *secl Ri* | *del Ri* | nequicquam: *corr B* | si *vel* est | continunt: *corr ex Poen. 306* ‖ 292. ne *vel* ni: *del Ca* ‖ 293. *del Weisius* ‖ 295. philomatium | *del Bent* ‖ 296. id mihi *B*² ‖ 297. eam: *corr B ras* | minis *vel* minus ‖ 298. decum: *corr Ac* ‖ 301. *add B*² *et rubr. in B* ‖ 302. tam: *corr Ca* ‖ 303. opera manus quam: *corr B*² ‖ 305. me amas ego te amo *vel* amas ego "amo "te | id *vel* di ‖

(Haéc qui gaudent, gaúdeant perpétuo suo sempér bono.
Qui ínuident, neumquam eórum quisquam inuídeat prosus cómmodi⟨s⟩.)
PHILE. Áge accumbe igitur. cédo aquam manibus, púere: appone hic ménsulam:
Víde, tali ubi sint. uín unguenta? ⟨PHILO.⟩ Quíd opust? cum stacta áccubo.
Séd estne hic meus sodális, qui huc incédit cum amicá sua?
Ís est: Callidamatés cum amica [cum] incédit. euge, oculús meus:
Cónueniunt manupláres eccos, praédam participés petunt.

CALLIDAMATES. ADVLESCENS **DELPHIVM.** MERETRIX **PHILOLACHES.** ADVLESCENS

PHILEMATIVM MERETRIX

CAL. Aduórsum ueníri mihi ád Philolachem
Voló temperi: aúdi: em, tibi ímperatumst.
Nám illi ubi fui[t] índe éffugi forás:
Ita mé male conuíui sermónisque taésum⟨s⟩t.
Núnc co[m]misatum íbo ad Philolachétem,
Ýbi nos hilari ingénio et lepide accípie⟨n⟩t.
[Ha]Ecquid tibi uideor ma-m-ma-madere?
DEL. Semper istoc modo moratus * * uitae debebas.

306 sq. *secl Langenus* ‖ 307. *post v. 308 exstat: trai Ac* | inuideat *vel* inuidiat | *add B*[2] ‖ 308. puer *et* mensam: *corr ex Prisciano* ‖ 309. stacte *B rubr.* ‖ 311. cum *vel* eccum: *del Bo* ‖ 313. uenire *vel* uenere: *corr Dousa* ‖ 315. *del Ca* | 316. me *vel* me ibi | tesunt: *corr Pareus* ‖ 317. commisatum *vel* commissatum ‖ 318. elepida: *corr B* | *add Lorenzius* ‖ 319—324. *cf. ad v. 123* ‖ 319—321. *compr B* (*sed* Semper) ‖ 319. mammam adire: *corr ex v. 331* ‖ 320. 324. 328. *pers s. v. habet B* (*om* ♯) ‖ 320 sq. *lac sign Ri* ‖

CAL. Visne ego te ac tu me amplectare?
DEL. Si tibi cordist facere, licet. CAL. Lepida's.
Duce me amabo. DEL. Caue ne cadas: asta.
CAL. Ó-o-ocellus és meus: tuós su[u]m alumnus, mél meum.
DEL. Cáue modo, né prius ín uia accubás
Quam ílli, ubi léctus est strátus †coimus.
CAL. Síne sine cadere mé. DEL. Sino. ⟨CAL.⟩ †Sed hoc quod mihi ín manu[se]st.
⟨DEL.⟩ Sí cades, nón cades, quín cadam técum.
CAL. Iacéntis tollet póstea nos ámbos aliquis.
DEL. Madet hómo. ⟨CAL.⟩ Tun mé a[h]is ma-m-má-madere?
DEL. Cedo mánum: nolo équidem te ádfligi.
CAL. Ém tene. ⟨DEL.⟩ Age [i]í simul.
Quó[d] ego eam, an scís? CAL. Scio: in méntem uenít· [DEL.] modo:
Nempe domum eo co[m]missatum. †CAL. Immo istuc quidem iam memini.
PHILO. Núm non uis me óbuiam his eíre, anime mí?
[DEL.] Íl⟨l⟩i ⟨e⟩go ex ómnibus óptume uoló.
[DEL.] Iám reuortár. PHILE. Diust 'iam' íd mihi.
CAL. Écquis hic ést? PHILO. Adest. CAL. Eú, Philolachés.
Sálue, amicíssume mi ómnium hominúm.
PHILO. Dí te ament. áccuba, Cállidamatés.
Vnde agis te? CAL. Vnde homo ébrius probé.

---

322. amplectere: *corr Py* ‖ 323. corde est ‖ 325. Hohohocellus *vel* Ohohocelles: *corr Bo* | *del* B^2 ‖ 326. accũbas *B*, ˜ *minio* ‖ 328. sinos & (*vel* & ᵃ): *add Herm* | *del B minio* ‖ 329. clades quin *vel* dades quiin: *corr* B^2 ‖ 331. mea his *vel* meã uis: *corr Scal* | mammam adere (*vel* adire) ‖ 332. CAL. ‖ 333—335. *tres v. sunt in B* (— scis — domum eo) ‖ 333. DEL. | *add Ac* | ii *vel* u: *corr Ca* ‖ 334. *del B* | eam *vel* cam | *del Gru* ‖ 335. CAL. *B s. v.* ‖ 336. DEL. ‖ 337. *del Ca* | Ilico: *corr Ca* ‖ 338. *del Ca* | CAL. ‖ 339. DEL. | Eec (*vel* hec) quis | CAL. Adest ⌗ eu *B* ‖ 342. Probe *v. 343 adhaeret* (PHIL. *praem* D^2) ‖

⟨PHILE.⟩ Quín amabo áccubas, Délphium meá?
⟨PHILO.⟩ Dá illi quod bibát. ⟨CAL.⟩ Dórmiam ego iám.
DEL. Núm mirum aut nouóm quíppiam facít?
⟨PHILO.⟩ Quid égo | hoc faciam póstea, mea? ⟨DEL.⟩ Síc sine eum[i]pse.
⟨PHILO.⟩ Age tu ínterim da ab Délphio cito cántharum circum.

ACTVS II

TRANIO. **PHILOLACHES.** **CALLIDAMATES.**
SERVOS ADVLESCENTES II
DELPHIVM. **PHILEMATIVM**
MERETRICES II

TR. Iúppiter suprémus summis ópibus atque indústriis
Mé perisse et Phílolachetem cúpit erilem fílium.
Óccidit spes nóstra: nusquam stábulumst confidéntiae.
Néc Salus nobís saluti iam ésse, si cupiát, potest:
Íta mali maeróris montem máxumum ad portúm modo
Cónspicatus sum. érus aduenit péregre: periit Tránio.
Écquis homost, qui fácere argenti cúpiat aliquantúm lucri,
Quí hodie sese éxcruciari meám ui⟨cem⟩ possít pati?
Ýbi sunt isti plágipatidae férritribacés uiri
Vél isti, qui hosti⟨cá⟩s trium numm[or]um caúsa subeunt súb falas,
Ýbi †aliqui quique dénis hastis córpus transfigí solet?

---

343. *add Lorenzius duce Ri et Sey* | accubas *vel* accumbas || 344. *add Schoe* (CAL. D^2) | ⌗ Dormiam: *corr Vss* || 345. PHILO. | quippiam *vel* quippam || 346. DEL. *add Ca* | *del Gru* | 347. *add Ca* || 348. industriis *vel* industris || 351. Nec salus: *corr Scal* | Itam aliam eroris (*vel* erroris): *corr* B^2 || 355. *add Py* (mea uice B^2) || 357. Vel *vel* Vibi | hastis: *corr Ri* | *del Ri* | falsa: *corr Ca* || 358. Vbi *vel* Vel | solet *vel* solent ||

Égo dabo ei taléntum, primus qui ín crucem excucúrrerit:
Séd ea lege, ut óffigantur bís pedes, bis bráchia:
Ýbi id erit factum, á me argentum pétito praesentárium.
Séd ego, sumne [ille] infélix, qui non cúrro curriculó domum?
PHILO. †Adest opsónium: eccum Tránio a portú redit.
TR. Phílolaches. PHILO. Quid ést? TR. ⟨Et⟩ ego et tu — PHILO. Quíd et ego et tu? TR. péri⟨i⟩mus?
PHILO. Quíd ita? TR. Pater †adatest. PHILO. Quid ego e⟨x⟩ te aúdio? TR. Absumptí sumus:
Páter, inquam, tuos uénit. PHILO. Vbi is est, óbsecro? TR. * * adest.
PHILO. Quís id ait? quis uídit? TR. Egomet, ínquam, uidi. PHILO. Vaé mihi.
Quíd ego ago[m] nam? TR. Quíd tu malum me rógitas quid agas? áccuba[n]s.
⟨PHILO.⟩ Tútin uidisti? TR. Égomet, inquam. PHILO. Cérte? TR. ⟨Certe,⟩ inquam. PHILO. Óccidi,
Sí tu uera mémoras. TR. Quid mihi sít boni, si méntiar?
PHILO. Quíd ego nunc faciám? TR. Iube haec hinc ómnia amolírier.
Quís istic dormit? PHILO. Cállidamates. súscita istum, Délphium.
DEL. Cállidamates, Cállidamates, uígila. CAL. Vigilo: cédo ut bibam.

---

362. *del Py* || 363. aedit: *corr B* || 364. est ego (TR *s. v. B*): *add Dousa* | tu perimus (TR. *s. v. B*): *corr Py* || 366. *lac sign Gru* || 368. agam: *corr Lamb* | numquid (TR. *praem B s. v.*): *corr Schoe* | ♯ Me | *del Ca* || 369. *add* D^2 Tuin *vel* Tuiin: *corr Fl* | *add Ca* || 370. mentirer: *corr Py* || 372. Quid: *corr B minio* ||

DEL. Vígila: pater aduénit peregre Phílolachae. CAL. Valeát pater.
PHILO. Válet illequidem atque ⟨égo⟩ disperii. CAL. Bís peristi? quí potest?
PHILO. Quaéso edepol *, exsúrge: pater aduénit. CAL. Tuos uenít pater?
⟨Í,⟩ iube abire rúrsum: quid illi réditio | etiam húc fuit?
PHILO. Quíd ego agam? pater iam híc me offendet míserum adueniens ébrium,
Aédis plenas cónuiuarum et múlierum. miserúmst opus,
Ígitur demum fódere puteum, úbi sitis faucés tenet:
Sícut ego aduentú patris nunc quaéro, quid faciám miser.
⟨TR.⟩ Écce | autem hic dépos⟨i⟩uit cáput et dormit. súscita[t].
⟨PHILO.⟩ Étiam uigilas? páter inquam aderit iam híc meus. CAL. Ain tú? pater?
Cédo soleas mihi, ut árma capiam: iám pol ego occidám patrem.
DEL. Pérdis rem: tace amábo. ⟨TR.⟩ Abripite hunc íntro actutum intér manus.
CAL. Iam hércle ego uos pro mátula habebo, nísi mihi matulám datis.
PHILO. Périi. TR. Habe bonum ánimum: ego istum lépide medicabó metum.
PHILO. Núllus sum. TR. Taceás: ego qui istaec sédem meditabór tibi.

---

374. PHIL. *praem B et* CAL. *s. v.* (DEL. *et* PHIL. *D*²) ‖ 375. *add Py* | disperi: *corr B minio* | ‡ Bis (TR. *D*²) ‖ 376. *lac sign Ri* ‖ 377. *add Schoe* ‖ 378. offendit ‖ 380. *solus habet B* ‖ 382. i *add Ca* | suscitat: *corr B ras* ‖ 383. adherit: *corr B ras* | meus ain (CAL. *B s. v.*) ‖ 385. PHIL.: *corr Sey* | *add Niemeyerus* ‖ 386. nisi mihi *vel* mihi ‖ 387—392. *pers s. v. habent BD*² (*om* ‡) ‖ 387. meditabo *vel* medicabo ‖ 388. Nullum: *corr B*² | ista hec: *corr B ras* ‖

Sátin habes, si ego áduenientem íta patrem faciám tuom
Nón modo ne intro ⟨e⟩át, uerum etiam ut fúgiat longe ab aédibus?
Vós modo hinc abíte intro atque haec hínc propere amolímini.
PHILO. Vbi ego ero? TR. Vbi máxume esse uís: cum | hac, cum istác eris.
DEL. Quíd si igitur abeámus hinc nos? TR. Nón hoc longe, Délphium.
Nam íntus potate haú tantillo hác quidem causá minus.
PHILO. Eí mihi, quom, istaec blánda dicta quo éueniant, madeó metu.
TR. Pótin ut animo sís quieto et fácias quod iubeó? PHILO. Potest.
TR. Ómnium primúm, Philematium, íntro abi, et tu, Délphium.
DEL. Mórigerae tibi érimus ambae. TR. Íta ille faxit Iúppiter.
Ánimum aduorte núnciam tu, quaé uolo accurárier.
Ómnium primúmdum | aedes iám fac occlusaé sient.
Íntus caue mu⟨t⟩tíre quemquam síueris. PHILO. Curábitur.
TR. Támquam si intus nátus nemo in aédibus habitét. ⟨PHILO.⟩ Licet.
⟨TR.⟩ Neú quisquam respónset, quando hasce aédis pultabít senex.
PHILO. Númquid aliud? TR. Cláuem mi harunc aédium Lacónicam

---

389. *post* tuum *inseritur* Non modo hinc abite intro atq; hec inquid: *del* B^2 || 390. *add* B^2 || 393. PHIL. D^2 | Quid est: *corr Bo* | abeamus *vel* habeamus | delephuum *vel* delephyum: *corr B* || 394. Nam entus: *corr* B^2 || 395. ista haec (h *er. B*) || 396—398. animo ut: *trai Bent* | iubeo potest *et* ambae ita (*pers s. v. B*) | delphum *vel* delphym: *corr* B^2 || 399. nunc tu iam (*vel* tulam): *trai Bent* | accurarier *vel* accurrarier || 402. stintus: *corr B* || 403. *add* D^2 | putabit: *corr B* || 404. harumc *et* iaconicam: *corr Ca* ||

Iám iube efferri íntus: hasce ego aédis occludam hínc foris.
PHILO. Ín tuam custod⟨é⟩lam meque et meás spes trado, Tránio.
TR. Plúma haud interést, patronus án cliens †probrior siet. 407. 408

TRANIO. SPHAERIO
SERVOS PVER

TR. Hominí, quoi nulla in péctorest audácia,
[Nam quoíuis homini, uél optumo uel péssumo]
Quamuís desubito fácilest facere néquiter.
[Clauém cedo atque abi íntro atque occlude óstium.] 411b
Verum íd uidendumst, íd uiri doctíst opus,
Quae díssignata sínt et facta néquiter,
Tranquílle cuncta et út proueniant síne [mo] malo,
Niquíd potiatur, quam ób rem pigeat uíuere.
Sicút ego efficiam, quaé facta hic turbáuimus,
Profécto ut liqueant ómnia et tranquílla sint,
Neque quícquam nobis páriant ex ⟨s⟩e[i] incómmodi.
Sed quíd tu egredere, Sp⟨ha⟩ério? * * * *
* * * * * * * * iamiam: óptume
Praecéptis paruísti. SPH. Iussit máxumo
Opere órare, ut patrem áliquo absterrerés modo,

---

406. custodiam: *corr Bo* ‖ 407. accliens *vel* addiens *vel* andiens: *corr* B^2 | probrior *vel* proprior | sciet: *corr B ras* ‖ 409. est in pectore: *trai Py* ‖ 410. *secl Ri* | cuius uis *vel* cuius: *corr B ras* | homine: *corr* B^2 ‖ 411b. *secl Ac: cf. 425* | abii: *corr B ras* | occludi ostius: *corr* B^2 ‖ 412. docte est: *corr B ras* ‖ 413. dissignata *vel* dissignita | nequitia: *corr Dousa* ‖ 414. *post v. 415 exstat: trai Ac* | mo malo *vel* mo molo ‖ 415. Niquid *vel* Nequid | patiatur *B e corr* ‖ 416. turbabimus: *corr Lamb* ‖ 417. linqueant: *corr B* ‖ 418. exei *vel* exeis: *corr Ca* ‖ 419. egrederes perio (perii *corr B*): *corr Sey* | *lac sign Schoe* ‖ 420. *pers suppl B* ‖ 421. Opete ‖

Ne intro íret ad se. TR. Quín etiam illi hoc dícito:
Factúrum, ut ne etiam áspicere aedis aúdeat,
Capite óbuoluto ut fúgiat cum summó metu.
Clauím cedo atque abi [hinc] íntro atque occlude óstium,
Et ego hínc occludam. iúbe uenire núnciam:
Ludós ego hodie uíuo praesenti híc seni
Faciám: quod credo mórtuo numquám fore.
Concédam a foribus húc: hinc speculabór procul,
Vnde áduenienti sárcinam inponám seni.

ACTVS III

THEOPROPIDES. TRANIO
SENEX SERVOS

TH. Habeó, Nep⟨t⟩une, grátiam magnám tibi,
Quom mé⟨d⟩ amisisti áb⟨s⟩ te uix uiuóm domu⟨m⟩.
Verúm si posthac mé pedem latúm modo
S⟨c⟩ies ínposisse in úndam, hau causast, ílico
Quod núnc uoluisti fácere quin faciás mihi.
Apage, ápage te a me núnciam post húnc diem:
Quod créditurus tíbi fui, omne crédidi.
TR. Edepól, Neptune, péccauisti lárgiter,
Qui occásionem hanc ámisisti tám bonam.
TH. Triénnio post Aégypto aduenió domum:
Credo éxspectatus uéniam familiáribus.

---

422. adest quin (TR. *s. v. B*): *corr Py* || 424. obuolutu *vel* obuoluto || 425. *cf. 411*[b] || 427. hodi *vel* hodie | sene: *corr* B^2 || 428. quo do edo: *corr* B^2 || 429 sq. *scaena significatur nova* || 431. *add* B^2 || 432. d *add Guy* | ad (a *B ras*) te: *corr Stu* | modo: *corr Thomas* || 433. Virum || 434. illico est: *trai Scriverius, dist Weisius* || 436 sq. acage: *corr B* | *dist Bo* || 437. omni: *corr* B^2 ||

TR. Nimio édepol ille pótuit exspectátior
Veníre qui te núntiaret mórtuom.
TH. Sed quíd hoc? occlusa iánuast intérdius.
Pultábo. ⟨h⟩eus, [h]ecquis ⟨híc⟩ est? aperitín foris?
TR. Quis homóst qui nostras aédes accessít prope?
TH. Meus séruos hicquidemst Tránio. TR. O Theó⟨p⟩ropides,
Ere, sálue: saluom te áduenisse gaúdeo.
Vsquín ualuisti? TH. Vsque, út uides. TR. Factum óptume.
TH. Quid uós, insanin éstis? TR. Quidum? TH. Síc: quia
Foris ámbulatis: nátus nemo in aédibus
Seruát, neque qui reclúdat neque qui[s] †respondeat.
Pultándo [pedibus] paene cónfregi ⟨h⟩asce ambás ⟨foris⟩.
TR. E⟨h⟩o, an tú[te] tetigisti has aédis? TH. Cur non tángerem?
Quin púltando, inquam, paéne confregí foris.
TR. Tetigístin? TH. Tetigi, inquam, ét pultaui. TR. Váh. TH. Quid est?
TR. Male hércle factum. TH. Quíd est negoti? TR. Nón potest
Dicí quam indignum fácinus fecisti ét malum.
TH. Quid iám? TR. Fuge obsecro átque abscede ab aédibus:
Fuge húc, fuge ad me própius. tetigistín foris?
TH. Quo módo pultare pótui, si non tángerem?
TR. Occídisti hercle — TH. Quém mortalem? TR. omnís tuos.

---

445. hecquis ista perit in: *corr Schoe duce Leone* ‖ 447. theuropides ‖ 448. galue: *corr* B^2D^2 | saluom *vel* saluem ‖ 449. Vsque inualuisti: *corr ex gloss. Pl.* ‖ 452. *del* B^2 ‖ 453. *del Bo* | confregi *vel* confrigi | *suppl Ri* ‖ 454 sq. *add* B^2 tute *vel* tete | tetigisti *vel* tetigistis ‖ 456. confrigi: *corr* B^2 ‖ 459. facinus *vel* facimus ‖ 461. propius *vel* proptus *vel* propitius ‖

TH. Di té deaeque omnis ⟨f⟩áxint cum isto⟨c⟩ ómine —
TR. Metuó, te atque istos éxpiare ut póssies.
TH. Quam ob rem? aút quam subito rém mihi adportás nouam?
* * * * * * * * * * * *
TR. Et, heús, iube illos ílline am[a]bo abscédere.
TH. Apscédite. TR. Aédes ne áttigatis. tángite
Vos quóque terram. TH. Obsecro hércle, quin †eloquere.
TR. Quia séptem menses súnt, quom in hasce aedís pedem
Nemo íntro tetulit, sémel ut emigráuimus.
TH. Elóquere, quid ita? TR. Círcumspicedum, númquis est
Sermónem nostrum qui aúcupet? TH. Tutúm probest.
TR. Circúmspice etiam. TH. Némost: loquere núnciam.
TR. Capitále scelus factú⟨m⟩st. TH. Quid est? non intéllego.
TR. Scelus, ínquam, factumst iám diu antiquom ét uetus.
⟨TH.⟩ Antíquom? ⟨TR.⟩ Id adeo nós nunc factum inuénimus.
TH. Quid istúc est scele⟨ri⟩s[te] aút quis id fecít? cedo.
TR. Hospés necauit hóspitem captúm manu —
Iste, út ego o[p]pinor, qui hás tibi aedis uéndidit.
TH. Necáuit? TR. Aurumque éi ademit hóspiti
Eumque híc defodit hóspitem ibidem in aédibus.
TH. Quaprópter id uos fáctum suspicámini?
TR. Ego dícam: ausculta . út foris cenáuerat
Tuos gnátus, postquam rédi⟨i⟩t a cená domum,
Abímus omnes cúbitum, condormíuimus.

464. f *add* B^2 | homine: *corr BD ras* || 466. *lac sign Sey* || 467. *del Scal* || 468. taedis *Diomedis* | atigate: *corr ex Diomede* || 469. TH. *suppl B* || 473. Sermonum: *corr* B^2 | TR. *B* || 475. Capitali scedis facta est: *correximus duce Bergkio* || 478. sceleste: *corr Spengelius* || 479. negauit: *corr* B^2D^2 | *dist Sey* || 480. (h)astibus: *corr* B^2 || 481. Necauit *vel* Cecauit | et: *corr Scioppius* || 482. en aedibus: *corr* B^2 || 484. aut: *corr B ras* D^2 || 485. *add Dousa* || 486. gubitum: *corr* B^2D^2 ||

Lucérnam forte oblítus fueram extínguere:
Atque ílle exclamat dérepente máxumum.
TH. Quis homo? án gnatus meus? TR. Śt tace: auscultá modo.
Ait uénisse illum in sómnis ad se mórtuom.
TH. Nempe érgo in somnis? TR. Íta, sed auscultá modo.
Ait íllum hoc pacto síbi dixisse mórtuom —
TH. In sómnis? TR. Mirum quí<n> uigilanti díceret,
Qui abhínc sexaginta ánnis occisús foret.
Intérdum inepte stúltus es ⏑ ⏓ ⏑ –
TH. Taceó. TR. Sed ecce, quae ílli in – ⏑ ⏓ ⏑ –
'Ego tránsmarinus hóspes sum Diapóntius.
Hic hábito | , haec mihi déditast habitátio:
Nam me Ácheruntem récipere Orc[h]us nóluit,
Quia praémature uíta careo. pér fidem
Decéptus sum: hospes †hic me necauit, ísque me
Defódit insepúltum clam [ibidem] in hisce aédibus,
Sceléstus, auri caúsa. nunc tu hinc émigra:
Scelestae haé sunt aedes, ímpiast habitátio'.
Quae hic mónstra fiunt, ánno uix possum éloqui.
St st.
TH. Quid óbsecro hercle fáctumst? TR. Concrepuít foris.
<INTVS> Hicíne percussit? TH. Gúttam haud habeo sánguinis:
Viuóm me accersunt Á[d]cheruntem mórtui.
<TR.> Per<ii:> íllisce hodie hanc cónturbabunt fábulam.

489. Si tace: *corr Ca* || 490. adesse: *corr B* || 493. *add Py* | diceret *vel* dicerit || 495 sq. *lac sign B* || 498. habeto *vel* habito || 499. me *vel* ine || 500. hareo: *corr* B^2D^2 || 501. hospes *vel* hopes || 502. *del Bent* | his ce aedibus *vel* his cedibus || 504. sunt aedesimpla est: *corr Pius* || 505. monitra: *corr* B^2 || 506 sq. Sedet *vel* Setet: *corr Gru, discr Bo* | fores: *corr* B^2 || 508. *add Brixius* || 509. adcheruntem *vel* adacheruntem: *corr Dousa* || 510. TR. *add Ca* ||

Nimis quám formido, né manufesto hic me ópprimat.
TH. Quid túte ⟨te⟩ cum lóquere? ⟨TR.⟩ Abscede ab iánua:
Fuge, óbsecro hercle. TH. Quó fugiam? etiam tú fuge[s].
TR. Nil égo formido: páx mihist cum mórtuis.
INTVS. Heus, Tránio. ⟨TR.⟩ Non me áppellabis, sí sapis.
Nil égo commerui, néque istas percussí fores.
Quaeso ◡ – ◡ ◡́ ◡ – Quid? ségreges
◡ –́ ◡ – ◡ ⟨TH. Quaé r⟩es te agitat, Tránio?
[TR.] Quicum ísta[h]ec loquere? ⟨TR.⟩ An quaéso tu appelláueras?
Ita mé di amabunt, mórtuom illum crédidi
Expóstulare, quía percussissém fores.
Sed tu, étiamne astas néc quae dico optémperas?
TH. Quid fáciam? TR. Caue respéxis, fuge, [atque] operí caput.
TH. Cur nón fugis tu? TR. Páx mihist cum mórtuis.
TH. Scio: quíd modo igitur? cúr tanto opere extímueras?
TR. Nil mé curassis, ínquam: ego mihi prouídero.
Tu ut óccepisti, tántum quantum quís fu⟨g⟩e
Atque Hérculem inuoca[bi]. TH. Hércules, te⟨d⟩ ínuoco.
TR. Et égo — [u]tibi hodie ut dét, senex, magnúm malum.
Pro di[i] ímmortales, óbsecro uostrám fidem,
Quid égo hodie negóti confecí mali[m].

511. opprimat *vel* opprimant ‖ 512. TR.: *corr Ca* | Quit te tu cum | TR. *add Ca* | abscede *vel* abcede ‖ 513. *del Pareus* ‖ 515. TH. Heus: *corr Rostius* ‖ 516. quommerui ‖ 517 sq. *lac sign libri* ‖ 518. *suppl Ca* ‖ 519. h *del* B^2 | appellaueras *vel* apellaueras ‖ 520. amabant mortum *vel* amabunt mortuum ‖ 521. percussisses: *corr Ac* ‖ 522. *dist Sey* | astias *vel* astras ‖ 523. *del Guy* ‖ 527. fui ‖ 528. *del Bent* | TH. *suppl B* | *add Fl* ‖ 531. malum: *corr Guy* ‖

DANISTA. TRANIO. THEOPROPIDES
SERVOS SENEX

DA. Sceléstiorem ego ánnum argento faénori
Numquam úllum uidi, quam híc mihi annus óptigit.
A máni a⟨d⟩ noctem usque ín foro degó diem:
Locáre argenti némini nummúm queo.
TR. Nunc pól ego perii pláne in perpetuóm modum.
Danísta adest, qui dédit ⏑ – ⏑ –́ ⏑ –
Qui amícast empta quóque – ⏑ –́ ⏑ –
Manuf ésta res est, nísi quid occurró prius,
Ne | hóc senex rescíscat. ibo huic óbuiam.
Sed quídnam hic sese tám cito recipít domum?
Metuó ne de hac re quíppiam in⟨d⟩audíuerit.
Accédam atque adpellábo. ei, quam timeó miser.
Nil ést miserius quam ánimus hominis cónscius,
Sicút me ⟨male⟩ habet. uérum ut ut res [es]sése habet,
Pergám turbare pórro: ita haec res póstulat.
Vnde ís? TH. Conueni illum, únde hasce aedis émeram.
TR. Numquíd dixisti de íllo quod dixí tibi?
TH. Dixi hércle uero ómnia. TR. Ei miseró mihi: 549ᵃ
(Etiám fatetur de hóspite? TH. Immo pérnegat.
TR. Cape óbsecro hercle cúm [m]eo | una iúdicem:
Sed eúm uideto ut cápias, qui credát mihi:
Tam fácile uinces, quám pirum uolpés comest.) 549ᵉ
Metuó ne techinae meaé perpetuo périerint.
TH. Quid tú⟨te⟩ tecum? TR. Níl enim. sed díc mihi:

---

533. uidi *vel* iud ‖ 534. mane: *corr Ri* | *add* B^2D^2 ‖ 537 sq. *lac sign B* ‖ 539. quod: *corr Angelius* ‖ 540. rescissat ‖ 542. *add Bo* ‖ 543. et: *corr Taubmannus* ‖ 545. *add Niemeyerus* | *del* B^2 ‖ 547. his: *corr B ras* | hasce aedis *vel* has cedis ‖ 548. dixit: *corr B ras* ‖ 549ᵃ. et *vel* Vet ‖ 549ᵇ—549ᵉ. *secl Ac: cf 553. 557 sqq.* ‖ 549ᶜ. hercle obsecro | cum *vel* com ‖ 551. dic *vel* dit ‖

†Dixtin quaeso? TH. Díxi, inquam, ordine ómnia.
TR. Etiám fatetur de hóspite? TH. Immo pérnegat.
TR. Negat? ◡ – ◡ ⏑́ ◡ – quom cógita
◡ ⏑́ ◡ – ◡ ⟨TH.⟩ Dícam, si conféssus sit.
[TH.] Quid núnc faciundum cénses? TR. Egon quid cénseam?
Cape, óbsecro hercle, cúm eo | una iúdicem:
Sed eúm uideto ut cápias, qui credát mihi:
Tam fácile uinces, quám pirum uolpés comest.
DA. Sed Phílolachetis séruom | ec⟨c⟩um Tránium,
Qui míhi neque faenus néque sortem argentí danunt.
TH. Quo té agis? TR. Ne[c]quoquam ábeo. — ne ego súm miser,
Sceléstus, natus de[h]ís inimicis ómnibus.
Iam illó praesente adíbit. ne ego homo súm miser:
Ita et hínc et illinc míhi ex⟨h⟩ibent negótium.
Sed óccupabo adíre. DA. Hic ad me it: sálu⟨o⟩s sum:
[TR.] Spes ést de argento. ⟨TR.⟩ Hílarus est: frustrást homo.
Saluére iubeo té, Misargyridés, bene.
DA. Salué[et]to. qui⟨d⟩ de argéntos⟨t⟩? TR. Abi sis, bélua:
Contínuo aduenicns pílum iniecistí mihi.
⟨Certe⟩ híc homo inanis ést. TR. Hic homost certe ⟨h⟩áriolus.
DA. Quin tu ístas mittis trícas? TR. Quín quid uís, cedo.
Vbi Phílolaches est? TR. Númquam potuistí mihi

———

552 sq. TH. *suppl B* (*bis*) | *cf.* 549^b ‖ 554 sq. *lac sign libri* ‖ 554. Negat *vel* Necat ‖ 556. TH. *bis B* ‖ 557 sqq. *cf.* 549^{cde} ‖ 558. ut *vel* u ‖ 559. uinces *vel* uincis ‖ 560. *add* B^2 ‖ 562. quoquom: *corr* B^2 ‖ 563. *del Pius* ‖ 565. *add* B^2 ‖ 566. meis | *add* B^2 ‖ 567. *add Ca* | *dist Ri* ‖ 568. mi sarcirites *vel* mis artirites: *corr ex Donato* ‖ 569. Salue et tu: *corr Lachm* | *add* B^2 ‖ 570. Continuo *vel* Continu ‖ 571. *suppl Sey* ‖ 572. mittis *vel* mittistis | TR. *suppl B* ‖ 573. ⵌ *pro* TR. ‖

Magis ó⟨p⟩portunus áduen⟨ire quam⟩ áduenis.
DA. Quid ést? ⟨TR.⟩ Concede huc. ⟨DA. ⏑́ ⏑ faenus réd⟩ditur?
TR. Scio té bona esse uóce: ne clamá nimis.
DA. Ego hércle uero clámo. TR. Ah, gere morém mihi.
DA. Quid tíbi ego morem uís geram? TR. Abi quaeso hínc domum.
DA. Abeám? TR. Redito huc círciter merídiem.
DA. Reddéturne igitur faénus? TR. Reddet[ur]: núnc abi.
DA. Quid ego húc recursem aut óperam sumam aut cónteram?
Quid si híc manebo pótius ad merídiem?
TR. Immo ábi domum. uerum hércle dico: †abi domum.
At uólo ⏑ – ⏑ faénus — nqu ⏑ ⏑́ ⏑ o. 583b
DA. Quin uós mihi faenus dáte. quid hic nugámini?
TR. Eu hércle, ne tu — abí modo: auscultá mihi.
DA. Iam hercle égo illum nominábo. TR. Euge strénue.
* * * * * * * * * * * *
(Beátus uero's núnc, quom clamas. DA. Meúm peto.
[DA.] Multós me hoc pacto iám dies frustrámini.
Moléstus si sum, rěddite argentum: ábiero.
Respónsiones ómnes hoc uerbo éripis.
TR. Sortem áccipe. DA. Immo faénus, id primúm uolo.
TR. Quid áis, tu hominum ómnium taetérrume?

---

574 sq. Magius *vel* Maius: *corr B* | *lac sign libri* | concede *vel* conde | *suppl Ri* ‖ 576. NECLAMATMIMIS: ne *cum lac*: *suppl Ca* ‖ 577. clamabo (*sic A, ut vid*) *vel* clamo | GERE: cherem (*corr* B^2) ‖ 578. G(ERAM): ceram (*corr* B^2) ‖ 579. (H)UC: hunc (*corr* B^2) | (MERI)DIEM: meridie ‖ 580. *del Guy* ‖ 581. SUMAM: summam ‖ 582. si hic manebo: *post* SI *discrepabat A* meridiem (*sic A*) *vel* meregiem ‖ 583ª. DOMUM*UERUM | DOMUM: modo ‖ 583ᵇ. *solus A habet* (ATUOLO) ‖ 586 sq. ILLUM: illunc (*corr D*) | *lac sign Ri* ‖ 588—597. *secl Schoe* ‖ 588 sq. ‡MEUMPETO: meum puto (*pers corr Pius*) ‖ 591. ERIPIS: eripit ‖ 593. OMNIUMHOMINUM: hominem omnium: *corr* B^2 ‖

Venísti huc te extentátum? agas quod ín manust.
Non dát, non debet. DA. Nón debet? TR. Ne[c] frít quidem 595
Ferre hínc potes. an métuis, nequo abeát foras
Vrbe éxolatum faénoris causá tui?) 597
Quoi sórtem accipere iám †licebit. DA. Quin non peto 599
Sortem: íllue primum, faénus, reddundúmst mihi. 600
⟨TR.⟩ Moléstus ne sis: némo dat: age quídlubet.
Tu sólus credo faénore argentúm datas.
DA. Cedo faénus, redde faénus, faenus réddite.
Datúrin estis faénus actutúm mihi?
Datúr faenus mihi? ⟨TR.⟩ Faénus illic, faénus hic. 605
[TR.] Nescít quidem nisi faénus fabulárier
Vnóse: neque ego taétriorem béluam
Vidísse me umquam quémquam quam te cénseo.
DA. Non édepol tu nunc me ístis uerbis térritas. 609
(Calidum hóc est: etsi prócul abest, urít male.) 666
TH. Quod illúc est faenus, ópsecro, quod illíc petit? 610
TR. Pater éccum aduenit péregre non multó prius
Illíus: is tibi et faénus et sortém dabit:
Ne incónciliare quíd nos porro póstules.
Vide núm moratur. DA. Quín feram, siquíd datur.

594. MANṾ(ME)ST ‖ 595. *del Ac* | erit: *corr Ellisius* ‖ 596. (hi)NC: hoc | METVISNEQVOABE**: Quo habeat *post lac* ‖ 597. VRB(EE)XOLATVMFAENORIS: Vrbem exsul (*lac*) his (*vel* hic) ‖ 598. CVIORTEMAC(CIP)ERE(IA)MLICEB(IT): Quoi sortem (*lac*) cebit ‖ 600. *solus A habet* ‖ 601. SIT | quid (*sic A*) *vel* quod ‖ 603. redde faenus (*sic A*) *vel* rede funus | reddite *vel* redite: REDDIḌETE ‖ 604. (EST)IS: estiis ‖ 605. DATVRFAENVSMIHIFAENVS: Date mihi fenus fenus ‖ 607 VNO** (*suppl Stu*): Vetro te (Vltro te *Sey*) | BELVAM: belum (*corr B*²) ‖ 608. quemquam (*vel* quamquam quam: QVEMQVAM ‖ 609. TVNCMEISTIS: nunc me tu istis (*vel* tu tuis): *corr Schoe* ‖ 666. *secl Ri et cum Ac trai post 665* | ABESTVRIT: habes tu rita ‖ 610. *hinc saepius B* H. *pro* TR. (*interdum etiam pro* TH.) et S. *vel* SI. *pro* TH. (*interdum etiam pro* TR.) *habet* | ILLVC: illud | obsecro quod illic petit (*sic A* [OPSECRO]) *vel* et sortem dabit (*e v. 612*) ‖ 612 ESTSORTEM ‖ 613. quid (*sic A*) *vel* quod ‖

TH. Quid aís tu? TR. Quid uis? ⟨TH.⟩ Quís illic est? quid illíc petit?
Quid Phílolachetem gnátum compellát ⟨meum⟩
[TR.] Sic ét praesenti tíbi facit conuícium?
[TH.] Quid illí debetur? TR. Óbsecro hercle, ⟨tú⟩ iube
Obí⟨cere⟩ argentum ob ós inpurae béluae.
TH. Iubeám —? TR. Iube [in] homini argénto os uerberárier.
DA. Perfácile ego ictus pérpetior argénteos.
⟨TR.⟩ Audín? uidetur, óbsecro hercle, idóneus,
Danísta qui[d] sit, génus quod inprobíssumumst?
TH. †Non ego istuc curo, qui sit, únde sit:
†Id uolo mihi dici, id me scire éxpeto,
[TR.] Quod illúc argentumst. TR. Ést — huic debet Phílolaches
Paulúm. TH. Quantillum? TR. Quási quadragintá minas.
Ne sáne id multum cénseas. TH. Paulum íd qui demst?
Adeo étiam argenti faénus credit⟨um⟩ aúdio.
TR. Quattúor quadraginta ílli debentúr minae,
Et sórs et faenus. DA. Tántumst: nilo plús peto.
TR. Velím quidem hercle ut úno nummo plús petas.
Dic té daturum, ut ábeat. TH. Egon dicám dare?
TR. Dic. TH. Égone? TR. Tu ipsus. díc modo: auscultá mihi.

---

616. *add Ca* ‖ 617. conuitium *vel* contium ‖ 618. *add Schoe* | iubi ‖ 619. *add Mue* ‖ 620. homini *vel* homine | argentos *vel* argenteos: *corr* B^2 ‖ 621. perpetior *vel* pepetior ‖ 622—625. *extant post* 628: *trai Ri* (*duce Bo*) ‖ 623. improbissimum est *vel* improbissimus est ‖ 626. illud: *corr Ri* | *dist Leo* ‖ 627. Paululum *vel* Paulum | quadraginta *vel* quadragenta *vel* quadringenta ‖ 630. *iteratur post v.* 652, *ubi sequuntur* 631. 632, *quos huc traxit Ri confirmante A et Servio* | DA. | Quattuor (*sic A*) *vel* Quatuor (Centum *Servius, ut vid*) | librae *Servius, ut vid* ‖ 631. TANTUNṢṬ: tantum est ⌗ ‖ 632. Velim *vel* Vellm | NUMO ‖ 633. abeat *vel* habeat ‖

Promítte, age inquam: ego iúbeo. TH. Respondé mihi:
Quid eóst argento fáctum? TR. Saluomst. TH. Sóluite 636
Vosmét igitur, si sáluomst. TR. Aedis fílius
Tuos émit. TH. Aedis? TR. Aédis. TH. Euge, Phílolaches
Patrís⟨s⟩at: iam homo in mércatura uórtitur.
⟨TR.⟩ Nam póstquam haec [c]aedis ít⟨a⟩ erant ut dixí tibi, 640
Contínuost alias aédis mercatús sibi.
⟨TH.⟩ Ain tu aédis? TR. Aedis ínquam. sed s⟨c⟩in quoíusmodi?
TH. Qui scíre possum? TR. Váh. TH. Quid ést? TR. Ne mé roga.
TH. Nam quíd ita? ⟨TR.⟩ Speculocláras, can⟨d⟩orém merum. 644. 645.
TH. Bene hércle factum. quíd, eas quanti déstinat?
TR. Taléntis [a]magnis tótidem quot ego et tú sumus.
Sed árraboni has dédit quadragintá minas:
* * * * * * * * * * * *
Hi⟨n⟩c súmpsit, quas ei dédimus. satin intéllegis? 650
TH. Bene hércle factum. ⟨DA.⟩ Heus, iam ádpetit merídie⟨s⟩.
⟨TR.⟩ Absólue hunc quaeso, uómitu[m] ne hic nos énecet.
⟨TH.⟩ Aduléscens, mecum rém habe. DA. Nempe aps té petam.
TH. Petitó cras. DA. Abeo: sát habeo, si crás fero.

---

637. saluomst *vel* saluom si ‖ 638. TH. *ante* euge *suppl B* ‖ 639. *add B²* ‖ 640. 641. *extant post* 650: *trai Ri* | *del B²* ‖ 642. Ain *vel* An | TR. *suppl B* | sint quouis *vel* in quoius: *corr B²* ‖ 644 sq. TR. *add Ca* | speculo claras canorem (*vel* conorem): *corr Spengelius* ‖ 647. DA.: *corr Sarac* | *del Pius* | quod: *corr B² cum Servio* ‖ 649. *lac sign Ri* ‖ 650. *add Py* | quasi: *corr B* | satin *vel* santin | *cf. ad v. 640 sq.* ‖ 651. DA. *add Py* | s *add Sarac* ‖ 652. *add Py* | *del Bo* | *cf. ad v. 630* ‖ 653. habe (*sic A*) *vel* habet ‖ 654. ABEO (*om* #): habeo (*corr B ras*) | PETO ‖

TR. Malúm quod isti dí deaeque omnés duint:
Ita méa consilia pérturbat paeníssume.
Nullum édepol hodie génus est hominum taétrius
Nec mínus bono cum iúre quam danísticum.
TH. Qua in régione istas aédis emit fílius?
TR. Ecce aútem perii. TH. Dícisne hoc quod té rogo?
TR. Dicám: sed nomen dómini quaero quíd siet.
TH. Age, cómminiscere érgo. TR. Quid ego núnc agam,
Nisi ut ín uicinum hunc próxumum ⏑ ⏒ ⏑ –
Eas émisse aedis húiius dicam fílium.
Calidum hércle esse audiui óptumum mendácium.
Quidquíd dei dicunt, íd decretumst dícere. 667
TH. Quid ígitur? iam comméntu's? TR. Di istum pérduint —
Immo ístunc potius. — dé uicino hoc próxumo
Tuos émit aedis fílius. TH. Bonán fide?
TR. Siquidém tu argentum rédditurú's, túm bona:
Si rédditurus nón es, non emít bona.
[TH.] Non ín loco emit pérbono? TH. Immo in óptumo.
[TH.] Cupio hércle inspicere hasce aédis. pultadúm fores
Atque éuoca aliquem | íntus ad te, Tránio.
TR. Ecce aútem perii. núnc quid dicam néscio.
Iterúm iam ad unum sáxum me fluctús ferunt.

---

655. QUAD | DIDEAEQ·: de deaque (*corr* B^2) ‖ 656. peruertit *Priscianus* | P(ENISS)UME (*ut vid*): plenissime: *corr ex Prisciano* ‖ 657. edepol hodie: EDEPOL ‖ 659. QUAREIN ‖ 661. SIET: sciet (*corr B minio*) ‖ 663. (PR)O(XI)MUMḌ——RḌỊÊ(*vel* ——P̣ẸRCITÊ): proximum mendacium (*cf. 665*) ‖ 664. HUIIUS: huius ‖ 665. ESSEAUDIUI: audiui esse | *cf. ad 609 sq.* ‖ 667. QỤḌQỤID | DECRETUNST: decretum est *vel* rectum est ‖ 668. ẸṬCOMMENTUST: commentus: *corr Lamb* | di istum (*sic A*) *vel* diis tuum ‖ 669. ISTUNC: istuc ‖ 670. TH. *suppl B* ‖ 671. TUARGENTUMREDDITURUS: es argentum redditurus (*corr Vss*) ‖ 673. *del Sey* | TR.: *corr Sey* | INOPTUMO: optumo ‖ 674. *del Sey* | HASCEAEDẸS: has caedis ‖ 675. ADTETRANIO: atte (*vel* atite) terno ‖ 676. PERII: iterum ‖

⟨TH.⟩ Quid núnc? ⟨TR.⟩ Non hercle quíd nunc faciam réperio.
Manufésto teneor. TH. Éuocadum aliquem ócius,
Roga círcumducat. TR. Heús tu, at hic sunt múlieres:
Vidéndumst primum, utrum eaé uelintne an nón uelint.
TH. Bonum aéquomque oras. í, percontare ét roga:
Ego híc tantisper, dum éxis, te opperiár foris.
TR. Di té deaeque omnis fúnditus perdánt, senex:
Itá mea consilia úndique oppugnás male.
[TR.] Eugae óptume eccum | aédium dominús foras
Simó progreditur íntus. huc concéssero,
Dum míhi senatum cónsili in cor cónuoco.
Igitúr tum accedam huc, quándo quid agam inuénero.

SIMO. THEOPROPIDES. TRANIO
SENES II SERVOS

SI. Mélius anno hóc mihi nón fuit domí,
Néc quod una ésca me iúuerit magís.
Prándium uxór mihi pérbonum dedít.
Núnc dormitúm iubet me íre: minumé.
Nón mihi fórte uisum ílico fuít,
Mélius quom prándium, quám solet, dedít.

678. *add Schoe* | ‡NON: non | REPERIO: recerio ‖ 679. OCIUS: foras ‖ 680. hic (*sic A*) *vel* hinc ‖ 681. eae (*sic A*) *vel* eẽ | UELINTAUTNON ‖ 682. AEQUMQ·ROGASIPERCUNCTARE: aequomque oras percontare ‖ 684. Di te *et* perdant (*sic A*) *vel* Dice (*ex* Dide) *et* pedant ‖ 685. MALI: mala ‖ 686. *del Ca* | EUGAE: fuge | optume (*sic A*) *vel* obtume ‖ 687. INTUS: ipsus ‖ 688. MIHI: mi ‖ 689. Igitur (*sic A*) *vel* Itur | huc (*sic A*) *vel* hunc | INUENERO: enuenero ‖ 691. NECQUODUNAESCAMEIUUERIT: Ne quod est cauna meruerit ‖ 692. PRANDIUM: Peranium (*corr B^2*) ‖ 693. MEIRE: mieire (*corr B^2*) ‖ 694. ilico (*sic A*) *vel* iloco ‖ 695. QUM: quam | QUAMSOLET: quam solum ‖

Vóluit in cúbiculum abdúcere me anús:
Nón bonust sómnus de prándio: apagé.
Clánculum ex aédibus me édidi forás:
Tóta turgét mihi uxór, scio, domí.
TR. Rés paratást mala in uésperum huic sení:
Nam ét cenandum ét cubandúmst ei malé.
SI. Quóm magis cógito cúm meo animó:
Síquis dotatam úxorem atque †anum habet,
Néminem sollícitat sopor: ibi ómnibus
Íre dormitum ódiost. uelut⟨i⟩ núnc mihi
Éxsequi cérta res ést, ut abeám
Pótius hinc ád forum quám domi cubém.
Átque pol néscio ut móribus siént
Vóstrae: haec sat sció †quam habeat malé,
Péiius posthác fore quám fuit mihí.
TR. Abitus tuos tíbi, senex, fécerit malé,
Níl erit quód deorum úllum accusités,
Te ípse iure óptumo mérito incussés licet.
Témpus nunc ést senem hunc ádloqui mihí.
Hóc habet: répperi, quí senem dúcerem,
Quó dolo a mé dolorém procul péllerem.
Áccedam. — dí te ament plúrumum, Simó.
SI. Sáluos sis, Tránio. TR. Vt uales? SI. Nón male.
Quíd agis? TR. Hominem óptumum téneo. SI. Amicé facis,

696. abducere me anus (*sic A*) *vel* abducerem eamus ‖ 697. BONUMESTSOMNUM: bonus somnus est: *corr Ri* ‖ 699. DOMI: nunc domi ‖ 700. MALE ‖ 701. et cubandumst ni trahis: EIETCUBANDUMEST: *trai Ri* ‖ 703. ATQ·ANUMHABET: habet *post lac* ‖ 704. sopo *cum lac:* SỌPORINOMNIBUS: *corr Ri* | 705. DOMỊTỤM | ue *cum lac*: UELUTNUNCMIHI: *corr Ri* ‖ 706. ABEAM: habeam (*corr B ras*) ‖ 709. UOSTṚẠ | quam (*sic A, ut vid*) *vel* quam me ‖ 710. PEIIUS: Pelius ‖ 712. ULLUM: nullum (*corr* B^2) ‖ 713. IPSẸỊ | INCUSSES: incusis (*corr* B^2) ‖ 714. senem (*sic A*) *vel* semen: *item v. 715: cf. v. 716* | ADLOQUIMIHI: adloquimini ‖ 715. CIRC̣ỤṂḌUCEREM ‖ 716. *pro hoc v. 714 iterat A, sed* MIHIHUNCADLOQUISENEM | Quod: *corr* B^2 ‖ 718. TRANIOUT ‖ 719. AGIS#: agis (TR. *s. v. B*) | #AMICE: uamice (SI. *et* a *s. v. B*) ‖

Quóm me laudás. TR. Decet cérte. SI. Quin mehércle te 720
Haú bonum teneo séruom. 721
(⟨TH.⟩ Héia, mastígia, ad mé redi. TR. Iam ísti ero. 741
SI.) Quíd nunc? quam móx — TR. Quid est? SI. Quód solet fíeri hic 722
Íntus — TR. Quid id ést? SI. Scis iam, quíd loquar. síc decet:
* * * morém geras. 725
Víta quam sít breuis, †simul cogita. ⟨TR.⟩ Quid?
Ehem, uíx tandem percépi super his rébus nostris té loqui. 727. 728
SI. Músice hercle ágitis aetátem ita ut uós decet:
Víno et uictú, piscatú probo eléctili 730
Vítam * cólitis. TR. Immó uit⟨a⟩ antehác erat:
Nunc nobis †communia haec exciderunt.
SI. Quídum? TR. Ita oppido óccídimus omnés, Simo.
SI. Nón taces? próspere uóbis cuncta úsque adhuc
Prócesserúnt. TR. Ita ut dícis facta haú nego. 735
Nós profectó probe ut uóluimus uíximus:
Séd, Simo, ita nunc uéntus nauem ⟨nóstram⟩ deseruít — SI. Quid est?

---

720. me laudas *vel* mel audis | # CERTẸQỤỊNM——: certe hercle (SI. *s. v. B*) te: *corr Schoe duce Gru* ‖ 721. HAUDBONUM: habeo hau Bonum ‖ 741. *versum ab aliis traiectum secl Schoe* | *add Ca* | HEIA: Eia | MEREDI(# IAMISTIERO): meredieam (TR. *s. v. B*) istic ero ‖ 722 sq. nunc: NUM | QUIDIṢẸṢṬ | FIERIHIC INTUS: fieri Hic (*vel* SI. Dic) *cum lac* | SCISIAMQUIDLOQUARSIC: loquar (*vel* TR. loquar) *post lac* ‖ Sic (*vel* SI. Sic) ‖ 725. *lac sign libri* ‖ 726. breuis (*et* simul *s. v.*) *vel* breui simul | # Quid ‖ 727 sq. percipio super rebus nostris loqui te *Festus* ‖ 731. *lac sign Spengelius* ‖ 732. *cf. ad v. 123* ‖ 733. Quidum ita *vel* Qudum ita (TR. *s. v. B*) ‖ 734—736. *tres v. in B* (— processerunt — nos): *discr Ca* ‖ 735. hau *vel* haud ‖ 737—740. *quinque v. in B* (— nauem — pessimo — in terra — Quia): *discr Bo* ‖ 737. scimo *vel* simo *suppl Ca* | SI. *s. v. B* ‖

Quó modo? 〈TR.〉 Péssumo. 〈SI.〉 Quaéne[c] subdúcta erat
Túto in terra? TR. Eí. SI. Quid est? TR. Mé miserum: occidí.
SI. Quí? TR. Quia uenit náuis, nostrae náui quae frangát ratem.
SI. Velim, út †tu uelles, Tránio. s〈ed〉 quíd est negoti? TR. Éloquar:
Erus péregre uenit. SI. Túnc * * * * * * cor ténditur:
Inde férriterium: póstea * * 〈TR. * * g〉enua óbsecro,
Ne indícium ero faciás meo. SI. E me, néquid metuas, níl sciet.
TR. Patróne, salue. SI. Níl moror mihi istíusmodi cliéntis.
TR. Nunc hóc, quod ad te nóster me [me] misít senex —
SI. Hoc míhi responde prímum, quod ego té rogo:
Iam de ístis rebus uóster quid sensít senex?
TR. Nil quícquam. 〈SI.〉 [u]Numquid íncrepitauit fílium?
TR. Tam líquidu[me]st quam liquida ésse tempestás solet.
Nunc te hóc orare iússit opere máxumo,
Vt síbi liceret ínspicere hasce aedís tuas.
SI. Non súnt uenales. TR. Scío equidem istuc: séd senex
Gynaéceum aedificáre uolt hic ín suis
Et bálineas et ámbulacrum et pórticum.
SI. †Quid consomniáuit? TR. Ego dicám tibi:
Dare uólt uxorem fílio quantúm potest:
Ad eám rem facere uólt nouom gynaéceum.

---

738. *add Bo* | *del Py* ‖ 742. tu *vel* ut " | trannios ⌗ est *vel* trannios est *et* qd *s. v.* | eloquar *vel* eloquere ‖ 743 sq. *lac sign libri* | *add Ca* ‖ 745. sciat: *corr* B^2 ‖ 750. increpitauit *vel* increpauit ‖ 751. *del Guy duce Ca* ‖ 753. hasce aedis *vel* has cedis ‖ 755. Gyneceum *vel* Cineceum ‖

Nam síbi laudauisse hásce ait architéctonem
Nescíoquem exaedificátas insanúm bene.
Nunc hínc exemplum cápere uolt, nisi tú neuis.
Nam ille eó maiore hinc ópere sibi exemplúm petit,
Quia isti úmbram audiuit ésse aestate pérbonam
Sub súdo columine úsque perpetuóm diem.
SI. Immo édepol uero quom úsque quaque umbrást, tamen
Sol sémper hic est úsque a mani ad uésperum.
Quasi flágitator ástat usque ad óstium,
Nec mi úmbra hic usquamst, nísi si in puteo quaépiamst.
TR. Quid? Sársinatis écquast? si Vmbram nón habes.
SI. Moléstus ne sis: haéc sunt sicut praédico.
TR. At támen inspicere uólt. SI. Inspiciat, sí lubet.
Siquíd erit quod illi pláceat, de exempló meo
Ipse aédificato. TR. Eón, uoco huc hominem? SI. Í, uoca.
TR. Alexándrum magnum atque Ágathoclem aiunt máxumas
Duo rés gessisse: quíd mihi fiet tértio,
Qui sólus facio fácinora inmortália?
Vehit híc clitellas, uéhit hic autem altér senex.
Nouícium mihi quaéstum institui nón malum:
Nam múliones múlos clitellários

---

760. LAUD(AUI)SS(EAI)THAS(ARCHITEC)TONEM: laudasse hasce ait architectonem *vel* laudasse ait architectorem ‖ 761. EXAEDIFICATASESSE(IN)SA(N)UM: aedificatas (*vel* esse aedificatas) has sane: *corr Stu* ‖ 763. MAIỌṚẸHINC: malo *cum lac* Ṣ(IBI)ẸX——: exemplum (*vel* ex te exemplum) ‖ 764. ISTIUMBRAM: hic *cum lac* | AESTATE(ṂỊḤỊ)ESSEAUD(IUIT): esse aestate *post lac* (*corr Ca*) ‖ 765. SUBS(UḌ)OCOL(UMI)NEUSQ· (*suppl Stu*): Subdiu col *cum lac* ‖ 767. HUCUSQ·AMANE: hic est usque amane: *corr ex Servio* ‖ 768. hostium (*sic A*) *vel* ostium ‖ 769. Nec (*sic A*) *vel* Haec | UMBRAḤỊÇ: umbra ‖ 770. ARSINATISECQUAEST: sarsinatis ec (*vel* et) quam est | *dist Taubmannus* ‖ 774. Ipse (*sic A*) *vel* Ispe | *dist Sey* | IUOCA: uoca ‖ 778. UEHIT(HIC)CLITELLAS: Vehit clitellas (*vel* ditellas: hic *add* B^2) ‖

Habént, at ego habeo hómines clitellários.
Magní sunt oneris: quícquid imponás, uehunt.

TRANIO. THEOPROPIDES. SIMO
SERVOS SENES II

TR. Nunc húnc hauscio án conloquár. congrediar.
Heus, Théopropides. TH. Hem, quis hic nóminat me?
TR. Eró seruos múltimodis suó fidus. TH. Vnde is?
TR. Quod mé miserás, adfero ómne impetrátum.
TH. Quid illíc, opsecró, tam diú destitísti?
TR. Sení non erát otium: íd sum opperítus.
TH. Antíquom optinés hoc tuóm, tardus út sis.
TR. Heus tú, si uolés uerbum hoc cógitare:
Simúl flare sórbereque haúd factu fácilest.
Ego híc esse et íllic simítu hau potui.
TH. Quid núnc? TR. Vise, spécta tuo úsque arbitrátu.
TH. Age dúc me. TR. Num moror? TH. Súbsequor te.
TR. Senéx ipsus te ánte ostium éccum opperítur.
Sed út maestus ést se hasce ⟨aedís⟩ uendidísse.
TH. Quid tándem? TR. Orat út suadeám Philolachéti,

---

781. (ATE)GO (*suppl Stu*): ego ‖ 783. *scaenam om A* | HUNC-HAUDSCIO: nunc hausclo: *corr* B^2 | CONLOQUAR: con ⌗ conloquar (*corr* B^2) ‖ 784. THEOROPIDES: theupropides *vel* theuropides | HEMQUISHIC: Hem *cum lac* (quis *add* B^2) ‖ 785. MULTIMODIS-FILIUS⌗UNDEIS: multum suo *cum lac* (fidelis *add* B^2): *corr Ri* ‖ 786. Quo (*sic A*) *vel* Quod ‖ 788. ERATOTIUM: otium erat *vel* otium *cum lac* | operitus *vel* opperitus (*sic A*) ‖ 789. tardus (*sic A*) *vel* pardus | SIES ‖ 791. haud (*sic A*) *vel* aut ‖ 792. ILLIC-SIMITUHAU: illi simul hau *vel* illic simul et haud ‖ 793. NUNUIS⌗UISASPECTA⌗ | TUOUSQ·: tuo ‖ 794. DUC: ⌗ Duc *vel* ‖ Duc | ⌗NOMMOROR: nunc moror: *corr Ca* ‖ 795. IPSUSTE: ipse te *vel* ipse | KOSTIUM | eccum operitur (*vel* opperibitur): ILLUDOPPERITUR ‖ 796. SEDUT: sed | SESE | *suppl Ri* ‖

Vt ístas remíttat sibí. TH. Haud opínor.
Sibí quisque rúri metít. si male émptae
Forént, nobis ístas redhibére haud licéret.
Lucrí quicquid ést, id domúm trahere opórtet.
Mísericordiá s* * * hominem opórtet.
TR. Moráre hercle, * * facis. súbsequere. ⟨TH.⟩ Fíat.
⟨TR.⟩ Dó tibi ego operam: sénex illic est. ém, tibi adduxi hominem * *
SI. Sáluom te aduenísse peregre gaúdeo, Theó⟨p⟩ropides.
TH. Deí te ament. SI. Inspícere[n] te aedis [te] hás uelle aiebát mihi.
⟨TH.⟩ Nísi tibist incómmodum. SI. Immo cómmodum. [SI.] i intro atque ínspice.
TH. Át enim mulierés — SI. Caue tu ullam flócci faxis múlierem.
Quálubet perámbula aedis óppido tamquám tuas.
TH. 'Támquam'? TR. Ah, caue tu ílli obiectes núnc in aegritúdine
Te hás emisse. nón tu uides hunc uóltu ut tristi ¦ ést senex?
TH. Vídeo. TR. Ergo inridére ne uideáre et gestire ádmodum:
Nóli facere méntionem †te emisse. TH. Intéllego:
Ét bene monitum dúco atque ⟨es⟩se exístumo humani íngeni[o].
Quíd nunc? SI. Quin tu [TR.] is íntro atque otióse perspecta, út lubet.

---

799. metit *vel* metuit ‖ 800. liceret *vel* placeret ‖ 802 sq. *lac sign libri* ‖ 803. subsequere fiat *vel* subsequere: *add Gru* ‖ 804. *add Bo* | ego *vel* senex | hominem *vel* homine | *lac sign Richterus* ‖ 805. theuropides ‖ 806. Inspiceren te (*vel* inspicerent) aedes te: *del Pareus* | belle ‖ 807. incommodum est: *trai Bent* | TH. Immo ‖ 808. ullam flocci *vel* illam floxci ‖ 812. uideare et *vel* uideare ‖ 814. *add Bo* | humano *corr B* ‖ 815. i *ex* is *B minio* ‖

TH. Béne beni⟨gne⟩que árbitror te fácere. ⟨SI.⟩ Factum edepól uolo.
(SI. Vín qui perductét? TH. Apage istum pérductorem: nón placet. 816b
[SI.] Quí⟨cqui⟩d est, [TH.] errábo potius, quám perductet quíspiam.) 816c
TR. Víden uestibulum ante aédis hoc et ámbulacrum, quoíusmodi?
TH. Lúculentum edepól profecto. TR. Age spécta postes, quoíusmodi,
Quánta firmitáte facti et quánta crassitúdine.
TH. Nón uideor uidísse postis púlcriores. ⟨SI.⟩ Pól mihi
Eó pretio empti fúerant olim. TR. Aúdin 'fuerant' dícere?
Víx uidetur cóntinere lácrimas. TH. Quanti hosce émeras?
⟨SI.⟩ Trís minas pro istís duobus praéter uecturám dedi.
TH. Hércle qui multum ímprobiores súnt quam a primo crédidi.
SI. Quápropter? TH. Quia édepol ambo ab ínfumo tarmé⟨s⟩ secat.
⟨TR.⟩ Íntempestiuós excisos crédo: id eis uitiúm nocet.
Átque etiam nunc sátis boni sunt, sí sunt inductí pice.
Nón enim haec pultífagus opifex ópera fecit bárbarus.
[TR.] Víden coagmenta in fóribus? TH. Video. TR. Spécta quam arte dórmiunt.
TH. Dórmiunt? TR. Illúd quidem, ut coníuent, uolui dícere.

816a. *add Ca* ‖ 816bc. *secl Sey* | *cf. v. 847* ‖ 817. SI. | amplacrum (*corr B*) | *dist Vss* ‖ 818. SI. Age ‖ 819. Quanta *vel* Qua(m) ‖ 821. Aut in *vel* Auden | fuerat (n *s. v. B*) ‖ 823. istis diebus ‖ 825. tramisecat: *corr Scal duce B*² (s *s. v.*) ‖ 826. *add Ca* | INTEMPESTIUSEXCISSOS | DOCET ‖ 827. ETIANNUNC ‖ 828. PULTUFAGIS ‖ 829. *del Ca* | DORMIUNT: dormunt (*corr B*²) ‖

Sátin habes? ⟨TH.⟩ Vt quícquid magis contémplor, tanto mágis placet.
TR. Víden pictum, ubi ludíficat[ur] una córnix uolturiós duos?
TH. Nón edepol uideo. ⟨TR.⟩ Át ego uideo[r]: nam ínter uolturiós duos
Córnix astat: éa uolturios duó uicissim uéllicat.
Quaéso huc ad me spécta, cornicem út conspicere póssies.
Iám uides? TH. Profécto nullam equidem íllic cornicem íntuor. 836
TR. Át tu isto ad uos óptuere, quóniam cornicém nequis
Cónspicari, sí uolturios fórte possis cóntui.
TH. Ómnino, ut te absóluam, nullam píctam conspicio híc auem.
TR. Áge, iam mitto: ignósco: aetate nón quis optuérier.
TH. Haéc quae possum, ea míhi profecto cúncta uehementér placent. 841
SI. Látius demumst óperae pretium iuísse. TH. Recte edepól mones.
SI. Eho, istum, puere, círcumduce hasce aédis et concláuia.
Nam égomet ductarém, nisi mi esset ápud forum negótium.
TH. Ápage istum a me pérductorem: níl moror ductárier. 845
Quícquid est, errábo potius, quám perductet quíspiam. 846. 847

---

831. Satin (*sic A*) *vel* Satim ‖ 832. *del Bent* | UNACORNIX: cornix una | DUOS: duo ‖ 833. *solus habet A* | *add Bo* | *del Stu* ‖ 834. duo: DUOS | UELLICAT: uellitat: *corr* B^2 ‖ 835. POSSIES: possis ‖ 836. VIDES‡‡: uides (TH. *s. v. B*) | CORNICUMINTUOR: cornicem intueor (*vel* intues) ‖ 841. placent (*sic A*) *vel* iacent ‖ 842. (DEMUNST)OPERERAE | pretium *vel* tretium | RECTE: Erecte (*corr B ras*) ‖ 843. PUERE: puer | HOSAEDIS ‖ 844. egomet (*sic A*) *vel* ego mes | nisi mihi (*sic A*) *vel* ‡ mihi ‖ 845. AMEPERDUCTOREM: me *cum lac* ‖ 847. ESTER(RA)BOPOTIUSQUAM: est *cum lac: cf. v.* 816[c] ‖

SI. Aédis dico. TH. Ergo íntro eo igitur síne perductore. SI. Ílicet.
TH. Íbo intro igitur. TR. Máne sis uideam, né canis — TH. Agedúm uide.
⟨TR.⟩ Ést: abi, canis: est, ábin dierecta? ábin hinc in malám crucem?
Át etiam restás? abi istinc. ⟨SI.⟩ Níl periclist: †age
Tám placidast quam féta quaeuis: eíre intro audactér licet.
[SI.] Éo ego hinc ad forúm. TH. Fecisti cómmode: bene ámbula.
Tránio, age canem ístam a foribus ⟨áliquis⟩ abducát face,
Étsi non metuéndast. TR. Quin tu illam áspice ut placide áccubat.
Nísi molestum uís uideri te átque ignauom. TH. Iam út lubet.
Séquere hac me igitur. TR. Équidem haud usquam a pédibus apscedám tuis.

ACTVS IV

PHANISCVS

ADVORSITOR

Seruí qui, quom culpá carent, tamén malum metuont,
 [H]Ei sólent esse eris utíbiles.

---

848. AEDES: Adis | ‡ILICET: ilicet (SI. *s. v. B*) || 849. IGITUR: igitur est (*corr B²*) | UIDE: unde || 850. *add Ca* | CANIEST | ABINDIERECTE (*vix* A): abi dierecta (*vel* dierecte) est (directe *B²*) | in malam (*sic A*) *vel* malam || 851. restas (*sic A, ut vid*) *vel* restat | ABI: est abi (*vel* ab: *corr B²*) || 852. QUAEUISIRE: qua uis eire || 853. Eo (*vel* Ec) ego: EGOABEO || 854. *suppl Weisius* (*om etiam A*) || 855. ILLAASPICE (*ut vid*) || 856. TH. *s. v. B* || 857. haud (*sic A*) *vel* hau | a pedibus (*sic A*) *vel* ab edibus || 858. quom *vel* quo: CUM | CARENT: carint || 859 sq. Hii: *corr Sey* | *cf. Men. 984 sqq.* ||

Nam illí qui nil metuónt, †postquam sunt malum meriti,
Stultá sibi expetunt consília:
Exércent sese ad cúrsuram: fugiúnt. sed [hi]i si reprehénsi sunt,
Faciunt a malo peculio quod nequeunt * * *
Augent ex pauxil⟨lo⟩ * * * * * de parant.
Mihi in pectore consili* * * * malam rem prius
Quam ut meum * * * * *
Vt adhuc fuit mihi corium esse oportet
Sincerum atque, †ut uotem uerberare.
Si huic ímperabo, probe téctum habebo,
Malúm quom impluít ceterís, ne inpluát mi.
Nam út serui uolúnt ésse erum, ita solét:
†Bonis sum improbis sum, malus fuit.
Nam núnc domi nostrae tot péssumi uiuont
Pecúli suí prodigí, plagigéruli.
Vbi aduórsum ut eant uoc⟨it⟩ántur ero:
'Non eó, molestus né sis.
Scio quód properas: gestís aliquo: iam hercle íre uis, mula, forás pastum'.
Béne merens hóc preti[um] inde ábstuli: abi⟨í⟩ foras:
Sólus nunc eo aduórsum ero ex plúrumis séruis.
Hóc di⟨e⟩ crástini quóm erus rescíuerit,
Máne castigábit eos búbulis exúuiis.
Póstremo minóris pen⟨do t⟩érgum illorum quám meum:
Ílli erunt bucaédae multo pótius quam ego sim réstio.

862. *del Sey* ‖ 863 sqq. *cf. ad v. 123* | *lac sign libri* ‖ 865. *add B*² ‖ 870. tectum *vel* tecum ‖ 871. ceteros: *corr B*² ‖ 873. improbis sum *vel* improbis sunt ‖ 875—877. *duo v. sunt in B* (— eant) ‖ 876. Vocantur *vel* Vocatur: *add Herm* ‖ 878. hercle *vel* erde// (*er.* t) *vel* erede (d *ex* t) ‖ 879. *del Herm* | unde | abstultabi: *corr Bo duce Ca* ‖ 881. *add B*² ‖ 883. *add B*² *in lac* ‖

PINACIVM (?). PHANISCVS
ADVORSITORES II

PI. Máne tu atque adsiste ílico, 885[a]
Phánisce: etiam réspicis? 885[b]
⟨PH.⟩ Míhi molestus né sis. 886[a]
PI. Víde ut fastidit símia. 886[b]
Manesne ilico, impure parasite?
PH. Qui párasitus sum? ⟨PI.⟩ Ego ením dicam: cibo pérduci poterís quouis.
PH. Mihi súm, lubet esse: quid íd curas?
PI. Ferócem facís, quia †te eratus amat. ⟨PH.⟩ Vah,
Oculi dolent. PI. Qur? PH. Quia fumus molestus est.
PI. Tace sís, faber, qui cúdere soles plúmbeos nummos.
PH. Nón potes tu cógere mé ut tibi maledícam.
Nóuit erus me. ⟨PI.⟩ Suám quidem pól culcitul[l]am opórtet.
PH. Si sóbrius sis, male nón dicas. ⟨PI.⟩ Tibi optémperem, quom tu †mihi nequeas? 895. 896
Át tu mecum, péssume, ito aduórsus. ⟨PH.⟩ Quaeso hercle ábstine
Iám sermonem de ístis rebus. ⟨PI.⟩ Fáciam et pultabó foris.
Heus, écquis hic est, máxumam his qui iniúriam
Foribús defendat? écquis has aperít foris?
Homo némo hincquidem foras éxit.

885[b] *et* 886[a]. *compr B* ‖ 885[b]. respices *vel* respicis *vel* respice ‖ 886[b] *et* 889. *compr B* (*sed* Milis *pro* Mihi): *trai Ac* ‖ 887. *cf. ad v. 123* ‖ 888. poteres: *corr Ca* ‖ 889. *cf. ad 886[b]* ‖ 890. amatuha: *add Ca* ‖ 891. *cf. ad v. 123* (*a* Quia *v. incohabat A, ut vid*) | MOLES(TU)S(EST): molestus ‖ 892. sis (*sic A*) *vel* si | nummos *vel* numbosnos ‖ 895 sq. neqeas ‖ 897. PESSIMEITO (*ut vid*): pessimi tu | *add Spengelius* ‖ 898. *add Ri* ‖ 899. qui his (*item A, ut vid*): *trai Guy* ‖ 900. (ECQUISH)ASAPERITFORIS: hec quis ec (*vel* hec) quis huc exit atque aperit ‖ 901 *et* 902[a]. *compr B,* 902[a] *et* 902[b] *compr A: discr Stu* ‖ 901. HOMONEMO (*ut vid*): Nemo ‖

Vt esse áddecet nequam hominés, ita sunt. 902a
  Sed eó magis cautóst opus,
Ne huc éxeat qui male múlcet. 903

TRANIO. THEOPROPIDES.
SERVOS SENEX

PHANISCVS. PINACIVM (?)
ADVORSITORES II

TR. Quíd tibi uisumst mércimoni? TH. * * totus gaúdeo.
TR. Núm nimio emptae tíbi uidentur? TH. †Númquam edepol ego mé scio
Vídisse umquam abiéctas aedes, nísi modo hasce. TR. Ecquíd placent?
TH. Écquid place⟨a⟩nt, mé rogas? immo hércle uero pérplacent.
TR. Quoíusmodi gynaéceum? quid pórticum? TH. Insanúm bonam.
Nón equidem ullam in público esse máiorem hac exístumo.
TR. Quín ego ipse et Phílolaches in público omnis pórticus
Súm[m]us commensi. TH. Quíd igitur? TR. Longe ómnium longíssumast.
TH. Di ímmortales, mércimoni lépidi. ⟨si⟩ hercle núnc ferat

902a. addecet *vel* adect *vel* addet ‖ 903. Q(UI)MA(LE) (*ut vid*): qui male me | mulcet *vel* multet ‖ 904. *lac sign Gru* | 905. ego me scito: M(ES)CIO ‖ 906. umquam ablectas *vel* umq' ablactas | ECQUID: haec quid (h *er. B*) | PLACET (*ut vid*) ‖ 907. *add Ca* ‖ 908. modi *vel* modo ‖ 911. *del* B^2 ‖ 912. *add Ca* ‖

Séx talenta mágna argenti pro ístis praesentária,
Númquam accipiam. TR. Si ⟨h⟩ércle accipere cúpias, ego numquám sinam.
TH. Béne res nostra cónlocatast ístoc mercimónio.
TR. Mé suasore atque ínpulsore id fáctum audacter dícito,
Quí subegi faénore argentum áb danista ut súmeret
Quód isti dedimus árraboni. TH. Séruauisti omném ratem.
Némpe octogintá debentur huíc minae? TR. Hau nummo ámplius.
⟨TH.⟩ Hódie accipiat. TR. Íta enim uero: néqua causa súbsiet.
Vél mihi denumeráto: ego illi pórro denumeráuero.
TH. Át enim nequid cáptioni⟨s⟩ míhi sit, si dederím tibi.
TR. Egone te ioculó modo ausim dícto aut facto fállere?
TH. Égone aps te ausim nón cauere, néquid committám tibi?
TR. Quía tibi umquam quícquam, postquam tuós sum, uerborúm dedi?
⟨TH.⟩ Égo enim caui récte — eam ⟨am⟩bis grátiam? — atque animó meo
[TH.] Sát sapio, si aps té modo uno cáueo. TR. Tecum séntio.
⟨TH.⟩ Núnc abi rus: dic me áduenisse fílio. TR. Faciam út iubes.
TH. Cúrriculo iube in úrbem ueniat iám simul tecúm. TR. Licet.

---

914. accipiem *et* cupies: *corr Ca* | si ere te accipere (*vel* accicere) | numquam *vel* numq' || 918. QUID | arraboni *vel* arriboni || 919. TH.: *corr Py* || 920. *add Py* (TR. *er. in B*) || 922. *add Geppertus* | sed si: *corr* B^2 || 923. EGONTEIOCO (*ut vid*) | ioculo *vel* loculo || 924. NEQUID: ni quid || 925. *dist Taubmannus* | 926. RECTEEAMBIS (*ut vid*): recte # eam dehis: *corr Schoe* || 929. ABI: abi i | FILIOFACIAM | IUBES: uoles || 930. IUBE: ubi iube | #LICET: licet ||

[TR.] Núnc ego me illac pér posticum ad cóngerrones cónferam:
Dícam ut hinc res sínt quietae atque húnc ut hinc amóuerim.

PHANISCVS. PINACIVM (?). THEOPROPIDES
ADVORSITORES II SENEX

PH. Híc quidem neque cónuiuarum sónitus⟨t⟩, it[id]em ut antehác fuit,
Néque tibicinám cantantem néque alium quemquam aúdio.
TH. Quaé illaec res est? quíd illisce homines quaérunt apud aedís meas?
Quíd uolunt? quid íntrospectant? PI. Pérgam pultare óstium.
Heús, reclude: heus, Tránio, etiamne áperis? TH. Quae haec est fábula?
PI. Étiamne aperis? Cállidamati nóstro aduorsum uénimus.
TH. Heús uos, pueri, quíd istic agitis? quíd istas aedis frángitis?
PH. ⟨Heú⟩s senex, quid tú percontare, ád te quae nil áttinent?
TH. ⟨Ní⟩l ad me attinét? PH. Nisi forte fáctu's praefectús nouos:
Quí res alienás procures, quaéras, uideas, aúdias.
TH. ⟨Meaé su⟩n⟨t ist⟩a⟨e⟩ ae⟨dís,⟩ ubi statis. PH. Quíd ais? an iam uéndidit

931. ILLAC: illa ‖ 932. hic *vel* hinc (*sic A*) | QUAESITAE . HUNCUT: ut hunc | *scaenam om A* ‖ 933. *add Ri* | *del Bo* ‖ 935. ILLISCE: illisc | MEAS: mem (*corr* B^2) ‖ 936. PULTARE: pultari (*corr* B^2) ‖ 937. ETIAMNE: etiam ‖ 938. CALLIDAMATI: calidamati ‖ 940—945. *solus habet A* ‖ 940. PERCUNCTARE-(ATTE)QUAE(*vel* QUOD) | ATTINENT *vel* ATTINET ‖ 941. FACTUS: *corr Schoe* ‖ 943. *suppl Stu et Schoe* ‖

Aé⟨dis P⟩hilolachés? aut quidem iste nós defrustratúr senex.
TH. Véra dico: séd quid uobis ést negoti hic? PH. Éloquar:
Érus hic noster pótat. TH. Erus hic uóster potat? PH. Íta loquor.
⟨TH.⟩ Púere, nimium délicatu's. PH. Éi aduorsum uénimus.
TH. Quoí homini? PH. Ero nóstro. quaeso, quótiens dicendúmst tibi?
TH. Púere, nemo hic hábitat: nam te esse árbitror puerúm probum.
PH. Nón hic Philolachés adulescens hábitat hisc⟨e⟩ in aédibus?
TH. Hábitauit: uerum émigrauit iám diu ex hisce aédibus.
PI. Sénex hic elleborósus est certe. PH. Érras peruorsé, pater:
Nám nisi hinc hodie émigrauit aút heri, certó scio
Híc habitare. TH. Quín sex mensis iam híc nemo habitat. PI. Sómnias.
TH. Égone? PI. Tu. TH. Tu né molestu's: síne me cum pueró loqui.
[TH.] Némo habitat. PH. Habitát profecto: nám heri et nudius tértius,
Quártus, quintus, séxtus usque, póstquam hinc peregre eiiús pater
Ábiit, numquam hic tríduom unum désitumst potárier.

---

947. PUERE: Puer | DELICATUM#: adelicatus: *corr Py* || 948. DICENDUST || 949. PUERENEMOHIC: Puer hic nemo || 950. Non (*sic A*) *vel* Nam | HISCINAEDIBUS: his cedibus || 951. *solus habet A* || 952. ELLEBOROSUS: cerebrosus | CERTE (*om* #): certe//// (*er.* PH.) *vel* certi || 953. HINC: hic || 955. #TU#: tu | molestus: *corr Ri* || 956. HABITATPROFECTO: haectat profecto | HERI: eri | nudius (*sic A*) *vel* nudus || 957. hinc peregre eius: PEREGREIEIIUS || 958. ABIT: Habiit (*corr B ras*) | UNUMDESITUMESTPOTARIER: munum (*corr B ras*) desitum esse et bibi est (bibi///// *B*): *cf. 959* ||

TH. Quíd ais? PH. Triduom únumst haud intérmissum hic esse ét bibi,
Scórta duci, pérgraecari, fídicinas tibícinas
†Ducere. TH. Quis istaéc faciebat? PH. Phílolaches. TH. Qui Phílolaches?
PH. Quoí patrem Theópropidem esse opínor. TH. †Ei, óccidi,
Si haéc hic uera mémorat. pergam pórro percontárier.
Aín tu istic potáre solitum Phílolachem istum, quísquis est,
Cúm ero uostro? PH. Hic, ínquam. TH. Puere, praéter speciem stúltus es.
Víde sis, ne forte ád merendam quópiam deuórteris
Átque ibi ampliús †quam satis fuerit biberís. PH. Quid est?
TH. Íta dico: ne ad álias aedis pérperam deuéneris.
⟨PH.⟩ Scío qua me ire opórtet et quo uénerim nouí locum.
Phílolaches hic hábitat, quoiius ést pater Theó⟨p⟩ropides:
Quí, postquam pater ád mercatum hinc ábiit, hic tibícinam
Líberauit. TH. Phílolachesne ergo? PH. Íta: Philematiúm quidem.
TH. Quánti? PH. Trigintá — TH. Talentis? PH. μὰ τὸν Ἀπόλλω, séd minis.
TH. Líberauit? PH. Líberauit uálide, trigintá minis.

---

959. AIS: agis (*corr B ras*) ‖ 961. ISTAEC: ista hec (*corr* B^2) ‖ Qui (*sic A*) *vel* Quid ‖ 962. Quoi: CUIIUS | TEOROPIDEM: theupropidem *vel* theuropidem | EI: Et ‖ 964. ISTICPOTARE: istuc portare | SILITUM ‖ 965. UESTRO: uostra (*corr* B^2) | AIC: H(a)ec ‖ 966. QUOPIAM: copiam ‖ 967. AMPLIUSQUAM: melius cuiquam ‖ 968. AD: ab (*corr* B^2) | DEUENERIS: neueneris ‖ 969. MEIRE: me et re (*corr* B^2) | et quo (*sic A*) *vel* quo | LOCUM: loqui ‖ 970. CUIIUS: cuius *vel* adcuius | THEOROPIDES: theuropides ‖ 971. HINCABITHIC: abit (*vel* habit: abiit B^2) hinc ‖ 972. PHILOLACHESNE: philolaches ‖ 973. #TALENTIS#MATONAPOLLOSED: talentis maton apollo sex ‖ 974. *solus habet A* ‖

TH. Aín minis trigínta amicam †déstinatam Phílolachem?
PH. Áio. TH. Atque eam manu émisisse? PH. Aio. TH. Ét postquam eiius hínc pater
Sít profectus péregre, perpotásse assiduo | ác simul
Tuó cum domino? PH. Aió. TH. Quid is? aedis émit has hinc próxumas?
PH. Nón aio. TH. Quadráginta etiam dédit huic, quae essent pígnori?
PH. Néque istud aio. TH. Ei, pérdis. PH. Immo suóm patrem illic pérdidit.
TH. Véra cantas. PH. Vána uellem: pátris amicus uídelicet.
TH. Heú, edepol patrem éiius miserum praédicas. PH. Nil hóc quidemst,
Tríginta minaé prae quam alios dápsilis sumptús facit.
<TH.> Pérdidit patrem. PH. Vnus istic séruos est sacérrumus,
Tránio: is uel Hérculi contérere †quaestum potest.
Édepol ne eius patrís me misere míseret, qui quom istaéc sciet
Fácta ita, amburét ei misero córculum carbúnculus.
TH. Sí quidem istaec uéra sunt. PH. Quid mérear, quam ob rem méntiar?
PI. Heús uos, ecquis hasce áperit? PH. Quid istas púltas, ubi nemo íntus est?

974b. DESTINATAM: destinatum || 975. emisisse *et* aio ♯ et (*sic A*) *vel* emisse *et* aio (TH. *s. v. B*) || 976. ASSIDUOACSIMUL: assiduo || 977. AIO♯: alio (1 *er. et* TH. *s. v. B*) | *dist Sey* | EDES | HASHINC: hic || 978. AIO♯: agio *vel* aio (TH. *s. v. B*) | etiam dedit: E(tiam) | HUIC: huc (*corr B*[2]) QUIESSENT: que est || 979. istud *vel* illud | aio *vel* allo *vel* iaio || 981. HEU: Eu | EIIUS: meum *vel* eum || 982. PRAEQUAM: praeter quam | DAPSILIS: dapsillies || 983. *add Ri* | ♯UNUS: unus (*corr Ri*) | ESTSACERRIMUS: si acerrimus || 984. CONTERERE: conterre (*corr B*[2]) || 985. NEMEEIUSPATRISMISERE: me eius patris: *trai Weisius* || 986. ita: ISTAESSE | EIMISERI: misero ei || 988. hasce aperit: APERITHAS | TH.: *corr Ri* | ISTAS: ista | INTUSEST: intusst ||

[PH.] Álio credo cómisatum abísse: abeamus núnciam —
TH. Púere — ⟨PH.⟩ atque pórro quaeritémus. sequere hac mé. ⟨PI. Sequor.⟩
TH. Púere, iamne abís? PH. Libertas paénulast tergó tuo:
[PH.] Míhi, nisi ut erum métuam et curem, níl est qui tergúm tegam.

THEOPROPIDES. SIMO
SENES II

TH. Peri⟨i⟩ hércle. quid opust uérbis? ut uerb[er]a aúdio,
[SI.] Non équidem in Aegyptum hínc modo uectús fui,
Sed étiam in terras sólas orasque [u]últumas
Sum círcumuectus: íta ubi nunc sim néscio.
Verúm iam scibo: nam éccum unde aedis fílius
Meus émit. quid a⟨g⟩is tu? SI. Á foro incedó domum.
TH. Numquíd processit ád forum †hodie noui?
SI. Etiám. TH. Quid tandem? SI.•Vídi efferri mórtuom. TH. Hem,
Nouom. SI. Vnum uidi mórtuom efferrí foras:
[TH.] Modo eúm uixisse aiébant. ⟨TH.⟩ Vae capití tuo.
SI. Quid tu [ut] ótiosus rés nouas requíritas?
TH. Quia hódie adueni péregre. ⟨SI.⟩ Promisí foras:

---

989. COMISATUMABESSE: commissatum abisse | ABEAMUS: abemus (*corr B*) ‖ 990. *solus habet A* | *add Schoe* | ATQ·PUERO: *corr Goe* | *suppl Vss* ‖ 991. ABIS#: abis (*corr Ri*) ‖ 992. *del Ri* | UTERUM: erum ut | TERGUMTERGÃ ‖ 993. *add* B^2 | *del Ca* ‖ 995. orasque *vel* horasque | *del* B^2 ‖ 996. circumnentus ‖ 998. *add Ald* ‖ 1000. tandem uidi (SI. *s. v. B*) | (mo R'tu)UM: mortum (*corr* B^2) | #HEM: hem (TH. *s. v. B*) ‖ 1001. SI. *s. v. B* ‖ 1002. tuae: *corr B ras* ‖ 1004. *add Py* ‖

Ad cénam ne me t[u]é uocare cénseas.
TH. Haud póstulo edepol. SI. Vérum cras, nisi ⟨quí⟩ prius
Vocáuerit — me, uél apud te cenáuero.
TH. Ne istúc quidem edepol póstulo. nisi quíd magis
Es óccupatus, óperam mihi da. ⟨SI.⟩ Máxume.
TH. Minás ⟨qua⟩draginta áccepisti, quód sciam,
A Phílolachete? SI. Númquam nummum, quód sciam.
TH. Quid, a Tránione séruo? SI. †Multo id minus.
TH. Quas árraboni tíbi dedit? SI. Quid sómnias?
TH. Egone? át quidem tu, qui ístoc speras té modo
Potésse dissimulándo infectum hoc réddere.
SI. Quid aútem? TH. Quod me apsénte hic tecum fílius
Negóti gessit. SI. Mécum ut ille hic gésserit,
Dum tu híncabes, negóti? quidnam? aut quó die?
TH. Minás tibi octogínta argenti débeo.
SI. Non míhi quidem hercle: uérum si debés, cedo.
Fidés seruandast: ne íre infitias póstules.
TH. Profécto non negábo debere, ét dabo:
Tu cáue quadraginta áccepisse hinc té neges.
SI. Quaeso édepol huc me aspécta et respondé mihi:
Q * * * * * * * * i argentí minas?
Fu * * * * * * TH. Ego dicám tibi:
Tantu * * * * * * * * ébeat
De te aédis. SI. I⟨tane? dé me⟩ ille aedis émerit?
* * * * * * * * * * * *

1005. AT | *del Py* || 1006. SI. *et* TH. (*s. v.*): *corr Ald* | *suppl Sey duce Ca* || 1008. SI.: *corr Ald* | iste: *corr* B^2 *cum A* || 1009. Es occupatus: OCCUPATUS | *add Ald* || 1010. triginta (*item A, ut vid*): *corr Py* | A(CCEPISTIN)QU(AS) (*ut vid*): accepistis quas *vel* accepisti qua: *corr Guy* || 1011. SI. *s. v. B* || 1012. —MULTOMINUS (*ubi plura quam in reliquis praecedebant*): multo (*lac*) id minus || 1014. EGONE# | SPERASTE: te speras || 1016. HIC(*vel* INC)TECUM: hic || 1017. ut (*sic A*) *vel* hut || 1025. accepisse hinc (*vel* hinc accepisse) ne neges: (A)CC(EPISS)EMINAS: *corr Lamb* || 1026[b]—[e]. *solus habet A, XXI insuper senariis auctior* || 1026[e]. *suppl Schoe et Stu* |

* * * * * * * * * * * *
* * * * * * * * * * * *
* * * * * * * * * * * *
SI. Te uélle uxorem aiébat tuo nató dare:
Ideo aédificare hoc uélle aiebat ín tuis.
TH. Hic aédificare uólui? SI. Sic dixít mihi.
TH. Ei míhi, disperii: uócis non habeó satis.
Vicíne, perii intérii. ⟨SI.⟩ Numquid Tránio
Turbáuit? TH. Immo | éxturbauit ómnia.
Delúdificatust mé hodie indigní⟨s mo⟩dis.
SI. Quid tú ais? TH. Haec res síc est ut narró tibi:
Delúdificatust me hódie in perpetuóm modum.
[TH.] Nun⟨c⟩ te óbsecro, ut me béne iuues operámque des.
SI. Quid uís? TH. I mecum, óbsecro, uná simul.
SI. Fiát. TH. Seruorumque óperam et lora míhi cedo.
⟨SI.⟩ Sume. ⟨TH.⟩ * * eademque ópera haec tibi narráuero,
†Quis me e⟨x⟩emplis hódie eludificátus est.

ACTVS V

TRANIO

SERVOS

Quí homo timidus érit in rebus dúbiis, nauci nón erit:
Átque equidem quid id ésse dicam uérbum nauci néscio.

1027. agebat: *corr* B^2 || 1028. aiebat *vel* agebat || 1029. TH. *s. v. B* || 1030. disperii *vel* dispergi *vel* disperi || 1031. Vicini: *corr Ac* | perii interii *vel* peri interi || 1032. Turbabit (*corr* B^2) exturbabit *vel* exturbauit || 1033. Te ludificatust: *corr Bo* mi *vel* et me | *suppl* B^2 || 1034. TH. | agis: *corr B* | SI. | 1035. Te *ex* De *B* || 1036. *add* B^2 || 1038. TH. *s. v. B* || 1039. *lac sign Schoe* || 1040. me (*vel* meę) emplis: *corr* B^2 || 1041. dubiis is: *corr ex Prisciano* || 1042. quod *Festus* ||

Nám erus me postquám rus misit fílium ut suom arcésserem,
Ábii illa per ángiportum ad hórtum nostrum clánculum.
Óstium quod in ángiportost hórti, patefecí fores,
Eáque eduxi omném legionem, ét maris et féminas.
Póstquam ex opsidióne in tutum edúxi maniplarís meos,
Cápio consilium, út senatum cóngerronum cónuocem.
Quóniam conuocáui, atque illi me éx senatu ségregant.
Ýbi ego me uideó uenire in meó foro, quantúm potest
Fácio idem quod plúrumi alii quíbus res timida aut túrbidast:
Pérgunt turbare úsque, ut nequid póssit conquiéscere.
Nám scio equidem núllo pacto iám esse posse haec clám senem.
Nón amicus álius quis * * * riuabo se * *
Aut ut * * * * * es * * * ff * * *
Prosi * * * * * * * * q * * * sa * ll * *
Ille qui * * * * * * * * * ero simul * *
Praeóccupato atque ánteueniam et foédus feriam: mé moror.
Séd quid hoc est quod fóris concrepuit próxuma uicínia?
Érus meus hicquidémst: gustare ego éius sermoném uolo.

1043sq. ut filium (*etiam A*): *trai Bo* | ARCESSEREM: accerserem || 1045. ABII (*ut vid*): Ab || 1046. ANGIPORTOESTHORTI (*ut vid*): angiportu est orti || 1048. EXIIOBSIDIONE: ex opsidionem (*corr B*) || 1049. CONGERRONEM: congeronem: u *corr* B^2 || 1050. Quoniam (*sic A*) *vel* Quom | EXSENATU: esenatus || 1051. *om B* UENIRE: uentrẽ || 1052. ALIIQ—: aliquibus || 1053. ut ne (*sic A*) *vel* ut | POSSIT: sit || 1054. Nam scio (*sic A*) *vel* Nescio | H(AEC)CLAM: clam || 1055—1061. *solus habet A lectione perdubia* || 1062. qui *vel* quid (*sic A*) || 1063. SERMONEM: sermone (*corr* B^2) ||

THEOPROPIDES. TRANIO. LORARII
SENEX SERVOS

TH. Ílico intra límen isti astáte, ut, quom extempló uocem,
Cóntinuo exiliátis: manicas céleriter conéctite.
[TH.] Égo illum ante aedis praéstolabor lúdificatorém meum,
Quoíus ego hodie lúdificabor córium, si uiuó, probe.
⟨TR.⟩ Rés palamst: nunc té uidere méliust, quid agas, Tránio.
⟨TH.⟩ Dócte atque astu[te] míhi captandumst cúm illo, ubi huc aduénerit.
Nón ego illi extemplo hámum ostendam: sénsim mittam líneam.
Díssimulabo me hórum quicquam scíre. TR. O mortalém malum:
Álter hoc Athénis nemo dóctior dicí potest.
Vérba illi non mágis dare hodie quísquam quam lapidí potest.
Ádgrediar hominem: áppellabo. TH. Núnc ego ille huc ueniát uelim.
TR. Síquidem pol me quaéris, adsum praésens praesentí tibi.
TH. Eúge, Tranió. quid agitur? TR. Véniunt rure rústici:
Phílolaches iam hic áderit. TH. Edepol mi óp⟨p⟩ortune aduéne⟨r⟩it.

1064. ILICO: Illico | ISTASTATE: astate illic: *corr Vss duce Ac* | extemplo (*sic A*) *vel* exemplo ‖ 1065. MANICAS: manilas | CONIECTITE ‖ 1066. PRAESTOLABOR: praestabor *vel* praestabo (*corr* B^2) ‖ 1067. CUIUS | HODIE: hic | ludificabor (*sic A*) *vel* ludificabo ‖ 1068. MELIUSṢT ‖ 1069. *add Py* | *del Bo* | ILLO: illoc ‖ 1070. HAMUM: itamum *vel* ita meum | sensim (*sic A*) *vel* sensum ‖ 1071. ♯OMORTALEM: o mortale (*corr Py*) ‖ 1073. DAREHODIE: hodie ‖ 1075. Si *vel* ſ· *vel* ſ ‖ 1076. tranio *vel* ranio | ruri: *corr Ri* ‖ 1077. aderit (*vel* adherit) edepol (TH. *s. v. B*) | oportune *vel* opurtune | aduenies: *corr Bent* ‖

Nóstrum ego hu⟨n⟩c uicínum opinor ésse hominem audacem ét malum.
TR. Quídum? TH. Qui⟨a⟩ negát nouis⟨s⟩e uós — TR. Negat? TH. Nec uós sibi
Númmum ⟨um⟩quam argenteí dedisse. TR. Abi, lúdis me: credo haúd negat.
TH. Quíd iam? TR. Scio, iocáris tu nunc †tu: nam ille quidem haúd negat.
TH. Ímmo edepol negát profecto, néque se hasce ⟨ae⟩-dis Phílolachi
Véndidisse. TR. Eho án negauit síbi datum argentum, óbsecro?
TH. Quí ius iurandúm pollicitust dáre se, si uellém, mihi
Néque se hasce aedis uéndidisse néque sibi argentúm datum [est]?
TR. * * * * * * * * * * * * * * *
⟨TH.⟩ Díxi ego istuc idem ílli. TR. Quid ait? TH. Séruos pollicitúst dare
Suós mihi omnis quaéstioni. TR. Núgas: numquam edepól dabit.
TH. Dát profecto. ⟨TR.⟩ Quín †et illum in ius si ueniam mane.
⟨TH.⟩ Éxperiar, ut opínor. TR. †Certumst. mihi hominém cedo.
Vél hominem iube aédis †mancipio poscere. ⟨TH.⟩ Immo hoc primúm uolo,
[TH.] Quaéstioni accipere séruos. TR. Fáciundum edepol cénseo.

1078. *add* B^2 | uicinum *vel* incinum ‖ 1079. *add* *Bo* | nouiseuor: *corr* $B^2 D^2$ ‖ 1080. *add* B^2 | argentei *vel* argetei ‖ 1081. *solus habet B* ‖ 1082. *add* D^2 ‖ 1083. reeho *vel* TR. eho ‖ 1084. dare si si ‖ 1085. *del Py, dist Sey* ‖ 1086 sq. *lac sign Ac* | TH. (*ex* TR.) *et* TR. *B* ‖ 1088. TH. *s. v. B*: *corr Ca* ‖ 1089. TR.: *corr Ca* | *add Ca* ‖ 1090. TH. *B s. v.*: *corr Ca* | *sequitur v. 1093: trai Ac* ‖ 1091. immo hoc *vel* immo ‖

<TH.> Quíd si igitur ego accérsam homines? TR. Fáctum iam esse opórtuit.
Égo interim hanc aram óccupabo. TH. Quíd ita? TR. Nullam rém sapis:
Né enim illi huc confúgere possint quaéstioni quós dabit.
Híc ego tibi praésidebo, ne ínterbitat quaéstio.
TH. Súrge. TR. Minume. TH. Ne óccupassis, óbsecro, aram. TR. Cúr? TH. Scies:
Quía enim id maxumé uolo, ut illi ístoc confugiánt. sine:
Tánto apud iudicem húnc argenti cóndemnabo fácilius.
TR. Quód agas, id agas: quíd tu porro sérere uis negótium?
Néscis quam metúculosa rés sit ire ad iúdicem.
TH. Súrgedum huc igitúr: consulere quíddamst quod tecúm uolo.
TR. Sí<c> tamen hinc consílium dedero: nímio plus sapió sedens.
Túm consilia fírmiora súnt de diuinís locis.
TH. Súrge: ne nugáre: aspicedum cóntra me. TR. Aspexí. TH. Vides?
TR. Vídeo: huc siquis íntercedat tértius, pereát fame.
TH. Quídum? TR. Quia nil quaésti sit <ei>: íta mali hercle ambó sumus.
TH. Périi. TR. Quid tibíst? TH. Dedisti uérba. <TR.> Qui tandém? <TH.> Probe

---

1093. *cf. ad 1090* | Quid *vel* Quis | esse iam: *trai Ca* || 1094. occupabo *vel* occubabo | TR. *s. v. B* || 1095. hic: *corr Sarac* || 1097. Minine *vel* minime | neoctu passis: *corr* B^2 | arma cur (TR. *et* TH. *s. v. B*): *corr Py* || 1099. hinc: *corr* B^2 | condem(p)dabo: *corr* B^2 || 1100. uis serere: *trai Bo* || 1101. resit: *corr* B^2D^2 *cum Prisciano* || 1102. huc est consulere igitur quiddam: *trai Langenus* (consulere quiddam est *Servius Dan*) || 1103. *add Pius* | sapio *vel* saplo || 1104. Tum *vel* Tunc || 1105. TR. *s. v. B* || 1106. intercedas: *corr* B^2 || 1107. qua estis id | *add Ri* || 1108. *add Ca* | probi ||

Mé⟨d⟩ emunxti. TR. Víde sis, satine récte: num muccí fluont?
TH. Ímmo etiam cerebrúm quoque omne é capite emunxtí meo.
Nam ómnia male fácta uostra répperi radícitus:
Nón radicitús quidem hercle, uérum etiam exradícitus.
TR. Númquam edepol hodie †inuitus destinant tibi.
TH. Iám iubeo ignem et sármen ⟨arae⟩, cárnifex, circúmdari.
TR. Né faxis [sis]: nam elíxus esse quam ássus soleo suáuior.
TH. Éxempla edepol fáciam ego in te. TR. Quía placeo, exemplum éxpetis.
TH. Lóquere: quoiusmodí reliqui, quom hínc abibam, fílium?
TR. Cúm pedibus manibús, cum digitis aúribus, oculís labris.
TH. Áliud te rogo. TR. Áliud ergo núnc tibi respóndeo.
Séd [ha]eccum tui gnatí sodalem uídeo | hu[i]c incédere,
Cállidamatem: illó praesente mécum agito, siquíd uoles.

1109. *add Bo* | emunxit (emunxisti B^2): *corr Pius* | sis (*vel* si) satin erecte: *corr Py* || 1110. omnem (*corr B ras*) | e capite munxit (*vel* munxti) || 1111. facta *vel* fata || 1112. eradicitus: *corr ex Frontone* || 1113. inditus *B e corr* || 1114. lubeo *vel* lubo *vel* iube: *corr Sarac* | sarmen *vel* sarnem | *suppl Sey* || 1115. sis *del B ras* | solio: *corr* B^2 | suauior *vel* suauio || 1116. inte (*vel* inter) quia (TR. *s. v. B*) || 1118. Quom *vel* Cum dicitis *vel* digitis || 1119. ergo *vel* ego || 1120. gnatis *vel* gnatus: *corr B ras* || 1121. calidamatem *vel* callidamatem | praesente *vel* praesenti | agite: *corr* B^2 ||

CALLIDAMATES. THEOPROPIDES. TRANIO
ADVLESCENS SENEX SERVOS

CA. Ýbi ⟨s⟩omn[i]um sepelíui omnem atque é[b]dormiui crápulam,
Phílolaches uenísse ⟨dixit⟩ míhi suom peregre húc patrem,
Quóque modo hominem ád⟨uenientem⟩ séruos ludificátus sit.
Aít se metuere ín conspe⟨ctum suí patris pr⟩océdere.
Núnc ego de sodálitate sólus sum oratór datus,
Qui á patre eius cónciliarem pácem |. atque eccum óptume.
Iúbeo te saluére, et saluos quom áduenis[se], Theó⟨p⟩ropides,
Péregre, gaudeo. híc apud nos hódie cenes: síc face.
TH. Cá⟨l⟩lidamate⟨s⟩, deí te ament: de céna facio grátiam.
CA. Quín uenis? TR. Promítte: ego ibo pró te, si tibi nón lubet.
⟨TH.⟩ Vérbero, etiam inríde[n]s? TR. Quian me pró te ire ad cenam aútumo?
TH. Nón enim ibis: égo ferare fáxo, ut meruisti, ín crucem.
CA. Áge mitte ista: †acto ád me ad cenam. TR. Díc uenturum: quíd taces?
CA. Séd tu, istuc quid cónfugisti in áram †inscitíssumus?

1122. obdormiui: *corr Ca* ‖ 1123. *suppl Bo duce Py* | huc *vel* huic ‖ 1124. *suppl Ald in lac* | ludificatum: *corr Ald* ‖ 1125. *suppl Ri in lac* | ocedere *vel* occedere ‖ 1127. conciliarem *vel* cociliarem | optimi: *corr* B^2 ‖ 1128. saluere *vel* saluare | aduenisset (*vel* adueninisset) heuropides ‖ 1129. sic tale: *corr Scioppius* ‖ 1130. s *add Ri* ‖ 1131. si tibi *vel* sibi ‖ 1032. Verbero *vel* Verbo | *del* B^2 | Quia//// *B* | te ire *vel* te | aut humo (*corr B ras*) ‖ 1133. ibis *vel* ibi ‖ 1134. Dic uentum *vel* Dicuntur um: *corr* B^2 ‖

TR. Ádueniens pertérruit me. ⟨e⟩lóquere nunc quid fécerim.
Núnc utrisque dísceptator éccum adest: age dísputa.
TH. Fílium corrúpisse aio té meum. ⟨TR.⟩ Auscultá modo.
[TR.] Fáteor peccauísse, amicam líberasse absénte ⟨te⟩,
Faénori argentúm sumpsisse: id ésse absumptum praédico.
Númquid aliud féci⟨t⟩ nisi quod [faciunt] súmmi⟨s⟩ gnati géneribus?
⟨TH.⟩ ⟨H⟩ércle mihi tecúm cauendumst, nímis qui's oratór catus.
⟨CA.⟩ Síne me dum istuc iúdicare. súrge: ego isti adsédero.
⟨TH.⟩ Máxume. accipito hánc ⟨modo⟩ ad te lítem. ⟨TR.⟩ Enim istic cáptiost.
[TR.] Fác ego ne metuám ⟨mihi atque⟩ ut tú meam timeás uicem.
⟨TH.⟩ Iám minoris * * * * ⟨fá⟩cio prae quam quíbus modis
Mé ludificatúst. TR. Bene hercle fáctum et factum gaúdeo:
Sápere istac aetáte oportet quí ⟨si⟩s capite cándido.
TH. Quíd ego nunc faciám? ⟨TR.⟩ Si amicus De⟨í⟩philo aut Philémoni's,
[CA.] Dícito [i]is, quo pácto tuos te séruos ludificáuerit:
[TH.] Óptumas frustrátiones déderis in com[m]o⟨é⟩diis.
CA. Táce paru[o]mper: síne uicissim mé loqui. auscultá. ⟨TH.⟩ Licet.

1136. *add Langenus* ‖ 1138. *add Ca* ‖ 1139. *add B²* ‖ 1140. # Id ‖ 1141. *add B²* | *del Guy* | summi *vel* sum: *corr B²* | 1142—1146. *pers add vel corr Ca* ‖ 1142. Erile: *corr Pius* | quis: *corr Giphanius* ‖ 1144. accipite *vel* accipte: o *corr B²* | hanc *vel* hac *suppl Vss in lac* ‖ 1145. *suppl Ri in lac* ‖ 1146. *suppl Ca in lac* ‖ 1147. CAL. *s. v. B* ‖ 1148. *add Schoe* ‖ 1149. *add Leo* dephilo aut philomontes: *corr Buechelerus* ‖ 1150 sq. *pers del Leo* | capto ‖ 1153. *del B²* | me uicissim loqui (*vel* ioqui): *trai Ac* | lucet: *corr B ras* ‖

⟨CA.⟩ Ómnium primúm sodalem mé esse scis gnató tuo.
Ís adi[i]t me: nam illúm prodire púdet in conspectúm tuom
Própter ea quae fécit, quom te scíre scit. nunc te óbsecro,
Stúltitiae adulescéntiaeque éius ignoscás: tuost.
Scís solere illánc aetatem táli ludo lúdere.
Quícquid fecit, nóbiscum una fécit: nos delí[n]quimus.
Faénus, sortem súmptumque omnem, quí amica ⟨empta⟩st, ómnia
Nós dabimus, nos cónferemus, nóstro sumptu, nón tuo.
TH. Nón potuit ueníre orator mágis ad me inpetrábilis
Quám tu: †neque illi sum iratus néque quicquam suscénseo.
Ímmo me praesénte amato, bíbito, facito quód lubet:
Si hóc pudet, fecísse sumptum, súpplici | habeó satis.
CA. Díspudet. ⟨TR.⟩ †Istam ueniam: quíd me fiet [TH.] núnciam?
⟨TH.⟩ Vérberibus, lutúm, caedere péndens. ⟨TR.⟩ Tamen e[s]tsí pudet?
⟨TH.⟩ Ínterimam hercle ego ⟨té⟩, s⟨i⟩ uiuo. CA. Fác istam cunctam grátiam:
Tránioni amítte, quaeso, hanc nóxiam causá mea.
⟨TH.⟩ Áliud quiduis ímpetrari a mé facilius pérferam,

1154. esse *vel* esses *vel* esse si ‖ 1155. *del Bent* | nam *vel* est nam ‖ 1156. Propterea qui (*vel* quia) facit qum (*vel* quae): *corr Ri* ‖ 1157. ignoscas *vel* ignoscat ‖ 1159. una nobiscum fecit non: *trai et corr Ca* | *del Pius* ‖ 1160. sortem *vel* fortem | *suppl Ri* ‖ 1161. conferemus *vel* conferimus ‖ 1163. iratus *vel* ////ratus ‖ 1164. praesente *vel* praesenti ‖ 1165. sumptum *vel* sumptum sumptum ‖ 1166. TR.: *corr Ac* | *add Ac* | TH. *s. v. B* ‖ 1167. caedere lutum: *trai Guy* | *add Lamb* | tam inest si: *corr Gru* (tametsi B^2) ‖ 1168. *add Lamb* | Interimam *vel* Interemam | *add Mahlerus duce Guy* | suibo facis tam (CA. *s. v. B*): *corr* B^2 ‖ 1169. remitte: *corr Vss* | noxiam *vel* noxia ‖ 1170. *add* D^2 ‖

Quam út non ego istum pró suis factis péssumis pessúm premam.
CA. Mítte, quaes⟨o⟩, istum. ⟨TH.⟩ †e uíden ut astat fúrcifer?
⟨CA.⟩ Tráuio, quiésce, ⟨si⟩ sapis. TH. Tú quiesce hanc rém modo
Pétere: ego illum ut sít quietus uérberibus subégero.
TR. Níl opust profécto. ⟨CA.⟩ Age iam síne te⟨d⟩ exorárier.
TH. Nólo ores. CA. Quaeso hércle. TH. Nolo inquam óres. CA. Nequicquám neuis.
†Hanc modo unam nóxiam unam quaéso fac causá mea.
TR. Quíd grauaris? quási non cras iam cómmeream aliam nóxiam:
Íbi | utrumque, et hóc et illud, póteris ulciscí probe.
CA. Síne te exorem. TH. Age ábi, abi inpune. em, huíc habeto grátiam.
Spéctatores, fábula haec est ácta: uos plausúm date.

1171. pro suis *vel* prosus | pessumis pessum *vel* spes sum/// spessum ‖ 1172. que sis tum euident (*vel* tume Viden) ut restat: *add Ca* ‖ 1173. quiesse sapis: *corr Ca* | quiesse: *corr* B^2 ‖ 1174. ego *vel* ergo | uerberibus ut sit quietus: *trai Ac* ‖ 1175. CAL. | d *add Guy* ‖ 1176. CA. (*bis*) *et* TH. *s. v. B* ‖ 1178. gras iam *vel* gratiam: *corr* B^2 ‖ 1180. TH. *s. v. B* | abe abi: *corr* B^2 | em *vel* hem ‖

T. MACCI PLAVTI

PERSA

PERSONAE

TOXILVS SERVOS
SAGARISTIO SERVOS
SATVRIO PARASITVS
SOPHOCLIDISCA ANCILLA
LEMNISELENIS MERETRIX
PAEGNIVM PVER
LVCRIS VIRGO
DORDALVS LENO

ARGVMENTVM I

Profécto domino suós amores Tóxilus
Emit átque curat léno ut emittát manu:
Raptámque ui emere[t] dé praedone uírginem
Subornáta suadet suí parasiti fília
Atque íta intric[h]atum lúdit potans Dórdalum.

2. Emit atque *vel* Emittat que ‖ 3. *del Schoe* ‖ 5. dorpalum: *corr Ca* ‖

ARGVMENTVM II

tur ⟨se⟩ruu
umn * * mm
mat * * rce
m * * eru o
fingunt
ant ⟨u⟩erec dum
ru
ta * * rsi
de ⟨ui⟩rgi
cam uen
⟨pr⟩etio ⟨p⟩aru
ua * faci
a re⟨ci⟩pit e
tue ⟨l⟩eno

Argumenti reliquias Ambrosianas eruit Stu, suppl Schoe || 5. FINC̣UNṬ || 14. *secuntur quattuor v. vacui* ||

ACTVS I

TOXILVS
SERVOS

Qui amáns egens ingréssus est princéps in Amoris †uias,
Superáuit aerumnís suis aerúmnas †Herculi.
Nam cúm leone, cum éxcetra, cum céruo, cum apro Aetólico,
Cum auibús Stymphalicís, cum Antaeo déluctari máuelim
Quam cúm Amore: ita fió miser quaeréndo argento mútuo:
Nec quícquam nisi 'non ést' sciunt mihi réspondere quós rogo.

Personas per totam fabulam omittunt plerumque BCD: sed spatia habent: notamus quae extent et quae post Italos correcta sint ‖ 1. ȦEGENS | EST (*item Pseudoservius*): es | uias: ỤỊ— (uiam *Pseudoservius*) ‖ 2. in suis *Pseudoservius* | herculi: HERCUL--- (herculis *Pseudoservius*) ‖ 3. CUMEXCETRA (cum excetera *Pseudoservius*): et cum ecscetera (*vel* exscedra) | cum ceruo *om Pseudoservius* | aetolito *vel* etholico (etolico *Pseudoservius*) ‖ 4. stymfacilis cum anthaeo me *Pseudoservius* | deluctari (*sic A et Pseudoservius*) *vel* delluctari | malueram *Pseudoservius* ‖ 6. non est (*vel* nonem) sciunt: NONSTUESṬỊỤNṬ (E above) [*voluit corrector* NONESTSCIUNT, *ut vid*] ‖

SAGARISTIO. TOXILVS
SERVI II

⟨SA.⟩ Qui eró suo seruíre uolt bene séruos seruitútem,
Ne illum édepol multa in péctore suo cónlocare opórtet,
Quae eró placere cénseat praeesénti atque apsentí suo.
Ego néque lubenter séruio neque sátis sum ero ex senténtia:
Sed quási lippo oculo me érus meus manum ápstinere hau quít tamen,
Quin míhi imperet, quin mé suis negótiis praefúlciat.
⟨TO.⟩ Quís illic est qui cóntra me astat? SA. Quís hic est quí si⟨c⟩ cóntra me astat?
TO. Símilis est Sagarístionis. SA. Tóxilus hicquidem méus amicust.
TO. Ís est profecto. SA. Eum ésse opinor. TO. Cóngrediar. SA. Contra ádgredibor.
TO. Ó Sagaristió, dei ament te. SA. O Tóxile, dabunt dí quae exoptes.
Ýt uales? TO. Ýt queo. SA. Quíd agitur? TO. Víuitur.
SA. Sátin ergo ex senténtia? TO. Si euéniunt quae exoptó, satis.
SA. Nimis stúlte amicis útere. TO. Quid iam? SA. Ímperare opórtet.

---

7. *scaenam solus A habet* | *add Ca* || 8. ILLUMEDEPOL: edepol illum || 9. QỤẠERO || 10. SERUINEQ· || 11. oculo (*sic A*) *vel* ocillo | HAUQUIT: aut quit (*vel* quid) || 12. QUIN: Quid || 13. *post v. 14 A habet* | *add Bo* | ASTATQUIS (SA. *Bo*) QUISI: qui: *add Schoe* || 14. SAGARISTIONITOXILUS || 15. ♯ Eum: EUM | ♯ Congrediar ♯: CONGREDIAR♯ | ADGREDIBOR: adgredior || 16—20. TO. *ante* di *et ante v. 17* D^2*, dein* SA. *et* TO. *permutans et* Satin — utere *Toxilo continuans itemque* quia iam — uisitaui || 16. TI♯TOXILE | OPTẸS || 17. *tres sunt in A v.* (— uales — agitur) || 18. si *vel* ♯ Si (*sic A*) || 19. QUIDIAM♯: Quid iam ♯ quia iam ||

TO. Miquidém tu iam eras mórtuos, quia nón te uisitábam.
SA. Negótium edepol. TO. Férreum fortásse? SA. Plusculum ánnum
Fui praéferratus ápud molas tribúnus uapuláris.
TO. Vetus iám istaec militiást tua. SA. Satin tu úsque ualuisti? TO. Haú probe.
SA. Ergo édepol palles. TO. Saúcius factús sum in Veneris proélio:
Sagittá Cupido cór meum transfíxit. SA. Iam serui híc amant?
TO. Quíd ego faciam? deísne aduorser quási Titani? cum eís belligerem,
Quíbus sat esse nón queam?
SA. Víde modo, ulmeaé catapultae tuóm ne transfigánt latus.
TO. Basilice agito eleutheria. 29^a
SA. Quíd iam? TO. Quia erus péregrist. SA. Ain tu péregrist? TO. * * *
Sícut tibi bene ésse pote patí: ueni, uiues mécum:
Básilico accipiére uictu.
SA. Váh, iam scapulae prúriunt, quia te ístaec audiuí loqui.
TO. Sed hoc me únum excrucia⟨t⟩. SA. Quídnam id est? 32^b
TO. †Haec de summa hodiest, mea amíca sitne líbera
An sémpiternam séruitutem séruiat. SA. Quid núnc uis ergo?

---

20. UISITABĀ: uisitaui ‖ 21. NEGOTI ‖ 23. TUASATIN | ♯HAU: haud ‖ 24. SUMFACTUS | inueneris (*sic A*) *vel* inueniris ‖ 25. transfixit (*sic A*) *vel* tranfixit ‖ 26. EGO: ergo | ADUORSER: aduorse | CUMEIS: cum dis ‖ 27. esse (*sic A*) *vel* ese ‖ 28. UIMEAE: ut meae: *corr Scu* | CATAPULTAE: cataputae | transfigant latus (*sic A*) *vel* transfagan datus ‖ 29^{ab}. *compr B* ‖ 29^a. *cf. ad Most v. 123* ‖ 29^b. qui erus *Charisius* | peregri est *Charisius*: peregre est (*bis*) | *lac sign Schoe* ‖ 30sq. *compr B* ‖ 30. Sicut et tibi *vel* Sit ut tibi | mecum *vel* meum ‖ 32^a. Vah iam *vel* Vaiham ‖ 32^b. me unum *vel* meum am ‖ 33. Haec ♯ ‖

TO. ⟨Fácere ami⟩cum tíbi me potis es sémpiternum. SA. Quem ád modum?
TO. Ýt mihi des nummós sescentos, quós pro capite illíus pendam:
Quós continuo tíbi reponam in hoc tríduo aut quadríduo.
Age fí benignus: súbueni.
SA. Qua cónfidentiá rogare tu á me⟨d⟩ argentúm tantum audes,
Ímpudens? quin si égomet totus uéneam, uix récipi potis est
Quód tu me rogás: nam tu aquam a púmice nunc póstulas
Qui ípsus sitiat[e]. TO. Sícine hoc te mihi fácere? SA. Quid faciám? TO. Rogas?
Alicúnde exora mútuom. SA. Tu fác idem quod rogás me.
TO. Quaesíui: nusquam répperi. SA. Quaeram équidem, siquis crédat.
TO. Nempe ⟨h⟩ábeo in mundo. SA. Si íd domi esset míhi, ⟨i⟩am pollicérer.
Hoc meúmst ut faciam sédulo. TO. Quicquíd erit, recipe te ád me.
Quaeré tamen: ego item sédulo, siquíd erit, ⟨te fac⟩iam út scias.
†Obsecro te, resecro, operam da hanc mihi fidélem. SA. Ah, odio me énicas.
TO. Amóris uitio, nón meo nunc tíbi morologus fío.

---

35. *lac sign libri* (*suppl Ca duce Pio*) | # Quem *vel* quem | 36. mihi dens *vel* des mihi | sescentos *vel* sescemos || 37 sq. *compr B* || 38. fi *vel* Sed || 39. confitenti arogare tua me (*vel* tuiame) || 40. ueniam || 41. nam *vel* manam | pumice *vel* pimice || 42. sitiare # Sicine *vel* Siciare # sitine rogas *vel* rogan || 44. *post 46 iterat B* || 46. meumst *vel* meunst | recipete *vel* recipite | *cf. ad v. 44* || 47. *suppl Abraham duce Ca* || 48. # resecro # *vel* # resecro *vel* resecro me enicas *vel* moenicas || 49. morolocus: *corr* D^2 ||

SA. At pól ego aps te concéssero. TO. Iamne ábis? bene ambuláto.
Sed récipe [te] quam primúm potes: caue fuás mihi in quaestióne.
Vsque éro domi, dum excóxero lenóni †malam.

ACTVS II

SATVRIO
PARASITVS

Veterem átque antiquom quaéstum maio⟨rúm meum⟩
Seruo átque obtineo et mágna cum curá colo.
Nam númquam quisquam meórum maiorúm fuit,
Quin párasitando páuerint uentrís suos.
Patér, auos, proauos, ábauos, atauos, trítauos
Quasi múres semper édere alienúm cibum:
Neque edácitate eos quísquam poterat uíncere:
†Neque eís cognomentum érat duris capitónibus.
Vnde égo | hunc quaestum optíneo et maiorúm locum
Neque quádrup⟨u⟩lari mé uolo: neque ením decet
Sine meó peric[u]lo ire áliena ereptúm bona:
Neque illí qui faciunt míhi placent. planén loquor?
Nam públicae rei caúsa quiquomque íd facit
Magis quám sui quaesti, ánimus inducí potest,
Eum ésse ciuem | ét fidelem | ét bonum.

---

50. abis ‡⊧ (*corr Ac*) ‖ 51. recipete/// *vel* recipite: *del Bo* 52. malam *vel* malum ‖ 53. mali *vel* malo: *suppl Gru* ‖ 54. magna cum *vel* cum magna ‖ 55. maiorum *vel* maorum ‖ 56. uertris *vel* uentres ‖ 60. iis *vel* hus | cognomen tum erat *vel* cognomentum ‖ 61. maiorum *vel* maorum (u *ex* e) ‖ 62. *add Fl* 63. *del Guy* | alienae reptum ‖ 64. planen *vel* plane ‖ 65. publicae *vel* puplicae | quicum: q; *add B in lit.* ‖ 67. et fidelem et *vel* et fidelem ‖

Sed †si lege rumpam * * * * * * *
* * * * qui dámnet, det in públicum
Dimídium: atque etiam | ín ea lege adscríbier:
Vbi quádrup⟨u⟩lator quémpiam iniexí⟨t⟩ manum,
Tantídem ille illi rúrsus iniciát manum,
Vt aéqua parti pródeant ad trís uiros.
Si id fíat, ne isti fáxim ⟨n⟩usquam appáreant,
Qui hic †albo rete áliena oppugnánt bona.
Sed súmne ego stultus quí rem curo públicam,
Vbi sínt magistratus quós curare opórteat?
Nunc húc intro ibo: uísam hesternas réliquias,
Quie[uene]ríntne recte nécne: num afuerít febris:
Opértaen[e] fuerint: néquis obreptáuerit.
Sed áperiuntur aédes: remorandúst gradus.

TOXILVS. SATVRIO
SERVOS PARASITVS

TO. Omném rem inueni, ut suá sibi pecúnia
Hodie íllam faciat léno libertám suam.
Sed eccúm parasitum quoíus mihi auxilióst opus.
Simulábo quasi non uídeam: ita alliciám uirum.
Curáte istic uos átque adproperate óc[u]ius,
Ne míhi morae sit quícquam, ubi ego intro aduénero.
Commísce mulsum. strúthea, †coluthequam áppara,
Bene ut ín scutris concálea⟨n⟩t: et calamum ⟨í⟩nice.
Iam pól ille hic aderit, crédo, congerró meus.

68[a]. Sed si *vel* Sed | *lac sign Schoe duce Brixio* || 68[b]. damnet det *vel* damne det || 70. *add Fl* | inlexi: *corr Ca* || 73. faximus (*vel* facimus) quam: *corr Py* || 78. *del Ca et Dousa* num infuerit: *corr Hauptius* || 79. Oporte ne: *corr Py* | fuerint *vel* fueritt | *dist Sey* || 83. quoius mihi *vel* quo mihi ius || 84. allictam (*vel* allietam) uerum: *corr Ca* || 85. oculus *vel* oculos: *corr Ca* || 88. stutris: *corr Ca* | n *add Scal* || 89. congerro (*item Varro*) *vel* congero (congerrae omnia eius *libri meliores Nonii*) ||

SA. Me dícit: eugae. TO. Laútum credo e báli[e]neis
Iam hic ádfuturum. ⟨SA.⟩ Vt órdine omnem rém tenet.
TO. Collýrae facite ut mádeant et colýphia:
Ne míhi | incocta détis. ⟨SA.⟩ Rem loquitú⟨r⟩ meram.
Nil⟨í⟩ sunt crudae, nísi quas madidas glúttias.
Tum †nisi cremore crasso sot ius collýricum:
Nil⟨í⟩st macrum illud épicrocum pellúcidum,
Quasi †iuream esse iús decet collýricum.
Nolo ín uesicam quód eat, in uentrém uolo.
TO. Prope me híc nescioquis lóquitur. SA. O mi Iúppiter
Terréstris, te coepulónus compellát tuos.
TO. O Sáturio, opportúne aduenistí mihi.
SA. Mendácium edepol dícis: atque haud té decet:
Nam essúrio uenio, nón aduenio sáturio.
TO. At edés: nam iam intus uéntris fumant fócula.
Calefíeri iussi réliquias. SA. Pernám quidem
Ius ést adponi frígidam postrídie.
⟨TO.⟩ Ita fíeri iussi. SA. Écquid hallecis? TO. Váh, rogas?
SA. Sapis múltum ad genium. TO. Séd †[h]ecquid meministi, here
Qua dé re ego tecum méntionem féceram?
SA. Memini: út muraena et cónger ne calefíerent:
Nam nímio melius óppectuntur frígida.
Sed quíd cessamus proélium commíttere?
Dum mánest, omnis ésse mortalís decet.
TO. Nimis paéne manest. SA. Máne quod tu occéperis

---

90. Medicit *vel* Medicti | credo *vel* crodo | ebalieneis *vel* abalieneis: *corr Ri* ‖ 91. ut ordine *vel* ut Inordine | rem *vel* rea ‖ 93. r *add Ca* ‖ 94. *add Pius* ‖ 95. crasso *vel* cresso | 96. *add Scal* | magrum | epigrocum ‖ 97. iure amesse *vel* iure se amesse ‖ 99. nescio qui *Charisius* ‖ 100. compellat tuus *vel* compellatiuus ‖ 101. TO. D^2 | opportune *vel* oportune ‖ 102. SA. D^2 ‖ 103. essurio *vel* esurio ‖ 104. TO. D^2 | At edis: ad aedes *Nonius* | uentris *Nonius*: ueneris ‖ 105. SA. *pro* # *Ald* ‖ 107. *add Ald* | hallegis ‖ 108. here (*sic gloss. Pl.*) *vel* ere ‖ 110. gonger ne *Priscianus*: conger nec ‖

Negótium agere id tótum procedít diem.
TO. Quaeso ánimum aduorte hoc: iám heri narrauí tibi
Tecúmque oraui, ut númmos sescentós mihi
Darés utendos mútuos. SA. Memini ét scio,
Et té me orare et míhi non esse quód darem.
Nilí parasitus ést quoi argentum †domideste.
Lubído extemplo coéperest conuíuium,
Tubúrcinari dé suo, siquíd domist.
Cynicum ésse ⟨e⟩gentem opórtet parasitúm probe:
Ampúllam, strigilem, scáphium, soccos, pállium,
Marsúppium habeat: ínibi paullum praésidi,
Qui fámiliarem suám uitam oblectét modo.
TO. Iam nólo argentum: fíliam utendám tuam
Mihi dá. SA. Numquam edepol quoíquam etiam u⟨t⟩endám dedi.
TO. Non ád istuc, quod tu ins[t]ímulas. SA. Quid eam u⟨í⟩s? TO. Scies:
Quia fórma lepida et líberalist. SA. Rés itast.
TO. Hic léno neque te nóuit neque gnatám tuam?
SA. Me ut quísquam norit nísi ille qui praebét cibum?
TO. Itást. hoc tu mihi réperire argentúm potes.
SA. Cupio hércle. TO. Tum tu mé sine illam uéndere.
SA. Tun íllam uendas? TO. Ímmo alium adlegáuero
Qui uéndat: qui esse sé peregrinum praédicet:
* * * * * * * * * * * *
Sicút istic leno hau dúm sex menses Mégaribus
Huc ést quom commigráuit. SA. Pereunt réliquiae:
Postérius istuc támen potest. TO. Scin quám potest?

---

116. iam *vel* enim iam | narra ut *vel* narrauit || 117. sescentos mihi *vel* sescento mih || 118. Dares *vel* Dare || 119. me *vel* meo | darem *vel* darum || 120. domideste *vel* domi idẽ || 122. Turbucinari: *corr ex Nonio* | domi sit *Nonius* || 123. parasitum *vel* parasitcis || 125. marsup(p)ium *vel* Marsipium habeat *vel* habiat || 128. Mihi da numquam *vel* Mihilda numquaam | uendaadedi || 129. eamus || 130. liberali (*vel* libirali) est || 134. uendere *vel* uedere || 136. uendat *vel* uedat | peregrinum *vel* pergrinum | *lac sign Ri* || 137. leno nondum: *corr Ri* |

Numquam hércle | hodie hic príus [s]edes, ne frústra sis,
Quam te hóc facturum quód rogo adfirmás mihi:
Atqué nisi gnatam técum huc iam quantúm potest
Addúcis, exigam hércle ego te ex hac décuria.
Quid núnc? ⟨SA.⟩ Quid est? ⟨TO.⟩ Quin dícis quid factúrus sis?
SA. Quaeso hércle me quoque étiam uende, sí lubet,
Dum sáturum uendas. TO. Hóc, si facturú's, face.
SA. Faciam équidem quae uis. TO. Béne facis. propera, ábi domum:
Praemónstra docte, praécipe astu fíliae,
Quid fábuletur: úbi se natam praédicet,
Qui síbi parentes fúerint, unde surrúpta sit.
Sed lónge ab Athenis ésse se gnatam aútumet:
Et ut ádfleat, quom ea mémoret. SA. Etiam tú taces?
Ter tánto peior ípsast quam illam tu ésse uis.
TO. Lepide hércle dicis. séd scin qui⟨d⟩ faciás? cape
Tunicam átque zonam, et chlámydem adferto et caúsi⟨a⟩m,
Quam ille hábeat qui hanc lenóni huic uendat. SA. Eú, probe.
TO. Quasi sít peregrinus. SA Laúdo. TO. Et tu gnatám tuam
Ornátam adduce lépide in peregrinúm modum.
SA. *Πόθεν* órnamenta? TO. Ábs chorago súmito.
Dare débet: praebenda aédiles locáuerunt.
SA. Iam fáxo hic aderunt. séd ego nil horúnc scio.

---

140. sedis: *corr Bo* || 142. quantua *vel* quam tua || 144. *add Sey* || 145. etiam *vel* ciam *vel* ut iam | uendes (*vel* uendas) elubet: *corr Schoe duce Py* || 146. uendas *vel* uedas | facturus: *corr Ri* || 147. TO. *et* SA. D^2 | domum *vel* donum || 152. TO. *pro* SA. D^2 || 155. chlamydem *vel* clamidem | camsem *vel* causem: *corr Pius duce Sarac* || 157. peregrinus # *vel* perregrinus | tu tuam gnatam tamen: *corr Ca* || 158. peregrinum *vel* peregrinus || 159. ΠoЄn *vel* ΠOΘe *vel* Πoe | c^{h}oragro *vel* horago || 161. nihil hornuc *vel* horunc nihil ||

TO. Nil hércle uero. nam úbi ego argentum accépero
Contínuo tu illam a lénon⟨e⟩ adseritó manu.
SA. Sibi hábeat, si non éxtemplo ab eo abdúxero.
TO. Abi et ístuc cura. intéribi ego puerúm uolo
Mittére ad amicam meam: út habeat animúm bonum:
Me esse éffecturum | hódie. nimis longúm loquor.

SOPHOCLIDISCA. LEMNISELENIS

ANCILLA MERETRIX

SO. Satis fúit indoctae, ímmemori insípienti dicére totiens.
Nimis tándem mequidem pró barda et pro rústica reor habitam ésse aps te.
Quamquam égo uinum bibo, at mándata non cónsueui simul bíbere una.
Mequidém iam satis tibi spéctatam censébam esse et meos móres.
Nam equidém te iam sectór quintum hunc annúm: quom interea, crédo,
Ouis si ín ludum iret, pótuisset iam fíeri ut probe littéras sciret,
Quom intérim tu meum ingeniúm fans atque infáns nondum etiam edídicisti.

164. habeat *vel* haat ‖ 165. curam me tibi: *corr Ac* (interibi [*inter v. 588 et 677?*] *gloss. Plaut.*) ‖ 166. ad amicam meam *vel* adamcam mam ‖ 168. SATIṢṪFUIT | INDOCTAE: indotae | insipienti (*sic A*) *vel* infienti ‖ 169. tandem mequidem (*sic A*) *vel* tanden mequidem (tandem equidem *Nonius*) ‖ 170 sq. *sic A: tres sunt v. in B* (— simul — spectatam) | AT: ad | consueui (*sic A*) *vel* consui | UNA MEQUIDEM: unam equidem | SATISTIBISPECTATAM: satis bis pectatam | CENSEBAM: censueram ‖ 172. te iam: IAMTE | INTEREA: interiam ‖ 173. QUIS: Cuis *vel* cuius: *corr Bergkius* | POTUISSEỊAM ‖ 174. Quom *vel* cum: QUUM | tu meum (*sic A*) *vel* eum | FANSATQ·INFANSNŌ DUMETIAMELIDICISTI: fans non edidicisti atque infans ‖

Potin út taceas? potin né moneas?
Memini ét scio et calleo et cómmemini,
Amas pól misera: id tuos scátet animus:
Ego istúc placidum tibi ut sít faciam.
⟨LE.⟩ Miser ést qui amat. ⟨SO.⟩ Certo isquidém nilist,
Qui níl amat. quid ei homini ópus uitast?
Iré decet me ut erae opséquens fiam, libéra ea opera ocius út sit.
Conuéniam hunc Toxilum : eíus aureis quae †mandata sunt onerabo.

TOXILVS. SERVOS **PAEGNIVM.** PVER **SOPHOCLIDISCA** ANCILLA

TO. Sátin haec tibi sunt plána et certa? sátin haec meministi ét tenes?
PAE. Mélius quam tu quí docuisti. TO. Ain uéro, uerbereúm caput?
PAE. Áio enim uero. TO. Quíd ergo dixi? PAE. Ego récte apud illam díxero.
TO. Nón edepol scis. PAE. Da hércle pignus, ni ómnia memini ét scio,
Etquidem si scis túte quot hodie hábeas digitos ín manu.
TO. Égon dem pignus técum? PAE. Audacter, sí lubidost pérdere.

175—180. *sic A: quattuor v. sunt in B* (— commemini — placidum — amat) || 176. calleo (*sic A*) *vel* callea || 178. placidum: PELAGUS || 179. NIHILIEST: nihil est || 180. NIHILI | ei: ET || 181. UTERAE: utere *vel* ere | fiam (*sic A*) *vel* filiam | L**ẸṚẠEA: liberam ea || 183. PLANA: planae *vel* plane | HAC || 184. QUAMTU: quam || 185. UEROQUID | dixero (*sic A*) *vel* dixiero || 186. omnia (*sic A*) *vel* omia || 187. ETQUIDEM: Equidem | QUOTHODIEHABEAS: quod habeas hodie || 188. EGONDEM: Eoondem *vel* eodem | Audacter (*sic A*) *vel* Aucdacter | LUBIDOEST: lubidos est ||

TO. Bóna pax sit potiús. PAE. Tum tu igitur síne me ire. ⟨TO.⟩ Et iubeo ét sino:
Séd ita uolo te cúrrere, ut domi sís, quom ego te †esse illi cénseam.
PAE. Fáciam. TO. Quo ergo is núnc? PAE. Domum: uti domí sim, quom illi cénseas.
TO. Scélus tu pueri's: átque ob istanc rem ego áliqui[t] te pecúliabo.
PAE. Scío fide hercle eríli ut soleat ínpudicitia ópprobrari,
Néc subigi queántur umquam, ut pro éa fide habeant iúdicem.
TO. Ábi modo. PAE. E[r]go laudábis faxo. TO. Séd has tabellas, Paégnium,
Ípsi Lemniseléni fac des ét quae iussi núntiato.
SO. Césso ire ego quo míssa sum?
PAE. Éo ego. TO. I sane: égo domum ibo. fáce rem hanc cum curá[s] geras.
Vóla curriculo. PAE. Istúc marinus pásser per circúm solet.
Íllic hinc abiit íntro huc. sed quis haec ést quae me⟨d⟩ aduórsum incedit?
SO. Paégnium hicquidemst. PAE. Sóphoclidisca haéc peculiárist eius
Quo égo sum missus. SO. Núllus esse hodie hóc puero peiór per⟨h⟩ibetur.

---

189. ire et (*etiam A, ut vid*) || 190. uolo: UROLO | CURRERE: curare | illi (*sic A*) *vel* illic || 191. *duo v. sunt in A* (—UTI [*vel* UT]) | cum: QUAM || 192. istanc (*sic A*) *vel* istam | ALIQUIT: aliquid: *corr Dousa* || 193. FIDEHERCOLE: fidei hercle | OPPROBRAR*: opprobari || 194. Nec: NI || 196 sq. *compr B, discr Ca* | lemniseleni *vel* lemnisse leni | SO. *D²* || 198. sane *vel* san || 199. marinus *vel* marrinus || 200. Illic abiit (*vel* Illie habiit) hinc: *trai Ri* | huc *vel* hunc | mae duor sum *vel* me aduorsum: *corr Guy* || 201. TO. *praem D: corr Sarac* | sophoclidisca *vel* sophodi disca *vel* sophodiclisca (*item v. 205*) || 202. missus *vel* missum | SO. *D²* | peior *vel* poior ||

Cómpellabo. PAE. Cómmorandust ápud hanc †obieci ⟨gradus⟩.
SO. Paégnium, delíciae pueri, sálue. quid agis? út uales?
PAE. Sóphoclidisca, dí — me amabunt. SO. Quíd me? ⟨PAE.⟩ Vtrum hercle ∠ ⏑ –
Séd si ut digna's fáciant, odio hercle hábeant et faciánt male.
SO. Mítte male loquí. PAE. Quom ut digna's díco, bene, non mále loquor.
SO. Quíd agis? PAE. Feminám scelestam te ástans contra cóntuor.
SO. Cérte equidem puerúm peiorem quám te noui néminem.
PAE. Quíd male facio aut quoí male dico? SO. Quoí pol quomque occásiost.
PAE. Némo homo umquam ita árbitratust. SO. Át pol multi esse íta sciunt.
PAE. Héia. ⟨SO.⟩ Beia. PAE. Túo ex ingenio móres alienós probas.
SO. Fáteor e[r]go proféċto me esse, ut décet lenonis fámiliae.
PAE. Sátis iam dictum habeó. SO. Sed quid tu? cónfitere, ut te aútumo?
PAE. Fátear, si ita sim. SO. Iam ábi: uicisti. PAE. Abi núnciam ergo. SO. Hoc mi éxpedi,
Quó agis? PAE.Quo tu? SO. Díc tu: †prior rogaui. PAE. At post scies.
SO. Éo ego hinc haud longe. PAE. Ét quidem ego haud longé. SO. Quo ergo * *, scelus?

203. TO. *s. v. praem* D^2 | hanc *vel* hana | *suppl Schoe duce Langeno* || 204. Penignum *vel* pegnium | deliciae pueri *vel* deliciet pueris || 205. *add Ri* || 206 sq. dignas (*bis*) || 208. PA. D^2 | astans *vel* astan || 209—211. *pers habet* D^2 || 209. quam *vel* quan || 210. male facio *vel* mali facio || 213. *del Ca* || 215. Fatear *vel* Faciar | ⌗ ergo hoc (*vel* hoo): *corr Brixius* || 216. agis *vel* ais || 217. hinc haud *vel* hinc aud | ergo *vel* ego | *lac sign libri* ||

PAE. Nísi sciero prius éx te, tu ex me númquam hoc quod rogitás scies.
SO. Númquam ecastor hódie scibis príus quam ⟨ego⟩ ex te audíuero.
PAE. Ítanest? SO. Itanest. PAE. Mála's. SO. Scelestu's. PAE. Décet me. SO. Me quidem haúd decet.
PAE. Quíd ais? certum | ést celare, quó iter facias, péssuma?
SO. Quíd, offirmasti | óccultare, quó te immittas, péssume?
PAE. Pár pari respóndes dicto: ábi iam, quando ita cérta re[se]st:
Níli facio scíre. ualeas. SO. Ásta. PAE. At propero. SO. Et pól ego ite⟨m⟩.
PAE. Ecquid habes? SO. Ecquid tú? PAE. Nil equidem. SO. Cédo manum ergo. PAE. Estne haéc manus?
SO. Ýbi illa alt[e]rast furtífica laeua? PAE. Dómi eccam |: huc nullam áttuli.
SO. Hábes nescioquid. PAE. Né me attrecta, súbigitatrix. SO. Sín te amo?
PAE. Mále operam locás. ⟨SO.⟩ Qui? PAE. Quia enim níl amas, quom ingrátu⟨m⟩ amas.
SO. Témperi hanc uigiláre oportet fórmulam atque aetátulam,
Né, ubi uorsicapíllus [pellis] fias, foéde semper séruias.
Túquidem haud etiam es óctoginta póndo. PAE. At confidéntia

---

218. scies *vel* scis ‖ 219. *add Kampmannus* ‖ 220. mala es *vel* maleas | scelestus: *corr Ri* | mequidem *vel* mequide ‖ 221. facias *vel* facies ‖ 223. pari *vel* piri | dicto *vel* dicito | ⌗ abi iam | *del Guy* | 224. Nihilo: *corr Ca* | ualeas *vel* uleas | at *vel* a | ite *vel* ire: *corr Ca* ‖ 225. Etquid tu ‖ 226. Vbi *vel* Vibi | altera (*vel* alterra) est: *corr Spengelius* | attuli *vel* atuli ‖ 227. Habes nescioquid *vel* Habe scio quid ⌗ | sibigitatrix *vel* subigatrix: *corr Ri* ‖ 228. quia ⌗ enim ‖ 229. temperi *etiam gloss. Plaut.* ‖ 230. ubi (*vel* ibi) capillus uersibellis (*vel* uersippellis *vel* uesipellis): *corr Ri* ‖

†Illa militia mílitatur múlto magis quam póndere.
Átque ego hanc [nunc] operam pérdo. SO. Quid iam? PAE. Quía peritae praédico.
Séd ego cesso. SO. Máne. PAE. Molesta's. SO. Érgo ⟨ero⟩ quoque, nísi scio
Quó agas te. PAE. Ad uos. SO. Ét pol ego ad uos. PAE. Quíd eo? SO. Quid id ad te áttinet?
PAE. Énim non ibis núnc, uicissim nísi scio. SO. Odiosú's. PAE. Lubet.
Númquam hercle istuc éxterebrabis, tu út sis peior quam égo siem.
SO. Málitia certáre tecum míseriast. PAE. Mers tú mala's.
Quíd est quod metuas? ⟨SO.⟩ Ídem istuc quod tu. PAE. Díc ergo. SO. * * *
Ne hóc quoiquam homini [e]dícerem, omnes mú[l]ti ut loquerentúr prius.
PAE. Édictumst magnópere mihi, ne quoíquam hoc homini créderem,
Ómnes muti ut ⟨é⟩loquerentur príus hoc quam ego. SO. At tu hóc face:
Fíde data credámus. PAE. Noui: omnés sunt lenae léuifidae.
Néque tippulae léuius pondust quám fides lenónia.
SO. Díc amabo. PAE. Díc amabo. SO. Nólo ames. PAE. Facile ímpetras.
SO. Técum habeto. PAE. Et tu hóc taceto. SO. Tácitum erit. PAE. Celábitur.

---

233 sq. *pers pro* ⌗ *Ca* | *del Bo* | peritae *vel* peritaẽ ‖ 234. Molestes *vel* molesta es | *add Bo* | nisi *vel* ⌗ nisi ‖ 235. ad te attinet *vel* ate attenet ‖ 236. *dist Ri* | scio *vel* cio odiosus es: *corr Bo* ‖ 237. *dist Vss* | prior: *corr Ca* ‖ 238. Malitia *vel* Milicia ‖ 239 sqq. *pers corr Lamb* ‖ 239. dic *vel* di *lac sign Ca* ‖ 241. Edictum est *vel* Editum est | hoc homini *vel* homini ‖ 242. *add Mue* ‖ 244. tippulae *Paulus*: stipulae ‖ 246. habeto *et* taceto *vel* abeo *et* taceo ‖

SO. Tóxilo has feró tabellas túo ero. PAE. Abi: ec⟨c⟩illúm domi.
Át ego | hanc ad Lémniselenem túam eram opsignatam ábietem.
SO. Quíd istic scriptum? PAE. Iúxta tecum, sí tu nescis, néscio:
Nísi fortasse blánda uerba. SO. Ábeo. PAE. Et ego abiero. SO. Ámbula.

ACTVS III

SAGARISTIO
SERVOS

Ioui opulento, incluto, Ope gnato,
Supremo, ualido, uiripotenti,
Opés, spes bonás, copiás commodánti
* * * * lubens uitulorque merito,
Quiá meo amico amíciter hanc cómmoditatis cópiam
Danúnt, argenti mútui ut ⟨é⟩i egenti opem ádferam.
Quód ego non magis sómniabam néque opinabar néque censebam,
Eám fore mihi occásionem: ea núnc quasi decidít de caelo.
Nám erus meus me Erétriam misit, dómitos boues ut[i] síbi mercarer:

247. tabellas *vel* tabella es ‖ 249. nescis (*sic A*) *vel* nesscis ‖ 250. At: *corr Ac* ‖ 251—254. *sic A: duo sunt v. in B* (— uiripotenti) ‖ 251 sq. 254. *cf. ad Most. v. 123* | incluto (*sic A*) *vel* induto ‖ SUPREMO: supraemo *vel* suppremo ‖ 253. *dist Schoe* ‖ 254. *lac sign ex A* ‖ 255. Quam meo *Nonius* ‖ 256. argenti (*sic A*) *vel* argeti | mutui (*sic A*) *vel* minuti | ut legenti: UTI(ege)NTI (*corr Weisius*) ‖ 258 sq. *hoc ordine A: inv reliqui* ‖ 259. NAM: Num | MEERETRIAM: meeretsiam *vel* me (*lac*) iam | *del Bo, fort. cum A* ‖

Dédit argentum: nam íbi mercatum díxit †esse die séptumei:
Stúltus, qui hoc mihi dáret argentum quoíus ingenium nóuerat.
Nám hoc argentum | álibi abutar: 'bóues quos emerem nón erant'.
Núnc et amico prósperabo et génio meo multá bona faciam.
Diú quo bene erit, die úno absoluam. túxtax tergo erit meó: non curo.
†Nunc amico homini binis domitis méa ex crumina lárgiar.
Nam íd demum lepidúmst: triparcos hómines uetulos áuidos ar[i]dos
Béne admordere, quí salinum séruo obsignant cúm sale.
Virtú[se]st, ubi occasio ádmonet, dispícere. quid faciét mihi?
Verbéribus caedi iússerit, compédes inpingi: uápulet:
Ne síbi me credat súpplicem fore. uaé illi, nil iam míhi noui
Offérri potest quin sím peritus. séd †Toxili puerum Paegnium eccum.

---

260. mercatum (*sic A*) *vel* mertatum | die (*sic A*) *vel* dies || 263. Nunc et: NUNC | AMICO: amico meo | prosperabo (*sic A*) *vel* properabo || 264. QUO: quod | TUXTAX: tuxcax (tuttax *vel* tutax *gloss. Plaut.*) || 265. HOMINIBINIS(*vix* BIBUS): hominibus || 266. *del Sey* || 267. QUISALINUM: quis alienum | cum (*sic A*) *vel* # cum || 268. *duo v. sunt in A* (— occasio) | *del Ri* | dispicere (*sic A*) *vel* dispecere || 269. uerberibus (*sic A*) *vel* uerboribus | iusserit (*sic A*) *vel* iussirit | IMPINGI: imponi *vel* Inpono | uapulet *etiam A* || 270. suplicem *vel* supplicem (*sic A*) | fore (*sic A*) *vel* rore | NIHILIAMMIHI: mihi iam nihil || 271. Offerri *vel* Oferi: OFFERRE | eccum (*sic A*) *vel* ecccum ||

PAEGNIVM. SAGARISTIO
PVER SERVOS

PAE. Pénsum meum quod dátumst confeci: núnc domum propero. SA. Máne, etsi properas.
Paégnium, ausculta. PAE. Émere oportet quém tibi oboediré uelis. SA. Asta.
PAE. Éxhibeas moléstiam [1], ut opínor, siquid débeam,
Quí nunc sic tamen és molestus. SA. Scélerate, etiam réspicis?
PAE. Scío ego quid sim aetátis: eo istuc máledictum inpune aúferes.
SA. Vbi Toxilus est tuos erus? PAE. Vbi illi lubet neque te consulit. SA. Etiam
Dicis ubi sit, uenefice?
PAE. Nescio, inquam, ulmitriba tu. 278b
SA. Male dícis maiorí? PAE. Prior proméritus perpetiáre:
Seruam óperam, linguam líberam erus iússit me⟨d⟩ habére.
SA. Dicísne mihi ubi sit Tóxilus? PAE. Dico út perpetuo péreas.
SA. Caedére hodie tu réstibus. PAE. Tuaquidém, cucule, caússa
Non hércle, si os percíderim tibi, métuam, morticeíne.

---

272. SA. *praem* D^2 | datumst (DATUMEST) *vel* datumsi NUNCDOMUMPROPERO: nunc pro domum ‖ 273. PAEGNIUM: paepnium (*corr D*) | PAE. D^2 | ⌗ asta *vel* asta: ⌗ASTAS ‖ 274. Exhibeas (*sic A*) *vel* Exibeas ‖ 275 sq. *pers corr Pius* (SA. *bis praem* D^2) | TAMEN: tam ‖ 277—278b. *duo v. sunt in B* (— consulit), *quinque in A* (— erus — neque — etiam — uenefice): *cf. ad Most. 123* ‖ 277. PAE. *et* SA. D^2 (*item* 278) ‖ 278. DICIS: edicis ulmitriba *vel* mul mitriba: UỊMITRIBA ‖ 279. Male (*sic A*) *vel* Mali ‖ 280. liberam: OPERAM | IUSSITMEỌ (O *aut ex* D *aut in* T *corr*): iussit me *vel* me iussit (*corr Ri*) ‖ 281. PAE. D^2 | 282 sq. hodie (*sic A*) *vel* odie | CAUSSA: causa | *dist Ri* hercle si os *vel* her clisios: HERCLESIHOS ‖

SA. Video égo te: iam incubitátus es. PAE. Ita súm: quid id attinet ád te?
At nón sum ita ut tu, grátiis. SA. Confídens. PAE. Sum hercle uéro:
Nam ego mé confido líberum fore: tú te numquam spéras.
SA. Potin út molestus né sies? PAE. Quod dícis facere nón quis.
SA. Abi ín malam rem. PAE. At tú domum: nam ibi tíbi parata praéstost.
SA. Vadátur hic me. PAE. Vtinám uades desínt, in carcere út sis.
SA. Quid hóc? PAE. Quid est? SA. Etiám, scelus, male lóquere? PAE. Tandem ut líceat,
Quom séruos sis, seruóm tibi male dícere. SA. Itane? spécta
Quid dédero. PAE. Nil: nam níl habes. SA. Di deaéque me omnes pérdant —
PAE. Amícus sum: eueniánt uolo tibi quae óptas. ⟨SA.⟩ Atque id fíat,
Nisi te hódie, si prehéndero, defígam in terram cólapheis.
PAE. Tun mé defigas? té cruci ipsum adfígent propediem áliei.
SA. Qui té di deaeque — scís quid hinc porró dicturus fúerim,

284. es: SUM | attinet ad te: ANTEATTINET || 285. sum ita: ITA | UTTU: uitu *vel* uita | GRATIIS: gratis | PAE. D^2 || 286. tute numquam (*sic A*) *vel* ut enumquam || 287. SA. *et* PAE. D^2 | SIS || 288. in (*sic A*) *vel* im | SA. *pro* PAE. D^2 || 289. PAE. *et* SA. D^2 | DESINITIN || 290. ut liceat *vel* udiceat: UTILICEAT || 292. Quid (*sic A*) *vel* Qui | DI: dii | deaeque (*sic A*) *vel* d$\overset{e}{e}$te *vel* dęte || 293 sq. *hoc ordine A: inv reliqui* (SA. *add Brixius*) | EUENIAT | Nisi te (*sic A*) *vel* Nisi | DEFERAM || 295. TUN: Tunc | ADFIGENTPROPEDIEM: propediem (*vel* propedienti) adfigent || 296. QUI: Quin ||

Ni línguae moderareí queam. potin ábeas? PAE. Abigis fácile:
Nam umbrá mea hic intus uápulat. SA. Vt istúm di deaeque pérdant:
Tamquám proserpens béstiast bilínguis et sceléstus.
Hercle ístum abiisse gaúdeo. foris †aperit. eccere aútem,
Quem cónuenire máxume cupiébam, egreditur íntus.

TOXILVS. SAGARISTIO. SOPHOCLIDISCA
SERVI II ANCILLA

TO. Parátum iam esse dícito unde argéntum sit futúrum.
Iubéto habere animúm bonum: dic me íllam amare múltum.
Vbi se ádiuuat, ibi me ádiuuat. quae díxi ut nuntiáres,
Satin éa tenes? SO. Magis cálleo quam aprúgnum callum cállet.
TO. Propera, ábi domum. SA. Nunc huíc ego graphicé facetus fíam:
Subníxis alis me ínferam atque amicíbor glorióse.
TO. Sed quís hic ansatus ámbulat? SA. Magnífice conscreábor.

---

297. NILINGUAE: nil linguae *vel* Nil ingruae | queam *vel* queam #: QUIAM# | ABEAS: habeas ‖ 298. MEAHIC (*vel* IAM): mea | intus uapulat (*sic A*) *vel* intú apulat | ISTUM: istunc ‖ 299. BESTIAST: bestiae | scelestus (*sic A*) *vel* celestus ‖ 300. Hercle (*sic A*) *vel* Herde | ISTUM: illum | abiisse (*sic A*) *vel* abisse ‖ 301. CONUENIRE: cum uenire ‖ 302. DICITO: dicto ‖ 304. adluat *bis*: *corr Valla cum A, ut vid* ‖ 305. SATINETENES | plus calleo quam aprunum *Nonius*: magis tabello quam prunum *Charisius* (aprugnum *etiam Servius*) | callet (*sic A cum Nonio et Charisio*) *vel* cilet ‖ 306. HUICEGO: ego huic ‖ 308. *post v. 309 habet A* | hic conatus *Nonius* | #MAGNIFICE: magnifice *vel* magnifico | CONCREABOR: constabor (*corr ex Nonio*) ‖

TO. Sagarístio hicquidemst. quíd agitur, Sagarístio? ut ualétur?
Ecquíd quod mandauí tibi †estne in te speculae? SA. Adito:
Vidébitur: factúm uolo. ueníto: promouéto.
TO. Quid hoc híc in collo tíbi tumet? SA. Vomicást: pressare párce:
Nam ubi quí mala tangít manu, dolóres cooriúntur.
TO. Quando ístaec innatást tibi? SA. Hodié. TO. Secari iúbeas.
SA. Metuó ne inmaturám secem: ne exhíbeat plus negótei.
TO. Inspícere morbum tuóm lubet. SA. Ah, áh, abi atque cáue sis
A córnu. TO. Quid iam? SA. Quía boues bini híc sunt in crumína.
TO. Emítte sodes, ne énices famé: sine ire pástum.
SA. Enim métuo ut possim réicere in bubíle, ne uagéntur.
TO. Ego réiciam: habe animúm bonum. SA. Credétur: commodábo.
Sequere hác sis: argentum híc inest quod mécum dudum orásti.
TO. Quid tú ais? SA. Dominus mé bouis mercátum Eretriam mísit:
Nunc mi Éretria erit haec túa domus. TO. Nimis tú facete lóquere:

---

309. *cf. ad 308* | QUIDEMEST: quidem sed || 310. estne in te speculae ⌗ adito *etiam A* || 311. promoneto (*item A*) || 313. TANGIT: tetigit | cooriuntur (*sic A*) *vel* cooriuuntur || 314. hodie (*sic A*) *vel* odie || 315. exhibeat (*sic A*) *vel* exibeat || 316. IUBẸT AHAHABI: ahbi *vel* abi || 317. bini (*sic A*) *vel* boni | crumina *vel* crimina: CRUMẸNA || 318. fames in eire (*vel* inire): FAMESINẸỊṚẸ || 319. INBUBỊLẸREỊCERE: in bubilem reicere: *trai Bo* UAGẸNTUR: uagientur *vel* uiagentur || 320. creditur: *corr Guy* || 321. SEQUERE: Seque | argentum (*sic A*) *vel* argentur MECUMDUDUMORAṢTI: me dudum rogasti || 322. BOUIS: uobis eretriam (*sic A*) *vel* eretria ||

Atque égo omne argentúm tibi hoc actútum incolume
rédigam.
Nam iam ómneis sycophántias instrúxi et comparáui,
Quo pácto ab lenone aúferam hoc argéntum — SA.
Tanto mélior.
TO. Et múlier ut sit líbera atque ipse últro det ar-
géntum.
Sed séquere me: ad eam rem úsus est tua míhi opera.
SA. Vtere út uis.

SATVRIO. VIRGO
PARASITVS

SA. Quae rés bene uortat míhi et tibi et uentrí meo
Perénnitassitque ádeo huic perpetuó cibu<m>,
Vt míhi supersit, súppetat, supérstitet:
Sequere hác, mea gnata, mé cum deis uoléntibus.
Quoi rei ópera detur scís, tenes, intéllegis:
Commúnicaui técum consilia ómnia.
Ea caússa ad hoc exémplum te exornáui ego:
Veníbis tu hodie, uírgo. VI. Amabo, mí pater,
Quamquám lubenter éscis alienís studes,
Tuin uéntris causa fíliam uendás tuam?
SA. Mirúm quin regis Phílippi caussa aut Áttali
Te pótius uendam quám mea, quae sís mea.
VI. Vtrúm pro ancilla mé habes an pro fília?
SA. Vtrum hércle magis in uéntris rem uidébitur.

---

324. ego omne *etiam A* | HOCACTUTUM: hoc tutum || 325. sycophantias (*sic A*) *vel* sychophantias || 328. ♯ utere *vel* utere: ♯UTER || 330. Perennitatisque: PERRENNITATEIQ·: *corr Buechelerus* | cibo (*sic A*) *vel* cybo: *corr Buechelerus* || 331. suppetat (*sic A*) *vel* puppetat || 334. consilia omnia (*sic A*) *vel* consilio meo || 335. CAUSSA: causa | EXEMPTUM || 336—399. *pers plerasque add D² non sine erroribus* || 338. Tu inuentris causa: TUIUENTRISCAUSAM | UENDAS: uendis || 339. CAUSSA: causa || 341. UTRUM: Vtrum tu ||

Meum opínor imperium[st] ín te, non in mé tibist.
VI. Tua istaéc potestas ést, pater: uerúm tamen,
Quamquám res nostrae súnt, pater, paupérculae,
Modice ét modeste méliust uitam uíuere.
Nam ad paúpertatem si ádmigrant infámiae,
Grauiór paupertas fít, fides subléstior.
SA. Enim uéro odiosa's. VI. Nón sum neque me esse árbitror,
Quom párua natu récte praecipió patri.
Nam inimíci famam nón ita, ut natást, ferunt.
SA. Feránt eantque máxumam malám crucem.
†Non ego inimicitias omnis pluris existumo,
Quam ménsa inanis núnc si apponatúr mihi.
VI. Patér, hominum immortális est infámia:
Etiám tum uiuit, quom ésse credas mórtuam.
SA. Quid? métuis ne te uéndam? VI. Non metuó, pater:
Verum ínsimulari nólo. SA. At nequiquám neuis.
Meó modo istuc pótius fiet quám tuo.
VI. †Fiat. SA. Quae hae res sunt? VI. Cógita hoc uerbúm, pater:
Erus sí minatus ést malum seruó suo,
Tam[en]etsi íd futurum nón est, ubi captúmst flagrum,
Dum túnicas ponit, quánta adficitur míseria.
Ego núnc quod non futúrumst formidó tamen.
SA. Virgo átque mulier núlla erit quin sít mala
Quae praéter sapiet quám placet paréntibus.
VI. Virgo átque mulier núlla erit quin sít mala

---

343. *del Ca* | tibist: TIBI ‖ 344. istaec (*sic A*) *vel* ista et ‖ 346. est melius *Nonius* ‖ 347. Nam *om Festus* | ubi ad paupertatem *Nonius* | ADMIGRANTINFAMIAE: admigrantim famiae (*vel* famae): immigrant infamiae *Festus,* accessit infamiam *Nonius* ‖ 348. paupertas grauior *Nonius* | SUPTESTIOR ‖ 349. odiosaes (*sic A*) *vel* diosa es | neque me: NEQ· ‖ 350. QUM | natu recte (*sic A*) *vel* natura ee (*vel* ēē) te ‖ 351. NATAEST: nata si ‖ 352. MAXIMAM: in maximam ‖ 353. *sic etiam A* ‖ 355. infamia (*sic A*) *vel* imfamia ‖ 360. QUAEEHAERES: quae heres ‖ 361. MNATUS ‖ 362. TAMENESIAURUSNON (*et* ID FVTV *s. scr.*) ‖ 367. ERIT: erat ‖

Quae réticet, siquid fíeri peruorsé uidet.
SA. Maló cauere méliust te. VI. At si nón licet
Cauére, quid agam? nám ego tibi cautúm uolo.
SA. Malusne égo sum? VI. Non es néque me dignu⟨m⟩st dícere:
Verum eí rei operam do, ne álii dicant quíbus licet.
SA. Dicát quod quisque uólt: ego de hac senténtia
Non démouebor. VI. Át, meo si liceát modo,
Sapiénter potius fácias quam stulté. SA. Lubet.
VI. Lubére tibi per mé licere intéllego,
Verúm lubere hau líceat, si liceát mihi.
SA. Futúra's dicto oboédiens an nón patri?
VI. Futúra. SA. †Scis nam, tíbi quae praecepi? VI. Ómnia.
SA. Et ut uí surrupta fúeris? VI. Docte cálleo.
SA. Et quí parentes fúerint? VI. Habeo in mémoria.
Necéssitate mé, mala ut fiám, facis.
Verúm uideto, me úbi uoles nuptúm dare,
Ne haec fáma faciat répudiosas núptias.
SA. Tace, stúlta. non tu núnc hominum morés uides?
Quoiuísmodi hic cum [mala] fáma facile núbitur.
Dum dós sit, nullum uítium uitio uórtitur.
VI. Ergo ístuc facito ut uéniat in mentém tibi
Me esse índotatam. SA. Cáue sis tu istuc díxeris.
Pol deúm uirtute dícam et maiorúm meum —
Ne te índotatam dícas, quoi dos sít domi —:
Librórum eccillum | hábeo plenum sóracum:
Si hoc ádcurassis lépide quoi rei operám damus,

---

369. LICEAT || 371. ESṬ || 372. UẸRUM: uirum | done (*sic A*) *vel* donec || 374. ỊICEAT || 376. TIBIPERME: per me tibi || 377. hau (*sic A*) *vel* haud | SILICEAT: si lubeat *vel* si iubeat || 379. praecepi (*sic A*) *vel* precipi || 380. UTUỊSURRUP̣ṬẠ: id ut surrupta (*vel* surrepta) || 382. NECESITATE || 383. uoles (*sic A*) *vel* uioles || 385. stulta (*sic A*) *vel* stultam | *dist Ac* || 386. CUIUSMODI: Quo ius modi *vel* quo uis modi: *corr Lorenzius duce Guy* | *del Ca* || 387. sit: ẸT || 390 sq. uirtutem *Nonius* | dicam (*item Nonius*): DICỌ | *dist Schoe* | Ne: NỊ || 392. ECILLUM: ec cillum *vel* ecce illum (iccillum *Festus*) | PLENUMILLUMSORACUM ||

Dabúntur dotis tĭbi inde sescentí logei,
Atque Áttici omnes: núllum Siculum accéperis.
Cum hac dóte poteris uél mendico núbere.
VI. Quin tú me ducis, síquo ducturú's, pater?
Vel tú me uende uél ⟨me⟩ face quid tĭbi lubet.
SA. Bonum aéquomque oras. séquere hac. VI. Dicto sum aúdiens.

DORDALVS
LENO

Quidnam ésse acturum hunc dícam uicinúm meum,
Qui mĭhi iuratust sése hodie argentúm dare?
Quod sí non dederit átque hic dies praetérierit,
Ego árgentum, ille iús iurandum amíserit.
Sed ĭbi concrepuit fóris: quisnam egreditúr foras?

TOXILVS. DORDALVS
SERVOS LENO

TO. Curáte isti intus: iam égo domum me récipiam. DO. Oh,
Toxíle, quid agitur? TO. Óh, lutum lenónium,
Commíxtum caeno stérculinum públicum,
Inpúre, inhoneste, iniúre, inlex, labés popli,

394. LOGEI: longi (dabantur tibi sexcenti logi *Pseudoasconius*) ‖ 395. omnes *om Pseudoasconius* ‖ 396. poteris (*sic A*) *vel* poteras ‖ 397. ducturus: *corr Ri* ‖ 398. *add Ri* | lubet (*sic A*) *vel* lube ‖ 399. AEQUMQ· | # dicto: ENDICTO | AUDIENS: audi eas ‖ 400. DICATHUNC ‖ 401. sese: SE ‖ 404. FORIS: fores | 405—417. *pers add* D^2 ‖ 405 sq. ISTI: istic *vel* istuc | OH|TOXILE: obtoxile *vel* otoxile | OH: eo ‖ 407. CAE(NO)STERCULINUM: caenoster cilinum *vel* # noster cilinum ‖ 408. iniure (*item Nonius*): PERIURE | labes (*sic Nonius*) *vel* inlabes: ṬABES | POPLI (*item Nonius p. 10*): populi (*item Nonius p. 447*) ‖

Pecúnias accípiter auide atque ínuide,
Procáx, rapax, traháx: trecentis uérsibus
Tuas ínpuritias tránsloqui nemó potest:
Accípin argentum? accípesis argentum, ínpudens.
Tene sís argentum ¦. étiam tu argentúm tenes?
Possúm te facere ut árgentum accipiás, lutum?
Non míhi censebas cópiam argentí fore,
Qui nísi iurato míhi nil ausu's crédere?
DO. Sine réspirare me, út tibi respóndeam.
Vir súmme populi, stábulum seruitrícium,
Scortórum liberátor, suduculúm flagri,
Compédium tritor, prístinorum cíuitas,
Perénniserue, lúrco edax, furáx, fugax,
Cedo sís mihi argentum, dá mihi argentum, ínpudens.
Possum á te exigere argéntum? argentum inquám cedo.
Quin tú mihi argentum réddis? nilne té pudet?
Lenó te argentum póscit, solida séruitus,
Pro líberanda amíca: ut omnes aúdiant.
TO. Tace, óbsecro hercle: né tua uox ualidé ualet.
DO. Referúndae ego habeo línguam natam grátiae.
Eodém mihi pretio sál praehibetur quó tibi.
Nisi me haéc defendet, númquam delingét salem.
TO. Iam omítte iratus ésse. id tibi suscénsui,
Quia té negabas crédere argentúm mihi.
DO. Mirúm quin tibi ego créderem , ut idém mihi

409. Pecuniae (*item A*): *corr Buechelerus* ‖ 411. TRANSLOQUI: traloqui ‖ 415. *accessit ex A* ‖ 416. ausus: *corr Bent* ‖ 417. SINE: Sene | RESPIRAREMEUTTIBI: respirarem et ibi ut ‖ 418. populi (*sic A, ut vid*) *vel* popli | seruitritium (*sic A*) *vel* seruitricium ‖ 419. SUDUCULUM (sediculum *codices Pauli*): -ubiculum ‖ 420. pristinorum (*sic A*) *vel* pistrinorum | CIUILAS ‖ 421. PER(enn)ISSERUE (perennis herbae *Nonius*) | LYRCHEE(da)X: lurchedax (lurcho *Sacerdos*): *corr ex Nonio* | furax fugax (*sic A et Nonius*) *vel* fugax furax ‖ 422. da mihi argentum (*sic A*) *vel* da mihi argentam ‖ 423. ate: TE ‖ 424. NIHILNE: nihil ni ‖ 428. REFERENDAE ‖ 429. PRAETIO ‖ 430. me haec: HAECME | delinget (*sic A*) *vel* delinquet ‖ 431. OM . . E: omitto ‖ 432. te: TU ‖

Facerés quod partim fáciunt argentárii:
Vbi quíd credideris, cítius extempló foro
Fugiúnt quam ex porta lúdis quom emissúst lepus.
TO. Cape hóc sis. DO. Quin das? TO. Númmi sexcenti híc erunt
Probí, numerati: fác sit mulier líbera,
Atque húc continuo addúce. DO. Iam faxo híc erit.
Non hércle quoi nunc hóc dem spectandúm scio.
TO. Fortásse metuis ín manum concrédere?
†Mirúm quin citius iam á foro argentárii
Abeúnt quam in cursu rótula circumuórtitur.
Abi istác trauorsis ángiportis ád forum:
Eadem ísta[ha]ec facito múlier ad me tránseat
Per hórtum. DO. Iam hic faxo áderit. TO. At ne própalam.
DO. Sapiénter sane. TO. Súpplicatum crás eat.
DO. Ita hércle uero. TO. Dúm stas, reditum opórtuit.

ACTVS IV

TOXILVS
SERVOS

Siquám rem accures sóbrie aut frugáliter,
Solet ílla recte súm manus succédere.
Atque édepol firme ut quísque rem accurát suam,
Sic eí procedit póst principio dénique.
Si málus aut nequamst, mále res uortunt quás agit:
Sin aútem frugist, éueniunt frugáliter.

---

435. FORO: a foro || 436. LUDISEMISSUSLEPUS || 437. CAPE: Scape *vel* Sape || 438. Probi (*sic A*) *vel* Brobi || 439. adduce *vel* adluce: (ad)DUCEI || 440. hercle (*sic A*) *vel* erde || 441 sq. in manum — citius *om CD* || 443. quam (*sic A*) *vel* qua | 444. Abiis tracta (*vel* tacta) uorsis || 445. Eadem *vel* Ad est || 452. post principio *etiam Donatus* ||

Hanc égo rem exorsus súm facete et cállide:
Igitúr prouenturám bene confidó mihi.
Nunc égo lenonem ita hódie intricatúm dabo,
Vt ípsus sese quá se expediat nésciat.
Sagarístio, heus, exi átque educe uírginem
Et istás tabellas quás consignauí tibi,
Quas tu áttulisti mi áb ero meo usque e Pérsia.

SAGARISTIO. TOXILVS. (VIRGO)
SERVI II

SA. Numquíd moror? TO. Euge, euge éxornatu's básil[l]ice.
†Tiara ornatum lepide condecorat tuom.
Tum hanc hóspitam autem crépidula ut graphicé decet.
Sed sátin estis meditáti? SA. Tragici et cómici
Numquam aéque sunt meditáti. TO. Lepide hercle ádiuuas.
Age illúc apscede prócul e conspectú: [SA.] tace.
Vbi cúm lenone mé uidebis cónloqui,
Id erít adeundi témpus. nunc agérite uos.

456. prouenturam *vel* prouentura || 459. educe *vel* educ | 462. TO. *et* SA. D^2 | exornatus: *corr Ri* | *del D* || 463. Theatrum lepida condecorat schema *Priscianus* || 464. TO. *praem* D^2 || 467. aspice deprocul in conspectum: *corr Dousa e v. 727* | SA. *pro* # D^2: *del Ac* || 469. Id erit *vel* id aderit | nunc *vel* nun | age rite *vel* agite: *correximus* ||

DORDALVS. TOXILVS
LENO SERVOS

DO. Quoí homini di própitii sunt áliquid obiciúnt lucri.
Nam égo hodie compéndi feci bínos panes ín dies:
Íta ancilla mea quaé fuit hodie súa nunc est: argénto uicit.
Iám hodie alienúm cenabit, níl gustabit dé meo.
Súmne probus, sum lépidus ciuis, qui Átticam hodie cíuitatem
Máxumam maiórem feci atque aúxi ciui fémina?
Séd ut ego hodie fúi benignus, út ego multis crédidi,
Néc satis a quiquam hómine accepi: ita prósum credebam ómnibus:
Néc metuo, quibus crédidi hodie néquis mihi in iure ábiurassit.
Bónus uolo iam ex hóc die esse: quód neque fiet néque fuit.
TO. Húnc hominem ego hodie ín trasennam dóctis deducám dolis:
Ítaque huic insidiaé paratae súnt probe. adgrediár uirum.
Quíd agis? DO. Credo. TO. Ýnde agis te, Dórdale? DO. Credó tibi.
Dí dent quae uelís. TO. Eho, an iam mánu emisisti múlierem?
DO. Crédo edepol, credo ínquam tibi. TO. Iam líberta auctu's? DO. Énicas.

470. di *vel* de ‖ 471. bi nons *vel* non: *corr Ca* ‖ 476. Sed ut *vel* Sed ut et ‖ 477. quiquã *vel* quoquam | accepi *vel* accipi ‖ 480. hominem ego (*sic A*) *vel* ego hominem | intrasennam (*sic A*) *vel* in trassenam | DEDUCAM: ducam ‖ 482. TO. *ante* credo D^2 | #UNDE: unde | dordale (*sic A*) *vel* # Dordale | DO. D^2 | 483. TO. D^2 ‖ 484. DO. D^2 | edepol (*sic A*) *vel* epol | TIBIIAM | TO. D^2 | liberta (*sic A*) *vel* liber | auctus es #: AUCTUS ‖

Quin tíbi me dico crédere. TO. Dic bóna fide: iam líberast?
DO. Í ad forum, e praetóre exquire, síquidem crederé mihi non uis.
Líbera inquamst. écquid audis? TO. Át tibi di bene fáciant omnes.
Númquam enim posthac tíbi nec tuorum quoíquam quod nolís uolam.
DO. Abi, né iura: satis crédo.
TO. Vbi núnc tua libertást? DO. Apud te. TO. Ain? apud mést? DO. Aio inquam: apud tést inquam.
TO. Ita mé di ament, ut ob ístanc rem tibi múlta bona instant á me.
Nam est rés quaedam quam occúltabam tibi dícere: nunc eam nárrabo:
Vnde tú pergrande lucrúm facias: faciam út mei memineris, dúm uitam
Viuás. DO. Bene dictis tuís bene facta aurés meae auxilium expóscunt.
TO. Tuom prómeritumst merito út faciam: et ut mé scias esse ita fácturum,
Tabellás tene has, pellege. DO. Haé quid ad me? TO. Immo ád te attinent et tuá refert:

485. # DIC: dic | POLAIO *vel* #OLET— *add A* || 487. I: Ii | EPRAETORE: ad praetorem | MIHICREDERE || 488. INQUAMSIECQUID | # At: AT | BENEFICIANT || 489—495. *sic A, nisi quod* 489—491 *duo sunt* (— credo) *et* uiuas *adhaeret v.* 494 (*discr Stu*): *septem sunt in B* (— uolam — apud me est — rem — occultabam — facias — benedicis) || 489. QUIQUAMQUOD: quod (*suppl Lamb*) || 491. LIBERTAST: libertas || 492. ISTANC: istam || 493. ea *Nonius* || 494. pergrandem *Nonius* | uitam (*sic A*) *vel* uita || 495. BENEDICTIS: benedicis | benefacta: BENEACTIS | EXPOSCUNT: expostulant || 496. me scias (*sic A*) *vel* messias | ESSEITA: esse || 497—500. *sic A: quinque v. in B sunt* (— attinent — domino — ipsis — recitato) || 497. PELLEGE: pellige | # immo (*sic A*) *vel* immo | attinent: ALIENENT ||

Nam ex Pérsia sunt istaéc allatae mi á meo ero. DO. Quando? TO. Haúd dudum.
DO. Quid istaé narrant? TO. Percóntare ex ipsís: ipsae tibi nárrabunt.
DO. Cedo sáne mihi. TO. At claré recita[to]. DO. Tace, dúm pellego. TO. [Recita:] Hau uerbúm faciam.
DO. 'Salútem dicit Tóxilo Timárchides
Et fámiliae omni. sí ualetis, gaúdeo.
Ego uáleo recte et rém gero et fació lucrum
Neque istóc redire his ócto possum ménsibus:
Itaque híc est quod me détinet negótium.
Chrysópolim Persae cépere urbem in Árabia,
Plenám bonarum rérum atque antiquom óppidum:
Ea cónportatur praéda, ut fiat aúctio
Publícitus: ea res mé domo expertém facit.
Operam átque hospitium ego ísti praehiberí uolo
Qui tíbi tabellas ádfert. cura quae ís uolet:
Nam is míhi honores suaé domi habuit máxumos.'
Quíd id ad me aut ad meám rem refert Pérsae quid rerúm gerant
Aút quid erus tuos? TO. Táce, stultiloque: néscis quid te instét boni
Néque quam tibi Fortúna faculam lúcrifera[m] adlucére uolt.

498. EX: e | SUNTISTAECALLATAEMIHI#AMEO(er)O: adme allatae modo sunt istae a meo domino | HAUT | dudum (*sic A*) *vel* dubium || 499. #PERCONTARAE: percтare || 500. clare (*sic A*) *vel* dare | *del Spengelius* | PELLIGORECC(i)TAHAU: pellico # haud || 501. DO. D^2 || 502. *ante* gaudeo *s. scr.* TO. D^2 || 504. ISTOC: isto | REDIRE: reddere | octo (*sic A*) *vel* osto || 505. DETENET || 506. CHRYSOPOLIN: Cleusipolim || 508. CONPORTATUR: comparatur | praeda (*sic A*) *vel* prae || 509. Publicitus (*sic A*) *vel* Pollicitus || 511. OFFERT | qua eis: Q·IS | UELIT | 513. perse (*etiam A, ut vid*) || 514. quid te (*sic A*) *vel* quid 515. NEQ·QUAM: Nequiquam | faculam (*sic A*) *vel* foculam LU(cri)FERAM: lucificam: *del Ri* | ADLUCERE: allucere *vel* allicere ||

DO. Quaé istaec lucriferást Fortuna? TO. Ístas quae norúnt roga:
Égo tantumdem scío quantum tu, nísi quod pellegí prior.
Séd ut occepisti, éx tabellis nósce rem. DO. Bene mé mones.
TO. Fác silentiúm: nunc ad illud uénies quod refért tua.
DO. 'Iste quí tabellas ádfert adduxít simul
Forma éxpetenda líberalem uírginem,
Furtíuam, abductam ex Árabia penitíssuma.
Eam té uolo curáre ut istic uéneat:
Ac suó periculo ís emat qui eam mercábitur:
Mancípio neque promíttes neque quisquám dabit.
Probum ét numeratum argéntum ut accipiát face.
Haec cúra et hospes cúra ut curetúr. uale.'
TO. Quíd igitur? postquám recitasti quód erat cerae créditum,
Iám mihi credis? DO. Vbi nunc illest hóspes qui hasce huc áttulit?
TO. Iam híc credo aderit: árcessiuit íllam a naui. DO. Níl mi opust
Lítibus neque trícis. quam ob rem ego árgentum enumerém foras?
Nísi mancipio accípio, quid eo mi ópus est mercimónio?
TO. Tácen an non tacés? numquam ego te tám esse matulam crédidi.

516. LUCRIFERAESTFORTUNA: fortuna lucrifica est ‖ 517. tantumdem (*sic A*) *vel* tantundem ‖ 518 sq. TABELLE(s) | ‡ nunc (*etiam A*): *pers corr Pius* | UENIES: uentes ‖ 521. UIRGINEM: mulierem ‖ 522. fortiuam *Priscianus* | ABDUCTAM: adductam (*sic Priscianus*) *vel* aduectam ‖ 523. CURARE: accurare | ueneat: UENIAT ‖ 524. PERICULO: periclo | qui eam: QUI ‖ 525. PROMITTIS: promittet (*corr Geppertus*) ‖ 529. HASCEHUC: hasce *vel* asce ‖ 530. arcessiuit: ACCERSIUIT | illam a naui (*sic A*) *vel* illa mandauit | ‡NIHIL: nihil ‖ 531. TRICIS: trichis | ego argentum (*sic A*) *vel* argentum | ENUMEREM: numerum ‖ 532. OPUSEST: opus ‖

Quíd? metuis? DO. Metuo hércle uero: sénsi ego iam complúriens
Néque mi haud imperíto eueniet, táli ut in luto haéream.
TO. Níl pericli míhi uidetur. DO. Scío istuc: sed metuó mihi.
TO. Meá quidem †istuc nil refert: túa ego hoc facio grátia,
Vt tibi recte cónciliandi prímo facerem cópiam.
DO. Grátiam habeo: séd te de aliis quám de te alios suáuiust
Fíeri doctos. TO. Néquis uero ex Arabia penitíssuma
Pérsequatur. étiam tu illam déstinas? DO. Videám modo
Mércimonium. TO. Aéqua dicis. séd optume eccum ipse áduenit
Hóspes ille qui hás tabellas áttulit. DO. Hicinést? TO. Hic est.
DO. Haécine illast furtíua uirgo? TO. Iúxta tecum aequé scio,
Nísi quia specié quidem edepol líberalist, quísquis est.
DO. Sát edepol concínnas<t> facie. TO. Vt contemptim cárnufex.
Táciti contemplémur formam. DO. Laúdo consiliúm tuom.

534. *dist Sey* | hercle (*sic A, ut vid*) *vel* herche | iam *om Gellius et Nonius* || 535. LUTO: ludo || 536. PERICLIMIHI: pericli || 537 sq. HOCFACIO: refero || 540. aliis (*sic A*) *vel* alis | DETEALIOS: alios de te || 541. ARABIA: barbaria || 543. ADUENIT: adunt *vel* addunt || 544. HICINEST#: hiccine est # *vel* hiccinest || 545. aeque scio (*sic A*) *vel* scio eque || 546. qui aspeci (*vel* aspexi) equidem: *corr Luchsius duce Bergkio* | QUISQUISEST: quisquis es || 547. *add Ca* | CARNIFEX || 548. FORMAM#: formam ||

SAGARISTIO. TOXILVS. VIRGO. DORDALVS
SERVI II LENO

SA. Sátin Athenae tíbi sunt uisae fórtunatae atque ópiparae?
VI. Vrbis speciem uídi , hominum móres perspexí parum.
Númquid in principió cessauit uérbum docte dícere?
DO. Haú potui etiam in prímo uerbo pérspicere sapiéntiam.
SA. Quíd id quod uidisti? út munitum múro tibi uisum óppidumst?
VI. Si íncolae bene súnt morati, id púlcre munitum árbitror:
Pérfidia et peculátus ex urbe ét auaritia si éxulant,
Quárta inuidia, quínta ambitio, séxta | obtrectátio,
Séptumum periúrium, — TO. Eugae. VI. Octáua indiligéntia,
Nóna iniuriá, decumum, quod péssumum adgressúst, scelus:
Haéc unde aberunt, ea úrbs moenita múro sat erit símplici.
Vbi [ea] aderunt, centúmplex murus rébus seruandís parumst.
TO. Quíd ais tu? DO. Quid uís? TO. Tu in illis és decem sodálibus:
Té in exilium hinc íre oportet. DO. Quíd iam? TO. Quia periúrus es.

---

549. SUN(TU IS)AE: uisae ‖ 550. SPECIEM: speciem —(p)ERSPEXI [*ubi mores spat non explet*]: mores prospexi | 551. Numquid (*sic A*) *vel* Numqud | 552. HAU: Haut *vel* Haud | perspicere *vel* perficere ‖ 553. UIS(umop)PIDUMST: uisumst oppidum (*vel* opidum) ‖ 554. idpulch(RE (*suppl Stu*): pulchre | munitum (*sic A*) *vel* monitum ‖ 555. Perfidia (*sic A*) *vel* Perfidia ‖ 556. ambitio: ARBITRIO ‖ 558. ADGRESSUST: adgressu ‖ 560 sq. ea urbs — aderunt *solus habet A* | EAABERUNT: *corr Ri* | CENTUMPLEX: centuplex | MURUM | PARUMST: parum sit | 561. sodalibus (*sic A*), *vel* sodalibs ‖ 562. ire hinc: *trai Schoe duce A* ‖

DO. Vérba quidem haud indócte fecit. TO. Éx tuo in quam ussúst: eme hanc.
DO. Édepol qui quom hanc mágis contemplo, mágis placet. TO. Si hanc émeris,
Di ímmortales, núllus leno te álter erit opuléntior.
Éuortes tuo árbitratu hómines fundis, fámiliis:
Cum óptumis uirís rem habebis, grátiam cupiént tuam,
Vénient ad te cómisatum. DO. At ego íntromitti uó tuero.
⟨TO.⟩ Át enim illi noctu óccentabunt óstium, exurént fores.
Proín tu tibi iubeás concludi aédis foribus férreis,
Férreas aedís commutes, límina indas férrea,
Férream seram átque anellum: né sis ferro párseris:
Férreas tuté tibi inpingi iúbeas crassas cónpedis.
DO. Í in malum cruciátum. TO. I sane tu — hánc eme: auscultá mihi.
DO. Módo ut sciam quanti índicet. TO. Vin húc uocem? DO. Ego illo accéssero.
TO. Quíd agis, hospes? SA. Vénio, adduco hanc ád te, ut dudum díxeram.
Nám heri in portum nóctu nauis uénit: ueniri hánc uolo,
Sí potest: si nón potest, iri húnc uolo quantúm potest.
DO. Sáluos sis, adaléscens. SA Siquidem hanc uéndidero pretió suo.

---

563. ussut *vel* uisust *vel* usust ‖ 564. contemplo: CONTEMPL** | ♯SI: si ‖ 565. Di (*sic A*) *vel* Dii ‖ 567. cupient *vel* concipient ‖ 568. comisatum *vel* comissatum | INTROMITTIUOLUERO: intromitti (*suppl Ca*) ‖ 569. *add Ca* ‖ 570. PROIN: Proinde ‖ 571. limina *vel* lineina ‖ 572. anulum (*etiam A*): *corr Bo* ‖ 573. Ferreas tute: FERREASTULTE | CONPEDISCRASSAS ‖ 574. I in: ISISIN | TO. *pro* ♯ *Ca* | ISAN***H(an)CEME: i sane hanc eme atque (*corr Ri cum A, ut vid*) ‖ 575. uti *vel* ut (*sic A*) | accessero (*sic A*) *vel* accerseo ‖ 576. agis (*sic A*) *vel* ais | hospes ♯: HOSPES | ADTEUTDUDUM: ut dudum *vel* ut ‖ 578. IRI: ire ‖

TO. Átqui aut hoc emptóre uendes púlcre aut alio nón potis.
SA. És[t]ne tu huic amícus? TO. Tamquam di ómnes qui caelúm colunt.
DO. Túm tu mihi's inimícus certus: nám generi lenónio
Númquam ullus deus tám benignus fúit qui fuerit própitius.
SA. Hóc age. opusnest hác tibi empta? DO. Sí tibi uenissést opus,
Míhi quoque emptast: sí tibi subiti níl est, tantumdémst mihi.
SA. Índica, fac prétium. DO. Tua mers ést: tua indicátiost.
TO. Aéquom hic orat. SA. Vín bene emere? DO. Vín tu pulcre uéndere?
TO. Égo scio hercle utrúmque uelle. DO. Age, índica prognáriter.
SA. Príus dico: hanc mancúpio nemo tíbi dabit. iam scís? DO. Scio.
Índica, minumó daturus quí sis, qui ducí queat.
TO. Táce, tace: nimis tú quidem hercle homo stúltus es[t] pueríliter.
DO. Quíd ita? TO. Quia enim te éx puella príus percontarí uolo
Quae ád rem referúnt. DO. Atque hercle tú me monuisti haú male.
Víde sis, ego ille dóctus leno paéne in foueam décidi,

580. POTIS: potes || 581. tu huic (*sic A*) *vel* huic tu || 584. HAC: haec || 585. tibi subiti: TIBI | TANTUMDEMEST: tantumdemst *vel* tantūdest || 586. INDICAIFAC || 587. AEQUMHICORAT: Aequo mihi corat (*vel* curat) | ‡UINTU: uine tu *vel* Vinctu || 588. ecor scio *Nonius* | hercle (*sic A et Nonius*) *vel* erde | uelle: BELLE (*item Nonius*) | ‡AGE: age (*vel sic vel* a te *Nonius*) || 589. MANCIPIO || 591. hercle homo *vel* hercule hō: HOMO || 592. EXPUELLATE || 593. REPERANT | ATQ·HERCLE: et qui hercle (*vel* hercule) | HAU: haud || 594. ego ille doctus: **ILLE**RTUS (*fort.* ne ille dortus) ||

Ni híc adesses. quántumst hominem amícum adhibere, ubi quíd geras.
TO. Quó genere aut qua in pátria nata sít aut quibus paréntibus —
Né temere hanc te emísse dicas me ínpulsore aut ínlice —
Vólo te percontári. DO. Quin laudo ínquam consiliúm tuom.
TO. Nísi molestumst, pércontari hanc paúcis hic uolt. SA. Máxume,
Suo árbitratu. TO. Quíd stas? adi sis túte atque ipse itidém roga,
Ýt tibi percontári liceat quaé uelis: etsí mihi
Díxit dare potéstatem eius: séd ego te maló tamen
Eúmpse adire, ut né contemnat te ílle. DO. Satis recté mones.
Hóspes, uolo ego hanc pércontari. SA. A térra ad caelum quídlubet.
DO. Iúbedum ea hoc accédat ad me. SA. I sáne ac morem illí gere.
Pércontare, exquíre quiduis. TO. Áge, age nunc tu: in proélium
Víde ut ingrediare aúspicato. VI. Líquidumst auspicium: tace.
Cúrabo, ut praedáti pulcre ad cástra conuortámini.
TO. Cóncede istuc: égo illam adducam. DO. Age, út rem esse in nostrám putas.

---

595. HOMINEMAMICUMADHIBERE: adhibere hominem amicum | *ante* UBI *litterae* QUOGENEREUTQUAINP *deletae sunt* (*cf.* 596) | GERAT || 596. nata sit (*sic A*) *vel* sit nata || 597. hanc te (*sic A*) *vel* hanc | MEINPULSOREAUTINLICE: suasu atque inpulsu meo || 598. *accessit ex A* || 600. TO. *pro* # *Py* | A**: abi *vel* habi: *corr Bo* | SISTUTE: tute || 601. PERCUNTARI || 603. EUMSE: Eum ipse (*corr Ri*) | DO. *pro* # *Py* || 604. PERCONTIRI || 605. HOC: huc || 606. TO. *pro* # *Py* | INPROELIŨ: inproe *vel* impera || 607. VI. *pro* # *Bo* || 608. *accessit ex A* || 609. ISTUC: sis iam *vel* si suam | nostram (*sic A*) *vel* nostra | PUTRAS ||

TO. Éhodum huc, uirgo. uíde sis quid agas. VI. Táceas: curabo út uoles.
TO. Séquere me. adduco hánc, siquid uis éx hac percontárier.
DO. Énim uolo te adésse. TO. Hau possum, quín huic operam dem hóspiti
Quoí erus iussit. quíd si hic non uolt me úna adesse? SA. Immo í modo.
TO. Dó tibi ego operam. DO. Tíbi ibidem das, úbi tu tuom amicum ádiuuas.
SA. Éxquire. TO. Heus tu, aduígila. VI. Satis est díctum. quamquam ego sérua sum,
Scío ego officium meum, út, quae rogiter, uéra ut accepi éloquar.
TO. Vírgo ‖, hic homo próbus est. VI. Credo. TO. Nón diu apud hunc séruies.
VI. Íta pol spero, sí parentes fácient officiúm suom.
DO. Nólo ego te mirári, si nos éx te percontábimur
Aút patriam tuam aút parentes. VI. Qúr ego hic mirér, mi homo?
Séruitus mea míhi interdixit, néquid mirer meúm malum.
DO. Nóli flere. TO. Ah, dí istam perdant: íta catast et cállida.
Ýt sapiens habet cór: quam dicit quód opust. DO. Quid nomén tibist?
TO. Núnc metuo ne péccet. VI. Lucridei nómen in patriá fuit.

610. *accessit ex A* ‖ 611. adduco (*sic A*) *vel* adduco Adduco ‖ 612. Haud: HU (*corr Ri*) | huic (*sic A, ut vid*) *vel* huc ‖ 613. si hic (*sic A*) *vel* hic si | (meuna)ADESSE (*suppl Stu*): me adesse una ‖ 614. TIBIEGO: ego tibi ‖ 615. EXQUIRE#HEUS: Exquire heus (*pers corr Schoe*) | satis est *vel* satis ego ‖ 616. rogitet: *corr Gru cum A, ut vid* ‖ 619. (MI)RARISINOS: minaris in nos ‖ 620. QUR: Cur | HIC: id | mi homo: HOMOMI ‖ 621. meum malum (*sic A*) *vel* Malum meum ‖ 622. NOLIFLERE#AHDI (*item Lamb* [*ex membr. Turn.?*]): di (*vel* dii) *post lac* ‖ 623. UTSAPIENSHABET: habet (*post lac CD*) | # Quid: #QUOD ‖ 624. NUNC: Nonte | PARIA (*fort.* T *s. v.*) ‖

TO. Nómen atque omén quantiuis iámst preti: quin tu hánc emis?
Nímis pauebam né peccaret: éxpediuit. DO. Sí te emam,
Míhi quoque Lucridém confido fóre te. TO. Tu si hanc émeris,
Númquam hercle hunc mensém uortentem, crédo, seruibít tibi.
DO. Íta uelim quidem hércle. TO. Vt optata éueniant operam ádditο.
Níl adhuc peccáuit etiam. DO. Ýbi tu nata's? VI. Ýt mihi
Máter dixit, ín culina, in ángulo ad laeuám manum.
TO. Haéc erit tibi faústa meretrix: nátast in calidó loco,
Ýbi rerum omniúm bonarum cópiast saepíssuma.
Táctus lenost quí rogarat, úbi nata esset, díceret.
Lépide lusit. DO. Át ego patriam té rogo quae sít tua.
VI. Quaé mihi sit nisi haéc ubi nunc sum? DO. At égo illam quaero quaé fuit.
VI. Ómne ego pro nilo ésse duco quód fuit, quandó fuit:
Támquam hominem, quando ánimam ecflauit, quíd eum quaeras quí fuit?
TO. Íta me di bene amént, sapienter: átque equidem miserét tamen.
DO. Séd tamen, uirgó, quae patriast túa age mihi actutum éxpedi.

625. TAMEST: est (*corr Ri*) || 628 sq. hercle (*sic A, ut vid*) *vel* hercule (*bis*) | UTOPTATAEUENIANT: ‡ opta ut conueniant || 632. erit tibi (*sic A*) *vel* tibi erit || 633. SAEPISSUMA: sepissime *vel* sepisse || 634. TACTUSLENOST: Tactus est leno | rogaret: ROGARIT: *corr Ca* || 635. lusit (*sic A*) *vel* iussit | te rogo: QU(ae)SO || 636. VI. D^2 (*item v.* 637. 641. 644. 646. 648) illam (*sic A*) *vel* illa | QUIFUIT (*ex v. 638*) || 637. DUCO: ducto || 638. ECFLAUIT: etflauit || 639. equidem: EO ||

Quíd taces? VI. Dico équidem: quando hic séruio, haec patriást mea.
TO. Iám de istoc rogáre omitte. nón uides nolle ⟨é⟩loqui,
Né suarum se míseriarum in mémoriam inducát? DO. Quid est?
Cáptusnest patér? VI. Non captus, séd †quod habuit id pérdidit.
TO. Haéc erit bono génere nata: níl scit nisi uerúm loqui.
DO. Quís fuit? dic nómen. VI. Quid illum míserum memorem quí fuit?
Núnc et illum Míserum et me Miseram aéquomst nominárier.
DO. Quoíus modi | is ín populo habitust? VI. Némo quisquam accéptior:
Sérui liberíque amabant. TO. Hóminem miserum praédicas:
Quóm et ipsus probe pérditust et béneuolentis pérdidit.
DO. Émam | opinor. TO. Étiam 'opinor'? súmmo genere esse árbitror:
Díuitias tu ex ístac facies. DO. Íta di faxint. ⟨TO.⟩ Éme modo.
VI. Iam hóc tibi dico: [iam] actútum ecastor méus pater ubi mé sciet
Vénisse huc, ipse áderit et me abs[en] té[m] redimet. TO. Quid núnc? DO. Quid est?

641. EQUIDEMQUANDO: equidem patriam quandoquidem seruio (*sic A*) *vel* seuio | HAEC: hac *vel* has || 642. *add Ca* || 643. memoriam *vel* meriam | inducas: *corr Dousa* || 648. Quo lus (*vel* uis) modi: QUIUSM || 650. QUM***PSUS: Cum ipsus (*suppl Ri*) | prope perditus est: *corr Ri duce Bo* || 651. opinor # summo (*vel* # sommo): *dist Ri* | esse arbitror *vel* opinor || 652. facies *vel* facies acfacies | faxin te me *vel* faxint te me || 653. *del Guy* || 654. UENISSE**SEADE —: Venisse huc aderit hic: *corr Schoe* | *del Bo* ||

TO. Aúdin quid ait? VI. Nam étsi res sunt fráctae, amici súnt tamen.
DO. Né sis plora: líbera eris actútum, si crebró cades.
Vín mea esse? VI. Dúm quidem ne nímis diu tua sím, uolo.
TO. Sátin ut meminit líbertatis? dábit haec tibi grandís bolos.
Áge siquid agis. égo ad hunc redeo. séquere. redduco hánc tibi.
⟨DO.⟩ Ádulescens, uin uéndere istanc? SA. Mágis lubet quam pérdere.
⟨DO.⟩ Túm tu pauca in uérba confer: quí[d] datur, tanti índica.
SA. Fáciam ita ut te uélle uideo[m]: út emas, habe [tre]centúm minis.
DO. Nímiumst. SA. Octogínta. DO. Nimiumst. SA. Númmus abesse hinc nón potest
Quód nunc dicam. DO. Quíd id est ergo? elóquere actutum atque índica.
SA. Tuó periclo séxaginta haéc datur argentí minis.
DO. Tóxile, quid agó? TO. Di deaeque te ágitant iratí, [et] scelus,
Qui há⟨n⟩c non properes déstinare. DO. †Habeto. TO. Eu, praedatu's probe: abi, argentum ecfer huc.
Nón edepol minís trecentis cárast: fecistí lucri.
SA. Heús tu, etiam pro uéstimentis húc decem accedént minae.
DO. Ábscedent enim, nón accedent. TO. Táce sis: non tu illúm uides

657. ne *om A, ut vid* | nimis *vel* minis || 659. reduco *vel* redduco || 660 sq. *add Py* | *del Scioppius* || 662. uelle (*vel* uellem) uideam: *corr Ac* | trecentum (—TUM) *vel* trecentis: *corr Valla* (*cf.* 668) | minis (*sic A*) *vel* minas || 663. —NU**US: ⌗ Nummus *vel* nummos || 666. di *vel* dii | *del Py* || 667. S*ROBE *s. f. tertii post v. 666 v. habet A ante v. 669* | habeto *vel* habebo | et fer *vel* effer || 669. huc decem *vel* decem | accedent *vel* accedant ||

Quaérere ansam, inféctum ut faciat? ábisne atque argentúm petis?
* * * * * * * * * atque ut dignúst perit. 671[b]
DO. Heús tu, serua istúm. TO. Quin tu intro is? DO. Ábeo atque argentum ádfero.

SAGARISTIO. TOXILVS. VIRGO
SERVI II

TO. Edepól dedisti, uírgo, operam adlaudábilem,
Probam ét sapientem et sóbriam. VI. Siquíd bonis
Boní fit, esse id ét graue et gratúm solet.
TO. Audín tu, Persa, ubi ab hóc argentum accéperis,
Simuláto quasi eas prórsum in nauem. SA. Né doce.
TO. Per ángiportum rúrsum te ad me récipito
Illác per hortum. SA. Quód futurumst praédicas.
TO. At né cum argento prótinam permittás domum,
Moneó, te. SA. Quod te dígnumst me dignum ésse uis?
TO. Tace, párce uoci: praéda progreditúr foras.

DORDALVS. SAGARISTIO. TOXILVS. VIRGO
LENO SERVI II

DO. Probae híc argenti súnt sexagintá minae,
Duóbus nummis mínus [est]. SA. Quid ei nummí sciunt?

671[a]. Quaerere *vel* Quere ‖ 671[b]. *accessit ex A* (—U——T-ATQ·UT) ‖ 672. ISTUM ‡‡ QUIN (*vel* ISTUNÇQUIN): istum quin | is intro: *trai Bo, fort. cum A* ‖ 673. adlaudabilem (*sic A, ut vid*) *vel* laudabilem ‖ 674. Probam (*sic A*) *vel* Probum | bonis (*sic A*) *vel* bonus ‖ 675. IDET: idem et ‖ 676. argentum ab hoc: *trai Guy, cum A, ut vid* ‖ 677. prorsum (*sic A*) *vel* prorsus (*sic gloss. Pl.*) ‖ 679. ILLAC: Illa | QU(od): quo ‖ 680 sq. *dist Vss* ‖ 682. PARCEUOCI: parce (*vel* parue) uoce ‖ 683. PROBAE: Probat ‖ 684. *del Bo* | QUIT ‖

DO. Cruminam hanc emere | aút facere ut remigrét domum.
SA. Ne nón sat esses léno, id metuebás miser,
Impúre, auare, né crumillam amítteres?
TO. Sine quaéso: quando lénost, nil mirúm facit.
DO. Lucró faciundo ego aúspicaui in húnc diem:
Nil míhi tam paruist quín me id pigeat pérdere.
Age áccipe hoc sis. SA. Húnc in collum, nísi piget,
Impóne uero. DO. Fíat. SA. Numquid céterum
Me uóltis? TO. Quid tam próperas? SA. Ita negótiumst:
Mandátae quae sunt uólo deferre epístulas.
Geminum aútem fratrem séruire audiui híc meum:
Eum ego út requiram atque †ut redimam, uolo.
TO. Atque édepol tu me cómmonuisti | haú male:
Videór uidisse hic fórma persimilém tui,
Eadém statura. SA. Quíppe qui fratér siet.
DO. Quid ést tibi nomen? SA. * * * quod ad te áttinet.
DO. Quid áttinet non scíre? SA. Ausculta ergo, út scias:
Vaníloquidorus Vírginisuendónides
†Nugiepiloquides Árgentumextenebrónides
Tedígniloquides Númmosexpalpónides
Quodsémelarripides Númquameripides: ém tibi.
DO. Eu hércle, nomen múltimodis scriptúmst tuom.

686. SATIS ‖ 687. CRUMILLAM: cruminam ‖ 689. FACIENDO (*item Nonius*) ‖ 691 sq. accipe (*sic A*) *vel* accipi | nunquid (*vel* numquid) ceterum Hunc incollum nisi piget impone uero fiat: *trai cum A et pers corr Ca* (#UEROFIAT#) ‖ 694. epistolas *vel* epistulas (*sic A*) ‖ 696. EUM: Tum | (uti RED(imam), *ut vid* ‖ 697. HAU (*ut vid*): Haud ‖ 700. *accessit ex A* | QUOD: *corr Brixius* | #**S***QUOD ‖ 702. UIRGINISUENDENIDES: uirginis uendonident (*vel* uendo uident) ‖ 703. NUGIEPILOQUIDES: Nugipiloquides ‖ 704. nundes (*vel* num des) expalponides: NUGIDESPALPONIDES: *corr Ri* ‖ 705. QUODSEMELARRIPIDES: Quod semel larripides | NUMQUAMERIPIDESEMTIBI: numquam eripi # ‖ 706. MULTIMO(di)S: multis modis | scriptumst: SCRIPTUM ‖

SA. Ita súnt Persarum móres: longa nómina
Contórtiplicata habémus. numquid céterum
Voltís? DO. Vale. SA. Et uos: nam ánimus iam in nauíst mihi.
⟨TO.⟩ Cras íres potius, hódie hic cenarés. SA. Vale.

TOXILVS. DORDALVS. VIRGO. SATVRIO
SERVOS LENO PARASITVS

TO. Postquam íllic abiit, dícere hic quiduís licet.
Ne hic tíbi dies inlúxit lucrificábilis:
Nam nón emisti hanc, uérum fecistí lucri.
DO. Illéquidem iam scit quíd negoti gésserit,
Qui míhi furtiuam meó periclo uéndidit.
Argéntum accepit, ábiit: qui ego núnc scio,
An iam ádseratur haéc manu? quo illúm sequar?
In Pérsas? nugas. TO. Crédidi gratúm fore
Benefícium meum apud té. DO. Immo equidem grátiam
Tibi, Tóxile, habeo: nám te sensi sédulo
Mihi dáre bonam operam. TO. Tíbine ego? immo †sedulo.
DO. Attát, oblitus sum íntus dudum edícere
Quae uólui edicta. adsérua hanc. TO. Saluast haéc quidem.
VI. Patér nunc cessat. TO. Quíd si admoneam? VI. Témpus est.
TO. Heus, Sáturio, exi. núnc est illa occásio

---

709. et: SEṬ | MIHI: meus || 710. *add Ri* | ires (*sic A*) *vel* ire || 712. LUCRIFICABIS || 713. fecisti (*sic A*) *vel* recisti | lucri (*sic A*) *vel* lucrum || 714. VI. D^2 || 715. PERICULO || 718. in (*sic A*) *vel* im | TO. D^2 || 720. SENSISEDULO: sensissedulo *vel* sensisse te dulo || 721. TIBINEEGO: tibinego | SEDULO: serui || 722. DICERE || 724. admoneam (*sic A*) *vel* ammoneam || 725. *post hunc v. scaenam sign A* ||

Inimícum ulcisci. SA. Écce me: numquíd moror?
TO. Age illúc abscede prócul e conspectú: tace.
Vbi cúm lenone mé uidebis cónloqui,
Tum túrbam facito. SA. Díctum sapientí sat est.
TO. Tunc, quándo abiero — ⟨SA.⟩ Quín taces? scio quíd uelis.

—

DORDALVS. TOXILVS. VIRGO
LENO SERVOS

DO. Transcídi loris ómnis aduenféns domi:
Íta míhi supellex squálet atque aedés meae.
TO. Redís tu tandem? DO. Rédeo. TO. Ne ego hodié tibi
Bona múlta feci. DO. Fáteor: habeo grátiam.
TO. Num quíppiam aliud mé uis? DO. Vt bene sít tibi.
TO. Pol istúc quidem omen iám ego usurpabó domi:
Nam iam ínclinabo mé cum libertá tua.

—

SATVRIO. VIRGO. DORDALVS
PARASITVS LENO

SA. Nisi égo illun⟨c⟩ hominem pérdo, perii. atque óptume
Eccum ípsum ante aedes. VI. Sálue multum, mí pater.
SA. Salué, mea gnata. DO. Ei, Pérsa me pessúm dedit.

---

726. SA. *D*² ‖ 727. *cf. 467* ‖ 730. *accessit ex A* | ABIEROQUIN (*corr Ri*) ‖ 731. TRANSCIDI: Transidi ‖ 734. BONAMULTA: Bonam uitam | EFFECI | habeo *vel* habere: HABEBO ‖ 735. ALIUT ‖ 736. OMENIAM: omneiam *vel* omniam ‖ 738. VI. *praem D*² | illum (*item A*): *corr Ca* ‖ 739. mi: MIHI ‖ 740. EI: et ‖

VI. Pater híc meus est. DO. Hem, quíd? pater? perii óppido.
Quid ego ígitur cesso infélix lamentárier
Minás sexaginta? SA. Égo pol te faciám, scelus,
Te quóque etiam ipsum ut lámenteris. DO. Óccidi.
SA. Age ámbula in ius, léno. DO. Quid me in iús uocas?
SA. Illi[c] ápud praetorem dícam: sed ego in iús uoco.
DO. Nonne ántestaris? SA. Tuán ego causa, cárnufex,
Quoiquám mortali líbero auris átteram,
Qui hic cómmercaris cíuis homines líberos?
DO. Sine dícam. SA. Nolo. DO. Aúdi. SA. Surdus sum: ámbula.
Sequere hác, sceleste, féles uirginária.
Sequere hác, mea gnata, me úsque ad praetorém. VI. Sequor.

ACTVS V

TOXILVS. SAGARISTIO. LEMNISELENIS
SERVI II MERETRIX

TO. Hostíbus uictis, ciuíbus saluis, re plácida pacibus pérfectis,
Bello éxtincto, re béne gesta, intégro exercitu et praesídiis,
Quom béne nos, Iuppiter, iúuisti dique álii omnis caelípotentes,
Eas uóbis habeo gráte atque ago, quía probe sum ultus meum ínimicum.

---

743. scelus *vel* seelus || 745. DO. *ante* quid D^2 || 746. *del Ca* || 747. carnufex *vel* carnifex || 748. atteram *vel* at terram || 749. ciuis *vel* cuus || 751. scelesta: *corr Lamb* || 753. SA. *praem* D^2 | replacida *vel* replacidis a (*er.* is) || 755. iuppiter *vel* iupiter | iuuisti *vel* uiuisti || 756. habeo grates *vel* grates habeo ||

Nunc ób eam rem inter párticipes diuídam praedam et partícipabo.
  Íte foras: híc uolo ante [h]óstium et iánuam 758[a]
  Meos párticipes bene accípere.
  Státuite hic léctulos: pónite hic quae ádsolent: 759[a]
  Hic státui uolo primum †aquila mihi
Vnde égo omnis hilaros lúdentis laetíficantis faciam út fiant,
Quorum ópera †haec mihi facilia factu facta sunt quae uolui éffieri.
Nam impróbus est homo qui béneficium scit áccipere et reddére nescit.
LE. Toxíle mi, cur ego síne te sum? cur tu aútem sine me's? TO. Ágedum ergo:
Accéde ad me atque ampléctere sis. LE. Ego uéro. ⟨TO.⟩ Oh, nil hoc mágis dulcest:
Sed amábo, oculus meus, quín [in]lectis nos áctutum comméndamus?
⟨LE.⟩ Omnía quae tu uis, éa cupio. TO. Mutúa fiunt a me. age, áge, age ergo.
Tu, Ságaristio, accumbe ín summo. SA. Ego níl moror: cedo parem quém pepigi.
TO. Tempéri. SA. Mihi istuc tempéri serost. ⟨TO.⟩ Hoc áge: accumbe. hunc diem suáuem
Meum nátalem agitemús amoenum. date aquám manibus: apponíte mensam.
Do hanc tíbi florentem flórenti. tu hic éris dictatrix nóbis.

---

758 sq. *duobus compr B: discr Herm* | primum aquila mihi *vel* primum aliquam *ex* pri mihi aliqua mihi (*cf. v. 760*) || 760. fiant *vel* fiant aliqua mihi (*cf. v. 759*) || 762. accipere *vel* sumere || 763. tu autem *vel* autem tu | TO. *pro* # *Ca* agedum *vel* agidum || 764. adme *vel* mea adme | amplectere sis # *vel* amplecteris # (TO. *D*[2]: *corr Ca*) | *add Ri* | nihil hoc *vel* nihil || 765. *del Ca* || 766. *add Weisius* || 767. nihil moror *vel* nihil || 768. hoc age *vel* age | suauem *vel* suaue || 769. amoenum *vel* amoenum num || 770—773[a]. *tres sunt in B v.* (— puere — propera) || 770. florentem *vel* florente ||

⟨LE.⟩ Age, púere, a summo séptenis cyathís committe hos lúdos.
⟨TO.⟩ Moue mánus, propera, Paegníum: tarde cyathós mihi das. cedo sáne.
Bene míhi, bene uobis, béne [me] amicae. 773a
Optátus hic mihi diés datus
Hodiést ab dis, quia té licet 774a
Líberam me amplécti.
LE. Tua factum opera. TO. Bene omnibus nobis: hoc mea[e] manus tuae poculum donat, 775
Vt amantem amanti decet. LE. Cedo. TO. Accipe. LE. Bene ei qui inuidet mihi et ei qui hoc gaudet. 776. 777

DORDALVS. LEMNISELENIS.
LENO MERETRIX

SAGARISTIO. TOXILVS. PAEGNIVM
SERVI II PVER

DO. Qui súnt qui erunt quiqué fuerunt quiqué futuri sunt pósthac,
Solús ego omnibus antídeo, facile misérrumus hominum ut uíuam.
Perii, ínterii: pessúmus hic mihi dies hódie inluxit córruptor: 780

---

771 sq. LE. *pro* # *et* TO. *Vss* | moue manus *vel* moueamus | pegnium *vel* Paenignium | ciatas *vel* cia zas || 773a. *del Guy* || 773b—774b. *compr B: discr Schoe* || 775 sqq. *cf. ad Most. v. 123* || 775. h̄ meae *vel* heae meae: *corr Ca* | donat *vel* donant || 776 sq gaudet *vel* gaud || 779. hominum *vel* homonum || 780 sq. *dist Ri* ||

Ita mé Toxilus perfábricauit itaqué meam rem diuéxauit.
Vehic[u]lum árgenti miser éieci, amisí neque quam ob rem eiéci habeo.
Qui illúm Persam atque omnís Persas atque étiam omnis persónas
Male di ómnes perdant: íta miser⟨o⟩ Toxílus haec mihi con[s]cíuit.
Quia eí fidem non habui árgenti, eo míhi eas machinas mólitust.
Quem pól ego ut non in crúciatum atque in cómpedis cogam, sí uiuam,
Siquidem húc umquam erus rediérit eius, quod spéro — sed quid ego áspicio?
Hoc uíde: quae haec fabulast? pól hic quidem potant: ádgrediar. o bóne uir,
Saluéto: et tu, bona líberta. ⟨LE.⟩ Dordálus hicquide⟨m⟩st. ⟨SA.⟩ Quin iúbe adire.
TO. Adi, sí lubet. SA. Agite adplaúdamus. TO. Dordále, homo lepidissúme, salue.
Locus híc tuost: hic accúmbe. †ferte aquam pedibus. praeben tú, puere?
DO. Ne sís me uno digito áttigeris: ne te ád terram, scelus, ádfligam.
⟨PAE.⟩ At tíbi ego hoc continuó cyatho oculum éxcutiam †tuom.
DO. Quid aís, crux, stimulorúm tritor? quo módo me hodie uorsáuisti?
Vt me ín tric[h]as coniécisti? quo módo de Persa mánus mi a[d]ditast?

---

782. *del Bo* ‖ 784. *add Scal* | *del Ca* ‖ 787. *dist Bo* | 788. fabulast *vel* famulast | pol *vel* ♯ Pol | o *vel* ♯ o ‖ 789 sq. et *vel* ♯ et | LE. *add Vss* ‖ 791. SA. *pro* ♯ *Schoe* TO. *pro* ♯ *D*² ‖ 792. SA. *praem D*² | accumbe *vel* acumbe ‖ 794. *add Py* | tibi ego *vel* ego tibi | ciatho *vel* citatho ‖ 795. stimulorum *vel* stumulorum ‖ 796. trichas *vel* thrichas *del Ca* ‖

TO. Iurgium hinc auferas, si sapias. DO. At, bona liberta, haec sciuisti
Et me celauisti? LE. Stultitiast, quoi bene esse licet eum praeuorti
Litibus. posterius ista[ha]ec te magis par agerest. DO. Vritur cor mihi.
TO. Da illi cantharum: extingue ignem, si cor uritur, caput
 Ne ardescat. DO. Ludos me facitis, intellego.
TO. Vín cinaedúm nouom tíbi dari, Paégnium?
Quin [e]lúde ut solés quando líber locúst hic.
Hui, babae, basilice te intulisti et facete.
PAE. Decét me facétum esse: et húnc inridére
Lenónem lubídost ◡ ⏑́, quando dígnust.
TO. Perge út coeperás. PAE. Hoc léno tibí. .
⟨DO.⟩ Peri⟨í⟩, perculít me prope. PAE. Ém, serua rúsum.
 DO. Delúde ut lubét, erús dum hinc abést.
 PAE. Viden út tuis dictis páreo?
[I]Sed quín tu meís contra itém dictis séruis?
Atque hóc quod tibí suadeó facis? DO. Quid ést id?
PAE. Restím tu tibí cape crassam ác te suspénde.
DO. Caue sís me attigás, ne tibi hóc scipióne
Malum magnum dem. PAE. Vtere: te condono.
 TO. Iam iam, Paegnium, da pausam.
DO. Égo pol uos erádicabo. PAE. At té ille, qui suprá nos habitat,
Quí tibi male uolt máleque faciet. nón hi dicunt, uérum ego.

---

797 sqq. 806. *cf. ad Most. v. 123* ‖ 798. Ea me: *corr Ca* ‖ 801. cantharum *vel* cantarum ‖ 808. *lac sign Ri* ‖ 810. DO. *add Ca* | em *vel* hem | tusum *vel* rursum: *corr Ri* ‖ 811. Delube ‖ 814. quod tibi *vel* quod ‖ 815. suspende te: *trai Ri* ‖ 816. attigas *vel* attingas ‖ 817 sq. *cf. ad Most. v. 123* | dem utere *vel* dein # utere (PAE. *Py*) | pegnium *vel* penignium ‖

TO. Áge circumfer múlsum: bibere da úsque plenis cántharis.
Iám diu factumst, póstquam bibimus: nímis diu siccí sumus.
DO. Dí faciant ut íd bibatis, quód uos numquam tránseat.
SA. Néqueo, leno, quín tibi saltem státiculum, olim quem Hégea
Fáciebat. uide uéro, si tibi sátis placet. TO. Me quóque uolo
Réddere, Diodórus quem olim fáciebat in Iónia.
DO. Málum ego uobis dábo, ni[si] abitis. TO. Étiam mu⟨t⟩tis, ímpudens?
Iám ego tibi, si me ínritassis, Pérsam adducam dénuo.
DO. †Iam taceo hercle atque tu Persa's, qui me usque ádmutilauisti ád cu[s]tem.
TO. Táce, stulte: hic eius géminust frater. DO. Hícinest? TO. Ac geminíssumus.
DO. Dí deaeque et te et géminum fratrem excrúcient. SA. Qui te pérdidit:
Nám ego nil merui. DO. Át enim quod ille méruit, tibi id obsít uolo.
TO. Ágite †sultis hunc lúdificemus. ⟨LE.⟩ Nísi si dignust, nón opust:
Ét me haud par est. TO. †Eo credo, quia non ínconcilia[u]t, quóm te emo.
LE. †Attamen non tamen. TO. Caue ergo sis malo et séquere me.
Té mihi dicto aúdientem esse áddecet. nam hercle ábsque me

821. *dist Dousa* | bibere da *vel* biberet | cantharis *vel* cantaris || 822. nimi diu *vel* nimis || 823 sq. DO. *et* SA. D^2 || 825. TO. *pro* # *Schoe* || 827. *del Reizius* | *add Taubmannus* || 829. custem *vel* curtem || 830. Hicine est *vel* Hiccinest | geminis (*vel* gemini) sumus || 833. *add Ri* | 834. At me: *corr Ri* | *del Py* || 836. # nam (*corr Ca*) ||

Fóret et meo praesídio, hic faceret té prostibilem própediem.
Égo sum tibi patrónus plane, qui huíc pro te argentúm dedi.
Séd ita pars libértinorumst: nísi patrono qui áduorsatust
Néc satis liber síbi uidetur néc satis frugi néc sat honestus:
†Ni id efficit, ni eí male dixit, ní grato ingratús repertust.
LE. Pól bene facta túa me hortantur, túo ut imperio páream.
TO. * <gráp>hice hunc uolo ludíficari. LE. Meo ego ín loco sedulo cúrabo.
DO. Certo ílli homines mihi néscioquid mali cónsulunt quod faciánt. SA. Heu<s> uos.
TO. Quid aís? SA. Hic[s]in[e] Dordalus ést leno, qui hic líberas uirgines mércatur?
Hic[c]inést, qui fuit quondám fortis? DO. Quae haec rés est? ei, colaphó m<e> icit.
Malum uóbis dabo. TO. At tibi nós dedimus dabimúsque etiam. DO. Ei, natis péruellit.
PAE. Licet * * * iam diu[s] saepe sunt expunctae. DO. Loquere tu etiam, frustum pueri?
LE. Patróne m<i, i> intro amábo ad cenam. <DO.> †Mea ignauia tu nunc me inrides?
LE. Quíane te uocó, bene ut tibi sit? DO. Nólo mihi bene ésse. LE. Ne sit.
TO. Quíd igitur? sescénti nummi quíd agunt? quas turbás danunt?

---

837. prostibilem *vel* prostipilem | cropediem || 838. *in libris ante v. 843 est: trai Ri* || 840. sat (*vel* satis) honestus || 843. *cf. ad v. 838* | hice (*vel* hic ẽ) *cum spatio: suppl Lamb* [*ex membr. Turn.?*]) || 844. quid faciant ♯ heu: *corr Ald* || 845. ais *vel* agis | *del Schoe* | uirgines mercatur *vel* uirgines || 846. colaphum icit: *corr Ac duce Lamb* || 848. Licet iam: *lac sign Sey* || 849 sq. *add Gru* || 851. Quiane te *vel* quia necte || 852. sexcenti *vel* sescenti | quidacunt ||

DO. Mále disperii: sciúnt referre próbe inimico grátiam.
TO. Satis súmpsimus supplicí iam. 854a
DO. Fateór: manus uobís do.
TO. Et póst dabis sub fúrcis. 855a
DO. †Abi intro in crucem. an me híc parum
Exé⟨r⟩citum hisce habént? 856a
⟨TO.⟩ †Conuenisse te Toxilum me⟨mineris⟩.
Spéctatores, béne ualete. léno periit: plaúdite. 857

854—856b. *duo v. sunt in B* (— dabis [*sed* Execitum]): *discr Schoe duce Stu* || 854. supplicii iam *vel* suppliiiam || 855. DO. *pro* ⌗ *Ri* || 856. Execitum *vel* Feci tum: *corr Ca* | *add et suppl Ca* || 857. leno periit *vel* ⌗ leno periit ⌗ | plaudite pantio ||

T. MACCI PLAVTI

P O E N V L V S

GRAECA CARCHEDONIOS

PERSONAE

AGORASTOCLES ADVLESCENS
MILPHIO SERVOS
ADELPHASIVM MERETRIX
ANTERASTYLIS MERETRIX
LYCVS LENO
ANTAMOENIDES MILES
ADVOCATI
COLLABISCVS VILICVS
SYNCERASTVS SERVOS
HANNO POENVS
GIDDENIS NVTRIX
PVER

ARGVMENTVM

Puer séptuennis súrripitur Carthágine.
Ossór mulierum †i émptum adoptat húnc senex
Et fácit heredem . éius cognataé duae
Nutríxque earum ráptae. mercatúr Lycus
Vexátque amantem. at ílle cum auro uílicum
Lenóni obtrudit. íta eum furto | álligat.
Venit Hánno Poenus, gnátum hunc fratris répperit
Suásque adgnoscit quás perdiderat fílias.

---

2. Ossor *vel* Osor | mulierũi *vel* mulierum || 4. mercatus: *corr Angelius* || 6. ita *vel* itae || 7. hunc *vel* hanc | repperit *vel* repperis || 8. Suasque adgnoscit *vel* Vasque adcognoscit ||

PROLOGVS

Achíllem Aristarchi míhi commentarí lubet:
Inde míhi principium cápiam ex ea tragoédia.
'Siléteque et tacéte atque animum aduórtite:
Audíre iubet uos ímperator' — hístricus,
Bonóque ut animo sédea⟨n⟩t[e] in subsélliis,
Et qui ésurientes ét qui saturi uénerint.
Qui edístis, multo fécistis sapiéntius:
Qui nón edistis, sáturi fite fábulis.
Nam quoí paratumst quód edit, nostra grátia
Nimiást stultitia séssum inpransum incédere.
'Exsúrge, praeco, fác populo audiéntiam'.
Iam dúdum exspecto, sí tuom officiúm scias.
Exérce uocem, quám per uiuisque ét colis:
Nam nísi clamabis, tácitum te obrepét fames.
Age núnc reside, dúplicem ut mercedém feras.
Bonum †factum esse, edícta ut seruetís mea.
Scortum éxoletum néquis in proscaénio
Sedeát, neu[e] lictor uérbum aut uirgae múttiant,
Neu díssignator praéter os obámbulet,
Neu séssum ducat, dum hístrio in scaená siet.

---

4. iubet *vel* lubet | hystricus || 6. esuplentes | et qui *vel* et || 7. edistis *vel* edisti || 8. saturi fite *vel* saturifice || 9. Nam *vel* Num | paratum si quo dedit || 10. stulticia *vel* stultia | 14. Nam *vel* Num | tatitum *vel* statim: *corr Turnebus* || 18. niue: *corr Ca* || 19. dissignator *vel* designator ||

Diu quí domi otiósi dormierúnt, decet
Animo aéquo nunc stent uél dormire témperent.
Seruí ne obsideant, líberis ut sít locus,
Vel aés pro capite dént. si id facere nón queunt,
Domum ábeant, uitent áncipiti infortúnio:
Ne et híc uarientur uírgis et lorís domi,
Si mínus cura⟨s⟩sint, quóm eri ⟨re⟩ueniánt domum.
Nutríces pueros ínfantis minútulos
Domí [ut] procurent néu[qu]e spectatum ádfera⟨n⟩t:
Ne et ípsae sitiant ét pueri peritént fame,
Neue ésurientes híc quasi ⟨h⟩aedi obuágiant.
Matrónae tacitae spéctent, tacitae rídeant:
Canóra hic uoce suá tinnire témperent,
Domúm sermones fábulandi cónferant:
Ne et híc uiris sint ét domi moléstiae.
Quodque ád ludorum cúratores áttinet,
Ne pálma detur quoíquam artifici iniúria,
Neue ámbitionis caúsa extrudantúr foras,
Quo déteriores ánteponantúr bonis.
Et hóc quoque etiam, quód paene oblitús fui:
Dum lúdi fiunt, ín popinam, pédisequi,
Inrúptionem fácite: nunc dum occásiost,
Nunc dúm scribilitae | aéstuant, occúrrite.
Haec quae ímperata súnt pro imperio | hístrico,
Bonum hércle factum pró se quisque ut méminerit.
Ad árgumentum núnc uicissatím uolo
Remigráre, ut aeque mécum sitis gnárures.
Eius núnc regiones, límites, confínia
Detérminabo: ei rei égo finitor fáctus sum.
Sed nísi molestumst, nó[n]men dare uobís uolo

---

27. re *add Bo* ‖ 28. minutulos *vel* minitulos ‖ 29. *del Py* ‖ 30. pertant *vel* pereant: *corr ex membr. Turn.* ‖ 32. rediant *vel* redeant ‖ 33. Lanora *vel* onara *c. spat. init.*: *corr* D^2 *in ras.* ‖ 36. ad ludorum *vel* ludorum ‖ 43. scribilitae *vel* scriblitae ‖ 47. Remigrare *vel* Remigare | siti signa rures: *corr ex membr. Turn.* ‖ 49. eius *Nonius* | sum (*om B*) factus finitor (*item Nonius*): *trai Muretus* ‖ 50. molestum si ‖

Comoédiai: sín odiost, dicám tamen,
Siquidém licebit pér illos quibus est ín manu.
Carchédonius uocátur haec comoédia
†Latine platus pátruos Pultiphagónides.
Nomén iam habetis: núnc rationes céteras
Accípite: nam arguméntum hoc hic censébitur.
Locus árgumentost suóm sibi[s] proscaénium:
Vos iúratores éstis: quaeso operám date.
Cartháginienses frátres patruelés duo
Fuére summo génere et summis dí[ui]tiis.
Eorum álter uiuit, álter est emórtuos.
Proptérea apud uos díco confidéntius,
Quia míhi pollinctor díxit qui eum pollínxerat.
Sed illí seni qui mórtuost ⟨ei⟩ fílius
Vnícus qui fuerat, ábditiuos á patre,
Puer séptuennis súrripitur Cartházine,
Sexénnio priúsquidem quam moritúr pater.
Quoniám periisse síbi uidet gnatum únicum,
Conícitur ipse in mórbum ex aegritúdine,
Facit íllum heredem frátrem patruelém suom:
Ipse ábiit ad Acheróntem sine uiático.
Ille quí surripuit púerum, Calydonem áuehit:
Vendít eum domino hic díuiti quoidám seni,
Cupiénti liberórum, osori múlierum.
Emit hóspitalem is fílium inprudéns senex
Puerum íllum eumque adóptat sibi pro fílio
Eúmque heredem fécit, quom ipse obiít diem.
Is illíc adulescens hábitat in illisce aédibus.
Reuórtor rursus dénuo Cartháginem.

51. Comediais inodiosi ‖ 52. in *vel* im ‖ 53. comedia *vel* comędiae ‖ 55. rationes (*sic membr. Turn.*) *vel* orationes ‖ 57. sibis *vel* scibis ‖ 60. *del Ri* ‖ 61. alter est *vel* alter ‖ 63. pollector: *corr ex Fulgentio* ‖ 64. qui *vel* cui | *add Ac* ‖ 65. fuerat *vel* fuerit | abdiuitiis: *corr Gul* ‖ 67. Sexenni opprius (*vel* obprius) ‖ 68. periisse *vel* perisse ‖ 69. inmorbum *vel* improbum ‖ 71. habiit *vel* abiit | acheruntem *vel* acherontem ‖ 74. mulierem ‖ 78. aedibus *vel* cae diebus ‖

Siquíd [a]mandare uóltis aut curárier,
Argéntum nisi qui déderit, nugas égerit:
Verúm qui dederit, mágis maiores [nugas] égerit.
Sed ílli patruo | húius qui uiuít senex
Cartháginiensi duaé fuere fíliae:
Altéra quinquennis, áltera quadrímula.
Cum nútrice una périere a Magáribus.
Eas quí surripuit, ín Anactorium déuehit:
Vendít eas omnis, ét nutricem et uírgines,
Praesénti argento | hómini, si lenóst homo,
Quantum hóminum terra sústinet sacérrumo.
Vosmét nunc facite cóniecturam céterum,
Quid íd sit hominis quoí Lyco nomén siet.
Is éx Anactorio úbi prius habitáuerat
Huc cómmigrauit ín Calydone⟨m⟩ | haú diu
Sui quaésti causa. is ín illis habitat aédibus.
Earum híc adulescens álteram efflictím perit
Suam síbi cognatam inprúdens, neque s⟨c⟩it quaé si⟨e⟩t,
Neque eam úmquam tetigit: íta eum leno mácerat:
(Neque quícquam cum ea fécit etiamnúm stupri,
Neque dúxit umquam: néque ille uoluit míttere:)
Quia amáre cernit, tángere hominem uólt bolo.
Illám minorem in cóncubinatúm sibi
Volt émere miles quídam qui illam déperit.
Sed páter ill⟨ar⟩um Poénus posquam [m]eas pérdidit,
Marí te⟨rraque⟩ | úsque quaque quaéritat.
Vbi quámque in urbem | ést ingressus, ílico
Omnés meretrices úbi quisque habitant ínuenit:

---

80. Siquit | *del Sarac* ‖ 82. *del Py* (*cf. Men.* 55) ‖ 84. Carthaginiensi *vel* Carthaginensi | fuere *vel* filere ‖ 86. Cum *vel* Quom ‖ 87. anactorium *vel* anaotorium ‖ 88. eas crinis et *Nonius* | et nutricem *vel* e nutricem ‖ 89. Praesens *vel* Ppresaens: *corr ex Nonio* ‖ 90. terras *Nonius* ‖ 92. homines ‖ 93. habitauerat *vel* habitab·uerat ‖ 97. quae *vel* q;ae | e *add Ac* ‖ 99 sq. *secl Guy* ‖ 99. quom | etiamnun *vel* etiamnon ‖ 101. uoli | 102. concubinatum *vel* concubinatam ‖ 103. peperit ‖ 104. illi (*lac*) impoenus *vel* illi inpoenus | pesquam: *corr Ri* | perdedit | 105. que *add Ca* (*lac post* te *solus D*) ‖

Dat aúrum, ducit nóctem: rogitat póstibi,
Vnde sít, quoiatis, cáptane an[t] surrúpta sit,
Quo génere gnata, quí parentes fúerint.
Ita dócte atque astu fílias quaerít suas.
Et is ómnis linguas scít: sed dissimulát sciens
Se scíre. Poenus plánest: quid uerbís opust?
Is heri húc in portum náui uenit uésperi.
Pater hárunc idem huic pátruos adulescéntulost.
Iamne hóc tenetis? sí tenetis, dúcite:
Caue dírumpatis: quaéso sinite tránsigi.
(Ehem, paéne oblitus súm relicuom dícere.
Ille quí adoptauit húnc pro filió sibi
Is ílli Poeno, huiús patri |, hospés fuit.)
Is hódie huc ueniet rép[p]erietque hic fílias
Et húnc sui fratris fílium, utquidem dídici ego.
Ego íbo, ornabor: uós aequo animo nóscite.
(Hic qui hódie ueniet, rép[p]eriet suas fílias
Et húnc sui fratris fílium. dehinc céterum
Quod réstat, restant áli⟨i⟩ qui faciánt palam.
Valéte: adeste. ibo: álius nunc fierí uolo.)
Valéte atque adiuuáte ut uos seruét Salus.

ACTVS I

AGORASTOCLES. MILPHIO
ADVLESCENS SERVOS

AG. Saepe égo res multas tíbi mandaui, Mílphio,
Dubiás, egenas, ínopiosas cónsili,

108. postibi *vel* postubi ‖ 109. quolatis ‖ 114. uespere: *corr ex Charisio* (inportuna uis uenit) ‖ 118. 119 *secl Weisius,* 120 *Mue* ‖ 123. ibi (*corr ex* D^{1}) | aequo animo *vel* aequos animos ‖ 124—127. *secl Guy* ‖ 126. restat *vel* restant | *add Ca* ‖ *Personas haud paucas habet B, aliquot D, paucas C: Italis deberi credendae sunt nisi quas significamus aut traditas aut ab aliis suppletas esse (in mediis versibus personas inclusimus, si spatia quoque desunt)* ‖ 129. ego res *vel* ego ‖

Quas tú sapienter dócte et cordate ét cate
Mihi réddidisti | ópiparas operá tua.
Quibus pró benefactis fáteor deberí tibi
Et líbertatem et múltas gratas grátias.
⟨MI.⟩ Scitúmst, per tempus si óbuiamst uerbúm uetus.
Nam tuaé blanditiae míhi sunt quod dicí solet
Gerraé germanae †hae decollyrae lyrae.
Nunc míhi blandidicus és: heri in tergó meo
Tris fácile corios cóntriuisti búbulos.
⟨AG.⟩ [Ad]Amáns per amorem síquid feci[t], Mílphio,
Ignóscere id te mi aéquomst. MI. Haud uidí magis.
Et núnc ego amore péreo: sine te uérberem,
Item út tu mihi fecísti ob nullam nóxiam:
Postíd locorum tú mihi amanti ignóscito.
AG. Si tíbi lubidost aút uoluptatí, sino:
Suspénde, uinci, uérbera: auctor súm, sino.
⟨MI.⟩ Si auctóritatem póste[r]a defúgeris,
Vbi díssolutus tú sies, ego péndeam.
AG. Egone ístuc ausim fácere, praesertím tibi?
Quin sí feriri uídeo te, extempló dolet.
MI. Mihí quidem hercle. AG. Immó mihi. MI. Istuc máuelim.
Sed quíd nunc tibi uis? AG. Cúr ego apud te méntiar?
Amo ínmodeste. MI. Méae istuc scapulae séntiunt.
AG. At ego hánc uicinam díco Adelphasiúm meam,
Lenónis huius méretricem maiúsculam.
MI. Iam prídem equidem istuc éx te audiui. AG. Dífferor

134. grates gratias: *corr ex libro gloss.* ‖ 135. scitum si | obuiam si ‖ 137. lyrae lyrae *membr. Turn.* ‖ 138. MI. *praem D* ‖ 140. Ad *del Weisius* ‖ 141. AG. *pro* ⌗ *D* ‖ 144. locarum ‖ 145. MI. *praem* D^2 ‖ 146. berbera ‖ 149. MI. *s. v.* D^2 ‖ 151. AG. *praem* D^2 | mihi ⌗ Istuc *vel* istuc ‖ 152. AG. *ex* MI. D^2 | ego *vel* ergo ‖ 154. AG. *s. v.* D^2 | At *vel* Ad ‖ 155. meretricem *vel* meritricem | malusculum *vel* masculum ‖

Cupídine eius: séd lenone istóc Lyco,
Illíus domino, nón lutumst lutuléntius.
MI. Vin tu ílli nequam dáre nunc? AG. Cupio. MI. Em mé[n] dato.
AG. Abi díerectus. MI. Díc mihi uero sério,
Vin dáre malum illi? AG. Cúpio. MI. Em eundem mé dato:
Vtrúmque faxo habébit: et nequam ét malum.
⟨AG.⟩ Iocáre. MI. Vin tu illam hódie sine [damno et] dispéndio
Tuo tuám libertam fácere? AG. Cupio, Mílphio.
MI. Ego fáciam ut facias. súnt tibi intus aúrei
Trecénti nummi Phílippi[i]? AG. Sescentí quoque.
⟨MI.⟩ Satis súnt trecenti. AG. Quíd iis facturú's? MI. Tace:
Totúm lenonem tíbi cum tota fámilia
Dabo hódie dono. AG. Quíd facturu's? MI. Iám scies.
Tuos Cóllabiscus núnc in urbest uílicus:
Eum híc non nouit léno. satin intéllegis?
AG. Intéllego hercle, séd quo euadas néscio.
MI. Non scís? ⟨AG.⟩ Non hercle. ⟨MI.⟩ Át ego iam faxó scies.
Ei dábitur aurum, ut ád lenonem déferat
Dicátque se peregrínum esse ex alio óppido:
Se amáre uelle atque óbsequi | animó suo:
Locúm sibi uelle líberum praebérier,
Vbi néquam faciat clám, nequis sit árbiter.
Leno ád se accipiet aúri cupidus ílico,

158. domi nonon *vel* domi non ‖ 159. ⌗ cupio *vel* cupio ⌗ En *vel* en (AG. D^2) ‖ 160. MI. *praem* D^2 | dierectus *vel* drectus ⌗ ‖ 161. ⌗ cupio ⌗ *vel* cupio | em *vel* e ‖ 163. Locare: *corr D* | *del Gru* ‖ 164. Tuo (*non* tuo *in medio v.*) *B* | libertam *vel* libertatem ‖ 166. philippii *vel* philipii ‖ 167. facturus: *corr Ri* | MI. D^2 ‖ 168. cum *vel* quom ‖ 169. facturus: *corr Ri* ‖ 170. collubiscus: *corr Angelius* ‖ 173. *pers s. v. add* D^2 ‖ 174. Et | ad *vel* a ‖ 177. preberier *vel* praebirier ‖

Celábit hominem et aúrum. AG. Consiliúm placet.
MI. Rogáto, seruos uéneritne ad eúm tuos.
Ille mé censebit quaéri: continuó tibi
Negábit. quid tu dúbitas quin extémpulo
Duplí tibi, [h]auri et hóminis, fur lenó siet?
Neque id únde efficiat, hábet. ubi in ius uénerit,
Addícet praetor fámiliam totám tibi.
Ita décipiemus fóuea lenoném Lycum.
AG. Placét consilium. MI. Immo étiam ubi expolí uero,
Magis hóc tum demum díces: nunc etiám rudest.
AG. Ego in aédem Veneris eó, nisi quid uis, Mílphio:
Aphrodísia hodie súnt. MI. Scio. AG. Oculós uolo
Meos délectare múnditiis meretríciis.
MI. Hoc prímum agamus quód consilium cépimus:
Abeámus intro, ut Cóllabiscum uílicum
Hanc pérdoceamus út ferat falláciam.
AG. Quamquám Cupido in córde uorsatúr, tamen
Tibi aúscultabo. MI. Fáciam ut facto gaúdeas.
Inést amoris mácula huic homini in péctore,
Sine dámno magno quae élui ne utiquám potest.
Itaque híc scelestus ést homo lenó Lycus:
Quoi iam ínfortuni inténta ballistást probe,
Quam ego haúd multo post míttam e ballistário.
Sed Adélphasium eccam exít atque Anterástylis.
Haec ést prior, quae méum erum dementém facit.
Sed éuocabo. heus, í foras, Agorástocles,
Si uís uidere lúdos iucundíssumos.
AG. Quid istúc tumultist, Mílphio? MI. Em amorés tuos,

183. extempulo *vel* extemplo || 184. Dupli [ci] *vel* Duplici: *del Ca* || 185. uenerit *vel* ue uenerit || 188. ubi expoliuero *vel* expoliauero || 190. qui tuis || 191. AG. D^2 || 192. MI. mundiciis *D* || 194. ut *vel* ui | collybiscum *vel* collibiscum: *corr Angelius* || 203. adelphasium *vel* adelfasium | eccam *vel* ecam anterastilis: *corr Ri* || 205. agorastocles *vel* ago rasto des ||

Si uís spectare. AG. O múlta tibi di dént bona,
Quom hoc míhi optulisti tám lepidum spectáculum.

ADELPHASIVM. ANTERASTYLIS. MILPHIO.
MERETRICES II SERVOS
AGORASTOCLES. ANCILLA
ADVLESCENS

AD. Negóti sibí qui uolét uim paráre,
Nauem et mulierem haec duo comparato.
Nam núllae magís res duaé plus negóti
Habént, forte si ócceperís exornáre,
Neque umquam satis hae duae res ornantur,
Neque eís ulla ornándi satís satietás est.
Atque haéc ut loquór, nunc domó docta díco.
Nam nós usque ab aúrora ad hóc quod diéist
(Postquam aurora inluxit numquam concessauimus)
Ex índustria ámbae numquám concessámus
Lauári aut fricári aut tergéri aut ornári,
Políri expolíri, pingí fingi: et úna
Binaé singulís quae dataé nobis áncillae,
ea⟨é⟩ nos lauándo, eluéndo operam déderunt:
Aggérundaque aquá sunt uirí duo deféssi.
Apágesis: negóti quantum ín muliere únast.
Sed uéro duaé, sat sció, maxumo úni
Populó quoilubét plus satís dare potís sunt.
Quae nóctes diésque omni in aétate sémper
Ornántur, lauántur, tergéntur, poliúntur.
Postremo modus muliebris nullus est:

210—217. *binos compr B (sed recte servatis maiusculis)* ‖ 210. MI. *D^2* ‖ 211. 214. *cf. ad Most. v. 123* ‖ 215. ornandi *vel* ordinandi ‖ 216. AD. *ante* nunc *D^2 s. v.* | modo: *corr Goellerus duce Ac* ‖ 217. *secuntur in B v. 285—352* ‖ 218. *secl Ac* ‖ 220. aut fricari *vel* aufricari ‖ 225. AN. *praem D^2* ‖ 228. omni in *vel* in omni ‖ 230 sq. *cf. ad Most. v. 123* ‖

Neque umquam lauando et fricando scimus facere neniam.
Nám quae lau[a]tast, nísi percultast, meó quidem animo quási †inlusta est.
AN. Miror equidem, soror, te istaec sic fabulari,
Quae tám callida ét docta sís et facéta.
Nam quóm seduló munditér nos habémus,
Vix aégreque amátorculós inuenímus.
AD. Itást. uerum hoc únum tamén cogitáto:
Modus ómnibus rebus, soror, óptumumst habitu:
Nimia ómnia nimium éxhibent negóti[um] hominibus éx se.
AN. Soror, cógita, amabo, item nós perhiberi,
Quam sí salsa múriatica ésse autumántur,
Sine ómni lepóre et sine suáuitate.
Nisí multa aqua úsque et diú macerántur,
Olént, salsa súnt, tangere út non uelís [item nos sumus].
Eiús seminís mulierés sunt.
Insúlsae admodum átque inuenústate ⏑́ ⏑
Sine múnditia et súmptu.
MI. Coquást haec quidem, Ágorastoclés, ut ego opínor:
Scit múriatica út macerét. AG. Quid moléstu's?
AD. Sorór, parce, amábo. sat ést istuc álios
Dicere nobis: ne nosmet [in] nostra etiam uitia[m] ⟨e⟩loquamur.
AN. Quiésco. AD. Ergo amó te. sed hóc nunc respónde [mihi]:
Sunt hic omnia, quae ad deum pacem oportet adesse?
AN. Omnia accuraui.

231. faceren niam *vel* facere: facere eniam *membr. Turn.* (*corr Gru*) ‖ 232. qua clauata: *corr Py* | inlusta *vel* iniusta ‖ 233. AD. *praem* D^2 | istaec sic *vel* istaec | *cf. ad Most. 123* ‖ 236. ut aegre *Nonius* ‖ 238. modus *vel* modis ‖ 239. *del Herm* ‖ 241. muriatica *vel* mariatica ‖ 244. *del Spengelius* ‖ 246. *lac sign Herm* ‖ 247 sq. *compr B* ‖ 248—250. *pers add* D^2 ‖ 249—251. *duo sunt in B* (— amabo) ‖ 249. molestus: *corr Ri* ‖ 250. amalo ‖ 251. *cf. ad Most. v. 123* | ne *vel* # Ne ‖ uitiam *vel* ut iam e *add Herm* ‖ 252. *del Reizius* ‖ 253 sq. *cf. ad Most. v. 123* ‖

Diém pulcrum et célebrem et uenústatis plénum:
Dignúm Veneri pól, quoi sunt Áphrodisia hódie.
MI. Ecquíd gratiaé, quom huc forás te euocáui?
Iám num me decét dónari cadó
Víni ueteris: díc dari.
Níl respondes? língua huic éxcidit, ut ego opínor.
Quíd hic malum astans ópstipuisti? AG. Síne amem: ne opturba ác tace.
MI. Táceo. AG. Si tacuísses, iam istuc 'táceo' non gnatúm foret.
AN. Eámus, mea sorór. AD. Eho amabo, quíd illo nunc properás? AN. Rogas?
Quía erus nos apud aédem Veneris mántat. AD. Maneat pól. mane:
Túrbast nunc apud áram. an te ibi uis ínter istas uorsárier
Prósedas, pistórum amicas, réliquias alicárias,
Míseras, schoeno délibutas, séruolicolas sórdidas,
Quaé tibi olant stabulúm st⟨r⟩atumque, séllam et sessibulúm merum,
Quás adeo hau quisquam úmquam liber tétigit neque duxít domum,
Séruolorum sórdidulorum scórta diobolária?
⟨MI.⟩ Í in malam crucém. tun audes étiam seruos spérnere,
Própudium? quasi bélla sit, quasi eám[i]pse reges dúctitent.
Mónstrum mulierís: tantilla tánta uerba fúnditat,

---

255. plenum *vel* plenium || 257—260. *duo v. sunt in B* (— donari): *discripsimus* || 260. uncua huic *vel* ‡ huic: *corr Ca duce Aldo* || 261. Quid hic *vel* Quid | opstituisti: *corr Ca* | actate *vel* aetate: *corr Ca* || 262. tacuisses *vel* taccuisses || 263. illo *vel* illic || 264. mantat *vel* mandat | pol ‡ || 266. Prosedas (*ita Festus*) *vel* Proseda | reliquias *vel* reliquis | allicarias: *corr ex Paulo* || 267. dili⟨butas⟩ *Festus* | seruilicolas: *corr Gru* || 269. hau *vel* haud || 270. duobolaria || 271. I in *vel* Ii in || 272 sq. *del Ca* | ductitent Et monstrum *vel* ducti ten& Monstrum ||

Quoíus ego nebulái cyatho séptem noctes nón emam.
AG. Di ímmortales ómnipotentes, quíd est apud uos púlcrius?
Quíd habetis, qui máge immortalis uós credam esse quam égo siem,
Qui haéc tanta oculis bóna concipio? nám Venus non ést Venus:
Hánc equidem Venerém uenerabor, me út amet [at] pos⟨t⟩hacprópitia.
Mílphio, heus [Milphio] ubí's? MI. Assum apud te eccum. AG. Át ego elixus sís uolo.
MI. Énim uero, ere, facís delicias. AG. Dé tequidem haec didici ómnia.
MI. Étiamne ut ames eám quam numquam tétigeris? ⟨AG.⟩ Nil †illic quidemst:
Deós quoque edepol ét amo et metuo, quíbus [ego] tamen abstineó manus.
AN. Eú ecastor, quom ornátum aspicio nóstrum ambarum, paénitet
Éxornatae ut símus. AD. Immo uéro sane cómmode:
Nám pro erili et nóstro quaestu sátis bene ornataé sumus.
Nón enim potis est quaéstus fieri, nísi sumptus sequitúr, scio:
Ét tamen quaestus nón consistet, si eúm sumptus superát, soror.
Eó illud satiust ‘sátis’: quod satis est †habitus plus quám sat est.

---

274. Quo ius *vel* Quo uis | nebula *vel* nebulae: *corr Bo* ciatho *vel* ciratho ‖ 275. Di(i) immortales *vel* Di imortales | 278 sq. *del Ca* | propitia milphio Heus | *del Bo* | ‖ Vbi adsum ‖ 280 sq. Enim uero *vel* Enim | omnia — illic *om B add Ri* ‖ 282. *del Reizius, fort. cum A* ‖ 285 sqq. *cf. ad v. 217* ‖ 285. ERILIET: erilicet ‖ 286 sq. POTIS(e)s(t): potest (pote *Charisius*) | fieri — quaestus *solus habet A* (*v. 286 Charisius adfert*) | nisi *Charisius*: N(i) *ut vid* | ETTSMENQUAESTUS: *correximus, item Sey* ‖ 288. SATIUS(t): satius si | *distinximus* ‖

AG. Íta me dei ament, út illa me amet málim quam di, Mílphio:
Nám illa mulier lápidem silicem súbigere, ut se amét, potest.
MI. Pól idquidem hau mentíre: nam tu's lápide silice stúltior
Qui hánc ames. AG. At uíde sis: cum illac númquam limauí caput.
MI. Cúrram igitur aliquo ád piscinam aut ád lacum, limúm petam.
AG. Quíd eo opust? MI. Ego dícam: ut illi ét tibi limém caput.
⟨AG.⟩ Í in malam rem. MI. Ibi sum équidem. AG. Pergis? MI. Táceo. AG. At perpetuó uolo.
MI. Énim uero, ere, meo mé lacessis lúdo et deliciás facis.
AN. Sátis nunc lepide ornátam credo, sóror, te tibi uidérier:
Séd ubi exempla cónferentur méretricum aliarum, íbi tibi
Érit cordolium, síquam ornatam mélius forte aspéxeris.
AD. Inuidia in me númquam innatast néque malitia, méa soror:
Bóno me⟨d⟩ esse ingénio ornatam quam aúro multo máuolo.
(Aúrum id fortuna ínuenitur, nátura ingeniúm bonum:
Bónam ego quam beátam me esse nímio dici máuolo.)

289. ament (*sic A*) *vel* amet || 291. it quidem: EQUIDEM | HAU (*ut vid*): haud || 292. cum (*sic A*) *vel* quom | numquam cum ea *Eugraphius* || 293. (AU)TADLACUM: aud ad lacum *vel* aut lacum || 294. (o)PUS(e)S(t): opus sit (*corr Ca*) | LIMEM: limen || 295. I in: IN | PERG(is): perdis || 296. ERE: aere | (la)CESS(is): laccessis (*corr D*) || 298. CONFERENTUR: conferuntur | MERETRICUM: meretricium || 300. innatast: G(*et* N *s. v.*)NATAST || 301. ME(ssein)GENIO: me ingenio esse *vel* ingenio me esse: *add Bo* || 302 sq. *secl Ri* | ID: in | dici (*sic A, ut vid*) *vel* deci ||

Méretricem pudórem gerere mágis decet quam púrpuram.
(Mágisque meretricém pudorem quam aúrum gerere cóndecet.)
Púlcrum ornatum túrpes mores péius caeno cónlinunt:
Lépidi mores túrpem ornatum fácile factis cómprobant.
AG. Ého tu, uin tu fácinus facere lépidum et festiuóm? MI. Volo.
⟨AG.⟩ Pótesne mi auscultáre? MI. Possum. AG. Ábi domum ac suspénde te.
⟨MI.⟩ Quam ób rem? AG. Quia iam númquam audibis uérba tot tam suáuia.
Quíd tibi opust uixísse? ausculta míhi modo ac suspénde te.
MI. Síquidem tu's mecúm futurus pro úua passa pénsilis.
AG. Át ego amo hanc. MI. Át ego ésse et bibere. AD. Ého tu, quid ais? AN. Quíd rogas?
AD. Víden tu? pleni oculí sorderum quí erant iam splendént mihi.
AN. Ímmo etiam in medio óculo paullum sórdet. cedo sis: dé[x]teram.
AG. Ýtquidem tu huius oculós inlutis mánibus tractes aút teras?
AN. Nímia nos socórdia hodie ténuit. AD. Qua de re, óbsecro?
⟨AN.⟩ Quía non iam dudum ánte lucem ad aédem Veneris uénimus,

---

304 sq. *inv A* ‖ 305. *secl Guy* | MAGISQ·: Magis quit (*vel* quid) ‖ 306. *cf. Most. 291* | TURPEST ‖ 309. AUSCULTARE: auscultari *vel* auscultãri *vel* auscultare ‖ 310. QUIA: Qui ‖ 311. OPUST: opus si | ac: ET ‖ 312. siquide aestu *Nonius* | uua passa (*sic Nonius et A*) *vel* uua | pensilis (*sic Nonius et A*) *vel* pensibis ‖ 313. amo: AMABO ‖ 314. PLE(lli) *ut vid* | SORDERUM: sorderunt ‖ 315. sis: SI | dexteram *etiam A*: *corr Scal* ‖ 316. UTQUIDEMTU: Vt tu quidem | TERRAS ‖ 318. NONIAN: non iam *vel* iam non ‖

Prímae ut inferrémus ignem in áram. AD. Aha, non factóst opus.
Quaé habent nocturna óra, noctu sácruficatum ire óc cupant.
Príus quam Venus expérgiscatur, príus deproperant sédulo
Sácruficare: nám uigilante Vénere si ueniánt eae,
Íta sunt turpes, crédo ecastor Vénerem ipsam e fanó fugent.
⟨AG.⟩ Mílphio. MI. Edepol Mílphionem míserum. quid nunc uís tibi?
⟨AG.⟩ Ópsecro hercle, ut múlsa loquitur. MI. Níl nisi latérculos,
Sésumam papáueremque, tríticum et frictás nuces.
AG. Écquid amare uídeor? MI. Damnum, quód Mercurius mínume amat.
AG. Námque edepol †lucrum amare núllum amatorem áddecet.
⟨AN.⟩ Eámus, mea germána. AD. Age sis út lubet. AN. Sequere hác. AD. Sequor.
⟨MI.⟩ Eúnt hae. AG. Quid si adeámus? MI. Adeas. AG. Prímum prima sálua sis:
Ét secunda tú in secundo sálue [in] pretio: tértia
Sálue extra pretiúm. ANC. Tum pol ego et óleum et operam pérdidi.
AG. Quó te agis? AD. Egone? in aédem Veneris. AG. Quíd eo? AD. Vt Venerem própitiem.

---

319. PRIMAEUT: Primacum ut (*item membr. Turn.*) *vel* Prima cum | IGNEM: signem | AHA: Ah | FACTUST || 320. SACRUFICATUM: sacrificatum | OCCUPANT: occupans || 321. UENUSEXPERGISCATUR: uenus experiscatur *vel* experiscatur uenus || 322. SACRUFICARE: Sacrificare | uigilante (*sic A*) *vel* uigulante || 325. mulsa (*sic A*) *vel* nulsa || 326. papaueremque (*sic A*) *vel* pa pauperem que | nuces (*sic A*) *vel* nunc es || 329—331. *pers corr Ri, Goe et Loe, Ca* || 331. *del Stu* || 332. ANC. *pro* ♯ *Ac* | et oleum (*sic A*) *vel* et oleum et oleum || 333. QUOAGIS ||

AG. Ého, an iratast? própitia herclest: uél ego pro illa spóndeo.
Quíd tu ais? AD. Quid míhi molestu's, óbsecro? AG. Aha tam saéuiter.
⟨AD.⟩ Mítte amabo. AG. Quíd festinas? túrba nunc illíst. AD. Scio.
Súnt illi aliae, quás spectare ego ét me spectarí uolo.
AG. Quí lubet spectáre turpis, púlcram spectandám dare?
AD. Quía apud aedem Véneris hodiest mércatus meretrícius:
Eó conueniunt mércatores, íbi ego me ostendí uolo.
AG. Ínuendibili mérci oportet últro emptorem addúcere:
Próba mers facile emptórem reperit, tam étsi in abstrusó sitast.
Quíd ais tu? quando ílli [apud me] mecum cáput et corpus cópulas?
AD. Quó die Orcus Ácherunte mórtuos amíserit.
AG. Súnt mihi intus néscioquot nummi aúrei lympháticei.
AD. Déferto ad me: fáxo actutum cónstiterit lympháticum.
MI. †Bellula hercle. ei díerecte in máxumam malám crucem.
[MI.] Quám magis aspectó, tam magis est nímbata et nugaé merae.

---

334. Eho an (*sic A*) *vel* Ehon | ♯ propitia *et* ♯ uel (*item A*) | hercle (*sic A*) *vel* herche ‖ 335. ♯QUIDMIHI: quid mihi molestus: *corr Ri* | AHA (*item Nonius*): Ah ‖ 336. ♯TURBA ‖ 340. IBIME ‖ 341. INUENDIBILIMERCI: Inuendibili merce *vel* Inuendibile mers ‖ 342. REPERIT: repperit | TAMETSI: tarem est (*vel* ẽ) et si | in abstruso *vel* in abstruoso: INOCCULTO ‖ 343. *del Bo* | caput et corpus copulas: PALPASETLALLAS ‖ 344. orcus (*sic A*) *vel* orchus | ACHAERUNTE: ab achaerunte (*vel* aheronte) | AMISERIT: amiseris ‖ 345. intus nescio quod: NESCIOQUOD | LAUREI ‖ 347. in (*sic A*) *vel* im ‖ 348. *delevimus* | aspecto (*sic A*) *vel* atspecto (quo magis eam aspicio *Isidorus*) | est nimbata (*sic A*) *vel* est ninbata (nimbata est *Isidorus*) ‖

AD. Ségrega sermónem: taedet. AG. Áge sustolle hoc ámiculum.
AD. Púra sum: compérce, amabo, me áttractare, Agorástocles.
AG. Quíd agam nunc? AD. Sei sápias, curam hanc fácere conpendí potes[t].
AG. Quíd? ego non[c] te cúrem? quid ais, Mílphio? MI. Ecce odiúm meum.
Quíd me uis? AG. Qur míhi haec iratast? MI. Qúr haec iratást tibi?
Qúr ego id curém? nam qui istaec mágis meast curátio?
AG. Iam hércle tu perísti, nisi illam míhi tam tranquillám facis
Quám mare olimst, quóm ibi alcedo púllos educít suos.
MI. Quíd faciam? AG. Exorá, blandire, pálpa. MI. Faciam sédulo:
Séd uide sis, ne tu óratorem hunc púgnis pectas póstea.
AG. Nón faciam. AD. Non aéquos in me's: séd morare et mále facis.
Béne promittis múlta ex multis: ómnia incassúm cadunt.
Líberare iúrauisti me haúd semel, sed céntiens:
Dúm te exspecto, néque ego usquam aliam míhi paraui cópiam,
Néque istuc usquam appáret: ita nunc séruio niló minus.

349. AG. *pro* ⌗ *Ca* ‖ 350. comperce (*sic A*) *vel* comperta | ATTRACTARE: attrectare ‖ 352. *cf. ad v. 217* | *dist Bo* | nunc (*etiam A*): *corr Bo* | AIS: agas ‖ 353. ⌗CUR *et* ⌗QUR: ⌗ cur (*vel* ⌗ Qur) *et* qur (*vel* cur) | irata est tibi (*sic A*) *vel* mihi irata est ‖ 354. Qur (*sic A*) *vel* Cur | namque (*etiam A*): *corr Bo, dist Ki* ‖ 355. hercle (*sic A*) *vel* hercule | PERISTIS ‖ 356. alcyo (*sic A*) *vel* alycio (halcyon *Isidorus*): *corr ex Frontone et Prisciano* | EDUCIT (*item Priscianus et Isidorus*): seducit ‖ 357. exora (*sic A et Nonius*) *vel* xora | PALPA⌗: expalpa (*item Nonius*) ‖ 358. postea: OMNIA ‖ 359. AEQUOSINMEEESSET: non aecuius in me esset ‖ 361. Liberare (*sic A*) *vel* Liberaret | IURAUISTI: iura uis te ⌗SED CENTIENS: ent lens *vel* deciens ‖ 362. NEQ·EGO: neque ‖

Í, soror. apscéde tu a me. AG. Périi. ecquid ais, Mílphio?
MI. Méa uoluptas, méa delicia, méa uita, mea amoénitas,
Méus ocellus, meúm labellum, méa salus, meum sáuium,
Meúm mel, meum cor, méa colustra, méus molliculus cáseus.
AG. Méne ego illaec patiár praesente díci? discruciór miser,
Nísi ego illum iubeó quadrigis cúrsim ad carnificém rapi.
MI. Nóli, amabo, súscensere eró meo causá mea.
Égo faxo, si nón irata's, nínnium pro té dabit
Átque te faciet út sis ciuis Áttica atque líbera.
[AD.] Quín adire sínis? quin tibi qui béne uolunt bene uís item?
[MI.] Si ánte quid mentítust, nunciám dehinc erit ueráx tibi.
Síne te exorem, síne prehendam auriculis, sine dem sáuium.
AD. Ápscede hinc sis, sýcophanta pár ero. MI. At scin quómodo?
Iam hércle ego faciam plóratillum, nísi te facio própitiam:
Átque hic ne me uérberetillum fáciat, nisi te própitio,

---

364. ⌗PER(ii): perii | ecquid (*sic A*) *vel* eo quid | AIS: agis || 365. meae deliciae (*item A*): *corr ex Gellio et Nonio* || 366. OCULUS || 367. MELI: mel *vel* mei | meum cor *om gramm. de dub. nom.* | colustra (*sic A et gramm.*) *vel* collustra || 368. EGOPRAESENTEPATIARILLAEC || 370. causa (*sic A*) *vel* causam || 371. irata es (*item membr. Turn.*): IRATAST | ninnium (*sic A et membr. Turn.*) *vel* nimium || 372. SIES || 373. adire *etiam A* | ⌗QUIN: qui lu *vel* qui ui *vel* qui ⌗ | tibi (*sic A*) *vel* tibi ⌗ || 374. QUIDMENTITUST: quidem entitus sit *vel* quidem mentitus sit || 375 sq. *inv libri praeter A* | AURIS | sauium (*sic A*) *vel* sauiumi | Apscede hinc (*sic A*) *vel* Aspice dehinc | SCIN: sin || 377. HERCLE: hercule | PLORATILLUM: plorantem illum | FACIOP——: propiciam facio || 378. NEME: me ne |

Mále formido: nóui ego huius móres morosí malos.
Quam ób rem amabo, méa uoluptas, síne te⟨d⟩ exorárier.
AG. Nón ego homo trióboli sum, nísi ego illi mastígiae
Éxturbo oculos átque dentes. ém uoluptatém tibi:
Ém mel: em cor: ém labellum: ém salutem: em sáuium.
MI. Ímpias, ere, te: óratorem uérberas. AG. Iam istóc magis:
Étiam ocellum addam ét labellum et línguam. MI. Ecquid faciés modi?
AG. Sícine ego te oráre iussi? MI. Quó modo ergo orém? AG. Rogas?
Síc enim dicerés, sceleste: huíus uoluptas, te ópsecro,
Huíus mel, huius cor, huíus labellum, huíus lingua, huius sáuium,
Huíus delicia, huiús salus amoéna, huius festíuitas,
Huíus colustra, huiús dulciculus cáseus, mastígia:
(Húius cor, huiús studium, huius sáuium, mastígia.)
Ómnia illa quaé dicebas túa esse ea memorarés mea.
MI. Ópsecro hercle té, uoluptas húius atque odiúm meum,
Huíus amica mámmeata, méa inimica et máleuola,
Óculus huius, líppitudo méa, mel huius, fél meum,
Ýt tu huic iráta ne sis, aút, si id fieri nón potest,

379. mores moros i *vel* mores mores: MORESMOROS ‖ 380. amabo mea (*vel* me): MEA | SINEHOC: sine te (*corr Guy*) ‖ 383. em (*sic A*) *vel* hem (*quinquies*) | sauium (*sic A*) *vel* sualum ‖ 384. impias ere te (*sic A*) *vel* impia secrete (*item Donatus*) | #IAM: iam ‖ 385. LABELLUMLINGUAM | MI. *pro* # *Ca* | ecquid (*sic A*) *vel* eo quid ‖ 386. ORARE: orares | IUSSIT | ergo: EGO ‖ 388. sauium (*sic A*) *vel* salum ‖ 389. *om CD* | DELICIAE: colustra: *corr Mercerus ex v. 365* ‖ 390a. *om A: cf. 390b* ‖ 390b. *secl Angelius* | DULCICULUSCASEUS *super* SAUIUMMASTIGIA ‖ 391. ea (*sic A*) *vel* eam ‖ 392. EIUS ‖ 393. cuius amicam *Nonius* | MAMMEATA (mammeatam *Nonius*): mammiata ‖ 394. OCULUS: Oculos | LIPPITUDO: leppitudo ‖

Cápias restim ac té suspendas cúm ero et uostra fá milia.
Nám mihi iam uideó propter te uíctitandum sórbilo,
Ítaque iam quasi óstreatum térgum ulceribus géstito
Própter amorem uóstrum. ⟨AD.⟩ Amabo, mén prohibere póstulas
Né te uerberét magis quam ne méndax me aduorsúm siet?
AN. Áliquid huic respónde amabo cómmode, ne incómmodus
Nóbeis sit: nam détinet nos dé nostro negótio.
AD. Vérum. etiam tibi hánc amittam nóxiam unam, Agorástocles:
Nón sum irata. AG. Nón es? AD. Non sum. AG. Da érgo, ut credam, sáuium.
AD. Móx dabo, quom ab ré diuina rédiero. AG. I ergo strénue.
⟨AD.⟩ Séquere me, sorór. AG. Atque audin? AD. Étiam. AG. Veneri dícito
Múltam meis uerbeís salutem. AD. Dícam. AG. Atque hoc audí⟨n⟩? AD. Quid est?
⟨AG.⟩ Paúcis uerbis rém diuinam fácito. atque audin? réspice.
Réspexit. idem édepol Venerem crédo facturám tibi.

396. suspendas (*sic A*) *vel* suspensas | cum (*sic A*) *vel* quom || 397. MI. *praem D* || 399. men prohibere (*sic A*) *vel* menbro hibere || 401. INCOMMODUS: incommodis (*corr D*) || 403. *dist Ac* | agorastocles (*sic A*) *vel* agorastodes || 404. Non sum irata (*sic A*) *vel* Non sum arata||Non sum irata | es #: ES | sauium (*sic A*) *vel* suaium || 405. #I: i || 406. Sequere (*sic A*) *vel* Seque || 407. MULTAM: multa | *add Ri* | #QUIDST: quid est || 409. EDEPOL: pol ||

AGORASTOCLES. MILPHIO
ADVLESCENS SERVOS

AG. Quid núnc mihi's auctor, Mílphio? MI. Vt me uérberes
Atque aúctionem fácias. nam inpuníssume
Tibí quidem hercle uéndere hasce aedís licet.
AG. Quid iám? MI. Maiorem pártem in ore habitás meo.
AG. Supérsede istis uérbis. MI. Quid nunc ueís tibi?
⟨AG.⟩ Trecéntos Philippos Cóllabisco uílico
Dedi dúdum, priusquam me éuocauistí foras.
Nunc ópsecro te, Mílphio, hanc per déxteram
Perque hánc sororem laéuam perque oculós tuos
Perque meós amores pérque Adelphasiúm meam
Perqué tuam leibertátem — MI. Em, nunc nil ópsecras.
⟨AG.⟩ Mi Mílphidisce, méa commoditas, méa salus,
Fac quód facturum té promisistí mihi,
Vt ego húnc lenonem pérdam. MI. Perfacile íd quidemst.
I, addúce testis técum: ego intus ínterim
Iam et órnamentis meís et sycophántiis
Tuom éxornabo uílicum. propera átque abi.
AG. Fugió. MI. Meumst istuc mágis officium quám tuom.
AG. Egone, égone, si istuc lépide ecfexis — MI. Í modo.

---

410. mihi es auctor: MIHIAUCTORES ‖ 413. MEO (*item membr. Turn.*): mea ‖ 414. nunc uis: UEISNUNC ‖ 415. COLLYBISCONỤILICO ‖ 416. DUM | EUOCAUISTI: euocasti ‖ 420. em (*sic A*) *vel* hem ‖ 422. TE: te esse | promisisti (*sic A*) *vel* promisti ‖ 423. Vt ego (*sic A*) *vel* Vt ego ut ‖ 424. *om A* | I adducet estis *vel* Adducet estis ‖ 425. et ornamentis: TORMẸṆTIS | meis (*sic A*) *vel* miis ‖ 427. FUGIOMEUMEST ‖ 428. EFFEXIS: et fexis (*corr Bo*) ‖

⟨AG.⟩ Vt nón ego te hodie — MI. Abí modo. AG. emittám manu?
⟨MI.⟩ I módo. AG. Non hercle mérear — MI. Oh — AG. Vah. MI. Ábi modo.
AG. Quantum Ácheruntest mórtuorum — MI. Etiámne abis?
⟨AG.⟩ Neque quántum aqua⟨i⟩st ín mari — MI. Abitúrun es?
⟨AG.⟩ Neque núbis omnes quántumst — MI. Pergin pérgere?
AG. Neque stéllae in caelo — MI. Pérgin auris túndere?
⟨AG.⟩ Neque hóc neque illuc néque — enimuero sério —
Neque hércle uero — quíd opust uerbis? quíppini?
Quod úno uerbo — dícere hic quidueís licet —
Neque hércle uero sério — scin quómodo?
Ita mé di amabunt — uín bona dicám fide?
Quod híc inter nos líceat — ita me Iúppiter —
Scin quám? — uidetur. — crédin quod ego fábuler?
MI. Si néqueo facere ut ábeas, egomet ábiero.
Nam istí quidem hercle orátioni | Oédipo
Opust cóniectore, quí Sphingi interprés fuit.
AG. Illic hínc iratus ábiit. nunc mihi caútiost
Ne meámet culpa méo amori obiexím moram.
Ibo átque arcessam téstis: quando amór iubet
Me oboédientem | ésse seruo líberum.

---

430. AG. *pro* ⌗ *Ca* | MEREAR: meream | ⌗ oh ⌗ uah ⌗ *etiam A*: *pers restituimus* || 431. ACHAERUNTEST || 432. AQUAST: aqua est *vel* est aqua: *corr Pareus* | MARE | ABITURUNES: abiturusne es || 433. NUBISOMNES: nubes omnes *vel* nubes | PERGINC || 435. ILLUD || 436. OPUS: opus si || 439. BONAM || 440. LICET || 441. UIDETUR: uide tu || 442. ABIERO: abireo *vel* abire || 443. ORATIONIOEDIPO (*item Priscianus*): orationi oedippo || 446. meamet (*sic A*) *vel* meam || 447. iubet (*sic A*) *vel* lubet || 449. Me (*sic A*) *vel* Meo ||

LYCVS. ANTAMOENIDES
LENO MILES

LY. Di illum ínfelicent ómnes qui post húnc diem
Leno úllam Veneri umquam ímmolarit hóstiam,
Quiue úllum turis gránum sacruficáuerit.
Nam ego hódie infelix deís meis iratíssumis
Sex ímmolaui | ágnos nec potuí tamen
Propítiam Venerem fácere uti | essét mihi.
Quoniám litare néqueo |, abi⟨i⟩ illim ílico
Irátus: uotui | éxta prosicárier.
[Neque ea †picere uólui: quoniam nón bona
Harúspex dixit, déam esse indignam crédidi.]
Eo pácto auarae Véneri pulcre adií manum.
Quando íd quod sat erat sátis habere nóluit,
Ego paússam feci. síc ago, sic mé decet.
Ego fáxo posthac deí deaeque céteri
Conténtiores máge erunt atque auidí minus,
Quom scíbunt Veneri ut ádierit lenó manum.
Condígne haruspex, nón homo trióboli,
Omníbus in extis aí[e]bat portendí mihi
Malúm damnumque et deós esse iratós mihi.
Quid eí diuini aut húmani aequomst crédere?
Miná mihi argenti dóno postillá datast.
Sed, quaéso, ubinam illic réstitit milés, modo
Quei hanc míhi donauit, quem égo uocaui ad prándium?
Sed éccum incedit. AN. Íta ut occepi dícere,

---

449. Di (*sic A*) *vel* Si (Dii *Nonius*) || 451. QUIULLUMTHURIS || 452. MEIS *ex* MEI | iratissumis (*sic A*) *vel* iratissumus || 454. uti esset: UTESSET || 456ª. UOLUI | prosicarier (*sic A*) *vel* prositarier || 456ᵇᶜ. *om A* | picere *vel* aspicere || 459. PAUSSAM: pausam || 461. MAGERUNTATQ·AUIDIUIMINUS || 462. Cum (*sic A*) *vel* Qum || 463. *versus post 471 extat in A* || 464. *del Guy* || 466. haud: ATQ· (*corr Pius*) | AEQUO(m)ST: aequom si *vel* aecum si | CREDERE: crederet || 467. dono (*sic A*) *vel* dona || 468. *dist Ri* ||

Lenúlle, de illac púgna pentetrónica,
Quom séxaginta mília hominum unó die
Voláticorum mánibus occidí meis.
LY. [E]Voláticorum | hóminum? AN. Ita deicó quidem.
LY. An ópsecro usquam súnt homines uolátici?
AN. Fuére: uerum ego ínterfeci. LY. Quómodo
Potuísti? AN. Dicam: uíscum legioní dedi
Fundásque: eo praesternébant folia fárferi.
LY. Quoi reí? AN. Ne ad fundas †uiscus adhaerésceret.
LY. Perge: óptume hercle périuras. quid póstea?
AN. In fúndas uisci indébant grandiculós globos:
Eo illós uolantis iússi funditárier.
Quid múlta uerba? quémquem uisco offénderant,
Tam crébri ad terram | áccidebant quám pira.
Vt quísque acciderat, eúm necabam | ílico
Per cérebrum pinna suá sibi quasi túrturem.
LY. Si hercle ístuc umquam fáctumst, tum me Iúppiter
Faciát ut semper sácruficem nec umquám litem.
AN. An mi haéc non credis? LY. Crédo ut mi aequomst crédier.
AN. Age eámus intro. dum éxta referuntúr, uolo
Narráre tibi etiam únam pugnam. LY. Níl moror.

---

471. LENULLO: Lennutte *vel* Lenuite (*corr ex Prisciano et membr. Turn.*) | ILLA (*item Priscianus*) | pentethronnica *membr. Turn.* || 472. *cf. ad v. 463* | QUOM: Quo | sexaginta milia (*sic A, sed* MILLIA) *vel* sexaginta || 473. occidi meis (*sic A*) *vel* occidimus || 474. Euolaticorum (*item A, sed* Ė) || 475. UOLATICI: uiatici || 478. praesternebant (*sic A*) *vel* prosternebant || 479. CUI: Qui | *secuntur in B v. 547—608* || 480. QUID: quip *vel* qui || 481. UISCLINDEBANT: uis uindebant: *corr Gru* | globos (*sic A*) *vel* glouos || 482. EOS: Ego: *corr Ca* | iussi (*sic A*) *vel* iussit || 483 sq. *versum vacuum habet B post h. v.* || 485. TAM(crebri)AD: Tam crebi ad (*vel* crebrit) | AECIDEBANT || 486. necabam (*sic A*) *vel* negabam || 487. cerebrum (*sic A*) *vel* gerebrum || 489. Faciam *Nonius* | neque umquam *Nonius* || 490. AEQUMS(t): est aecum (*vel* aequum) | CREDERE || 491. AN. *add D* | REFERANTUR || 492. LY. *D* (# *B*) ||

AN. Auscúlta. LY. Non hercle aúscultabo. AN. Quó modo?
Colaphís quidem hercle tuóm iam dilidám caput,
Nisi aút auscultas aút is in malám crucem.
LY. Malám crucem ibo pótius. AN. Certumnést tibi?
LY. Certúm. AN. Tum tu igitur dié bono , Aphrodísiis,
Addíce tuam mihi méretricem minúsculam.
LY. Ita rés diuina míhi fuit: res sérias
Omnís extollo ex hóc die in aliúm diem.
Proféstos festos hábeam decretúmst mihi.
Nunc hínc eamus íntro. sequere hac mé. AN. Sequor:
In húnc diem iam túos sum mercennárius.

AGORASTOCLES. ADVOCATI
ADVLESCENS

AG. Ita me di ament, tárdo amico níl[i] est quicquam inaéquius,
Praésertim homini amánti qui quicquíd agit properat ómnia.
Sícut ego hos duco áduocatos, hómines spissigradíssumos,
Tárdiores quám corbitae súnt in tranquilló mari.
Atque equidem hercle dédita opera amícos fugitauí senes:
Scí[e]bam aetati tárdiores, métui meo amorí moram.

493 sq. auscultabo — hercle *solus habet A* | DILIDAM: elidam || 495. NISIAUT: Nisi || 496. POTIUSCERTUMNEST || 497. APHRODISIIS: aphrodiis || 498. tuam *(sic A) vel* tuum || 500. ex hoc *(item Nonius)*: HOC || 501. Profectos: *corr Scal* || 502. intro *vel* inro || 504. ament *vel* antent || 505. que: *corr B* || 506. aduocatos *vel* duccatos | spissigradissimos *vel* spissi grandissimus || 507. corditae: *corr ex Nonio* | sunt et in *Nonius* || 508. hercle dedita *vel* haec edita | fugitaui *vel* fugit aut || 509. *del Muretus* | tardiores *vel lac* ||

Néquiquam hos procós mihi elegi lóripedis, tardíssumos.
Quín si ituri hodie éstis, ite aut íte hinc in malám crucem.
Sícine oportet íre amicos hómini amanti operám datum?
Nam ístequidem gradús succretust críbro pollinário:
Nísi cum pedicis cóndidicistis ís⟨t⟩oc grassarí gradu.
ADV. Heús tu, quamquam nós uidemur tíbi plebeii et paúperes,
Sí nec recte dícis nobis díues de summó loco,
Díuitem audactér solemus máctare infortúnio.
Néc tibi nos obníxi[i] sumus istúc, quid tu ames aut óderis.
Quom árgentum pro cápite dedimus, nóstrum dedimus, nón tuom.
Líberos nos ésse oportet: nós te nili péndimus:
Né tuo nos amóri seruos [tuos] ésse addictos cénseas.
Líberos hominés per urbem módico magis par ést gradu
Íre: seruile ésse duco féstinantem cúrrere.
Praésertim in re pópuli placida atque ínterfectis hóstibus
Nón decet tumúltuari. séd si properabás magis,
Prídie nos te áduocatos húc duxisse opórtuit.
Né tu opinere, haúd quisquam hodie nóstrum curret pér uias
Néque nos populus pró cerritis ínsectabit lápidibus.
AG. Át si ad prandiúm me in aedem uós dixissem dúcere,

---

511. hodie estis *vel* estis hodie | ite audite ‖ 512. operam *vel* operãm ‖ 514. condidicisti (*vel* conde dicisti) sis occrassari: *corr Lamb* ‖ 515. AG. *praem B* ‖ 516. Si nec *vel* Sinet summo *vel* suum mo ‖ 517. audacter *vel* aucdacter ‖ 518. obnixii *vel* obnoxii: *correximus* ‖ 521. *del Py* ‖ 522. per urbem *vel* perturbem ‖ 523. seruile *vel* seruili ‖ 525. tumultuari sed *vel* tumultuaris et ‖ 529. Ad | si uocassem uos in aedem ad prandium *Isidorus* ‖

Vínceretis céruom cursu uél grallatorém gradu.
Núnc uos quia mihi áduocatos díxi et testis dúcere,
Pódagrosi estis ác uicistis cócleam tarditúdine.
⟨ADV.⟩ Án uero non iústa causast quó⟨r⟩ curratur céleriter,
[ADV.] Ýbi bibas, edás de alieno quántum uelis usque ádfatim,
Quód tu inuitus númquam reddas dómino, de qu⟨o⟩io éderis?
Séd tamen cum eó cum quiqui quámquam sumus paupérculi,
Ést domi quod edímus: ne nos tám contemptim cónteras.
Quícquid est pauxíllulum illuc nóstrum †id omne íntus est:
Néque nos quemquam flágitamus néque nos quisquam flágitat.
Tuá causa nemó nostrorumst suós rupturus rámites.
AG. Nímis iracundi éstis: equidem haec uóbis dixi pér iocum.
ADV. Pér iocum itidem dícta[m] habeto, quaé nos tibi respóndimus.
AG. Óbsecro hercle operám celocem hanc míhi, ne corbitám date.
Áttrepidate sáltem: nam uos ádproperare haud póstulo.

---

530. ceruum cursu uel (*vel* el: *aut* uel *aut* et *membr. Turn.*): circumcurso uel *Varro,* cursu ceruas et *Festus* | clabatorem (clauatorem *membr. Turn.*) *vel* glabatorem: *corr ex Festo et Varrone* (gralatorem) ‖ 532. Quodagrosi estis cocleas *Nonius* | tarditune: *corr ex Nonio* ‖ 533. Ad: *corr Dousa* | iusta *vel* iuxta | *add Ri* | celeriter *vel* celiriter ‖ 534. edas *vel* et das | quantum uelis *vel* quantum ‖ 535. quio *vel* quo: *corr Bergkius* ‖ 536. quo meo quom quiqui *vel* quo meo cum cui ‖ 537. nos tam *vel* nostram | contemptim *om Nonius* ‖ 538. pauxillulum *vel* pauxillum ‖ 540. nostrorum si: nostrum est *Nonius* | ramices *Nonius* ‖ 542. dictum: *corr Ri* ‖ 543. uelocem: *corr ex Nonio* | nec *Nonius* ‖ 544. At trepidate *vel* Attrepitate | adproperare *vel* adprobare ‖

ADV. Síquid tu placide ótioseque ágere uis, operám damus:
Sí properas, cursóres meliust te áduocatos dúcere.
AG. Scítis, rem narráui uobis, quód uostra opera mi ópus siet,
Dé lenone hoc quí me amantem lúdificatur tám diu:
Eí paratae ut sínt insidiae de aúro et de seruó meo.
ADV. Ómnia istaec scímus iam nos, si hí spectatorés sciant.
Hórunc hi[n]c nunc caúsa haec agitur spéctatorum fábula:
Hós te satius ést docere ut, quándo agas, quid agá[n]s sciant.
Nós tu ne curássis: scimus rem ómnem, quippe omnés simul
Dídicimus tecum úna, ut respondére possimús tibi.
AG. Íta profectost. séd agite igitur, út sciam uos scíre, rem
Éxpedite et míhi quae uobis dúdum dixi dícite.
ADV. Ítane temptas án sciamus? nón meminisse nós [t]ratu's,
Quó modo trecéntos Philippos Cóllabisco uílico
Déderis, quos deférret huc ad lénonem inimicúm tuom,
Ísque se ut adsimuláret peregrinum [esse] áliunde ex alio óppido,
Ýbi is detulerit, tu eó quaesitum séruom aduent⟨ar⟩és tuom
Qúm pecuniá. AG. Meministis mémoriter: seruástis me.
ADV. Ílle negabit: Mílphionem quaéri censebít tuom.
Íd duplicabit ómne furtum: léno addicetúr tibi.

---

546. melius si || 547—608. *cf. ad v. 479* || 547. operamini || 550. istaec *vel* staec | hi spectatores *vel* his peccatores || 551. Horunt *vel* Horum: *corr Ca* | *del Py* | haec agitur *vel* agitur haec || 552. agant sciant: *corr Ac* || 554. Dedicimus || 555. sed *vel* e set | ADV. *ante* igitur D^2 | ut *vel* ui || 557. nostratus *vel* nostra: *del Ca, corr Ri* || 560. *del Bo* || 561. *add Sey* || 562. Cum pecunia *vel* Qum penicunia || 564. duplicabit *vel* dublicabit ||

Ád eam rem nos ésse <t>estis uís tibi. <AG.> Tenétis rem.
ADV. Víx quidem hercle | — íta pauxillast — dígitulis primóribus.
AG. (Hóc cito et cursímst agendum. própera iam quantúm potest.
ADV. Béne uale igitur. te áduocatos mélius<t> celeris dúcere:
Tárdi sumus nos. AG. Óptume itis, péssume hercle dícitis.
Quín etiam decíderint uobis fémina | in talós uelim.
ADV. Át edepol nos tíbi | in lumbos línguam atque oculos ín solum.
AG. Héia, hau uostrumst íracundos ésse quod dixí ioco.
ADV. Néc tuom quidémst amicis pér iocum iniusté loqui.
AG. Míttite istaec. quíd uelim uos, scítis. ADV. Cállemús probe:
Lénonem ut periúrum perdas, íd studes. AG. Tenétis rem.)
Eúge opportune égrediuntur Mílphio una et uílicus.
Básilice exornátus cedit ét fabre ad falláciam.

567—575. *secl Weisius* ‖ 568. aduocatus | *add Ri* ‖ 571. At *vel* A ‖ 572. (eiaha)U: Heia haud (*vel* aut) ‖ 573. NE ‖ 574. MIṬTẸIṢṬẸÇ | uelim uos: UELIMUS: *dist Bent* ‖ 575. Lenonem (*sic A*) *vel* Leonem | ut periurum (*sic A*) *vel* periurum ut | studes (*sic A, ut vid*) *vel* studeas | ADV. *B* ‖ 576. EUÇEOPPORTUNE: Ecce oportune ‖ 577. BASSILICE | ÇẸḌỊṬ: incedit ‖

MILPHIO. SERVOS **COLLABISCVS.** VILICVS **AGORASTOCLES.** ADVLESCENS
ADVOCATI

MI. Iám tenes praecépta in corde? CO. Púlcre. MI. Vide sis cálleas.
CO. Quíd opust uerbis? cállum aprugnum cállere aeque nón sinam.
MI. Fác modo ut condócta tibi sint dícta ad hanc falláciam.
CO. Quín edepol condóctior sum quám tragoedi aut cómici.
MI. Próbus homost. AG. Adeámus propius. ádsunt testes. MI. Tót quidem
Nón potuisti addúcere homines mágis ad hanc rem idóneos:
Nam ístorum nullús nefastust, cómitiales súnt meri:
Íbi habitant, ibi eós conspicias quám praetorem saépius:
Hódie iuris dóctiores nón sunt qui lités creant,
Quam hí sunt qui, si níl est quicum lítigent, lités emunt.
ADV. Deí te perdant. MI. Vós quidem hercle. cúm eo cum quiquí tamen
Ét bene et benígne facitis, quóm ero amanti operám datis.
Séd isti iam sciúnt negoti quíd sit? AG. Omne in órdine.

---

579. OPUST: opus si (opus *Nonius*) | UERB(is#) | (ap`ṚṲ-(g)ṆṲ(m) (aprunum *Nonius*): apugnum (*cf. Pers. 305*) ‖ 580 sq. condocta *et* condoctior (*sic A et membr. Turn.*) *vel* conducta *et* conductior | tragoedi aut (*sic A*) *vel* ut tragoedia ‖ 582. Probus (*sic A*) *vel* Brobus | (ADEAM)US: adeam | PRO(PIUS): proprius (*corr D*) | TESTESTOT (*ut vid*) ‖ 586. Hodie iuris (*sic A*) *vel* Hodie | coctiores ‖ 587. QUICUMLITIGENTLITẸSEMUNT: litium lites semunt ‖ 588. CUMẸỌḌUM: quo meo quom (*vel* quum): *cf. 536* 590. OMNEIN: omnem in | ordine: ORDINEM ‖

MI. Túm uos animum aduórtite igitur. húnc uos lenoném Lycum
Nóuistis? ADV. Facile. CO. Át pol ego eum quá sit facie néscio:
Eúm mihi uolo démonstretis hóminem. ADV. Nos curábimus.
Sátis praeceptumst. AG. Híc trecentos númmos numeratós habet.
ADV. Érgo nos inspícere oportet ístuc aurum, Agorástocles,
Ýt sciamus quíd dicamus móx pro testimónio.
CO. Agite inspicite. ADV. Aurúmst profecto hic, spéctatores, cómicum:
Mácerato hoc píngues fiunt aúro in barbariá boues.
Vérum ad hanc rem agúndam Philippumst: íta nos adsimulábimus.
CO. Séd ita adsimulatóte, quasi ego sím peregrinus. ADV. Scílicet.
Ét quidem quasi tú nobiscum aduéniens hodie oráueris,
Líberum ut commóstraremus tíbi locum et uoluptárium,
Ýbi ames, potes, pérgraecere. CO. Eu édepol mortalés malos.
AG. Égo enim docui. MI. Quís te porro? CO. Agite íntro abite, Agorástocles,
Ne híc uos mecum cónspicetur léno neu falláciae
Praépedimentum óbiciatur. AG. Híc homo sapientér sapit.
Fácite quod iubét. [h]abeamus. [s]ét uos: satis dictúmst. ⟨ADV.⟩ Abi.

592. MI. At *B* || 593. MIHIUOLO: uolo mihi || 594. PRAECEPTUMST: praeceptum || 595. agorastocles (*sic A*) *vel* agorastodes || 597. HICSPECTATORES: spectatores || 599. AB | AGUNDUMESTPHILIPPUMEST | ADSIMULEMUS || 601. ADUENIENSORAUERIS || 602. COMMOSTRAREMUS: commonstraremus | UOLTARIUM || 603. pergraecere (*sic A*) *vel* pergere | Eu edepol: EDEPOL || 604. agorastocles *vel* agorastodes || 606. homo *vel* domo || 607. lubet: *corr Ald* | s *del Sey* ||

AG. Ábeo. quaeso, di ímmortales — ADV. Quín abis? AG. Abeó. MI. Sapis.
CO. Śt, tace. ADV. Quid est? CO. Fores haé fecerunt mágnum flagitiúm modo.
ADV. Quíd ⟨id⟩ est flagití? CO. Crepuerunt cláre. ADV. Di te pérduint.
Póne nos recéde. CO. Fiat. ADV. Nós priores íbimus.
CO. Fáciunt scurrae quód consue[ue]runt: póne sese hominés locant.
ADV. Íllic homost qui egréditur leno. CO. Bónus est: nam similís malist.
Iám nunc ego illi⟨c⟩ égredienti sánguinem exsugám procul.

LYCVS. ADVOCATI. COLLABISCVS
LENO VILICVS

LY. Iam isto[c] égo reuortar, míles: conuiuás uolo
Rep[p]eríre nobis cómmodos, qui uná sient.
Intéribi attulerint éxta, atque eadem múlieres
Iam ab ré diuina, crédo, apparebúnt domi.
Sed quíd huc tantum hominum incédunt? ecquidnam ádferunt?
Et ílle chlamydatus quísnamst qui sequitúr procul?
ADV. Aetóli ciues té salutamús, Lyce:
Quamquam hánc salutem férimus inuití tibi.
[Et quamquam bene uolumus leniter lenonibus.] 622b

608. *distinximus* | *cf. ad v. 479* || 609. Si: *corr Ca* | AG. Fores | hae fecerunt *vel* hi fecerint || 610. *add Ac* | perduint *vel* perdiunt || 612. Faciunt *vel* Faciun | *del Py* | pone sese *vel* pones esse || 613. similis malus est *vel* similis est: *corr Ri* | 614. *add Ri* || 615. istuc: *corr Stu* | reuortar *vel* reuotar || 616. *del D* | qui una *vel* una || 617. attulerint *vel* attulerunt || 618. rediuiua || 619. ec (*vel* et) quidnam || 620. chlamidatus *vel* clamidatus | sequetur | 622b. *secl Bent: cf. v. 639* ||

LY. Fortúnati omnes sítis: quod certó scio
Nec fóre nec Fortunam íd situram fíeri.
ADV. Istic ést thensaurus stúltis in linguá situs,
Vt quaéstui habeant mále loqui melióribus.
⟨LY.⟩ Viám qui nescit quá deueniat ád mare,
Eum opórtet amnem quaérere comitém sibi.
Ego mále loquendi uóbis nesciuí uiam:
Nunc uós mihi amnes éstis: uos certúmst sequi.
Si béne dicetis, uóstra ripa uós sequar:
Si mále dicetis, uóstro gradiar límite.
ADV. Maló bene facere tántumdemst perículum
Quantúm bono male fácere. LY. Qui[d] ueró? ADV. Scies.
Malo síquid bene faciás, id beneficium ínterit:
Bonó siquid male fácias, aetatem éxpetit.
⟨LY.⟩ Facéte dictum. séd quid istuc ad me áttinet?
⟨ADV.⟩ Quia nós honoris tuí causa ad te uénimus,
Quamquám bene uolumus léniter lenónibus.
LY. Siquíd boni adportátis, habeo grátiam.
ADV. Boní de nostro tíbi nec ferimus néc damus
Neque póllicemur néque adeo uolumús datum.
⟨LY.⟩ Credo hércle uobeis: íta uostrast benígnitas.
[LY.] Sed quíd nunc uoltis? ADV. Húnc chlamydatum quém uides,
Ei Márs iratust. CO. Cápiti uostro istúc quidem.
ADV. Nunc húnc, Lyce, ad te díripiundum addúcimus.
⟨CO.⟩ Cum praéda hic hodie incédet uenatór domum:

624. forenet *vel* fore et: *corr Py* | situram *vel* sisaturam *vel* s//itaturam || 625. stultis in lingua situs *vel* stultis || 626. loqui *vel* loqui loqui || 627. *add Ald* || 633. tandundem si *vel* tantunde si || 635. bene: MALỊ | id beneficium interit: AETATEṂEXPETIT (*cf. 636*) || 636. QUIDĖMALỊ | EXPETIS || 637. Facete (*sic A*) *vel* Facite || 638. ATTE: huc ad te || 639. *cf. 622*[b] || 640. ADPORTASTIS || 641. DAMUS: damus tibi || 642. Neque: NECQ· || 643. ita (*sic A*) *vel* itae | uestra est (*sic A*) *vel* ūrā || 644. UOLTISHUNC | chlamydatum (*sic A*) *vel* clamidatum || 646. NUNCHUNC: Hunc nunc || 647. *add Ac* | PRAEDA: raeda incedet (*sic A*) *vel* incedit ||

Canés compellunt ín plagas lepidé *λύκον*.
LY. Quis hic ést? ADV. Nescimus nós quidem istum quí siet:
Nisi dúdum mane ut ád portum procéssimus,
Atque ístum e naui | éxeuntem onerária
Vidémus. adiit ád nos extemplo éxiens:
Salútat, respondémus. CO. Mortalís malos:
Vt íngrediuntur dócte in sycophántiam.
LY. Quid deínde? ADV. Sermonem íbi nobiscum cópulat.
Ait sé peregrinum esse, húius ignarum óppidi:
Locúm sibi uelle líberum praebérier,
Vbi néquam faciat. nós hominem ad te addúximus:
Tu, seí te dei amant, áge[re] tuam rem: occásiost.
LY. Itane íllest cupiens? ADV. Aúrum habet. LY. Praeda haéc meast.
ADV. Potáre, amare uólt. LY. Locum lepidúm dabo.
ADV. At enim híc clam furtim | ésse uolt, nequís sciat
Neue árbiter sit. nam híc latro in Spartá fuit,
Vtquidem ípse nobeis díxit, apud regem Attalum:
Inde núnc aufugit, quóniam capitur óppidum.
CO. Nimis lépide de latróne, de Sparta óptume.
LY. Di deaéque uobis múlta bona dent, quóm mihi
Et béne praecipitis ét bonam praedám datis.
ADV. Immo, út ipse nobis díxit, quo accur[r]és magis,
Trecéntos nummos Phílippos portat praésidi.

---

648. LUPUM: lycum (*correximus*) || 649. QUIDEMISTUM: istum quidem | qui (*sic A*) *vel* que || 650. MANE: a mane || 651. exeuntem (*sic A*) *vel* exiuntem || 655. ibi nobiscum (*sic A*) *vel* nobiscum ibi | COPULAT: copulant || 656. Ait (*sic A*) *vel* Agit | ignarum (*sic A*) *vel* signarum || 658. FACIAT: faciet || 659. *del Ac* || 660. meast (*sic A*) *vel* me east || 661. UOLT: uoli || 662. clam furtim (*sic A*) *vel* furtim | UOLT: uoli | SCIAT: sciant || 663. SPARTA: siparta || 665. Inde nunc: INDE || 667. uobis (*sic A*) *vel* uobis uobis || 670. praesibi (*etiam A*): *corr Gul* ||

LY. Rex súm, si ego illum hodie ád me⟨d⟩ hominem adléxero.
⟨ADV.⟩ Quin hícquidem tuos est. LY. Ópsecro hercle, hortámini,
Vt déuortatur ád me in hospitium óptumum.
ADV. Neque nós hortari néque dehortarí decet
Hominém peregrinum: tuám rem tu ages, sí sapis.
Nos tíbi palumbem ad áream usque addúximus:
Nunc té illum melius t⟨e⟩ cápere, si captum ésse uis.
CO. Iamne ítis? quid, quod uóbeis mandaui, hóspites?
ADV. Cum illóc te meliust tuám rem ⟨ ⟩, adulescéns, loqui:
Illic ést ad istas rés probus quas quaéritas.
CO. Vidére equidem uos uéllem, quom huic aurúm darem.
ADV. Illínc procul nos ístuc inspectábimus.
CO. Bonám dedistis míhi operam. LY. It ad mé lucrum.
CO. Illúd quidem, quorsum ásinus caedit cálcibus.
LY. Blande hóminem compellábo ⟨ ⟩. hospes hóspitem
Salútat: saluom te áduenire gaúdeo.
CO. Multá tibi dei dent bóna, quom me saluom ésse uis.
LY. Hospítium te aiunt quaéritare. CO. Quaérito.
⟨LY.⟩ Ita illí dixerunt quei hínc a me abierúnt modo,
†Te quaeritare a muscis. CO. Ah, minume géntium.
LY. Quid itá? CO. Quia, ⟨a⟩ muscis sí mihi hospitium quaérerem,
Aduéniens irem in cárcerem rectá uia.
Ego íd quaero hospitium, úbi ego curer móllius,

671. hodie ad me: HODIE: *add Ri* | ADLEXERO: mallexero ‖ 672. tuus ‡ est: TUUSSUM ‡ | hortamini (*sic A*) *vel* horta mihi ‖ 675. hominem (*sic A*) *vel* hominum ‖ 676. USQUAE ‖ 677. *add Ri* | CAPTUM castum ‖ 679. cum (*sic A*) *vel* Quom | illoc (*sic A*) *vel* illuc | MELIUST: melius ‖ 682. ILLIC ‖ 686. ‡ SALUOM ‖ 687. QUOM: cum *vel* quo ‖ 688. HOS pit UM (*ut vid*) ‖ 690. AHMINIME: minime ‖ 692. IREM: huc irem ‖ 693. HOSPITIUM: hostium ‖

Quam régi Antiocho | óculi curarí solent.
LY. Edepól ne tibi illud póssum festinóm dare,
Siquidém potes esse té pati in lepidó loco,
In lécto lepide stráto, et lepidam múlierem
Compléxum contractáre. CO. Is, lenó, uiam.
LY. Vbi tú Leucadio, Lésbio, Thasió, Chio,
Vetustáte uino edéntulo aetatem ínriges.
Ibi égo te replebo úsque unguentum c⟨h⟩eúmatis.
Quid múlta uerba? fáciam, ubi tu láueris,
Ibi ut bálniator fáciat unguentáriam.
Sed haéc latrocinántur quae ego dixi ómnia.
CO. Quid itá? LY. Quia aurum póscunt praesentárium.
CO. Quin hércle accipere tú non mauis quam égo dare.
⟨ADV.⟩ Quid, si éuocemus húc foras Agorástoclem,
Vt ípsus testis sít sibi certíssumus?
Heus tú, qui furem cáptas, egredere ócius,
Vt túte inspectes aúrum lenoní dare.

694. oculi curari (*sic A*) *vel* curari ‖ 695. illum possum (*sic A*) *vel* possum illum ‖ 696. ESSETE: esse ‖ 697. STRATOET: strato ‖ 698. CONTRECTARE ‖ 699. LESBIO: losbio *vel* lespia *vel* lebia | thasio (*sic A*) *vel* thassio *vel* t hassio | CHIO: choo ‖ 701. IBIEGO: Ibi | GEUMATIS: egeumatis: *corr Ri duce Ca* ‖ 702. LAUERES ‖ 703. BALNIATOR: balneator ‖ 706. QUIN: Qui | tu non mauis (*sic A*) *vel* tuo ° manuis | dare (*sic A*) *vel* darem | *post hunc v. sequitur v. 720 in BCD, suo loco recurrens, post v.* 707 *v. 720. 730 in A* ‖ 707. huc foras (*sic A*) *vel* foras huc | agorastoclem (*sic A*) *vel* agorastoclen ‖ 708. IPSUS: Ipse | CERTISSUMUS: certissimus *vel* certi sumus ‖ 709. qui furem *vel* quis tu rem ‖

AGORASTOCLES. ADVLESCENS **ADVOCATI.** **COLLABISCVS.** VILICVS **LYCVS** LENO

AG. Quid ést? quid uoltis, téstes? ADV. Specta ad déxteram:
Tuos séruos aurum | ípsi lenoní dabit.
CO. Age áccipe hoc sis: heíc sunt numerati aúrei
Trecénti nummi quí uocantur Phílipp⟨e⟩i.
Hinc mé procura: própere hosce apsumí uolo.
LY. Edepól fecisti pródigum promúm tibi.
Age eámus intro. CO. Té sequor. LY. Age age ámbula:
Ibí quae relicua ália fabulábimur.
CO. Eadém narrabo tíbi res Spartiáticas.
LY. Quin séquere me intro. CO. Dúc me intro: addictúm tenes.
AG. Quid núnc mihi auctores éstis? ADV. Vt frugí sies.
AG. Quid, si ánimus esse nón sinit? ADV. Esto út sinit.
AG. Vidístis, leno quom aúrum accepit? ADV. Vídimus.
AG. Eum uós meum esse séruom scitis? ADV. Scí⟨ui⟩mus.
AG. Rem aduórsus populi †saepe leges? ADV. Scíuimus.
AG. Em istaéc uolo ergo uós commeminisse ómnia
Mox quom ád praetorem | úsus ueniet. ADV. Méminimus.

---

712. dabat: *corr Py* ‖ 713. sis se ic ‖ 714. *add Py* ‖ 715. propere *vel* propera ‖ 716. prodigum *vel* prodigium ‖ 718. Ibique: *corr Gul* ‖ 719. spartiaticas *vel* spartiacas ‖ 720. *cf. ad 706* | intro CO. Duc me ergo (*vel* ergo me) intro addictum tenes (*ita post 706*) *vel* ergo CO. Abduc me intro addictum tenes: INTRODUCMEERGOINTRO ‖ 721. spes ‖ 724. *add Ca* ‖ 726. Em (*sic Charisius*) *vel* Hem | ego uos meminisse *Charisius* ‖ 727. meminimus *vel* memiminimus ‖

AG. Quid, sí recenti re aédis pultem? ADV. Cénseo.
AG. Si púltem, non reclúdet? ADV. Panem frángito.
AG. Si exíerit leno, cénsen[t] hominem intérrogem,
Meus séruos [si] ad eum uéneritne? ADV. Quíppini?
AG. Cum aurí ducentis númmis Philippis? ADV.
Quíppini?
AG. Ibi extémplo leno errábit. ADV. Qua de ré?
AG. Rogas?
Quia céntum nummis mínus dice[re]tur. ADV. Béne
putas.
AG. Aliúm censebit quaéritari. ADV. Scílicet.
AG. Extémplo denegábit. ADV. Iuratús quidem.
AG. Homo fúrti sese adstrínget — ADV. Hau dubium
íd quidemst.
AG. Quantúmquantum ad eum erít delatum. ADV.
Quíppini?
AG. Ibo ét pultabo iánuam? ADV. Ita, quíppini?
AG. Diéspiter uos pérduit. ADV. Te quíppini?
AG. Tacéndi tempus ést: nam crepuerúnt fores.
Forás egredier uídeo lenoném Lycum.
Adéste quaeso. ADV. Quíppini? †si uoles
Operíre capita, né nos leno nóuerit,
Qui illí malae [i]rei tántae fuimus ínlices.

---

730. *cf. ad 706* | censent *vel* censerit (*corr Bo*): QUIDTUM || 731. si *vel* i: *del Ri* || 732. Quom *vel* Cum || 733. errabit *vel* cerrabit || 734. *del Pius* || 737. furtis est *vel* furtis es: *corr Pareus* | adstringit: *distinximus* | hau *vel* haud *vel* aud | quid est *vel* quidem: *corr Ca* || 739 sq. *inv libri: trai Ac* | *distinximus* || 742. egredier *vel* egredietur || 744. nouerit *vel* # rit || 745. Qui *vel* cui: quid *Nonius* | malae ire it ante: tantae rei *Nonius* (*corr Ca*) | fumus inlix *Nonius* ||

LYCVS. AGORASTOCLES. ADVOCATI
LENO ADVLESCENS

LY. Suspéndant omnes núnciam se harúspices,
Quam ego íllis posthac quód loquantur créduam:
Qui in ré diuina dúdum dicebánt mihi
Malúm damnumque máxumum porténdier:
Is éxplicaui meám rem postillá lucro.
AG. Saluós sis, leno. LY. Deí te ament, Agorástocles.
AG. Magis mé benigne núnc salutas quam ántidhac.
LY. Tranquíllitas euénit, quasi naui ín mari.
[LY.] Vtquómquest uentus, éxim uelum uórtitur.
AG. Valént apud te quós uolo? atque haud té uolo.
LY. Valént ut postulátumst: uerum nón tibi.
AG. Mitte ád me, si audes, hódie Adelphasiúm tuam
Die fésto celebri nóbilique Aphrodísiis.
LY. Calidúm prandisti prándium hodie? díc mihi.
AG. Quid iám? LY. Quia os nunc frígefactas, quóm rogas.
AG. Hoc áge sis, leno. séruom esse audiuí meum
Apúd te. LY. Apud me? númquam factum réperies.
AG. Mentíre: nam ad te uénit aurumque áttulit.
Ita míhi renuntiátumst quibus credó satis.
⟨LY.⟩ Malus és: captatum me áduenis cum téstibus.
Tuórum apud me némost nec quicquám tui.
AG. Meméntote illud, áduocati. ADV. Méminimus.
⟨LY.⟩ Hahahé, iam teneo quíd sit: perspexí modo.

746. SESE ‖ 747. ego illis posthac (*sic A*) *vel* ego post hęc (a) ‖ 750. EXPLICAUIT | postilla (*sic A*) *vel* post illam ‖ 753. EUENET | QUASINAUT: quast naui ‖ 754. UTQUOMQ·UENTUS ‖ 755. UALENT: Valeant ‖ 756. Valent (*sic A*) *vel* ualeant | POSTULANT(UM)EST: postulatum si ‖ 760. OS: hos ‖ 762. apud me (*sic A*) *vel* aput | REPERIES: repperies ‖ 763. AURUMQ·: maurumque ‖ 765. MALUSEST | aduenit *vel* aduenis (*sic A*) | cum (*sic A*) *vel* qum ‖ 766. NEMOST: nemo est *vel* nemo ‖ 767. IL(lu)D: illuc ‖ 768. HAHE | PERSPEXI: perspexit *vel* perpexit ‖

Hi qui íllum dudum cónciliauerúnt mihi
Peregrínum Spartanum, íd nunc [h]is cerebrum úritur,
Me esse hós trecentos Phílippos facturúm lucri:
Nunc húnc inimicum quía esse sciuerúnt mihi,
Eum ádlegarunt, suóm qui seruom díceret
Cum auro ésse apud me. cómpositast fallácia,
Vt eó me priuent átque inter se díuidant.
Lupo ágnum eripere póstulant. nugás agunt.
AG. Negásne apud te esse aúrum nec seruóm meum?
LY. Nego ét negando, síquid refert, ráuio.
ADV. Perísti, leno: nam ístest huius uílicus,
Quem tíbi nos esse Spártiatem díximus,
Qui ad té trecentos Phílippeos modo détulit:
Idque ín istoc adeo | aúrum inest marsúppio.
LY. Vae uóstrae aetati. ADV. Íd quidem ⟨in⟩ mundóst tuae.
⟨AG.⟩ Age, omítte actutum, fúrcifer, marsú⟨p⟩pium.
Manufésto fur es. míhi, quaeso hercle, operám date,
Dum mé uideatis séruom ab hoc abdúcere.
⟨LY.⟩ Nunc pól ego perii cérto, haud arbitrário:
Consúlto hoc factumst, míhi ut insidiae fíerent.
Sed quíd ego dubito fúgere hinc in malám crucem
Prius quam hínc optorto cóllo ad praetorém trahor?
Eheú, quom ego habui | háriolos harúspices,
Qui síquid boni promíttunt, perspisso éuenit:
Id quód mali promíttunt, praesentáriumst.

---

770. (idn)UNC(his)CEREBRUMURITUR: id nunc hisce crebro auritur *vel* id nunc (h *del Sey*) ‖ 773. ADLEGARUNT: adlegauerunt ‖ 774. Cum (*sic A*) *vel* Quom ‖ 777. nec: NE ‖ 778. RAUIO: auio (r *s.* a *B*) ‖ 780. SPARTIATEM: sparuatem (*corr D*) ‖ 781. AD: at *vel* a | PHILIPPEOS: philippos ‖ 782. isto cadeo (*sic A*) *vel* isto cado | MAR(SUP)PIO: marsupio (*corr C*) ‖ 783. uostrae *vel* uostra | *add Py* ‖ 790. quam hinc *vel* quam ‖ 791. quom *vel* cum: quam *Nonius* | hariolos aruspices *Nonius* ‖ 792 sq. Quia quid *Nonius* | bene (*item Nonius*) | perspisso (*vel* perspesso) — promittunt *solus habet Nonius* | praesentarium est *vel* praesentiarum est: praesentari est *Nonius* ‖

Nunc íbo, amicos cónsulam, quo mé modo
Suspéndere aequom cénseant potíssumum.

AGORASTOCLES. COLLABISCVS. ADVOCATI
ADVLESCENS VILICVS

AG. Age tú[r], progredere, ut [testes] uídeant te ire istínc foras.
Estne híc meus seruos? CO. Sum [me] hércle uero, Agorástocles.
⟨AG.⟩ Quid núnc, sceleste léno? ADV. Quicum lítigas
Apscéssit. AG. Vtinam hinc áb⟨i⟩erit malám crucem.
ADV. Ita nós uelle aequomst. AG. Crás susscribam hominí dicam.
CO. Numquí⟨d⟩ me? AG. Apscédas: sumas ornatúm tuom.
CO. Non súm nequiquam míles factus: paúlulum
Praedae íntus feci, dúm lenonis fámilia
Dormítat: extis súm satur factús probe.
Abscédam hinc intro. AG. Fáctum a uobis cómiter.
Bonám dedistis, áduocati, operám mihi.
Cras máne, quaeso, in cómitio estote óbuiam.
Tu séquere me intro. uós ualete. ADV. Et tú uale.
Iniúriam illic ínsignite póstulat:
Nostró[s] seruire nós sibi censét cibo.
Verum íta †sunt isti nostri díuites:
Siquíd bene facias, léuior plumast grátia:
Siquíd peccatumst, plúmbeas irás gerunt.
Domós [h]abeamus nóstras, sultis, núnciam:

---

796. procredere | *del Bent* | te ire *vel* tere ‖ 797. meus seruos *vel* seruus meus | ADV. *B* | *del Ac* ‖ 798. Quicum *vel* Qui quom ‖ 801. *add Lamb* | ornatum *vel* ornamentum ‖ 803. Praede *vel* Praeda ‖ 810. nos sibi *vel* sibi nos ‖ 812. grauia ‖ 813. peccatumst *vel* peccatum si ‖ 814. sultis *vel* stultis ‖

Quando íd, quoi re operam dédimus, inpetráuimus,
Vt pérderemus córruptorem cíuium.

ACTVS IV

MILPHIO
SERVOS

Exspécto, quo pactó meae techinaé processuraé sient.
Studeo húnc lenonem pérdere: [i]it⟨a⟩ méum erum miserum mácerat:
Is me aútem porro uérberat, incúrsat pugnis, cálcibus.
Seruíre amanti míseriast, praesértim qui quod amát caret.
Attát, e fano récipere uideó se Syncerástum,
Lenónis seruom. quíd habeat sermónis, auscultábo.

SYNCERASTVS. MILPHIO
SERVI II

SY. Sátis spectatumst deós atque homines eíus neclegere grátiam
†Quo hi homini erus et consimilis, uélut ego habeo hunc huíusmodi.
Néque periuriór neque peior álter usquamst géntium
Quám erus meus est, néque tam luteus néque tam caeno cónlitus.

815. quoire *vel* quodrei || 817. pacto *vel* pacco | mea et ethine *vel* mea et ehine: *corr Ri* | sient *vel* sierit || 818. iut *vel* ut: *corr Sey* || 829. presentim *vel* presertim || 822. sermones || 823. eius *vel* euis | neclegere *vel* neglegere || 824. nunc: *corr Bo* ||

Íta me di ament, uél in lautumiis uél in pristino máuelim
Ágere aetatem praépeditus látere forti férr<e>o
Quam ápud lenonem hunc séruitutem cólere. quid illuc ést genus:
Quaé illic hominum córruptelae fíunt. di, uostrám fidem:
Quóduis genus ibi hóminum uideas, quási Acheruntem uéneris,
Équitem, peditem, líbertinum, fúrem †ad fugitiuóm uelis,
Vérberatum, uínctum, addictum. quí habet quod det, út<ut> homost,
Ómnia genera récipiuntur: ítaque in totis aédibus
Ténebrae, latebrae: bíbitur, estur quási in popina | haú secus.
Íbi tu uideas lítteratas fíctiles epístulas,
Píce signatas: nómina insunt cúbitum longis lítteris.
Íta uinariórum habemus nóstrae dilectúm domi.
<MI.> Ómnia edepol míra sunt nisi érus hunc heredém facit:
Nám <h>icquidem illi<c>, út meditatur, uérba facit emórtuo.
Ét adire lubet hóminem et autem nímis eum auscultó lubens.
SY. Haéc quom hic uideo fíeri, crucior: prétiis emptos máxumis
Ápud nos expecúliatos séruos fieri suís [c]eris.
Séd ad postremum níl apparet: mále par<t>um male dísperit.

---

827. pristino *vel* pistrino || 828. praepeditus *vel* praeditus | *add Sca* || 830. hominum *vel* hominem | corruptelae *vel* corruptellae || 833. *add Gul* || 835. estur *vel* estu | hau *vel* haud || 836. fictiles epistulas *vel* epistulas || 839. nesi: *corr Ca* || 840. id quidem illi ut *vel* id quidem illi: *corr Luchsius* || 841. aut culto || 843. fieris uisceris *vel* fieri siuisceris: *corr Ca* || 844. postremum *vel* posterum ||

MI. Proínde habet órationem, quási ipse sit frugí bonae,
Qui ípsus hercle ignáuiorem póti<s> est facere Ignáuiam.
SY. Núnc domum haec ab aédi Veneris réfero uasa, ubi hóstiis
Érus nequ<i>uitprópitiare Vénerem suo festó die.
<MI.> Lépidam Venerem. <SY.> Nám meretricis nóstrae primis hóstiis
Vénerem placauére extemplo. MI. O lépidam Venerem dénuo.
SY. Núnc domum ibo. MI. Heus, Sýnceraste. SY. Sýncerastum quí uocat?
MI. Túos amicus. SY. Haúd amice fácis, qui cum onere offérs moram.
MI. Át ob hanc moram tibí reddam operam, úbi uoles, ubi iússeris.
[SY.] Hábe rem pactam. SY. Sí futurumst, dó tibi operam hanc. <MI.> Quó modo?
SY. Ýt enim ubi mihi uápulandum sít, tu corium súfferas.
MI. Ápage: nesció quid uiri sis. SY. Málus sum. MI. Tibi sis. [MI.] té uolo.
SY. Át onus urget. MI. Át tu appone et réspice ad me. SY. Fécero,
Quámquam haud otiúmst. MI. Saluos sis, Sýnceraste. SY. O Mílphio,

846. hercle ipsus: *trai Curio* || 848. nequuti *vel* necuti || 849. primus hostis *vel* hostiis || 850. EXTEMPLO: exemplo || 851. heu *vel* heus (*sic A*) | uocat (*sic A*) *vel* uocauit || 852. QUICUM: quiquam *vel* cuiquam | offeras (*sic A*) *vel* offers || 853. MORAM: rem | reddam operam (*sic A*) *vel* reddam || 854. *pers corr Ac* | ‡SIFUTURUMEST: si futurum si | HANC||QUO: hanc quo || 855. MI.: *corr Ac* | SIT (*item Nonius*): est | sorium *codd. Nonii* || 856. SY. Apage: *corr Lamb* | MI. *et* SY. *et* MI.: *corr et del Beckerus* | TIBISISIS‡ || 857. ATONUS: Ad onus || 858. sis (*sic A*) *vel* si ||

Dei ómnes deaeque amént — MI. Quemnam hominem? SY. Néc te nec me, Mílphio,
Néque erum meum adeo. MI. Quém ament igitur? SY. Áliquem eo dignus quí siet.
Nám nostrorum némo dignust. MI. Lépide loquere. ⟨SY.⟩ Mé decet.
MI. Quíd agis? SY. Facio quód manufesti moéchi | hau fermé solent.
MI. Quíd id est? SY. Refero uása salua. MI. Deí te et tuom erum pérduint.
SY. Mé non perdent: íllum ut perdant fácere possum, sí uelim,
Méum erum ut perdant, neí mihi metuam, Mílphio. MI. Quid id ést? cedo.
SY. Málus es? MI. Malus sum. SY. Mále mihi | est. MI. Mémora, num esse alitér decet?
Quíd est quod male sit tíbi, quoi domi sit quód edis, quod ames, ádfatim?
Néque triobolum úllum amicae dás et ductas grátieis.
⟨SY.⟩ Diéspiter me síc amabit — MI. Ýt quidem edepol dígnus es.
⟨SY.⟩ Ýt ego hanc familiam ínterire cúpio. MI. Adde operam, sí cupis.
SY. Síne pennis uoláre hau facilest: meae álae pennas nón habent.
MI. Nólito edepol déuellisse: iam hís duobus ménsibus

---

859. deaeque (*sic A*) *vel* deae | Quemnam (*sic A*) *vel* Quennam | TENECME: tenet me *vel* te nec || 860. ALIQUEM||*ODIGNUSQUISIET (*suppl Stu*): Aliquem || 861. LEPIDELOQUERE||ME: lepidu (*vel* lepidum) eloquere me || 862. MANUFESTIMOECHI: manufesto imo echi (*vel* himechi) | HAU: haud || 863. perduint (*sic A*) *vel* perdunt || 864. MI. | PERDENTILLUM: perde nullum | possum (*sic A*) *vel* possim || 865. nei *vel* ne: NI | metuam (*sic A*) *vel* mei tuam | IDST || 866. es ♯: ES | MEMORANUM: memorandum | aliter (*sic A*) *vel* alter || 867. SITTIBI: sit | QUODQ·AMES || 869. AMABITUT || 870. CUPIOADDE || 871. MI. | pennis (*sic A*) *vel* pinnis | HAU: haud | facilest (*sic A*) *vel* facile si | pinnas *vel* pennas (*sic A*) || 872. NOLIEDEPOLDEUELISSE ||

Vólucres tibi erunt túae hirquinae. SY. Í malam rem. MI. I tu átque erus.
SY. Vérum enim qui †homo eum norit cíto homo peruortí potest.
MI. Quíd iam? SY. †Quasi tu tacere quícquam potis sis. ⟨MI.⟩ Réctius
[MI.] Tácitas tibi re⟨s⟩ sístam quam quod díctumst mutae múlieri.
SY. Ánimum inducam fácile, ut tibi istuc crédam, ni te nóuerim.
MI. Créde audacter meó peric[u]lo. SY. Mále credam et credám tamen.
MI. Scín tu erum tuóm meo ero esse inimícum capitalém? SY. Scio.
MI. Própter amorem? SY. Omnem óperam perdis. MI. Quíd iam? SY. Quia doctúm doces.
MI. Quíd ergo dubitas quín lubenter túo ero meus quid póssiet
Fácere faciat mále eius merito? tum aútem, siquid tu ádiuuas,
Eó facilius fácere poterit. SY. Át ego hoc metuo, Milphio —
⟨MI.⟩ Quíd est quod metuas? SY. Dúm ero insidias páritem, ne me pérduim.
Si érus meus me esse élocutum quoíquam mortalí sciat,

---

873. TUAEHIRQUINAE: tuae irquinae *vel* hircinae | IMALAM: In malam || 874. norit (*vel* norit ‡‡) cito: NORITNORITSCITO || 875. IAMQUASITUTACEREUERO | POTISES | *add Ac* || 876. *del Ac* | Tacitus *et* resistam (*item A*): *corr Bo* | MUTAE: mulae *vel* malae || 877. CREDAMNI: credamini (*corr D*) || 878. *del Bo* (PERICULOMALE) | et credam: CREDAMET (*cf. v. 889*) || 879. meo (*sic A*) *vel* me || 881. QUIN: qui | quid (*sic A*) *vel* quod || 883. FACEREPOTERIT: facere poteris *vel* poteris facere | ego hoc (*sic A*) *vel* ego || 884. PARITER: parilem (*corr Scal*) | ME: a te | PERDU—: perdiam (*corr Ac*) || 885. ELOCUTUM: locutum | cuiquam (*sic A*) *vel* quiquam | mortalis (*sic A*) *vel* mortali ||

Cóntinuo is me ex Sýncerasto Crúrifragium fécerit.
MI. Númquam edepol mortális quisquam fíet e me cértior,
Nísi ero meo | uni índicasso: atque eí quoque, ut ne enúntiet
Íd esse facinus éx te⟨d⟩ ortum. SY. Mále credam et credám tamen.
Séd hoc tu tecum tácitum habeto. MI. Fíde non melius créditur.
[SY.] Lóquere — locus occásioquest — líbere: hic solí sumus.
⟨SY.⟩ Érus si tuos uolt fácere frugem, méum erum perdet. MI. Qui íd potest?
SY. Fácile. MI. Fac ergo id fácile noscam ego, út ille possit nóscere.
SY. Quía Adelphasium quám erus deamat túos ingenuast. MI. Quó modo?
SY. Eódem quo sorór illius áltera Anterástylis.
MI. Cédo qui id credam? SY. Quía illas emit ín Anactorio páruolas
Dé praedone Sículo. MI. Quanti? SY. Duódeuigintí minis,
Duás illas et Gíddeninem nútricem earum tértiam.
Et ille qui eas uendébat dixit sé furtiuas uéndere:
Íngenuas Carthágine ai[e]bat ésse. MI. Dei uostrám fidem,
Nímium lepidum mémoras facinus: nam érus meus Agorástocles

886. SYNCERASTOCRURIFRAGIUM: syncerasio crurit fragium *vel* syncera *cum lac* || 887. eme (*sic A*) *vel* me || 889. *add Bo* | ORTUMMALE || 890. fide: FIDEI || 891. locus (*sic A*) *vel* iocus | *dist Ac* | LIBERA || 892. UOLT: uolet | PERDIT | qui id (*sic A*) *vel* Quid || 893. EGOUT: ut || 895. ANTERASTILLIS: anterastilis || 896. CEDOQUI: Sequi id | inanactorio (*sic A*) *vel* inanactoria | PARUOLAS: parudas || 897. *verba* MI. Quanti. SY. duodeuiginti minis (*cum lac*) *ante hunc v. iterant libri praeter A* || 898. ILLASETGIDDENINEM: illas *cum lac* || 900. CARTHAGINEAIEBAT: sariagine (*vel lac*) alebat (*del Guy*) || 901. lepidum (*sic A*) *vel* lepidem ||

Íbidem gnatust, índe surruptus fére sexennis: póstibi
Qui eúm surrupuit húc deuexit meóque ero | eum hic uéndidit:
Ís in diuitias hómo adoptauit húnc, quom diem obiít suom.
<SY.> Ómnia memoras, quo íd facilius fíat: manu eas ádserat,
Suás popularis, lĭberali caússa. MI. Tacitus táce modo.
<SY.> Prófecto ad incitás lenonem rédiget, si eas abdúxerit.
MI. Quín prius disperíbit faxo, quam únam calcem cíuerit:
Íta paratumst. SY. Íta dei faxint, ne ápud lenonem hunc séruiam.
MI. Quín hercle conlibértus meus faxó tu eris, sei deí uolent.
<SY.> Íta dei faxint. númquid aliud? mé morare, Mílphio.
MI. Váleas beneque ut tĭbi sit. SY. Pol istuc tĭbi et tuost ero ín manu.
Vále et haec cura clánculum ut sint dícta. MI. Non dictúmst. uale.
SY. Át enim nil est nísi, dum calet, hoc ágitur. MI. Lepidu's quóm mones,
Ét ita hoc fiet. SY. Próba materies dátast, si probum adhibés fabrum.
MI. Pótin ut taceas? SY. Táceo atque abeo. MI. Míhi commoditatém creas.
Illic hinc abiit. dei ímmortales méum erum seruatúm uolunt

903. QUIEUM: Qui tum || 906. CAUSSATACITUS #: causa tacitus MI. *vel* tacitus causa # (*pers trai Ca*) || 907 sq. *add Py* | profectu ad incita leonem *et* disperiuit (*vel* disperauit) *et* unum *Nonius* || 909. PA(RA)TUST | LENEM | seruiam (*sic A*) *vel* seruam || 910. QUIN: Qui | COLLIBERTUS: conliberatus | FAXOTU: faxo || 911. NUMQUID: nunc quid | *dist Vss* || 912. TUOSTERO: tuo ero st || 913. sint (*sic A*) *vel* scint | DICTA: dicia || 914. lepidus: *corr Geppertus* || 917. ILLIC: Illinc ||

Ét hunc disperditúm lenonem: tántum eum instat éxiti.
Sátine, prius quam unúmst iniectum télum, iam instat álterum?
Íbo intro: haec ut méo ero memorem: nam húc si ante aedes éuocem,
Quae aúdiuistis módo, nunc si eadem híc iterum iterem, inscítiast.
Éro uni potius íntus ero odio quam híc sim uobis ómnibus.
Dei ímmortales, quánta turba, quánta aduenit cálamitas
Hódie ad hunc lenónem. sed ego núnc est quom me cómmoror.
Íta negotium ínstitutumst: nón datur cessátio:
Nám et hoc docte cónsulendum, quód modo concréditumst.
Ét illud autem inséruiendumst cónsilium uernáculum.
Rémor⟨a⟩ si sit, quí malam rem míhi det, merito fécerit.
Núnc intro ibo: dum érus aduentat á foro, opperiár domi.

---

918. eum (*sic A*) *vel* meum | 919. UNUMSTINIECTUM: unum si inlectum | IA(M): tam | ALTERUM: iterum | 920. EUOCEM: senocem | 921. AULIUISTIS: audiuisti | ITERUMITE(re)M: iterum | 922. intus: INTRO | obio | uobis omnibus (*sic A*) *vel* omnibus uobis | 923. QUANTATUR(baqu)ANTA (*suppl Stu*): quanta *proemissa lac* (quanta clades quanta *Lamb* [*ex membr. Turn.?*]) | aduenit *vel* atuenit: A(t)UENIAT | 924. MECOMMOROR: memoror *vel* memorer | 925. ITA: Id | INSTITUTUMEST#NON: institutum si non | 926. DOCTE: nocte | QUODMODO: quo domo q *vel* quod homo | 927. autem: AURUM | 928. REMOROR: Remor (*corr Ca*) | QUIA |

ACTVS V

HANNO
POENVS

Ythalonim ualon uth sicorathisyma comsyth
Chym lachunythmumys thral mycthi baruimy sehi
Liphocanethythby nuthi ad edynbynui
Bymarob syllohomaloni murbymy syrthoho
Byth lym mothyn noctothu ulechanti clamas chon
Yssid dobrim thyfel yth chil ys chon chem liful
Yth binim ysdybur thinnochot nu agorastocles
Ythemaneth ihychir saelichot sith naso
Bynny idchil liichilygubulim lasibit thim
Bodialytherayn nynnurs lymmon choth lusim

Ythalonimualoniuthsicorathiisthymhimihymacomsyth
Combaepumamitalmetlotiambeat
Iulecantheconaalonimbalumbar # dechor
Bats****hunesobinesubicsillimbalim
Esseantidamossonalemuedubertefet

930—939. *om A: exhibuimus ex B a quo hae notandae discrepantiae:* 930. Nythalonim (Halonium *Sisenna: cf. 933, 940, 942*) ‖ 931. lahchun (*vel* lach chun) ythmumys | thyal *vel* tyal | 932. nuthii edin binuthii ‖ 933. Birnarob alonim uyby (*vel* ubi): *cf. ad 930* ‖ 934. dasmachon ‖ 935. chyl | them liphul ‖ 936. Uth dibur | thinno chut ‖ 937. Ythemaneht | lychot ‖ 938. liihily thym ‖ 939. Bodyalit | nynnuys *vel* nynuys | chot ‖ 940 (*cf. ad 930*)—949 *ex A exhibuimus* (*v. 946 pro* HU *legere possis* IAI): *sic est in reliquis* (*praemissa scaenae inscriptione*):

Exanolim uolanus succurratimistimaltim acum esse 940
Concubitum abellocutim beat lula canti (*vel* cant) chona 941. 942
Enuses hui ec silic panasse atid (*vel* silihc panesse athid) mascon 942. 943. 944
Alem uiduberte felono butune (*vel* buthune) celtumco mucro-lueui 944. 945
At enim auoso uberhenthra(*vel* thya)charistoclem
Ette seanec (*vel* seanehc) nasoctelia helicos
Alemus dubertermi compsuestipti (*vel* comps uespti)
Aode aneclitorbodes iussum limnimcolus.

Donobun*hunecilthumucommucroluful
Altanimauosduberithemhuarcharistolem
Sittesedanecnasotersahelicot
Alemusdubertimurmucopsuistiti
Aoccaaneclictorbodesiussilimlimmimcolus.
HA. Deós deasque uéneror qui hanc urbém colunt,
Vt quód de mea re huc uéni rite uénerim
Measque híc ut gnatas ét mei fratris fílium
Reperíre me sirítis, dei, uostrám fidem.
[Quae míhi subruptae súnt et fratris fílium.]
Sed híc mihi antehac hóspes Antidamás fuit.
Eum fécisse aiunt síbi quod faciundúm fuit.
Eius fílium esse hic praédicant Agorástoclem.
Ad eum hóspitalem hanc tésseram mecúm fero.
Is in hísce habitare mónstratust regiónibus.
Hos pércontabor qui hínc egrediuntúr foras.

AGORASTOCLES. MILPHIO. HANNO
ADVLESCENS SERVOS POENVS

AG. Ain tú tibi dixe Sýncerastum, Mílphio,
Eas ésse ingenuas ámbas surruptícias
Cartháginiensis? MI. Áio et, si frugi ésse uis,
Eas líberali iam ádseres causá manu.
Nam tuóm flagitiumst tuás te popularís pati

951. HUNC ‖ 952. mel (*sic A*) *vel* mei ‖ 953. reperire (*sic A*) *vel* repperire ‖ 954. *secl Lindemannus* | SUBRUPTAE: surruptae *vel* surreptae ‖ 955. antidamas (*sic A*) *vel* antimadas ‖ 957. ESSEHICPRAEDICANT: hic praedicant esse | agorastoclem (*sic A*) *vel* agorastoclen ‖ 958. ADEUM: Deum | HANCTESSERAM: arcesseram ‖ 959. ISINHISCE: In hisce *vel* In isce | ABITRAREMONSTRATUEST ‖ 960. PERCONTABOR: percunctabor | HINC: huc *vel* hunc ‖ 961. DIXI* ‖ 962. EAS: As *vel* Has ‖ 963. Carthaginiensis (*sic A, om* ♯) *vel* Artaginiensis ‖ 964. ADSERES: iam adsere | manu *vel* manum (*sic A*) ‖ 965. flagitiumst (*sic A*) *vel* flagitium si | TUASTEPOPULARIS: tuas popularis te ‖

Seruíre ante oculos, dómi quae fuerint líberae.
HA. Pro dei ímmortales, ópsecro uostrám fidem,
Quam orátionem hanc aúres dulcem déuorant.
Cretást profecto | hórun⟨c⟩ hominum orátio,
Vt míhi apsterserunt ómnem sorditúdinem.
AG. Si ad eám rem testis hábeam, faciam quód iubes.
MI. Quid tú mihi testis? quín tu insistis fórtiter?
Aliquá Fortuna fúerit adiutríx tibi.
AG. Incípere multost quam ímpetrare fácilius.
MI. Sed quaé illaec auis est quae húc cum tunicis áduenit?
Numnam ín balineis círcumductust pállio?
⟨AG.⟩ Faciés quidem edepol Púnicast: guggást homo.
⟨MI.⟩ Seruós quidem edepol uéteres antiquósque habet.
AG. Qui scís? MI. Viden hominis sárcinatos cónsequi?
Atque út opinor digitós in manibus nón habent.
AG. Quid iám? MI. Quia incedunt cum ánulatis aúribus.
⟨HA.⟩ Adíbo ⟨ad⟩ hosce atque áppellabo Púnice.
Si réspondebunt, Púnice pergám loqui:
Si nón, tum ad horum móres linguam uórtero.
MI. Quid aís tu |? ecquid cómmeministi Púnice?

966. Seruire (*sic A*) *vel* Seruare | fuerint (*sic A*) *vel* fuerunt || 967. DEI: dii || 968 sq. *sic A: inv reliqui* | dulcem (*sic A*) *vel* dulces | Creta est (*sic A*) *vel* Certa est | horum (*item A*): *corr Ca* || 970. omnem (*sic A*) *vel* hominem (omnes *Nonius*) || 971. HABEANT | iubes (*sic A*) *vel* diubes || 972. Quintu *vel* Quantu (*bis*): QUITU (*bis*) || 974. multo (*sic A*) *vel* mulo || 975. QUAE: quaenam (quae est illa auis *Servius*) | cum (*sic A*) *vel* quom || 976. NUMNAM: Nunnam | BAL(neeis, *ut vid*): abaliniis | CIRCUMDUCTUST: circumductus || 977 sq. *pers add Angelius* | EDEPOLPUNICASTGUGGA(st)HOMO (*item membr. Turn.*): edepol *cum lac* || 979. SY. *praem B* (*item v. 981*) | scis (*sic A*) *vel* sis | hominis: OMNES || 980. opinor (*sic A, ut vid*) *vel* opinior | in (*sic A*) *vel* im || 981. cum (*sic Priscianus*) *vel* quom (*sic A*) || 982. ADIBOHOSCATQUE: Audibo hosce atque *vel* Audibo (*corr D*[2]) atque hosce (*add Ca*) || 983. Si respondebunt: RESPONDEBUNT || 984. Si non (*sic A*) *vel* S non | LINGUAM: lingua ac || 985. COMMIN(*vel* EM)ISTI (*ut vid*) ||

AG. Nil édepol: nam qui scíre potui, díc mihi,
Qui illím sexennis périerim Carthágine?
HA. Pro dei ímmortales, plúrumei | ad illúm modum
Periére pueri líberi Carthágine.
MI. Quid aís tu? AG. Quid uis? MI. Vín appellem hunc Púnice?
AG. An scís? MI. Nullus mest hódie Poenus Poénior.
AG. Adei átque appella, quíd uelit, quid uénerit,
Quei sít, quoiatis, únde sit: ne párseris.
MI. Auó. quoiates éstis aut quo ex óppido?
HA. Annon muthum balle bechaedre anech.
AG. Quid aít? MI. Hannonem se ésse ait Carthágine,
Cartháginiensis Múthumbalis fílium.
HA. Auó. MI. Salutat. HA. Dónni. MI. Doni uólt tibi
Dare híc nescioquid. aúdin pollicitárier?
⟨AG.⟩ Salúta hunc rusus Púnice uerbís meis.
MI. Auó donni [m]inquit híc tibi uerbís suis.
HA. Me har bocca. MI. Istuc tíbi sit potius quám mihi.
AG. Quid aít? MI. Miseram esse praédicat buccám sibi:
Fortásse medicos nós esse arbitrárier.

987. illim (*sic A*) *vel* illum | sexennis (*sic A*) *vel* se exennis | carthagine (*sic A*) *vel* cartagine (*item v. 989*) ‖ 988. PLURUMEṬ | ADILLUM: ad hunc | MODO ‖ 990. MI. Quid uis *inversis deinceps pers (—996)* | APPELLEM: apellem ‖ 991. SC(ISNULLUS, *ut vid*) | me est hodie (*sic Priscianus*) *vel* me est | denus punior: punus punior *Priscianus* (*corr Bo*) ‖ 992. ADIỊ: Adi | uelit (*sic A*) *vel* ueli ‖ 993. Quid *Priscianus* | QUOIA(ti)S: quo patis (cuiatis *Priscianus*) | PARSERIT: parleris (parseris *Priscianus*) ‖ 994. AUOQUOIATIS: Auo quo lates (Quid est cuiates *Priscianus*) | aut quo ex oppido (*sic Priscianus*) *vel* aut quo ex quoppido: UNDESITNE(parse)RIT (*ex v. 993*) ‖ 995. ANNOBYNMYTTHYMBAL-LEUDRADAITANNECH ‖ 996. ait (*sic A, om* #, *ut vid*) *vel* agit | SEESSE: sese ‖ 997. CART(HA)GINIENSIS: carthaginienses | MYT-THUMBALIS: muthum bas lis ‖ 998. AUO: Vo ‖ 999. HIC: hinc | AUTIN | POLLICITARIER: pollicierier ‖ 1000. rursus (*sic A*) *vel* rusus ‖ 1001. DONNI: nonni *vel* nonne | MINQUITHICTIBI: mihi hic tibi inquid (mihi *del Guy*) ‖ 1002. MEPHARBUA# ‖

AG. Si †est, nega esse: nólo ego errare hóspitem.
MI. Audín tu? rufeen nuco istam. AG. Síc uolo
Profécto uera cúncta huic expedírier.
Roga, númquid opus sit. MI. Tú qui zonam nón habes,
Quid in hánc uenistis úrbem | aut quid quaéritis?
HA. Muphursa. AG. Quid ait? HA. Miuulec hi an na. AG. Quíd uenit?
MI. Non aúdis? mures Áfricanos praédicat
In pómpam ludis dáre se uelle aedílibus.
HA. Laech lach ananim limini chot. AG. Quid núnc ait?
MI. Ligulás canalis aít se aduexisse ét nuces:
Nunc órat operam ut dés sibi, ut ea uéneant.
AG. Mercátor credost. HA. †Issam arbinam quidem
Palu mer gad etha. AG. Mílphio, quid núnc ait?
MI. Palás uendundas síbi ait et mergás datas:
Ad méssim credo, nísi quidem tu aliúd sapis:
Vt hórtum fodiat átque ut frumentúm metat.
AG. Quid ístuc ad me? MI. Cértiorem te ésse uolt,
Nequíd clam furtim se áccepisse cénseas.
HA. Muphonnium sucorahim. MI. Hem, caue sis féceris
Quod hic te órat. AG. Quid ait aút quid orat? éxpedi.
<MI.> Sub crátim ut iubeas sé supponi | átque eo

1006. AUDIN: Audi | RUFEYNNYCCHOỊSSAM | rufeen *vel* rufen || 1008. SONAM || 1009. in (*sic A*) *vel* hin || 1010. AITMỊỤ — || 1012. (P)ONPAM: pompam *vel* popam | DARE(se): dares || 1013. LECHLACHA(N)NANILIMNỊỊCHṬOQUID | Laech lach *vel* lalehc lahc || 1015. sibi ut: UT | UENEANT: ueniant (*corr C*) || 1016. ASSAMMẠRBỊNẠMQUIDEM: Issam. MI. arbinam quidem || 1017. PALUMIRGADETHA ⌗: Palum erga detha (*vel* dectha) ⌗ || 1018. UENDUNDAS: bendundas | SIBIAITET: sibim tet || 1019 sq. *sic A: inv reliqui* | QUIDTUALIUDSAPIS: quidem tua | FODIATATQ·: fodi atque | metat: PETAT || 1021. UOLT: uoli || 1022. FURTIMSE: furtise *vel* furtiue || 1023. MUFO(n)NIMSICCORATIM | HEM: Em | SIS: si || 1025. CRA**Ṃ: gratim ||

Lapidés inponi múltos, ut sesé neces.
HA. Gunebel balsameni erasan. AG. Narrá, quid est?
Quid aít? MI. Non hercle núnc quidem quicquám scio.
HA. At út scias nunc dehínc latine iám loquar.
Seruom hércle te esse opórtet et nequam ét malum,
Hominém peregrinum atque áduenam qui inrídeas.
MI. At hércle te hominem et sýcophantam et súbdolum,
Qui huc áduenisti nós captatum, mícdilix,
Bisúlci lingua, quási proserpens béstia.
AG. Maledícta hinc aufer: línguam conpescás face.
Maledícere huic tu témperabis, sí sapis:
Meis cónsanguineis nólo te iniusté loqui.
Carthágini ego sum gnátus, ut tu sís sciens.
HA. O mí popularis, sálue. AG. Et tu edepol, quísquis es:
Et síquid opus est, quaéso, dic atque ímpera
Populáritatis caúsa. HA. Habeo grátiam:
Verum égo hic hospitium | hábeo: Antidamae fílium
Quaeró — commostra, sí nouisti — Agorástoclem.
(Sed ecquem ádulescentem tu híc nouisti Agorástoclem?
AG. Siquidem Ántidama[t]i quaéris adoptatícium,
Ego sum ípsus, quem tu quaéris. HA. Hem, quid ego aúdio?

1027. GUNEBBALSAMEMLYRYLA# || 1028. QUID: Qui | QUIDQUAM: quicquam *vel* quacquam || 1030. et nequam (*sic A*) *vel* ene quam || 1031. aduenam qui inrideas: ADUENIAM || 1032. SYCOPHANTAM: sycophanta (*corr C*) || 1033. micdilia (micdilix *membr. Turn.*): MIGDILIX || 1035. hinc: HANC | AUFER: aufers || 1036. huic tu: HUIC || 1038. Carthagini *vel* cartagini: CARTHAGINE | SIENS || 1039. MI: mihi | POPULARES | SALUEET | quisquis (*sic A*) *vel* quiquis | es: EST || 1040. siquid (*sic A*) *vel* siquod || 1041. POPUTARITATIS || 1042 sq. *post v. 1048 habet A adiuncto v. 1053, qui suo loco iteratur: turbas ex duplice recensione repetit Sey duce Osanno* || 1042. ego hic (*sic A*) *vel* ego | HOSPITIUM: hospiti sum || 1043. COMMOSTRASI: commonstransi *vel* commonstrans | AGORASTOCLEN || 1044. ECQUEM: hec quem | adulescentem (*sic A*) *vel* adolescentem || 1045. ANTIDAMATI: anthidamarchi (*del Bo*) | adoptaticium (*sic A*) *vel* adoptatium ||

AG. Antídamae gnatum me ésse. HA. Si itast, tésseram
Conférre si uis hóspitalem, eccam áttuli.
AG. Agedum, húc ostende. est pár probe, ⟨q⟩uam habeó domi.)
HA. O mi hóspes, salue múltum. nam mihi túos pater
Patrítus ergo | hóspes Antidamás fuit.
Haec míhi hospitalis téssera cum illó fuit.
⟨AG.⟩ Ergo híc apud me hospítium tibi praebébitur:
Nam | haúd repudio hospítium neque Cartháginem:
Inde súm oriundus. HA. Dí dent tibi omnes quaé uelis.
Quid aís? qui potuit fíeri, ut Carthágini
Gnatús sis? hic autem hábuisti Aetolúm patrem.
AG. Surrúptus sum illinc, híc me Antidama[s] hospés tuos
Emít et is me síbi adoptauit fílium.
HA. Demárcho item ipse fúit adoptatícius.
Sed mítto de illoc: ád te redeo. díc mihi:
Ecquíd meministi tuóm parentum nómina?
AG. Patris átque matris mémini. HA. Memoradúm mihi,
Si nóui forte aut sí sunt cognatí mihi.
AG. Ampsígura mater míhi fuit, Iahón pater.

1047. ESSESI | TESSERAM: te esseram *vel* te esse iam || 1048. COMFERRE | *cf. ad 1042 sq.* || 1049. HUIC | est: ES | NAMABEODOMI: nam habeo domum: *corr Sey* || 1050. NAMMIPATER || 1051. PATRITUS: Pater tuus *vel* Patrituus *vel* Patruus || 1052. tessera cum (*sic A*) *vel* essera quom || 1053. tibi praebebitur (*vel* prebitur): PRAEBEBITUR (*utroque loco: cf. ad 1042 sq.*) || 1054. REPUDIO: praepudio | carthaginem (*sic A*) *vel* cartaginem || 1055. HA. *vel* AG. | dent (*sic A*) *vel* derit || 1056. QUIDPOTUIT || 1057. AETOLUM: aecolum *vel* aetholum || 1058. *del Mue* || 1059. Emit et is (*sic A*) *vel* Emittetis || 1060. HA. *vel hic vel ante v. 1061* | adoptaticius (*sic A*) *vel* adoptatius || 1061. ILLOC: illo || 1063. #MEMINI# | MEMORADUM: Memorandum || 1064. noui: NOTIO || 1065. ampsigura *vel* amsigura (*sic A*) FUITMIHI | HIAON: ihon *vel* iachon (*corr Stu*) ||

HA. Patrem átque matrem uíuerent uellém tibi.
AG. An mórtui sunt? HA. Fáctum: quod ⟨ego⟩ aegré tuli:
Nam míhi sobrina Ampsígura tua matér fuit,
Patér tuos is erat fráter patruelís meus,
Et ís me heredem fécit, quom suom obiít diem,
Quo mé priuatum | aégre patior mórtuo.
Sed sí itast, ut tu sís Iahonis fílius,
Signum ésse oportet ín manu laeuá tibi,
Ludénti puero quód memordit símia.
Osténde: inspici[i]am. †aperi, audi átque ades.
AG. Mi pátrue, salue. HA. Et tu salue, Agorástocles.
Iterúm mihi gnatus uídeor, quom te répperi.
MI. Pol istám rem uobis béne euenisse gaúdeo:
⟨S⟩ed té moneri núm neuis? HA. Sané uolo.
MI. Patérna oportet fílio reddí bona:
Aequómst habere hunc bóna quae possedít pater.
HA. Haud póstulo aliter: réstituentur ómnia:
Suam síbi rem saluam sístam, si illo aduénerit.
MI. Facitó sis reddas, étsi hic habit⟨abít⟩, tamen.
HA. Quin méa quoque iste habébit, siquid mé fuat.
MI. Festíuom facinus uénit mihi in mentém modo.
HA. Quid id ést? MI. Tua opus est ópera. HA. Dic mihi, quíd lubet?
Profécto uteris, út uoles, operám meam.
Quid ést negoti? MI. Pótin tu fieri súbdolus?
HA. Inimíco possum: amíco | insipiéntiast.
MI. Inimícus herclest húius. HA. Male faxím lubens.

1067. *add Lamb* || 1068. ampsigura *vel* ampsagura || 1070. is *vel* his || 1071. ęgre *vel* agrae || 1074. memordit *vel* momordit || 1075. inspici iam *vel* inspice iam: *corr Ca* || 1077. quo atte *vel* quo ate: *corr Sey* || 1079. Et: *corr Pareus* || 1080. reddi filio: *trai Bent cum* D^1 || 1081. Aequom (*vel* aequm) si || 1082. omnia *vel* omma || 1083. sibi rem *vel* rem sibi || 1084. Facito *vel* Facite | *add Py* || 1085. Quin *vel* Quim | fuat *vel* fuit || 1086. in *vel* im || 1087. tua opus est *vel* tua est opus ||

MI. Amat á lenone hic. HA. Fácere sapientér puto.
MI. Leno híc habitat uicínus. HA. Male faxím lubens.
MI. Ei duaé puellae súnt meretrices séruolae
Soróres: earum hic álteram efflictím peri[i]t,
Neque eam íncestauit úmquam. HA. Acerba amátiost.
MI. Hunc léno ludificátur. HA. Suom quaestúm colit.
MI. Hic illí malam rem dáre uolt. HA. Frugi, si íd facit.
MI. Nunc hóc consilium cápio et hanc fabricam áp-paro,
Vt te állegemus: fílias dicás tuas
Surrúptasque esse páruolas Carthágine,
Manu[m] líberali caúsa | ambas ádseras,
Quasi fíliae tuaé sint ambae. intéllegis?
HA. Intéllego hercle: nám mihi item gnataé duae
Cum nútrice una súnt surruptae páruolae.
MI. Lepide hércle adsimulas. iam ín principio id míhi placet.
HA. Pol mágis quam uellem. MI. Eu, hércle morta-lém catum,
Malúm crudumque et cállidum | et súbdolum:
Vt ádflet, quo illud géstu faciat fácilius.
Me quóque dolis iam súperat architéctonem.
HA. Sed eárum nutrix quá sit facie, mi éxpedi.
MI. Statúra haud magna, córpore aquilost — HA. Ípsa east.

1092. a *vel* al | Facile: *corr Ca* || 1097. Nunc: *corr Pius* | ludificatur *vel* ludicatur || 1098. malam rem *vel* malam || 1099. fabricam apparo *vel* fabrica aparo || 1100. Vt *vel* Vi | dicas tuas *vel* dicas || 1102. *del Scu* || 1103. inpellegis || 1104. AG. | duae (*sic A*) *vel* tuae || 1105. Cum (*sic A*) *vel* Quom | (sunts)URRUPTAE: surreptas uni || 1107. mortalem catum (*sic A, ut vid*) *vel* mortalem || 1108. est ollidum et: · · DUMET (*corr Py*) || 1109. ILLUMGESTUM | facilius (*sic A*) *vel* facilus || 1111. Sed earum (*sic A, Gellius et Nonius*) *vel* Se te harum | FACILE || 1112. HAU: haut *vel* haud (non *Gellius et Nonius*) | aquilost *Gellius* (aquilino *Nonius*): aquilo (*etiam A*) | east (*etiam A*): est *Gellius et Nonius* ||

MI. Specié uenusta |, óre atque oculis pérnigris.
HA. Formám quidem hercle uérbis depinxtí probe.
MI. Vin eám uidere? HA. Fílias maló meas.
Sed i, [atque] éuoca illam. sí eae meae sunt fíliae,
Si illárumst nutrix, mé continuo nóuerit.
MI. Heus, écquis hic est? núntiate, ut pródeat
Foras, Gíddenini: est quí illam conuentam ésse uolt.

- - —

GIDDENIS. **MILPHIO.** **HANNO.**
NVTRIX SERVOS POENVS
AGORASTOCLES. **PVER**
ADVLESCENS

GI. Quis púltat? MI. Qui te próxumust. GI. Quid uís? MI. Eho,
Nouístin tu illunc túnicatum hominem quí siet?
<GI.> Nam quém ego adspicio? pró supreme Iúppiter,
Erús meus hicquidemst, meárum alumnarúm pater,
Hannó Carthaginiénsis. MI. Ecce autém mala.
Praestrígiator híc quidem Poenús probust:
Perdúxit omnis ád suam senténtiam.
GI. O mí ere, salue |, Hánno, insperatíssume,
Mihí tuisque fíliis, salue: átque eho,
Mirári noli néque me contemplárier.

1113. *sic etiam A et Gellius* ‖ 1114. depinxti (*sic A*) *vel* depinxisti (depinxit *Gellius*) | PROBE (*item Gellius*): mihi ‖ 1115. UINEAM: Vinam ‖ 1116. atque *etiam A*: *del Pareus* | eae meae: EAE ‖ 1118. ECQUID ‖ 1119. Foras (*sic A*) *vel* fonas GIDDENENEM: gid dene me: *corr Mue* ‖ 1120. ‡‡ QUI: qui | te: TU ‖ 1121. NO——: Mouistin ‖ 1122. supreme *vel* suppreme | iuppiter *vel* iuppite ‖ 1123. Erus meus hic quidem est: (hi)CQUID(emstmeuse)RUS | pater (*sic A*) *vel* paeter ‖ 1124. carthaginiensis (*sic A, ut vid*) *vel* carthagniensis ‖ 1125. Praestrigiator (*sic A*) *vel* Praestigiator ‖ 1127. (i)N(spe)RA(tis)SIME: insperastis sume ‖ 1129. (contemp)LARIER: contemptarier ‖

Cognóscin Giddenínem |, ancillám tuam?
HA. Nouí. sed ubi sunt meaé gnatae? id scire éxpeto.
GI. Apud aédem Veneris. HA. Quíd ibi faciunt? díc mihi.
GI. Aphrodísia hodie Véneris est festús dies:
Orátum ierunt déam, ut sibi esset própitia.
MI. Pol sátis, scio, impetrárunt, quando hic híc adest.
AG. Eho, an huíus sunt illaec fíliae? GI. Ita, ut praédicas.
Tua píetas nobis pláne | auxilió fuit,
Quom huc áduenisti | hódie in ipso témpore:
Namque hódie earum mútarentur nómina
Faceréntque indignum génere quaestum córpore.
<PV.> Haudones illi. GI. Hauon bene siilli in mustine.
Mepsi etenes te dum et alamna cestimim.
AG. Quid illí locuti súnt inter se? díc mihi.
HA. Matrem híc salutat súam |, haec autem hunc fílium.
Tace átque parce múliebri supelléctili.
AG. Quae eást supellex? HA. Clárus clamor síne modo.
Tu abdúc hosc<e> intro et úna nutricém simul
Iube hánc abire hinc ád te. AG. Fac quod ímperat.
MI. Sed quís illas tibi monstrábit? AG. Ego doctíssume.
MI. Abeo ígitur. AG. Facias módo quam memores máuelim.
Patruo áduenienti céna curetúr uolo.

1130. giddeninem *vel* giddenimem *vel* giddenimen: G(idd)ENEN(em || 1131. NOUISED: nouis et || 1132. ibi (*sic A*) *vel* tibi | *sub finem A discrepare videtur* || 1133. festus (*sic A*) *vel* festos || 1136. an (*sic A*) *vel* han | illa et: ILLAE || 1137. *sic etiam A* || 1138. huc (*sic A*) *vel* hic || 1141. *add Angelius* | Haudones illi: AUAMMAILLI# | HAUONBAṆẸSỊLL(ae)MUSTINẸ || 1142. MIPSTAETEMESTXSDUMETALAN(nace)STI(mim) || 1143. (si)NT || 1144. MI.: *corr Vss* | hic salutat (*sic A*) *vel* salutat || 1145. suppellectili *vel* supellectili (*sic A*) || 1146. SUPPELL(ex): suppelle | MI. *B* | CLAMOR# || 1147. HOSC: hos *vel* has (*corr Schmidtius*) | nutricem (*sic A, ut vid*) *vel* matricem || 1148. HANCABIREHINC: abire hanc ||

MI. Lachánam uos, quos égo iam detrudam ád molas,
Inde pórro ad puteum atque ád robustum códicem.
Ego fáxo hospitium hoc léniter laudábitis.
AG. Audín tu, patrue? díco, ne dictúm neges:
Tuam míhi maiorem fíliam despóndeas.
HA. Pactám rem habeto. AG. Spóndesne igitur? HA. Spóndeo.
<AG.> Mi pátrue, salue: nám nunc es plané meus.
Nunc démum ego cum illa fábulabor líbere.
Nunc, pátrue, si uis tuás uidere fílias,
Me séquere. HA. Iam dudum équidem cupio et té sequor.
(Quid, si eámus illis óbuiam? AG. At ne intér uias
Praetérbitamus métuo. HA. Magne Iúppiter,
Restítue certas míhi ex incertis núnc opes.
AG. †Ego quidem meos amores mécum confidó fore.)
Sed eccás uideo ipsas. HA. Haécine meae sunt fíliae?
Quantae é quantillis iám sunt factae. MI. Scín, quid est?
Thraecaé sunt * * * * onem sustollí solent.
(Opíno[r] hercle hodie quód ego dixi pér iocum,
Id éuenturum esse ét seuerum et sérium,
Vt haec ínueniantur hódie esse huius fíliae.
<AG.> Pol istúc quidem iam cértumst. tu istos, Mílphio,
Abdúce intro: nos hásce hic praestolábimur.)

1152. HA. | LACH(an)NAUOS || 1153. ADPUTEUM: apud eum | robustum *vel* rubustum || 1154. laudabitis *vel* ladabitis || 1157. rem habeto (*sic A*) *vel* habeto || 1158. MI: Mihi | NỌṆC || 1159. cum (*sic A*) *vel* quom || 1161. IAN || 1162. eamus (*sic A*) *vel* camus | ILLIS: illi | obuiam # At (*sic A*) *vel* ob V Uiam at | INTERUIIS || 1162—1165. *secl Brachmannus* || 1163. P(raet)ẸṚḄITAMUS: praeterbita *vel* praebiterta || 1167. e: ṬẸ || 1168. TH(ra)CAẸSUNT*****ONEM: Thraecę (*vel* threoę) sunt caelum ne | SOLENT: soleni || 1169—1173. *secl Vss* || 1169. *del Gul* | ego *om A, ut vid* || 1170. Id euenturum (*sic A, ut vid*) *vel* Inde uenturum | serium (*sic A*) *vel* seruum || 1173. P(ra)ESTOLABIMUR: praestolabitur ||

ADELPHASIVM. ANTERASTYLIS.
MERETRICES II

AGORASTOCLES. HANNO
ADVLESCENS POENVS

AD. Fuit hódie operae pretiúm quoiuis qui amábilitati animum ádiceret
Oculís epulas dare, délubrum qui hodie órnatum eo uisére uenit.
Deamáui ecastor †illic ego hodie lepidíssuma munera méretricum,
†Digna diua uenustissumá Venere, neque cóntempsi eius opés hodie:
Tanta íbi copia uenustátum aderat in suó quique loco síta munde:
Arabús murrinus omnís odor complebát: haud sordere uísust
Festús dies, Venus, nec tuóm fanum: tantús ibi clientarum érat numerus,
Quae ad Cálydoniam uenérant Venerem. AN. Certo énim quodquidem ad nos duas * *
Attínuit, praepotentés pulcrae pacísque potentes, sóror, fuimus
Neque ab iúuentute ibi inridículo habitae, quod pól, soror, ceteris ómnibus factumst.

1174. ÇỤỊỤỊṢ: ciuis ‖ 1176. DEAMAUIṬ | ecastor (*sic A*) *vel* ciastor | ego: EO | munera meretricum (*sic A*) *vel* murera meritricum (*vel* meretricium) ‖ 1177. Digna diua (*sic A*) *vel* Dignaudiua | IIUS (*ex* IUS) | OPẸS: opus ‖ 1178. quique loco sita: QUICQ(uesita) ‖ 1179. *duo sunt in AB* (— odor: *ubi* ♯ *CD*) | Arabus *Charisius* (*item A, ut vid*): Arabius | MURRINUS (myrrinus *Charisius*): murrinusque | dor *vel* odor (*sic A et Charisius*) ‖ 1180. NECTUUM: nec tum | clientarum (*sic A*) *vel* elientarum | numerus (*sic A*) *vel* numeras ‖ 1181. uenerem (*sic A*) *vel* uenere | ♯CERTO: certo (AN. *Bo*) | *lac sign Schuethius* ‖ 1182. PUL(ch)RẸ ‖ 1183. IUUENTU(teinibiinri)DICULO ‖

AD. Malim ístuc aliis uídeatur quam ut túte, soror, conlaúdes.
AN. Spero équidem. AD. Et pol ego: quom íngeniis quibus súmus atque aliae gnósco,
Eo súmus gnatae genere út deceat nos ésse a culpa cástas.
HA. Iuppíter qui genus colis álisque hominum, per quém ueiuimus ueitálem aeuom,
Quem pénes spes uitae súnt hominum omníum, da diem hunc sospítem, quaeso,
Rebus meis agundis: ut quibus annos multos carui quasque ⟨e⟩ patria
Perdidi paruas, †redde his libertatem inuictae praemium ut esse sciam pietati.
AG. Omnía faciet Iuppíter faxo: nam †mihi est obnoxius et mé metuit.
HA. Tace quaéso. AG. Ne lacrumá, patrue.
AN. Ut uólup est homini, méa soror, si quód agit cluet uictória.
Sicút nos hodie intér alias praestítimus pulcritúdine.
AD. Stultá, soror, magis es quám uolo. an tu eó pulcra uidere, óbsecro,
Si tíbi illi non os óblitumst fulígine? AG. [O patrue] O pátrue mi.

1184. AD. *vel* AN. | ALIIS: aliis ita | QUAM(uttute): quam uti tute || 1185. AG.: *corr Ac* | ETPOL: Vt pol | ingeniis *vel* ingemis | aliae gnosco (*vel* cognosco): AL(iae)IG(no)S(co) || 1187. UEITALEM: uitalem *vel* talem || 1188. QU(empenespe)S: Quem apud penes spe | hominum omnium (*sic A*) *vel* hominum | sospitem quaeso: SOSPITEM || 1189 sq. *cf. ad Most. v. 123* || 1189. Rebus (*sic A*) *vel* Mebus | MEIS: mis | agundis (*sic A*) *vel* igaindis | *add Ca* || 1190. redde his: PEDERIS | LIBERTATEM: ubertatem || 1191 sq. *duo sunt in A* (— quaeso): *tres in B* (— metuit — quaeso) | obnoxius (*sic A*) *vel* obnixius | LACRUMA: lacrime | cluet (*sic A*) *vel* duet || 1193. nos hodie (*sic A*) *vel* hodie nos | PRAESTITIMUS: prestitumus || 1194. magis es *vel* es magis: M(agise)ST | ANTUEO: anueo || 1195. oblitum est *vel* ollitum est: (oblitu)ST | FULI(gine): fuli neci (*vel* neti) | *delevimus* MI: mi patruissime (*cf. 1197*) ||

HA. Quid ést, fratris mei gnáte? [gnate] quid uis? éxpedi.
AG. At enim hóc agas uolo. HA. Át enim ago istuc. AG. Pátrue mi patruíssume.
HA. Quid est? AG. Ést lepida et lauta, út sapit. HA. Ingénium patris habet, quód sapit.
AG. Quae rés? iam diu †edepol sapientiam tuam haec quidem abúsast.
Nunc hínc sapit, hinc séntit quicquid sápit, ex meo | amóre.
AD. Nón eo genere súmus prognatae, tamétsi sumus seruaé, soror,
Ýt deceat nos fácere quicquam quód homo quisquam inrídeat.
Múlta sunt mulíerum uitia: séd hoc e multis máxumumst,
Quóm sibi nimis placént minusque addunt óperam | ut placeánt uiris.
AN. Nímiae uoluptatíst quod in extis nóstris portentúmst, soror,
Quódque haruspex de ambábus dixit — AG. Vélim de me aliquid díxerit.
AN. Nós fore inuito dómino nostro diébus paucis líberas.
Íd ego, nisi quid deí aut parentes fáxint, qui sperem haúscio.
AG. Meá fiducia hércle haruspex, pátrue, his promisít, scio,

1196. ——NAMF***A********SEXPEDI || 1197. (Atenimh)oc——: At enim uolo hoc agas | AG. (*vel* #) Ate enim *et* # Patrue (*sic A, ut vid*) *vel* patrue || 1198. *duo sunt v. in B* (— ut sapit)*: item in A, ut vid* || 1199. DIUEOEDEPOL | QUIDEM: quiquem || 1200. hinc (*vel* hicc) *et* hinc: HIC (*bis*) | EXMEO: e meo *vel* meo | AMORE: amare || 1201. genere sumus (*sic A*) *vel* sumus genere || 1202. nos facere (*sic A*) *vel* facere nos || 1203. MAXUMUST || 1204. MINUSQ·ADDUNT: minusque || 1205. portentum est soror (*sic A, nisi quod* ST) *vel* portentum soror est || 1206 sqq. # *pro pers etiam B plerumque habet in mediis versibus* || 1206. ALIQUID: aliquid quid || 1208. QUISPEREMHAU: quid sperem haud || 1209. Mea (*sic A*) *vel* Meas | patruehis (*sic A*) *vel* patruelis ||

Líbertatem: quía me amare hanc scít. AD. Soror, sequere hác. AN. Sequor.
HA. Príus quam abitis, uós uolo ambas: nísi piget, consístite.
AD. Quís reuocat? AG. Qui béne uolt uobis fácere. AD. Facere occásiost.
Séd quis homost? AG. Ameícus uobeis. AD. Quíquidem inimicus nón si<e>t.
AG. Bónus est hic homo, méa uoluptas. AD. Pól istum malim quám malum.
AG. Seí quidem amicitiást habenda, cum hóc habendast. AD. Haú precor.
AG. Múlta bona uolt uóbeis facere. AD. Bónus boneis beneféc̄erit.
HA. Gaúdio ero uobeís — AD. At edepol nós uoluptatí tibi.
HA. Leíbertatique. AD. Ístoc pretio tuás nos facile féceris.
AG. Pátrue mi, ita mé di amabunt, út ego, si sim Iúppiter,
Iam hércle ego illam uxórem ducam et Iúnonem extrudám foras.
V́t pudice uérba fecit, cógitate et cómmode,
V́t modeste orátionem praébuit. HA. Certo haéc meast.
[HA.] Séd ut astu sum adgréssus ad eas. AG. Lépide hercle atque cómmode.

1210. soror sequere (*sic A*) *vel* sorore quere ‖ 1211. ABITISUOSUOLOAMBAS: habiit suos uolamabas (*vel* Clamabas) ‖ 1212. QUISBENE ‖ 1213. HOMOSTAMEICUS | SIT: est: *correximus* ‖ 1215. AMICITIAST: amiticia est *vel* amittia est | cum (*sic A*) *vel* quom | HABENDAST ⫲ HAU: habenda est (*vel* habendum est) haud ‖ 1216. UOLTUOBEISFACERE: uobis facere uult | BENEIS | benefeceris (*item A*): *corr Ac* ‖ 1218. ⫲ ISTOC: isto ‖ 1219. me di amabunt: DEIAMABUNT | iuppiter (*sic A*) *vel* liplppiter (?) ‖ 1220. illam (*sic A*) *vel* illum ‖ 1221. fecit (*sic A*) *vel* fece ‖ 1222. HA. *pro* ⫲ *Vss* ‖ 1223. ASTUSUM: astussum | ad eas (*sic A*) *vel* eas | AG. *pro* ⫲ *Ca* | commode (*sic A*) *vel* commodo ‖

HA. Pérgo etiam temptáre? ⟨AG.⟩ In pauca cónfer: sitiunt quí sedent.
HA. Quíd istic? quod faciúndumst cur non ágimus? in ius uós uoco.
AG. Nunc, pátrue, tu frugí bonae's. uin hánc ego adprendám? ⟨HA.⟩ Tene.
AD. An pátruos est, Agorástocles, tuos híc? AG. Iam faxo scíbis.
Nunc pól ego te ulciscár probe: nam fáxo eris mea spónsa.
HA. Ite ín ius. ne morámini. antestáre me atque dúce.
⟨AG.⟩ Ego te ántestabor. póstea hanc amábo atque amplexábor.
Sed illúdquidem uolui deícere: immo hercle díxi quod uolébam.
HA. Morámini. in ius uós uoco, nisi honéstiust prehéndi.
AD. Quid in iús uocas nos? quíd tibi debémus? AG. Dicet ílli.
AD. Etiám me meae latránt canes? AG. At tu hércle adludiáto:
Dató mihi pro offa sáuium, pro | ósse linguam obícito:
Ita hánc canem faciám tibi oleó tranquilliórem.

1224. Perge (*etiam A*): *corr Ac* | TEMPTAREIN: temptaret in | *add Ac* | confer (*sic A*) *vel* conuer | QUI: que || 1225. cur (*sic A*) *vel* quur | INIUSUOS: in lusuos *vel* inlisos uolo (*etiam A*): *corr Ca* || 1226. NUNC: Nunc tene | BONAEES: si bonae es ⌗ | HANCEGO: ego hanc | ADPREHENDAM || TENE: ad praedam tene *vel* ad praedam (*add Ca*) || 1227. agorastocles (*sic A*) *vel* agorastecles | HIC: haec | faxo scibis (*sic A*) *vel* faxos cibus || 1228. pol ego: EGOPOL | ulciscar (*sic A*) *vel* ulcisciscar | ERISMEA: mea eris || 1229. inius (*sic A*) *vel* inuis *vel* iniurs | moramini (*sic A*) *vel* morãmi | ANTETARDEME || 1230. amabo (*sic A*) *vel* amalo | AMPLEXABOR: amplexabo || 1231. quidem (*sic A*) *vel* quid | DEICERE: dicere *vel* dece HERCLEDIXI: dixi hercle || 1232. UOS: suos *vel* nos | honestiust (*sic A*) *vel* honest iussi || 1233. in ius (*sic A*) *vel* in s DE(ic)ẸṬIṢ || 1234. me meae (*vel* maet): MEAE | atthu *vel* adtu *vel* At tu (*sic A*) || 1235. *sic etiam A* ||

HA. Ite, si ítis. AD. Quid nos fécimus tibi? HA. Fúres estis ámbae.
AD. Nosne tíbi? HA. Vos, inquam. AG. Atque égo scio. AD. Quid id fúrtist[is]? AG. Hunc rogáto.
HA. Quia ánnos multos feílias meas célauistis clám me,
Atque équidem ingenuas leíberas summóque genere gnátas.
AD. Numquám mecastor réperies tu istúc probrum penés nos.
AG. Da pígnus, ni nunc périeres, in sáuium, uter utrí det.
AD. Nil técum ago: apscede, ópsecro. AG. Atque hércle mecum agéndumst:
Nam hic pátruos meus est: pro hóc mihi patrónus sim necéssest:
Et praédicabo, quómodo †uos furta faciatis múlta
Quoqué modo | huius fílias apud uós habeatis séruas,
Quas uós ex patria líberas surrúptas esse scítis.
AD. Vbi súnt eae aut quas, ópsecro — AG. Satis iám sunt macerátae.
HA. Quid si éloquamur? AG. Cénseo hercle, pátrue. AD. Misera tímeo,
Quid hoc sít negoti, méa soror: ita stúpida sine animo ásto.
HA. Aduórtite animum, múlieres. primúm, si id fieri póssit,
Ne indígna indignis deí darent, id ego éuenire uéllem:

1237. ITESIITIS: Ite sit tis ‖ 1238. INQUAMATQ· | furti estis: *corr Py* | HUNC: Nunc ‖ 1239. multos (*sic A*) *vel* multas ‖ 1240. SUMMOQ·EGENEREN— ‖ 1241. reperies (*sic A*) *vel* repperies ‖ 1242. Da pignus: PIGNUS | periures (*etiam A*): *corr Py* ‖ 1243. AGO (*ex* AGI *corr*) ‖ 1245. Et *vel* E | *sic etiam A, ut vid* ‖ 1246. Quoque (*sic A*) *et* habeatis (*sic A*) *vel* Quo qui *et* habetis ‖ 1248. *distinximus* | ♯ Satis (*sic A*) *vel* satis | (I)AMSUNT: im sunt *vel* im ‖ 1249. QUIDSIELOQUAMUR: Quin eloquar | HERCI**PATRUE♯: hercle patrue *vel* ergo patrue ♯ ‖ 1251. POSSET ‖ 1252. EUENISSET ‖

Nunc quód boni mihi deí danunt uobeís uostraeque mátri,
Eas deís est aequom grátias nos ágere sempitérnas,
Quom nóstram pietatem ádprobant decorántque dei immortáles.
Vos meae éstis ambae fíliae et hic ést cognatus uóster,
†Huiusce fratris fílius, Agorástocles. AD. Amábo,
Num hi fálso oblectant gaúdio nos? AG. At ita me dei séruent
Vt hic páter est uoster: dáte manus. AD. Salue, ínsperate nóbis
Pater, té complecti nós sine. ⟨AN.⟩ Cupíte atque exspectáte
Patér, salue: ambae fíliae sumus: ámplectamur ámbae.
AG. Quis me ámplectetur póstea? HA. Nunc égo sum fortunátus.
Multórum annorum míserias nunc hác uoluptate sédo.
AD. Vix hóc uidemur crédere. HA. Magis quí credatis dícam:
Nam uóstra nutrix †primum me cognóuit. AD. Vbi ea, amábo, est?
HA. Apud húnc est. ⟨AG.⟩ Quaeso, quí lubet tam diú tenere cóllum?
Omítte saltem tu áltera: nolo égo istuc — ⟨AD.⟩ Enicás me.

1253. DEI: di *vel* idi | danunt (*sic A*) *vel* danint *vel* dant || 1254. AEQUOM: aequo *vel* aequum || 1255. di: DET || 1257. FILIUSAGORASTOCLES: filius agorastodes *vel* filius || 1258. Nunc *B ex* Num (*sic etiam A*) | OBLECTANT: obiectant | me ita (*etiam A*): *trai Geppertus* || 1259. ♯SALUE: salue || 1260. TE: e | NOSSINE: nosse ne | *add Bo* | exspectate (*sic A*) *vel* exspetate || 1261. salue *vel* salue ♯ | sunt ♯ (sumus *A, ut vid*) || 1262. ♯NUNC (*ut vid*): nunc || 1263. SEDO: sedeo || 1264. UIDEMUR: uideamur || 1265. *sic etiam A* | ♯UBIEAAMAEOEST: ubi (*vel* ibi^{e}) amabo est || 1266. HUNC: nunc | AG. *pro* ♯ *Angelius* | tam (*sic A, ut vid*) *vel* tan || 1267 sq. *inc libri praeter A* | (sa)LTEMTUALTERA: salute tu altera *vel* salte tua Littera | *add Goe et Loe* | (enicas)M(e): enicam ||

⟨AG.⟩ Prius quám te mihi despónderit. AD. [O] Mittó? sperate, sálue.
⟨HA.⟩ Condámus alter álterum ergo in néruom bracchiálem.
Quibus núnc in terra mélius est? AG. Euéniunt digna dígnis.
⟨HA.⟩ Tandem huíc cupitum cóntigit. AG. O Apélla, o Zeuxis píctor,
Qur número | estis mórtui? hoc exémplo ut pingerétis.
Nam aliós pictores níl moror huiusmódi tractare exémpla.
HA. Deí deaeque omnes, uóbis habeo mérito magnas grátias,
Quom hác me laetitia ádfecistis tánta et tantis gaúdiis,
Ýt meae gnatae ad mé redirent ét potestatém meam.
AD. Mí pater, tua píetas plane nóbeis auxilió fuit.
AG. Pátrue, facito in mémoria habeas, tuám maiorem fíliam
Míhi te despondísse. HA. Memini. AG. Et dótis quid promíseris.

1268. te mihi: TI** | desponderit (*sic A*) *vel* despenderit | ⌗ omitto ⌗: *del Bo* (*fort. cum A: distinximus*) || 1269. *add Ca* | (B)RACCHIALE*: braechialem *vel* brachialem || 1271. *add Py* | CONTINGIT | APELLE || 1272. Qur (*sic A*) *vel* Cur | HOCEXEMPLO (*item Festus*): hic exemplum || 1273. pictores (*sic A*) *vel* pi$\overset{c}{n}$tores || 1275. ADFECISTISTANTAETTAN(tis): tanta (*vel* tan) et tantis adfecistis || 1276. R(edi)REN(tet) (*suppl Loe, item Stu*): redirent in || 1277. auxilio (*sic A*) *vel* auxiuo || 1278. facito (*sic A, ut vid*) *vel* facite | (mem)ORIA: memoriam | tuam (*sic A*) *vel* tua || 1279. DESPONDISSEMEMINIET ||

ANTAMOENIDES.
MILES
ANTERASTYLIS. ADELPHASIVM.
MERETRICES II
HANNO. AGORASTOCLES
POENVS ADVLESCENS

ANTA. Si égo minam non últus fuero próbe, quam lenoní dedi,
Túm profecto mé sibi habento scúrrae ludificátui.
Ís etiam me ad prándium ad se abdúxit ignauíssumus,
Ípse abiit foras, mé reliquit pro átriensi in aédibus.
V́bi nec leno néque illae redeunt néc quod edim quicquám datur:
Pró maiore párte prandei pígnus cepi, abií foras.
Síc dedero. aere[m] mílitari tétigero lenúnculum.
Nánctus est hominém mina quem argénti circumdúceret.
Séd mea amica núnc mihi irato óbuiam ueniát uelim.
Iám pol ego illam púgnis totam fáciam ut sit mérulea.
Íta replebo | átritate átrior multo út siet
Quam Aégyptini quí cortinam lúdis per circúm ferunt.
ANTE. Téne sis me arte, méa uoluptas: mále ego metuo míluos:
Mála illa bestiást: ne forte me aúferat, pullúm tuom.

1281. HABENTOSCURRAE: habeant oscurrae | ludificis catii *vel* ludificis cauiis (*corr Ca cum A, ut vid*) ‖ 1282. Is etiam (*sic A*) *vel* Etiam | INPRANDIUM | abduxit *vel* adduxit | ignauissimus (*sic A, ut vid*) *vel* ignaui simus ‖ 1283. ABEIT: abiit *vel* habiit | ATRIENSI: atrensi ‖ 1284. nec leno (*sic A*) *vel* nedeno ‖ 1285. PROMAIORE: Prom more *vel* Pro more | ABI ‖ 1286. aerem: E (*item Priscianus*): *corr Py* | lenunculum (*sic A et Priscianus*) *vel* lemnunculum ‖ 1287. Nanctus: NACTUS | QUEM: que | circumduceret (*sic A*) *vel* circumduret ‖ 1288. ueniat (*sic A*) *vel* uenit ‖ 1289 sq. *sic etiam A, sed* ATRITIOR | siet (*sic A*) *vel* sciet ‖ 1291. AEGYPTINI: aegypti aut | FERUNT: fuerunt ‖ 1292. AD. Tene *vel* Tene | uoluptas (*sic A*) *vel* uolupta ‖

[ANTE.] V́t nequeo te sátis conplecti, mí pater. ANTA. Ego mé moror.
Própemodum ¦ hoc ópsonare prándium poteró mihi.
Séd quid hoc est? quid ést? quid hoc est? quíd ego uideo? quómodo?
Quíd hoc est conduplicátionis? quae haéc est congeminátio?
Quís hic homost cum túnicis longis quási puer caupónius?
Sátin ego oculis cérno? estne illaec méa amica Anterástylis?
Ét east certo. iám pridem ego me sénsi nili péndier.
Nón pudet puellam ámplexarei báiolum in mediá uia?
Iam hércle ego illun⟨c⟩ éxcruciandum tótum carnuficí dabo.
Sáne genus hoc múlierosumst túnicis demissíciis.
Sed adíre certumst hánc amatricem Áfricam.
Heus tú, tibi dico, múlier, ecquid té pudet?
Quid tíbi negotist aútem cum istac? díc mihi.
HA. Aduléscens, salue. ANTA. Nólo: nil ad te áttinet.
Quid tíbi hanc digito táctiost? HA. Quia míhi lubet.
ANTA. Lubét? HA. Ita díco. ANTA. Lígula, in malám crucem?

1294. te satis (*sic A*) *vel* satis te | COMPECTI ‖ 1295. OPSONARE: obsonare *vel* ol sonore ‖ 1296. ⌗QUIDEST: quidhoc ‖ 1297. quae haec (*sic A*) *vel* quae hoc ‖ 1298. cum (*sic A*) *vel* quom ‖ 1299. SATINOC(ULIS)EGO | illaec (*sic A*) *vel* illace | ANTERASTILIS: anterastris *vel* ant rastris ‖ 1300. CERTO: erto ‖ 1301. BAIOLUM: baliolum ‖ 1302. ego illum (*sic A*) *vel* illum ego (*corr Bo*) | DATO ‖ 1303. MULIEROSUST: muliebrosum st (*vel* si): *corr Pius* | DEMISSICIIS: demisiciis *vel* demissicus ‖ 1304. adire (*sic A*) *vel* ad re | HANC: hanc ad ‖ 1305. ECQUID: ecquit *vel* et quid ‖ 1306. NEGOTIUMESTAUTEM: negotii (*vel* inegotii) autem est | cum istac (*sic A*) *vel* quo misi ac ‖ 1307. Adulescens (*sic A*) *vel* Adhulescens | atte (*sic A*) *vel* adte ‖ 1309. ligula (*sic A*) *vel* legula | IMALAM (*et* IN *s. v.*): in (*vel* i in *vel* ⌗ In) malam (*distinximus*) ‖

Tune híc amator aúdes esse, halléx uiri,
Aut cóntractare quód mares hominés amant,
Deglúpta mena, sárrapis seméntium,
Manstrúca, †halagorasama, tum autem plénior
Alli úlpicique quám Romani rémiges?
AG. Num tíbi, adulescens, málae aut dentes prúriunt,
Qui huic és molestus, án malam rem quaéritas?
ANTA. †Qur non adhibuisti, dúm istaec loquere, týmpanum?
Nam té cinaedum esse árbitror magis quám uirum.
AG. Scin quám cinaedus sum? íte istinc, seruí, foras,
Ecférte fustis. ANTA. Heús tu, siquid pér iocum
Dixí, nolito in sérium conuórtere.
ANTE. Qui[d] tíbi lubidos⟨t⟩, ópsecro, Antamoénides,
Loqui ínclementer nóstro cognato ét patri?
Nam hic nóster pater est: híc nos cognouít modo
Et húnc sui fratris fílium. ANTA. Ita me Iúppiter
Bene amét, bene factum. gaúdeo et uolup ést mihi,
Siquíd lenoni | óptigit magní mali,
Quomque é uirtute uóbis fortuna óptigit.
ANTE. Credíbile ecastor dícit: crede huic, mí pater.
HA. Credo. AG. Ét ego credo. séd eccum lenonem óptume:

1310. Tune hic (*sic A*) *vel* Tunc *vel* Tune | hallex: FALLAX || 1313. MANSTRUCA: manstructa | halagoras amatum: SAMCSATUM || 1314. ALLIIULDICIQ· (*ex* ALIIULDICIQ·): Aliiulpique *vel* Aluulpique || 1315. dentes (*sic A*) *vel* dentens || 1317. Qur (*sic A*) *vel* Cur | loquere (*sic A*) *vel* loqueretur || 1318. CINAEDUESSE || 1319. SIM *ex* SUM || 1320. FUISTIS | ANTA. *pro* ♯ *Gru* || 1322. *del Sey* | lubido es: LUBIDO | OPSECRO: obsecro *vel* olsecro | antammoenides *vel* antomonedes: ANTAMONIDES || 1323. indementer *vel* inclementer (*sic A*) *vel* indenemter || 1326. *dist Ac* || 1327. SIQUID: Siquidem || 1329. Credibile (*sic A, ut vid*) *vel* Credibille || 1330. OPT(ume): lycum ||

(Credo. AG. Át ego credo |. édepol hic uenit cómmodus.)
Bonúm uirum eccum uídeo: se recipít domum.
HA. (Quis hic ést? AG. Vtrumuis ést, ⟨u⟩el leno ⟨uél⟩ *λύκος*.
In séruitute hic fílias habuít tuas,
Et mi [hic] aúri fur est. HA. Béllum hominem, quem nóueris.)
AG. Rapiámus in ius. HA. Mínume. AG. Qua-proptér? HA. Quia
Iniúriarum múlto induci sátius est.

LYCVS. AGORASTOCLES. HANNO.
LENO ADVLESCENS POENVS
ANTAMOENIDES
MILES

LY. Decípitur nemo meá quidem senténtia,
Qui suís amicis nárrat recte rés suas:
Nam omníbus amicis meís idem unum cónuenit,
Vt mé suspendam, ne áddicar Agorástocli.
AG. Leno, eámus in ius. LY. Ópsecro te, Agorástocles,
Suspéndere ut me líceat. HA. In ius té uoco.
LY. Quid tíbi mecum autem? HA. Quía | hasce aio líberas
Ingénuasque esse fílias ambás meas.

1331. *solus A habet* ‖ 1332. se recipit: (re)DEUN(te)M | domum: DOMUM♯QUISHICST (*cf. v. 1333*) ‖ 1333—1335 (= 1382 sqq.). *om A* (*sed cf. ad v. 1332*) ‖ 1333. AG. *pro* ♯ *Ca* | et leno lycus: *corr ex v. 1382 et 648* ‖ 1335. *del ex v. 1383* ‖ 1336. INIU(S): intus ‖ 1337. INDICI ‖ 1338. mea quidem (*sic A*) *vel* quidem mea ‖ 1339. Qui suis (*sic A*) *vel* Quis quis ‖ 1340. MEISIDEM: mus idem *vel* meis id dem ‖ 1341. ADDICAR: addicare ‖ 1343. INIUS: leno in ius ‖ 1344. HASD(ico) (*suppl Stu*): hasce mo (*vel* modo): *corr Ca* ‖

Eae súnt surruptae cúm nutrice páruolae.
LY. Iam prídem equidem istuc scíui et miratús fui
Nemínem uenire qui ístas adsererét manu.
Meaequidém profecto nón sunt. ANTA. Leno, in iús eas.
LY. De prándio tu dícis: debetúr, dabo.
AG. Duplúm pro furto mi ópus est. LY. Sume hinc quídlubet.
HA. Et míhi suppliciis múltis. LY. Súme hinc quídlubet.
(ANTA. Et míhi quidem min[im]a[m] argénti. LY. Sume hinc quídlubet.
Colló rem soluam iam ómnibus quasi báiolus.
AG. Numquíd recusas cóntra me? LY. Haud uerbúm quidem.
AG. Ite ígitur intro, múlieres. sed, pátrue mi,
Tuam, út dixisti, míhi desponde fíliam.
HA. Haud áliter ausim. ANTA. Béne uale. AG. Et tu béne uale.)
ANTA. Leno, árrabonem hoc pró mina mecúm fero.
LY. Perii hércle. AG. Immo haud multó post, si in ius uéneris.
LY. Quin égomet tibi me addíco: quid praetóre opust?
Verum óbsecro te ut líceat simplum sóluere,

1346. EAE: Te | (s)URREPTAE | nutrice (*sic A*) *vel* mutrice || 1347. equidem istuc sciui et (*sic A*) *vel* istǒs suuet || 1348. MANU: manum || 1349. inluseas || 1350. debetur (*sic A*) *vel* debitur | 1351. pro furto (*vel* pro ferto) mihi: PROFURTO | QUODIUBET: quidem (*corr Ac*) || 1352. S(up)PLICIIS: supplicis | MU(lti)SSUME | QU(uodlu)BET || 1353—1358. *secl Brachmannus* || 1353. *om A del Ca* || 1354. COLLOREM: Colorem || 1355. contra me: CONTRAM | HAUDUERBUM (*item membr. Turn.?*): Aduersum || 1356. MI: mihi || 1357. DIXTI | filiam (*sic A*) *vel* fillam || 1358. aliter *vel* aliiter: ALTER | BENEUALE *ex* UALEBENE *corr* || 1359. ARRABONEM: arabonem || 1360. immo (*sic A*) *vel* inmo | POS***NIUS (*suppl Loe*: POS(T‡I)NIUS *Stu*): post intus || 1361. EGONET | ADDECO | QUID: quod | praetore (*sic A*) *vel* proto re ||

Trecéntos Philippos: crédo, conradí potest.
Cras aúctionem fáciam. AG. Tantispér quidem
Vt sís apud me lígnea in custódia.
LY. Fiát. AG. Sequere intro, pátrue mi, ut hunc festúm diem
Habeámus hilare[m] huiús malo et nostró bono.
Multúm ualete. múlta uerba fécimus:
Malúm postremo omne ád lenonem réccidit.
Nunc, quód postremumst cóndimentum fábulae,
Si plácuit, plausum póstulat comoédia.

(**AGORASTOCLES. LYCVS. HANNO.**
ADVLESCENS LENO POENVS
ANTAMOENIDES.
MILES
ANTERASTYLIS. ADELPHASIVM
MERETRICES II

AG. Quam rém agis, miles? quí lubet patruó meo
Loqui ínclementer? né mirere múlieres
Quod eúm sequntur: módo cognouit fílias
Suas ésse hasce ambas. LY. Hém, quod uerbum aurís meas
Tetigít? nunc perii. ANTA. Ýnde haec perierúnt domo?

1363. philippos (*sic A*) *vel* phippos || 1364. faciam # (*sic A*) *vel* faciam || 1366. ut hunc: UT | diem (*sic A*) *vel* dem || 1367. Habemus *vel* Habeamus (*sic A*) | *del Bent* || 1369. POSTTROOMNE | (r)ECCIDIT: redit || 1370. QUOD: quid || 1371. comoedia (*sic A*) *vel* comoedia || 1372—1422. *secl Ca* || 1372. *scaenam om A* | AGIS: agitis | MELIUSCUI || 1373. NEMIRERE: meminere (ne *corr B*) || 1374. SEQUNTUR: secuntur || 1375. esse hasce (*sic A*) *vel* hasce esse || 1376. TETIGI (*et* T *s. scr.*) | ANTA. *pro* # *Sey* | HAEC: hae | DOMO: # domo ||

AG. Cartháginienses súnt. LY. At ego sum pérditus.
Illúc ego metuei sémper, ne cognósceret
Eas áliquis: quod nunc fáctumst. uae miseró mihi.
Periére, opinor, duódeuigintí minae
Qui hasce émi. AG. Et tute ípse peri⟨i⟩stí, Lyce.
HA. Quis hic ést? AG. Vtrumuis ést, [no]uel leno uél λύκος.
In séruitute hic fílias habuít tuas
Et mi aúri fur est. HA. Béllum hominem, quem nóueris.
AG. Lenó, rapacem te ésse semper crédidi:
Verum étiam furacem ⟨áiunt⟩ qui norúnt magis.
LY. Accédam. per ego †te tua te genua óbsecro
Et húnc, cognatum quém tuom esse intéllego:
Quandó boni estis, út bonos facere áddecet,
Facite út ⟨uos⟩ uostro súbueniatis súpplici.
Iam prídem equidem istas scíui | esse líberas
Et éxspectabam, síqui eas assererét manu[m]:
†Nam meae prosum nón sunt. tum autem aurúm tuom
Reddám quod apud mest ét ius iurandúm dabo
Me málitiose nıl fecisse, Agorástocles.
AG. Quid míhi par facere sít, †cum egomet cónsulam.
Omítte genua. LY. Mítto, si ita senténtiast.
ANTA. Heús tu, leno. LY. Quíd lenonem uís inter negótium?

1377. *iteratur post 1381* ‖ 1379. # uae (*sic A*) *vel* uae ‖ 1381. Qui hasce (*sic A*) *vel* Quiasce | TUTE: tu | *add Py* | *cf. ad v. 1377* ‖ 1382—1384. *cf. 1333—1335* ‖ 1382. Vtrum uis *vel* Vt trumuis | *del ex v. 1333* | lycus ‖ 1383. abuit tua *vel* habuit duas ‖ 1384. fur *vel* for | noueris *vel* ueris ‖ 1386. *suppl Brixius* ‖ 1389. bonos *vel* bono ‖ 1390. et uestro: *corr Hasperus* ‖ 1391. equidem *vel* mequidem ‖ 1393. tuum *vel* tuam ‖ 1396. Quod: *corr Hasperus* ‖ 1398. ANTA. *pro* AG. *Sey* ‖

ANTA. Ýt ⟨m⟩inam mihi argénti[m] reddas, príus quam in neruom abdúcere.
LY. Dí meliora fáxint. ANTA. Sic est: hódie cenabís foris:
Aúrum, argentum, cóllum, leno, [s]trís re⟨s⟩ nunc debés semul.
HA. Quíd me⟨d⟩ hac re fácere deceat, égomet mecum cógito.
Sí uolo hunc ulcísci, litis séquar in alieno óppido,
Quántum audiui ingénium et mores éius quo[d] pactó sient.
AD. Mí pater, nequíd tibi cum istoc reí †siet ac massum óbsecro.
ANTE. Aúscultа sorórі. abi, diiunge ínimicitias cum ínprobo.
HA. Hóc age sis, lenó: quamquam ego te méruisse ut pereás scio,
Nón experiar técum. AG. Neque ego, si aúrum mihi reddés meum.
Léno, quando ex néruo emissu's, cónpingare in cárcerem.
LY. Iám⟨ne⟩ autem, ut solés? ⟨ANTA.⟩ Ego, Poene, tíbi me purgatúm uolo.
Síquid dixi irátus aduorsum ánimi tui senténtiam:
Íd uti ignoscas, quaéso, et quom istas ínuenisti fílias,
Íta me di ament, ⟨út⟩ mihi uolup[tatis] est. HA. Ígnosco et credó tibi.
ANTA. †Leno, tu autem amicam mihi des facito aut auri mihi reddás minam.

1399. ANTA. *pro* AG. *Sey* | *add Mue duce Sey* | argentum: *corr Sey* || 1400. Di *vel* De | faxint *vel* faxsit | ANTA. *pro* # *Sey* | Sic estu ideo: *corr Vss duce Haspero* | cenabis *vel* cenabilis || 1401. *del et add Lipsius* | semul *vel* semel || 1402. *add Bo* || 1403. Si *vel* Sic || 1404. pacto *vel* pecto || 1405. Ni *vel* Mi cum *vel* quom || 1406. sorori *vel* soroi || 1409. emissus *vel* emisus: *corr Hasperus* || 1410. ne *add Spengelius,* ANTA. *Sey* pugnatum || 1413. *add et del Sey* || 1414. autem *vel* atem ||

LY. Vín tibicinám meam habere? ANTA. Nı́l moror tibícinam:
Néscias, utrum eí maiores búccaene a⟨n⟩ mammaé sient.
LY. Dábo quae placeat. ANTA. Cúra. LY. Aurum crás[s] a⟨d⟩ te referám tuom.
AG. Fác⟨i⟩to in memoria hábeas. LY. Miles, séquere me. ANTA. Ego ueró sequor.
AG. Quíd ais, patrue? quándo hinc ire cógitas Cartháginem?
Nám tecum mihi una íre certumst. HA. V́bi primum potero, ílico.
AG. Dum aúctionem fácio, hic opus est áliquot ut manéas dies.
HA. Fáciam ita ut uis. AG. Áge sis, eamus: nós curemus. plaúdite.)

1416. eim mores *vel* ei mores | amammae || 1417. *del et add Lipsius* || 1418. in *vel* im || 1419. cogitas cartaginem *vel* cogita carthaginem || 1420. tecum mihi una (*sic A, ut vid*) *vel* tecum una || 1421. facto hic opus: (faci)OOPUS | aliquod || 1422. ut uis *vel* uis | ⧺ plaudite *vel* plaudite ||

T. MACCI PLAVTI

COMOEDIAE

EX RECENSIONE

GEORGII GOETZ ET FRIDERICI SCHOELL

FASCICVLVS VI

PSEVDOLVM RVDENTEM STICHVM COMPLECTENS

LIPSIAE

IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI

MDCCCXCVI

LIPSIAE TYPIS B. G. TEVBNERI

PRAEFATIO

Notae quibus utimur in hac editione hae sunt:

| ad denotandos hiatus non legitimos.

† ad corruptelam sive verborum sive metri indicandam.

* ad lacunas signandas (nisi moras deficientes per ◡ et _ apposuimus).

[ ] ad delendas litteras syllabas voces personas[1]) perperam traditas maioresve interpolationes.

( ) ad secludendos versus ex dittographia vel retractione scaenica ortos.

⟨ ⟩ ad insigniendas litteras syllabas voces personas contra libros suppletas.

ad adumbrandum (personae) spatium in librorum scriptura.

A codicis rescripti Ambrosiani scripturas (quas in Pseudolo Goetzius, in Rudente et Sticho Schoellius ex parte retractavit) litteris capitalibus exprimimus adpunctis infra vel seiunctis incertioribus: alteram recensionem (*P*) litteris antiquis apponimus scripturas discrepantes per *vel* adiungentes rariusque singulos codices (Palatino-Vaticanum *B*, Palatinum Decurtatum *C*, Vaticanum Vrsinianum *D*) commemorantes.

*) Personae cum in quibusdam fabulis aut nullae traditae sint aut pauciores non eandem in omnibus fabulis rationem tenuimus, sed indicavimus ubi incipiunt dialogi quid secuti simus.

Scripturis a contextu discrepantibus vel signis in contextu ad mutationem indicandam adhibitis ubi nihil additum est, ad Italos redire emendationem sciendum est. Ceteroqui librorum scripturis per colon (:) discretis in adnotatione vel per signa supra posita conspicuis per voces[1]) *corr(exit)*, *trai(ecit)*, *add(idit)*, *suppl(evit)*, *del(evit)*, *secl(usit)*, *lac(unam) sign(avit)*, *dist(inxit)*, *discr(ipsit)* adiunximus nomina correctorum. Ex quibus haec per compendia exhibuimus: *Ac(idalius)*, *Bent(leius)*, *Bo(thius)*, *Ca(merarius)*, [*Dan(ielis)*], *Fl(eckeisenus)*, *Goe(tzius)*, *Gru(terus)*, *Gul(ielmius)*, *Guy(etus)*, *Herm(annus)*, *Lachm(annus)*, *Lamb(inus)*, (*C. F. W.*) *Mue(llerus)*, *Palm(erius)*, *Py(lades)*, *Ri(tschelius)*, *Sarac(enus)*, *Scal(iger)*, *Schoe(llius)*, *Scu(tarius)*, *Sey(ffertus)*, *Stu(demundus)*, *Turn(ebus)*, *Vss(ingius)*.

De universis rationibus nostris qui plura exspectet priores praefationes adeat. De singulis locis haud pauca adicienda sunt, etsi nequaquam omnia quae praesto sunt complecti volumus.

PSEVDOLVS. *Arg.* II 13. subditicio *ipsum versificatorem admisisse vix credas: cf. v. 752.* — 15. Scortum *Dziatzko ad Ter. Ad. per. 12.* — 6. tis *in codicibus Gellii servatum noluimus obscurare, etsi vix probabile est* mei *et* tis *sic olim coniuncta fuisse.* — 16. *Punctum supra* E *scriptum recte testari videtur Loewius.* — 17. Supremum habuisti se⟨mper comitem consili⟩ *Festum habuisse suspicatur Schoellius.* — 44. ⟨Il⟩lacrumans *idem.* — 65. Logi ludus *in A latere monet Seyffertus, scriptura certe deteriore.* — 82. ábducturust múlierem ⟨cras,⟩ crás. PS. Eheu *Seyffertus: certe v. suspectus est* (ábducturust múlierem— ⟨PS. Eheu. CA.⟩ Crás. PS. Eheu *Schoellius*). — 104. bona opera tua (*cf. 383*) et mea *Redslobius 'N. phil. R.' a. 1888 p. 232.*

[1]) Accedunt compendia non minus perspicua *om(isit)*, *praem(isit)*, *vid(etur)*, *compr(ehendit)*, *ras(ura)*, *rubr(icator)*, *pers(ona)*, *spat(ium) init(iale)*, *fort(asse)*, *s(upra) v(ersum)*, *s(upra) scr(iptum)* similiaque.

Cf. Bachius Studemundi Stud. t. II p. 154 adn. — 118. *Cf. Ritschelius Parerg. p. 375 sq.* — 133. mal⟨ac⟩e habiti *Schoellius.* — 151. *Cf. Skutschius 'Forsch.' I p. 36 sq. et Seyffertus Burs. Annal. t. LXXX p. 256 adn.* — 156. *Cf. Nordenus Mus. Rhen. t. XLIX p. 205.* — 164. terta *Buechelerus Mus. Rhen. t. XLV p. 159.* — 168. Celebrate *toleravimus coll. Nonio p. 89, 24 et Cornic. fr. 66.* — 170. *De* cruminam *cogitat Seyffertus, de* perdat *vel* tundat (^{tun}perdat) *Schoellius.* — 173. aetat(u)lam ⟨ex⟩igitis *Schoellius anapaestos discribens.* — 177. munéra multa | huc áb am. c. *Klotzius 'Metr.' p. 284.* — 184. rostros *Baierus Comm. phil. ad M. Hertz. miss. p. 279.* — 188. *Ex A quod attulit Studemundus* ***TIUM (*ubi* IUM *tantum legerat Loewius*) *id num* HEDTIUM *fuerit an* PEDITIUM *an* EXITIUM *an denique* EDYTIUM *ipse dubitat.* Hedytium *formam per se bonam subesse vult Leo in Woelfflini Arch. t. IX p. 164.* — 189. frumenti atque erui *Schoellius.* — 193. *Sub* exbaliato (*A*) *similem latere lusum ac v.* 585^a *suspicatur idem* (*velut* exbali⟨ne⟩ato). — 201. *In Ambrosiano utrum* PROFECTUS *an* PROFECTOS *fuerit aegre dicas.* — 208. Váh tace! # Quid ést? # Male ‖ Mórigerús mi: mále facis, Quóm sermoni huic óbsonas *Richterus Studem. Stud. t. I p. 638 adn.* — 218. *De* Ain, excetra tu *cf. Seyffertus in Burs. Annal. t. LXXX p. 343: etsi non omnem dubitationem tollit.* — 234. Mittam hódie huic suo die nátali ego *Seyffertus ex A et B codicum vestigiis.* — 237. qua in *etiam C habet* (*non* quam). — 239. *Cf. Skutschius 'Forsch.' I p. 149.* — 245. mane est conloqui *libri habent: quod ex maiore editione non satis apparet.* — 252. Vorte hác te, puere. # ⟨Án⟩ non *Schoellius coll. v. 968.* — 255. Bállio, audi, súrdu's. # Profecto inánilogistae *Klotzius p. 82.* — 257. *Pro* BALL. *in editione maiore* PSEVD. *falso relictum est.* — 263 sq. Sció qui fuit: ‖ Nunc qui ést is ipsus ‖ Sciat. ámbula tu *Seyffertus.* — 277. *Si revera in A est* ROGITAUI, *ut Studemundus testatur, tum hoc ad*

reuocaui *spectare videatur.* — 279. quámque ad promisít diem *Redslobius Annal. philol. t. CXLIII p. 216.* — 285. prid& *etiam D habet ante corr. teste Studemundo.* — 292. *Inter* ISTAM *et* AMPLEXATOR *recte punctum testari videtur Loewius: etsi aegre dicas quid id sibi velit.* — 299. que oc (o *in ras.*) *etiam B ante corr. teste Studemundo.* — 319. *Cf. Marius Plotius p. 472, 4 K.* — 340. rogọ ẽ *D teste Studemundo.* — 356. pius s⟨is⟩, istoc genere *Seyffertus.* — 364. Legerupa, *ut 361* busterape *et 975* legerupam, *tutatur Havetus 'Rev. de phil.' t. XVI p. 100.* — 366. PS. Leno. CA. Caenum *Richterus l. s. s. p. 421.* — 371. Ten *non sollicitavimus: an* ne *affirmantis est?* — 372. *Duas recensiones confusas esse censet Seyffertus* (Séd quamquam m. m. in me dícta dixistís, tamen = Vérum quamquam m. m. dícta dixistís mihi)*; item v. 389* (própera, adduc hominém cito = ádduc hominem céleriter)*: item v. 392* [(dilectúm para) Éx multis: ex íllis paucis únum qui certúst, cedo = (dilectúm para) Átque exquire ex íllis paucis únum qui certús siet]. — 387. tempori *BCD habent.* — 398. *Parallelum esse versibus 399 sq. suspicatur Goetzius.* — 453. int̄ *pro* itur *Donati codex vetustissimus Parisinus.* — 467. *Spatium quod est in CD utrum ad personam indicandam pertineat an ad versus discriptionem pristinam ut hoc loco incertum est, ita saepissime: talia igitur ut inutilia in hac quidem editione ne commemoravimus quidem.* — 493. Erilem *Goetzius, item Seyffertus.* — 497. Peccata mea sunt *rectissime in ed. revocavit Morrisius.* — 508. ⟨ultro⟩ argentúm dabis *Seyffertus.* — 510 sqq. PS. Dabis — Iam díco ut a me cáueas — certe edepól. scio. SI. Si *e. q. s. idem.* — 532. Virtúte ⟨uel⟩ re⟨gi⟩ *Schoellius.* — 541. Qui me aére circumuórtant *Seyffertus.* — 543^{b}. si *ante* de *in editionis maioris contextu errore intercidit.* — 591. CIUEANT *pro* CLUEANT *recte testari videtur Loewius.* — 593 sq. machaera *correpta altera syllaba non sine haesitatione admisimus.* — 608. *Cf. Auson. Ep. ad Paul. p. 274, 20 ed. Peip.:* Pro-

musque quam condus magis. — 623 sq. *Cf. Brixius ad Men. v. 370.* — 625. Tun? attulistin? *in A latere videtur Goetzio.* — 639 sq. *Cf. Studemundus apud Prehnium p. 3.* — 649. *Anacoluthon tulimus Seyfferti suasu.* — 650. Suam<pte> *Schoellius.* — 654. qui *B habet teste Hinckio.* — 659. Doliarem claudam crassam *et optimus codex Paris. Donati et recentiores libri habent.* — 672. dolori *CD habent,* fallicię *B.* — 673. hic <est> amica *Schoellius.* — 705^{a}. *Pro* TRIS (*A*) *suspiceris* τρίς *olim scriptum fuisse.* — 760. nunc <arx> peruiast *Schoellius.* — 792. Nam ego sí iuratus péiorem hominem quaérerem Coqum, non *e. q. s. toleravimus, ubi* peiorem h., s. i. qu., *Morrisius.* — 800. si erás coquos Tu sólus praeter álios *distinguit Seyffertus* (*coll. Amph. 640, Asin. 856, Mil. 1383*) sedebas = '*desidebas*' *interpretatus: at cf. v. 807.* — 802. uitio *pro* auaritia *Schoellius* [*item Leo 'Forsch.' p. 249*]. — 817. *Cf. v. 1054 et Fleckeisenus Annal. philol. t. CXLV p. 676 sqq.* — 856. intro *quod Redslobius proposuit 'N. phil. Rundschau' a. 1888 p. 231 neque Ambrosiani spatiis convenit neque sententiae.* — 897. <hoc> opere *Schoellius.* — 914. Ipsuc (*corr. ex* ipsum) *B.* Ipse istuc ego *e. q. s. Sonnenscheinius 'Berl. ph. Wschr.'* a. *1888 p. 657.* — 918. *Cf. Lachmannus ad Prop. II 3, 43 p. 113.* — 935. condedit *D.* — 949. effici<es hoc,> túm faxo magis dícas *Schoellius.* — 951. ubi sit ostium lenonium *Seyffertus.* — 954. SI. *initio om. B. Versum etsi suspectissimum relinquere maluimus.* — 977. scibin *ex* sciuin *D.* — 985. hec res *etiam B habet.* — 991. Polymachaéroplagidem élocutu's nómine *Schoellius.* — 997. *Sub finem versus constat A habere* SMODO, *quibus* A *praecedere videtur: certe Studemundi lectio non magis certa est quam Loewii.* — 1047. percunctetis *etiam B teste Augusto Mau.* — 1054. libet nunc *BCD.* — 1059. *In A olim fuisse* hominem ubi *pro* hominem si *Goetzius suspicatur.* — 1067. adte *CD.* atte *B.* — 1072. prosit *B.* — 1093. *Corrige* <BA.> Qui: *nam* Qui *libri omnes.* — 1103. imperium sui eri

seruos facit *Schoellius.* — 1113. Ímperatumst, étsi abest, | Híc adesse erum árbitror *ex incertis Veteris vestigiis* (Impetratum est) *elicit Seyffertus.* — 1120. Vénio huc ultro út sciam quíd rei siét, ‖ Ne íllic homo me lúdificetur *Seyffertus.* — 1175. Quam uelis *tutatur Seyffertus.* — 1178. *Spat. pro* SI. *in B relictum est.* — 1192. argenti te *D.* — 1204. Non confecit sýcophanta núgas: meditatús malest *Sauppius Quaest. Pl.* (*a. 1886*) *p. 17.* — 1231. Peregrinós ⟨iam⟩ absoluam *Seyffertus.* — 1240. commoedius *CD.* — 1242. ei ultro ófferam *Seyffertus.* — 1251. *Donatus ad Eun. IV 5, 1:* Adeo his quae sequuntur quasi subtilem fraudem ebrietatis inducit Plautus de uino: idem sic: temptatura pedes olim uincturaque linguam *secundum bonos libros: intercidit Pseudoli testimonium.* — 1268[b]. prōthyme *in vocabulo hybrido admisimus, nisi males* prothyme sumpsimus *traicere.* — 1271. *Cf. Langenus 'Berl. ph. Wochenschr.' a. 1891 p. 398* (*de* ibīdem *dubitans*) *et Seyffertus in Burs. Annal. t. LXXX p. 261.* — 1274. Nimi⟨s⟩ ex disciplina *Schoellius.* — 1276. ⟨Ad⟩plaúdunt, **πάλιν** clamitánt me, ut *e. q. s. Schoellius. De accusativo cf. Asin. v. 390.* — 1300. pérgin inrúctare os mihí *Schoellius.* — 1320. Heu heu heu. PS. Desine ⟨ohe⟩ *Seyffertus.* — 1330 sq. *Pro Seyfferto et Ritschelio etiam in maiore editione Hermanni nomen ponendum fuit.*

RVDENS. *Ad prologum cf. Marxius Ind. schol. Gryphisw. a. 1892 p. III sqq.* (*qui delet v.* 6 sqq. 13 sq. 16 [*v.* 15 *inter v.* 18 *et* 19 *reiciens*]. 21. 26 sq.). — 11. facta hominum ⟨atque⟩ mores *idem.* — 26. FA** IU***QU— *et v.* 31 NU— *comparent.* — 69. *Cf. C. G. L. t. V p. 207, 38 G.:* Hibernas magnas et turbidas: hoc Virgilius. Plautus enim 'increpui ⟨hi⟩bernum'. — 77. illius, e. u. h., senis *Maehlyus 'N. philol. Rdsch.' a. 1887 p. 178 ante Sonnenscheinium.* — 97. sceparnio (*non* ceparnio) *D teste Studemundo.* — 107. secus numquam ⟨hercle⟩ ullum *Langius Annal. philol. t. CXLIX p. 276.* — 111. Quo nox furatum uenias uestigas loca.

PL. Ah *Fleckeisenus Annal. philol. t. CXLIX p. 850* (nox *cum Dousa,* Ah *cum Schoellio*)*: cf. Seyffertus Burs. Annal. t. LXXXIV p. 60* (*vix recte de* speculas *pro* uestigas *cogitans: neque* fur[a] tu[m] *probabile videtur*). — 112. adprobe *Fleckeisenus cum Hermanno 'Zschr. f. A. W.' a. 1835 p. 59: at cf. Cas. 257 sq.* — 121. in *pro* ni *absoluta correctura irrepsit.* — 125. uideras *Marxius l. s. s. p. XIII.* — 135. *Cf. C. G. L. t. II p. 66, 46 G.:* extar⟨is a⟩ulla: ubi exta ⟨co⟩quebantur (*vide Dammannum Comment. Ien. t. V p. 20*). — 156. sunt hi⟨sce⟩ *Marxius.* sunt ⟨is⟩ti *Seyffertus* (isti sunt *Bachius p. 361*). — 169 sqq. *Cf. Richterus in Studem. Stud. I p. 527 sq. et ad v.* 177 *p. 502; 551.* — 194. *Reizianus videtur Schoellio* (*ut v. 195 et 185* [*sq.?*])*:* Datis dí: nam quid habebúnt sibi ⟨s⟩igni ímpii posthac [*item Leo 'Pl. Forsch.' p. 102*]. — 196. sciam ⟨quid⟩ *Seyffertus.* sciam ⟨umquam⟩ *Schoellius.* — 205. A *post* SOL *apparet.* — 206. *Traiectionem plerisque probatam improbat Skutschius 'Forsch.' I p. 158* homo mi ob uíam uenit *metiens, ubi paulo rectius de* homo míhi obuiám uenit *cogitabimus.* — 211. (sa)LTE(m) *apparet. Ceterum cum A v.* 215 *non habeat, contra inter v.* 206 *et* 207 *duos* (*vel unum bipertitum*) *habuisse videatur, de ipso v. 215 priore loco interiecto cogitat Schoellius, ubi vix minus quadrat.* — 218. *Tripodiam iamb. acatal. cum dim. iamb. catal. ex AP admisimus valde dubitanter.* — 219. umquam quicquam is *Prehnius de pron. indef. p. 14 adn. ante Langium l. s. s. p. 279.* — 244. TUFAC— *apparet.* — 253 sq. *Deleto* Videsne *post dim. cret. duos senarios constituit Baierus l. s. s. p. 280.* Quid uides? ‖ Fanum amabo uidesne hoc? *trai. Fieldius 'Class. rev.' a. 1894 p. 100.* — 255. *Possis* Haúd longe ábĕsse opórtet. — 263 sqq. Puéllae sed únd(e) uos ‖ Íre cum úuida *et v.* 283 Véneri cíbo meo *metitur Seyffertus.* — 273 sq. *Ordinem in apparatu edit. maioris turbatum facile corriges.* — 291. nec ⟨e⟩didicere a. u. *Marxius l. s. s. p. X sq., mox* (h)ostrias *scripturam defendens.*

Idem v. 300—302 *pro dittographia habet, neglegens antea omni de vita piscatoria dici, postea de ipso quo agitur dic. Denique v.* 304 capsimu', incenati sumus *cum Leone defendit, quamquam ferri nequit propter sententiam.* — 321. ⟨or⟩natus *Sonnenscheinius.* — 344. uocauit ‖ Ad prandiũ *etiam D teste Studemundo.* — 375. Tuo⟨st⟩ *Seyffertus.* — 384. obseruat̄ *B et* obseruet *D teste Studemundo: ubi si* obseruet *archetypi fuerit* falsust = *'nescit, incertus est' explicari posse monet Seyffertus.* — 396. *De* ibidem *cf. ad Pseud. 1271* (*possis* ibidem ⟨intus⟩). — 399. sese *pro* se sic *Seyffertus.* — 417 sq. si nox Venus ⟨te huc duxerit⟩ *Fleckeisenus l. s. s.* (nox *cum Carrione,* Venus *cum Vsenero*) *obloquente Seyfferto l. s. s.* — manem (*non* inanem) *B quoque teste Studemundo: atque* nunc — mane *apte opponi verbis* mox — uesperi *monuit Seyffertus* (mane munerem *Ellisius 'Class. rev.' a. 1891 p. 206*). — 430. huc *errore intercidit in edit. mai.* — 455 sq. prius quam ⟨is⟩ huc *Seyffertus, quem videas Burs. Annal. t. LXXX p. 293. Cf. Klotzius 'Altr. Metr.' p. 189, 247.* — 459. tantam, ut (*i. e. 'perinde ut'*) *dist. Seyffertus: quamquam cf. v. 461.* — 468. metuis *pro* melius *idem,* μέλλεις *Onionsius ante Geldartum* (*apud Nettleshipium 'Journ. of Philol.' t. XIX p. 109*). — 494. ⟨hisce⟩ oculis *Marxius p. XV sq.* — 497. adduxisti ⟨hospitem⟩ *Langius Annal. philol. t. CXXXIX p. 75.* — 509. ⁊ (*i. e.* et) tereo *etiam B teste Studemundo.* — 521. tanta *in eiusmodi locutionibus tam saepe recurrit modo iuxta* tanto *traditum modo a recentioribus demum in* tanto *mutatum, ut retinendum videatur Schoellio et cogitandum de locutione ex ratione numerandi desumpta.* — 528 sqq. *Quod Seyffertus cum eoque Sonnenscheinius hiatus in versibus sequentibus syllabis iteratis removere studuerunt, ideo minus probamus, quia in priore parte scaenae ubi item 'corusca verba' prae tremore fabulatur Labrax hoc artificium locum non habet.* — 529. ⟨usquam⟩ ullum *Langius Annal. philol. t. CXLV p. 512 et CXLIX p. 281 sq.* —

533. ANITINA *potius quam* ANETINA *A. Ibidem* uterem *L. Muellerus ad Nonium (ubi vide adnotata).* — 538. ⟨Qui?⟩ qui auderem *Nettleshipius l. s. s.* Qui ⟨una⟩ auderem *Marxius p. XII reprobato* Quia. — 556. *Post* NEGOTIUM *inferior saltem hasta litterae* (E?) *certissime apparet.* — 574. *Quod punctum s. v. in priore parte notavit Studemundus nil nisi macula antiqua esse videtur.* — 575. *Quod* loco *s. f. v. deest, fortasse respondet* Miris *ineunte v.* 593 *deficiens (intercedente scaena): unde corrigenda esse intellexit quae praef. p. XVIII disputaverat Schoellius, aliis rationibus impugnata a Seyfferto 'Berl. philol. Wschr.' a. 1887 p. 1628.*[1]) — 579. quod ⟨hodie⟩ elaui *Sonnenscheinius.* — 581. nisi (*non* nisi si [*sic BC*]) *D teste Studemundo.* — 583. sat ciuiumst *Langrehrius 'Plautina' ed. a. 1888 p. 9.* — 588. MARE *nequaquam prorsus evanidum est.* — 594 sq. *Donatus ad And. II 5. 19 qui hos v. (= Merc. 225 sq.) adfert,* danunt (*in editionibus omissum*) *servavit* (dan uno *cod. Paris. vetust. teste Wessnero*). — 599. ASCENSIONEM *nunc abscissum.* — 601. Vidĕbatur *neglecto et A et v. 607 defendit Skutschius p. 108 adn.* (*melius iudicavit Klotzius p. 89*). — 616. REGIONIBUS *apparet.* — 636. re *pro* rē (*B*) *operarum vitium in edit. mai. est et* speres (*non* speras) *cum BC etiam D habet teste Studemundo.* — 656. mágno suo fecít hercle *sine hiatu Seyffertus dubitanter. Locus vix sanus.* — 663. ecca⟨s⟩ egrediuntur ipsae huc *trai. Bachius p. 409 (bene) et* timidae e⟨x⟩sangue⟨s⟩ *corr. Nettleshipius l. s. s. (inconcinne).* — 674 sq. *Reizianum separavimus cum Sonnenscheinio Seyffertoque (qui antea* Sed núnc sese ut ferúnt res Fortúnaeque nóstrae, par ⟨nó⟩s est moríri *discribit*). — 677. *De* obsecro, ⟨nam⟩ quis est *Seyffertus, de* obsecro

---

* *Item in prima parte fabulae intellexit quaedam paulo aliter informanda esse, ubi apertissime hae sibi lacunae respondent:* 166: 186 sq.; 205 sq.: 221; 237: 256; 295: 312. *Sed haec similiaque quae retractanda esse videntur hoc loco persequi non possumus.*

⟨te.⟩ q. e. *vel* ⟨die⟩ q. e. *Schoellius cogitant.* — 686. *Non recte omnes adhuc cum Pylade* hoc *pro* hunc *scripsisse intellexit Schoellius, velut* edepol ⟨diem⟩ hunc acerbum *supplens. Quod vero D lacunam pro personae spatio habuit, mirum est denuo Sonnenscheinium secutum esse, praesertim cum persona vel sic traicienda fuerit.* — 687. unde ⟨is ani⟩mus *Seyffertus itemque* ⟨iste ani⟩mus *Studemundus apud Bachium p. 227 duce Fleckeiseno: at cf. Amph. 250 multaque similia.* — 700. NEIN— (*certe non* NEQ.) *A non dubio priore* N. — 702. UEN(US)— *nequaquam improbabile est.* — 712. *Post* — EDO *non* '*vix*', *sed nullo modo locum habet* ARBITRŪ. — 726. opus est argento arido *Nonii auctorem habuisse putat L. Muellerus.* — 738. (NAM)Q· *nequaquam probabilis est lectio.* — 740. cirenensis *ex* cireriensis *corr. ipse B teste Studemundo.* — 743. *Post* MEMET *vix* A *locum habet, sed potius* E. — 745. ego pro, *non* pro, *D teste Studemundo* (?). — 746. *Cum Schmidtio facit Bachius p. 332.* — 753. offerrumentas *D teste Studemundo.* — 763. tibi fiet in ore messis m. p. *Sonnenscheinius.* — 766. lignum *pro* ignem *iam Schoellius in appendice ante Sonnenscheinium.* — 781. COPIAEST *A.* copia est *CD.* copiast *B: an* copiaest? *Cf. quae ad Merc. 990 adnotavimus.* — 783. Meás quidem té inuito *reliquimus.* — 786. ambos ilico *Goetzius.* — 805. [ad]uenit (*vel* adest *vel* redit) *Studemundus apud Richterum p. 428.* — 818. cum ero seruos *trai. Seyffertus.* — 822. Herculi fit *Palmerus 'Journ. of Philol.' t. XVI p. 38.* — 843. lapidibus? nequissimum *Seyffertus coll. Trin. 1036.* — 857 *Ante* ENT (*ubi* TRA *vel* ACR — *vix* DAR, *nedum* TRADER — *locum habere adnotabat Studemundus*) *nihil iam superest, ut in multis* (*etiam ex eis de quibus falsa olim rettulerat Schoellius ex falsis indiciis vestigiisque*). *Ceterum* darent *nihilo minus suadet Seyffertus coll. Capt. 1019, duas lectiones* ad carnificem darent *et* carnifici traderent *coaluisse ratus.* — 859. exules dica *Palmerus l. s. s.: ubi* exulem *coll. v. 325 defendit Langrehrius l. s. s.* —

861 sq. *Nihil egit Appuhnius Quaest. Pl. p. 71 sq.* abduxisti *defendens (cf. Persa 522 ACD: B).* — 885. ⟨Tuo⟩ istu⟨c⟩ capiti *Bachius p. 280.* — 887 sq. (*ubi columbam tenet Schoellius*) Nam collus in columbari haud *trai. Lindsayus 'Class. rev.' t. VI p. 404,* Nam in columbari collu(s) haud *defendunt Leo et Skutschius, etsi hic locus non una ratione parum aptus est ad demonstrandum.* — 909. *Cf. Fleckeisenus Annal. philol. t. CXLVII p. 198 sq. et CLI p. 278, qui et* locis *deletum et* re⟨d⟩ducem *illatum improbans iam corr. et trai.:* locis templis⟨que⟩ ornatum pulcre ‖ Reducem pluruma praeda onustum expediuit. *De adiectivo sub* locis *latente vel de versu post v. 908 supplendo cogitat Seyffertus de* expediuit reducem *locutione potius quam de* re⟨d⟩ducem *forma dubitans.* — 924^{c}. hic inest *CD, non FZ tantum, habent.* — 928 sqq. *Dimetros mox necessarios iam a v. 931 incohandos videri monet Seyffertus.* — 933 sqq. *Cf. Buechelerus Mus. Rhen. t. XLV p. 334.* — 938. *Cf. C. G. L. V p. 241, 22 = 145, 13 G.:* rudentem Plautus genere feminino dixit 'dum ergo tibi hanc (*sic liber gl.*: dum ergo hanc *Placidus cod. Paris.*) quam trahis rudentem conplico' in fabula Rudente. — 946. audies. ⟨GR.⟩ post. ⟨TR. nunc⟩ *Seyffertus.* audies: ⟨o⟩pust *Nencinius 'Stud. ital. di filol. cl.' t. III p. 112.* — 952 sqq. Sí fidém modo dás mihi té nón fore infídum ‖ Dó fidém tibi: fídus eró quísquis es aúdi *Seyffertus coll. Cas. 958 sq. (vide Burs. Annal. t. LXXX p. 284 sq.).* — 962. omne hoc *traiciens dimetros continuat Brixius.* — 977. ⟨Ais⟩ne (*vel* Ain) i. i. *Goetzius.* ⟨Ita⟩ne, i. i. *Seyffertus* (*etiam cogitans de* In mari inuentum[st] commune estne? GR. I. i. *Vbi etsi* In mari inuentust: communest *per se optime ferri potest, tamen sententiarum conexus* [*cf. v. 975. 980*] *receptam emendationem satis firmare videtur*). — 998. magni ⟨au⟩tem *Seyffertus.* — 1003. TR. ⟨Itane? GR.⟩ Ita enim uero. ⟨TR.⟩ *idem duce Reizio et Brixio.* — 1055 sqq. *Haud pauca in A abscissa et ante a. 1885 et postea (item in foliis*

similiter comparatis). *Sed v.* 1028 NEQ— *et v.* 1038 ADMEU— *apparent. V. autem* 1005 — EES *ad* (SANUSN)EES *redire* (*sic Sonnenscheinius, cum Fleckeiseno faciens*) *ideo affirmari nequit, quia spatium non sufficit ad lectionem totam recipiendam.* — 1006. At cerritus égo: hunc *Schoellius spreto* cerritu(s) hunc. — 1011. Vin pugnarė *Morrisius* '*Americ. Journ. of Philol.*' *t. X p. 417.* — 1040. eo *pro* ibo *Sonnenscheinius,* uirum *pro* arbitrum *Schoellius.* — 1042. istac *pro* istuc *Seyffertus.* — 1046. uxor ne *trai. Brixius.* — 1053. *Versum immodulatiorem admisimus dubitanter, praesertim cum B aliorsum ducat.* — 1086. Cum crepundiis *Leo de Vidul. p. 16.* — 1087. exaequabim' *D teste Studemundo.* — 1100. istaec ego *coll. v. 1359 Seyffertus.* — 1111. Athenis periit parua (Ath. parua p. *in appendice reiecerat Schoellius*) *recepit Sonnenscheinius.* — 1114. quiá tacitast bona *defendit Klotzius p. 262, vix recte. Cf. Hermannus Opusc. I p. 211.* — 1124. etiam carnem, nil aufert tamen *Karstenus Mnemos. t. XVIII p. 313* (auferet *etiam D teste Studemundo*). — 1127. Ac (*vulgo* At *cum Lambino*) *tutatur Seyffertus coll. Epid. 470, al.* — 1136. tamen istic quidquid inerit uobis ⟨omne⟩ *idem et v.* 1138 meo hercle ⟨inius merum⟩. — 1139 sq. *Pro* inme (anne *vulgo cum Valla minus convenienter sermoni*) *de* etiam *vel* tamen *cogitat Seyffertus, de* omne *Schoellius itemque* (*vel* omnia) *Goetzius, mox* Non feret (*scil. omnia*), etsi (*pro* nisi) *exspectans.* — 1152. haud ⟨tuomp⟩te orat *Nencinius l. s. s. p. 103 praeeunte* haud tuom o. *Sonnenscheinio.* haud ⟨pro⟩ te o. *Seyffertus.* — 1169 sq. *Cf. Appulmius l. s. s. p. 72* (et *s. f. v. retinuimus, etsi minime recte se habere arbitramur*). — 1196. ⟨nil⟩ neque speraui *Seyffertus.* — 1204. et *pro* atque (*sic libri cum Nonio*) *vitium est in edit. mai.* — 1208. Sunt . . . sacres? *dist. Goetzius.* — 1248. nisi quod iust⟨umst⟩ *Langrehrius l. s. s.* mihi cum f⟨r⟩ud⟨e⟩ *Seyffertus.* mihi cum ⟨in⟩luu⟨ie⟩ *Schoellius.* — 1254. ne molestu's *pro* ne molestus sis *aegre admisimus, praesertim cum* Abi

intró, molestus né sis *praesto fuerit.* — 1259. Nam cum illoc si erus iniquos *Langrehrius l. s. s. p. 10.* — 1268. *De* popularis est mi — ⸢ opinor. ⸢ et nupturast? *cogitat Schoellius.* — 1275. *Neque* eā (*sane non* ei) *in B suprascriptum esse adnotare neglexerat idem neque cum Fleckeiseno verba traiecerat* (*sed* aduenients salutem eam) *ut Sonnenscheinius scribit* Etiam[ne] eam *exhibens.* — 1276 sq. Censeo. [PL.] quid postea? ⟨PL.⟩ Etiamne *Seyffertus.* — 1284 sq. *Hos v. secl. Sonnenscheinius. De* Nam *dubitat Seyffertus,* Enim *coniciens.* — 1290. *Lacunam quam in appendice improbando commemoraverat Schoellius, statuit Seyffertus apud Sonnenscheinium.* — 1307. ⟨mi⟩ et alii *idem leniore quam commodiore supplemento.* letali *Palmerus Hermath. t. XX p. 71.* — 1311. periit? GR. Tamen — LA. Sine, aliud f. *Sonnenscheinius ducibus Spengelio Schoellioque.* periit tamen? [GR.] sine hoc, aliud f. ⟨GR.⟩ *Studemundus.* — 1313. auri ⟨probi⟩ *Seyffertus duce Schoellio et mox* centum ⟨tetrachu⟩m[n]a Philipp[i]a *et v.* 1316 ⟨hercle⟩ e[r]go *et v.* 1328 sq. [GR.] abi igitur. GR. (*pro* LA.) Audi. [GR.] Si hercle abiero hinc, hic non ero. LA. *Seyffertus* (*ubi* GR. Abi igitur. LA. Audi. [GR.] Si hercle abiero hinc, hic non ero. [LA] *Sonnenscheinius, nos praestare scripturam in proecdosi receptam putamus*). — 1324. *Cf. Skutschius p. 19.* — 1331. *Cf. Donatus ad Ter. Eun. II 2, 21:* ut Plautus in Rudente 'uel tu ais uel negas' (*cf. Sabbadinius 'Stud. ital. di filol. cl.' t. III p. 300*). — 1335 sq. *Verba* id quod . . . Teneo *cum Langeno delet Langrehrius p. 11: ubi de lacuna Schoellio adsentiens Seyffertus suppl.* ⟨sunt mihi meae aures atque lingua Atque utor recte:⟩ id quod *e. q. s.* — 1342. [GR.] Tum ego huíc — ⟨GR.⟩ 'Gripó dico' ínquito *Seyffertus ex CD* (*mox* huic, Gripo dico, *distinguens*). — 1345. Si⟨quid⟩ *idem praeeunte* Si⟨qui⟩ *Schoellio.* — 1347. uti *pro* ubi *idem duce Muellero.* — 1381. *Cf. Pseud. 1069, ubi item* instipul. *P cum Prisciano* (stipul. *A*). — 1382. natus annos *admitti posse admissa*

ui[gi]nti *pronuntiatione Goetzius monet* (*cf.* '*venti*' *et C. I. L. t. VIII* 8573). — 1382. Ali<en>ost opus *Brixius.* <Hoc?> aliost opus *Palmerus Hermath. XIII p.* 235. — 1384. # Inteor # (*non* Inteor #) *B.* — 1389. tibi (*non* te) benignus *etiam D teste Studemundo.* — 1401. *Cf. Skutschius p. 55* (*videtur* unum istuc *traiciendum cum Reizio, servato* uel hĕrcle *coll. Aul.* 831 *et Bacch.* 902 *ex Seyfferti adnotatione*). — 1409. dimidium tibi *libri* (tibi dimidium *errore remansit in proecdosi*). — 1413. ego me hercle mauolo *trai. Studemundus* (*cf.* 1138, *al.*), *melius sane quam* <Tu> hercle: at ego me *cum Reizio vulgo receptum.*

STICHVS. *Arg.* II 7. retinent *Opitzius Stud. Lips. t. IV p.* 266, *fortasse recte.* — *v.* 1 sqq. *Duce A logaoedicos cum aliis constituit Seyffertus:* Crédo egó miserám, Fuísse Pénelopám, ‖ Sóror, suo éx animó ‖ Quaé tam diú uiduá ‖ Víro suó caruít ‖ Nám nos eíus animúm. — 4. Eorumque *Seyffertus* '*Berl. philol. Wschr.*' *t. IV p.* 1130 *et Vssingius.* — 10. *Cf. Paulius de* VXVS *nom. num. p. 24 adn.* — 32. ecquid <índ>agent *Schoellius, nisi* ecquíd agant *coll.* '*age siquid agis*' *sim. defendas.* — 44. faciant (aliter) *vix recte sic defendas, ut* '*aestiment*' *significare sumas.* — 49. eos *del. Lambinus ante Bothium.* — 50. pol mihi *recipiendum esse monuit Seyffertus l. s. s. Ad* huius *cf. Bachius p.* 363. — 61. opus sit *defendit Seyffertus coll. v.* 69. — 64. UIDENTUR (UR *per ligaturam*) *habet A* (*iudice etiam Goetzio*), *non* UIDENTIR, *etsi minus probabile dicit Studemundus.* — 68. apati *pro* # pati (*nam* # *om. B*) *ad* A. pati *i. e.* PAN. (*quae prima loquitur*) *refert Seyffertus Burs. Annal. t. LXXXIV p.* 51, *quo stabiliatur distributio Ladewigiana easdemque partes teneat illa quam in versibus interpolatis* 48 *sqq. ei tribuerunt Itali. Quamquam cf.* 556 ([a] facis) *similiaque.* — 76. lascessam (*non* lascescam) *habet* D^1: *corr.* D^4. — 79. LITUS *fere certum. Ceterum* scio litis fore — ego meas noui optume —, Si manere h. s. m. p. q. a. nubere. Non faciam (*scil.* '*litis*': *cf. v.* 83)

dist. Seyffertus. — 83. TURBES (*vix* TURBAS) *A et v.* 84 *s. f.* INT *non 'incertae'* (*Loewius*), *sed non conspicuae ac vix spatio aptae* (*potius* IT). — 86. agam *a Ritschelio deletum* (*in quo reconditius aliquid latere suspicatur Seyffertus*) *pro discrepanti scriptura ad v. 84* (Sic faciam) *habet Schoellius: quae eo facilius in hunc v. transferri potuit, quia* faciam *hic quoque exstat.* — 87 MULPA *legitur* (MULTA *As*) *et v.* 88 *s. f.* D *certum,* IT *incertae* (*om. As*). — 90. istic *in A accessisse ex scriptura discrepanti* (agite istic *pro* ilico agite) *Schoellius Seyffertusque monuerunt.* — 94. procuras me: satis *vel* procuras: mihi satis *Abraham Stud. Pl. p. 235, neglegens* bene *hoc loco addi ad* procuras, *quo differt ab exemplis in comparationem adhibitis.* — 98. quibus tu esse nos uoluisti *trai. Schoellius.* — 106. sedutraque *mire defendit Lindsayus de l. l.* (*ed. 1894*) *p. 450. Facilius admittas:* sed (*scil. 'ita ad vos magistras venio'*) ut utraque mihi dicat. — 114. OP(OB *As*)TURENT *A cum B.* — 117. QUAENE (*non* QUAERI) *certum.* — 145 sq. ut potestis. PAN. Optume: Nunc *Langius Annal. philol. t. CXLVII p. 432 offensus locutione singulari, sed minime vitiosa* ut potestis optume. — 158^{a}. Quam egó meae matri réf⟨f⟩ero *Seyffertus, versum immodulatiorem dubia sane forma emendans.* — 167. Auditaui ⟨hercle⟩ saepe *Fleckeisenus Annal. philol. t. CXLV p. 213.* — 168. GRAUIDAS (*vix* OS): *nam ante* S *apparet hastula quae* O *excludat, cum* A *conveniat: ex litterulis suprascriptis apparet* A *et altera pars* M *litterae.* — 173. *Palatinorum scripturam ad* explementum (i. sup) *revocat Seyffertus.* — 175. *De* inde *delendo consentit Skutschius p. 80 adn. Quamquam res valde dubia est, cum moneat Seyffertus* (*cum Antibarbaro Krebsiano*) *in eiusmodi coniunctione* inde iam *coniungi solere, nisi quod Trin. 305* inde *sine* iam *exstet,* iam *vero sine* inde *in solo prol. Men. 1. De utroque delendo cogitat Goetzius* (Quia á p. p.), *cum* Quia in(de) iam á p. p. *admittat Seyffertus Burs. Annal. t. LXXX p. 256 adn.* — 182. ME *certum: falsa* X *litterae species a Stude-*

mundo notatae: lineola media apparet. — 189. uerbumst *Abraham* '*Wschr. f. kl. Philol.*' *t. II p. 451 ante Bachium p. 353 sq.* — 202. quicquid est *Prehnius de pron. indef. p. 4 adn.* — 219. *Vtrum* necessust *an* necessumst *recipias, dubium: hoc praetulimus, cum praecedat* decretust *pro* decretumst *in eodem A.* — 226. iunctiones *praetulimus, quia* *συμπλοκαί* (*non* unctiones) *ad 'logos ridiculos' vendundos pertinere possunt.* — 228. *Festi locum huc iam Muellerus p. 262 sq. revocaverat.* — 237. hę cẽ *B teste Studemundo* (he ẽẽ *teste Hinckio*). — 239. (GE)I(ASIME) *probabilius quam* (GE)T (*sic As*) *ac fere certum.* — 260 sqq. *Cf. Redslobius* '*Philol. Rdsch.*' *t. VI p. 279 et Bachius p. 413* (*prorsus cum Luchsio faciens*). — 267. DIẼ (*non* DIE) *apparet.* — 277. proloco qui (*non* proloco) *B.* — 292. non *pro* nam (*vulgo* iam) *Vssingius.* — 296. nisi sciat *reliquimus* (nescia *Vssingius*), *ut quod significare fortasse possit* '*nisi comperiat a me revera adesse, tantum bonum exoptare vix audeat.*' *De corruptela cogitans e. g.* si optiost (*cf. Mil. 170*) *vel* amplius (*cf. Capt. 777. Liv. XXI 43, 5*) *temptat Seyffertus.* — 311. sualeant *B.* — 326^{a}. ⟨eho,⟩ ubist? *vel* ubist? ⟨GE. Em.⟩ *Schoellius.* — 330. *Tetrap. troch. catal. cum trip. catal. notavimus: quamquam cf. Seyffertus Burs. Annal. t. LXXX p. 237.* — 336. Omnia m. l. m. tenet — *dist. Schoellius: nam* ita celeri curriculo fui *cum his verbis cohaerent, non cum eis quae proxime praecedunt.* — 339. A *litterae species prodit ex lineola nequaquam ad antiquam scripturam pertinente* (*etsi Loewium olimque etiam Studemundum fefellit: sed vide Add.*)*: quae vero hasta ad* O *vel* C *a Studemundo relata est, tam clare apparet, ut* M *ab illo notatum excludat et* (*paulo angustiore scriptura*) IC̣I *potius admittat ante* REṢ. *Quare cum* c *et* p *haud raro inter se permutentur* IC̣IREṢ *et* inparti *revocare aliquo modo possis ad* id certe. *Ceterum de* tanta (tanto) *cf. ad Rud. 521.* — 342 *et* 351. # *om. B.* — 348 sq. *Ad* improbem (*sic A certissime habet: lineola quae decepit*

Loewium non pertinet ad scripturam antiquam) Mil. 1174 apte contulit Caesar p. 95. Mox misere *commendari etiam scriptura Palatinorum* (MISERAF = MISERAE) *monet L. Muellerus ad Nonium: quamquam* miseri *desiderat Seyffertus.* — 350. (E)A *valde probabile est,* (I)TI *admitti nequit.* — 359. piscator attuli[t] *Seyffertus.* — 362. *Cum Langeno facit Bachius p. 348.* — 371. st (*non* ft) hichum *B teste Studemundo,* sthichum (*non* stichum) *etiam C.* — 391. citus *non om. BCD.* — 421. *Post* UNUM *non* D *extat* (*ut aliquotiens visum Studemundo*), *sed fortasse* P: *atque* PROILLIS *spatio sufficiat, nullis autem alioqui vestigiis indicatur.* — 423 sq. *Cf. etiam Leo Mus. Rhen. t. XXXIX p. 470 et Bachius p. 176 adn.* — 428. NISICENATUS *in A fuisse* (NISEC(la)ATUS *As*) *non improbabile visum, etsi coniecturae potius quam lecturae debetur* (*sed* C *vel* O *post* NISI *fuit*): *atque* Ad cenam ibo⟨ne? EP.⟩ Nisi cenatu's, censeo *aliquo modo ex Rud. 304 defenderis: magis placeret* ibon? ⟨EP.⟩ I, si rogatu's *vel tale quid, quod certe in A non fuit.* — 429. *Ante* NIHIL *neque* M *prorsus quadrat neque* NE: *sed nihil inter* GA *et* NIHIL *certius definiri potest.* — 452. *Pro* CONUERIT *vix* CONUENIT *admitti potest, sed fortasse* CONUEKIT *tam propter spatium quam propter hastam apparentem.* — 454 sqq. *In hac scaena personas omnes om. C, plerasque v. 473—491 om. D.* — 459. Auspicio ⟨credo⟩ hodie *Schoellius: cf. Seyffertus Burs. Annal. t. LXXX p. 237.* — 463. hac *commendarunt Seyffertus et Abraham* (*pro* [ITE]M *videtur* U *non minus dubium quam* M *vel* N). — 483. PROCESSIT(*vix* S *vel* D). *Ceterum cf. Seyffertus l. s. p. 297.* — 499. numquam posthac *traiciendum videtur cum Brixio ad Capt.*[4] *118* (*item Abraham*). — 509. HICUM *fere certum itemque reliqua melius quadrant Studemundus ut dedit quam Loewius.* — 517. *Non recte praefracte negat Studemundus de* (SED)T *pro* I *cogitari posse.* — 519. ut *ex A accessisse in edit. II praetermissum est* (*non in proecdosi*). — 521. labant *CD.* — 537. *Aut*

istoc *recipiendum esse monet Seyffertus aut distinguendum* Optumest iam istuc: morai *e. q. s.* (*cf. Rud. 1044*). — 538 sqq. *Cf. Seyffertus Burs. Annal. t. LXXXIV p. 50 sq.* — 542. *Cf. Bachius p. 314 adn.* — 555. ⟨quasi⟩ senem qui dixerit *Seyffertus.* senem qui ⟨quasi tu⟩ dixerit *Schoellius. In proximis distinctione quam adhibuimus sola defendi posse videtur librorum memoria neque haerendum in* Videlicet *verbo per interrogationem adhibito coll. Ter. Eun. II 3, 55 (346).* — 561. Ille quidem hercle *trai. Brixius Annal. philol. t. CXXIII p. 53 adn.* — 570 sqq. *Quam distributionem horum versuum Seyffertus nuper suasit l. s. s. neque per se probabilem esse putamus (etsi ad* Namque *post interstitium sermonis ponendum apte confert Pseud. 555; Mil. 1226, al.) neque commendari spatiis in CD conspicuis. Nam in versuum interstitiis utrum personae sit an versus spatium in his codicibus discerni nullo modo potest: unde nostro iure eiusmodi spatia nusquam respeximus in hac editione.* — 579. *Lacunam signare hoc loco noluimus coll. Poen. 470.* — 585. SALUO (*As*) *minus etiam probabile quam* CREDO *Loewii, etsi utrumque coniecturae magis quam lecturae debetur.* — 591. (mi)HINST (*vel* F) *As: ubi* N *litterae species fallax esse videtur,* F *vero plane exclusum — neque enim* S *antecedentis caput superat littera — neque* IPSI *tam improbabile quam Studemundo visum.* — 594. *Duas fortasse lectiones* tum (= *P*) *et* ut *coniunctas exhiberi in A monet Seyffertus.* — 617. *Neque* BONUM *neque quodvis adiectivum disyllabum spatio litterisque sufficit, sed* P(ROPEMOD)Ũ *optime quadrat.* — 628. Non ⟨n⟩ego ista apud te *Leo Mus. Rhen. l. s. s.: ubi lacunam post* apud te *statuunt Seyffertus Vssingiusque, nos* Non ego isti apud te cenem? *dicturum Gelasimum interrumpi ab Epignomo arbitramur.* — 632 sq. *De* (consilio) calido *cogitat Goetzius,* caro *si improbetur.* — 634. *Cf. Seyffertus 'Berl. philol. Wschr.' t. IV p. 1126.* — 639. *Cf. Ovidius 'Stud. ital. di filol. cl.' t. II p. 306 sqq.* — 641. *Cf. Weissenhornius*

de parataxi Pl. p. 15. — 660. *Cf. Richterus p. 519 et 544.* — 666 sq. *Crucem omisimus, cum locus fortasse interpretatione magis ex oneirocritica repetenda quam medela egeat.* — 668. *De* Praei tu *pro* Proin tu *cogitat Schoellius.* — 670. Elluemus hodie *Palmerus Hermath. t. XIII p. 225 sq.* — 676. quoniam ⟨re⟩nuntiatumst *Schoellius.* — 688. *Mirum est iudicium in Addendis ad Studemundi apographum prolatum, verba* Nam hinc quidem *e v. 688 pertinere potius ad v. 687, quem pleniorem exhibuisse videri A eodem loco dictum est. Immo ex corrupto* iactura dabitur nemini (*vel* nemini dabitur) *concludendum erit* dabitur *interpolatum esse et in* iactura *latere velut* datur *vel* iam erit, *praesertim cum A* IAM *post* NOS *habuisse videatur et in v. bipartiti altera parte nil nisi* Ṇ *appareat ex* (eritnemi)N(i). — 692. Sát est: seruo homini módeste (*vel* Sát est seruo homini: módeste) melius (*vel* melius⟨t⟩) facere sumptum *Seyffertus, mox in A* QUIQ· = quoique *interpretatus.* — 704. *Cf. Seyffertus Burs. Annal. t. LXXX p. 296.* — 707. emet (*non* einet) *etiam B teste Studemundo.* — 710 sq. *Hos v. secl. Goetzius ut dittographiam v. 712—733.* — 718. *Ex* uereri *scriptura* (*B*) *de* reuereri *cogitat Seyffertus. Ceterum cf. Skutschius p. 46 adn.* — 719. *De* tu⟨x⟩ dabo *coll. 'tuxtax' cogitat Schoellius.* — 724. *Huc fortasse spectat Varronis locus in edit. mai. ad Poen. 1034 tantum adscriptus.* — 745. terta *Buechelerus Mus. Rhen. t. XLV p. 159.* — 749. Potus *reliquimus, ut quasi male audiverit ludat conservum servus: cf.* disperisti — bis peristi? — 752 sq. *Cf. Seyffertus 'Berl. philol. Wschr.' t. IV p. 1127. V.* 752 quid ego? ⟨amo.⟩ *suppl. Schoellius.* — 765. *Cf. Schoellius ad Pers.*[2] *837 et Leo in Woelfflini Arch. t. IX p. 166.*

Ienae et Heidelbergae m. Oct. a. MDCCCXCV

G. G. F. S.

T. MACCI PLAVTI

P S E V D O L V S

M · IVNIO · M · FIL · PR · VRB

ACTA · MEGALESIIS

PERSONAE

PSEVDOLVS SERVOS
CALIDORVS ADVLESCENS
BALLIO LENO
LORARII
MERETRICES
SIMO SENEX
CALLIPHO SENEX
HARPAX CACVLA
CHARINVS ADVLESCENS
PVER
COCVS
SIMIA SYCOPHANTA

ARGVMENTVM I

Praeséntis numerat quíndecim milés minas:
Simúl consignat sýmbolum, ut Phoeníc<i>um
Eí det leno qui eúm cum relicuo ádferat.
Veniéntem caculam ínteruortit sýmbolo
Dicéns Syrum se Bállionis Pseúdolus
Opémque erili | íta tulit: nam Sí[ni]miae
Lenó mulierem, quém is supposuit, trádidit.
Venit Hárpax uerus: rés palam cognóscitur
Senéxque argentum quód erat pactus réddidit.

1. miles *vel* milles ||

ARGVMENTVM II

Calidórus iuuenis m * * * * * * *
Ecflíctim deperíbat, nummorum índigus.
Eándem miles, quí uiginti múlierem
Minís mercatus ábiit, [ab]soluit quíndecim,
Scortúm reliquit ád lenonem ac sýmbolum,
Vt, qui áttulisset sígnum simile cétero
Cum prétio, secum auéheret emptam múliere⟨m⟩.
Mox míssus ut prehéndat scortu⟨m⟩ a mílite
Venít calator mílitaris. húnc dolo
Adgréditur adulescéntis seruos Pseúdolus
Tamquám lenonis átriensis, sýmbolum
Aufért minas⟨que⟩ quínque acceptas mútuas
Dat súbditiuo cáculae cum sýmbolo.
Lenónem fallit sýcophanta[cie] cácula:
Scortó Calidorus pótitur, uino ⟨P⟩seúdolu⟨s⟩.

1—15. *solus A habet, sed alia manu scriptum* ‖ 1. IUUENIS *incertissima lectione* (*ut* DOLO *v. 9*) ‖ 2. ETFLICTIM ‖ 4. *del Ri* ‖ 7. *add Maius* ‖ 8. ADPRAEHENDIT: *corr Buggius* | *add Maius* ‖ 10. ADULISCENTIS ‖ 12. ADFERT: *corr Maius* | *add Ri* ‖ 13. SUBDITICIO: *corr Ri* ‖ 14. SECOPHANTAẠỊ(*vel* Ụ)ẸÇACULA: *corr Ri* ‖ 15. CALYDORUS | UIUOSEUDULO: *corr Sauppius* ‖

PROLOGVS

* * * * * * *
* * * * * *
* * * * * * *
* * * * * *

Expórgi meliust lúmbos atque exsúrgier:
Plautína longa fábula in scaenám uenit.

ACTVS I

PSEVDOLVS. CALIDORVS
SERVOS ADVLESCENS

PS. Si ex té tacente fíeri possem cértior,
Ere, quaé miseriae té tam misere mácerent,
Duorúm labori ego hóminum parsissém lubens:
Mei té rogandi et tís respondendí mihi.
Nunc quóniam id fieri nón potest, necéssitas
Me súbigit ut te rógitem. respondé mihi:

---

1. EXPORGIMELIUST: Exporci melius | EXSURGIER: exsurger || 4. MISERIAETETAM (*aut sic aut* miseriae etam *Gellius*): miseria & etam (*vel* et eam) | MACERENT (*sic Gellius*): macerant || 5. hominem *Nonius et Diomedes* || 6. me interrogandi *Nonius* | ETUI (et tui *Nonius*): et te: *corr ex Gellio* (*ubi* et tui tis *codd.*) ||

Quid ést quod tu exanimátus iam hos multós dies
Gestás tabellas técum, eas lacrumís lauis
Neque tuí participem cónsili quemquám facis?
Elóquere, ut quod ego néscio id tecúm sciam.
CA. Miseré miser sum, Pseúdole. PS. Id te Iúppiter
Prohibéssit. CA. Nil hoc Ióuis ad iudicium áttinet:
Sub Véneris regno uápulo, non súb Iouis.
PS. Licét me id scire quíd sit? nam tu me ántidhac
Suprémum habuisti cómitem consiliís tuis.
CA. Idem ánimus nunc est. PS. Fáce me certum quíd tibist:
Iuuábo aut re | aut ópera aut consilió bono.
CA. Cape hás tabellas: túte hinc narrató tibi,
Quae mé miseria et cúra contabéfacit.
PS. Mos tíbi geretur. séd quid hoc, quaesó? CA. Quid est?
PS. Vt opínor, quaerunt lítterae hae sibi líberos:
Alia áliam scandit. CA. Lúdis me ludó tuo.
PS. Hasquidém pol credo, nísi Sibulla légerit,
Intérpretari | álium posse néminem.
CA. Qur ínclementer dícis lepidis lítteris,
Lepidís tabellis, lépida conscriptís manu?
⟨PS.⟩ An ópsecro hercle habént quas gallinaé manus?
Nam hasquidém gallina scrípsit. CA. Odiosús mihi's:
Lege uél tabellas rédde. PS. Immo enim péllegam:

10. tecum easque *Servius Dan*: eas *Diomedes et Priscianus* || 12. id tecum: TECUM || 16. PS. *vel* CA. | id scire: SCIRE | TUMÉOANTIDHAC || 17. habuisti se— *Festus* || 18. PS. *vel* CA. | ⧺ FACE: PS. Fac *vel* fac || 19. IUBABO || 22. quid hoc (*sic A*) *vel* qui hoc || 24. me: IAM || 29. QUAS: que || 30. GALLINAS || 31. PS. *vel* CA. ||

Aduórtito animum. CA. Nón adest. PS. At tú cita.
CA. Immo égo tacebo: tú istinc ex cerá cita:
Nam istíc meus animus núnc est, non in péctore.
PS. Tuam amícam uideo, Cálidore. CA. Vbi east, ópsecro?
PS. Eccam ín tabellis pórrectam: in cerá cubat.
CA. At té di deaeque, quántumst — PS. Seruassínt quidem.
CA. Quasi sólstitialis hérba paulispér fui:
Repénte exortus súm, repentino óccidi.
PS. Tace, dúm tabellas péllego. CA. Ergo quín legis?
PS. 'Phoenícium Calidóro amatorí suo
Per céram et linum lítterasque intérpretes
Salútem inpertit ét salutem ex te éxpetit
Lacrumáns titubanti | ánimo corde et péctore.'
CA. Perií: salutem núsquam inuenio, Pseúdole,
Quam illí remittam. PS. Quám salutem? CA. Argénteam.
PS. Pro lígnean salúte ueis argénteam
Remíttere illi? uíde sis quam tu rém geras.
CA. Recitá modo: ex tabéllis iam faxó scies,
Quam súbito argento mi úsus inuentó siet.
PS. 'Lenó me peregre míliti Macédonio
Minís uiginti uéndidit, uoluptás mea.
Et príus quam hinc abiit quíndecim milés minas

---

32. PS. At *vel* CA. At ‖ 33. PS. Immo *vel* Immo | ISTINC: hinc | 35. Calydore (*item A*) | 36. PS. *vel* CA. | CERAM ‖ 37. CA. At *vel* At | quantust ⌗: QUANTUMEST ⌗ ‖ 38. CA. Quasi *vel* Quasi | fui (*sic A*) *vel* frui ‖ 39. repentino (*sic A*) *vel* repente | 40. tabellas (*sic A*) *vel* lapellas | 41. calydoro (*sic A*) *vel* calidoro ‖ 42. lignum *Ausonius* ‖ 43. INPERTIT: mittit | EXTE: abste | expetit (*sic A*) *vel* expectat ‖ 45. Perii (*sic A*) *vel* Peri | PSEUDOLE: ipseudole ‖ 47. PS. Pro *vel* Pro | lignean (*sic A*) *vel* ligneã *vel* lignea ‖ 51. militi (*sic A*) *vel* milicia | MACEDONIO: macedonico ‖ 52. MEAUOLUPTASUENDIDIT ‖ 53. ABIIT: abit ‖

Dederát: nunc unae quínque remorantúr minae.
Ea caússa miles híc reliquit sýmbolum,
Expréssam in cera ex ánulo suam imáginem,
Vt qui húc adferret éius similem sýmbolum
Cum eó simul me mítteret: ei reí dies
Haec praéstitutast: próxuma Dionýsia.'
CA. Cras éa quidem sunt: [CA.] própe adest exitiúm mihi,
Nisi quíd mihi in test aúxili. PS. Sine péllegam.
CA. Sino: nám mihi uideor cúm ea fabulárier.
Lege: dúlce amarumque úna nunc miscés mihi.
PS. 'Nunc nóstri amores, móres, consuetúdines,
Iocus lúdus, sermo, suáui[s]sauiátio,
Compréssiones ártae amantum cómparum,
Tenerís labellis mólles morsiúnculae,
Nostrorum orgiorum * s * * * iúnculae,
Papíllarum horridulárum oppressiúnculae:
Harúnc uoluptatum míhi omnium atque itidém tibi
Distráctio, discídium, uastitiés uenit,
Nisi quaé mihi in test aút tibist in mé salus.
Haec quaé ego sciui ut scíres curaui ómnia:
Nunc égo te experiar quíd ames, quid simulés. uale.'
CA. Est mísere scriptum, Pseúdole. PS. O misérrume.
CA. Quin flés? PS. Pumiceos óculos habeo: nón queo
Lacrumam éxorare ut éxpuant unám modo.

---

55. CAUSSA: causa | symbolum *vel* symbulum (*item v. 57*) || 57. Vt qui: QIQUI || 58. Qum *vel* Cum | mitteret *vel* mittere 59. *dist Sauppius* || 60. PS. Cras: *corr Ac* | *del Ac* (*cum A, ut vid*) || 62. CUM: quom || 63. PS. Lege *vel* Lege || 64. PS. Nunc *vel* Nunc || 65. LOCILUDUS | suauis sauiatio *vel* suauis sauiatico: SUAU(IS)-SUAUIATIO: *corr Ri* || 66. arte: *corr Lipsius, fort. cum A* | amantum corporum (*sic A*) *vel* amantium comparum || 67b. *solus A habet* || 69. HARUNC: Harum | IBIDEM: ibidea || 70. AU(stitie)S (uastities *etiam Nonius*) || 71. MIH(ii)NTESTAUTTIBIST: mihi intestauit ibi est || 72. SCIU(i): scibi || 73. simules *vel* simimules || 75. pumiceos *vel* puniceos || 76. expuant *vel* exputant ||

CA. Quid itá? PS. Genus nostrum sémper siccoculúm fuit.
CA. Nilne ádiuuare me a<ú>des? PS. Quid faciám tibi?
CA. Eheú. PS. Eheu? idquidem hércle ne parsís: dabo.
CA. Misér sum: argentum núsquam inuenio mútuom —
PS. Eheú. CA. neque intus númmus ullus ést. PS. Eheu.
CA. Ille ábducturus ést mulierem crás. PS. Eheu.
CA. Istócine pacto me ádiu<u>as? PS. Do id quód mihist:
Nam is míhi thensaurus iúgis in nostrá domost.
CA. Actúmst de me hodie. séd potes nunc mútuam
Drachumám dare unam míhi, quam cras reddám tibi?
PS. Vix hércle, opinor, sí me opponam pígnori.
Sed quíd ea drachuma fácere uis? CA. Restím uolo
Mihi émere. PS. Quam ob rem? CA. Quí me faciam pénsilem:
Certúmst mihi ante ténebras tenebras pérsequi.
PS. Quis mi ígitur drachumam réddet, si dederó tibi?
An tú te ea causa uís sciens suspéndere,

---

77. Quid *vel* Quii | (SIC)COCULOI (sed VM *s.* OI *scr.*) | 79. EHEU(# eheu)ID: CA. Eheu. PS. Heu id | *dist Ri* || 80. inuenio (*sic A*) *vel* inueno || 81. EHE(u#neque): pseudole PS. Eheu neque | ULLUSEST#EHEU: ullust (*vel* ullus est) CA. Eheu: *corr Sarac* || 82. CA. Ille *vel* Ille | (abduc)TURUST || 83. adtuas || 84. thensaurus (*sic A*) *vel* thensauros | NOSTR(ad)O——T (*suppl Loewius cum Stu*): nostra est domo || 85. ACTUMESTDEM(ehodie): Actum hodie iam de me est | sed *vel* quod | nunc: TU || 86. Drachumam: DRACHM(am) | ***DAREUNAMMIHI (*quadrat* HIC): dare (*vel* darem) mihi unam | reddam (*sic A*) *vel* beddam || 87. O(pinor)SI: opinor est si || 88. QU(id)E(a) (*item Porphyrio*): quidem a | (#re)ST(im): CA. Restim *vel* restim || 89. pendulum *Porphyrio* || 91. DEDERO: dederim || 92. CAUSSA: causa ||

Vt mé defraudes, dráchumam si dederím tibi?
CA. Profécto nullo pácto possum uíuere,
Si illa á me abalienátur atque abdúcitur.
PS. Quid flés, cucule? uíues. CA. Quid ego ní fleam,
Quoi néc paratus númmus argentí siet
Neque líbellai spés sit usquam géntium?
PS. Vt lítterarum ego hárum sermonem aúdio,
Nisi tu ílli dacrumis fléueris argénteis,
Quod tu ístis lacrumis té probare póstulas,
Non plúris refert quám si imbrem in cribrúm legas.
Verum égo te amantem, né paue, non déseram.
Spero álicunde hodie mé bona opera aut † hoc meam
Tibi ínuenturum esse aúxilium argentárium.
Atque íd futurum unde únde dicam néscio,
Nisi quía futurumst: íta superciliúm salit.
CA. Vtinám quae dicis díctis facta súppetant.
PS. Scis tú quidem hercle, méa si commouí sacra,
Quo pácto et quantas sóleam turbelás dare.
CA. In té nunc omnes spés sunt aetatí meae.
PS. Satin ést si hanc hodie múlierem effició tibi
Tua út sit aut si tíbi do uigintí minas?
CA. Satis, sí futurumst. PS. Róga me uigintí minas,

---

93. defraudes (*sic A*) *vel* defrudes | DRACHMAM: drachumam *vel* drachuma | 97. CUINEC: Quo in ec (*vel* haec) || 98. libellae (*etiam A*): *corr Ri* || 100. drachmis (*sic A*) *vel* dracmis: *corr Meursius* | argenteis (*sic A*) *vel* argentes || 101. probare (*sic A*) *vel* pro uare || 102. IMBRIM | CREBRUM | LEGAS: geras || 103. non deseram (*sic A*) *vel* deseram || 104. HOCMEÃ: haec mea || 105. auxilium (*sic A*) *vel* aut xilium || 106. unde unde (*sic A*) *vel* unde unde unde || 107. FUTURUMEST: futurus est || 109. tu profecto mea si commouissem *Servius Dan* || 110. quo alto *Festi cod.* | TURBELAS (*sic etiam Festus*): turbellas (turbas *Servius Dan*) || 111. omnes spes sunt (*sic A*) *vel* sunt omnes spes || 113. uiginti (*sic A*) *vel* uigenti || 114. FUTURUMST: futuru est

Vt me éffecturum tíbi quod promisí scias.
Roga, ópsecro hercle: géstio promíttere.
CA. Dabísne argenti mi hódie uigintí minas?
PS. Dabó: molestus núnciam ne sís mihi.
Atque hóc, ne dictum tíbi neges, dicó prius:
Si néminem alium pótero, tuom tangám patrem.
CA. Di té mihi semper séruent. uerum sí potest,
Pietátis caussa uél etiam matrém quoque.
PS. De istác re in oculum utrúmuis conquiéscito.
CA. Vtrum? ánne in aurem? PS. At hóc peruolgatúmst minus.
Nunc, néquis dictum síbi neget, dico ómnibus,
Pubé praesenti in cóntione, omní poplo,
Omníbus amicis nótisque edicó meis,
In húnc diem a me ut cáueant, ne credánt mihi.
CA. St, táce, opsecro hercle. PS. Quíd negotist? CA. Óstium
Lenónis crepuit. PS. Crúra mauellém modo.
CA. Atque ípse egreditur [pe]íntus, periurí caput.

---

115. effecturum (*sic A*) *vel* affecturum | QUOD: quo || 116. ROGAOPSECROHERCLE: Roga CA. Opsecro hercle PS. | *cf. v. 1073* || 117. DABISNE: Dauis ne | hodie (*sic A*) *vel* hodio || 119. neges (*sic A*) *vel* neces || 121. Di te (*sic A*) *vel* Dicite | SEMPERSERUENT: seruent | SEPOTEST: si potes || 122. CAUSSA: causa || 124. UTR(uma)N: Oculum utrum anne: *dist Sey* | *post* hoc *rubr. in B A scr* || 126. poplo (*sic A*) *vel* populo || 128. ne (*sic A*) *vel* nec || 129 sq. ST: sit | tace (*sic A*) *vel* taceo | HERCLEOPSECRO || 131. PS. *vel* CA. | MAUELIM || 132. penitus (*etiam A*): *corr Ac* per iuri *vel* periurum: PERIURII ||

BALLIO. LENO **LORARII ⟨V. MERETRICES⟩ IV.**

PSEVDOLVS. SERVOS **CALIDORVS.** ADVLESCENS **⟨PVER⟩**

BA. Exíte, agite exite, ígnaui, male | hábiti et male concíliati,
Quorúm numquam quicquám quoiquam uenit ín mentem ut recté faciant,
Quibus, nísi ad hoc exemplum éxperior, non pótest usura usúrpari.
Neque ego hóminis magis asinós numquam uidi: íta plagis costaé callent:
Quos quóm ferias, tibi plús noceas. eo enim íngenio hi sunt flágritribae,
  Qui haéc habent consília: ubi data occásiost, rape clépe tene,
    Hárpaga bibe és fuge. hoc est
  Eórum officium, ut máuelis lupós apud oueis quam hós domi
    Linquére custodes.
Át faciem quom aspícias eorum, hau máli uidentur: ópera fallunt.
Núnc adeo hanc edíctionem nísi animum aduortétis omnes,
Nísi somnum socórdiamque ex péctore oculisque éxmouetis,

133. AGITEEXITE: agite ite || 134. numquam (NUNQUAM) *vel* nunc quam | FACIAT || 135. usura usurpari (*sic A*) *vel* usurpari usura || 136. NUNQUAM: umquam || 137. QUUM: dum | flagritribae (*sic A*) *vel* flagritibae || 138. 139 *et* 140. 141 *compr B et* (*v. bipart.*) *A: discripsimus duce Ri* || 138. clepe tene *vel* depe (clepe *Nonius*): TENE || 139. BIBEESFUGEHOCEST: bibe (*vel* bile) est fugi hoc est || 140 sq. OFFICIUM: opus | (ut)MAUELISLUPOS: ut induellis lupus | QUAMHOS|DOMILINQUERE: linquere quam hos domi || 142. ASPICIAS: aspicies | HAU: haud || 143. edictionem (*sic A*) *vel* edicionem || 144. EXMOUETIS: amouetis ||

Íta ego uostra látera loris fáciam ut ualide uária sint,
Vt né peristromáta quidem aeque pícta sint Campánica
Neque Aléxandrina béluata tónsilia tappétia.
Atque héri iam edixeram ómnibus dederámque eas prouíncias:
Verum íta uos estis praéditi †neglegentes ingenio ínprobo,
Offícium uostrum ut uós malo cogátis commonérier:
Nempe íta animati | éstis uos: uincítis duritia hoc átque me.
Hoc sís uide ut alias rés agunt. hoc ágite, hoc animum aduórtite.
Huc ádhibete auris quae égo loquar, plagígera genera | hóminum.
Numquam édepol uostrum dúrius tergum érit quam terginum hóc meum.
Quid núnc? doletne? em síc datur, siquís erum seruos spérnit.
Adsístite omnes cóntra me et quae lóquar aduortite ánimum.
Tu qui úrnam habes, aquam íngere: face plénum ahenum sít coco.
Te cúm securi caúdicali praéficio prouínciae.
⟨LO.⟩ At haéc retunsast. BA. Síne siet. itidém uos quoque estis plágis [omnes]:

---

146. (AE)QUI' (*sic*) ‖ 147. ṬỌ̣N(sil)IẠ: consilia ‖ 148. iamedixeram (*sic A*) *vel* amedixeram ‖ 149. praediti neglegentes: P̣ṚẠ(editine)GḶẸṆṬỊ | I(mp)ROBI ‖ 150. MAḶẸ ‖ 151. UINCITISDURITA(ho)C̣: uincite hoc duritia ergo ‖ 152. uide sis ut alias (*vel* auas): UID(eut)ALIAS: *corr Loewius* ‖ 153. *post v.* 154 *collocat A* | LOQUOR ‖ 154. durum *Nonius* | ẸṬỊṬ *vel* ẸF̣ỊṬ | quam (*sic A et Nonius*) *vel* qua | terginum hoc (hoc terginum *Nonius*): TERGINUM ‖ 155. QUID: Qui | SIDATUR ‖ 156. MEETQUAE: me aeque *vel* me//quo | LOQUAR: loquor ‖ 157. IGE(re) | face: FAC AHEMŨ: aenum | COCO: cito *vel* scito ‖ 158. SECUM ‖ 159. *add* D^2 | *del Bo cum A, ut vid* ‖

Numquí minus ea grátia tamen ómnium ópera | utor?
Tíbi hoc praecipio ut níteant aedes: hábes quod facias: própera, abi intro.
Tú esto lectistérniator. tú argentum eluito, ídem exstruito.
Haéc, quom ego a foró reuortor, fácite ut offendám parata,
Vórsa sparsa, térsa strata, laútaque unctaque ómnia uti sint.
Nam mi hódie natalís dies est: decet éum omnis uos concélebrare.
Pernám callum glandíum sumen facito ín aqua iaceant. sátin audis?
Magnífice uolo me uíros summos accípere, ut mihi rem essé reantur.
Intro ábite atque haec cito célebrate, ne móra quae sit, cocus quóm ueniat [mihi].
  Ego eo ín macellum, ut píscium quidquíd ⟨ibi⟩st pretio praéstinem.
  I, púere, prae: ne quíspiam †pertundat cruminam caútiost.
  Vel ópperire: est quód domi dicére paene oblitús fui.
    Audítin? uobis, múlieres, hanc hábeo edictiónem.
Vós quae in munditiís mollitiis déliciisque aetátulam agitis
Viris cúm summis, inclútae amicae: nunc égo scibo atque hodie éxperiar,
Quae cápiti[s], quae uentri óperam det, quaeque suaé rei, quae somnó studeat:

161. abi intro *vel* abintro ‖ 163. ẸG(O): eo ‖ 164. SPARSA (*sic Diomedes et Servius*): spras | tersa *et* unctaque *Servius Dan* (*sed* uersam tersa strata aut): terga *et* coctaque | sint *vel* sunt ‖ 165. uos concelebrare *vel* uos concebrare: L—SCONC— (*ut vid*) ‖ 166. CAḶḶUM: gallum ‖ 167. summos uiros: *trai Bo* ‖ 168. *del Ri* ‖ 169. *add Ri, fort. cum A* | PṚẠẸSTỊNEM: praesentinem ‖ 170. QU(ispi)AM: quisquam ‖ 171. fui oblitus (*item A*): *trai Spengelius* ‖ 172. edictionem *vel* ediccionem ‖

Quam lĭbertam fore mĭhi credam et quam uénalem hodie expériar.
Facite hódie ut mihi munéra multa huc ab amátoribus conuéniant:
Nam nísi mihi penus annúos hodie conuénit, cras pop[u]lo prostítuam uos.
Natálem scitis mihi ésse diem hunc: ubi istí sunt quibus uos óculi estis,
Quibus uítae, quibus delíciae estis, quibus sáuia, mamilla⟨e⟩, méllillae?
Manip[u]látim mihi munérigeruli facite ánte aedis iam hic ádsint.
Qur égo uestem aurum atque éa quibus est uobís usus praehibéo? quid mi
Domi nísi malum uostra operást hodie, inpróbae? uini modo cúpidae estis:
Eo uós †uostros panticesque adeo madefáctatis, quom ego sim híc siccus.
  Nunc ádeo hoc factu[m]st óptumum, ut nomíne quemque appellém suo,
  Ne díctum esse actutúm sibi quaepiám uostrarum mĭhi neget.
          Aduórtite animum cúnctae.
  Princípio, Hedylium, técum ago, quae amíca's frumentáriis,

178. NIṢIṂỊḤỊ (*sic Priscianus, Servius, Cledonius*): nisi | penus annuus hodie comuenit *Cledonius*: annuus penus ab (*vel* hic ab) amatoribus congeretur (*vel* congeratur *et mox* uos o puellae) *Priscianus*: annuus penus datur *Servius* | *delevimus* | prostituam *vel* prostiua ‖ 179. scitis *Servius Dan* (*sed* hunc mihi diem scitis esse): sitis ‖ 180. mamilla: MAMMỊẠ: *corr Bo* | MELLILLAE: mellitae ‖ 181. *del Weisius* | munerigeruli (*sic A*) *vel* munigeruli ‖ 182. USUṢ: usui | AUTQUID ‖ 183. uino (*sic etiam Nonius*): *corr Beroaldus* ‖ 184. uestrosque adeo panticis *Nonius* | MADEFECISTIS: madefacitis *vel* madefactis (*corr ex Nonio*) | SIMIHIC ‖ 185. *del Lamb* | UTQUAMQ·NOMINE ‖ 186. NE: nec ‖ 187. *adhaeret v. 186: discr Bo* ‖ 188. hedyllum *vel* hedillum (*corr Ca*): ***TIUM | AMICAES: amices *vel* amicis ‖

Quibus cúnctis montes máxumi fruménti †acerui súnt domi:
Fac sís sit delatum húc mihi fruméntum, hunc annum quód satis
Mihi et fámiliae omni sít meae, atque ádeo ut frumento áfluam,
Vt cíuitas nomén mihi commútet meque ut praédicet
Lenóne ex Ballióne regem Iásonem.
PS. Aúdin, furcifér quae loquitur? sátin magnificus tíbi uidetur?
CA. Pól iste, atque etiam málificus:
Séd tace atque hanc rém gere.
BA. Aéschrodora, tú quae amicos tíbi habes lenonum aémulos
Lánios, qui item ut nós iurando iúre malo male quaérunt rem, audi:
Nísi carnariá tria grauida tégoribus onere úberi hodie
Míhi erunt, cras te, quási Dircam olim ut mémorant duo gnatí Iouis
Déuinxere ad taúrum, item ego te dístringam ad carnárium:
Íd tibi profecto taúrus fiet. PS. Nímis sermone huius íra incendor.
[PS.] Húncine hic hominém pati
Cólere iuuentutem Átticam?
Ýbi sunt, ubi latént quibus aetas íntegrast, qui amant á lenone?

---

189. FRUMENTIACERUI: acerui frumenti ‖ 191. ET: etiam familiae: MALITIAE ‖ 193—195^{b}. *tres v. habet A* (— furcifer — malificus), *duos B* (— quae loquitur): *discr Bo* ‖ 193. ex ballione rege: EXBALIATOREGEMREGEM ‖ 194. CA. (*vel* E): *corr Goe* | quae loquitur *om A* ‖ 195^{a}. PS.: *corr Goe* ‖ 196. AEMOLOS ‖ 197. MALOMALE: malo ‖ 198. TOGERIBUS | ONERE: oneri ‖ 199. gnati (*sic A*) *vel* ignati ‖ 200—202^{b}. *sic A: tres v. habet B* (— id — incendor) ‖ 200. EGOTEDISTRINGAM: hodie stringam ‖ 201. PROFECTUSTAURUS | CA.: *corr Taubmannus* ‖ 202. *uno v. compr B* | *del Ac* | iuuentutem (*sic A*) *vel* iuuentem ‖

Quín conueniunt? quín una omnes péste hac populum hunc líberant?
Sed nímis sum stultus, nímis fui
Indóctus: illine aúdeant 205b
Id fácere, quibus ut séruiant
Suós amor cógit? [simul prohibet faciant aduersum eos quod nolint.]
CA. Táce. PS. Quid est? CA. Male mórigeru's [male facis] mihi, quóm sermoni huius óbsonas.
PS. Táceo. CA. At taceas málo multo quám tacere dícas. BA. Tu autem,
†Xýtilis, face ut ánimum aduortas, quoíus amatorés oliui
Dýnamin domi habent máxumam: 211
Sí mihi non iam huc cúlleis
Óleum deportátum erit,
Te ípsam culleo égo cras faciam ut déportere in pérgulam.
Íbi tibi adeo léctus dabitur, úbi tu hau somnum cápias, sed ubi
Ýsque ad languorém —: tenes
Quó se haec tendant quaé loquor.
Aín, excetra tu, quaé tibi amicos tót habes tam probe óleo onustos?
Num quoípiamst hodié tua tuorum ópera conseruórum
Nítidiusculúm caput? aut num ipse égo pulmento utór magis

204. Quin (*sic A*) *vel* Qui | HINC || 205. Sed nimis sum: SED(*seorsum*)UAH(*seorsum*)NIMIUS | NIMIS: nimium | INDUCTUS | ILLINE: ne illi || 205—217. *sic A: undecim v. habet B* (— fui — seruiant — faciant — quid est — taceo — animum — maxumam [*sed* aduortas *et* amato Res] — deportatum — pergulam — capias) || 207. *secl Ri* | PROHIBENT | NOLINT: nolunt || 208. TACE: Vah tace | male morigerus *om A* (*corr Ri*) | *del Ri* | QUO | SERMONE: sermone: *corr Ri* | HUIUS: huic || 209. DICAS: te dicas || 210. XYTILIS: xittilis | QUOIUS: quouis | oliui (*sic A*) *vel* olui || 211. DOMO || 212. HUCCULLEIS: huic cullius || 213. DEPORTATUMERIT: deportatum || 214. faciam (*sic A*) *vel* faciem || 215. HAU: aut || 218. AIN: En | onustos *vel* onustus: HONESTOS || 219. QUOIPIAMEST: cupiam est | TUA: & ua || 220. NITIDIUSCULUM: Nitidissimum ||

Vnctiusculó? sed scio, tu óleum hau magni péndis: uino
Té deu[i]ngis. síne modo:
Réprehendam ego cuncta hércle una opera, nísi quidem tu hodie ómnia
Fácis effecta haec út loquor.
Tu aútem, quae pro cápite argentum míhi iam iamque sémper numeras,
Éa pacisci módo scis, sed quod pácta's non scis sóluere,
Phoenícium, tibi ego haéc loquor, delíciae summatúm uirum:
Nísi hodie mihi ex fúndis tuorum amícorum omne huc pénus adfertur,
Crás, Phoeniciúm, poenicio cório inuises pérgulam.

CALIDORVS. PSEVDOLVS. BALLIO

ADVLESCENS SERVOS LENO

CA. Pseudóle, non audis quae híc loquitur? PS. Audío, ere, equidem atque animum áduorto.
CA. Quid míhi's auctor huic út mittam, ne amícam hic meam prostítuat? 231
PS. Nil cúrassis: liquidó's animo: ego pró me et pro te cúrabo.
Iam díu ego huic bene et hic míhi uolumus et amícitiast antíqua:

221—224. *tres v. habet B* (— modo — nisi): *item A* (— modo — omnia) | 221. HAC haud | 222. deuincis (*item A*): *corr Palm duce Ac* | 223. ego cuncta hercle: EGOHERCLEEGOCUNCTA | hodie tu: TUHAEC | 224. EFFECTA scelesta *vel* scelestia | haec ut: QUAE | 225. SE*PER sepe: *corr Ri* | 226. quod (*sic A*, *vel* quo | 227. EGOHAEC haec ego | deliciae (*sic A*, *vel* diliciae | uirum: UERŪ | 229. PHOENICIUMPOENICEO. phoenici phoenicio *vel* pheni phenicio | INUISES | 230. *scaenam om A* | *sic A*: *duos v. habet B* (— ere) | AUDIOERE audi cere (*corr D*) | 232. NIHIL Bene | 233. hic mihi: MIHIHIC | COLIMUS |

Mittam hódie huic suo die nátali malam rém magnam et matúram.
CA. Quid opúst? PS. Potin aliam rem út cures? CA. At — PS. Bát. CA. Crucior. PS. Cor dúra.
CA. Non póssum. PS. Fac possís. CA. Quonam pactó †possim uincere animum?
⟨PS.⟩ In rém quod sit praeuórtaris qua⟨m⟩ in re áduorsa animo auscúltes.
CA. Nugae ístaec sunt: non iúcundumst, nisi amáns facit stulte. PS. Pérgin?
CA. O Pseúdole mi, sine sím nili:
Mitte mé sis. PS. Sine [CA.] modo ego ábeam.
CA. Mane, máne: iam ut uoles me⟨d⟩ ésse ita ero.
PS. Nunc tú sapis * * * *
BA. It diés: ego mihi cesso * * *
I praé, puere. CA Heus, abi[i]t: quín reuocas?
PS. Quid próperas? placide. CA. At príus quam abeat.
BA. Quid hoc, málum? tam placid⟨e⟩ is, púere.
PS. Hódie nate, heus, hódie nate: tíbi ego dico: heus, hódie nate,
Redi ét respice ád nos. tamétsi occupátu's,
Morámur. mane: ém conloquí qui uolúnt te.
BA. Quid hóc est? quis ést qui morám mi occupáto
Moléstam optulít? PS. Qui[d] tibí sospitáli⟨s⟩
Fuít. BA. Mortuóst qui fuít: qui sit ússust.

---

234. MITTAMEGOHODIE | NATALI: natalio || 237. *add Vss* || 238. CA. Nugae *vel* Nugae || 239—241. *binos compr B* (*sed* Mitte *et* I): *discr Sey* || 239. O o *vel* O || 240. CA. *et* PS. *vel* PS. *et* CA. | *add Bo* | ergo *et* tum: *corr B ras* | *lac sign Ri* || 241. cesso (*vel* concesso): *lac sign Sey* | *del Bo* || 242. Quid *vel* Quod | BA. Quod *vel* quod: *corr Scriverius* | *add Ca* || 244. ocupatus *vel* occupatus: *corr Ri* || 245. mane est: *corr Vsenerus et Sey* | uolunte *vel* uoluntte || 246—248. *duo v. sunt in B* (— optulit [*sed* Molestam *et* Fuit]) || 246. moram mihi *vel* moram || 248. situs sus est *vel* siuissus est: *corr Bursianus* ||

PS. Nímis superbe. BA. Nímis molestu's. CA. Réprehende hominem: adséquere. BA. I, puere.
PS. Occédamus ⟨h⟩ác obuiám. BA. Iuppitér te
Perdát, quisquis és. PS. Te uolo. BA. Át uos ego ámbos. 251
Vorte hác †te, puere. PS. Non licét conloquí te?
BA. At míhi non lubét. PS. Sin tuámst quippiam ín rem?
BA. Licétne, opsecró, bitere án non licét? ⟨PS.⟩ Vah,
Mánta. BA. Omitte. CA. Bállio, audi. BA. Súrdus sum †profecto inanilogistae. 255. 256
CA. Dedí, dum fuít. BA. Non petó quod dedísti.
CA. Dabó, quando erít. BA. Ducitó, quando habébis.
CA. [H]Éheu, quam ego malís pérdidi modís
Quód tibi détuli et quód dedi. BA. Mórtua 260
Vérba re núnc facis: stúltus es, rem áctam [m]agis.
PS. Nósce saltem húnc quis est. BA. Iám diu sció
Qui fuit: nunc qui sit ipsus sciat. 263a
Ambula tu. 263b
PS. Potin út semel modo, Bállio, huc cúm lucro respícias?
BA. Réspiciam istoc prétio: nam si sácruficem summó Ioui 265
Átque in manibus éxta teneam ut póriciam, intereá loci
Sí lucri quid détur, potius rém diuinam déseram.

249—259. *octo v. sunt in B* (— adsequere — quisquis es — conloqui te [*sed* Vorte] — opse [*sed* cro] — audi — dedisti — heheu) ‖ 249. molestus: *corr Ri* ‖ 250. Accedamus: *corr ex Festo* ‖ 254. uiuere: *corr Lipsius* | *add Py* ‖ 258. Ducito *vel* Dicito ‖ 259. *del Bo* ‖ 261—264. *tres v. sunt in B* (— quis est — Ambulatu [*sic et* Scio]), 263. 264 *tres in A* (— sciat — modo) ‖ 262. dius: *corr D ras* ‖ 263. *ictus omisimus ubi metra incertiora* | QUISITIPSE: qui estis ipsus ‖ 264. HUC: hunc (*corr B ras*) ‖ 266. ut (*sic A*) *vel* unt A ‖ 267. DESERAM: destram *vel* dextram ‖

[PS.] Nón potest pietáti opsisti huíc, utut res sunt céterae.
<PS.> Deós quidem, quos máxume aequomst métuere, eos minumí facit. 269
BA. Cómpellabo. sálue multum, sérue Athenis péssume.
PS. Dí te deaeque amént uel huius árbitratu uél meo:
Vél, si dignu's álio pacto, néque ament nec faciánt bene.
BA. Quíd agitur, Calidóre? CA. Amatur átque egetur ácriter.
BA. Mísereat, si fámiliam alere póssim misericórdia.
PS. Héia, scimus nós quidem te quális sis: ne praédices.
Séd scin quid nos uólumus? BA. Pol ego própe modum: ut male sít mihi. 276
PS. Ét id et hoc quod té reuocamus. quaéso animum aduorte. BA. Aúdio:
Átque in pauca, ut óccupatus núnc sum, confer quíd uelis.
PS. Húnc pudet, quod tíbi promisit quáque id promisít die,
Quía tibi minás uiginti pró amica etiam nón dedit. 280
BA. Nímio id quod pudét facilius fértur quam illud quód piget.
Nón dedisse istúnc pudet: me quía non accepí piget.
PS. Át dabit, parábit: aliquot hós dies mantá modo.
Nám id hic metuit né illam uendas ób simultatém suam.
BA. Fúit occasió, si uellet, iám pridem argentum út daret. 285

---

268. *del Bo* | POTEST (*item Servius Dan*): potes | UTUTRES: ut res sunt (*sic vel* tres sunt *Servius Dan*) ‖ 269. *add Bo* | quos *Servius Dan*: quod | maximo est aequum *Servius Dan* | minimi (*sic A, ut vid*) *vel* minime (*sic Servius Dan*) ‖ 271. amente uel: *corr B ras cum A, ut vid* | (h)OLUS ‖ 272. dignus: *corr Ri* ‖ 273. CALYDORE#: calidore PS. ‖ 274. POSSEM ‖ 275. SCIMUS: simus ‖ 276. PROPEMODUM: prope modo (*vel* modŏ) ‖ 277. reuocamus: ROGITAUI | *dist Bo* | ADUORTITE | #AUDIO: audio (BA. *s. v. D*) ‖ 279. PS. *vel* BA. | HUNC: Hun *vel* Heu | QUAQ·ID: quamquam id ‖ 282. ISTUNC: tis tum (istum *Nonius*) ‖ 283. PS. *vel* BA. | ALIQUOD: aliquod ‖ 284. IDHIC: hic it ‖ 285. PRIDEM: pridet *vel* di prid& (*corr D*) ‖

CA. Quíd si non habuí? BA. Si amabas, ínuenires mútuom:
Ád danistam déuenires, ádderes faenúsculum:
Súrruperes patrí. PS. Surruperet híc patri, audacíssume?
Nón periclumst, néquid recte mónstres. BA. Non lenóniumst.
CA. Égon patri subrúpere possim quícquam, tam cautó seni?
Átque adeo, si fácere possim, píetas prohibet. BA. Aúdio:
Píetatem ergo istam ámplexator nóctu pro Phoenício.
Séd quom pieta⟨tém⟩ te amori uídeo tuo praeuórtere,
Ómnes ⟨homines⟩ tíbi patres sunt? núllus est tibi quém roges
Mútuom argentúm? CA. Qui⟨n⟩ nomen quóque iam interiit 'mútuom'.
PS. Heús tu, postquam hercle ísti a mensa súrgunt satis potí uiri, 296
Quí suom repetúnt, alienum réddunt nato némini,
Póstilla omnes caútiores súnt, ne credant álteri.
CA. Nímis miser sum: númmum nusquam réperire argentí queo:
Íta miser et amóre pereo et ínopia argentária.

---

286. HABUIT | SIAMABAS: Iam abas *vel* iam abes | MUTUUM: tuum ‖ 288. SURRUPERIS: Surripuisses: *corr Py* | ♯AUDACISSIME ‖ 289. PERICLUMST: periculum est | monstres (*sic A*) *vel* monstret | LENONIŨST: lenonius est ‖ 290. subrupere *vel* surripere (*sic A*) | TAM: quam tam *vel* quantam (*corr B ras*) ‖ 291. possem *vel* possim ‖ 292. *hunc v. post v. 296 habet A, om v. 293—295* | phoenicio (*sic A*) *vel* pheniceo ‖ 293. *add Mue* amori uideo tuo praeuortere *vel* amoruu deo tuo prouertere ‖ 294. *suppl Bent* ‖ 295. Metuum | CA. Qui *vel* qui | interiit *vel* interit ‖ 296. BA.: *corr Bo* | SATISPOTIUIRI: saturi poti | *cf. ad v. 292* ‖ 297. reddunt (*sic A*) *vel* redeunt | nemini (*sic A*) *vel* nemine ‖ 298. POSTILLAOMNES: Ab alienis | NECREDANT: nec reddant ‖ 299. MISERUM | QUEO: que oc (*vel* hoc): *corr B cum ras* ‖

BA. Éme die caeca hércle oliuom, id uéndito oculatá die:
Iam hércle uel ducéntae fieri póssunt praesentés minae.
CA. Périi: annorum léx me perdit quínauicenária:
Métuont credere ómnes. BA. Eademst míhi lex: metuo crédere.
PS. Crédere autem? eho, an paénitet te, quánto hic fuerit úsui?
BA. Nón est iustus quísquam amator nísi qui perpetuát data:
Dét, det usque: quándo nil sit, símul amare désinat.
CA. Nílne te miserét? BA. Inanis cédis: dicta nón sonant.
Átque ego te uiuóm saluomque uéllem. PS. Eho, an iam mórtuost?
BA. Ýtut est, mihi quidém profecto cum ístis dictis mórtuost.
Ílico uixít amator, úbi lenoni súpplicat.
Sémper tu ad me cum árgentata accédito querimónia:
Nám istuc quod nunc lámentare, nón esse argentúm tibi,
Ápud nouercam quérere. PS. Eho, an umquam tu húius nupsistí patri?
BA. Dí meliora fáxint. PS. Fac hoc quod té rogamus, Bállio,
Meá fide, si istí formidas crédere. ego in hoc tríduo
Aút terra aut marí aliquonde euóluam id argentúm tibi.

---

301. EMEDIE: Emediae *vel* e medi& *vel* et me die (⟨emi⟩to die *Festus*) | hercule *Festus* | UENITO || 302. fieri possunt: POSSUNTFIE(RI) || 303. ANNORUM: annortum | PERDET | quina uicenaria (*sic A*) *vel* quinauiceria || 304. est mihi: MIHIEST || 305. eho an (*sic A*) *vel* eo han | hic: HUIC || 306. QUICQUAM || 307. DETDET: Detque | usque quando (*sic A*) *vel* usque || 308. TE: temet | CEDIS: cedes || 309. mortuus (*vel* mortus) est: MORTUUMST || 310. *om CD* | CUM: quom || 311. SUPPLICAT: placet || 312. cum (*sic A*) *vel* quom | querimonia *vel* querimoria: QUAERIMONIA | 313. ISTUNC | LAMENTARE: clametare || 315. MELIORAFAXINT: melius faciant | fac hoc: FACE | CALLIO: balho *vel* balcho || 317. ALIQUONDE: alicunde | id: IN ||

BA. Tíbi ego credam? PS. Quór non? BA. Quia pol quá opera credám tibi
Vna opera alligém fugitiuam cánem | agninis láctibus.
CA. Sícine mihi abs te béne merenti mále refertur grátia?
BA. Quíd nunc uis? CA. Vt ópperiare hos séx dies aliquós modo,
Né illam uendas neú me perdas hóminem amantem. BA. Animó bono's:
Vél sex menses ópperibor. CA. Eúge, homo lepidíssume.
BA. Ímmo uein etiám te faciam ex laéto laetantém magis?
CA. Quíd iam? BA. Quia enim nón uenalem iám habeo Phoenícium.
CA. Nón habes? BA. Non hércle uero. CA. Pseúdole, ei, arcesse hóstias,
Víctumas, laniós, ut ego huic sácruficem summó Ioui:
Nam híc mihi nunc est múlto potior Iúppiter quam Iúppiter.
<BA.> Nólo uictumás: agninis me éxtis placarí uolo.
<CA.> Própera: quid stas? eí, accerse agnos: aúdin quid ait Iúppiter?
<PS.> Iam híc ero: uerum éxtra portam mi étiam currendú<m>st prius.
CA. Quíd eo? PS. Lanios índe accersam duó cum tintinnábulis:
Eádem duo gregés uirgarum inde úlmearum adégero,

---

318. OPERA: operas (*corr D ras*) ‖ 319. allicem fugitiuum canem agnis *Nonius* | TACTIBUS (lactibus *etiam Nonius*) ‖ 321. ALIQUOS: saltem ‖ 322. me perdas (*sic A*) *vel* perdas me | animo bono es (*sic A*) *vel* bono animo es ‖ 323. FUGE | LEPIDISSUME: lepidissime *vel* lepidididisume ‖ 324. UEIN: uin *vel* uim ‖ 325. QUIDAM | UENALEMIAM: uenalemam *vel* uenalem ‖ 326. PSEUDOLEEIACCERSE: o pseudole arcessi ‖ 327. LANIOSUTEGO: laniosus tego ‖ 328. POTIUS | QUAM: queam ‖ 329. UICTUMIS | AGNINIS: ac ninis (*vel* nimis) ‖ 330. STASEI: stas ‖ 331. *add D* | uerum *vel* uerom: UERUN ‖ 332. DUO: duos ‖

V́t hodie ad litátionem huic súppetat satiás Ioui.
⟨BA.⟩ Í in malam crucem. PS. Ístuc ibit Iúppiter lenónius.
⟨BA.⟩ Éx tua rest út ego emoriar. CA. Quídum? BA. Ego dicám tibi:
Quía edepol, dum ego uíuos uiuam, númquam eris frugí bonae.
Éx tua re nón est, ut ego emóriar. PS. Quidum? BA. Síc: quia,
Sí ego emortuós sim, Athenis té sit nemo néquior.
CA. Díc mihi, obsecro hércle, uerum sério, hoc quod té rogo:
Nón habes uenálem amicam tú meam Phoenícium?
BA. Nón edepol habeó profecto: nám iam pridem uéndidi.
CA. Quó modo? BA. Sine órnamentis, cum íntestinis ómnibus.
CA. Meám tu amicam uéndidisti? BA. Válde: uigintí minis.
CA. Víginti minís? BA. Vtrum uis, uél quater quinís minis:
Míliti Macédonio. et iam quíndecim | habeó minas.
CA. Quíd ego ex te audió? BA. Amicam tuam ésse factam argénteam.
CA. Qúr id ausu's fácere? BA. Lubuit: méa fuit. CA. Eho, Pseúdole,
Eí, gladium adfer. PS. Quíd opus⟨t⟩ gladio? CA. Qui húnc occidam | átque me.

---

334. satias (*sic A*) *vel* satius ‖ 335. *add Gru* | IIN: In | PS. *vel* CA. | ISTUC: istic | iuppiter (*sic A*) *vel* ioppiter ‖ 336. EST: non est | PS. *et* CA.: *corr Ri* ‖ 337. uiuus (*sic A*) *vel* uius ‖ 338. EXTUAREUTEGOEMORIARNONESTERE | CA. *et* PS.: *corr Ri* ‖ 339. ego (*sic A*) *vel* ergo | emortuus *vel* emortus: MORTUUS | NEQUIOR: nequor (*corr D*) ‖ 340. PS.: *corr Sarac* | ROGO: rogo est (rogem *corr D*) ‖ 342. BA. *add D* | habeo (*sic A*) *vel* abeo ‖ 343. cum intestinis (*vel* testinis): QUOMINTESTIN**** ‖ 346. etiam: *corr Pius* ‖ 348. ausus: *corr Ri* | PS.: *corr D*[2] | FUITEHO ‖ 349. adfer (*sic A*) *vel* adfert *add Ri* hunc: HOC | occidam (*sic A*) *vel* occidā̄r ‖

PS. Quín tu te⟨d⟩ occídis potius? nam húnc fames iam occíderit.
CA. Quíd ais, quantum térra⟨m⟩ tetigit hóminum periuríssume?
Iúrauistin té illam nulli uénditurum nísi mihi?
BA. Fáteor. CA. Nempe concéptis uerbis? BA. Étiam consutís quoque.
⟨CA.⟩ Périurauistí, sceleste. BA. At árgentum intro cóndidi.
Égo scelestus núnc argentum prómere possúm domo:
Tú qui piu's, istóc es genere gnátus, nummum nón habes.
⟨CA.⟩ Pseúdole, adsiste áltrim secus atque ónera hunc maledictís. PS. Licet:
Númquam ad praetorem aéque cursim cúrram, ut emittár manu.
⟨CA.⟩ Íngere mala múlta. PS. Iam ego te dífferam dictís meis.
Ínpudice. BA. Itást. PS. Sceleste. BA. Dícis uera. PS. Vérbero.
BA. Quíppini? PS. Bustírape. BA. Certo. PS. Fúrcifer. BA. Factum óptume.
PS. Sóciofraude. BA. Súnt mea istaec. PS. Párricida. BA. Pérge tu.
CA. Sácrilege. BA. Fateór. CA. Periure. BA. Vétera uaticinámini.
CA. Légirupa. BA. Validé. PS. Permities ádulescentum. BA. Acérrume.

---

350. *add Bo* | occidis (*sic A*) *vel* occides | potius (*sic A*) *vel* postius | 351. *add Geppertus* | TETIGIT: tegit | 353. CONSUTIS: consulis | 354. Periurauisti (*sic A*) *vel* Periurauistis | BA. *vel* CA. | 356. PIUSISTOCES: piussistoc: *correximus* | NATUSNUMMUS | 357. ALTERIMSECUS: ratrinsecus (*corr* D^2) | MALEDICTISLICET | 358. AEQUE: atque | UTEMITTARMANU: lite mittar manus | 360. DICIS: dices | 361. CA. *pro* PS. *bis*: *corr Ri* | CERTO: certe | FACTUM: factâ | 362. CA.: *corr Ri* | SOCIUFRAUDE | ISTAEC: ec ista | 363. PS.: *corr Ri* | 364. LEGERUPA | permities: PERMITTES | ADULESCENTUMACERRUME |

CA. Fúr. BA. Babae. PS. Fugitíue. BA. Bombax. CA. Fraús populi. BA. Planíssume.
PS. Fraúdulente. CA. Inpúre leno. PS. Caénum. BA. Cantorés probos.
CA. Vérberauistí patrem atque mátrem. BA. Atque occidí quoque
Pótius quam cibúm praehiberem: núm peccaui quíppiam?
PS. Ín pertussum ingérimus dicta dólium: operam lúdimus.
BA. Númquid aliud étiam uoltis dícere? CA. Ecquid té pudet?
BA. Tén amatorem ésse inuentum inánem quasi cassám nucem.
Vérum quamquam múlta malaque [in me] dícta dixistís mihi,
Nísi mihi hodie attúlerit miles quínque quas debét minas,
Sícut haec est praéstituta súmma ei argentó dies:
Sí id non adfert, pósse opinor fácere me officiúm meum.
CA. Quíd id est? BA. Si tu argéntum attuleris, cúm illo perdideró fidem:
Hóc officium meúmst. ego operae sí sit, plus tecúm loquar:
Séd sine argento frústra's, qui me tuí misereri póstulas.

---

366. Fraudulente (*sic A*) *vel* Fraudalente | ‡LENO‡: leno CA. || 368. praehiberem *vel* prehibere: PRAEBEREM || 369. INPERTUSUM | dicta (*sic A*) *vel* docta || 370. NUNQUID: Nunc quid | ALIUD: alium | CA. Ecquite: HAECQUIDTE || 371. TEN: Te | ESSEINUENTUM: inuentum esse || 372. UERUM: Sed | *del Ri* | mihi: TAMEN || 373. MIHIHODIE: mihi | MILES: mites || 374. SUMMAEI: summae || 375. IDNONADFERT: is non aderit | FACEREME: facere || 376. ESTSI | cum illo (*sic A*) *vel* quom illo | PERDIDERO: perdiderim || 377. OFFICIUMMEUMEST: meum est officium | ego operae: MIHIOPERA || 378. FRUSTRAESQUI: frustra est quod ||

Haéc meast senténtia, ut tu hinc pórro quid agas cónsulas.
CA. Iámne abis? BA. Negóti nunc sum plénus. PS. Paullo póst magis.
Íllic homo meus ést, nisi omnes dí me atque homines déserunt.
Éxossabo ego illúm simulter ítidem ut muraenám quoquos.
Núnc, Calidore, té mihi operam dáre uolo. CA. Ecquid ímperas?
PS. Hóc ego oppidum ádmoenire ut hódie capiatúr uolo.
Ád eam rem usust hóminem astutum dóctum, cautum et cállidum,
Qui ímperata ecfécta reddat, nón qui uigilans dórmiat.
CA. Cédo mihi, quid és facturus? PS. Témperi ego faxó scies.
Nólo bis iterári: sat sic lóngae fiunt fábulae.
CA. Óptumum atque aequíssumum oras. PS. Própera, adduc hominém cito.
<CA.> Paúci ex multis súnt amici, hómini qui certí sient.
PS. Égo scio istuc: érgo utrumque tíbi nunc dilectúm para 391
Átque ex multis éxquire illis únum qui certús siet.
<CA.> Iám hic faxo aderit. PS. Pótin ut [h]abeas? tíbi moram dictís creas.

379. SENTENTIAMEAST | POSTULAS || 380. ABIS: habis | ♯NEGOTI: negotii | nunc sum (*sic A*) *vel* sum | BA. paulo (*corr B*): PAULLO || 382. EGOILLUMSIMILITER: similiter ego illum (*corr ex Nonio*) | QUOQUOS: quoqus *vel* quoquis || 383. *sic A* (CALUDORE): Sed nunc calidore operam mihi te uolo dare | ECQUID: ec Quid *vel* Quid || 384. ATMOENIRE | *cf. v. 586 sq.* || 385. CAUTOETCALLIDO: scitum et callidum (*vel* calidum): *corr Reifferscheidius* || 386. imperata (*sic A*) *vel* imperat | ecfecta *vel* haec facta: EFFECTA || 387. ES: est | TEMPERI (*sic gloss. Pl.*): tempori || 389. ADDUC: adhuc | cito: CELERITER || 390. MULTI | qui certi: CERTEQUI || 391. CA. | ISTUNCEEGOUTRUMQ·: istuc PS. Ergo utrimque | dilectum: DELECTUM || 392. EXMULTISATQ·EXQUIRE(ex)ILLISPAUCIS: Ex multis exquire illis: *correximus* | certus siet: CERTUSTCEDO || 393. ADUERIT | ♯POTIN: potin | dictis: DICIS ||

PSEVDOLVS
SERVOS

Postquam íllic hinc abiit, tu ástas solus, Pseúdole.
Quid núnc acturu's, póstquam erili fílio
Largítu's dictis dápsilis †ubi sunt ea?
Quoi néque paratast gútta certi cónsili
Neque ádeo argenti: †néque nunc quid faciám scio.
Neque éxordiri prímum unde occipiás habes
Neque ad détexundam télam certos términos.
Sed quási poeta, tábulas quom cepít sibi,
Quaerít quod nusquam géntiumst, reperít tamen:
Facit íllud ueri símile quod mendáciumst:
Nunc égo poeta fíam: uigintí minas,
Quae núsquam nunc sunt géntium, inueniám tamen.
Atque égo me iam pridem huíc daturum díxeram
Et uólui inicere trágulam in nostrúm senem:
Verum ís nescioquo pácto praesensít prius.
Sed cónprimunda uóx mihi atque orátiost:
Erum éccum uideo | húc Simonem uná simul
Cum suó uicino Cálliphone incédere.
Ex hóc sepulcro uétere uigintí minas
Effódiam ego hodie, quás dem erili fílio.
Nunc húc concedam, unde hórum sermoném legam.

394. PSEUDOLE: pseudols *vel* pseudolus ‖ 395. acturus: *corr Lamb* ‖ 396. Largitus: LARGIUS: *corr Lamb* ‖ 397. QUOI: Qui neque parata gutta: NECPARATUSTQUICQUAM: *corr Ri* ‖ 399. occipias habes (*sic A*) *vel* accipias habeas ‖ 401. cum cepit (*sic A*) *vel* concepit ‖ 402. GENTIUMEST: si gentium | RECERIT: repperit ‖ 403. Facit (*sic A*) *vel* Fecit ‖ 404. MINAS: minae ‖ 405. nusquam nunc: NUNCNUSQUAM ‖ 406. *sic A*: ego huic iam pridem me ‖ 407. ET: At | INICERE: incipere | TRAGOLAM ‖ 408. PRAESENTIS(*vel* T) ‖ 409. CONPREMUNDA *et* ORATIOEST: conprimendast *et* oratio | *cf. v. 788* ‖ 411. CUM: Quom *vel* quem ‖ 414. UNDE: ut ‖

SIMO. CALLIPHO. PSEVDOLVS
SENES II SERVOS

SI. Si dé damnoseis aút si de amatóribus
Dictátor fiat núnc Athenis Átticis,
Nemo ánteueniat filio credó meo.
Ita núnc per urbem sólus sermoni ómnibust,
Eum uélle amicam líberare et quaérere
Argéntum ad eam rem: hoc álii mihi renúntiant
Atque íd iam pridem sénsi et subolebát mihi,
Sed díssimulabam. PS. Iám illi fe * * fílius:
Occísast haec res, haéret hoc negótium.
Quo in cómmeatum uólui | argentárium
Proficísci, ibi nunc óppido opsaeptást uia.
Praesénsit: nil est praédae praedatóribus.
CA. Hominés qui gestant quíque auscultant crímina,
Si meo árbitratu líceat, omnes péndeant,
Gestóres linguis, aúditores aúribus.
Nam istaéc quae tibi renúntiantur, fílium
Te uélle amantem argénto circumdúcere,
Fors fúat an istaec dícta sint mendácia.
Sed sí sint ea uera, út nunc mos est, máxume,
Quid mírum fecit? quíd nouom, adulescéns homo
Si amát, si amicam líberat? PS. Lepidúm senem.
SI. Vetus nólo faciat. CA. Át enim nequiquám neuis:

---

415. AUTSI: aut || 417. ANTEUENIAT: antecedat || 418. SOLUSSERMONIOMNIBUST: solus (*vel* solu) sermone est omnibus || 420. ALI || 421. id: HOC | sensi et (*sic A*) *vel* sensi | SUBBOLEBAT: subolet || 422. *solus habet A* || 424. QUOIN: Quin || 425. proficisci (*sic A*) *vel* profisci | UIA: ula || 427. CA. Homines *vel* Homines || 430. ISTAEC: istae || 432. FORSFUATANISTAEC: Forsitan ea tibi | sint (*sic A*) *vel* sunt || 433. SINTEAUERA: ea uera sunt | mos est (*sic A*) *vel* est | *dist Ac* | MAXUMETIBIRENUNTIANT (*add ex v. 451*) || 434. QUODNOUM || 435. LIBERATLEPIDUM || 436. #NEQUIATENIMQUAM ||

Vel tú ne faceres tále in adulescéntia.
Probúm patrem esse opórtet, qui gnatúm suom
Essé probiorem quam ípsus fuerit póstulet.
Nam tú quod damni et quód fecisti flágiti
Populó uiritim pótuit dispertírier.
Idne tú mirare, sí patrissat fílius?
PS. Ὦ Ζεῦ, quam pauci | éstis homines cómmodi: em
Illic ést pater, patrem ésse ut aequomst fílio.
SI. Quis hic lóquitur? meus est hícquidem seruos Pseúdolus.
Hic míhi corrumpit fílium, scelerúm caput:
Hic dúx, hic illist paédagogus: húnc ego
Cupio éxcruciari. CA. Iám istaec insipiéntiast,
†Iram in promptu gérere: quanto sátius est
Adíre blandis uérbis atque exquaérere,
Sint ílla necne sínt quae tibi renúntiant.
Bonus ánimus in malá re dimidiúmst mali.
SI. Tibi aúscultabo. PS. Ítur ad te, Pseúdole:
Órationem tíbi para aduorsúm senem.
Erúm saluto prímum, ut aequomst: póstea,
Siquíd superfit, uícinos inpértio.
SI. Salué. quid agitur? PS. Státur hic ad húnc modum.
⟨SI.⟩ Statúm uide hominis, Cállipho, quam básilicum.

---

442. MIRARE: mirari ‖ 443. PS. ΩZEY *vel* OZEV (*sic A*) | C(om)ṂODEM ‖ 444. PATERPATREM: patrem | AEQUOMEST: equo est ‖ 445. QUIS: SI. Siquis *vel* ♯ siquis | meus hic est quidem (*etiam A*): *corr Fl* | SERUS ‖ 446. SCELERUMC(APU)THICCORRỤPITM(IH)IFILIUM ‖ 447. ILLỊEST: illest *vel* ille est ‖ 448. INSIPIENTIAST: insipientia si ‖ 449. I(np)RO(pr)OM(pt)U: in promtu *vel* in proptu ‖ 450. EXQUAERERE: exquirere ‖ 451. sint: SINTNE | illa: ILLAUERA | negnes iniquę: NECNEQUAE (*cf. v. 433*) ‖ 452. DIMIDIUMST: dimidiust ‖ 453—523. *pers fere omnes om C, multas D* (*sed spatia habent*) ‖ 453. auscultabo (*sic A*) *vel* abscultabo | ADTE: adie (ad me *Donatus*) ‖ 454. ADUORSUM: aduersum *vel* aduersem ‖ 455. AEQUỤMST: aequost ‖ 458. QUAM: quiam ‖

CA. Bene cónfidenterque ádstitisse intéllego.
PS. Decet ínnocentem quí sit atque innóxium
Seruóm superbum esse ápud erum potíssumum.
CA. Sunt quaé te uolumus pércontari, quaé quasi
Per nébulam nosmet scímus atque audíuimus.
SI. Confíciet iam te hic uérbis, ut tu cénseas
Non Pseúdolum, sed Sócratem tecúm loqui.
PS. Itást: iam pridem tú me spernis, séntio.
Paruam ésse apud te míhi fidem ipse intéllego.
Cupis mé esse nequam: támen ero frugí bonae.
SI. Fac sís uociuas, Pseúdole, aedis aúrium,
Mea út migrare dícta possint quó uolo.
PS. Age lóquere quiduis, tam étsi tibi suscénseo.
SI. Mihin dómino seruos tú suscenses? PS. Tám tibi
Mirum íd uidetur? SI. Hércle qui, ut tu praédicas,
Cauéndumst mi aps te iráto, atque alio tú modo
Me uérberare atque égo te soleo cógitas.
Quid cénses? CA. Edepol mérito esse iratum árbitror,
Quom apúd te paruast e⟨í⟩ fides. SI. Iam síc sine
Irátus sit: ego néquid noceat cáuero.
Sed quíd ais? quid hoc quod té rogo? PS. Siquid uís, roga:
Quod scíbo Delphis tíbi responsum dícito.
SI. A⟨d⟩uórte ergo animum et fác sis promissí[s] memor.
[PS.] Quid aís? ecquam scis fílium tibícinam

459. ASTITISSE: adstitisse *vel* te adstitisse ‖ 460. innoxius (*etiam A*): *corr ex Capt. v. 665* ‖ 462. UOLIMUS ‖ 466. CA. *B*: *corr D*² ‖ 467. Paruam: PARUM ‖ 469. FACSISUOCIUAS: Fac sis uaciuas *vel* Fax si sua ciua ‖ 470. dicta (*sic A*) *vel* dicia | QUAE ‖ 472. MIHI | TAM: Iam ‖ 473. MIRUMUIDETUR | Hercle *vel* Ercle (*sic A*) ‖ 474. CAUENDUMEST: Cauendus est (*vel* es) ‖ 477. parum ste fides: *corr Ri* | sino: *corr Brixius* ‖ 481. *add Pius* | faxis ‖ 482. *del Py* | ecquam *vel* SI. Ecquam ‖

Meum amáre? PS. *Ναὶ γάρ* [mea est]. SI. Líberare quám uelit?
PS. *Καὶ τοῦτο ναὶ γάρ.* SI. É<c>quas uigintí minas
[Per sýcophantiam átque per doctós dolos]
Paritás ut a me<d> aúferas? PS. Aps te égo auferam?
SI. Ita: quás [a]me[c]o gnato dés, qui amicam líberet?
Fatére: dic *καὶ τοῦτο ναί.* PS. *Καὶ τοῦτο ναί.*
CA. Fatétur. SI. Dixin, Cál<l>ipho, dudúm tibi?
CA. Meminí. SI. Quor haec tu ubí resciuisti ílico
Celáta me sunt? cúr non res<c>iui? <PS.> Éloquar:
Quia nólebam ex me mórem progigní malum,
†Erum ut seruos críminaret ápud erum.
<SI.> Iubéres hunc praecípitem in pistrinúm trahi.
<CA.> Numquíd peccatum | ést, Simo? SI. Immo máxume.
PS. Desíste: recte ego meám rem sapio, Cállipho:
[SI.] Peccáta mea sunt. ánimum aduorte núnciam,
Quaprópter †te expertem amoris nati hábuerim:
Pistrínum in mundo scíbam, si id faxém, mihi.
SI. Non á me scibas pístrinum in mundó tibi,

483. naegar (*vel* negar) mea est: *corr Bent* | quam *vel* qua | 484. CA.: *corr Py* | Cetuton kaito itone gras *vel* ceu ton kaito ito negaris (*vel* negars): *corr Bent* || 485. *secl Ri* (*cf. v. 527*) || 486. a me *vel* me: *add Ri* || 488. Fateri dichaytoyna PS. (*vel* ‡) chaitoyionai: *corr Bo duce Ca* || 490. resciuisti *vel* resiuisti || 492. praegigni *vel* que gigni: *corr Scal* || 493. criminarit *vel* criminare it || 494. Iuberes *vel* Luberes | pistrinum *vel* pristrinum (*item v.* 499. 500. 534) || 495. *add* D^2 | Immo *vel* Imo || 496. callippho *vel* callipho || 497. *del Py* || 499. inmundum: *corr ex Charisio* (quia sciebam in pistrinum in mundo fore) || 500. N *pro* SI. (*sic* D^2) *B* ||

Quom ea múss[c]itabas? PS. Scíbam. SI. Quin dictúmst mihi?
PS. Quia ⟨i⟩llúd malum aderat, ístuc aberat lóngius:
Illúd erat praesens, huíc era⟨n⟩t diéculae.
SI. Quid núnc agetis? nam hínc quidem a me nón potest
Argéntum auferri, quí praesertim sénserim.
Ne quísquam credat númmum, iam edicam ómnibus.
PS. Nun[c]quam édepol quoiquam súpplicabo, dúm quidem
Tu uíues: tu mihi hércle | argentúm dabis:
Abs te équidem sumam. SI. Tú a me sumes? PS. Strénue.
SI. E[x]clí[i]dito mihi hercle óculum, si dederó. PS. Dabis.
Iam díco ut a me cáueas. SI. Certe edepól scio:
Si apstúleris, mirum et mágnum facinus féceris.
PS. Faciám. SI. Si non apstúleris? PS. Virgis caédito.
Sed quíd si abstulero? SI. Dó Iouem testém tibi
Te aetátem inpune habitúrum. PS. Facito ut méimineris.
SI. Egon út cauere néqueam, quoi praedí⟨ci⟩tur?
PS. Praedíco, ut caueas: díco, inquam, ut caueás: caue:
Em istís mihi tu hodie mánibus argentúm dabis.
CA. Edepól mortalem gráphicum, si seruát fidem.
PS. Seruítum tibi me abdúcito, ni fécero.
SI. Bene átque amice dícis: nam †nunc nam meust.

---

501. D *pro* PS. (*sic* D^2) *B* | Cur non: *corr Ri* | dictum (*vel* dictu) est || 502. Qui aliud: *corr Ac* || 503. *add Py* || 504. CA.: *corr* D^2 || 506. num mum *vel* numnum || 509. CA. Tu: *corr D* || 510. Excludito *vel* Sex cliidito: *corr Ri* || 511. CA. || 512. abstuleris *vel* apsuteris | facinus feceris *vel* feceris facinus || 513. ♯ Virgis *vel* uirgis: *corr Py* || 518. mihi ut: *corr Pius* ||

PS. Vin étiam dicam quód uos magis miréminí?
CA. Studeo hércle audire: nám ted ausculto lubens.
SI. Agedúm: nam satis lubénter te auscultó loqui. 523b
PS. Prius quam ístam pugnam púgnabo, ego etiám prius
Dabo áliam pugnam cláram et commemorábilem.
SI. Quam púgnam? PS. Em ab hoc lenóne uicinó tuo 526
Per sýcophantiam átque per doctós dolos
Tibícinam illam túos quam gnatus déperit
Ea círcumducam lépide lenonem: [SI.] ⟨ét⟩ quidem
[PS.] Efféctum hoc hodie réddam utrumque ad uésperum. 530
SI. Siquidem ístaec opera, ut praédicas, perféceris,
Virtúte re⟨g⟩i | Agathocli antecésseris.
Sed sí non faxis, númquid causaest ílico
Quin te ín pistrinum cóndam? PS. †Non unum quidem diem modo,
Verum hércle in omnis quántumst. sed si effécero,
Dabín mihi argentum quód dem lenoni ílico 536
Tuá uoluntate? CA. Iús bonum orat Pseúdolus:
'Dabo' ínque. SI. At enim scin quíd mihi in mentém uenit?
Quid si hísce inter se cónsenserunt, Cállipho,
Aut dé conpecto fáciunt consutís dolis, 540
Qui †me argento circumuortant? PS. Quis me audácior

523a. Studie | ted (*vel* te) auscultu || 523b. SI. *vel* PS. || 524. CA. || 525. commemorabilem *vel* commerabilem || 526. em abe *vel* eme ab || 528. tuus *vel* tus | gnatus *vel* natus || 529 sq. lepidele nomem (*vel* lepidule nomen) SI. Quid est PS.: *corr Ac* hoc (*vel* hoc *s. v.*) hodie reddam *vel* hodie hoc *cum lac* || 531. ut *vel* aut || 533. nunc quid *vel* numquid | causa est: *corr Ca* || 535. quantus est: *corr Ca* || 536. lenoni *vel* lenon || 539. conseserunt *vel* conseserunt || 540. conpecto *vel* conpacto || 541. audatior *vel* auditior ||

Sit, si ístuc facinus aúdeam [facere]? immo síc, Simo:
Si súmus con[s]pecti seú[e] consilium umquam íni⟨i⟩mus [de istac re],
Aut sí de ea re umquam inter nos †conueniamus,
Quasi ín libro quom scribúntur calamo lítterae,
Stilís me totum usque úlmeis conscríbito.
SI. Indíce ludos núnciam, quandó lubet.
PS. Da in húnc diem operam, Cállipho, quaesó mihi,
Nequó te ad aliud óccupes negótium.
CA. Quin rús ut irem †iam heri constitueram.
PS. At núnc disturba quás statuisti máchinas.
CA. Nunc nón abire cértumst istac grátia:
Lubídost ludos tuós spectare, Pseúdole:
Et si húnc uidebo nón dare argentúm tibi
Quod díxit, potius quam íd non fiat, égo dabo.
⟨SI.⟩ Non démutabo. PS. Námque edepol, si nón dabis,
Clamóre magno et múlto[m] flagitábere.
[PS.] Agite ámolimini hínc uos intro núnciam
Ac meís uicissim dáte locum falláciis.
CA. Fiát: geratur mós tibi. PS. Sed té uolo
Domi úsque adesse. CA. Quín tibi hanc operám dico.
SI. At ego ád forum ibo: iam híc ero. PS. Actutúm redi.

542. facere *vel* dicere: *del Py* ‖ 543a. conspecti siue *vel* conspectis lue: *corr Ac et Bo* | *add Bo* | *del Bo* ‖ 544. calamo litterae *vel* litterae calamo ‖ 547. PS. Da *vel* Da | callipho *vel* capho ‖ 552. INLUDOS ‖ 554. DIXIT: dixi ‖ 555. *add Bo* | si on non (*sic A*) *vel* non *vel* si ‖ 556. multum (*sic A*) *vel* multom *vel* multitudo: *corr Scal* ‖ FLAGITABERE: flagit habere *vel* flagito abere ‖ 557. amolimini (*sic A*) *vel* amouemini ‖ 559. Fiat (*sic A*) *vel* Flat | GIRATUR | MOSTIBI#SED: mos (*vel* nos *vel* uos) tibi sed (*vel* tibis et): *corr Py* ‖ 560. CA. *vel* # | QUID ‖ 561. ERO: adero | CA.: *corr Ri* ‖

[PS.] Suspíciost mihi núnc uos suspicárier,
Me idcírco haec tanta fácinora promíttere,
Quo uós oblectem, hanc fábulam dum tránsigam,
Neque sím facturus quód facturum díxeram.
Non démutabo: atque étiam certum, quód sciam:
Quo id sím facturus pácto, nil etiám scio,
Nisi quía futurumst: nám qui in scaenam próuenit
Nouo módo nouom aliquid ínuentum adferre áddecet:
Si id fácere nequeat, dét locum illi quí queat.
Concédere aliquantísper hinc mihi intró lubet,
Dum cóncenturio in córde sycophántias.
* * * * * nón ero uobís morae. 573a
Tibícen uos intéribi hic delectáuerit. 573b

ACTVS II

PSEVDOLVS
SERVOS

Pro Iúppiter, ut mihi quícquid ago lepide ómnia prospereque éueniunt:
Neque quód dubitem neque quód timeam meo in péctore conditumst cónsilium.
Nam éa stultitiast, fácinus magnum tímido cordi crédere: 576
Nam ómnes res perínde sunt

---

562. *del Ri* ‖ 564. QUO: Quin ‖ 567. QUOID: Quo *vel* cum ‖ 568. FUTURUNST ‖ 570. Si id: SI | NEQ·AD | DET: et ‖ 571. INTRO: inro ‖ 572. Cui *Nonii codd* | SYCOPHANTIAS: sicophantias *vel* siconphantias (sycophantia est *Nonius*) ‖ 573a. *accessit ex A* ‖ 573b. (Tibi)GEN | INT(eri)BI: interea *vel* intera ‖ 574. eueniunt (*sic A cum Charisio*) *vel* ueniunt ‖ 576 sq. *compr AB* | STULTITIAEST: stulticia si ‖

Ýt agas, ut eas mágni facias. nam égo in meo prius péctore
 Íta paraui cópias,
Duplicís triplicis dolos pérfidias, ut ubíquomque hostibus cóngrediar —
 Maiórum meúm fretus uírtute dícam
 Mea índustria ét malitiá fraudulénta —
Facile út uincam, facile út spoliem meos pérduellis meis pérfidi⟨i⟩s.
 Núnc inimicum ego húnc communem méum atque uostr⟨or⟩um ómnium
 Bállionem exbállistabo lépide: date operám modo. 585[a]
 Hóc ego oppidum ádmoenire ut hódie capiatúr uolo, 585[b]
Atque huc meas legiones adducam: si expugno, facilem hanc rem meis ciuibus faciam:
Post ad oppidum hoc uetus continuo meum exercitum protinus obducam.
Inde me ét simul participís omnis meos praéda onerabo atque ópplebo,
 Metum ét fugam perduéllibus meís me⟨d⟩ ut sciant nátum.
 Eó sum genere gnátus: magna mé facinora décet efficere,
 Quae póst mihi clara et diú clueant. 591
Sed hunc quém uideo? quis hic ést qui oculis meis óbuiam ignobilis óbicitur?
Lubet scíre quid hic uelit cúm machaera et huic quám rem agat hinc dabo insídias. 593. 594

578 sq. *sic A: compr. B* | nam ego in meo: N(amme)OEGOIN | pectore prius (*etiam A*): *trai Christius* || 580. UBIQUOMQ·: ubicumque (cum *s. v. B*) cum || 581 sq. *compr AB* | MAIORUMMEUM: Malorum meorum | MEA: me | fraudulenti *vel* fraudulentia (*sic A*): *corr Bo* || 583. FACILEMUTSPOLIEM || 584. *add Guy* || 585[b]. HO(die): hoc die | *cf. v. 384* || 586 sq. *sic A: tres v. sunt in B* (— expugno — faciam [*sed* ⌗ Protinus]): *cf. ad v. 263* | HUC: ut hoc | SI: si hoc | HANC: ego hanc || 587. MEUM: mecum | PROTI (*om* nus obducam) || 589. MEUT: me esse ut *vel* esse me ut: *add Ri* | sciant (*sic A*) *vel* sioant || 590. NATUS || 591. CIUEANT || 592. IGNOBILIS (*sic Festus*): ignorabilis || 593. 594. *duo v. sunt in B* (— rem) | uelit: UENIAT ||

HARPAX. PSEVDOLVS
CACVLA SERVOS

HA. Hi lóci sunt atque hae régiones quae mi áb ero sunt demónstratae,
Vt ego óculis rationém capio: quom mi íta dixit erus méus miles:
Septúmas esse aedis á porta, ubi ille hábitet leno quoí iussit
Symbólum me ferre et hoc árgentum. nimis uélim certum qui ⟨i⟩d míhi faciat:
Ballío[n] leno ubi | hic hábitat?
PS. [St, táce tace: meus hic ést homo, ni omnés di atque homines déserunt.]
Nouo cónsilio nunc míhi | opus est: noua rés haec subito mi óbiectast.
Hoc praéuortar princípio: illa omnia míssa habeo quae ante ágere occepi.
Iam pól ego hunc stratiotícum nuntium aduénientem probe pércutiam.
HA. Óstium pultábo atque intus éuocabo aliquém foras.
PS. Quísquis es, compéndium ego te fácere pultandí uolo:
Nam égo precator ét patronus fóribus processí foras.
HA. Túne es Ballio? PS. Ímmo uero ego éius sum Subbállio.
HA. Quíd istuc uerbist? PS. Cóndus promus súm, procuratór peni.

---

596. Vt *vel* Vi | quam: *corr Goe* || 597. (habi)TET: habitat Q(uoiius)SIT: cuius sit || 598 sq. *v. bipartitum* (*post* uelim) *habent AB* | Certum quid mihi: QUIDMIH—: *corr C* | *del Ca* || 600 sq. *duo v. sunt in B* (— nunc [*sed* mihi]), *tres in A* (— deserunt — opus est) || 600. *secl Reizius: cf. v. 381* | STTACE: Sitace || 601. HAECSUBITOMIHI: subito mihi haec || 602. principio (*sic A*) *vel* princirio || 604. HOSTIUM | pultabo (*sic A*) *vel* pul stabo || 605. ego te: TE | PULTANDI: putandi || 606. precator (*sic A*) *vel* peccator || 607. ESBALLIO: e (*vel* est) oballio ||

HA. Quási te dicas átriensem. PS. Immo átriensi ego ímpero.
HA. Quíd tu, seruosne és an liber? PS. Núnc quidem etiam séruio. 610
HA. Íta uidere: et nón uidere dígnus qui libér sies.
PS. Nón soles respícere te, quom dícis iniuste álteri?
HA. Húnc hominem malum ésse oportet. PS. Dí me seruant átque amant:
Nam haéc mihi incus ést: procudam égo hodie hinc multós dolos.
HA. Quíd illic solus sécum loquitur? PS. Quíd ais tu, adulescéns? HA. Quid est?
PS. Ésne tu an non és ab illo mílite Macédonio? 616
Séruos eius qui hínc a nobis ést mercatus múlierem,
Qui árgenti meo eró lenoni quíndecim dederát minas,
Quínque debet? HA. Súm. sed ubi tu mé nouisti géntium
Aút uidisti aut cónlocutu's? nam équidem Athenas ántidhac
Númquam adueni néque te uidi ante húnc diem umquam oculís meis. 621. 622
PS. Quía uidere inde ésse: nam olim quom ábiit, argento haéc dies
Praéstitutast, quóad referret nóbis, neque dum réttulit.
HA. Ímmo adest. PS. Tun áttulisti? HA. Égomet. PS. Quid dubitás dare?
HA. Tíbi ego dem? PS. Mihi hércle uero, quí res rationésque eri 626

---

609. HA. Quasi *vel* Quasi || 610. QUIN | SERUUNES | PS. *vel* ⌗ || 612. DICIS: dicas || 615. illic (*sic A*) *vel* illi | SOLUSSECUM: secum solus | Quid (*sic A*) *vel* qui || 616. milite (*sic A*) *vel* militite | macedonio (*sic A*) *vel* macedonico || 618. MEOERI: ero meo | dederat minas (*sic A*) *vel* minas dederat || 620. conlocutus: *corr Ri* | equidem: IDEM | ATHENAS: athenis | ANTEIDHAC || 621 sq. UENI || 623. PS. Quia *vel* Quia | HAEC: hic || 624. RETTULIT: retulit || 625. ATTULISTIN⌗ || 626. ego: HERCLE ||

Bállionis cúro, argentum accépto [expenso] et quoi debét dato.
HA. Sí quidem hercle etiám supremi prómptas thensaurós Iouis,
Tíbi libellam argénti numquam crédam. ⟨PS.⟩ Dum tu stérnuas,
[PS.] Rés erit solúta. HA. Vinctam pótius sic seruáuero.
PS. Vaé tibi: tu inuéntu's uero meám qui furcillés fidem.
Quási mihi non sescénta tanta sóli soleant crédier.
HA. Pótest ut alii ita árbitrentur ét ego ut ne credám tibi.
PS. Quási tu dicas mé te uelle argénto circumdúcere.
HA. Ímmo uero quási tu dicas quásique ego autem id súspicer.
Séd quid est tibi nómen? PS. Seruos ést huic lenoní Surus:
Éum esse me dicám. Surus sum. HA. Súrus? PS. Id est nomén mihi.
HA. Vérba multa fácimus: erus si túos domist, quin próuocas,
Ýt id agam quod míssus huc sum? PS. Quícquid est nomén tibi,
Sí intus esset, éuocarem: uérum si dare uís mihi,
Mágis erit solútum qua[m]si ipsi déderis. HA. At enim scín quid est?

627. *del Bo* ‖ 628. SUPREMI: supremmi *vel* suppremi *vel* subpremi | promptas (*sic A*) *vel* prompta | THENSAUROS: thesauros *vel* thenalaros | iouis (*sic A*) *vel* ioui ‖ 629. LIBELAM | *add Ac* | STERNUAS: strenuas ‖ 630. *del Ac* | UINCTAM: uinciam *vel* untiam ‖ 631. UALEIBI | inuentus: *corr Ri* | uero meam: SOLUSUERUMEAM | FURCILLES: forcilles ‖ 632. soli soleant (*sic A*) *vel* soleant | CREDEIR ‖ 633. ALII: aui | arbitrentur (*sic A*) *vel* arbitentur | ego ut: EGO ‖ 635. id suspicer: SUSPICER ‖ 636 sq. SURUS: Syrus (*ter*) | mihi: MEUM ‖ 638. tuus domi est (*sic A*) *vel* domi est tuus ‖ 639. QUOD: quo | HUC: hic ‖ 641. QUAMSI: quam: *corr Sey* | SCIN: sin ‖

Réddere hoc, non pérdere, erus me mísit. nam certó scio
Hóc, febrim tibi ésse, quia non lícet huc inicere úngulas.
Égo nisi ipsi Bállioni númmum credam némini.
PS. Át illic nunc negótiosust: rés agitur apud iúdicem.
HA. Dí bene uortant. át ego, quando eum ésse censebó domi,
Rédiero. tu epístulam hanc a me áccipe atque illí dato:
Nám istic symbolúst inter erum méum et tuom de múliere.
PS. Scío equidem: ut qui argéntum adferret átque expressam imáginem
Súam | huc ad nos, cúm eo aiebat uélle mitti múlierem:
Nám hic quoque exemplúm reliquit éius. HA. Omnem rém tenes.
PS. Quíd ego ni teneám? HA. Dato istunc súmbolum ergo illí. PS. Licet.
Séd quid est tibi nómen? HA. Harpax. PS. Ápage te, Harpax: haú places.
Húc quidem hercle haud íbis intro, níquid 'harpax' féceris.
HA. Hóstis uiuos rápere soleo ex ácie: eo hoc nomén mihist.
PS. Pól te multo mágis opinor uása ahena ex aédibus.

---

642. MEIỤSSITNAM: misit non | certo (*sic A*) *vel* exerto || 643. FEBREM: febrin | HUC: hoc | inicere (*sic A*) *vel* ini *cum lac.* || 646. censebo (*sic A*) *vel* censabo || 648. SYMBOLUSEST: simbolum est || 649. imaginem (*sic A*) *vel* maginem || 650. CUM: quom | aiebat (*sic A*) *vel* alebat || 651. ‡OMNEM: omnem || 652. HA. *et* PS. | ISTUNCSUMBOLUMERGO: ergo istum simbolum ergo | ‡LICET: licet || 653. HARPAX: arpax *vel* harparx *vel* har pr/// (*et* a ṽ *s. v.*) | harpax (*sic A*) *vel* hapax | HAU: haut || 654. haud ibis *vel* haut ibi///: AUDIBIS | INTRO(ne): intro ni quid (*sic A*) *vel* qui || 655. ex acie: EX***IE | EOHOC: hoc nomen mihi est: MIHINOMENEST || 656. TEMULTO: tem uito | AHENA: ahenea | EXAEDIBUS: exscędibus ||

HA. Nón itast. sed scín quid te oro, Súre? PS. Sciam, si díxeris.
HA. Ego deuortor éxtra portam huc ín tabernam tértiam
Ápud anum illam dóliarem, claúdam, crassam Chrýsidem.
PS. Quíd nunc uis? HA. Inde út me accersas, érus tuos ubi uénerit.
PS. Tuo árbitratu: máxume. HA. Nam ut lássus ueni dé uia,
Mé uolo curáre. PS. Sane sápis et consiliúm placet.
Séd uide sis ne in quaéstione sís quando accersám mihi.
HA. Quín ubi pranderó, dabo operam sómno. PS. Sane cénseo.
HA. Númquid uis? PS. Dormítum ut abeas. HA. Ábeo. PS. Atque audin, Hárpage?
Iúbe sis te operirí: beatus éris, si consudáueris.

PSEVDOLVS
SERVOS

Di ímmortales, cónseruauit me íllic homo aduentú suo:
Suó uiaticó redduxit me úsque ex errore ín uiam.
Námque ipsa Opportúnitas non pótuit mihi opportúnius
Áduenire quam haéc allatast míhi opportune epístula.

657. ita est: ISTAEST | SCIN: sin | ORO: orem | SURE: syre *vel* scyre || 658. HA. Ego *vel* Ego || 659. DOLIAREMCLAUDAMCRASSAM (*item Donatus*): diobolia recludam (reclaudam *corr B*) grassam | chrysidem (*sic A*) *vel* chyrsidem || 660. ACCERSAS: arcessas || 661. MAXUMENAM || 662. UOLO (*item Servius Dan*): nolo | SI. || 663. ACCERSAM: arcessam | mihi (*sic A*) *vel* tibi || 665. NUNQUID: Nunc quid || 666. Iube sis te (*sic A*) *vel* Lubes siste | si consudaueris (*sic A*) *vel* pseudolus || 667. *scaenam om A* | DIIMMORTALES: Dii immortales *vel* Dii mortales | aduentu (*sic A*) *vel* aduenienti || 668. redduxit (*sic A*) *vel* reduxit || 669. NAMQ·IPSAOPPORTUNITAS: Nam ipsa mihi oportunitas | POTUITMIHI: potuit || 670. ALLATAST: cauata est ||

Nam haéc allata córnu copia⟨é⟩st, ubi inest quidquíd uolo:
Híc doli, hic falláciae omnes, híc sunt sycophántiae,
Híc argentum | , híc amica amánti erili fílio.
Átque ego nunc me ut glóriosum fáciam et copi péctore.
Quó modo quicque agerem, út lenoni súrruperem muliérculam, 675
Iam ínstituta, ornáta cuncta in órdine, animo ut uólueram,
Cérta, deformáta habebam. séd profecto hoc síc erit:
Céntum doctum hominúm consilia sóla haec deuincít dea,
Fórtuna. atque hoc uérumst: proinde ut quísque fortuna útitur,
Íta praecellet átque exinde sápere eum omnes dícimus.
Béne ubi quod [di]scimús consilium áccidisse, hominém catum 681
Eum esse declarámus, stultum autem íllum, quoi uortít male.
Stúlti hauscimus frústra ut s[c]imus, quóm quid cupientér dari
Pétimus nobis: quási quid in rem sít possimus nóscere.
Cérta mittimús, dum incerta pétimus. atque hoc éuenit
Ín labore atque ín dolore, ut mórs obrepat ínterim. 686
Séd iam satis est phílosophatum: nímis diu et longúm loquor.
Di ímmortales, aúrichalco cóntra non carúm fuit

---

672. DOLI: dolori *vel* doliri (*corr B*) | HICSUNT: sunt hic sunt | fallaciae (*sic A*) *vel* fallicię | SYCOPHANTIAE: sycophanie^{c} *vel* sicophanice || 674. ADQ· (*ut saepius*) | MEUT (*sic Nonius*): me | ETCOPI (*sic Nonius*): ut copi *vel* ut *cum lac* || 675. QUICQ·: quique LENONIS || 676. INSTITUTAMCUNCTA || 678. CERTUM | hominum (*sic A*) *vel* hominem | consilia sola (*sic A*) *vel* consilia || 680. DUCIMUS || 681. QUO(d): quid | *del Ac* | catum (*sic A*) *vel* cautum || 682. DECLARATUR | QUOI: quo || 683. HAUSCIMUS: haud scimus | *del Ca* | quod (*etiam A*): *corr Lipsius* || 685. EUENIT: uenit || 686. MORSREPA(t) || 688. AURICALCO: aurichalco *vel* auricalcho ||

Meúm mendacium, híc modo quod súbito commentús fui,
Quía lenonis mé esse dixi. núnc ego hac epístula
Trís deludam, erum ét lenonem et qui hánc dedit mihi epístulam.
Eúge: par pari áliud autem quód cupiebam cóntigit:
Vénit eccum Calidórus: ducit néscioquem secúm simul.

CALIDORVS. CHARINVS. PSEVDOLVS
ADVLESCENTES II SERVOS

CA. Dúlcia atque amára apud te sum élocutus ómnia:
Scís amorem, scís laborem, scís egestatém meam.
CH. Cómmemini omnia: íd tu modo me quíd uis facere fác sciam. 696a
[CA. Quom haec tibi alia sum elocutus uis scires si scis de symbolo.
CH. Omnia inquam tu modo quid me facere uis fac ut sciam.] 696c
CA. Pseúdolus mihi ita ímperauit, út aliquem hominem strénuom,
Béneuolentem addúcerem ad se. CH. Séruas imperiúm probe:
Nám et amicum et béneuolentem dúcis. sed istic Pseúdolus
Nóuos mihist. CA. Nimiúmst mortalis gráphicus: εὑρετής mihist:
Ís mihi haec sese écfecturum díxit quae dixí tibi.
PS. Mágnufice hominem cómpellabo. CA. Quóia uox resonát? PS. Io,

---

691. TRISLUDAM | dedit mihi (*sic A*) *vel* mihi dedit || 693. CALYDORUS || 694. apud (*sic A*) *vel* ap apud || 696a. fac sciam (*sic A*) *vel* faciam || 696bc. *om A* || 699. ISTIC: istinc || 700. MIHI-EST: si mihi est | graphicus: SCITUS | heuretes (*etiam A*) || 701. IS: His | SESE: esse ETFECTURUM: effecturum || 702. MAGNUFICE: magnifice | CA. Cuia: QUOIA | RESONAT: sonat ||

Ío, te te turánne, te rogó qui imperitas Pseúdolo.
Quaéro quoi ter trína triplicia tríbus modis tria gaúdia
Ártibus tribus tér demeritas dém laetitias dé tribus 705ª
Fraúde partas, pér malitiam, pér dolum et falláciam: 705ᵇ
Ín libello hoc ópsignato [ad te] hoc áttuli pauxíllulo.
CA. Íllic homost. CHA. Vt páratragoedat cárnufex. PS. Confér gradum
[CA.] Cóntra pariter: pórge audacter ád salutem brácchium.
CA. Díc utrum Spemne án Salutem té salutem, Pseúdole?
PS. Ímmo utrumque. CA. Vtrúmque, salue: séd quid actumst? †PS. Quíd times?
CA. Áttuli hunc. PS. Quid, áttulisti? CA. 'Addúxi' uolui dícere. 711
PS. Quís istic est? CA. Charínus. PS. Euge, iám *χάϱιν τούτῳ ποιῶ.*
<CH.> Quín tu siquid opúst mihi audacter ímperas? PS. Tam grátiast.
Béne sit tibi, Charíne: nolo tíbi molestos ésse nos.
CH. Vós molestos? níl molestumst míhi quidem. PS. Tum igitúr mane. 715

---

703. Io te tete: TETE | TURANNE (*corr in* TYRANNE): tiranne | te rogo: T(ee)GO | ṠPSEUDOLE: pseudoli || 704. QUOIPER: quo iter (*corr Scu*) | TRIA: me tria || 705ª. ter: TRIS || 705ᵇ. MALITIAM: maliciam et | FALLACIAS || 706. ABSTEHOC: ad te: *del Vss* || 707. CH.: *corr Py* | PS.: *corr Ac* | carnufex (*sic A*) *vel* carnifex | CA.: *corr Weisius* || 708. PARITERPROGEAUDACTER: pariter por claudaciter *vel lac* (*corr Guy duce Ca*) | bracchium *vel* brachium: BACCHIUM || 709. CA. Dic *vel* Dic | ANSALUTEM: ans matrem || 710. ACTUNST || 711. HUNC: hinc || 712. PS. Quis *vel* Quis | ESTCHARINUS | charytoi io *πολω* (*vel* nol*ω*): *corr Scal duce Ca* || 713. SIQUID: quicquid | audacter (*sic A*) *vel* auedacter | TAMGRATIA: Tam graciam (*om CD*): *corr Dousa* || 714. SITTIBI: sit || 715. NIHIL: mihi | MIHIQUIDEM: quidem | igitur (*sic A*) *vel* tu igitur ||

CA. Quíd istuc est? PS. Epístulam modo hanc íntercepi et súmbolum.
CA. Súmbolum? quem súmbolum? PS. Qui a mílite allatúst modo.
Éius seruos qui húnc ferebat cúm quinque argentí minis,
Tuám qui amicam hinc áccersebat, éi os subleuí modo.
CA. Quó modo? PS. Horum caússa haec agitur spéctatorum fábula:
Hí sciunt qui hic ádfuerunt: uóbis post narráuero.
CA. Quíd nunc agimus? PS. Líberam hodie túam amicam amplexábere.
CA. Égone? PS. Tu istic ípsus, inquam, sí quidem hoc uiuét caput:
Sí modo mihi hominem ínuenietis própere. CH. Qua facié? ⟨PS.⟩ Malum,
Cállidum, doctúm, qui quando príncipium prehénderit,
Pórro sua uirtúte teneat, quíd se facere opórteat:
Átque qui hic non uísitatus saépe sit. CH. Si séruos est,
Númquid refert? PS. Ímmo multo máuolo quam líberum.
CH. Pósse opinor mé dare hominem tíbi malum et doctúm, modo
Qui á patre aduenít Carystonécdum exit ex aédibus
Quóquam neque Athenás aduenit úmquam ante hesternúm diem.

---

716. CH. | epistulam (*sic A*) *vel* epistula | modo hanc: HANC | SUMBOLUM: simbolum || 717. CH. | QUEMSUMBOLUM: quem simbolum | MILITI | ALLATUSSTMODO: aliatust (*vel* alienatust) modo est || 718. cum *et* minis: ET *et* MINAS || 719. ACCERSABAT: arcessabat *vel* arcessebat | ei os: EIUS || 720. HORUN | CAUSSA: causa | FABULA: fabulae || 723. TUISTIC: Tute ego | UIUIT: uiue || 724. ‡PROPERE‡: propere CA.: *corr Py* || 727. QUIHICNON: eum qui non hic | UISITATUS: usitatus | sit ‡ si: SIT‡UT || 728. Numquid (*sic A*) *vel* Nunc quid || 729. CA. | modo: DOMO || 730. EXIT: exiit | ex aedibus *vel* exaediebus: AEDIBUS ||

PS. Béne iuuas: sed quínque inuentis ópus est argentí minis
Mútuis, quas hódie reddam: nam huíus mihi debét pater.
CH. Égo dabo: ne quaére aliunde. PS. O hóminem opportunúm mihi.
Etiam opust chlamyde ét machaera et pétaso. CH. Possum a mé dare.
⟨PS.⟩ Di ímmortales, nón Charinus míhi hicquidem, sed Cópiast.
Séd iste seruos éx Carysto qui híc adest ecquíd sapit?
CH. Híreum ab alis. PS. Mánuleatam túnicam habere hominem áddecet.
Écquid is homo habét aceti in péctore? CH. Atque acidíssumum.
PS. Quíd, si opus sit ut dúlce promat índidem, ecquid habét? CH. Rogas?
Múrrinam, passúm, defrutum, méllam, mel quoiuísmodi:
Quín in corde instrúere quondam coépit pantopólium.
PS. Eúgepae: lepidé, Charine, meó me ludo lámberas.
Séd qui⟨d⟩ nomen ésse dicam ego ísti seruo? CH. Símiae.
PS. Scítne in re aduorsá uorsari? CH. Túrbo non aequé citust.

732. IUUAS: lubas ‖ 733. NAM: nam unam ‖ 734. CA. | hominem (*sic A*) *vel* homoinem ‖ 735. CHLAMYDE: chamyde *vel* echamyde | ♯POSSUM: possum ‖ 736. HICQUIDEM *et* COPIAST: quidem est *et* copia ‖ 737. ISTE: isti | QUIHICADESTECQUID: hic qui aduenit quid (*vel* qui) ‖ 738. CA.: *corr Ca* | IRQUUM: Hirquum *vel* Hiscum (Hircum *membr. Turn.*) | ALIS: aliis | ADDECET (*sic Nonius et Priscianus*): decet ‖ 739. Ecquid habetis homo: EQUIDEMHOMOHABET: *corr Lorenzius* | CA. | ACIDISSUMUM: acidissimi ‖ 740. Quod si opus est *et* idem et quid (*vel* et qui) *Plinius* | CA. ‖ 741 murmurena *Nonius* | defrutum (*sic A*) *vel* defructum (defritum *Nonius*) | MELLAM (mella *Plinius*): melinam *vel* mellinam | QUOIUISMODO: quouis modi ‖ 742. PANTOPOLIUM: hermopolium (thermopolium *Pius*) ‖ 743. MEOME: memeo ‖ 744—749. CA. *pro* CH. ‖ 744. *add Ca* ‖

PS. Ecquid argutúst? CH. Malorum fácinorum saepíssume.
PS. Quíd quom manufestó tenetur? CH. Ángui⟨l⟩last: elábitur.
PS. Écquid is homo scítust? CH. Plebi scítum non est ⟨s⟩cít⟨i⟩us.
PS. Próbus homost, ut praédicare te aúdio. CH. Immo sí scias:
Ýbi te aspexerít, narrabit últro quid ⟨s⟩e[s]sé uelis.
Séd quid es actúrus? PS. Dicam: úbi hominem exornáuero,
Súbditiu⟨o⟩m fíeri ego illum mílitis seruóm uolo:
Sýmbolum hunc ferát lenoni cúm quinque argentí minis,
Múlierem ab lenóne abducat: ém tibi omnem fábulam.
Céterum quo quícque pacto fáciat, ipsi díxero.
CA. Quíd nunc igitur stámus? PS. Hominem cum órnamentis ómnibus
Exornatum addúcite ad me iam ád trapezitam Aéschinum:
Séd properate. CH. Príus illi[c] erimus quám tu. PS. Abite ergo ócius.
Quícquid incertí mihi in animo príus aut ambiguóm fuit,
Núnc liquet, nunc défaecatumst cór mihi, nunc †peruiast.
Ómnes ordiné[s] sub signis dúcam legionés meas
Áui sinistra, auspício liquido †atque ex senténtia.
Cónfidentiást inimicos meós me posse pérdere.
Núnc ibo ad forum átque [h]onerabo meís praeceptis Símiam,

---

748. Ecquitis homo scitus est (*vel* est scitus) | *add Ca* || 749. si *vel* sci || 750. *add et del Ca* || 751. quid *vel* qui el *vel* quis || 752. Subditium *vel* Subditum: *corr Ri* || 753. cum *vel* quom (*item v. 756*) || 757. iam at || 758. PS. Prius *et* tu♯ *vel* tu *del Bent* || 760. defecatum si || 761. *del Scal* || 762. Ab sinistra *Nonius* || 763. inimicos mens mea *Nonius* || 764. meis *vel* miis simiam *vel* simam ||

Quíd agat: nequid títubet, docte ut hánc ferat fallá-
ciam.
Iam égo hoc ipsum oppidum éxpugnatum fáxo erit
lenónium.

ACTVS III

PVER

Quoi séruitutem dí danunt lenóniam
Puero átque eidem si áddunt turpitúdinem,
Ne illí, quantum ego nunc córde conspició meo,
Malám rem magnam múltasque aerumnás da-
nunt.
Velut haéc mihi euenit séruitus, ubi ego ómnibus
Paruís magnisque míseriis praefúlcior:
Neque égo amatorem míhi inuenire ullúm queo,
Qui amét me, ut curer tándem nitidiúscule.
Nunc húic lenoni hódiest natalís dies:
Intérminatus ⟨és⟩t a minumo ad máxumum,
Siquís non hodie múnus misissét sibi,
Eum crás cruciatu máxumo perbítere.
Nunc néscio hercle rébus quid faciám meis:
Neque égo illud possum quód illi qui possúnt
solent.
Nunc nísi lenoni múnus hodie mísero,
Cras míhi potandus frúctus est fullónius.
Eheú, quam illae rei ego étiam nunc sum páruolus.
Atque édepol ut nunc mále ⟨ma⟩lum metuó miser,

---

765. nequid *vel* nequit | hanc *vel* hunc || 771. Vellit *vel* Velut || 772. praefulgior: *corr Beroaldus* || 773. ullum inuenire: *trai Py* || 774. curet: *corr Gul* || 775. lenoni *vel* lenon || 776. Interminatus tam inimo || 778. Tum || 779. quia *vel* qua | meis *vel* miis || 782. potandus *vel* potantus || 783. ille relego: *corr Gru* || 784. male eum: *corr Ri* ||

Si quíspiam det quí manus grauiór siet,
Quamquam íllud aiunt mágno gemitu fíeri,
Comprímere dentes uídeor posse aliquó modo.
Sed cómprimendast míhi uox atque orátio:
Erus éccum recipit sé domum et ducít coquom.

BALLIO. COQVOS. PVER
LENO

BA. Forúm coquinum quí uocant, stulté uocant:
Nam nón coquinumst, uérum furinúmst forum.
Nam ego sí iuratus péiorem hominem quaérerem
Coqúm, non potui quam húnc quem duco dúcere,
Multílocum, gloriósum, [s]insulsum, inútilem.
Quin ób eam rem Orcus récipere ad se hunc nóluit,
Vt ésset hic qui mórtuis cenám coquat:
Nam hic sólus illis cóquere quod placeát potest.
CO. Si me árbitrabare ísto pacto ut praédicas,
Qur cónducebas? BA. Ínopia: alius nón erat.
Sed cúr sedebas ín foro, si erás coqus,
Tu sólus praeter álios? CO. Ego dicám tibi:
†Hominum auaritia ego sum fáctus improbiór coquos,
Non meópte ingenio. BA. Quá istuc ratione? CO. Éloquar.
Quia ením, quom ex⟨t⟩emplo uéniunt conductúm coqum,
Ne⟨mo⟩ íllum quaerit qui óptumus et caríssumust:
Illúm conducunt pótius qui uilíssumust.
Hoc égo fui hodie sólus obsessór fori.
Illí drach⟨u⟩missent míseri: me nemó potest

789. eccum *vel* ecum | ducit *vel* ducet || 792. ego si *vel* si ego | pelorem: *corr B ras* || 795. hunc ad se: *trai Guy* || 796. mortuis *vel* mortui || 801. alius || 802. improbior *vel* improbo or || 803. me opte *vel* me ote || 805. *add Ca* || 808. drahcmis sent (*vel* essent): *corr Luchsius* | miseri me *vel* miserrime ||

Minóris quisquam númmo ut surgam súbigere.
Non égo item cenam cóndio ut alií coci,
Qui mihi condita práta in patinis próferunt,
Boues quí conuiuas fáciunt, herbasque óggerunt,
Eas hérbas herbis áliis porro cóndiunt:
Indúnt coriandrum, féniculum, alium, átrum holus,
Appónunt rumicem, bráſsicam, betám, blitum,
Eo lásserpici líbram pondo díluont:
Teritúr senapis scélera, quae illis quí terunt
Prius quám triuerunt óculi ut extillént facit.
Ei hómines cenas úbi coquont, quom cóndiunt,
Non cóndimentis cóndiunt, sed strígibus,
Viuís conuiuis íntestina quae éxedint.
Hoc híc quidem homines tám breuem uitám colunt,
Quom hasce hérbas huius modi ín suom [m]aluom cóngerunt
Formídulosas díctu, non essú modo.
Quas hérbas pecudes nón edunt, hominés edunt.
BA. Quid tú? diuinis cóndimentis útere,
Qui prórogare uítam possis hóminibus,
Qui ea cúlpes condiménta? CO. Audacter dícito:
Nam uél ducenos ánnos poterunt uíuere
Meas qui éssitabunt éscas quas condíuero.
Nam ego cícilendrum quándo in patinas índidi

810. item *vel* itaem ‖ 814. alium *vel* allium ‖ 816. LASSERPICI: lasarpici ‖ 817. senapis: sinapis *Servius Dan, Charisius, Priscianus*: SINAPIM | SCELERA (*item Servius Dan et Charisius*): scelerata *Priscianus*: celera | Q·ILLIS: cum illis (*item Priscianus*): quod illi *Charisius* | terit *Charisius* ‖ 818. TRIUERONT (contriuit *Charisius*) | EXTIL(le)NT (*aut sic aut* exstillent *Charisius Priscianusque*): extilient *vel* exilient ‖ 819. UBICOCUNT: libi (*vel* sibi) coquint | cum (*sic A*) *vel* com | condiunt (*sic A*) *vel* condunt ‖ 820. STIGIBUS (*sed* R *s. v.*) ‖ 821. UIUAS ‖ 822. QOLUNT ‖ 823. herbas (*sic A*) *vel* herba | MALUUM: saluum ‖ 824. FORMIDULOSAM | ESSU: esum (*corr D ras*) ‖ 830. QUIESSITABUNT: quis essit (*vel* esit) habunt | CONDIUERO: condidero ‖ 831. COCILINDRUM | PATINASINDIDI: patina scindidi ‖

Aut cépolendrum aut máccidem aut saucáptidem,
Eaépse sese [patinae] féruefaciunt ílico.
Haec ád Neptuni pécudes condiménta sunt:
Terréstris pecudes cícimandro cóndio,
[Aut] Hapalópside aut cataráctria. BA. At te Iúppiter
Dique ómnes perdant cúm condimentís tuis
Cumqué tuis istis ómnibus mendáciis.
CO. Sine sís loqui me. BA. Lóquere atque i in malám crucem.
CO. Vbi ómnes patinae féruont, omnis áperio:
Is odós dimissis pédibus in caelúm uolat.
BA. Odós dimissis pédibus? CO. Peccaui ínsciens.
BA. Quidúm? CO. 'Dimissis mánibus' uolui dícere:
Eum odórem cenat Iúppiter cottídie.
BA. Si núsquam coctum is, quídnam cenat Iúppiter?
CO. It íncenatus cúbitum. BA. I in malám crucem.
Istácine causa tíbi hodie nummúm dabo?
CO. Fateór equidem esse mé coquom caríssumum:
Verúm pro pretio fácio ut opera appáreat
Mea, quó conductus uénio. BA. Ad furandúm quidem.
CO. An tu ínuenire póstulas quemquám coquom

---

832. CEPOLENDRUM: sipolindrum | maccidem (*sic A*) *vel* maecidem | sauccaptidem: SECAPTIDEM (*corr Ri*) || 833. EAEPSESE: Eae ipsae sese | *del Buggius* || 834. HAEC: Aec | neptuni (*sic A*) *vel* neptum || 835. TERRESTIS | CIOMALINDRO || 836. HAUT: Aaud *vel* aut: *del Guy* | HAPALOSOPIDE | cataractria *et* at (*sic A*) *vel* cactaractria *et* ad || 837. cum (*sic A*) *vel* quom || 838. TUISISTIS: tuis || 839. SIS: scis | BA. Loquere (*sic A*) *vel* boquere (b *minio*) | IIN: in || 840. FERUONT: feruent || 841. demissis (*etiam A*) pedibus: MANIBUS | UOLANT || 842. *post v.* 844 *extat: trai Ac* | ODOS: odor | dimissis (*vel* dimisis): DEMISSIS | pedibus: MANIBUS || 843. QUIDUM#DIMISSIS: BA. Quidem CO. Quia (*vel* Quiam) demissis (*vel* dimissis) | manibus: PEDIBUS || 844. ODOREM: modo rem | cottidie *vel* cotidie (*sic A*) | *cf. ad v. 842* || 845. nusquam (*sic A*) *vel* numquam | COCTUMIS: is coctis || 846. IT: Id || 848. ESSEME: me esse || 850. UENIO: ueni || 851. COQUOM: coqum *vel* coquam ||

Nisi míluinis aút aquilinis úngulis?
⟨BA.⟩ An tú coquinatum te íre quoquam póstulas,
Quin íbi constrictis úngulis cenám coquas?
Nunc ádeo tu, qui méus es, iam edicó tibi,
Vt nóstra properes ámoliri * * ómnia:
Tum ut húius oculos ín oculis habeás tuis.
Quoquo híc spectabit, eó tu spectató simul.
Siquo híc gradietur, páriter progredímino.
Manum sí protollet, páriter profertó manum.
Suom síquid sumet, íd tu sinito súmere:
Si nóstrum sumet, tú teneto altrínsecus.
Si iste íbit, ito: stábit, astató simul.
Si cónquiniscet ístic, conquiníscito.
Item hís discipulis príuos custodés dabo.
CO. Habe módo bonum animum. BA. Quaéso, qui possúm, doce,
Bonum ánimum habere, quí te ad me adducám domum?
CO. Quia sórbitione fáciam ego hodie té mea
Item út Medea Péliam concoxít senem,
Quem médicamento et suís uenenis dícitur
Fecísse rursus éx sene adulescéntulum:
Item égo te faciam. BA. Eho, án etiam es uenéficus?

---

853. *add Sarac* | QUOQUINATUM | TEIRE: tere (i *s. v. B*) quoquam (*sic A*) *vel* coquam ‖ 854. CONSTICTIS | coquas (*sic A*) *vel* quoquas ‖ 855. ESIAM: est am ‖ 856. properes (*sic A*) *vel* properas | AMOLIRI**U*ṬAOMNIA: ammoliri (*corr B ras*) omnia ‖ 858. SPECTABITEO: spectaui te o ‖ 859. Siquo hic (*sic A*) *vel* Si hic quo | progredimino (*sic A*) *vel* progredimini ‖ 861. SINITOS ‖ 862. ALTERIMSECUS (altrinsecus *etiam gloss. Plaut.*) ‖ 864. conquiniscet (*sic A*) *vel* conquiscet (conquiniscesi *codd Nonii*) | *dist Luchsius* | CONQUINISCITO: conquiniscito simul (ceueto simul *Nonius*) ‖ 865. PRIUOS: prius ‖ 866. bonum animum (*sic A*) *vel* animum bonum | possim doce: POSSUM ‖ 867. BONUMANIMUM: animum *vel* Hanimum | ad me (*sic A*) *vel* adte me ‖ 868. hodie te (*sic A*) *vel* te hodie ‖ 869. me de apelleme *vel* me de appellem me: MEOEAPPELLAM ‖ 871. RURSỤS: rursum ‖ 872. ETIAMẸṢ: etiam ‖

CO. Immo édepol uero | hóminum seruatór. BA. Ehem,
Quanti ístuc unum mé coquinare pérdoces?
CO. Quid? BA. Ýt te seruem, néquid surripiás mihi.
CO. Si crédis, nummo: sí non, ne miná quidem.
Sed utrúm tu amicis hódie an inimicís tuis
Datúru's cenam? BA. Pól ego amicis scílicet.
⟨CO.⟩ Quin tu[ill]ós inimicos pótius quam amicós uocas?
Nam ego íta conuiuis cénam conditám dabo
Hodie átque ita suaui suáuitate cóndiam:
Vt quísque quicque cónditum gustáuerit,
Ipsús sibi faciam ut dígitos praerodát suos.
BA. Quaeso hércle, prius quam quoíquam conuiuaé dabis,
Gustáto tute príus et discipulís dato,
Vt praérodatis uóstras furtificás manus.
CO. Fortásse haec tu nunc míhi non credis quaé loquor.
BA. Moléstus ne sis: nímium iam tinnís: tace.
Em illíc ego habito |: íntro abi et cenám coque,
Properá. PV. Quin tu is accúbitum et conuiuás cedo:

---

873 sq. Immo (*sic A*) *vel* Inmo | UEROṠ | EHEM (*om* ♯): magis BA. Ehem mane || 875. perdoces: SUBDOCES || 877. SICREDIS: Sic reddis | NON: nos | ne: CREDISNE | MINA: minas || 878. UTRUMTU: utrum || 879. Daturus: *corr Lamb* | ♯POL: pol || 880. *del Lorenzius* | uocas: TUAS || 882. SUAUISUAUITATECONDIAM: suauitate condim || 883. QUITQ· || 884. IPSE: Ipsos (*corr Dousa*) | digitos (*sic A*) *vel* dictos || 885. BA. Quaeso *vel* Quaeso | CUIQUAMCONUIUAE: quicquam conuiui *vel* conuiui || 886. GUSTATO: Gusta || 887. Vt (*sic A*) *vel* It | UOSTRAS: ũras *vel* uestra || 888. CREDIS: credas || 889. CO. (*solus B*) | Molestus (*sic A*) *vel* Molestes *vel* Molestos | TACE: non taces *vel* non places || 890. Em illic: ILLIC | ABI: habi | COQUE: quoque || 891. PROPERA: Propere | CO.: *corr Bo* | quin: QUIT | TUIS: uis | conuiuas: PROPERAS ||

Conrúmpitur iam céna. BA. Em, subolem sís uide:
Iam hic quóque scelestus ést coqui sublíngulo.
Profécto quid nunc prímum caueam néscio:
Ita in aédibus sunt fúres, praedo in próxumost.
Nam míhi hic uicinus ápud forum pauló prius
Patér Calidori | ópere edixit máxumo,
Vt míhi cauerem a Pseúdolo seruó suo,
Ne fídem ei haberem: nam eúm circum ire in húnc diem,
Vt mé, si posset, múliere interuórteret.
Eum prómisisse fírmiter dixít sibi,
Sese ábducturum a mé dolis Phoenícium.
Nunc íbo intro atque edícam familiáribus,
Profécto nequis quícquam credat Pseúdolo.

ACTVS IV

PSEVDOLVS. SIMIA
SERVOS SYCOPHANTA

PS. Si umquám quemquam di immórtales uoluére esse auxilio ádiutum,
Tum me ét Calidorum séruatum uolunt ésse et lenonem éxtinctum,
Quom te ádiutorem génuerunt mihi tám doctum hominem atque ástutum.

892. BA. *vel* CO. || 893. coqui: QUOQ(UI) | SUBLINCULO: sublincio (*corr Loewius*) || 896. NAM: Iam | mihi hic: MIHI || 897. CALUDORI | EDIXIT: fecit || 898. ABSPEUDOL(O) || 899. NE: Neu | fidem ei (*sic A*) *vel* fide me | IRE: iret || 900. posset (*sic A*) *vel* possit || 901. FORTITER || 904. pseudolo (*sic A*) *vel* pseudole || 905. QUICQUAM | DIIMMORTALES: dii mortales | UOLUERUNT || 906. calydorum (*sic A*) *vel* cal(l)idorum | SERUATUM: serutum *vel* seruum || 907. adiutorem (*sic A*) *vel* adtutorem ||

Sed ubi íllic est? sumne ego homo ínsipiens, qui haec mécum egomet loquar sólus?
Dedit uérba mihi hercle, ut opínor. 909a
Malus cúm malo stulte cáui. 909b
Tum pól ego interii, homo si ílle abiit: neque hoc ópus quod uolui[t] hodie ếfficiam.
Sed eccúm uideo uerbéream statuam: ut it, út magnifice infért sese. 911
Ehem, te hércle ego circumspéctabam: nimis métuebam male né abisses.
SI. Fuit meum ófficium ut facerém, fateor. PS. Vbi réstiteras? SI. Vbi míhi lubitumst.
PS. Ístud ego satís scio. SI. Qur érgo quod scis mé rogas?
PS. At hóc uolo, monére te. SI. Monéndu's ne me móneas. 915
PS. Nimis tándem ego aps te contémnor.
⟨SI.⟩ Quippe égo te ni contémnam,
Stratióticus homo qui clúear?
PS. Iam hoc uólo quod occeptúmst agi. SI. Numquíd agere aliud mé uides?
PS. Ámbula ergó cito. SI. Immo ótiosé uolo. 920
PS. Haéc ea occásiost: dum ílle dormít, uolo
Tu príor ut occupés adire.
SI. Quid próperas? placide: né time. 923a

908—910. *sic A: tres v. sunt in B* (— dedit [*sed* Quid] — caui [*sed* Malus]) ‖ 908. QUI: quid ‖ 909. malo (*sic A*) *vel* malos ‖ 910. INTERI | ABIIT: habiit (*corr B ras*) | *del Bo* | HODIE: ego hodie ‖ 911. eccum (*sic A*) *vel* heccum | UTIT: uti ‖ 913. *dimetris discr A* | SI. Fuit *vel* Fuit | meum (*sic A*) *vel* me eum | 914—919. *sic A* (*sed v.* 918 — iam)*: quattuor v. sunt in B* (— te — contemnor — PS. Iam [*sed* Stratiocus]) ‖ 914. ISTUD: ipsuc *vel* ipsum | ERGOQUOD: ego quo ‖ 915. Monendus: *corr Loewius* | MONEAS: moneat ‖ 917. ni: ME ‖ 918sq. STRATIOTICUS: Stratiocus | homo qui: ESSEHOMO | cluear PS. Iam ‖ Hoc: CLUEARIAM ‖ HOC: *discr Lachm* | #NUNQUID: nunc quid (*pers. add D*) | ALIUDAGERE ‖ 921. PS. Hęc *vel* Hec ‖ 922—924. *sic A* (*evanido v. 922*)*: tribus compr B* (— placide [*sed* ne *et altero v. ab initio reducto*] — palam) ‖ 923a. PS. Quid *vel* Quid: *corr Py* ‖

Ita ílle faxit Iúppiter, 923[c]
Vt ílle palam ibidem ád<s>iet,
Quisquís illest qui adest a mílite. 924[b]
Númquam edepol erit ílle potior Hárpax quam ego.
habe animúm bonum:
Púlcre ego hanc éxplicatám tibi rém dabo.
Síc ego illúm dolis átque mendáciis
Ín timorém dabo mílitarem áduenam,
Ípsus sese út neget ésse eum quí siet
Méque ut esse aútumet qui ípsus est. PS. Quí potest?
SI. Occidis me, quom istuc rogitas. PS. O hominem lepidum.
<SI.> Té quoque etiám, dolis átque mendáciis,
Quí magistér mihi's ántidibo út scias.
PS. Iúppiter té mihi séruet. SI. Immó mihi.
Séd uide, ornátus hic mé satis cóndecet?
PS. Optúme habet. SI. Esto.
PS. Tantúm tibi boni di immórtales duint, quántum tu tibi <ex>óptes:
Nam si éxoptem quantúm dignu's, tantúm dent, minus niló sit:
Neque ego hóc homine quemquám uidi magis málum et maleficum. SI. Tun íd mihi?
PS. Taceo. 939[a]
Sed egó quae tibi bona dábo et faciam, si hanc sóbrie rem accurássis. 939[b]

---

924. atiet: *add Ca* | qui (*sic A*) *vel* quia || 926. RLM || 927. SIC: Si || 929. IPSUS: lpse | ESSEEUM: eum esse || 930. AUTUMET: aut tum et | PS. (*vel* ⌗) Quid: QUI || 931. *cf. ad v. 263* || 932. *add Ri* | ATQ·: atque etiam || 933. *accessit ex A* (932. 934 *compr B*) | ANTEIDIBO || 934. PS. Iuppiter *vel* Iuppiter || 935 sq. *compr B* | satis: SA(tin) | condecet (*sic A*) *vel* condedit | optume *vel* obtume || 937. dii mortales *vel* diim mortales | diunt: *corr Pius add Goe* || 938. dignus: *corr Ri* | SIT(*vel* ST): est || 939[a]. SI. Tun: TUN | PS. Taceo: TACEO (*cum v. 939[b] compr B*) || 939[b]. *duo sunt in A v.* (— faciam) | quantibi *vel* quam tibi | dona (Dona *B*): *corr Dousa* | accurassis (*sic A*) *vel* accurasses ||

SI. Potin út taceas? memorem ínmemorem facit quí monet quod memor méminit.
Teneo ómnia: in pectore cóndita sunt: meditáti sunt mihi dóli docte.
PS. Probus ést hic homo. SI. Neque hic ést neque ego. PS. At uide, né titubes. SI. Potin út taceas?
PS. Ita mé di ament — SI. Ita nón facient: mera iám mendacia fúndes.
PS. Vt ego ób tuam, Simia, pérfidiam te amo ét metuo et magní facio.
SI. Ego istúc aliis dare cóndidici: mihi optrúdere non potes pálpum.
PS. Vt ego áccipiam te hodié lepide, ubi efféceris hoc opus — SI. Háhahe.
PS. Lepidó uictu, uino, únguentis et intér pocula pulpámentis.
Ibidem úna aderit muliér lepida, tibi sáuia super ⟨sa⟩uía quae det.
SI. Lepide áccipis me. PS. Immo si éffici⟨e⟩s, tum fáxo magis ⟨id⟩ dícas.
SI. Nisi effecero, cruciabiliter carnifex me accipito.
Séd propera mihí monstrare, ubíst lenonis óstium.
PS. Tértium hoc est. SI. Śt, tace: aedes híscunt. PS. Credo animó malest

---

940. SI. Potin *vel* Potin | ut taceas (*sic A*) *vel* ultaceas inmemorem (IMMEMOREM) *vel* immemoram | QUOI || 941. INPECTOREOMNIA | SUNTMIHI: sunt || 942. ESTHIC: hic est | At tude *vel* Atude: ADUIDE | POTINUT: Potinum | taceas (*sic A*) *vel* tateas || 943. PS. Ita *vel* Ita | FACIET | mera iam: MERAM FUNDIS || 944. ob tuam (*sic A, ut vid*) *vel* optuam | SIMIA: simiam (*corr D ras*) | TEAMOETAMOETMETUO | magnifacio (*sic A*) *vel* magnifico || 946. accipiam te hodie (*sic A*) *vel* hodie te accipeam | *spat om A, ut vid* || 948. Ibidem (*sic A*) *vel* Iibidem | ADE(rit): aperit || 949. effici *vel* efficis: *corr Herm* | *add Ri* || 950. *cf. ad v. 263* || 951. ubi sit (*vel* sit sit) ostenonis aedium: *corr Schmidtius* || 952. PS. Tertium *vel* Tercium | Sitace: *corr Gru* | PS. *add D* ||

Aédibus. SI. Quid iám? PS. Quia edepol ípsum lenonem éuomunt.
SI. Íllicinest? PS. Illic ést. SI. Mala mercist. PS. Ílluc sis uidé,
Ýt transuorsus, nón prouorsus cédit, quasi cancér solet.

BALLIO. PSEVDOLVS. SIMIA
LENO SERVOS SYCOPHANTA

BA. Mínus malum hunc hominem ésse opinor quám esse censebám coquom:
Nám nil etiam dum hárpagauit praéter cyathum et cántharum.
PS. Heús tu, nunc occásiost et témpus. SI. Tecum séntio.
PS. Íngredere in uiám dolose: ego híc in insidiís ero.
SI. Hábui numerum sédulo: hoc est séxtum a porta próxumum
Ángiportum: in id ángiportum mé deuorti iússerat.
Quótumas aedis díxerit, id ego ádmodum incertó scio.
BA. Quís hic homo c⟨h⟩lamydátus est? aut úndest? aut quem quaéritat?
Péregrina faciés uidetur hóminis atque ignóbilis.
⟨SI.⟩ Séd eccum qui ex incérto faciet míhi quod quaero cértius.

---

953. SI. *et* PS. *vel* Q. *et* SI. || 954. SI. *om* *B* | SI. mala mercist. PS. illuc: (#malast)ME(rs#illu)C || 955. Non prorsus uerum ex transuerso (*vel* extran uerso: extrauersus *gloss. Pl.*): NONPROSUSUE — (*corr ex Varrone*) || 957. DUMETIAM | cyathum (*sic A*) *vel* crathum | et cantarum (*sic A*) *vel* et et cantharum || 959. DOLOSEEGO: dolos ego (*vel* et ego) et || 960. PORTAAD || 961. IUSSERAT: iusseras || 962. Quotum as (*vel* has) | INCERTE || 965. *add Sarac* | faciet *vel* faciem ||

⟨BA.⟩ Ád me adit recta. únde ego hominem hunc ésse dicam géntium?
SI. Heús tu, qui cum hirquína barba ⟨a⟩stás, responde quód rogo.
BA. Ého, an non prius salútas? ⟨SI.⟩ Nullast míhi salus datária.
BA. Nám pol hinc tantúmdem accipies. PS. Iam índe a principió probe.
SI. Écquem in angipórto hoc hominem tú nouisti, té rogo.
BA. Égomet me. SI. Pauci ístuc faciunt hómines quod tu praédicas:
Nam ín foro uix décumus quisquest, qui ípsus sese nóuerit.
PS. Sáluos sum: iam phílosophatur. SI. Hóminem ego hic quaeró malum,
Légirupam, inpurúm, peiiurum atque ímpium. BA. Me quaéritat:
Nám illa mea sunt cógnomenta: nómen si memorét modo.
Quíd est ei homini nómen? SI. Leno Bállio. BA. Sciuín ego?
Ípse ego is sum, aduléscens, quem tu quaéris. SI. Tun es Bállio?
BA. Égo enimuero is sum. SI. V́t uestitu's, és perfossor párietum.

---

966. *add Sarac* | mea ditrecta *vel* mea directa || 967. hirquin astas barba: *corr Ca, trai Fl cum A* || 968 sq. EHONON || 970. BA. Nam *vel* Nam | SI. | PROBE: probi || 971. SI. Ecquem *vel* Ecquem | hoc hominem (*sic A*) *vel* hominem | NOUISTI: nonuisti *vel* non uidisti || 973. QUISQ·EST: quisquis est | ipsu sese: IPSUSSE || 974. PS. Saluos *vel* Saluos || 975. Legirupam *vel* Lege rupam: LEGIRUPUM | INPURUM: implum | PEIIURUM: peiurum *vel* periurum | IMPIUM: improbum || 976. MEASUNT: sunt || 977. (no)MENHOMINI | SCIUIN: Scibin *vel* Sciuin || 978. EGOIS—: ego istum: *corr Gru* | QUAERIS: quaeritas | ♯TUNES: tune es || 979 sq. uestitus: *corr Ri* | est: *corr Ac* (*cum A, ut vid*) | (per)-FOSSOR: perforor | PARIETU(ũ ?) ||

BA. Crédo, in tenebris cónspicatus sí sis me, apstineás manum.
SI. Érus meus tibi mé salutem múltam uoluit dícere.
Hánc epistulam áccipe a me: hanc mé tibi iussít dare.
<BA.> Quís is homost qui iússit? PS. Perii, núnc homo in medió lutost.
Nómen nescit: haéret haec res. BA. Quém hanc misisse ad me aútumas?
SI. Nósce imaginém: tute eiius nómen memorató mihi,
Ýt sciam te Bállionem esse ípsum. BA. Cedo mihi epístulam.
SI. Áccipe et cognósce signum. BA. Oh, Polymachaeroplágides
Púrus putus est ípsus: noui. heus, Pólymachaeroplágidi
Nómen est. SI. Scio iám me recte tíbi dedisse epístulam,
Póstquam Polymachaéroplagidae élocutus nómen es.
BA. Quíd agit is? SI. Quod homo édepol fortis átque bellatór probus.
Séd propera hanc pellégere quaeso epístulam — ita negótiumst —

---

981. MANU (ŭ ?) ‖ 982. SI. Serus *vel* Erus | multam (*sic A*) *vel* multa ‖ 983. Hanc (*sic A*) *vel* Han asc | HAN ‖ 984. *add D*[2] homost (*sic A*) *vel* homo si | SI. | PERIỊ: periit | LUTOST: tuto est ‖ 985. AT ‖ 986. EIIUS: eius ‖ 988. ACCIPEET: Accipe | OH: oho | POLYMACHAEROPLACIDES: polymacero placides *vel* polymachaero: *corr Guy duce Salm* (*item postea*) ‖ 989. Purus *vel* BA. Purus | PUTUS (*item Nonius*): mutus | HEUSPOLUMACHAEROPLẠCIDI: heus. PS. (*vel* ♯) polymachaeroplacides ‖ 990. MERECTETIBI: tibi me recte ‖ 991. POLYMACHAEROPLACIDEM: polymachero placide (*vel* placiden): *corr Guy* | es: SE ‖ 992. QUID: Sed quid | SI. Quod (♯QUOD) *vel* uod ‖ 993. PERLẸGERE | negotium est (*sic A*) *vel* negotius est ‖

Átque accipere argéntum actutum múlieremque emíttere.
Nám necessest hodié Sicyoni mé esse aut cras mortem éxsequi:
Íta erus meus est ímperiosus. BA. Nóui: notis praédicas.
SI. Própera pellegere érgo epistulam. BA. Íd ago, si taceás modo.
'Milés lenoni Bállioni epístulam
Conscríptam mittit Pólymachaeroplágides,
Imágine[m] obsignátam quae inter nós duo
Conuénit olim.' SI. Súmbulu[m]st in epístula.
⟨BA.⟩ Video ét cognosco sígnum. sed in epístula
Nullám salutem míttere scriptám soleṭ?
SI. Ita mílitaris dísciplinast, Bállio:
Manú salutem míttunt bene uoléntibus,
Eadém malam rem míttunt male uoléntibus.
Sed ut óccepisti, pérge opera experírier,
Quid epístula ista nárret. BA. Auscultá modo.
'Harpáx calator méus est ạd te quí uenit —'
Tun és is Harpax? SI. Égo sum: atque ipse harpáx quidem.
BA. 'Qui epístulam istam fért: ab eo argentum áccipi,
Cum eó simitu múlierem mittí uolo.
Salútem scriptam dígnumst dignis míttere:
Te si árbitrarem dígnum, misissém tibi.'

---

994. mulieremque mihi: MULIEREM (*corr Guy*) ‖ 995. necesse est (*sic A*) *vel* necesse////// ‖ 997. SI. Propera *vel* Propera | epistulam ergo (*etiam A*): *trai Bo* | si taceas modo: (t)ẠC̣ỊṬ Ụ ṢISMODO ‖ 998. ballioni epistulam (*sic A*) *vel* ballioni ‖ 999. polymacheroplacides: POLIMACHA(erop)LA(cides) ‖ 1000. *del Gul* | (# su)MBOL(um)ST: simbolum est: *del Ri* ‖ 1002. *post v.* 1003 *habet A* ‖ 1004. baltio: *corr D cum A* ‖ 1006. MITTIT ‖ 1007. OPERA: operam ‖ 1008. narret (*sic A*) *vel* naret ‖ 1009. ARPAX ‖ 1010. ISHARPAX: saphax | harpax: HAPAX ‖ 1011 sq. BA. Qui *vel* Qui | accipiet‖Cum (*vel* quom): ACCIP̣F̣‖CUM: *correximus* | SIMITU (*item gloss. Pl.*): simit *vel* simul | mulierem (*sic A*) *vel* multe rem ‖

SI. Quid núnc? BA. Argentum dés, abducas múlierem.
SI. Vtér remoratur? BA. Quín sequere ergo intró. SI. Sequor.

PSEVDOLVS
SERVOS

PS. Peiórem ego hominem mágisque uorsuté malum
Numquam édepol quemquam uídi quam hic est Símia:
Nimísque ego illum hominem métuo et formidó male,
Ne málus item erga mé sit, ut erga illúm fuit:
Ne in ré secunda núnc mihi obuortat córnua,
Si occásionem [ceperit] cápsit. †qui sit malus. 1022. 1023
Atque édepol equidem nólo: nam illi béne uolo.
Nunc ín metu sum máxumo triplicí modo.
Primum ómnium iam hunc cómparem metuó meum,
Ne déserat me⟨d⟩ átque ad hostis tránseat.
Metuo aútem, ne erus rédeat etiam dum á foro:
Ne cápta praeda cápti praedonés fuant.
Quom haec métuo, metuo né ille huc Harpax áduenat
Prius quam hínc hic Harpax ábierit cum múliere.
Perii hércle: nimium tárde egrediuntúr foras.

1015. SI. Quid *vel* Quid ‖ 1016. SI. Vter *vel* Vter | BA. *vel* # | rego | SI. *vel* # ‖ 1018. simia *vel* similia ‖ 1020. erga *vel* ergas ‖ 1022 sq. *del Ca* | capsti: *corr Ca* ‖ 1027. *add Bo* | transeant (*sed alt.* n *s. v. B*) ‖ 1029. fuant *vel* fiant ‖ 1031. cum *vel* quom ‖

Cor cónligatis uásis expectát[a] meum,
Si nón educat múlierem secúm simul,
Vt éxulatum ex péctore au[t]fugiát meo.
Victór sum: uici caútos custodés meos.

SIMIA. PSEVDOLVS. PHOENICIVM
SYCOPHANTA SERVOS MERETRIX

SI. Ne plóra: nescis út res sit, Phoenícium,
Verum haúd multo post fáxo scibis áccubans.
Non égo te ad illum dúco dentatúm uirum
Macédoniensem, quí te nunc flentem facit:
Quoiam ésse te uis máxume, ad eum †duco te:
Calidórum haud multo póst faxo amplexábere.
PS. Quid tu íntus, quaeso, désedisti? quám diu
Mihi cór retunsu⟨m⟩st óppugnando péctore.
SI. Occásionem répperisti, uérbero,
Vbi pérconteris me * * * * * *
* * * * * ínsidiis hostílibus.
Quin hínc metimur grádibus militáriis?
PS. Atque édepol quamquam néqua⟨m⟩ homo's, recté mones.
Ite hác, triumphe, ad cántharum rectá uia.

1035 sq. exolatum *vel* exulatum | *del Ca* || 1037. uici cautos *vel* uicia aut os || 1039. *bis exhibent CD* || 1041. quile nunc *vel* qui lenonem: *corr Ca* || 1042. te esse: *trai Ca* || 1043. calidorum *vel* calydorum | amplexabere *vel* amplexauere || 1045. *add Ca* | obpugnando *vel* opugnando || 1047 sq. *lac sign Ri* | percunctetis || 1049. HINC: hic *vel* hii | militaribus *solus D ante corr* || 1050. nequa (*etiam A*) | homo es: HOMO || 1051. *om CD* | TRIUMPHE: triumphi (*item membr. Turn.*) ||

ACTVS IV

BALLIO
LENO

Hahaé, nunc demum mi ánimus in tutó locost,
Postquam íste hinc abiit átque abduxit múlierem.
Iube núnc uenire Pseúdolum, scelerúm caput,
Et abdúcere a me múlierem falláciis.
Concéptis hercle uérbis, satis certó scio,
Ego périurare mé mauellem míliens
Quam míhi illum uerba pér deridiculúm dare.
Nunc déridebo hercle hóminem, si conuénero.
Verum ín pistrino crédo, ut conuenít, fore.
Nunc égo Simonem míhi obuiam ueniát uelim,
Vt meá laetitia laétus promiscám siet.

SIMO. BALLIO
SENEX LENO

SI. Vissó quid rerum méus Vlixes égerit,
Iamne hábeat signum ex árce Balliónia.
BA. O fórtunate, cédo fortunatám manum.

1052. MIHIDEMUM | LOCOEST: est loco ‖ 1054. IUBENUNC (nunc iube *Servius Dan*): Libet nunc | SPEUDOLUM ‖ 1057. periurare (*sic A*) *vel* peiurare | MEMAUELLEM: mauellem me ‖ 1058. deridiculum (*sic A, ut vid*) *vel* dericulum ‖ 1059. conuenero (*sic A, sed ut pro* si *paullo plus, velut* cum, *videatur habuisse*) *vel* conuero ‖ 1060. PISTRINO: pristrinum *vel* pistrinum ‖ 1061. simonem (*sic A*) *vel* sumonem | obuiam (*sic A*) *vel* ouiam | (ueni)AT: uenitat *vel* uenire *vel* uentre ‖ 1062. PROMISCAM: promisca *vel* promiscua ‖ 1063. *scaenam om A* | UISSO: Viso | QUIDRERUM: quirerum *vel* quiserum | MEUS: meũs *vel* meum ‖ 1064. BALLIONIA: balliona *vel* ballcona ‖ 1065. manum: MODOMANUM ‖

SI. Quid ést? BA. Iam — SI. Quid iam? BA. Nīl est quod metuás. SI. Quid est?
Venítne homo ad te? BA. Nón. SI. Quid est igitúr boni?
BA. Minaé uiginti sánae et saluae súnt tibi,
Hodié quas aps te⟨d⟩ ést stipulatus Pseúdolus.
SI. Velím quidem hercle. BA. Róga me uigintí minas,
Si ille hódie | illa sít potitus múliere
Siue eám tuo gnato hódie, ut promisít, dabit.
Roga, ópsecro hercle: géstio promíttere,
Omníbus modis tibi ésse rem ut saluám scias:
Atque étiam habeto múlierem donó tibi.
SI. Nullúmst periclum, quód sciam, stipulárier,
Vt cóncepisti uérba. uigintí minas
Dabín? BA. Dabuntur. SI. Hóc quidem actumst haú male.
Sed cónuenistin hóminem? BA. Immo ambó simul.
SI. Quid aít? quid narrat? quaéso, quid dicít tibi?
BA. Nugás theatri: uérba quae in comoédiis
Solént lenoni díci, quae puerí sciunt:
Malum ét scelestum et péiurum aibat ésse me.
SI. Pol haú mentitust. BA. Érgo haud iratús fui.
Nam quánti refert eí nec recte dícere,
Qui níl⟨i⟩ faciat quíque infitias nón eat?

1066. Q(uidi)AMQUID(est): Simo SI. quid est (*vel* quidem) BA. Iam. SI. quid iam BA. nihil est (*vel* nihilem): *corr Bent* | quid est *vel* quidem || 1067. IGITUREST || 1069. TEEST (*item Priscianus*): te inde est: *corr Ri* | STIPULATUS: instipulatus (*item Priscianus*) || 1072. promisit *vel* prosit || 1073. ROGA: Rogato || 1076. ESTPERI(cl)UM: periclumst || 1078. hau *vel* haud || 1079. (a)MBO: ambos || 1083. PEIURUM: periurum | AIBAT: aiebant || 1084. hau *et* ergo (*sic A*) *vel* haud *et* ego || 1085. ei neg recte *vel* nec recte || 1086. *add Ca* ||

⟨SI.⟩ Quid est quód non metuas áb eo? id audire éxpe[c]to.
BA. Quia númquam [a me] abducet múlierem iam néc potest.
†Meministin tibi me dudum dícere
Eám uenisse míliti Macédonio?
SI. Memini. BA. Ém, illius seruos húc ad me argentum áttulit
Et óbsignatum súmbolum — SI. Quid póstea?
⟨BA. Qui⟩ intér me atque illum mílitem conuénerat.
[BA.] Is sécum abduxit múlierem hau multó prius.
SI. Bonán fide istuc dícis? BA. Vnde ea sít mihi?
SI. Vide módo ne illic sit cóntechnatus quíppiam.
BA. Epístula atque imágo me certúm facit:
Qui illám quidem iam †in Sicyonem ex urbe abduxít modo.
SI. Bene hércle factum. quíd ego cesso Pseúdolum
Facere út det nomen ád Molas colóniam?
Sed quís hic homost chlamydátus? BA. Non edepól scio:
Nisi ut óbseruemus quó eat aut quam rém gerat.

1087. quid non: *corr Ca* | *del Beroaldus* || 1088. numquam *vel* nunc quam | *del Bent* || 1092. obsignatum *vel* eboh signatum || 1094. hau *vel* haud || 1095. Bonam fidem: *corr B ras* || 1096. contechnatus *vel* conthecnatus || 1098. inszyonem *vel* inszionem || 1101. chlam mi datus *vel* clamidatus ||

HARPAX. BALLIO. SIMO
CACVLA LENO SENEX

HA. Malus ét nequamst homo quí nil⟨i⟩ eri | ímperium sui séruos facit:
Nil⟨í⟩st autem suom qui ófficium facere ínmemor est nisist ádmonitus.
Nam quí liberós se ilico ésse arbitrántur,
Ex cónspectu erí si suí se abdidérunt,
Lúxantur, lustrántur, comedunt quód habent, ei nomén diu
Séruitutís ferunt:
Néc boni ingení quícquam in is inést,
Nisi ut ímprobis se artibus téneant.
Cum his míhi nec locus nec sérmo conuenit néque is umquam nobílis fui.
Ego, ut mihi imperátumst, etsi abést, hic adesse erum árbitror.
Nunc ego illum metuo quom hic non adest,
Ne quom adsiet metuam: ei rei operam dabo.
Nam ín taberna úsque adhuc síuerat Syrús,
Quoí dedi sýmbolum. mánsi ut iusserát:
Léno ubi essét domi, me aí[e]bat arcéssere.
Vérum ubi is nón uenit néc uocat,
Venio húc ultro ut sciam quíd rei si[e]t, ne illíc homo me ludíficetur:

1103. eri imperium *vel* imperium eri || 1104. Nisi (*sic*) *B* | est admonitus *vel* adeo monitus || 1105. esse illico (*vel* ilico) se: *trai Ri* || 1106. si sui *vel* //////sui (*er.* su) || 1107 sq. *compr B: discr Spengelius* | Luxantur *Nonius, Paulus*: Luxuriantur iantur *vel* Luxuriantur | habente in omen *vel* habenti nomen || 1109—1112. *tres sunt in B v.* (— ut im[Probis] — sermo): *discripsimus ducibus Ri et Spengelio* || in is *vel* inhis | nec *vel* hec | neque iis *vel* is || 1113. imperatumst *vel* Impetratum est (*sic B*) | abest *vel* abem || 1114 sq. *cf. ad v. 263* | metuam *vel* metuiam || 1116. intaberna *vel* inter berna | sineret: *corr Vossius* || 1117. mansi *vel* mansit || 1118. aiebat *vel* alebat: *corr Bent* | arcessere *vel* arcersere *vel* accessere || 1119. ubi *vel* iubi || 1120. quid *vel* quod | *del Ri* ||

Nec quícquamst melius quám ut hoc pultem atque áliquem | euocem hinc íntus.
Leno árgentum hoc
Vólo a me accipiat átque amittat múlierem mecúm simul.
BA. Heús tu. SI. Quid uis? BA. Híc homo meus est. SI. Quídum? BA. Quia praeda haéc meast:
Scórtum quaerit, hábet argentum: iam ádmordere hunc míhi lubet.
SI. Iamne íllum coméssurus és? BA. Dum recéns est,
Dum calet, dum datur, deuorari decet †tam.
Boní me uirí pauperánt, improbi aúgent.
Populó strenuí, mi inprobí | usuí sunt. 1129
SI. Malúm quod tibí di dabúnt: sic sceléstu's.
BA. Venus míhi haec bona dat, quom hos húc adigit
Lucrifúgas, damni cupidós, qui se suamque aétatem bene cúrant.
Edúnt, bibunt, scortántur: illi súnt alio ingenio átque tu,
Qui néque tibi bene ésse patere et íllis quibus est ínuides.
⟨HA.⟩ Me nunc commoror, quom has fores non ferio, ut sciam 1135a
Sítne Ballió domi. 1135b

1121 sq. *sic A: duo v. sunt in B* (— pultem) | NEC: Neque || 1123. AME: me || 1124. TUQUID | meust: *corr Ri cum A, ut vid* | praeda (*sic A*) *vel* praedae || 1125. Scortum (*sic A*) *vel* So ortum | tam *vel* tam etiam: *corr Pius* | lubet *vel* iubet || 1126. COMESS —: comesurus *vel* commessurus || 1127. *cf. ad v. 263* | DUMCALETDUMDATUR: Dum datur dum calet | tam (*sic A*) *vel* tamen || 1128. me uiri (*sic A*) *vel* uiri me | AUGENT: alent augent rem meam mali || 1129 sq. *compr B* | POPULO: Populi sunt *et* didabunt (*sic A*) *vel* si sunt *et* dabunt | SISCELESTUS: nisi (*vel* nisic) scelestus: *corr Ri* | *sequitur in libris v. 1135ab (compr B): trai Ri* || 1131 sq. *duo sunt in A* (— lucrifugos), *item in B* (— adigit): *discr Spengelius* | DATQUUM: dat at quom (*vel* cum) | adigit (*sic A*) *vel* adicit || LUCRIFUCOS || 1134. NEC— || 1135. *cf. ad v. 1130 et 263* | NUMC | QUUM: cum ||

Heús, ubi estis uós? ⟨BA.⟩ Hicquidem ad me récta habet rectám uiam.
⟨HA.⟩ Heús, ubi estis uos? ⟨BA.⟩ Heús, adulescens, quíd istic debetúr tibi?
Béne ego ab hoc praedátus ibo: nóui, bona scaeuást mihi.
HA. Écquis hoc aperit? BA. Heús, chlamydate, quíd istic debetúr tibi?
⟨HA.⟩ Aédium dominúm lenonem Bállionem quaérito.
BA. Quísquis es, aduléscens, operam fác compendi quaérere.
HA. Quíd iam? BA. Quia tute ípsus coram praésens praesentém uides.
HA. Tún is es? SI. Chlamydáte, caue sis tíbi a curuo infortúnio
Átque in hunc inténde digitum: hic lénost. BA. At hic est uír bonus.
Séd tu, bone uir, flágitare saépe clamore ín foro,
Quóm libella kúsquamst, nisi quid léno hic subuenít tibi.
HA. Quín tu mecum fábulare? BA. Fábulor: quid uís tibi?
HA. Argentum accipiás. BA. Iamdudum, sí des porrexí manum.
HA. Áccipe: hic sunt quínque argenti léctae numeratae minae:
Hóc tibi erus me iússit ferre Pólymachaeroplágides,

1137. adulescens (*sic A, ut vid*) *vel* ad hulescens ‖ 1138. ego *vel* go | IBON(OU)I: si bono ui ‖ 1139. chlamydate *vel* clamidate ‖ 1142. Quia te ipsus: *corr Vmpfenbachius cum A, ut vid* ‖ 1143. chlamidate *vel* ///clamydate (h *eras.*) | CURUO: curio | INFORTUNIŨ ‖ 1144. BA. At: AT | BONUS: probus ‖ 1145. BONE: none *vel* nones | clamore (*sic A*) *vel* in clamore ‖ 1146. QUUM: Quom *vel* Cum | nusquam est (NUSQUAMST) *vel* nusqua est | QUID: quod ‖ 1147. ♯QUID ‖ 1148. BA. Ian dudum si *vel* BA. Iam sidudum: IANDUDUMSI ‖ 1149. numeratae (*sic A*) *vel* numuratae ‖ 1150. ferre (*sic A*) *vel* ferro | POLUMACHAEROPLAGIDES: polymachero placides ‖

Quód deberet, átque ut mecum mítteres Phoenícium.
BA. Érus tuos? HA. Ita díco. BA. Miles? HA. Íta loquor. BA. Macédonius?
HA. Ádmodum, inquam. BA. Té ad me misit Pólymachaeroplágides?
HA. Véra memoras. BA. Hóc argentum ut míhi dares? HA. Si tú quidem es
Léno Ballio. BA. Átque ut a me múlierem tu abdúceres?
HA. Íta. BA. Phoenicium ésse dixit? HA. Récte meministí. BA. Mane:
Iám redeo ad te. HA. At máturate própera: nam properó: uides
Iám diem multum ésse? BA. Video: hunc áduocare etiám uolo.
Máne modo istic: iám reuortar ád te. quid nunc fí[e]t, Simo?
Quíd agimus? manuféesto teneo hunc hóminem qui argentum áttulit.
SI. Quídum? BA. An nescis quaé sit haec res? SI. Iúxta cum ignaríssumis.
BA. Pseúdolus tuos állegauit húnc, quasi a Macédonio
Mílite esset. SI. Hában argentum ab hómine? BA. Rogitas quód uides?
SI. Heús, memento ergó dimidium istínc mihi de praedá dare:
Cómmune istuc ésse oportet. BA. Quíd malum? id totúm tuomst.

1151. mecum (*sic A*) *vel* meum ‖ 1152. Erus (*sic A*) *vel* Eruus ‖ 1153. polymachero placides ‖ 1155. adduceres ‖ 1156. Ita CA. (*corr D*²) | phoenitium *vel* phonictume ‖ 1157. ADMATURA(te): At maturitate ‖ 1158. DIEM: die *vel* diu ‖ 1159. atte | *del Bent* ‖ 1160. MANUFESTOTENEOH(UNCHO)M—: BA. Manufesto hunc hominem teneo ‖ 1161. QUIDUM: Quidiam | cum *vel* quoniam | *secuntur in libris praeter A v. 1205—1207 suo loco redeuntes* ‖ 1163. SI. Habesne: HABEN | argentum (*sic A*) *vel* rgentum ‖

HA. Quám mox mi operam dás? BA. Tibi do equidem. quíd nunc mihi's auctór, Simo?
SI. Éxploratorem húnc faciamus lúdo⟨s⟩ suppositícium,
[BA.] Ádeo donicum ípsus sese lúdos fieri sénserit.
⟨BA.⟩ Séquere. quid ais? némpe tu illius séruos es? HA. Planíssume.
BA. Quánti te emit? HA. Suárum in pugna uírium uictória:
Nám ego eram domi ímperator súmmus in patriá mea.
⟨BA.⟩ Án etiam ille umquam éxpugnauit cárcerem, patriám tuam?
⟨HA.⟩ Cóntumeliám si dices, aúdies. BA. Quotumó die
Éx Sicyone huc péruenisti? HA. Áltero ad merídiem.
⟨BA.⟩ †Strenui me hercle isti. SI. Quámuis pernix híc est homo.
Ýbi suram aspiciás, scias posse eum gérere crassas cómpedes.
BA. Quíd ais? tune etiám cubitare sólitu's in cunís puer?
SI. Scílicet. BA. Etiámne facere sólitus es, scin quíd loquar?
⟨SI.⟩ Scílicet solitum ésse. HA. Sanein éstis? BA. Quid hoc quod té rogo?
Nóctu in uigiliám quando ibat míles, quom tu ibás simul,

1166. SI. Quam *vel* Quam | DASTIBI || 1168. (se)NSERIT: senserim || 1169. *add Ac* | ILLIUSMILITIS# | planissume (*sic A*) *vel* planussume || 1171. NAM: Num | eram *vel* dederam || 1172. (umqua)MILL(e) || 1173. Quotumo (*sic A et gloss. Pl.*) die (*sic A*) *vel* Quotum hodie || 1175. hercle (*sic A*) *vel* hercule | # QUAMUELIS: quamuis (SI. *Goe*) | hic est homo: HOMOST || 1176. (ASP)ICAS || 1177. Solitus es *vel* solitus (*sic A*) || 1178. SI. *add Taubmannus* (# *B*) | Etiamne: E(ti)AM | facere *vel* fatere | solitum es: (soli)TUNST# || 1179. *add Ca* | SANIIN: Sani c ne *vel* sanine | SI. | hoc quod: QUOD || 1180. QUUM: tum ||

Cónueniebatne ín uaginam tuám machaera mílitis?
HA. Í in malam crucem. BA. Íre licebit támen tibi hodie témperei.
⟨HA.⟩ Quín tu mulierém mihi emittis? aút redde argentúm. BA. Mane.
HA. Quíd maneam? BA. Chlamydem hánc commemora quánti conductást? HA. Quid est?
SI. Quíd meret machaéra? HA. Elleborum hisce hóminibus opus ést. BA. Eho, —
HA. Mítte. BA. quid mercédis petasus hódie domino démeret? 1186
⟨HA.⟩ Quíd, domino? quid sómniatis? méa quidem haec habeo ómnia, 1187. 1188
Meó peculio émpta. BA. Nempe quod fémina summa sústine⟨n⟩t.
⟨HA.⟩ Vncti hi sunt senés: fricari sése ex antiquó uolunt.
⟨BA.⟩ Résponde opsecro hércle hoc uero sério quod té rogo:
Quíd meres? quantíllo argento té conduxit Pseúdolus?
HA. Quís istic Pseudolúst? BA. Praeceptor túos, qui te hanc falláciam
Dócuit, ut falláciis hinc múlierem a me abdúceres.
⟨HA.⟩ Quém tu Pseudolúm, quas tu mihi praédicas fallácias?

1181. CONUENIEBATNE: Conueniebant ne (*corr D ras*) | 1182. EINMALAM | TAMENTIBI: tibi tamen (*vel* tamen en) || 1183. EMISTIS | REDDE: reddis | #MANE: mane || 1184. Chlamydem (*sic A*) *vel* clamidem | COMMEMORA: commemores || 1185 sq. BA.: *corr Bo* | MAECHAERA | ELLEBO(ru)M: Etlebrorum *vel* Ellebrorum | hominibus *vel* homininibus | *dist Handius* | MITTEQUID || 1187 sq. QUIDSOMNIA——: # quid (*vel* quid) socii quid somniatis | quidem *vel* equidem || 1189. peculio (*sic A*) *vel* poculio | # Nempe | quod *vel* quid | *add Lamb* || 1190. *add Ca* | UNCTIHISUNTSENES: # uncti hi sunt senes Vncti hi sunt senes *vel* Hunc tibi sunt senex || 1191. *add Sarac* | HERCLEUE— || 1192. argenti ote *vel* argenti te: *corr Ca* || 1193. # Quid (*vel* Qui) istic *vel* # Quisti (*et* i *s. v.*): QUIDISTIC: *corr Ri* | pseudolust # || 1194. mulierem a me *vel* me mulierem ||

Quem égo hominem nullíus coloris nóui. BA. Non tu istínc abis?
Níl est hodie hic súcophantis quaéstus. proin tu Pseúdolo
Núnties abdúxisse alium praédam, qui occurrít prior,
Hárpax. HA. Is quidem édepol Harpax égo sum. BA. Immo edepol ésse uis.
Púrus putus hic súcophantast. HA. Égo tibi argentúm dedi
Et dudum adueniéns extemplo súmbolum seruó tuo,
Eri | imagine óbsignatam epístulam, hic ante óstium.
⟨BA.⟩ Meó tu[a] epistulám dedisti séruo? quoi seruó? HA. Suro.
⟨BA.⟩ †Non confidit: sycophanta hic nequam est núgis meditatúm malest.
Édepol hominem uérberonem Pseúdolum, ut docté dolum
Cómmentust: tantúndem argenti quántum miles débuit
Dédit huic atque hominem éxornauit, múlierem qui abdúceret.
Nám illam epistulam ípsus uerus Hárpax huc ad me áttulit.
HA. Hárpax ego uocór: ego seruos súm Macedonis mílitis.
Égo nec sycophántiose quícquam ago nec málefice
Néque istum Pseudolúm mortalis quí sit noui néque scio.

1196. BA. *vel* # ‖ 1197. hic sycophantis: SUCOPHANTIS | PSEUDOLO: pseudole *vel* pseudolo le ‖ 1198. ABDUXISSE: adduxisse | alium (*sic A*) *vel* aliam ‖ 1199. # Is (*sic A*) *vel* is | edepol harpax ego: HARPAX | # Immo ‖ 1200. SUCOPHANTAST: sycophanta est (*sic Festus*) | # Ego ‖ 1201. extemplo *vel* extimplo | SUMBOLUM: simbolum *vel* simbblum ‖ 1203. DEDISTI: dedistis | # SURO: suro *vel* siro ‖ 1204. ——NUGISMEDITATUMMALEST (*ubi spatium non capit reliqua*): nugis meditatur male ‖ 1205—1207. *cf ad v. 1161* ‖ 1206. Commentust *vel* Commentumst *vel* Commentum si | quantum (*sic A*) *vel* quantim ‖ 1207 sq. abduceret (*sic A*) *vel* arcesseret ‖ 1212. NOUINESCIO ‖

SI. Tú, nisi mirumst, léno, plane pérdidisti múlierem.
BA. Édepol ne istuc mágis magisque métuo, quom uerba aúdio.
[BA.] Míhi quoque edepol iám dudum ille Súrus cor perfrigéfacit,
Súmbolum qui ab hóc accepit. míra sunt, ni Pseúdolust.
Ého tu, qua facié fuit dudum quoí dedisti súmbolum?
⟨HA.⟩ Rúfus quidam, uéntriosus, crássis suris, súbniger,
Mágno capite, acútis oculis, óre rubicundo, ádmodum
Mágnis pedibus. BA. Pérdidisti, ut nóminauistí pedes.
Pseúdolus fuit ípsus. actumst dé me. iam moriór, Simo.
⟨HA.⟩ Hércle te hau sinam émoriri, nísi mi argentum rédditur,
Víginti minae. SI. Átque etiam mihi áliae uigintí minae.
BA. Aúferen tu id praémium a me quód promisi pér iocum?
SI. De ímprobis uirís auferri praémium et praedám decet.
BA. Sáltem Pseudolúm mihi dedas. SI. Pseúdolum ego dedám tibi?
Quíd deliquit? díxin ab eo tíbi ut caueres ⟨c⟩éntiens?

1214. HA. ‖ 1215. *del Ri* | iam *vel* ian | surus *vel* sirus ‖ 1216. SUMBOLUM: Simbolum (*item v. 1217*) | ABHOC: hoc | NIPSEUDOLUST: pseudolus est ‖ 1217. facie (*sic A*) *vel* facile | dedistis *vel* dedisti (*sic A*) ‖ 1218. (s)URIS: syris *vel* sirus ‖ 1220. SI.: *corr Scal* | U(tno)MINAUISTI: postquam dixisti ‖ 1221. Pseudolus (*sic A*) *vel* Pspeudolus | actu imst dem et iam *vel* actum(e)st idem etiam: *corr Ca* ‖ 1222. *add Ac* | TEHAUSINAMEMORI—: aut te sin a me (*vel* sina) moriri | mihi argentum *vel* argentum mihi ‖ 1223. HA.: *corr Ac* ‖ 1224. AUFERENTUID: auferetur (*vel* auferentur) id ‖ 1225. improbis (*sic A*) *vel* improbris ‖ 1227. ut (*vel* uit) habere sentiens ‖

BA. Pérdidit me. SI. At mé uiginti módicis multauít minis.
BA. Quíd nunc faciam? HA. Sí mihi argentum déderis, te suspéndito.
BA. Dí te perdant. séquere sis me ergo hác ad forum ut soluám. HA. Sequor.
SI. Quíd ego? BA. Peregrinós absoluam: crás agam cum cíuibus.
Pseúdolus mihí centuriata hábuit capitis cómitia,
Quí illum ad me hodie ádlegauit, múlierem qui abdúceret.
Séquere tu. nunc ne éxpectetis, dum hác domum redeám uia:
Íta res gestast: ángiporta haec cértumst consectárier.
⟨HA.⟩ Sí graderere tántum ⟨quantum⟩ lóquere, iam esses ád forum.
⟨BA.⟩ Cértumst mihi hunc emórtualem fácere ex natalí die.

SIMO
SENEX

Béne ego illum tetigí, bene autem séruos inimicúm suom.
Núnc mihi certumst álio pacto Pseúdolo insidiás dare,
Quam ín aliis comoédiis fit, úbi cum stimulis aút flagris
Insidiantur. át ego iam intus prómam uigintí minas
Quás promisi, si éffecisset: óbuiam ei ultró feram.
Nímis illic mortális doctus, nímis uorsutus, nímis malus.

1231. BA. Quid *vel* Quid: *corr Bo* | EGO#: ego (*corr Bo*) | ciuibus *vel* uicibus ‖ 1234. (t)U: te | ——DỌMŨ *in fine* ‖ 1236. *add Py, fort. cum A* ‖ 1238. *scaenam om A* ‖ 1240. Quam: NAM | commoediis *vel* comedis ‖ 1241. INTUS: inultus ‖ 1242. FERAM: deferam ‖ 1243. NIMISNIMISUORSUTUS ‖

Súperauit dolúm Troianum átque Vlixem Pseúdolus.
Núnc ibo intro, argéntum promam, Pseúdolo insidiás dabo.

ACTVS V

PSEVDOLVS
SERVOS

Quid hóc? sicine hóc fit? pedés, statin án non?
An íd uoltis út me hinc iacéntem aliquis tóllat?
Nam hércle si cécidero, uóstrum erit flagítium,
Pérgitin pérgere? ah, †seuiendum mi hodiest.
Magnum hoc uitium uinost:
Pedés captat prímum, luctátor dolósust.
Profécto edepol égo nunc probe [h]ábeo madúlsa[m]:
Ita uíctu excurato, íta magnis mundítiis di⟨ui⟩s dígnis
Itaque ín loco festíuo sumús festiue accépti.
Quid opus est me multas agere ambages? hoc est homini quam ob rem uitam amet:
Hic ómnes uoluptatés, in hoc omnés uenustatés sunt:
Deis próxumum ésse | arbitrór.

1244. ULIXEM: ui ixem *vel* uixissem | PSEUDOLUS: pseudolum || 1245. ibi || 1246. Quid (*sic A*) *vel* Quod || 1247. tacentem || 1248—1251. *sic discr A: tres v. sunt in B* (— flagitium — mihi [*sed* Pedes]) || 1250. *cf. ad v. 263* || 1252. *del Lipsius* (madulsam *etiam A*) || 1253. *post v.* 1254 *exstat in A* | ita magnis (*sic A*) *vel* ita | MUNDITIS | DISDIGNIS: digni ah (*correximus*) || 1255 sq. *v. post* homine *bipartitus in A, post* hoc est *in B* | *cf. ad v. 263* | OPUSEST: opus | HOMINE || 1258 sq. *duo v. sunt in B* (— complexust): *discr Spengelius* ||

Nam úbi amans complexúst amantem, ubí labra ad labélla adiungit,
Ýbi alter alterúm bilingui mánifesto inter s⟨é⟩ prehendunt, 1260
Vbi mámma ma⟨m⟩micula ópprimitur [all]aut sí lubet corpora cónduplicant,
Manu candida cantharum dulciferum propinare †micissimam amicitiam 1262. 1263
Neque ibi esse alium alii odio †ibi nec molestum nec sermonibus morologis uti:
Vnguénta atque odóres, lemníscos, coróllas 1265
Darí dapsilés: non enim parce prómi

* * * * * * * * *

Víctu ceteró néquis me rogét: 1267
Hoc égo modo atque erús minor
Hunc diém sumpsimus p⟨r⟩othýme, 1268b
Póstquam opus meum ómne ut uolui pérpetraui hostíbus fugatis.
Illós accubántis potántis amántis 1270
Cum scórtis relíqui et meúm scortum ibídem
Cordi átque animo suo ópsequentis. séd postquam exurréxi
Órant me[i]d ut sáltem: ad hunc me módum intuli[t] illi[s] sátis facete:
†Nime ex disciplína: quippe ego quí probe Ionicá⟨m⟩ perdidici.

1259. ad labra: *trai Ca* ‖ 1260. alter *vel* altera | inters *vel* inter: *suppl Ca* ‖ 1261. mammiam (*vel* mam m//am) anicula: *corr Pontanus* | allant *vel* alant: *corr Ri duce Ca* ‖ 1262—1264. *cf. ad v. 263* ‖ 1262 sq. canpharum: *corr Scu* | 1264. alio odio: *corr Lipsius* ‖ 1265 sq. *compr B* | lemniscos *vel* lentiscos ‖ 1266. *lac sign Lorenzius* ‖ 1268. *add Scu* | 1269. omne ut uolui *vel* ut uolui omne ‖ 1270—1276. *septem v. sunt in B* (— scortis — ibidem — sed post[Quam] — saltem — quippe ego — amictus — reuertar): *discr Goe ducibus aliis* ‖ 1272. Corde: *corr Lamb* ‖ 1273. i *del Ca* | s *del Ri* ‖ 1274. ionica *vel* leonica *vel* lenonica: *add Spengelius* ‖

†Sed palliolátim amictus síc incessi lúdibundus.
†Plaudunt parum clamitánt me ut reuórtar.
Occépi denuo hóc modo: (nolui 1277a
Idem amicae dabam me meae, 1277b
Vt me amaret.) Vbí circumuortór, cado: 1278a
Id fúit naenia lúdo. 1278b
Ítaque dum enitór, prox, iam paene ínquinaui pállium.
Nímiae tum uolúptáti edepol fuí.
Ób casum datúr cántharus: bibí. 1280b
Commúto ilicó pallium, íllud posíui:
Inde húc exií, crapulám dum amouérem.
Núnc ab ero ad erum meúm maiorem uénio foedus cómmemoratum.
Áperite, aperite. heús, Simoni mé adesse aliquis núntiate.

SIMO. PSEVDOLVS
SENEX SERVOS

SI. Vóx uiri péssumi me éxciet forás.
Séd quid hoc? quó modo? quíd uideo ego * *?
PS. Cúm corona ébrium Pseúdolum tuóm.
SI. Líbere hercle hóc quidem. séd uide statúm:
Núm mea grátia pértimescít magis?
Cógito saéuiter blánditerne ádloquar.
Sed me hóc uotat uim fácere nunc

1275. palliolatim *vel* palliotatim | sic *vel* Sic hęc || 1276. parum *vel* partim || 1277 sq. *secl Goe* | tibi || 1278b sq. *compr B* | enitor *vel* emitor | prox *vel* prax || 1280a b. *compr B: discr Spengelius* || 1281 sq. *compr B* (*non A*) | llico (*corr B*) | posiui *vel* posui | E(XIU)ICRAPULAM: exi grapulam || 1283. (adue)NI | CÕPROB(at)U(m) || 1284. (heus)SIMONI: heusimoni | ALIQUIS: quis || 1285 sq. *compr B* (*sed* Sed) || 1285. MẸ: ne || 1286. Q(uid): quid tu | EGO**—: ego || 1287 sq. *compr B* || 1287. Cum (*sic A*) *vel* Quom || 1289 sq. *compr B* (*sed* Cogito) || 1289. pertimescet (*ex* pertimescit *D*) || 1290. BL(an)DI(te)RNE: bianditerne (blanditer *gloss. Pl.*) || 1291 sq. *compr AB* | MEHOC: hoc me ||

Quód fero: síqua in hoc spés sitast mihí.
PS. Vír malus uiró óptumo obuiam ít.
SI. Dí te ament, Pseúdole. PS. Hae. SI. Í in malam crucém.
PS. Cur égo adflicter? SI. Quid tú, malum, in os igitúr mihi ebrius inrúctas?
PS. Mólliter sís tene mé: caue ne cadám.
Non uídes me ut madide mádeam?
SI. Quaé istaec audáciast, té sic intérdius
Cúm corolla ébrium | íngredirí? PS. Lubet.
SI. Quíd, lubet? pérgin ructáre in os mihí?
PS. Suáuis ructús mihist: síc sine, Simó.
SI. Crédo equidem potís ésse te, scelús,
Mássici móntis ubérrumos quáttuor
Frúctus ebíbere in hora úna. PS. 'Hiberna' áddito.
SI. Sed díc tamen — haud mále mones —
[SI.] Vnde [h]onustám celocem ágere te praédicem?
PS. Cúm tuo fílio pérpotauí modo.
Séd, Simo ut probé táctust Ballió.
Quaé tibi díxi, ut effécta reddidí.

1293 sq. *compr B:* 1293 *duo sunt in A* (—UIRO?) | SPESI— || 1294. PS(eud)O(lae ‡)HAE(‡ iin): pseudole pfui (*vel* psui *vel* sisui) in | malam crucem (*sic A*) *vel* mala crecem || 1295. ego (*sic A*) *vel* ergo | ADFLICTER (*item gloss. Pl.*): me adflictor INOSIGITUR: ergo in os || 1296 sq. *compr AB* (*sed* Me ut *B*) siste ne: SICTENE || 1298 sq. *compr B* (*sed* Cum) || 1298. IS(tae)CAUDACIASTTE: ista haec audacia site || 1299. INGREDIRI: incedere || 1300 sq. *compr B* || 1300. SI. *vel* PS. | ructare in os (*item Nonius*): (ino)SRU(ct)ARE || 1301. SIMO (simon *Nonius*): modo || 1302 sq. *compr B* (*sed* Massici) || 1302. POTISE(SSE): potasse || 1303. QUATTUOR: quatuor || 1304—1306. *duo v. in B* (— tamen) || 1304. HAR. || 1305. DICATAMENH(au): dic tamen PS. hau (*vel* haud) || 1306. honestam (*etiam A*) || 1307—1312. *tres v. habet B* (— ballio est — homo est [*sed* Sed *et* Pessimus *et* Cum]), *octo A v. 1308 et 1310 binis discribens et v. 1311 medium inter dimidias v. 1308 partes interponens* || 1307. Cum (*sic A*) *vel* Quom | tuo filio (*sic A*) *vel* tuo | PERPOTAUI: perportaui || 1308. ESTBALL—: ballio est ||

SI. Péssumu's homó. PS. Múlier haec facít:
Cúm tuo filio líbera accubát.
SI. Ómnia ut quícque egisti órdine sció.
PS. Quíd ergo dubitas dáre mi argentum? SI. Iús petis: fateór, tene.
PS. Át negabás daturum ésse te mihí: tamen das.
Onera húnc †hominem atque me cónsequere hac. SI. Egone ístum onerem? PS. Onerábis, scio.
SI. Quid ego huíc homini faciám? satin ultro et argéntum aufert et me ínridet?
PS. Vae uíctis. SI. Vorte ergo úmerum.
⟨PS.⟩ Em. SI. Hóc ego numquam rátus sum
Fore me út tibi fierem súpplex.
†Heu heu. PS. Desine. SI. Doleo. PS. Ní doleres tu, égo dolerem.
⟨SI.⟩ Quid? hoc aúferen, Pseudole mi, ábs tuo ero? PS. Lubentíssimo corde atque ánimo.
⟨SI.⟩ Non aúdes, quaesso, aliquám partem mihi grátiam facere hinc de árgento?
⟨PS.⟩ Non. mé deices auidum ésse hominem: nam hinc númquam eris nummo díuitior:
Neque té mei tergi mísereret, hoc seí non hodie ecfécissem.

1310. PESSUMUS: SI. Derides Pessimus: *corr Ri* | HOMO: homo est ‖ 1311. ACCUPAT ‖ 1312. QUICQ·: quique ‖ 1314—1319. *quattuor sunt v. in B* (— consequere [*sed* Onera] — ultro — humerum [*sed* Fore]) ‖ 1315. hac (*sic A*) *vel* ac | (#eg)ONE: ego (*corr Ri*) | ONEREM#: honerem# *vel* onerem ‖ 1316. # Quid *vel* quid | SATI(nne): statim (*corr Py*) ‖ 1317. # Vae (PS. D^2) | BA. Vorte | UMERUM: humerum ‖ 1318. BA. hoc: *corr Ri* ‖ 1320. HEUHEUDESINEDOLEO: Heu heu (*vel* heu heu heu #) desine. BA. Doleo | # ni dolores *vel* # ni doleres (*sic A*) ‖ 1321. Quid hoc auferre non pseudole: QUIDHOCAUFERENPSEUDOLUMMIHI: *corr Sey* | ero # (*sic A*) *vel* ero ‖ 1322. *add Ri* | NONNE | QUAESSO: quaeso | HINCDEARGENTO: hic argenti ‖ 1323. *add D* | Non (*sic A*) *vel* Nom | deices *vel* dicis | esse hominem nam (*sic A*) *vel* nam ‖ 1324. HOCSI: Sei (*sic*) hoc | EFFECISSEM: et fecissem ‖

SI. Erit úbi te ulciscar, seí uiuo. PS. Quid mínitare? habeo térgum. 1325
SI. Age sáne. PS. Igitur redi. SI. Quíd redeam? PS. Redi módo: non eris decéptus.
SI. Redeó. PS. Simul mecum ⟨i⟩ pótatum. SI. Egone eám? PS. Fac quod te iúbeo.
Si is, aút dimidium aut plús etiam faxo hínc feres. SI. Eo: duc mé quo uis. 1328. 1329
⟨PS.⟩ Quid núnc? numquid íratus és aut mihi aút filió propter hás res, Simó. SI. Nil profécto. 1330. 1331
PS. I | hác: te sequór. SI. Quin uocás spectatóres simúl? PS. Hercle me ísti hau solént [uocare] nec ego ergo ístos. 1332. 1333
  Verúm sultis ádplaudere átque adprobáre hunc gregem ét fabulam ín crastinúm uos uocábo. 1334. 1335

1325—1327. *sic A: tres v. in B* (— sane — Redeo) ‖ 1325—1332. BA. *pro* SI.: *corr Ri* ‖ 1326. redi *vel* reddi: REDDE | REDEAM: reddam ‖ 1330—1335. *sic A: quattuor v. sunt in B* (— simo — simul — adplaudere [*sed* Aut *et* Spectatores *et* Vocare]) ‖ 1328 sq. PLUS: pius ‖ 1330 sq. BA. Nihil *vel* Nihil (*sic A*) ‖ 1332 sq. HACTESEQUOR⌗QUIN: hac ⌗ (*vel* BA.) te sequor quin | HAU: haud | *del Herm* | NECEGOISTOS: neque ergo ego istos: *corr Herm* ‖ 1334 sq. UIRU— | SIUULTIS: sed uoltis: *corr Herm* ‖

Rufinus p. 561, 2 K.: Sisenna in commentario Poenuli . . . in Pseudulo sic: 'Malai διαίρεσις metri causa'.

T. MACCI PLAVTI

R V D E N S

GRAECA DIPHILV

PERSONAE

ARCTVRVS PROLOGVS
SCEPARNIO SERVOS
PLESIDIPPVS ADVLESCENS
DAEMONES SENEX
PALAESTRA MVLIER
AMPELISCA MVLIER
PTOLEMOCRATIA SACERDOS
PISCATORES
TRACHALIO SERVOS
LABRAX LENO
CHARMIDES SENEX
LORARII
GRIPVS PISCATOR

ARGVMENTVM

Retí piscator dé mari extraxit uídulum,
Vbi eránt erilis filiae crepúndia,
Dominum ád lenonem quaé subrepta uénerat.
Ea ín clientelám suipte inprudéns patris
Naufrágio eiecta déuenit: cognóscitur
Suóque amico Plé[u]sidippo iúngitur.

1. Reti *vel* Rete ‖ 2. crepundia *vel* crefunda ‖ 4. suspte *vel* suscepte: *corr Ca* ‖ 6. *del Fl* ‖

PROLOGVS

ARCTVRVS

Qui géntes omnes máriaque et terrás mouet,
Eiús sum ciuis cíuitate caélitum.
Ita sum út uidetis spléndens stella cándida,
Signúm quod semper témpore exoritúr suo
Hic átque in caelo. nómen Arcturóst mihi.
Noctú sum in caelo clárus atque intér deos,
Intér mortalis ámbulo | intérdius.
Et ália signa dé caelo ad terram áccidunt:
Quist ímperator díuom atque hominum Iúppiter,
Is nós per gentis áliud alia dísparat,
Qui fácta | hominum, móres, pietatem ét fidem
Noscámus, †ut quemque ádiuuet opuléntia.
Qui fálsas litis fálsis testimóniis
Petúnt quique in iure ábiurant pecúniam,
Eorúm referimus nómina exscripta ád Iouem.
Cotídie ille scít quis hic quaerát malum.
Qui hic lítem apisci póstulant peiúrio
Malí, res falsas qui ímpetrant apud iúdicem,
Iterum ílle eam rem iúdicatam iúdicat:
Maióre multa múltat quam litem aúferunt.

---

2. ciuis *vel* cuius ‖ 3. sum ut uidetis plendens *vel* ut uidetis sum splendens ‖ 10. alium: *corr Sey* ‖ 17 sq. peiorio *vel* pelorio: *corr Pareus* | *dist Ac* ‖

Bonós in aliis tábulis exscriptós habet.
Atque hóc scelesti | ín animum inducúnt suom,
Iouem sé placare pósse donis, hóstiis:
Et óperam et sumptum pérdu[u]nt. id eo fít, quia
Nil éi acceptumst á periuri[i]s súpplici.
Facílius siqui píus est a dis súpplicans
Quam quí scelestust ínueniet ueniám sibi.
Idcírco moneo uós ego haec, qui [u]estís boni
Quique aétatem agitis cúm pietate et cúm fide:
* * * * * * * * * * * *
Retinéte porro, póst factum ut laetémini.
Nunc, húc qua causa uéni, argumentum éloquar.
  Primúmdum huic esse nómen urbi Díphilus
Cyrénas uoluit. íllic habitat Daémon[i]es
In agro átque uilla próxuma proptér mare,
Senex qui húc Athenis éxul uenit, haú malus.
Neque is ádeo propter málitiam patriá caret,
Sed dum álios seruat, se ínpediuit ínterim:
Rem béne paratam cómitate pérdidit.
Huíc filiola uírgo periit páruola:
Eam dé praedone uír mercatur péssumus:
Is eam húc Cyrenas léno aduexit uírginem.
Adoléscens quidam cíuis huius Átticus
Eam uídit ire e lúdo fidicinió domum.
Amáre occepit: ád lenonem déuenit,
Minís triginta síbi puellam déstinat
Datque árrabonem et iúre iurando álligat.
Is léno, ut se aequomst, flócci non fecít fidem
Neque quód iuratus ádulescenti díxerat.
†Ei erat hospes pár ⟨s⟩ui, Siculús senex
Sceléstus Agrigentínus, urbis próditor:
Is illíus laudare ínfit formam uírginis

22. indicunt ‖ 23. posse donis *vel* posset om̃ib; ‖ 24. *del Py* | ideo: *corr Gul* ‖ 25. *del Ca* ‖ 26. plus ‖ 28. que ‖ 29. cum pietate et *vel* conpletate et cum | *inter v.* 29 (QU—) *et* 30 (R—) *alium habet A* (T—) ‖ 30. letemini *vel* lętimini ‖ 42. ATTICUS: atticos ‖ 49. *add Fl* ‖

Et áliarum itidem quae eíus erant muliérculae.
Infít lenoni suádere, ut secúm simul
Eat ín Siciliam: ibi ésse homines uoluptários
Dicít: potesse | íbi eum fieri díuitem.
Ibi ésse quaestum máxumum meretrícibus.
Persuádet. nauis clánculum condúcitur.
Quicquíd erat, noctu in náuem conportát domo
Leno: ádulescenti, quí puellam ab eo émerat,
Ait sése Veneri uélle uotum sóluere
— Id híc est Veneris fánum | — et eo ad prándium
Vocáuit adulescéntem huc. ipse hinc ílico
Conscéndit nauem |, áuehit meretrículas.
Aduléscenti alii nárrant ut res gésta sit:
Lenónem abisse |. ád portum adulescéns uenit,
Illórum nauis lónge in altum abscésserat.
Ego quóniam uideo uírginem asportárier,
Tetuli éi auxilium et lénoni exitiúm simul:
Incrépui hibernum et flúctus moui máritumos.
Nam Arctúrus signum sum ómnium | acérrumum:
Veheméns sum exoriens, quom óccido uehementior.
Nunc ámbo in saxo, léno | atque hospés, simul
Sedént eiecti: náuis confractást eis.
Illa aútem uirgo atque áltera itidem ancíllula
De náui timidae désuluerunt ín scapham.
Nunc eás ab saxo flúctus ad terrám ferunt,
Ad uíllam illius, éxul ubi habitát senex,
Quoius déturbauit uéntus tectum et tégulas.
⟨S⟩ed séruos illic est éius qui egreditúr foras.
Adulescens huc iam aduéniet, quem uidébitis,
Qui illám mercatust dé lenone uírginem.
Valéte, ut hostes uóstri diffidánt sibi.

---

53. lenoni suadere *vel* lenonis uadare || 54. siciliam *vel* sicillam || 62. hinc *vel* hunc || 63. auenit || 65. abisse *vel* abiisse || 68. et auxilium || 72. ambo *vel* amabo || 73. Sedente (*vel* Sedenti) lecti | iis || 74. ancillula *vel* ancilla || 77. At || 79. Et: *corr Luchsius* || 82. uestiri: *corr B* ||

ACTVS I

SCEPARNIO
SERVOS

SC. Pro di ímmortales, témpestatem quoíusmodi
Neptúnus nobis nócte hac misit próxuma.
Detéxit uentus uíllam: quid uerbís opust?
Non uéntus fuit, uerum Álcumena Eurípidi:
Ita omnís de tecto déturbauit tégulas:
Inlústriores fécit fenestrasque índidit.

PLESIDIPPVS. SCEPARNIO. DAEMONES
ADVLESCENS SERVOS SENEX

PL. Et uós a uostris ábduxi negótiis
Neque íd processit, quá uos duxi grátia,
Neque quíui ad portum lénonem prehéndere.
Sed meá desidia spém deserere nólui:
Eo uós, amici, détinui diútius.
Nunc húc ad Veneris fánum uenio uísere,
Vbi rém diuinam sé facturum díxerat.
⟨SC.⟩ Si sápiam, hoc quod me máctat concinnném lutum.
PL. Prope me hí[n]c nescioquis lóquitur. DAE. Heu⟨s⟩, Scepárnio.
SC. Qui nóminat me? DAE. Quí pro te argentúm dedit.

Personas cum per hanc fabulam nullas habeat B (sed spatia), raras cum D tum C, ubi nil indicamus Italos recte distribuisse sciendum est || 86. alcumenae uripidi *vel* alcumenae urippidi: *corr Angelius* || 88. indidit *vel* in indidit || 89. uos *vel* tuos || 90. qua *vel* quia || 96. *add Ca* || 97. SC. *et* PL. *D: corr Ca* | heu sceparnio *vel* heuscerpanio || 98. SC. *et* PL. *D* ||

SC. Quasi mé tuom esse séruom dicas, Daémones.
DAE. Luto úsust multo, múltam terram cónfode.
Villam íntegundam intéllego totám mihi:
Nam núnc perlucet éa quam cribrum crébrius.
PL. Patér, salueto | ámboque adeo. DAE. Sáluos sis.
SC. Sed utrúm tu ⟨m⟩asne an fémina's, qui illúm patrem
Vocés? PL. Vir sum equidem. SC. Quaére, uir, porró patrem.
DAE. Filíolam ego unam | hábui, eam unam pérdidi:
Viríle sexus númquam ullum habui. PL. At dí dabunt.
SC. Tibí quidem hercle, quísquis es, magnúm malum,
Qui orátione [nos] hic óccupatos óccupes.
PL. Istícine uos habitátis? SC. Quid tu id quaéritas?
†An quo furatum mox uénias uestigás loca?
PL. Pecúliosum esse ⟨ád⟩decet seruom ét probum,
Quem eró praesente praétereat orátio
Aut qui ínclementer dícat homini líbero.
SC. Et ínpudicum et ínpudentem hominem áddecet,
Moléstum ultro aduenire ad alienám domum,
Quoi débeatur níl. DAE. Tace, Scepárnio.
Quid opús⟨t⟩, adulescens? PL. Ísti⟨c⟩ infortúnium,
Qui praéfestinet úbi erus adsit praéloqui.
Sed nísi molestumst, paúcis percontárier

99. SC. *D* ‖ 100. usus multo *Pseudoservius* ‖ 104. SC. *D* | *add Ca* ‖ 105. Voces *vel* noces ‖ 106. ego *vel* eo ‖ 107. *sic etiam Priscianus* ‖ 109. *del Guy* ‖ 112. *add Bo* ‖ 116. alienam *vel* alienum ‖ 118. est *add Py* | c *add Fl* ‖

Volo ego éx te. DAE. Dabitur ópera, atque ni negótio.
SC. Quin tu ín paludem is éxicasque harúndine<m>.
Qui pértegamus uíllam, dum sudúmst? DAE. Tace.
Tu síquid opus est díce. PL. Dic, quod té rogo,
Ecquém tu hic hominem críspum, incanum uíderis,
Malúm, periurum, pálpatorem. DAE. Plúrumos:
Nam ego própter eius modí uiros uiuó miser.
PL. Hic díco, in fanum Véneris qui muliérculas
Duas sécum adduxit quíque adornarét sibi
Vt rém diuinam fáciat, aut hodie aút heri.
DAE. Non hércle, adulescens, iam hós dies complúsculos
Quemquam ístic uidi sácruficare: néque potest
Clam mé esse, siqui sácruficat. sempér petunt
Aquam hínc aut ignem aut uáscula aut cultrum aút ueru
Aut aúlam extarem aut áliquid: quid uerbís opust?
Venerí paraui uása et puteum, nón mihi.
Nunc ínteruallum iam hós dies multós fuit.
PL. Vt uérba praehibes, mé periisse praédicas.
DAE. Meá quidem hercle caúsa saluos sís licet.
SC. Heus tú, qui fana uéntris causa círcumis,
Iubére meliust prándium ornarí domi.
<DAE.> Fortásse tu huc uocátus es ad prándium,
Ille quí uocauit, núllus uenit? PL. Ádmodum.
SC. Nullúmst periclum te hínc ire inpransúm domum.

---

122. exigasque *vel* exagitasque: *corr ex membr Turn add Pareus* || 128. *dist Kampmannus* || 131. hercule *et* istos *schol Veron. ad Verg.* || 132. sacruficare *vel* sacruificare || 135. aulam extare *vel* alilam extarem || 141. Iubere *vel* lubere || 142. *add Barthius* || 143. Illu tui *vel* illu ⌗ tui || 144. Nullumst *vel* nullust ||

C⟨e⟩rerém te melius⟨t⟩ quám Venerem s[p]ectárier:
Amóri[m] haec curat, trítico curát Ceres.
PL. Delúdificauit mé ille homo indignís modis.
DAE. Pro di ínmortales, quíd illuc est, Scepárnio,
Hominúm secundum lítus? SC. [a]Vt mea opíniost,
Proptér uiam illi súnt uocati ad prándium.
DAE. Qui? SC. Quía post cenam, crédo, lauerúnt heri.
⟨DAE.⟩ Confrácta nauis ín marist illís. ⟨SC.⟩ Itast:
At hércle nobis uílla in terra et tégulae.
⟨DAE.⟩ Hui,
Homúnculi quanti éstis: eiecti út natant.
PL. Vbi súnt hi | homines, óbsecro? DAE. Hac ad déxteram:
Vidén secundum lítus? PL. Video: séquimini.
Vtinam ís sit quem ego quaéro, uir sacérrumus.
Valéte. SC. Si non móneas, nosmet méminimus.
Sed ó Palaemon, sáncte Neptuní comes,
Qui †Herculis sócius esse díceris,
Quod fácinus uideo? DAE. Quíd uides? SC. Muliérculas
Videó sedentis ín scapha solás duas.
Vt ádflictantur míserae. euge, euge, pérbene,
Ab sáxo auortit flúctus ad litús scapham.
Nequé gubernator úmquam potuit ⟨réctius⟩.
Non uídisse undas mé maioris cénseo.
Saluaé sunt, si illos flúctus deuitáuerint.

---

145. prerem *cum spat init.* | t *add Reizius* | *del Ca* || 146. Amorem: *corr Meursius* | ceres *vel* uenus || 148. sceparnio *vel* scerparnio || 149. est opinio: *trai Reizius* || 151. Quia *vel* qui || 152. *add Vss* || 153 sq. nouis | uilla *vel* uillā | *add Ca* || 155. *dist Ac* | electi ut narrant: *corr ex Prisciano* || 156. sunt hi *vel* sunt | dexteram *vel* dextram || 161. herculis *vel* hercule || 162. mulierculas *vel* muerculas *vel* merculas || 166. *suppl Bent* || 167. me *om Nonius* || 168. deuitauerunt *vel* deuitarunt: *corr Py* ||

Nunc núnc periclumst: * eiecit álteram.
At ín uadost: iam fácile enabit. eúgepa[c]e:
Viden[e] álteram illam ut flúctus eiecít foras?
Surréxit, horsum sé capessit: sálua res:
Desıluit haec autem áltera in terram é scapha.
Vt praé timore in génua in undas cóncidit.
Saluást: euasit éx aqua: iam in lítorest.
Sed déxtrouorsum auórsa it in malám crucem.
Hem, errábit illaec hódie. DAE. Quid id refért tua?
SC. Si ad sáxum, quo capéssit, ea deorsúm cadit,
Errátionis fécerit compéndium.
DAE. Si[t] tú de illarum cénaturus ué⟨s⟩peri's,
Illís curandum cénseo, Scepárnio:
Si apúd me essuru's, míhi dari | operám uolo.
SC. Bonum aéquomque oras. DAE. Séquere me hac ergó. SC. Sequor.

PALAESTRA

MVLIER

Nimio hóminum fortunaé minus miseraé memorantur
* * * * experiundo [i]is datur acerbum.
* * * hoc deo cómplacitumst, me hoc órnatu ornatam ín incertas
Regiónes timidam eiéctam?
Hancine ego ad rem natam miseram memorabo?
Hancine ego partem capio ob pietatem praecipuam?

---

170. *del Ca* || 176. auersa est *Priscianus* || 177. hem *vel* Em || 180. fecerit *vel* fecerat || 181. *add Ca* || 183. essurus: *corr Fl* || 184. ergo (*vel* # ergo) sequor *vel* # sequor || 186 sq. *lac sign libri* || 186. 188 sq. *cf. ad Pseud. v. 263* || 187a. In incertas *adhaeret v. 187b* || 188 sq. ad rem — Hancine ego *solus habet B* ||

Nam hoc míhi ⟨h⟩aud labórist labórem hunc potíri,
Si | érga paréntem aut deós me impiáui: 191
Sed íd si paráte curáui ut cauérem,
Tum hoc mihi indecore, inique, inmodeste
Datis di: nam quid habebunt sibi †igni impii posthac,
Si ad húnc modumst innóxiis honór apud uos? 195
Nam mé[i] si sciám * fecísse aut paréntis
Sceléste, minus me míserer.
Sed eríle scelus me sóllicitat, eiús me impietas mále habet: 198
Is nauem atque ómnia pérdidit ín mari:
Haéc bonorum éius sunt réliquiae.
Étiam quae simúl, 200
Vécta mecum ín scaphast éxcidit:
Égo nunc sola súm. 201b
Quaé mihi sí foret sálua saltém labor
Lénior ésset hic mi éius operá.
Nunc quám spem aut opem aút consilí quid capéssam?
Ita híc sola sólis locís * * * * 205a
* * * * compotíta sum 205b
Hic sáxa sunt, hic máre sonat, 206a
Neque quísquam homo mihi obuiám uenit. 206b
* * * * * * * * * * * * * *
Hóc quod indúta sum súmmae opes óppido:
Néc cibo néc loco técta quo sím scio.
Quaé mihist spés qua me uíuere uelím?
Néc loci gnára sum néc †diu hic fui. 210

---

190. aut || 192. it *vel* id || 193 sq. *cf. ad Pseud. v. 263* || 194. sibi igni *vel* sibigni || 196 sq. *compr B* | *del Ca* || 198. sollicitat *vel* sollitat || 200. *adhaeret v. 199 et 201*[b] *v. 201*[a] *in B* || 204. ṆỤṆÇQUAM: Numquam | *dist Braunius* || 205. SOLA(SO)L—— *sequente alt. v. evanido*: solis locis compotita sum || 206. *sic discr A: duo v. etiam in B sunt* (— quisquam) | (ne)Q·QUISQUAM: nec quisquam (*vel* quis qua) | obuiam *vel* obueniam || *inter v.* 206 *et* 207 (?) *duo evanidi in A* ||

Sáltem | aliquém uelim quí mihi ex hís locis
  Aút uiam aut sémitam mónstret: ita núnc
Hác an illác eam, incérta ⟨sum⟩ cónsili:
Néc prope usquam híc quidem cúltum agrum cónspicor.
Álgor, errór, pauor me ómnia tenént.
Haéc, parentés mei, haud scítis miserí
Me núnc miseram esse ita utí sum:
Leíbera ego prognáta fui máxume, nequíquam fui.
  Nunc quí minus seruió, quam sí serua forem náta?
  Neque quícquam umquam illis prófuit, qui mé sibi eduxérunt.

AMPELISCA. PALAESTRA
MVLIERES II

AM. Quid míhi meliust, quid mágis in remst, quam a córpore uitam ut sécludam?
Ita mále uiuo atque ita míhi multae in pectóre sunt curae exánimales:
Ita rés se habent: uitae haú parco: perdídi spem qua me obléctabam.
Omnía iam circumcúrsaui atque omníbus latebris perréptaui
Quaerére conseruam uóce, oculis, auríbus, ut peruestígarem.

211. uelim (*sic A*) *vel* uellim || 212. monstret *vel* monstrec || 213. incerta *vel* incertam | *add Gru duce Py* (*cum A, ut vid* [s—]) || 214. usquam (*sic A, ut vid*) *vel* usq. || 215. *om A* || 216$^{a\,b}$. *sic discr A: compr B* (*sed* Me) | HAU—: haud *vel* aut | ita uti *vel* uti || 217. Libera ego: LEIBERA || 218. serua forem (*sic A*) *vel* forem serua || 219. ILLIS: his *vel* iis | me sibi (*sic A*) *vel* sibi || 220. ACORPOREUITAMUTSECLUDAM: corpore uitam secludam (*vel* sedulam) || 221. EXANIMABILES || 222. ITARESSEHABENT: dent *cum lac* | haud: AU || 223. OMNIBUSLATEBRIS: omnibus in latebris *vel* inlatebris omnibus || 224. QUAERERE: Querire | OCULISQ· ||

Neque eam úsquam inuenio néque quo eam neque quá quaeram consúltumst,
Neque quém rogitem respónsorem quemquam ínterea conuénio.
Neque mágis solae terraé solae sunt quam haéc sunt loca atque hae régiones.
Neque sí uiuit eam uíua umquam quin ínueniam desístam.
PA. Quóianam uox míhi prope hic sonát?
AM. Pértimui. quis híc loquitur propé?
PA. Spés bona, obsecró, súbuenta mihí.
AM. Éximes ex hóc miseram metú?
PA. Cérto uox múliebris aúris tetigít meas:
AM. Múlier est, múliebris uóx mi ad aurís uenit.
PA. Num Ámpelisca óbsecrost? AM. Tén, Palaestra, aúdio?
PA. Quín uoco, ut me aúdiat, nómine illám suo?
Ámpelisca. AM. Hém, quis est? PA. Égo Palae[m]st⟨ra⟩ * *
AM. Díc ubi's? PA. Pól ego nunc ín malis plúrumis.
AM. Sócia sum néc minor párs meast quám tua.
Séd uidere éxpeto té. PA. Mihi's [s]aémula.
AM. Cónsequamúr gradu uócem: ubi's? PA. Écce me:
Áccede ad me átque adi cóntra. AM. Fit sédulo.
PA. Cédo manum. AM. Áccipe. PA. Díc, uiuisne? óbsecro.
AM. Tú facis mé quidem ut uíuere núnc uelim.
Quóm mihi té licet tángere. ut uíx mihi
Crédo ego hoc, té tenere. óbsecro, ampléctere,

---

225. NEQ·EAM: Nequeam | quo eam (*sic A*) *vel* coeam || 226. CŌUENIO: inuenio || 227. SUNTLOCA: loca || 228. UIUAUMQUAM: uiuam numquam || 229—232. *post* UOXMIHI *quinque v. discr A* || 229. QUOIANAM: Quianam || 233 sqq. *pers plerasque habet D* || 234. *hoc loco A: post v.* 231 *reliqui* (234. 232 *compr B*) || 237. palēst *vel* palam est | *lac sign Ca* || 239. SOCIA: Sotia || 240. essaemula *vel* esse mula || 245 QUOM: Quam ||

Spés mea: ut me ómnium iám laborúm leuas.
PA. Óccupas praéloqui quaé me⟨a⟩ orátiost.
Núnc abire hínc decet nós. AM. Quo amabo íbimus?
PA. Lítus hoc pérsequamúr. AM. Sequor quó lubet.
⟨PA.⟩ Sícine hic cum úuida uéste grassábimur?
⟨AM.⟩ Hóc quod est íd necessáriumst pérpeti.
Sed quid hoc obsecros⟨t⟩? PA. †Quid? AM. Viden, amábo?
Fanum uidesne hoc? PA. Vbist? AM. Ad dexteram.
Videó decorum dís locum uidérier.
PA. Haud lónge abesse opórtet homines hínc: ita hic lepidúst locus.
⟨Quísquis⟩ est deus, uéneror ut nos éx hac aerumna éximat,
Míseras, inopis, aérumnosas út aliquo auxilio ádiuuet.

PTOLEMOCRATIA. PALAESTRA. AMPELISCA
SACERDOS MVLIERES II

PT. Qui súnt qui a patróna precés mea expetéssunt?
Nam uóx me precántum huc forás excitáuit.
Bonam átque obsequéntem deam átque haud grauátam
Patrónam exsequóntur benígnamque múltum.

---

247. leuas *vel* leuias ‖ 248. mest oratio: *add Py, trai Reizius* ‖ 251. *add Ca* | hic cum uiuo aueste: hic in umida ueste *Macrobius*: *corr Sarac* ‖ 252. *add Ca* ‖ 253. *cf. ad Pseud. 263* (*eisdem verbis terminat v. A*) | dexteram (*sic A*) *vel* dextram ‖ 256. *suppl Ca* (*lac sign libri*) | EXIGAT ‖ 257. adiuuet (*sic A*) *vel* adiuuat ‖ 259. me p̄cantum *vel* p̄cantum me ‖ 261—265. *tres v. sunt in B* (— iubemus te — unde uos [*sed* S›]) ‖

PA. Iubémus te sáluere, máter. PT. Saluéte,
Puéllae. sed únde
Vos íre cum uuidá uéste dicam, óbsecro,
Tam maéstiter uestítas?
PA. Ílico hinc ímus ⟨h⟩aud lóngule ex hóc loco:
Vérum longe hínc abest, únde aduectae húc sumus.
PT. Némpe e[t]quo lígneo pér uias caérul[e]as
Éstis uectae? PA. Ádmodum. PT. Ergo aéquius
uós erat
Cándidatás uenire hóstiatásque: ad hoc
Fánum ad istúnc modum nón ueniri solet.
PA. Quaéne eiectae é mari símus ambae, óbsecro,
Ýnde nos hóstias ágere uoluísti huc?
Núnc tibi [i]ampléctimur génua egentés opum,
Quae ín locis nésciis néscia spé sumus,
Ýt tuo récipias técto seruésque nos,
Míseriarúmque te ambárum uti mísereat,
Quibús nec locús ⟨n⟩ullus néc spes parátast,
Neque hóc ampliús [quam] quod uidé[n]s nobis
quí⟨c⟩qua⟨m⟩st.
PT. Manús mihi date, éxurgite á genibus ámbae:
Misérícordiór nulla mést feminárum.
Sed haéc pauperés res sunt, ínopes[que], puéllae:
Égomet uix uitám colo: Venerí cibo meo séruio.
AM. Venerís fanum, obsecro, hóc est?
PT. Fateór: ego huius fáni sacérdos clueo.

264. uorsire *Nonius* | uuida (*vel* uiuda) uest edicam: *corr ex Nonio* ‖ 265. maestiter (*sic Nonius et Priscianus*) *vel* aestiter | ueste uestitas *Nonius* ‖ 266. aut longula ‖ 267. abest unde aduectae huc *vel* abes bundae uectae ‖ 268. et quo *vel* et quod | e *del Guy* ‖ 269. At modum | suos erat *vel* uos orat ‖ 270. *dist Ca* ‖ 272. Quę nec: *corr B* | sumus: *corr Bent* ‖ 273. uoluisti huc: uoluisti *Charisius* ‖ 275. in loco si nescis *Nonius* | nescias pessumus *Nonius cum Gellio* ‖ 278. *add Spengelius* ‖ 279. quam quot: *del Reizius* ‖ 282. pauperes res *vel* pauperes | *del Herm* ‖ 283. ueniri | seruiuo *vel* seruio ‖ 284—287. *tres v. in B* (— Fateor — quicquid [*sed* Verum]) ‖ 285. sacerdos *vel* facerdos ‖

Verúm quicquid ést comitér fiet á me.
†Quo non copia ualebit.
Ite hác mecum. PA. Amíce benígneque honórem,
Matér, nostrum habes. PT. Opórtet.

ACTVS II

PISCATORES

Omníbus modis qui paúperes sunt hómines miseri uíuont,
Praesértim quibus nec quaéstus est nec dídicere artem | úllam.
Necéssitate quícquid est domi íd sat est habéndum.
Nos iám de ornatuprópemodum ut locuplétes simus scítis.
Hisce hámi atque hae<c> harúndines sunt nóbis quaestu et cúltu.
<Cotídie> ex urbe ád mare huc prodímus pabulátum:
Pro exércitu gymnástico et palaéstrico[m] hoc habémus.
Echínos, lopadas, óstrias, balanó<s> captamus, cónchas,
Marínam urticam, músculos, placúsias striátas.
Postíd piscatum hamátilem et saxátilem adgredímur.
Cibúm captamus é mari. si euéntus non <e>uénit
Neque quícquam captumst píscium, salsí lautique púre
Domúm redimus clánculum, dormímus incenáti.

---

286. comiter *vel* comite(m) ‖ 287. non *vel* n͠c ‖ 292. it ‖ 294. His cenam i (*vel* cenam): *corr Ca* | *add Bent* | questu *vel* quest tu ‖ 295. *suppl Ca in lac* (*cum membr. Turn.?*) ‖ 296. palestricum ‖ 297. ostrias *vel* hostrias ‖ 298. plagusias: *corr Salm* ‖ 299. hamatilem (*sic etiam Fronto*) *vel* hammattilem adgreditur *vel* ac greditur ‖ 300. *add Bo* ‖

Atque út nunc ualide flúctuat mare, núlla nobis spés est:
Nisi quíd concharum cápsimus, [in]cenáti sumus profécto.
Nunc Vénerem hanc ueneremúr bonam, ut nos lépide adiu[u]erit hódie.

TRACHALIO. PISCATORES
SERVOS

TR. Animu⟨m⟩ áduorsaui sédulo, ne erum úsquam praeterírem:
Nam quóm modo exibát foras, ad pórtum se ai[e]bat íre:
Me huc óbuiam iussít sibiueníre ad Veneris fánum.
Sed quós perconter cómmode ecco[n]s uídeo astare: adíbo.
Saluéte fures máritumi, conchítae atque hamiótae,
Famélica hominum nátio. quid ágitis? ut perítis?
PI. Vt píscatorem aequómst, fame sitíque speque ⟨algúque⟩.
TR. * * * * * * * * * * Ecquem adulescéntem
Huc dum híc astatis strénua facié, rubicundum, fórtem,
Qui trés secum homines dúceret c⟨h⟩lamydátos cum machaéri[i]s,
Vidístis †eni * * * * * * * * * *

---

303. ut nunc *vel* nunc ‖ 304. conclarum | *del Reizius* ‖ 305. *del Bent* ‖ 306. Animo: *corr Dissaldeus* | praeterirem *vel* praeterimus ‖ 307. alebat: *del Ac* ‖ 309. eccon si *vel* ec (*vel* eo) cons | adito ‖ 312—315. *quattuor sunt v. in B* (— speque — astatis — tres) ‖ 312 sq. PI. *praem. D* | *suppl et lac duce B sign Schoe* ‖ 315a. *inter* tres *et* Duceret *lac: ubi* semihomines *Lamb* (*ex membr Turn.?*): *corr Mitscherlichius* | *del Sarac* ‖ 315b. uidisti seni: *lac sign Sey duce B* ‖

PI. Nullum ístac facie ut praédicas uenísse huc scimus. TR. Écquem
Recáluom ad Silanúm senem, statútum, uentriósum,
Tortís superciliís, contracta frónte, fraudoléntum,
Deorum ódium atque hominum, málum, mali uití probrique plénum,
Qui dúceret muliérculas duas sécum satis uenústas?
PI. Cum istíus modi uirtútibus operísque natus quí si[e]t,
Eumquidem ád carnificemst aéquius quam ad Vénerem commeáre.
TR. At sí uidistis, dícite. PI. Huc profécto nullus uénit.
Valé. TR. Valete. crédidi: factúmst quo⟨d⟩ suspicábar:
Data uérba ero sunt: léno abit sceléstus exulátum.
In náuem ascendit, múlieres auéxit: hariolús sum.
Is húc erum etiam ad prándium uocáuit, sceleris sémen.
Nunc quíd mihi meliust quam ílico hic oppériar erum dum uéniat?
Eadem haéc sacerdos Véneria †siquid ampliús scit,
Si uídero, exquisíuero: faciét me certiórem.

AMPELISCA. TRACHALIO
MVLIER SERVOS

AM. Intéllego: hanc quae próxumast ⋆ uíllam Veneris fáno
Pulsáre iussisti átqu⟨e⟩ aquam rogáre. ⟨TR.⟩ Quoi⟨a⟩ ad aúris

316. PI. *praem. D* ‖ 317. at: *corr Sey duce Lamb* ‖ 321. modi *vel* modis | *del Py* ‖ 322. at: *qualia deinceps non notamus* commeare *vel* comeare | 323. TR. *et* PI. *D* | 328. Nunc quid *vel* Nunquid | meliust *vel* melius | ilico *vel* illico | operiar *vel* opperiar ‖ 329. hanc ‖ 331. *lac sign Bent* ‖ 332. TR. *pro* ♯ *Valla* ‖

Vox mihi aduolauit? AM. Óbsecro, quis hic lóquitur? [TR.] quem ego uídeo?
⟨TR.⟩ Estne Ámpelisca haec, quaé foras e fáno egreditur? AM. Éstne hic
Trachálio, quem cónspicor, calátor Plesidíppi?
TR. Eást. AM. Is est. Trachálio, salué. TR. Salue, Ampelísca:
Quid agís tu? ⟨AM.⟩ Aetatem haúd malam male. TR. Mélius omináre.
⟨AM.⟩ Verum ómnes sapientés decet conférre et fabulári.
Sed Plésidippus túos erus ubi amábost? TR. Heia uéro, 339
Quasi nón sit intus. AM. Néque pol est neque húc quidem ullus uénit.
TR. Non uénit? AM. Vera praédicas. TR. Non ést meum, Ampelísca.
Sed quám mox coctumst prándium? AM. Quod prándium, obsecró te?
TR. Nempe rém diuinam fácitis hic. AM. Quid sómnias, amábo?
TR. Certe húc Labrax ad prándium uocáuit Plesidíppum,
Erúm meum erus uostér. AM. Pol haud miránda facta dícis:
Si deós decepit ét homines, lenónum more fécit.
TR. Non rém diuinam fácitis hic uos néque erus? AM. Harioláre.
TR. Quid tu ágis hic igitur? AM. Éx malis multís metuque súmmo

---

333. AM. *et* TR. *D*: *del Ca* ‖ 334. *add Ca* | h quae *vel* quae: *corr Py* ‖ 336. *pers habet D* ‖ 337. *add Ca* | haud malam *vel* haut mala | AM. *D*: *corr Ca* ‖ 338. *add Ca* ‖ 339—381. *pers plerasque habet D* ‖ 339. plenidippus | Hela: *corr D* ‖ 343. hic *vel* hic hic ‖ 344. plesidippum uocauit ad prandium (*vel* ad prandium uocauit): *trai Reizius* ‖ 348. hic igitur *vel* igitur ‖

Capitálique ex períc⟨u⟩lo orbas aúxilique opúmque huc
Recépit ad se Véneria haec sacérdos me et Palaéstram.
TR. An híc Palaestrast, óbsecro, erí mei ameica? AM. Cérto.
TR. Inést lepos in núntio tuo mágnus, mea Ampelísca.
Sed istúc periclum pérlubet quod fúerit uobis scíre.
AM. Confráctast, mi Trachálio, hac nócte nauis nóbis.
TR. Quid, náuis? quae istaec fábulast? AM. Non aúdiuisti, amábo,
Quo pácto leno clánculum nos hínc auferre uóluit
In Síciliam et quicquíd domi fuit ín nauem inpos⟨í⟩uit?
Ea núnc perierunt ómnia. TR. Oh, Neptúne lepide, sálue:
Nec te áleator núllus est sapiéntior. profécto
Nimis lépide iecistí bolum: periúrum perdidísti.
Sed núnc ubist lenó Labrax? AM. Per⟨i⟩ít potando, opínor:
Neptúnus magnis póculis hac nócte eum inuitáuit.
⟨TR.⟩ Credo hércle anancaeó datum quod bíberet. [TR.] ut ego amó te,
Mea Ámpelisca: ut dúlcis es: ut múlsa dicta dícis.
Sed tu ét Palaestra quó modo saluae éstis? AM. Scibis fáxo.
⟨De⟩ náui[s] timidae ambae ín scapham insilúimus, quia uidémus
Ad sáxa nauem férrier: properáns exsolui réstim,

350. Recipit ‖ 351. palestrast *vel* palestra sit ‖ 357. *add Ca* ‖ 358. oh *vel* Ioh ‖ 360. iecisti *vel* lecisti | periurum *vel* peiurum ‖ 362. Neptunus *vel* Neptuneus ‖ 363. *add et del Carpentarius* | hercle *vel* herche | an ancaeo *vel* anan eo: *corr Ca* ‖ 365. Scitu *vel* Scita: *corr C* ‖ 366. *add Fl* | *del Py* | scapham *vel* sčpham ‖ 367 sq. exsolui *vel* exsoluisti | restim *vel* restem | *dist Reizius* ‖

Dum illí timent. nos cúm scapha tempéstas dextrouórsum
Differt ab illis. ítaque nos uentísque fluctibúsque
Iactátae exemplis plúrumis miseraé perpetuam nóctem:
Vix hódie ad litus pértulit nos uéntus exanimátas.
TR. Nouí, Neptunus íta solet: quamuís fastidiósus
Aedílis est: siquae ínprobae sunt mérces, iactat ómnis.
AM. Vae cápiti atque aetatí tuae. TR. †Tuó, mea Ampelísca.
Sciui lenonem fácere | hoc quod fécit: saepe díxi.
Capíllum promittam óptumumst occípiamque hariolári.
AM. Cauístis ergo tu átque erus ne abíret, quom scibátis?
TR. Quid fáceret? AM. Si amabát, rogas quid fáceret? adseruáret
Dies nóctesque: in custódia esset sémper. uerum ecástor
Vt múlti fecit, íta probe curáuit Plesidíppus.
TR. Cur tu ístuc dicis? AM. Rés palamst. TR. Scin tu? étiam qui it lauátum
In bálineas, quom ibi sédulo sua uéstimenta séruat,
Tamen súrripiuntur: quíppe qui quem illórum obseruat fálsust:
Fur fácile quem obseruát uidet, custós qui fur sit néscit.
Sed dúce me ad illam, ubíst. AM. I sane in Véneris fanum huc íntro:
Sedéntem flentemque ópprimes. TR. Vt iam ístuc mihi moléstu⟨m⟩st.
Sed quíd flet? AM. Ego dicám tibi: hoc sése excruciat ánimi,

---

372. nos uentus *vel* uentus || 373. quamuis *vel* quauista || 377. incipiantque aliolari *Nonius* || 378. *dist Py* || 379. at (*vel* aut) seruaret: *corr Ca* || 382. *dist Py* || 383. cum ibi *vel* ibi cum || 384. obseruat *vel* obseruet || 386. *dist Mue* ||

Quia léno ademit cístulam ei, quam habébat ubique habébat
Qui suós parentis nóscere possét: eam uerétur
Ne périerit. TR. Vbinam éa fuit cistéllula? AM. Ibidem in náui:
Conclúsit ipse in uídulum, ne cópia esset éi[us]
Qui suós parentes nósceret. TR. O fácinus inpudícum,
Quam líberam esse opórteat, seruíre postuláre.
AM. Nunc eúm cum naui scílicet abísse pessum in áltum.
Et aúrum et argentúm fuit lenónis omne ibídem.
⟨TR.⟩ Credo áliquem inmersisse átque eum excepísse. ⟨AM.⟩ Id misera maéstast,
Sibi eórum euenisse ínopiam. TR. Iam istóc magis usus fáctost,
Vt eam íntro consolérque eam, ne síc se excruciet ánimi.
Nam múlta praeter spém scio multís bona euenísse.
AM. At ego étiam, qui speráuerint spem décepisse múltos.
TR. Ergo ánimus aequos óptumumst aerúmnae condiméntum.
Ego eo íntro, nisi quid uís. AM. Eas. ego quód mihi imperáuit
Sacérdos id faciam átque aquam hinc de próxumo rogábo.
Nam ex⟨t⟩émplo, si[ue] uerbís suis peterém, daturos díxit
Neque dígniorem cénseo uidísse anum me quémquam,
Quoi deós atque homines cénseam bene fácere magis decére.

---

390. Quis (*vel* Qui) uos ‖ 392. copia *vel* opia | *del Luchsius* ‖ 395. eam: *corr Bent* | abisse *vel* abiisse ‖ 396. lenonis omne *vel* lenonis ‖ 397. *pers pro* ♯ *Ca et Bo* ‖ 398. euenisse *vel* uenisse ‖ 399. Ne eam: *corr Ca* | se sic: *trai Guy* ‖

Vt lépide, ut liberáliter, ut honéste atque haud grauáte
Timidás, egenteis, úuidas, eiéctas, exanimátas
Accépit ad sese, haúd secus quam si éx se simus nátae.
Vt eápse †succincta aquam calefáctat, ut lauémus.
Nunc, né mora⟨e⟩ illi sím, petam hinc aquam únde mi imperáuit.
Heus, écquis in uillast? écquis hoc reclúdit? ecquis pródit?

SCEPARNIO. AMPELISCA
SERVOS MVLIER

SC. Quís est qui nostris tám proterue fóribus facit iniúriam?
AM. Égo sum. SC. Hem, quid hoc boníst? eu, edepol spécie lepida múlier⟨em⟩.
AM. Sálue, adulescens. SC. Ét tu multum sálueto, adulescéntula.
AM. Ád uos uenio. SC. Accípiam hospitio, sí mox uenies ⟨uésperi,⟩
Ítem ut adfectam: nám nunc nil est quí te †mane m⟨ulierem.⟩
Séd quid ais, meá lepida, hilara? AM. Ah, nímium familiáriter
Me áttrectas. SC. Pro di ímmortales, Véneris effigia haéc quidemst.
Vt in ocellis hílaritudost: héia, corpus quoíus modi:

---

410. Accipit ‖ 411. ea spe ‖ 412. *add Ca* ‖ 413. recludit ecquis *vel* recludite quis ‖ 414. AM. *praem D* ‖ 415. SC. *praem D* | *add Dousa* ‖ 416. AM. *et* SC. *D* ‖ 417. ueni is *cum lac vel* uenis (uenies uesperi *Lamb* [*ex membr. Turn.?*]) ‖ 418. inanem *vel* manem *cum lac* (mane mulierem *Lamb* [*ex membr. Turn.?*]) ‖ 420. nimium *vel* animum ‖ 421. attrectas *vel* adtractas | SC. *D* ‖

Súbuolturium — illúd quidem 'subáquilum' uolui dícere.
Vél papillae quoíus modi: tum quae índoles in sáuiost.
AM. Nón ego sum pollúcta pago: pótin ut me abstineás manum?
SC. Nón licet †te sic placide béllam belle tángere?
AM. Ótium ubi erit, túm tibi operam lúdo et deliciaé dabo.
Núnc, quam ob rem huc sum míssa, amabo uél tu mi aias uél neges.
SC. Quíd nunc uis? AM. Sapiénti ornatus quíd uelim indiciúm facit.
SC. Méus quoque hic sapiénti ornatus quíd uelim indiciúm facit.
AM. Haéc sacerdos Véneris hinc me pétere aquam †iussit a uobis.
SC. Át ego basilicús sum: quem nisi óras, guttam nón feres.
Nóstro illum puteúm peric[u]lo et férramentis fódimus:
Nísi multis blandítiis a me gútta non ferrí potest.
AM. Cúr tu aquam grauáre, amabo, quam hóstis hosti cómmodat?
SC. Cúr tu operam grauáre mihi, quam cíuis ciui cómmodat?
AM. Ímmo etiam tibi, méa uoluptas, quaé uoles faciam ómnia.
SC. Eúgepae, saluós sum: haec iam me suám uoluptatém uocat.
Dábitur tibi aqua, né nequiquam mé ames. cedo mi urnám. ⟨AM.⟩ Cape:

---

424. sauio est *vel* salost || 425. AM. *D* || 430. mi (*vel* mihi) alas || 433. Haec *vel* Hic || 435. SC. *D* | bassilicus *vel* basiliscus *vel* basilicus || 436. Nos pro | *del Guy* || 440. commodat *vel* cōmdat || 443. me ames *vel* meams ||

Própera amabo efférre. SC. Manta: iam híc ero, uoluptás mea. 444
AM. Quid sacerdotí me dicam hic démoratum tám diu? 447
Ýt etiam nunc mísera timeo, ubi óculis intueór mare. 449
Sed quíd ego misera uídeo procul in lítore?
Meum erúm lenonem Síciliensemque hóspitem,
Quos périisse ambos mísera censebam ín mari.
Iam illúd mali plus nóbis uiuit quám ratae.
Sed quíd ego cesso fúgere in fanum ac dícere haec
Palaéstrae, †in aram ut confugiamus prius quam huc 455
Sceléstus leno uéniat nosque hic ópprimat?
Confúgiam hu[i]c: ita res súppetit subit⟨o⟩ * *

SCEPARNIO
SERVOS

Pro di ímmortales, ín aqua numquam crédidi
Voluptátem inesse tántam: ut hanc traxí lubens.
Nimió minus altus púteus uisust quám prius. 460
Vt síne labore hanc éxtraxi: praefí[ci]scine,
Satin néquam sum, utp[r]ote qui hódie amare incéperim?
Em tíbi aquam, mea tu bélliata: em síc uolo
Te férre honeste, ut égo fero: ut placeás mihi.

---

447. me *vel* meo | demoratam: *corr Mue* ‖ 450. uideo procul *vel* procul uideo ‖ 451. siciliensemque *vel* sicillensemque ‖ 453. plus mali: *trai Ca* ‖ 455. confugiamus *vel* cum fugiamus ‖ 457. ita res *vel* res ita | *lac sign Ca* | *post hunc v. habet B v. 466 sq. iteratos, sed subductos* ‖ 461. *del Ca* ‖ 462. Satis: *corr Bo* | *del Ca* | inceperim amare: *trai Py* ‖ 463. Em *vel* Hem (*bis*) ‖ 464. fero *vel* ferro ‖

Sed úbi tu's, delicáta? cape aquam hanc sís. ubi's?
Amat hércle me, ut ego opínor: delituít mala.
Vbi tú's? etiamne hanc úrnam acceptura's? ubi's?
Commódule †melius. tándem uero sério.
Etiam ácceptura's úrnam hanc? ubi tu's géntium?
Nusquam hércle equidem illam uídeo: ludos mé facit.
Adpónam hercle urnam iám ego hanc in mediá uia
Sed aútem quid si hanc hínc abstulerit quíspiam
Sacram úrnam Veneris? mi éxhibeat negótium.
Metuo hércle ne illa múlier mi insidiás locet,
Vt cómprehendar cúm sacra urna Véneria.
Nempe óptumo ⟨me⟩ iúre in uinclis énicet
Magistrátus, siquis me hánc habere uíderit.
Nam haec lítteratast: eápse cantat quóia sit.
Iam hercle éuocabo hinc hánc sacerdotém foras,
Vt hánc accipiat úrnam. accedam huc ád fores.
Heus ⟨éx⟩i, Ptolemocrátia, cape hanc urnám tibi:
Muliércula hanc nescíoquae huc ad me détulit.
Intró ferundast. rélpperi negótium,
Siquidem hís mihi ultro | ádgerunda etiámst aqua

LABRAX. CHARMIDES
LENO PARASITVS

LA. †Qui homo sese míserum et mendicúm uolet,
Neptúno credat sése atque aetatém suam:
Nam síquis cum eo quíd rei commíscuit,
Ad hóc exemplum amíttit ornatúm domum.

---

465. tu es *vel* es | sis *vel* si || 467. tu es *vel* tu est | anc *vel* hanc | accepturas *vel* acceptura || 470 sq. equidem — hercle *om CD* || 476. optimo *vel* obtimo | *add Ca* || 477. Magistratus *vel* Magistra ius || 478. litterat est eapse *vel* litteratas abse || 481. (H)eus‡si *vel* Eu si: *corr Sey* | ptolemo (*vel* ptolemeo) gratia: *corr Ca* || 483. Inpro ||

Edepól, Libertas, lépida's, quae numquám pedem
Voluísti in nauem cum Hérc⟨u⟩le una impónere.
Sed úbi ille meus est hóspes qui me pérdidit?
Atque éccum incedit. CH. Quó malum properás, Labrax?
Nam equidém te nequeo cónsequi tam strénue.
LA. Vtinám te prius quam | óculis uidissém meis
Maló cruciatu in Sícilia[m] perbíteres,
Quem própter hoc mihi óptigit miseró mali.
⟨CH.⟩ Vtinám quom in aedis me ád te adduxisti * *
In cárcere illo pótius cubuissém die:
Deosque ímmortalis quaéso, dum uiuás, uti
Omnés tui similes hóspites habeás tibi.
⟨LA.⟩ Malám Fortunam in aédis te adduxí meas.
Quid míhi scelesto tíbi erat auscultátio?
Quidue hínc abit⟨i⟩o? quídue in nauem inscénsio?
Vbi pérdidi etiam plús boni quam míhi fuit.
CH. Pol mínume miror, náuis si fractást ⟨t⟩ibi,
Scelus te ét sceleste párta quae uexít bona.
LA. Pessúm dedisti mé blandimentís tuis.
⟨CH.⟩ Sceléstiorem cénam cenauí tuam
Quam quaé Thyestae †quondam antepositast et Téreo.
⟨LA.⟩ Peri⟨i⟩, ánimo male fit. cóntine quaesó caput.
CH. Pulmóneum edepol nímis uelim uomitúm uomas.
LA. Eheú, Palaestra atque Ámpelisca, ubi éstis nunc?
CH. Piscíbus in alto crédo praebent pábulum.
LA. Mendícitatem mi óptulisti operá tua,
Dum tuís ausculto mágnidicis mendáciis.
CH. Bonámst quod habeas grátiam meritó mihi,
Qui te éx insulso sálsum feci operá mea.

490. *add Ca* | una *vel* unam ‖ 492. CH. *D* ‖ 494. LA. *D* ‖ 495. *del Ca* ‖ 496. optigit *vel* optigi ‖ 497. *add Ca* | *lac sign Sarac* ‖ 498. carcere *vel* carcare ‖ 500. lui ‖ 501. *add Ca* ‖ 502. erat *vel* erit ‖ 508. *add Py* ‖ 510. LA. *add Py* ‖ 512. amplisca: *corr D* ‖

LA. Quin tu hínc eis a me in máxumam malám crucem?
CH. Eás: easque rés agebam cómmodum.
LA. Eheú, quis uiuit mé mortalis míserior?
CH. Ego múlto tanto míserior quam tú, Labrax.
LA. Qui? CH. Quía ego indignus súm, tu dignus quí sies.
LA. O scírpe, scirpe, laúdo fortunás tuas,
Qui sémper seruas glóriam aritúdinis.
⟨CH.⟩ Equidém me ad uelitátionem exérceo:
Nam omnía corusca praé tremore fábulor.
LA. Edepól, Neptune, es bálineator frígidus:
Cum uéstimentis póstquam aps te abii, álgeo.
Ne thérmipoliúm quidem ullum | ínstruit:
Ita sálsam praehibet pótionem et frígidam.
⟨CH.⟩ Vt fórtunati súnt fabri ferrárii,
Qui apúd carbones ádsident: sempér calent.
LA. Vtinám fortuna núnc anetina | úterer,
†Vt, quom exissem ex aqua, arerém tamen.
CH. Quid, si áliquo ad ludos mé pro manducó locem?
LA. Quaprópter? CH. Quia pol cláre crepito déntibus.
†Iure optumo me lauisse árbitror.
LA. Qui? CH. Quí | auderem técum in nauem ascéndere,
Qui a fúndamento mi úsque mouistí mare?

519—523. *pers habet D* ‖ 519. EASEASQ·: Das easque 520. miserior (*sic A*) *vel* miserrior ‖ 521. tanta (*etiam A*): *corr B* ‖ 524. gloriam aritudinis (*sic A*) *vel* gloria amaritudinis ‖ 525. *add Ca* | meatuelitationem (me at uelitatione *membr. Turn.*): MEADUELITATONEM ‖ 526. PRAETEREMORE ‖ 527. CH. *D*: *corr Ca* | BALINEATOR: balneator ‖ 528. QUOM | APSTE: abs te *vel* ate | ABII: abi ‖ 529. THERMIPOLIUM: thermopolium ‖ 530. PRAEHIBET: praebet ‖ 531. *add Ca* ‖ 533 sq. LA. *D* | ANỊTINA: anetina | fortunam nunc anutinam terent cum (*et* aqua rerem) *Nonius* ‖ 535 sq. aliquo *et* quia *om Paulus* ‖ 537. *sic etiam A* ‖ 538. QUIAUDEREM: quia auderem ‖ 539. MI: mihi ‖

LA. Tibi aúscultaui: tú promittebás mihi
Illi ésse quaestum máxumum meretrícibus:
Ibi mé conruere pósse aiebas dí[ui]tias.
CH. Iam póstulabas te, ínpurata bélua,
Totám Siciliam déuoraturum ínsulam.
LA. Quaenám ballaena meúm uorauit uídulum,
Aurum átque argentum ubi ómne conpactúm fuit?
CH. Eadem ílla credo quaé meum marsúppium,
Quod plénum argenti fúit in saccipério.
LA. Eheú, redactus sum úsque ad unam hanc túniculam
Et ad hóc misellum pállium: perii óppido.
CH. Vel cónsociare míhi quidem tecúm licet:
Aequás habemus pártes. LA. Saltem sí mihi
Muliérculae essent sáluae, spes aliquaé forent.
Nunc sí me adulescens Plésidippus uíderit,
Quo ab árrabonem pró Palaestra accéperam,
Iam is éxhibebit híc mihi negótium.
CH. Quid, stúlte, ploras? tíbi quidem edepol cópiast,
Dum língua uiuet, quí rem soluas ómnibus.

SCEPARNIO. LABRAX. CHARMIDES
SERVOS LENO PARASITVS

SC. Quíd illuc opsecró negotist, quód duae muliérculae
Híc in fano Véneris signum fléntes amplexaé tenent

540. Tibi (*sic A*) *vel* Tibi aut || 541. ILLI: Illic || 542. AIEBAS: alebas | *del Pareus* || 543. belua (*sic A*) *vel* bellula || 544. SICELIAM | deuortaturum: *corr* B^2 *cum A* || 545. BALLAENA: ballena *vel* bellana || 546. omne (*sic A*) *vel* omnem || 547. marsuppium (*sic A*) *vel* marsippium || 549. unam hanc (*sic A*) *vel* hanc unam | TULNICULAM || 550. pallium (*sic A*) *vel* palbum || 551. CONSOCIARE: consciare || 555. QUOAB: A quo | ARRABONE || 556. ISEXIBEBIT: sexhibebit *vel* se exhibebit | *post* NEGOTIUM *dubium vix est quin aliquid scriptum fuerit* || 559. ILLUCOPSECRONEGOTI: illuc est (*vel* est illuc) obsecro negotii: *trai Fl* ||

Néscioquem metuéntes miserae? nócte hac aiunt próxuma
Sé iactatas átque eiectas hódie esse aiunt é mari.
LA. Ópsecro hercle, aduléscens, ubi istaec súnt quas memoras múlieres?
SC. Híc in fano Véneris. LA. Quot sunt? SC. Tótidem quot ego et tú sumus.
LA. Némpe meae? SC. Nempe néscio istuc. LA. Quá sunt facie? SC. Scítula:
Vél ego amare utrámuis possum, sí probe adpotús siem.
LA. Némpe puellae? SC. Némpe molestus és: i, ueisse, sí lubet.
LA. Meás oportet íntus esse hic múlieres, mi Chármides.
CH. Iúppiter te pérdat, et si súnt et si non súnt tamen.
LA. Íntro rumpam iam húc in Veneris fánum. CH. In barathrum máuelim.
Ópsecro, hospes, dá mihi aliquid úbi condormiscám loci.
SC. Ístic ubi uis cóndormisce: némo prohibet, púplicumst.
CH. Át uides me, ornátus ut sim uéstimentis úuidis.
Récipe me in tectúm, da mihi uestímenti aliquid áridi,
Dum árescunt mea: ín aliquo tibi grátiam referám loco.
SC. Tégillum e<c>cillúd, mihi unum id áret: id si uís, dabo.

---

561. AIUNT: nunc *vel* non ‖ 562. EIE(CT)AS: iectas ‖ 563. ISTAESUNT ‖ 564. quod ego (*sic A*) *vel* quot ego ‖ 565. *dist Bo* ‖ 566. ADPOTUS: at potus *vel* at potuis | siem (*sic A*) *vel* sim ‖ 567. Nempe puellae (*vel* pulle): NEPUELLAE | ESIUEISSE: est uise ‖ 568. intus esse (*sic A*) *vel* esse intus esse | MI: me ‖ 570. baratrum (*sic A*) *vel* barathrum ‖ 571. ubi condormiscam loci (*sic A*) *vel* loci ubi condormiscam ‖ 572. PUPL(IC)UMEST: publicum est ‖ 573. MEUTORNATUSSIM ‖ 574. uesti aliquid: ALIQUIDUESTIMENTI ‖ 575. REFERAMLOCO: referam ‖ 576. TEGILLUMECILLUMMIHIUNUMIDARETID: Tigillum ec (*vel* eo) illud mihi unum aretit (tegillum mihi aret id *Paulus*) ‖

Eódem amictus, eódem tectus ésse soleo, sí plu[u]it.
Tu ístaec mihi dato: éxarescent fáxo. CH. Eho, an te paénitet,
Ín mari quod élaui, ni híc in terra iterum éluam?
SC. Éluas tu an éxunguare, cíccum non intérduim.
Tíbi ego numquam quícquam credam nísi si accepto pígnore.
Tú uel suda uél peri algu uél tu aegrota uél uale.
Bárbarum hospitém mihi in aedeis níl moror: sat lítiumst.
CH. Iámne abeis? uenális illic dúctitauit quísquis est:
Nón est misericórs. sed quid ego hic ásto infelix úuidus?
Quín abeo hinc in Véneris fanum, ut édormiscam hanc crápulam,
Quám potaui praéter animi quám lubuit senténtiam?
Quási uinis Graecís Neptunus nóbis suffudít mare,
Ítaque aluom prodí sperauit nóbis salsis póculis.
Quíd opust uerbis? si ínuitare nós paulisper pérgeret,
Íbidem obdormissémus: nunc uix uíuos amisít domum.
Núnc lenonem quíd agit intus uísam, conuiuám meum.

---

577. si pluuit: U— – || 579. elaui ne (*sic A*) *vel* delauine: elaui nisi *membr. Turn.* | interra iterum (*sic A*) *vel* in terra || 580. tu an (*vel* tua ne) exungare: ——UARE | INTERDUIM: interdum || 581. quicquam credam (*sic A*) *vel* credam quicquam | nisi si: NISI || 582. uel etiam aegrota *Priscianus* || 584. UENALISIILLIC: uenalis uenalis illic || 586. HUCIN || 589. salsis *vel* falsis || 590. nos *vel* nobis ||

ACTVS III

DAEMONES
SENEX

Meirís modis di lúdos faciunt hóminibus:
[Mirísque exemplis ⟨s⟩ómnia in somnís danunt.]
Ne dórmientis quídem sinunt quiéscere.
Velút ego hac nocte quaé processit próxuma
Mirum átque inscitum sómniaui sómnium.
Ad hirúndininum nídum uisast símia
Ascénsionem ut fáceret admolírier: 599a
* * * * * * * * * * *
Neque eás eripere quíbat inde. póstibi
Vidétur ad me símia adgredírier,
Rogáre scalas út darem utendás sibi.
Ego ad hóc exemplum símiae respóndeo 603a
* * * * * * * * * * *
Natás ex Philomela át[que ex Progne]⟨tica⟩ esse hirúndines.
Ago cum ílla, nequid nóceat meis populáribus.
Atque ílla [a]nim⟨i⟩o iám fieri ferócior:
Vidétur ultro míhi malum minitárier.
In iús uocat me |. íbi ego nescioquó modo
Irátus uideor médiam arripere símiam:
Conclúdo in uincla béstiam nequíssumam.
Nun⟨c⟩ quam ád rem dicam hoc áttinere sómnium,

---

593. M(EI)RISMO(DIS): modis *post lac* (*suppl D ex Merc. 225*) || 594. *secl Ri* (*cf. Merc. 226*) | Mirisque *vel* Virisque: (M)IRIS— | omnia *vel* Nam omnia: *corr Ca* || 598. uisa est mihi simia *Priscianus* || 599[a]. Ascensionem (*sic A*) *vel* Adcensionem | adoririer *Priscianus* || 599[b]. UṬ——ṆỊḄỤṢṚU**SIT——: *om reliqui* || 601. UIDETUR: Videbatur || 603[b]. *uno v. auctior fuit A* || 604. *del et add Schoe* (*in A v. brevior fuit quam in BCD*) || 606 sq. *del et add Ac* | *dist Ca* || 611. Nunquam *vel* Numquam ||

Numquam hódie quiui ad cóiecturam euádere.
Sed quíd hic in Veneris fáno meae uicíniae
Clamóris oritur? ánimus mirat⟨úr meus⟩.

— —

TRACHALIO. DAEMONES
SERVOS SENEX

TR. Pró Cyrenensés populares, uóstram ego imploró fidem,
Ágricolae, accolaé propinqui qui éstis his regiónibus,
Férte opem inopiae átque exemplum péssumum pessúm date.
Víndicate, ne ímpiorum pótior sit polléntia
Quam ínnocentum, quí se scelere fíeri nolunt nóbiles.
Státuite exemplum ímpudenti, dáte pudori praémium:
Fácite hic lege pótius liceat quám ui uicto uíuere.
Cúrrite huc in Véneris fanum, uóstram iterum imploró fidem,
Quí prope hic adéstis quique audítis clamorém meum.
Férte suppetiás qui Veneri Véneriaeque antístitae
Móre antiquo in cústod⟨e⟩lam suóm commiserúnt caput.
Praétorquete iniúriae prius cóllum quam ad uos péruen[i]at.
DAE. Quíd istuc est negóti? TR. Per ego haec génua te optestór, senex,
Quísquis es — DAE. Quin tu érgo omitte génua et quid sit mi éxpedi,
⟨Quód tu⟩multués. TR. teque oro et quaéso, si sperás tibi

---

612. col ecturam *vel* coniecturam ‖ 613. fano meae uiciniae *membr. Turn.*: fanom *vel* fano ‖ 614. *suppl Ca* ‖ 616. *dist Fl* ‖ 618. ineptorum *et* polentia *Nonius* ‖ 624. antistitae *vel* antistae ‖ 625. custodiam: *corr Gru* ‖ 626. *del Guy* ‖ 627—641. *pers habent CD* ‖ 628. expedi *vel* expeti ‖ 629. multues (*vel* tues) *cum lac: suppl Lamb et Ca* ‖

Hóc anno multúm futurum sírpe et lasserpícium
Eámque euenturam éxagogam Cápuam saluam et sóspitem,
Átque ab lippitúdine usque síccitas ut sít tibi —
DAE. Sánun es? TR. seu tíbi confidis fóre multam magúdarim,
Ýt te ne pigeát dare operam míhi quod te orabó, senex.
DAE. Át ego te per crúra et talos térgumque obtestór tuom,
Ýt tibi ulmeam úberem esse spéras uirgidémiam
Ét tibi euentúram hoc anno úberem messém mali,
Ýt mihi istuc dicás negoti quíd sit, quod tumúltues.
TR. Quí lubet maledícere? equidem tíbi bona [ex]optaui ómnia.
DAE. Béne equidem tibi díco, qui te dígna ut eueniánt precor.
TR. Óbsecro, hoc ⟨p⟩r⟨a⟩euórtere ergo. ⟨DAE.⟩ Quíd negotist? TR. Múlieres
Duae ínnocentes íntus hic sunt, tui índigentes aúxili,
Quíbus aduorsum iús legesque ínsignite iniúria hic
Fáctast fitque in Véneris fano. túm sacerdos Véneria
Índigne adflictátur. DAE. Quis homost tánta confidéntia,
Quí sacerdotem aúdeat uioláre? sed eae múlieres
Quaé sunt? aut quid [i]ís iniqui fít? TR. Si das operam, éloquar.
Véneris signum súnt amplexae: núnc ⟨homo audacíssumus⟩
Eás deripere uólt. eas ambas ésse oportet ⟨líberas⟩.

---

630. hoc *praemissa lac* | lasserpicium *vel* laserpicium || 633. magudarim (*sic Priscianus*) *vel* magidarim: magadurim *Probus* || 636. uimeam | uberem *vel* ubi rē | speres: *corr Ac* || 637. euenturam hoc anno *vel* hoc anno euenturam || 639. *del Guy* || 641. reuortere: *corr Turn* (*ex membr.?*) | DAE. *add Gronovius* || 645—651. *pers habet D* || 646. uiolare audeat: *trai Py* || 648. *suppl Lamb* (*ex membr. Turn.?*) || 649. *suppl Ca* ||

DAE. Quís istic est qui deós tam parui péndit? ⟨paucis éxpedi⟩.
TR. Fraúdis, sceleris, párricidi, périuri plenís⟨sumus⟩,
Légirupa, impudéns, inpurus, ínuerecundíssumus:
Vno uerbo absóluam, lenost: quíd illum porro praédicem?
DAE. Édepol infortúnio hominem praédicas donábilem.
TR. Quí sacerdotí scelestus faúcis interprésserit.
DAE. Át malo cum magnó suo fecit hércle . ite istínc foras,
Túrbalio, Sparáx: ubi estis? TR. I óbsecro intro, súbueni
Íllis. DAE. Iterum haud ímperabo. séquimini hac. TR. Age núnciam,
Iúbe oculos elídere, itidem ut sépiis faciúnt coqui.
DAE. Próripite hominem pédibus huc itidém quasi occisám suem.
TR. Aúdio tumúltum: opinor, léno pugnis péctitur.
Nímis uelim improbíssumo homini málas edentáuerint.
Séd ecca⟨s⟩ ipsae huc égrediuntur tímidae †aefandae mulieres.

PALAESTRA. AMPELISCA. TRACHALIO
MVLIERES II SERVOS

PA. Núnc id est quom ómnium cópiarum átque opum,
Aúxili, praésidi uíduitas nós tenet.
* * * * cuiast quaé salutem áfferat,
* * * * * ártem ingredí persequámur.

---

650. *suppl Lamb* (*ex membr. Turn.?*) ‖ 651. plenis *vel* plenus: *suppl Ca* ‖ 658. haud *vel* aut ‖ 659. idem *Nonius* | sepiis *vel* sepius (saepius *Nonius*) ‖ 660. Proripite *vel* Porrigite ‖ 661. pectitur *vel* plectitur ‖ 662. improuissimo ‖ 663. ecce: *corr Bent* | ipsae huc *vel* ipsae ‖ 666—671. *lac sign libri* ‖ 666. se nec uiast *Lamb* (*ex membr. Turn.?*) ‖ 667. artem *vel* rtem ‖

* * * * * ⟨AM.⟩ In metú nunc sumus ámbae:
⟨Tánta⟩ inportúnitas tántaque iniúria
⟨Fácta in⟩ nos ést modo hic íntus ab nóstro ero.
⟨Quín⟩ scelestús sacerdótem anum praécipes
Réppulit, própulit pérquam indignís modis
Nósque ab signo íntumo uí deripuít sua.
Sed núnc se[se] ut ferúnt res fortúnaeque nóstrae,
Par ⟨nó⟩s est moríri
Neque ést melius morte ín malis rebús, miseriis.
TR. Quid ést? quae illaec orátiost?
Césso ego has cónsolari? heús, Palaestra. PA. Quí uocat?
TR. Ámpelisca. PA. Óbsecro, ⏓ quis est quí uocat?
AM. Quís is est qui nóminat? TR. Sí respexís, scies.
PA. Ó salutís meae spés. TR. Tace ac bóno animo's:
Mé uide. PA. Sí modo id líceat, uis ne ópprimat.
Quaé uis uim mi áfferam ipsa ádigit. TR. Ah désine:
Nímis inepta's.
PA. Desíste dictis núnciam miserám me consolári.
AM. Nisi quíd re praesidi[um] ápparas, Trachálio, acta haec rés est.
⟨PA.⟩ Certúmst moreirei quam húnc pati ⏑ ⏓ ⏑ lenonem ín me.
Sed múliebri animo súm tamen: miseraé ⟨quom uenit⟩ in méntem

---

668. *add Schoe* (In *B*) || 669. *suppl Valla* || 670. *suppl Py* || 671. *add Turn* (*e membr.?*) | scelestus *vel* scelestu || 673. ui deripuit *vel* uideri potuit || 674. *del Guy* || 675—676. *duo sunt v.* (— malis) || 675. *add Schoe* | mei (*vel* meis) seriis: *corr B, ut vid* || 676 sq. *pers habet D* || 677. consulari || 678a. *lac sign Sey* || 678b. TR. *D* | respexes || 681. *unus v. est: discr Bo* || 682. AM. *D* | dictus: *corr Py* | consulari || 683. *del Fl* || 684—687. *lac sign libri* || 684. *add Fl* | Certunst moreirei *vel* Certumst morire || 685. *suppl Fl et Ca in lac* ||

Mihi mórtis, metus membra óccupat. edepól [TR.] * hunc acerbum.
⟨TR.⟩ Bonum ánimum habete. PA. Nam óbsecro unde ⟨áni⟩mus mihi inuenítur?
⟨TR.⟩ Ne, inquám, timete: adsídite hic in ára. AM. Quid ista⟨ec⟩ ára
Prodésse nobis ⟨plús⟩ potest quam sígnum in fano hic íntus
Venerís, quod amplexaé modo, unde abréptae per uim míserae?
TR. Sedéte hic modo: ego hinc uós tamen tutábor. aram habéte hanc
Vobís pro castris: moénia ⟨haec⟩: hinc égo uos defensábo.
Praesídio Veneris málitiae lenónis contra incédam.
AM. Tibi aúscultamus ét, Venus alma, ámbae te obsecrámus
Aram ámplexantes hánc tuam lacrumántes, genibus níxae,
In cústod⟨e⟩lam nós tuam ut recípias et tutére:
Illós scelestos, quí tuom fecérunt fanum párui,
Fac ut úlciscare nósque ut hanc tua páce aram obsidére
Patiáre: lautae ambaé sumus operá Neptunei nóctu:
Ne ⟨inuísas⟩ habeas néue idcirco nóbis uitio uórtas,
Si quíppiamst minus quód bene esse laú⟨tum⟩ tu arbitráre.
TR. Vt aéquom has petere intéllego, decet ábs te id impetrári:

---

686 sq. membra *vel* menbra | TR. *D* (*lac BC*): *del et add Bo* | PA. *D* | *suppl Py in lac* || 688. *add Py* | adsidete *vel* ne adsidete: *corr Py* | AM. *D* | ista (h s. a *B*): *corr Ca* || 689. *suppl Ca* || 690. arreptae | per uim *vel* perium || 691. TR. *D* || 692. *suppl Lamb* | ego uos *vel* ego || 694. AM. *D* || 696. custodiam: *corr Pius* || 697. ILLO *vel* EOS (?) || 698. FACUTULCISCARE: are *cum lac* | hanc *vel* han | obsidere *vel* obsedere || 699. PAT(iare)LAU—: aut ae (*vel* hae) *cum lac* (*suppl Ca*) || 700. NE———: habeas *cum lac*: *suppl Ca* || 701. *add Ca* || 702. UT(*vel* UE) —: aeq(u)um *cum lac* ||

Ignóscere his te cónuenit: metus hás id ut faciant súbigit.
Te ex cóncha natam esse aútumant: caue tu hárum conchas spérnas.
[TR.] Sed óptume eccum exít senex, patrónus mihique et uóbis.

DAEMONES. TRACHALIO. LABRAX. LORARII.
SENEX SERVOS LENO
PALAESTRA. AMPELISCA
MVLIERES II

DAE. Éxi e fano, nátum quantumst hóminum sacrilegíssume.
Vós in aram abíte sessum. séd ubi sunt? ⟨TR.⟩ Huc réspice.
⟨DAE.⟩ Óptume: istuc uólueramus. iúbe modo accedát prope.
†Tún[c] legirupiónem hic nobis cúm dis facere póstulas?
Púgnum in os inpínge. LA. Iniqua haec pátior cum pretió tuo.
DAE. Át etiam minitátur audax? LA. Iús meum ereptúmst mihi:
Meás mihi ancillás inuito me éripis. TR. ⏑ ∠ ⏑ –
Dé senatu Cýrenensi quémuis opulentúm uirum,
Sí tuas esse opórtet niue eas ésse oportet líberas,
Níu[t]e in carcerém conpingi ést aequom aetatémque ibi
Te úsque habitare, dónec totum cárcerem contríueris.

---

703. IGNOS—: ignoscere *vel* noscere *cum lac* ‖ 705. TR. *D* ‖ 707. ABITIS(*vix* ES)ESSUM | sunt huc ‖ 708. *add Ca* ‖ 709. *del Ca* | lege rupionem ‖ 710. impinge *vel* inpunge ‖ 711. LA. *D* ‖ 712. mihi ancillas *vel* ancillas mihi | inuito me *vel* inuito ♯ *lac sign libri* (—EDO—) ‖ 713. (op)U(len)TUMUIRUM: opulentum *cum lac* ‖ 714. eas oportet esse ‖ 715. Neute: *corr Ac* ‖

LA. Nón hodie isti rei aúspicaui ut cúm furcifero fábuler.
Té ego appello. DAE. Cum ístoc primum quí te nouit dísputa.
LA. Técum ago. TR. Atqui mécum agendumst. súntne illae ancillaé tuae?
LA. Súnt. TR. Age[n]dum ergo, tánge utramuis dígitulo minumó modo.
LA. Quíd, si attigero? TR. Extémplo hercle ego te fóllem pugillatórium
Fáciam et pendentem íncursabo púgnis, periuríssume.
LA. Míhi non liceat meás ancillas Véneris de ara abdúcere?
DAE. Nón licet: est léx apud nos. LA. Míhi cum uostris légibus
⏓ ◡ ⏑ commérci: equidem istas iam ámbas educám foras.
Tú, senex, si istás amas, huc árido argentóst opus.
Si aútem Veneri cónplacuerunt, hábeat, si argentúm dabit.
DAE. Deí tibi argentúm? nunc adeo meam út scias senténtiam,
Óccipito modo illís adferre uím ioculo pausíllulum:
Íta ego te hinc ornátum amittam, tu ípsus te ut non nóueris.
Vós adeo, ubi ego innúero uobis, ni eí caput exoculássitis,
Quási murteta iúncis item ego [uos] uírgis circumuínciam.

---

721. LA. *D* (*item v.* 723. 724) ‖ 723. ABDUCERE: adducere ‖ 724. Non licet est *membr. Turn.* (NONLI—): est *cum lac* ‖ 725. commercli *vel* Commerdi *cum lac* ‖ 726. amas *vel* amabas | argento arido *Nonius* ‖ 727. SI(aute)M: Hae autem | habeat *vel* ⧺ habeat ‖ 728. DAE. *D* | DEI: Do | MEAMUTS(cias): ut scias meam ‖ 730. EGOTEHINC: hinc ego te | AMITTAMUTTUIPSU— UERIT: te amittam tu ipsus te ut non noueris ‖ 731. INNU—: inuero | (nie)I: sine ei: *corr Reizius* ‖ 732. luncis | *del Guy* | circum uinclam: *corr Py* ‖

LA. Ví agis mecum. TR. Etiam †uim proportas, flágiti flagrántia?
⟨LA.⟩ Tún trifurcifér mihi audes ínclementer dícere?
TR. Fáteor, ego trifúrcifer sum, tú's homo adprimé probus:
Númqui minus hasce ésse oportet líberas? LA. Quid, líberas?
TR. Átque eras tuás quidem hercle atque éx germana Graécia:
Nam áltera haec est náta Athenis ín⟨g⟩e⟨nu⟩is paréntibus.
DAE. Quíd ego ex te audio? TR. Hánc Athenis ésse natam líberam.
DAE. Méa popularis óbsecro haec est? TR. Nón tu Cyrenénsis es?
DAE. Ímmo Athenis nátus altusque éducatusque Átticis.
TR. Ópsecro, defénde ciuis tuás, senex. DAE. O fília
Méa, quom hanc uideo, meárum me absens míseriarum cómmones:
Tríma quae periít mihi, iam tanta ésset, si uiuít, scio.
LA. Árgentum ego pro istísce ambabus quóiae erant dominó dedi.
Quíd mea refert, †hae Athenis natae an Thebís sient,
Dúm mihi recte séruitutem séruiant? TR. Itane, ínpudens?
Túne hic faelis uírginalis líberos paréntibus
Súblectos habébis atque indígno quaestu cónteres?

---

733. agis mecum ⌗ (DAE. *D*): AGIS⌗ (*corr Ca*) ‖ 734. *add Ca* ‖ 735. LA. *D*: *corr Ca* ‖ 736. NUMQUI: Nunc qui HASESS——: hasce oportet esse (*corr Bent*) | DAE. *D* ‖ 738. ——ISPARENTIB·: ine (*vel* sine) [*lac*] tibus: *suppl. Ca* ‖ 740. popularis obsecro: POPULARIS | CY(rene)NS(is): cirenensis *vel* cireriensis ‖ 741. EDUCATISQ·ATTICIS: educatusque attigis ‖ 742. LA. o *D* ‖ 743. QUOM: cum ego | mearum me *vel* mearum: MEMET ‖ 745. LA. *D* | ego pro *vel* pro ‖ 746. thebis *vel* thebae: —IS ‖ 747. DAE. *D*: *corr Ca* ‖ 748. fallis (feles *Turn*) ‖ 749. Subiectos *vel* Sublectos ‖

Nam húic alteraé quae patria sít profecto néscio:
Nísi scio probiórem hanc esse quám te, inpuratíssume.
⟨LA.⟩ †Tuae istae sunt. TR. Cóntende ergo, utér sit tergo uérior:
Ni ófferumentás habebis plúris in tergó tuo
Quam úlla nauis lónga clauos, tum égo ero mendacíssumus.
Póstea aspicitó meum, quando égo tuom inspectáuero:
Ní erit tam sincérum, ut quiuis dícat ampullárius
Óptumum esse operí faciundo córium et sinceríssumum,
Quíd causaest quin uírgis te usque ad sáturitatem saúciem?
Quíd illas spectas? quás si attigeris, óculos eripiám tibi.
LA. Átqui[n], quia uotás, utramque iám mecum abducám semul.
DAE. Quíd facies? LA. Volcánum adducam: is Vénerist aduorsárius.
TR. Quó illic it? LA. Heus, écquis hic est? heús. DAE. Si attigeris óstium,
Iam hércle tibi †messis in ore fiet mergeis púgneis.
⟨LOR.⟩ Núllum habemus ígnem: ficis uíctitamus árideis.
⟨TR.⟩ Égo dabo ignem, síquidem in capite tuó conflandi cópiast.
LA. Íbo hercle aliquo quaéritatum ígnem. DAE. Quid, quom inuéneris?
LA. Ígnem magnum hic fáciam. DAE. Quin inhúmanum exurás tibi?
LA. Ímmo hasce ambas híc in ara ut uíuas comburam, íd uolo.

---

750. (Q)UAEPATRIA: patria quae ‖ 751. Nisi *vel* Nisi si ‖ 752. *add Py* | LA. *D*: *corr Ca* | UERIOR: ueri *cum lac* ‖ 757. opere: *corr Py* ‖ 758. DAE. quin *D* ‖ 760. *del Ca* | semul: SIMUL ‖ 761. LA. *D* ‖ 762. DAE. *praem D: corr Reizius* | ♯SI: si ‖ 763. MERGEISPUGNEIS: mergis pugnis ‖ 764. *add Sarac* | OLFICIS | uictitamus (*sic A*) *vel* uictimamus ‖ 765. *add Scho.* ‖ 767. INHUMANUMEXURAS: ut humanum exurias (*item membr. Turn.*) ‖ 768. HAS | uiuas (*sic A*) *vel* uias | comburem id (*sic A*) *vel* comburam ♯ (DAE. *D s. scr.*) id ‖

<TR.> Iam hércle ego te contínuo barba arrípiam, in ignem cóniciam
Téque ambustulátum obiciam mágnis auibus pábulum.
<DAE.> Quóm coniecturam égomet mecum fácio, haec illast símia,
Quae hás hirundinés ex nido uólt eripere ingrátieis,
Quód ego in somnis sómniaui. TR. Scín quid tecum oró, senex?
Ýt illas serues, uím defendas, dúm ego erum adducó meum.
DAE. Quaére erum atque addúce. TR. At hic ne — DAE. Máxumo maló suo,
Si áttigerit siue ócceptassit. TR. Cúra. DAE. Curatúmst: abi.
TR. Húnc quoque adserua ípsum, nequo abítat. nam promísimus
Cárnufici aut taléntum magnum aút hunc hodie sístere.
DAE. Ábi modo: ego, dum ⏑́ ⏑ abo récte. TR. Iam ego reuénero.

DAEMONES. LABRAX. PALAESTRA. AMPELISCA
SENEX LENO MVLIERES II

DAE. Vtrúm tu leno cúm malo lubéntius
Quiéscis an sic síne malo, si cópiast?
LA. Ego quaé tu loquere flócci non fació, senex.
Meás quidem te inuito ét Venere et summó Ioue

769. *add Schoe* | IAM: Nam | CONTINUOBARBAARRIPIAM: barba continuo arripiam et | coniciam (*sic A*) *vel* coiciam || 770. AMBUSTỤLATUMOBEICIAM: ambustilatum obiciam || 771. *add Schoe* || 772. ENUDO | INGRATIEIS: ingratiis *vel* ingratus *vel* gratis || 773. LA. scin *D* || 774. serues (*sic A*) *vel* seruas | EGOEROADDUCO || 775. DAE. *praem D* | *dist Valla* || 776. OCCEPTASSIS || 777. nequo: NE | habitat (*sic A*) *vel* abitat | nam: AUT | promisimus (*sic A*) *vel* promissimus || 779. *accessit ex A* (DUMHỌC̣C̣**Ṭ-ABORẸC̣Ṭ̣Ẹ#) || 780—797. *pers habet D* (*praeter v.* 788. 795) ||

De ará capillo iám deripiam. DAE. Tángedum.
LA. Tangam hércle uero. DAE. Ágedum ergo, accede húc modo.
LA. Iubedúm recedere ístos ambo illúc modo.
DAE. Immo ád te accedent. LA. Nón hercle equidem cénseo.
DAE. Quid agés, si accedent própius? LA. Ego recéssero.
Verúm, senex, si te úmquam in urbe offéndero,
Numquam hércle quisquam mé lenonem díxerit,
Si té non ludos péssumos dimíssero.
DAE. Facito ístuc quod minitáre. sed nunc ínterim
Si illás attigeris, dábitur tibi magnúm malum.
LA. Quam mágnum uero? DAE. Quántum lenoní sat est.
LA. Minácias ego flócci non faciám tuas:
Equidem hás te inuito iam ámbas rapiam. DAE. Tángedum.
LA. Tangam hércle uero. DAE. Tánges? at scin quó modo?
Idúm Turbalio cúrriculo, adfer ⏑́ ⏑ –
Duas cláuas. LA. Clauas? DAE. Séd probas: properá cito.
Ego te hódie faxo récte acceptum, ut dígnus es.
LA. Eheú, scelestus gáleam in naui pérdidi:
Nunc mi ópportuna hic ésset, salua sí for[t]et.
Licét saltem istas míhi appellare? DAE. Nón licet.
Ehem, óptume edepol éccum clauator áduenit.

785. uero (*sic A*) *vel* uere || 786. ambos (*sic A*) *vel* ambo || 787. EQUIDEM: egomet || 788. accedent propius (*sic A*) *vel* propius accedent || 789. *cf. ad 791* | senex si te umquam (*sic A*) *vel* sit senex eum quam || 791. TENON: non te | DIMISSERO: dimiserio || *post hunc v. iterat A v. 789* || 792. MINITARE: minitares *vel* minitaris || 794. quantum (*sic A*) *vel* quam magnum || 795. EGO: ego istas | FACIAM: facio || 796. HAS: eas || 797. TANGESAT: tange sat (*corr Py*) || 798. atfer *vel* affert *cum lac* || 801. LA. *D* || 802. mi *vel* mihi | oportuna *vel* opportuna ||

LA. Illúd quidem edepol tínnimentumst aúribus.
DAE. Age, áccipe illinc álteram clauám, Sparax.
Age, álter istinc, álter hinc adsístite.
Adsístite ambo. síc. audite núnciam:
Si hercle íllic illas hódie digito tétigerit
Inuítas, nei istunc ístis inuitássitis
Vsque ádeo, donec quá domum abeat nésciat,
Perístis ambo. si áppellabit quémpiam,
Vos réspondetote ístinc istarúm uicem.
Sin[e] ípse abire | hínc uolet, quantúm potest
Extémplo amplectitóte crura fústibus.
LA. Etiám me abire hinc nón [de]sinent? DAE. Dixí satis.
Et úbi ille seruos cúm ero | huc aduénerit,
Qui erum árcessiuit, ítote extempló domum.
Curáte haec sultis mágna deiligéntia.
LA. [E]Heu hércle, ne istic fána mutantúr cito:
Iam hoc Hérculi | est Véneris fanum quód fuit:
Ita dúo destituit sígna hic cum clauís senex.
Non hércle quo hinc nunc géntium aufugiám scio:
Ita númc mihi utrumque saéuit, et terra ét mare.
Palaéstra. LO. Quid uis? LA. Ápage, controuérsiast:
Haec[e]quidém Palaestra quaé respondit nón meast.
Heus, Ámpelisca. LO. Cáue sis infortúnio.
⟨LA.⟩ Vt pótest, ignaui | hómines satis recté monent.
Sed uóbis dico |: heús uos, num moléstiaest
Me adíre ad illas própius? LO. Nil — nobís quidem.
LA. Numquíd molestum míhi erit? LO. Nil, si cáueris.
LA. Quid ést quod caueam? LO. Em, á crasso infortúnio.

---

809. *dist Py* || 811. ne iis tunc istis *vel* ne iis tunc: *corr Ca et Pareus* || 812. Vsque *vel* Vsqu | habeat *vel* abeat || 815. ipse *vel* dpse | abire *ex* abile *B* || 817. *del Py* || 819. accersiuit *vel* arcessiuit || 820. stultis: *corr ex Festo* || 821. LA. *D* || 823. hic *vel* hio || 827. *del Ac* || 829. *add Ca* || 830. molestia est: *corr Mue* || 833. emacraeso ||

LA. Quaeso hércle abire ut líceat. LO. [H]Abeas, sí uelis.
LA. Bene hércle factum : hábeo uobis grátiam.
Non [ac]cédam potius: íllic astate ílico.
Edepólproueni néquiter multís modis:
Certúmst hasce hodie usque óbsidione uíncere.

PLESIDIPPVS. TRACHALIO. LABRAX.
ADVLESCENS SERVOS LENO
CHARMIDES. LORARII.
PARASITVS
PALAESTRA. AMPELISCA
MVLIERES II

PL. Meamne ílle amicam léno ui, uioléntia
De ará deripere Véneris uoluit? TR. Ádmodum.
PL. Quin óccidisti extémplo? TR. Gla[u]dius nón erat.
PL. Caperés aut fustem aut lápidem. TR. Quid, ego quási canem
Hominem íns[p]ectarer lápidibus †nequíssumum?
LA. Nunc pól ego perii: Plésidippus éccum adest:
Conuórret iam hic me tótum cum puluísculo.
PL. Etiámne in ara túnc sedebant múlieres,
Quom ad mé profectu's íre? TR. Ibidem núnc sedent.
PL. Quis illás nunc illic séruat? TR. Nescioquís senex,
Vicínus Veneris, ís dedit operam óptumam:
Is núnc cum seruis séruat: ego mandáueram.
PL. Duc me ád lenonem récta. ubi illic ést homo?

---

834. adire || 835. hercle *vel* ergo hercle || 836. *del Sey* || 839. leno *vel* lenoni || 840—843. *pers habet D* || 841. claudius || 842. quasi canem *vel* qua sic non amem || 846. nunc || 847. profectus: *corr Ac* || 849. ueneri sis dedit (*vel* dedito) ||

LA. Salué. PL. Salutem níl moror. opta ócius,
Rapí te obtorto cóllo mauis án trahi?
Vtrúmuis opta, dúm licet. LA. Neutrúm uolo.
PL. Abi sáne ad litus cúrriculo, Trachálio,
Iube illós in urbem ire óbuiam ad portúm mihi,
Quos mécum duxi, qui húnc ad carnificem †traderent:
Post húc redito atque ágitato hic custódiam.
Ego húnc scelestum in iús rapiam †exulem:
Age, ámbula in ius. LA. Quíd ego deliquí? PL. Rogas?
Quin árrabonem a me áccepisti ob múlierem?
Iam hinc á[bd]u<e>xisti? LA. Nón auexi. PL. Cúr negas?
LA. Quia pól prouexi: auéhere non quiuí miser.
Equidém tibi me díxeram praestó fore
Apud Véneris fanum: <núm>quid muto? súmne ibi?
PL. In iúre causam dícito: hic uerbúm sat est.
Sequere. LA. Óbsecro te, súbueni, mei Chármides:
Rapiór optorto cóllo. CH. Quis me nóminat?
LA. Vi[n]dén me ut rapior? CH. Vídeo atque inspectó lubens.
LA. Non súbuenire mihi aúdes? CH. Quis homo té rapit?
LA. Adeléscens Plesidíppus. CH. Vt nanctú's, habe.
Bono ánimo meliust te ín neruom conrépere:
Tibi óptigit quod plúrumi exoptánt sibi.
LA. Quid id ést? CH. Vt id quod quaérant inueniánt sibi.
LA. Sequere, óbsecro, m<e. CH.> Páriter suades, quális es:
Tu in néruom rapere: eo me óbsecras ut té sequar?

---

857. —ENT (*vix* traderent) ‖ 859. EXILEM ‖ 861. (mulier)EM: mulierem est ‖ 864. me *vel* ume ‖ 865. *add Bent* ‖ MUTO: multo ‖ 866—874. *pers habet D* ‖ 868. obtorto *vel* opto ‖ 871. nanctus: *corr Ac* ‖ 872. CONREPERE: correpere *vel* corripere ‖ 875. obsecrom ‡ *vel* obsecro: *add Ca* ‖

⟨PL.⟩ Etiám retentas? LA. Périi. ⟨PL.⟩ Verum sít uelim.
Tu, méa Palaestra et Ámpelisca, ibidem ílico
Manéte, dum ego huc rédeo. LO. Equidem suádeo
Vt ád nos abeant pótius, dum recipís. PL. Placet:
Bene fácitis. LA. Fures mi éstis. LO. Quid, furés? rape.
LA. Oro, óbsecro, Palaéstra. PL. Sequere, cárnufex.
LA. Hospés — CH. Non sum hospes: répudio hospitiúm tuom.
LA. Sicíne me spernis? CH. Síc ago: †semel bibo.
LA. Di te ínfelicent. CH. Ísti capiti dícito.
Credo álium in aliam béluam hominem uórtier:
Illic ín columbum, crédo, leno uórtitur:
Nam in cólumbari cóllum haud multo póst erit.
In néruom ille hodie nídamenta cóngeret.
Verúm tamen ibo, ei áduocatus út siem,
Siquí mea opera cítius — addicí potest.

ACTVS IV

DAEMONES

SENEX

Bene fáctum et uolup est mé hodie his muliérculis
Tetulísse auxilium: iám clientas répperi,
Atque ámbas forma scítula atque aetátula.
Sed uxór scelesta me ómnibus seruát modis,
Nequí[d] significem quíppiam muliérculis.

877. *add Fl et Ca* ‖ 882. PL. sequere *D* ‖ 884. Siccine *vel* Sicine ‖ 888. collus haud multum *Priscianus* ‖ 889. neruo mille: *corr Ca* ‖ 891. addici *vel* adduci ‖ 892. uolup est *vel* uolupe est ‖ 893. clientas *vel* dientas ‖ 894. scitula *vel* soitula ‖ 896. *del Ac* ‖

Sed Grípus seruos nóster quid rerúm gerat
Mirór, de nocte qui ábiit piscatum ád mare.
Pol mágis sapisset, sí dormiuissét domi:
Nam núnc et operam lúdos facit et rétia,
Vt témpestas est núnc atque ut noctú fuit.
In dígitis hodie pércoquam quod céperit:
Ita flúctuare uídeo uehementér mare.
Sed ad prándium uxor mé uocat: redeó domum.
Iam meás opp[i]lebit aúres [sua] uaniloquéntia.

GRIPVS
PISCATOR

Neptúno has agó gratiás meo patróno,
Qui sálsis locís incolít pisculéntis,
Quom me éx suis locís pulcre ornátum expedíuit
†Templis reducém, plurumá praeda onústum
Salúte horia⟨é⟩, quae in marí fluctuóso
Piscátu nouó me uberí compotíuit.
Miróque modo atque incrédibili hic piscátus mihi lepide éuenit,
Neque píscium ullam unciam póndo hodie cepí nisi hoc quod fero hic ín rete.
Nam ut dé nocte múlta impigréque exurréxi,
Lucrúm praepos⟨í⟩ui sopóri et quiéti:
Tempéstate saéua experíri expetíui,
Paupértatem erí qui et meám †sententiam
Tolerárem: opera haud fui párcus mea.

---

897. gripus *vel* grippus ‖ 899. sapis sed: sapuisset *Caper cum Probo apud Priscianum* | dormiuisset *vel* dormisset *Priscianus* ‖ 900. facit et retiam *Priscianus*: dat et retia ‖ 905. sua *del Guy* ‖ 906. meo patrono gratias: *trai Reizius* ‖ 909. honestum (*sed* u *s.* e *B*) ‖ 910. horia *Nonius*: horeia *vel* horreia (*add Py*) | quae in *om Nonius* ‖ 912. incredibili *vel* incredibile | Lepide euenit *v. occupat in B: discr Bo* ‖ 913 sq. hodie pondo: *trai Py* | hic in *vel* in ‖ 916. praeposui *vel* proposui: *corr Ca* ‖

Nimís homo nilist quíst piger, nimísque id genus odi égo male.
Vigiláre decet hominém qui uolt sua témperi conficere ófficia:
Nón enim illum expectáre oportet, dum érus se ad suom suscítet officium.
Nám qui dormiúnt lubenter, síne lucro et cum málo quiescunt.
Nám ego nunc mihí, qui ínpiger fuí,
Ré<p>peri ut pigér sí uelim siém.
Hóc ego in marí quícquid hic inést
Repperi: quicquid inest graue quidem[in]st: aurum hic
Ego inesse reor. nec mihi conscius est ullus homo.
Nunc haec tibi occasio, Gripe, optigit, ut †liberes ex populo praeter te.
Nunc síc faciam, sic cónsiliumst: ad erúm ueniam docte átque astu[te],
Pauxíllatim pollícitabor pro cápite argentum, ut sím liber.
Iam ubí liber er<o>, igitúr demum instrúam agrum atque aedis, máncipia:
Nauíbus magnis mercáturam faciam: ápud reges rex pérhibebor.
Post ánimi causa míhi nauem faciam átque imitabor Strátonicum,
Oppída circumuectábor.
Vbi nóbilitas mea erít clara,
Oppídum magnum commúnibo:
Ei ego úrbi Gripo indám nomen,

---

920. nimis homo *adhaeret v. 919 in B* | quis est piger *vel* quis piger est || 924[c]. hic inest *vel* inest || 925—927. *cf. ad Pseud. v. 263* || 925. *del Ca* || 927. gripe *vel* pigre | populo *vel* populo s || 928. sic *vel* sicut | *del Reizius* || 930. erigitur *vel* ♯ igitur: *corr Ca* | atque *vel* ad || 931 sq. apud — faciam *om B* || 933—937. *binos compr B: discr Buechelerus* || 934. elego | indam nomen *vel* indamno ||

Moniméntum meae famae ét factis, 935
Ibi quí regnum magnum ínstituam.
Magnás res hic agito ín mentem 936
Instrúere. hunc nunc uidúlum condam.
Sed hic réx cum aceto pránsurust 937
Et sále, sine bono pulménto.

TRACHALIO. GRIPVS
SERVOS PISCATOR

TR. Heus máne. GR. Quid maneam? TR. Dum hánc tibi 938
Quam tráhis rudentem cómplico.
GR. Mitté modo. TR. At pol ego te ádiuu[ab]o. 939
Nam bónis quod bene fit, haúd perit.
GR. Turbída tempestas hérí fuit: 940
Nil hábeo, adulescens, píscium: 941
Ne tú mihi esse póstules.
Non uídes referre me úuidum 942
Reté sine squamosó pecu?
TR. Non édepol piscis éxpeto 943
Quam tuí sermonis sum índigens.
GR. Enícas iam me odio, quísquis es. 944
TR. Non sínam ego abire hinc té: mane.
GR. Caue sís malo: quid tú, malum, nam †me retrahis? TR. Aúdi. 945

---

935. ibique: *corr Buechelerus* ‖ 936. Magnas *vel* Magna nunc hunc: *trai Reizius* ‖ 938—985. *pers plerasque habet D* ‖ 938—944. *post tres v.* (— complico — quod — perit) *binos compr B: discr Mue et Reizius* ‖ 938. dum ergo tibi hanc *liber gl.* | tibi quam trahis *om Nonius* ‖ 939. *del Mue* ‖ 940. here *gloss. Plaut.* ‖ 942. Non (*sic Nonius, Charisius, Priscianus*) *vel* Nam | retem *Priscianus* | squamoso pecu (*sic Nonius, Charisius, Priscianus*) *vel* squã mos opte ‖ 943. sum indigens *vel* indigens ‖ 944. Enicas *vel* Enecas ‖ 945. malo *vel* malo ♯ ‖

GR. Non aúdio. TR. At pol qui aúdies †post. GR. Quin loquere quíduis.
TR. †Eho modo est operae pretium quod tibi ego narrare uolo.
GR. Eloquere, quid id est? TR. Vide, nu<m qui>spiam consequitur prope nos.
GR. Écquid est quód mea réferat? TR. Scílicet:
Séd boni cónsili[is] écquid in té mihist? 950
GR. Quíd negotíst, modo díc. TR. Dicam, tacé,
Sí fidem modo dás mihi te nón fore infidum. 952. 953
GR. Dó fidem tibi: fídus ero, quísquis es. TR. Audi. 954. 955
Furtum égo uidi qui fáciebat: 956
No[ue]rám dominum id quoi fíebat.
Post ád furem egomet déuenio 957
Feroque eí condicionem hóc pacto:
'Ego istúc furtum scio quoí factumst: 958
Nunc míhi si uis dare dímidium,
Indícium domino nón faciam.' 959
Is míhi nil etiam réspondit.
Quid inde aéquomst dari mihi? dímidium 960
Volo ut dícas. GR. Immo hercle étiam [am]pl[i]us:
Nam nísi dat, domino dícundum 961
Censéo. TR. Tuo consilió faciam.
Nunc áduorte animum: námque hoc omne attínet ad te. GR. Quid fáctumst? 962
TR. Vídulum istum quoíus [n]est noui ego hóminem iam pridém. GR. Quid est?

---

947 sq. *cf. ad Pseud. 263* ‖ 947. TR. *om D* ‖ 948. *suppl Ca* ‖ 950. boni *vel* bonis | *del Ca* ‖ 951. GR. *om D* ‖ 954. TR. *s. v. D* ‖ 956 sq. *binos compr B: discr Reizius* | *del Guy* | Post ad *vel* portat ‖ 960—969. *septemdecim v. in B* (— mihi — dicas — amplius — censeo — faciam — ad te — cuiusnest — Quid est — scio — scio — hoc — mea — est — fuit — potius — ueniat): *discr Reizius* ‖ 960. *del Sey* ‖ 961 sq. *pers om D* ‖ 962. Nunc *vel* Num ‖ 963 sq. GR. *et* TR. *D (bis)* ‖ 963. nest *vel* mest ‖

TR. Ét quo pacto pér⟨i⟩it. GR. At ego quó pacto inuentú[m]st scio:
Ét qui inuenit hóminem noui, et dóminus qui nunc ést scio.
⟨TR.⟩ Nílo pol plurís tua hoc quam quánti illud refért mea.
GR. Égo illum noui quóius nunc est: tú illum quoius antehác fuit.
Húnc homo feret á me nemo: né tu te sperés poti[u]s.
TR. Nón ferat, si dóminus ueniat? GR. Dóminus huic, [nemo] ne frústra sis,
Nísi ego nemo nátust, hunc qui cépi in uenatú meo.
TR. Ítane uero? GR. Ecquem ésse dices ín mari piscém meum?
Quós quom capio, síquidem cepi, meí sunt: habeo pró meis.
Néc manu adserúntur neque illinc pártem quisquam póstulat.
Ín foro palam ómnes uendo pró meis uenálibus.
Máre quidem commúne certost ómnibus. TR. Adséntio:
Quí minus hunc commúnem quaeso míhi esse oportet uídulum?
Ín mari inuentúst communi [est]. GR. †Ne ínpudenter ínpudens.
Nám si istuc ius sít quod memoras, píscatores périerint.
Quíppe quom extemplo ín macellum písces prolatí sient,
Némo emat: suam quísque partem píscium poscánt sibi:

964. *del Ac* ‖ 966. *add Schoe* ‖ 968. *del Benoistus* ‖ 969. GR. *et* TG *D* | *del Reizius* | frustrases *vel* frustrasses: *corr Gru duce Ca* ‖ 971. GR. *praem D* ‖ 977. inuentust *vel* inuentumst | commune: *corr Guy* | *del Schoe* ‖ 979. prolati si essent *Priscianus* ‖ 980. emat *vel* eat | poscant *Priscianus*: poscat ‖

Díeant in marí communi cáptos. TR. Quid ais, ínpudens?
Aúsu's etiam cómparare uídulum cum píscibus?
Éadem tandem rés uidetur? GR. Ín manu non ést mea:
Ýbi demisi réte atque hamum, quícquid haesit éxtraho.
Meúm quod rete atque hámi nancti súnt, meum potíssumu⟨m⟩st.
TR. Ímmo hercle haud est, síquidem quod uas éxcepisti. GR. Phílosophe.
TR. Séd tu enumquam píscatorem uídisti, uenéfice,
Vídulum piscém cepisse aut prótulisse ullum ín forum?
Nón enim tu hic quidem óccupabis ómnis quaestus quós uoles:
Ét uitorem et píscatorem te ésse, inpure, póstulas.
Vél te mihi monstráre oportet píscis qui sit uídulus,
Vél quod in marí non natumst néque habet squamas né feras.
GR. Quí⟨d⟩, tu numquam audí[ui]sti esse antehac uídulum piscém? TR. Scelus,
Núllus est. GR. Immóst profecto: ego quí sum piscatór scio.
Vérum raro cápitur: nullus mínus saepe ad terrám uenit.
TR. Níl agis: dare uérba speras míhi te posse, fúrcifer.
Quó colorest? GR. Hóc colore cápiuntur pauxílluli:
Súnt alii puníceo corio, mágni item atque atrí. TR. Scio:

981. Dicant (*sic Priscianus*) *vel* dicat | mare *Priscianus* || 982. Ausus: *corr Fl* || 984. rete *vel* retem (*sic Priscianus*) | haesit extraho (*sic Priscianus*) *vel* aesit extrabo || 985. hami *vel* hami meum || 986. TR. *praem D* || 987. tue (*vel* tuae) numquam: *corr Scioppius* || 993. *add Ca* | *del Guy* || 994. GR. *D* || 995. Verum rare *Charisius*: Vero raro || 998. corio *vel* colore | # item *vel* tem ||

Tu hércle, †opinor in uidulum te piscem conuortes, nísi caues:
Fíet tibi puníceum corium, póstea atrum dénuo.
GR. Quód scelus hodie hóc inueni. TR. Vérba facimus: ít dies.
Víde sis, quoius árbitratu fácere nos uis? GR. Víduli
Árbitratu. TR. †Ita enimuero stúltus es. GR. Salué, Thales.
TR. Tú istunc hodie nón feres, nisi dás sequestrum aut árbitrum,
Quóius haec res árbitratu fíat. GR. Quaeso, sánus es?
TR. Élleborosus sum. ⟨GR.⟩ †At ego cerritus: húnc non amittám tamen.
TR. Vérbum etiam adde unúm, iam in cerebro cólaphos apstrudám tuo.
Iam égo te hic, itidem quási peniculus nóuos exurgerí solet,
Ni húnc amittis, éxurgebo quícquid umorís tibist.
GR. Tánge: adfligam ad térram te itidem ut píscem soleo pólypum.
Vís pugnare? TR. Quíd opust? quin tu pótius praedam díuide.
GR. Hínc tu nisei malúm fruniscei níl potes, ne póstules.
Ábeo ego hinc. TR. At ego hínc offlectam náuem, nequo [h]abeás: mane.
⟨GR.⟩ Seí tu proreta ísti naui's, égo gubernatór ero.
[GR.] Mítte rudentém, sceleste. TR. Míttam: omitte uídulum.

1002. nos facere: *trai Brixius* ‖ 1005. —EES ‖ 1006. amittam tamen (*vel* tamem): EMITTAMTAMĒ ‖ 1007. etiam adde *vel* adde etiam ‖ 1008. IAM—: Ego iam (*trai Brixius*) | penicillus: *corr Guy* | (EX)URGERI: exurgere ‖ 1010. ad terram te *vel* te ad terram ‖ 1011. TR. *D* ‖ 1012. (NE)POSTU—: nepotules *vel* nisi postulas (*corr Ca*) ‖ 1013. ABEO: Habeo *vel* ab eo | GR. at (*et* TR. *s. r. ante* nequo) *D* ‖ 1014 sq. *add et del Ca* (GR. *et* TR. *D*) ‖

GR. Númquam hercle hinc hodié ramenta fíes fortunátior.
TR. Nón probare pérnegando míhi potes, nisi párs datur
Aút ad arbitrúm redeitur aút sequestro pónitur.
GR. Quémne ego excepi ín mari — TR. At ego ínspectaui e lítore.
GR. Méa opera, labóre et rete et hória? TR. Numquí minus,
Sí ueniat nunc dóminus quoiust, égo qui inspectauí procul
Te húnc habere, fúr sum quam tu? ⟨GR.⟩ Nílo. ⟨TR.⟩ Mane, mastígia:
Quo árgumento sócius non sum et fúr sum, facdum ex té sciam.
GR. Néscio: neque ego ístas uostras léges urbanás scio,
Nísi quia hunc meum ésse dico. TR. Ét ego item esse aió meum.
GR. Máne: iam repperí [rem] quo pacto néc fur nec sociús sies.
TR. Quó pacto? GR. Sine me hínc abire: tú abi tacitus tuám uiam,
Néque tu me quoiquam índicassis néque ego tibi quicquám dabo.
Tú taceto: ego mú⟨s⟩sitabo. hoc óptumum atque aequíssumumst.
TR. Ecquid condiciónis audes férre? GR. Iam dudúm fero:
V́t abeas, rudéntem amittas, míhi molestus né sies.

1016 sq. GR. *et* TR. *D* ‖ 1018. REDEITUR(aut): reditura ut *corr Py* ‖ 1019 sq. GR. *praem D* | litore *vel* littore (*sic A, ut vid.*) | laborare *Nonius*: *om Priscianus* | horre(i)a *Priscianus* | *dist Bo* | NUNQUI | minus (*sic A*) *vel* mini ‖ 1021. dominus *vel* domini ‖ 1022. furtum | *add Ca* ‖ 1024—1030. *pers habet D* ‖ 1025. aio *vel* alo | 1026. reperirem *vel* repperirem: *del Fl* | 1028. NEQ—: Nec tu | 1031. abeas *vel* habeas |

TR. Máne, dum refero cóndicionem. GR. Te, ópsecro hercle, aufér modo.
TR. Ecquem in heis locís nouisti? GR. Opórtet uicinós meos.
TR. Vbi tu hic habitas? GR. Pórro illic longe úsque in campis últumis.
TR. Vín qui in hac uilla hábitat eius árbitratu fíeri?
GR. Paúlisper remítte restem, dúm concedo et cónsulo.
TR. Fíat. GR. Euge, sálua res est: praéda haec perpetuást mea.
Ád meum erum arbitrúm uocat me hic íntra praesepís meas.
Númquam hercle hodie · abiúdicabit áb suo trióbolum.
Né iste haud scit quam cóndicionem tétulerit: †ibo ad árbitrum.
TR. Quíd igitur? GR. Quamquam ístuc esse iús meum certó scio,
Fíat istuc pótius quam nunc púgnem tecum. TR. Núnc places.
GR. Quámquam ad ignotum árbitrum me a⟨d⟩péllis, si adhibebít fidem,
Etsi ignotust, nótus: si non, nótus ignotíssumust.

1032. aufer (*sic A*) *vel* aufert || 1035. fleri || 1036. remittere stem *vel* remitterest hem || 1038. intra intra praesepias *Nonius* | meas (*sic Nonius*) *vel* meis || 1039. triobolum *vel* tribolum || 1043. mea pellis (*vel* pillis) || 1044. Et sist (*vel* si est) ignotus: *trai Ac* ||

DAEMONES. PALAESTRA. AMPELISCA.
SENEX MVLIERES II
GRIPVS. TRACHALIO
PISCATOR SERVOS

DAE. Sério edepol, quámquam †uobis quae uoltis, múlieres,
Métuo propter uós ne | uxor méa me extrudat aédibus,
Quaé me paelicés addux[iss]e dícet ante oculós suos.
Vós confugite in áram potius quám ego. PA. ET AM. Miserae pér⟨i⟩imus.
DAE. Égo uos saluas sístam: ne timéte. sed quid uós foras
Prósequimini? quóniam ego adsum, fáciet nemo iniúriam.
Íte, inquam, domum ámbo nunciam éx praesidio praésides.
GR. Ó ere salue. DAE. Sálue, Gripe. quíd fit? TR. Tuosne hic séruos est?
⟨GR.⟩ Haúd pudet. TR. Nil ago técum. ⟨GR.⟩ Ergo abi hinc sis. TR. Quaéso respondé, senex:
Túos hic seruost? DAE. Méus est. TR. [H]Em, istuc óptume, quandó tuost.
Íterum te salúto. DAE. Et ego te. tún es, qui haud multó prius
Áb⟨i⟩isti hinc erum árcessitum? TR. Ego ís sum. DAE. Quid nunc uís tibi?
TR. Némpe hic tuos est? DAE. Méus est. TR. Istuc óptume, quandó tuost.

1045—1049. *pers habet D* (*v.* 1048 MV.) ‖ 1047. *del Ca* ‖ 1048. *add Ca* ‖ 1049. Ego *vel* Ergo ‖ 1052 sq. O pre: *corr Ca* | gripe *vel* grippe | *add Sarac* | haud pudet *s. f. v. 1052 B: discr Pg* ‖ 1054. DAE. meus *D* | hem istuc *vel* istuc: *corr Ribbeckius* ‖ 1055. te saluto *vel* saluto te ‖ 1056. *add Gru* | accersitum *vel* arcessitum | is sum *vel* istum ‖

DAE. Quíd negotist? TR. Vír scelestus íllic est. DAE. Quid fecít tibi
Vír scelestus? TR. Hómini ego isti tálos subfringí uolo.
DAE. Quíd est qua de re núnc inter uos lítigatis? TR. Éloquar.
GR. Ímmo ego eloquár. TR. Ego opinor rém facesso. GR. Sí quidem
Sís pudicus, hínc facessas. DAE. Grípe, animum aduorte ác tace.
⟨GR.⟩ Ýtin istic prius díca⟨t⟩? ⟨DAE.⟩ Audi. lóquere tu. GR. Alienón prius
Quám tuo dabis orátionem? ⟨TR.⟩ Ýt nequitur cómprimi.
Íta ut occepi dícere, illum quém dudum * * * *
Lénonem extrusísti, hic eius uídulum e⟨c⟩cillum * *
GR. Nón habeo. TR. Negás quod oculis uídeo. GR. At ne uideás uelim.
Hábeo, non habeó: quid tu me cúras quid rerúm geram?
TR. Quó modo | habeás, id refert, iúrene anne iniúria.
GR. Ní istum cepi, núlla causast quín me condonés cruci.
Si ín mari retí[a] prehendi, quí tuom potiust quám meum?
TR. Vérba dat: hoc modó res gestast, út ego dico. ⟨GR.⟩ Quíd tu ais?
⟨TR.⟩ Quód primariús uir dicat: cómprime hunc sis, sí tuost.
⟨GR.⟩ Quíd, tu idem mihí uis fieri, quód erus consueuít tibi?

1060. litigatis inter uos: *trai Schoe* || 1061. opinor *vel* pinor || 1062. Sis (*sic Nonius*) *vel* Si | gripe *vel* grippe || 1063 sq. *pers add Ca* | Vt in *vel* utm (*corr Ca*) | nequitur compremi *vel* nequiter comprimi || 1065 sq. *lac sign libri* | *add Sarac* || 1069. iurene *vel* iure || 1070. GR. *D* || 1072. TR. *D* | dico quid || 1073 sq. *add Sarac* ||

Sí ille te comprímere solitus<t>, híc noster nos nón solet.
DAE. Vérbo illo modo ílle uicit. quíd nunc tu uis? díc mihi.
TR. Équidem ego neque pártem posco míhi istinc de istoc uídulo
Néque meum esse hodie úmquam dixi: séd isti inest cistéllula
Húius mulierís, quam dudum díxi fuisse líberam.
DAE. Némpe tu hanc dicis quám esse aiebas dúdum popularém meam?
TR. Ádmodum: et ea quae ólim parua géstauit crepúndia
Ísti[c] in ista cístula insunt, quaé isti[c] inest in uídulo.
Hóc neque isti usúst et illi míserae suppetiás feret,
Si íd dederit, qui suós parentis quaérat. <DAE.> Faciam ut dét: tace.
GR. Níl hercle ego sum istí daturus. TR. Níl peto nisi cístulam
Ét crepundiá. GR. Quid, si ea sunt aúrea? TR. Quid istúc tua?
Aúrum auro expendétur, argentum árgento exaequábitur.
GR. Fác <s>is aurum ut uídeam: post ego fáciam ut uideas cístulam.
DAE. Cáue malo ac tace tú: tu perge ut óccepisti dícere.
TR. Ýnum te obsecro, út te<d> huius cómmiserescat múlieris,
Sí quidem hic lenónis eius est uídulus, quem súspicor.
Híc nisi de opínione cértum nil dicó tibi.

—

1075. *add Fl* || 1078. dixi sed *vel* dixisset || 1080. alebas || 1082. *del Bo* || 1084. quaerat faciam || 1086. istuc *vel* istic || 1087. exaequabitur *vel* exaequabimus || 1088. *add Rittershusius* || 1090. *add Ca* || 1092. dico tibi *vel* dico ||

GR. Víden? scelestus [us] aúcupatur. TR. Síne me ut occepí loqui.
Sí scelesti illíus est hic quóius dico uídulus,
Haéc poterunt nouísse: ostendere hís iube. GR. Ain? osténdere?
DAE. Haúd iniquom dícit, Gripe, ut óstendatur uídulus.
GR. Ímmo hercle insigníte inique. DAE. Quídum? GR. Quia, si osténdero,
Cóntinuo hunc nouísse dicent scílicet. TR. Scelerúm caput,
Ýt tute's, item ómnis censes ésse? periurí caput.
GR. Ómnia ego istaec fácile patior, dúm hic hinc a me séntiat.
TR. Átqui nunc abs té stat: uerum hinc ⟨c⟩íbi⟨t⟩ testimónium.
DAE. Grípe, aduorte animúm. tu paucis éxpedi quid póstulas.
TR. Díxi equidem: sed sí parum intelléxti, dicam dénuo.
Hásce ambas, ut dúdum dixi, ita ésse oportet líberas:
Haéc Athenis párua fuit uírgo sur[ru]pta. GR. Díc mihi,
Quíd id[a] ad uidulum pértinet, seruaé sint istae an líberae?
TR. Ómnia iterum uís memorari, scélus, ut defiát dies.
DAE. Ápstine maledíctis et mihi quód rogaui dílue.
TR. Cístellam isti[c] inésse oportet caúdeam in isto uídulo,

1093—1100. *pers habet D* (1096—1100 *etiam C*) | 1093. us *vel* is: *del Sey* || 1095. hic: *corr Py* || 1096. gripe *vel* grippe || 1097. quia si *vel* quasi || 1100. istaec ego: *trai Bo* || 1101. DAE. *D*: *corr Ca* | *add Ac* || 1102. GR. *ante* quid *D s. v.* (*del Ca*) || 1103. DAE. TR. *D* || 1105—1112. *pers habet D* (1105. 1108 *etiam C*) || 1105. *del Herm* || 1106. ita *et* pertinet *vel* ista *et* pertinent: *corr Bo* || 1109. *del Bo* | gaudeam: *corr ex Placido aliisque glossis* | in isto *vel* isto ||

Ýbi sunt signa quí parentes nóscere haec possít suos,
Quíbuscum †parua periit Athenis, sícuti dixí prius.
GR. Iúppiter te díque perdant. quíd ais, uir uenéfice?
Quíd, istae mutae súnt, quae pro se fábulari nón queant?
TR. Eó tacent, quiá tacitast bona múlier semper quám loquens.
GR. Túm pol tu pro pórtione néc uir nec muliér mihi's.
TR. Quídum? GR. Quia enim néque loquens es néque tacens umquám bonus.
[TR.] Quaéso, enumquam hodié licebit míhi loqui? DAE. Si praéterhac
⟨Ýnum⟩ uerbum fáxis hodie, egó tibi comminuám caput.
TR. Ýt id occepi dícere, senex, eám te quaeso cístulam
Ýt iubeas hunc réddere illis: ób eam siquid póstulat
Síbi mercedis, dábitur: aliud quídquid ibist habeát sibi.
GR. Núnc demum istuc dícis, quoniam iús meum esse intéllegis:
Dúdum dimidiám petebas pártem. TR. Immo etiam núnc peto.
GR. Vídi petere míluom, etiam quóm nil aufer⟨r⟩ét tamen.
DAE. Nón ego te comprímere possum síne malo? GR. Si istíc tacet,
Égo tacebo: si íste loquitur, síne me [pro re] mea⟨m⟩ parté⟨m⟩ loqui.

1111. sicuti *vel* sicut ‖ 1114. DAE. *D* | semper *vel* seper ‖ 1115—1127. *pers habet D* (*sed* 1116 DAE. *pro* TR.) ‖ 1115. Tum *vel* Tu ‖ 1117. *del Ca* ‖ 1118. *suppl Ca in lac* | cominuam *vel* comminuam ‖ 1119. quaeso *vel* quaeso senex ‖ 1120. postulas ‖ 1122. GR. *etiam C* | meum esse *vel* meum ‖ 1124. auferet *vel* aufert ‖ 1126. me *vel* mea | *del et add Gronovius* ‖

DAE. Cédo modo mihi ístum uidulum, Grípe. GR. Concredám tibi:
Ác si istorum níl sit, ut mihi réddas. DAE. Reddetúr. GR. Tene.
⟨DAE.⟩ Aúdi nunciám, Palaestra atque Ámpelisca, hoc quód loquor:
Éstne hic uidulus, úbi cistellam túam inesse aiebás? PA. Is est.
GR. Périi hercle ego misér: ut prius quam pláne aspexit ílico
Éum esse dixit. PA. Fáciam ego hanc rem ⟨ex próclíua pla⟩nám tibi.
Cístellam isti[c] in[e]ésse oportet caúdeam in isto uídulo:
Íbi ego dicam quícquid inerit nóminatim: tú mihi
Núllum ostenderís. si falsa dícam, frustra díxero:
Vós tamen †istaec quidquid istic inerit uobis habébitis.
[Sed] Sí erunt uera, tum ópsecro te ut méa[m] mihi reddantúr. DAE. Placet:
[TR.] Iús merum oras meó quidem animo. GR. Át meo hercle * * *:
Quíd, si ista aut supérstitiosa aut háriolast atque ómnia
Quídquid in⟨e⟩rit uéra dicet? †in me habebit háriola?
DAE. Nón feret, nisi uéra dicet: néquiquam ⟨h⟩ariolá⟨bi⟩tur.
[TR.] Sólue uidulum érgo, ut [quic]quid sit uérum quam primúm sciam.

1127. concedam *vel* concredam ‖ 1128. DAE. *D* ‖ 1129. *add Ca* ‖ 1130. aiebas *vel* alebas | PA. *D* ‖ 1131. GR. *D* | Perii *vel* Perei | aspexit *vel* aspexi ‖ 1132. dixit *vel* dixi | DAE. *D*: *corr Ca* | *suppl Gul in lac* ‖ 1133. isticine esse: c *del Bo*, e *Ca* | gaudeam *vel* ♯ Gaudeam: *cf. 1109* ‖ 1136. istaec *vel* istaiec ‖ 1137. Sed *del Mue* | GR. *D*: *corr Ca* | placet *vel* placit ‖ 1138. TR. *et* GR. *D* | merum *vel* meum | *lac sign Ca* ‖ 1140. insit: *corr Mue* ‖ 1141. DAE. *D* feret *vel* fert | *add Py* ‖ 1142. TR. *D*: *del Ca* | quic *vel* qui: *del Ca* | sciam *vel* faciam ‖

⟨TR.⟩ Hóc habet. ⟨GR.⟩ Solútu[m]st. ⟨DAE.⟩ Aperi. PA. Vídeo cistellam. ⟨DAE.⟩ Haécinest?
PA. Ístaec est. o mí parentes, híc uos conclusós gero:
Húc opesque spésque uostrum cógnoscendum cóndidi.
GR. Túm tibi hercle deós iratos ésse oportet, quísquis es,
Quaé parentis tám in angustum tuós locum compégeris.
DAE. Grípe, accede huc, túa res agitur: tú, puella, istínc procul
Dícito quid ínsit et qua fácie: memorato ómnia.
Si hércle tantillúm peccassis, quód posteri⟨u⟩s póstules
Te ád uerum conuórti, nugas, múlier, magnas égeris.
GR. Iús bonum oras. TR. Édepol haud †te órat: nam tu iniúriu's.
DAE. Lóquere nunciám, puella. Grípe, animum aduorte ác tace.
PA. Súnt crepundia. DAE. Écca uideo. GR. Péri⟨i⟩ in primo proélio:
Máne: ne ostenderís. ⟨DAE.⟩ Qua facie súnt? responde ex órdine.
PA. Énsiculust auréolus primum lítteratus. DAE. Dícedum,
Ín eo ensiculo lítterarum quíd sit. PA. Mei nomén patris.
Póst altrinsecúst securicula áncipes, itidem aúrea,

1143. *add Bo* | GR. *s. c. D* (# *om BCD*) | *del Ac* | *add Weisius* | cistellam haecinest ‖ 1144. esto mi ‖ 1148. DAE. *D* ‖ 1150. *add Ca* ‖ 1152. PA. *et* DAE. *D* | iniurius: *corr Fl* ‖ 1153. aduorte *vel* aduortite ‖ 1154. uideo GR. *D* | *add Py* ‖ 1155. ostenderis qua (*add Meursius*) ‖ 1157. litterarum *vel* litteratum | PA. *D* ‖ 1158. alterinsecus est *Charisius* (altrinsecus est *etiam Priscianus et gloss. Plaut.*) | itidem *Priscianus*: item

Lítterata: ibi mátris nomen ín securiculást. DAE. Mane:
Díc, in ensiculó quid nomen ést paternum? PA. Daémones.
DAE. Di ímmortales, úbi loci sunt spés meae? GR. Immo edepól meae?
<TR.> Pérgite, opsecró, continuo. <GR.> Plácide, aut ite in málam crucem.
DAE. Lóquere, matris nómen hic †in securicula quid siet.
PA. Daédalis. DAE. Di mé seruatum cúpiunt. GR. At me pérditum.
DAE. Fíliam meam esse hánc oportet, Grípe. GR. Sit per mé quidem.
Quí te di omnes pérdant, qui me hodie óculis uidistí tuis,
Méque adeo sceléstum, qui non círcumspexi céntiens
Príus me, nequis ínspectaret, quám rete extraxi éx aqua.
PA. Póst †in sicula árgenteola et duaé conexae máuiculae et
Súcula — GR. Quin tu i díerecta cúm sucula et cum pórculis.
PA. Ét bulla aureást, pater quam dedít mihi natalí die.
DAE. Eást profecto: cóntineri quín conplectar nón queo.
Fília mea, sálue: ego is sum quí te produxí pater:
Égo sum Daemonés, et mater túa ecca<m> hic intus Daédalis.
PA. Sálue, mi pater ínsperate. DAE. Sálue: ut te amplectór lubens.

1160. PA. *D* ‖ 1161. DAE. *praem D* ‖ 1162. *add Weisius* | continuo placide: *add Ac* | 1163—1169 *et* 1171—1175. *pers habet D* | 1169. in sicula *vel* in sicilicula (ensicula *ex Probo Charisius, Priscianus, alii, ad Rudentem referentes, ut vid*) ‖ 1170. tu dierecta *Priscianus* | 1171. Et bulla *vel* E tabula ‖ 1173. mea salue *vel* salue mea | 1174. *add Fl* |

TR. Vólup est quom istuc éx pietate uóstra nobis cóntigit.
DAE. Cápedum, hunc si potés fer intro uídulum, age Trachálio.
TR. Écce Gripi scélera: quom istaec rés male euenít tibi,
Grípe, gratulór. DAE. Age eamus, méa gnata, ad matrém tuam.
Quae éx te poterit árgumentis hánc rem magis exquírere:
Quaé te magis tractáuit magisque sígna pernouít tua.
<PA.> Eámus intro | ómnes, quando óperam promiscám damus.
[PA.] Séquere me, Ampelísca. AM. Quom te dí amant, uoluptatíst mihi.
GR. Súmne ego sceléstus, qui illu<n>c hódie excepi uídulum?
Aút quom excepi, quí non alicubi ín solo abstrusí loco?
Crédebam edepol túrbulentam praédam euenturám mihi,
Quía illa mihi tam túrbulenta témpestate euénerat.
Crédo edepol ego illíc inesse argénti et auri lárgiter.
Quíd meliust quam ut hínc intro abeam et mé suspendam clánculum,
Sáltem tantispér dum abscedat haéc a me aegrimónia?

1176. Volupest *vel* Volupe est || 1177. uidulum *vel* uidum || 1178. TR. *D* | istaec *vel* ista || 1179. DAE. *CD* || 1182. *add Sey* | promiscam *vel* promiscuam || 1183 sq. *pers habent CD* (*del Sey*) | *add Ca* || 1187. mihi tam *vel* mihi || 1188. argenti et auri *vel* auri et argenti ||

DAEMONES
SENEX

Pro di ímmortales, quís mest fortunátior,
Qui ex ínprouiso fíliam inuení meam?
(Satín siquoi homini deí esse bene factúm uolu⟨nt⟩,
Aliquo íllud pacto optíngit optatúm piis?
Ego hódie, †neque speraui neque crédidi,
Is ínprouiso fíliam inuení tamen:)
Et eám de genere súmmo adulescentí dabo
Ingénuo, Atheniénsi et cognató meo.
Ego eum ádeo arcessi huc ád me quam primúm uolo
Iussíque exire | húc seruom eius, ut ád forum
Irét. nondum egressum ésse eum, id mirór tamen.
Accédam opinor ád fores. quid cónspicor?
Vxór conplexa cóllo retinet fíliam.
Nimis paéne inepta atque ódiosa eius amátiost.

DAEMONES. TRACHALIO
SENEX SERVOS

DAE. Áliquando osculándo meliust, úxor, pausam fíeri:
Átque adorna ut rém diuinam fáciam, quom intro aduénero,
Láribus familiáribus, quom auxérunt nostram fámiliam.
Súnt domi agni et pórci sacres. séd quid istum remorámini,

1193—1196. *secl Langenus* || 1193. delesse | uolo: *corr Valla* || 1196. tamen *vel* tamem || 1201. *dist Ac* || 1204. Nimis paene (*sic Nonius*) *vel* Nimis || 1205—1226. *pers habent CD* ||

Múlieres, Trachálionem? atque óptume eccum exít foras.
TR. Ýbi ubi erit, [tamen] iam inuéstigabo et mécum ad te adducám simul
Plésidippum. DAE. Elóquere, ut haec res óptigit de fília.
Eúm roga[t] ut relínquat alias rés et huc ueniát. TR. Licet.
DAE. Dícito datúrum meam illi fíliam uxorém. TR. Licet.
DAE. Ét patrem eius mé nouisse et míhi esse cognatúm. TR. Licet.
DAE. Séd propera. TR. Licét. DAE. Iam hic fac sit, céna ut curetúr. TR. Licet.
DAE. Ómnia[i]n licét? TR. Licet. sed scín quid est quod té uolo?
Quód promisisti út memineris, hódie ut liber sím. DAE. Licet.
TR. Fác ut exores Plésidippum, ut mé ⟨manu⟩ emittát. DAE. Licet.
TR. Ét tua filiá facito oret: fácile exorabít. DAE. Licet.
TR. Átque ut mi Ampelísca nubat, úbi ego sim libér. DAE. Licet.
TR. Átque ut gratum míhi beneficium fáctis experiár. DAE. Licet.
TR. Ómnia⟨n⟩ licét? DAE. Licet: tibi rúrsum refero grátiam.
Séd propera ire in úrbem actutum et récipe te huc rursúm. TR. Licet.
Iam híc ero: tu intéribi adorna céterum quod opúst. DAE. Licet.

1210. tamen iam *vel* tamen: *corr Guy* || 1211. Plesidippum *vel* Pleusidippum (*item v. 1218*) | haec res *vel* haec || 1212. rogat *vel* rogato: *corr Bent* | relinquat *vel* relinquit || 1215. sis: *corr Ac* || 1216. *del Ca* || 1218. ut me *vel* ut | *suppl Fl duce Ca* || 1221. beneficium factis *vel* beneneficium facitis | 1222. *add Ca* || 1223. propera *vel* prepera ||

[TR.] Hércules istum ínfelicet cúm sua licéntia:
Íta meas repléuit auris. quídquid memorabám, 'licet'.

GRIPVS. DAEMONES
PISCATOR SENEX

GR. Quam móx licet te cómpellare, Daémones?
DAE. Quid ést negoti, Grípe? GR. De illo uídulo,
[DAE.] Si sápias, sapias: hábeas quod di dánt boni.
⟨DAE.⟩ Aequóm uidetur tíbi ut ego alienúm quod est
Meum ésse dicam? GR. Quódne ego inueni ín mari?
DAE. Tanto ílli melius óptigit qui pérdidit:
Tuom ésse nilo mágis oportet uídulum.
GR. Istó tu pauper és, quom nimis sancté piu's.
DAE. O Grípe Gripe, in aétate hominum plúrumae
Fiúnt transennae, ubí decipiuntúr dolis.
Atque édepol in eas plérumque esca inpónitur,
Quam síquis auidus póscit escam auáriter,
Decípitur in tra⟨n⟩sénna auaritiá sua.
Ille quí consulte, dócte atque astuté cauet,
Diútine uti béne licet partúm bene.
Mihi istaéc uidetur praéda praedatum írier,
Vt cúm maiore dóte abeat quam aduénerit.
Egone út quod ad me allátum esse alienúm sciam
Celém? minume istuc fáciet noster Daémones.
Sempér cauere hoc sápientis aequíssumumst,
Ne cónscii sint ípsi maleficí[is] suis.
Ego †mihi cum lusi níl moror ullúm lucrum.

1225. *del Ca* | Hercules *vel* Hecules | 1229. DAE. *CD*: *del Py* | dant *vel* danunt dant | 1230. *add Py* || 1232. GR. *D*[1]: *corr D*[2] | melius illi: *trai Bent* || 1234. pius: *corr Pareus* | 1243. dote *vel* docte || 1246. sapientis aequissimumst *vel* sapientissimum est | 1247. *del Py* |

GR. Spectáui ego pridem cómicos ad istúnc modum
Sapiénter dicta dícere atque [i]is plaúdier,
Quom illós sapientis móres monstrabá<n>t poplo.
Sed quom índe suam quisque íbant diuorsí domum,
Nullús erat illo pácto ut illi iússerant.
DAE. Abi íntro, ne moléstus, linguae témpera.
Ego tíbi daturus níl sum, ne tu frústra sis.
GR. At égo deos quaeso, ut quídquid in illo uídulost,
Si aurúm, si argentumst, ómne id ut fiát cinis.
DAE. Illúc est quod nos néquam seruis útimur.
Nam †illic cum seruo síquo congressús foret,
Et ípsum sese et íllum furti adstríngeret.
Dum praédam habere sé censeret, ínterim
Praeda ípsus esset: praéda praedam dúceret.
Nunc hínc intro ibo et sácrificabo: póstibi
Iubébo nobis cénam continuó coqui.

PLESIDIPPVS. TRACHALIO
ADVLESCENS SERVOS

PL. Íterum mihi istaec ómnia itera, mi ánime, mi Trachálio,
Mí liberte, mí patrone, ímmo potius mí pater:
Répperit patrém Palaestra suom átque matrem? TR. Répperit.
PL. Ét popularis ést? TR. Opino[r]. PL. Et núpturast mihi? TR. Súspicor.
PL. Cénsen hodie déspondebit eám mihi, quaeso? TR. Cénseo.

1251. *add Py* | potio: *corr Ca* || 1258. nequam *vel* nequaquam | 1260. forti: *corr Py* || 1265—1280. *pers habent CD* | 1268. *del Bo* | nuptura est mihi *vel* mihi (*vel* mi) nuptura est

PL. Quíd, patri etiam grátulabor, quom íllam inuenit? TR. Cénseo.
PL. Quíd, matri eius? TR. Cénseo. PL. Quid érgo censes? TR. Quód rogas,
Cénseo. PL. Dic érgo, quanti cénses? TR. Egone? cénseo.
PL. Ádsum equidem, ne cénsionem sémper facias. TR. Cénseo.
PL. Quíd, si curram? TR. Cénseo. PL. An sic pótius placide? TR. Cénseo.
PL. Étiamne eam aduenién salutem? TR. Cénseo. PL. Etiám patrem?
TR. Cénseo. PL. Post éius matrem? TR. Cénseo. PL. Quid póstea?
Étiamne aduenién complectar eíus patrem? TR. Non cénseo.
PL. Quíd, matrem? TR. Non cénseo. PL. Quid, eámpse illam? TR. Non cénseo.
PL. Périi, dilectúm dimisit: núnc non censet, quóm uolo.
TR. Sánus non es: séquere. PL. Duc me, mí patrone, quó lubet.

ACTVS V

LABRAX
LENO

Quis mést mortalis míserior qui uíuat alter hódie,
Quem ad récuperatorís modo damnáuit Plesidíppus?

1273. At sume quidem: *corr Turn* ‖ 1274. curram *vel* curam ‖ 1279. Perii *vel* Peri ‖ 1281. mortalium: *corr Bent* ‖ 1282. Quem ad recuperatores *vel* Quae matre cuperato ris | plesidippus *vel* pleusidippus ‖

Abiúdicata a mé modost Palaéstra: perditús sum.
Nam lénones ex Gaúdio credo ésse procreátos:
Ita omnés mortales, síquid est malí lenoni, gaúdent.
Nunc álteram illam quaé meast uisam húc in Veneris fánum,
Saltem út eam abducam, dé bonis quod réstat reliquiárum.

GRIPVS. LABRAX
PISCATOR LENO

GR. Numquam édepol hodie ad uésperum Gripum ínspicietis uíuom,
Nisi uídulus mihi rédditur. LA. Per⟨i⟩í: quom mentiónem
Fieri aúdio usquam uíduli, †quasi pálo pectus túndat.
GR. Istíc scelestus líber est: ego qui ín mari prehéndi
Rete átque excepi uídulum, ei dareí negatis quícquam.
LA. Pro d[i]i ímmortales, suó mihi hic sermóne arrexit aúris.
GR. Cubitum hércle longis lítteris signábo iam usque quáque,
Siquís perdiderit uídulum cum auro átque argento múlto,
A⟨d⟩ Grípum ut ueniat. nón feretis ístum, ut postulátis.
LA. Meum hércle illic homo uídulum scit quí habet, ut ego opínor.

1284. procreatos *vel* procreatores || 1287. reliquiarum *vel* reliquarum || 1288—1423. *pers habent CD* || 1288. Nunc quam *vel* Nunquam || 1289. redditur *vel* reddatur || 1292. Rete *vel* Recte || 1293. mihi hic *vel* hic || 1294. iam usque *vel* usque || 1296. gripum *vel* grippum ||

Adeúndus mihi illic ést homo: di, quaéso, subueníte.
GR. Quid me íntro reuocas? hóc uolo hic ante óstium extergére.
Nam hocquidém pol e robígine, non ést e fer⟨r⟩o fáctum:
Ita quánto magis extérgeo, rutilum átque tenuiús fit.
(Namquidem hóc uenenatú⟨m⟩st uerum: ita in mánibus consenéscit.)
LA. Aduléscens, salue. GR. Dí te ament cum inráso capite. LA. Quíd fit?
GR. Verum éxtergetur. ⟨LA.⟩ [A]Vt uales? GR. Quid tú? num medicus quaéso's?
LA. Immo édepol una líttera plus súm quam medicus. GR. Túm tu
Mendícus es? LA. Tetigísti acu. GR. Vidétur digna fórma.
Sed quíd tibist? LA. Hac próxuma nocte ín mari †et alii
Confráctast nauis, pérdidi quicquíd erat miser ibi ómne.
GR. Quid pérdidisti? LA. Vídulum cum auro átque argento múlto.
GR. Ecquíd meministi in uídulo qui pér⟨i⟩it quid ibi infúerit?
LA. Quid réfert, qui per⟨i⟩ít? †GR. Tamen si non hoc aliud fabulémur.
Quid, si égo sciam qui inuénerit? uolo éx te scire sígna.
LA. Nummi óctingenti auri * in marsúppio infuérunt,

1300. robigine *vel* rubigine | e fero (*vel* effero) factum est: *trai Bo* ‖ 1301. quanti: *corr Pius* ‖ 1302. *secl Guy* | uenenatust *vel* uenatust: *corr Bo* ‖ 1304. extergetur aut ‖ 1305. LA. *praem C* (*om* GR.), GR. *bis D* ‖ 1306. Mendicus *vel* Medicus ‖ 1308. Contra facta est: *corr Py* ‖ 1310. Ecquid *vel* Ec quid | infuere tibi: *trai Bent* ‖ 1311. *add Py* | 1313. auri in *vel* aurii: *lac sign Schoe*

Praetérea centum †mna Philippia ín pasceolo sórsus.
GR. Magna hércle praedast: lárgiter mercédis indipíscar:
Di | hómines respiciúnt: bene ergo hínc praedatus íbo.
Profécto | huius est uídulus. perge ália tu expedíre.
LA. Taléntum argenti cómmodum magnum ínerit in crumína,
Praetérea sinus, cántharus, epíchysis, gaulus, cyáthus.
GR. Papaé: diuitias tú quidem habuísti luculéntas.
LA. Miserum ístuc uerbum et péssumumst 'habuísse et nil habére'.
GR. Quid dáre uelis qui istaéc tibi inuestíget indicétque?
Elóquere propere céleriter. LA. Nummós trecentos. GR. Tríc[h]as.
LA. Quadringéntos. GR. Tramas pútidas. LA. Quingéntos. GR. Cassam glándem.
LA. Sexcéntos. GR. Curculiúnculos minútos fabuláre.
LA. Dabo séptingentos. GR. Ós calet tibi: núnc id frig[id]efáctas.
LA. Millé dabo nummum. GR. Sómnias. LA. Nil áddo. †GR. Ábi igitur. LA. Aúdi.
GR. Si hercle ábiero hinc, hic nón ero. LA. Vin céntum et mille? GR. Dórmis.
LA. Elóquere quantum póstules. GR. Quo níl inuitus áddas,

1314. centum denaria philippea *et* seorsum *Nonius* || 1316. ergo *vel* ego || 1319. epichisis cantharus: *trai Bo* | caulus || 1320. Parae || 1321. istuc *vel* quidem istuc || 1326. Dabo *vel* Dabos | nungit: *corr Ca* | frigede (*vel* frigide) factas || 1327. nummum *vel* nummos || 1329. Quo *vel* Quom ||

Taléntum magnum: nón potest tri⟨ó⟩bolum hinc abésse:
Proin tú uel aias uél neges. LA. Quid istíc? necessumst, uídeo:
Dabitúr talentum. GR. Accédedum huc: Venus haéc uolo adrogét te.
LA. Quod tíbi lubet, id mi ímpera[t]. GR. Tange áram hanc Veneris. LA. Tángo.
GR. Per Vénerem hanc iurandúmst tibi. LA. Quid iúrem? GR. Quod iubébo.
LA. Prae⟨i⟩ uérbis quiduis: †id quód domist, numquam úlli supplicábo.
GR. Tene áram hanc. LA. Teneo. GR. Déiera te mi árgentum datúrum
Eodém die ⟨tui⟩ uíduli ubi sís potitus. LA. Fíat.
  [GR.] Venus Cyrenensis, téstem te testór mihi,
  Si uídulum illum, quém ego in naui pérdidi,
  [GR.] Cum auro átque argento sáluom inuestigáuero
  Isque ín potestatém meam peruénerit:
  ⟨Tum ego huíc —⟩ GR. 'Tum ego huic Gripo', ínquito et me tángito.
  LA. Tum ego húic, Gripo díco, Venus, ut tu aúdias,
  Taléntum argenti mágnum continuó dabo.
  GR. †Si fraudassis, díc ut te in quaestú tuo
  Venus éradicet cáput atque aetatém tuam.
  Tecum hóc habeto támen, ubi iuráueris.
  LA. Illaéc aduorsum síquid peccassó, Venus,
  Venerór te ut omnes míseri lenonés si⟨e⟩nt.

1331. alas: *corr D* (uel tu ais uel negas *Donatus*) | 1333. aram *vel* haram | 1334. iubebo *vel* iubeo | 1335. numquam *vel* numqui | uili || 1336. Tene haram *vel* Teneram | Deiura: *corr Bent* || 1337. *suppl Sey* || 1338. GR. *D*: *del Schoe* | testem *vel* # testorem || 1340. GR. *CD* | Quam auro || 1342. *suppl Schoe* inquito *vel* dico inquito || 1348. illa egat (*vel* negat) uorsum: *corr Mue* || 1349. *add Py* ||

GR. Tamen fíet, etsi tú fidem seruáueris.
Tu hic ópperire: iam égo faxo exibít senex:
Eum tú continuo uídulum repóscito.
LA. Si máxume mihi illúm reddiderit uídulum,
Non égo illi⟨c⟩ hodie débeo trióbolum.
Meus árbitratust, língua quod iurét mea.
Sed cónticiscam: eccum éxit et ducít senem.

GRIPVS. DAEMONES. LABRAX
PISCATOR SENEX LENO

GR. Séquere hac. ⟨DAE.⟩ Vbi istic lénost? ⟨GR.⟩ Heus tu: ém tibi, hic habet uídulum.
DAE. Hábeo et fateor ésse apud me: et, sí tuos est, habeás tibi:
Ómnia ut †quicquid ínfuere ita sálua sistentúr tibi.
Téne, si tuost. LA. O di ímmortales: méus est. salue, uídule.
DAE. Túosne est? LA. Rogitas? sí quidem hercle Ióuis fuit, meus ést tamen.
DAE. Ómnia insunt sálua: una istinc cístella exceptást modo
Cúm crepundiís, quibuscum hodie fíliam inuení meam.
LA. Quám? DAE. Tua quae fuít Palaestra, ea fília inuentást mea.
LA. Béne mehercle fáctumst: quom istaec rés tibi ex ⟨s⟩enténtia
Púlcre euenit, gaúdeo. DAE. Istuc fácile non credó tibi.
LA. Ímmo hercle, ut sciás gaudere mé, mihi trióbolum

1353. LA. *om C* ‖ 1354. *add Fl* ¦ triobolum *vel* triobulum (*item 1367*) ‖ 1355. ungua ‖ 1356. contigiscam ‖ 1357. *add Fl* ¦ leno et: *corr Ca* ¦ em *vel* hem ¦ 1360. GR. *vel* LA. ‖ 1361. GR. rogitas ‖ 1365. mehercle *vel* hercle ¦ *add D* ‖ 1367. me *vel* mei ‖

Ób eam ne duís: condono té. DAE. Benigne edepól facis.
LA. Ímmo tu quidem hércle uero. GR. Heús tu, iam habes uídulum?
LA. Hábeo. GR. Propera. LA. Quíd properabo? GR. Réddere argentúm mihi.
LA. Néque edepol tibi dó neque quicquam débeo. GR. Quae haec fáctios⟨t⟩?
Nón debes? LA. Non hércle uero. GR. Nón tu iuratús mihi's?
LA. Iúratus sum, et núnc iurabo, síquid uoluptatíst mihi:
Iús iurandum reí seruandae, nón perdendae cónditumst.
GR. Cédo sis mihi taléntum magnum argénti, peri[t]uríssume.
DAE. Grípe, quod tu istúm talentum póscis? GR. Iuratúst mihi
Dáre. LA. Lubet iuráre: tun meo póntifex peiúrio's?
⟨DAE.⟩ Quá pro re argentúm promisit híc tibi? GR. Si uídulum
Húnc redegissem ín potestatem éius, iuratús⟨t⟩ dare
Míhi talentum mágnum argenti. LA. Cédo quicum habeam iúdicem,
Ní dolo malo ínstipulatus sís siue etiamdúm siem
Quínque et uiginti ánnos natus. GR. Hábe cum hoc. LA. Aliópst opus.
⟨DAE.⟩ Iám ab isto †auferre aut sim si ístunc condemnáuero.
[DAE.] Prómisisti⟨n⟩ huíc argentum? LA. Fáteor. DAE. Quod seruó ⟨meo⟩

1368. duis *vel* dius ‖ 1374. seruandae *vel* reseruandae ‖ 1377. tum | peiurio *vel* pelurio ‖ 1378. *add* D^2 ‖ 1379. *add Lamb* ‖ 1381 sq. siue *et* annos natus *Priscianus*: niue *et* natus annos ‖ 1383. *add Ca* ‖ 1384. *del Py* | *add Reizius* | # Inteor # *vel* GR. Intueor LA. (DAE. *corr D*) | *suppl Py* ‖

Prómisisti, méum esse oportet. né tu, leno, póstules
Te híc fide lenónia uti: nón potes. GR. Iam té ratu's
Náctum hominem quem défraudares? dándum huc argentúmst probum:
Íd ego continuo huíc dabo, adeo mé ut hic emittát manu.
DAE. Quándo ergo erga té benignus fúi atque operá mea
Haéc tibi sunt seruáta — GR. Immo hercle meá, ne tu dicás tua.
DAE. Sí sapies, tacébis — tum te míhi benigne itidem áddecet
Béne merenti béne <re>ferre grátiam. LA. Nempe pró meo
Iúre oras? DAE. Mirúm quin tuom ius meó periclo aps te éxpetam.
GR. Sáluos sum: lenó labascit: líbertas porténditur.
DAE. Vídulum istu<n>c ílle inuenit: íllud mancipiúm meumst.
Égo tibi hunc porró seruaui cúm magna pecúnia.
LA. Grátiam habeo et dé talento núlla causast quín feras,
Quód isti sum iurátus. GR. Heus tu, míhi dato ergo, sí sapis.
DAE. Tácen an non? GR. Tun meám re<m> simulas ágere: tibi mu * * *.
Nón hercle istoc me ínteruortes, si áliam praedam pérdidi.
DAE. Vápulabis, uérbum si adde<s> †istuc unum. GR. Vel hercle énica:

1385. Promisisti *vel* Promisti | oportet *vel* oporte || 1386. lenon (*vel* lenoni) lauti | ratus: *corr Reizius* || 1387. defraudandum dares dandum: *corr B* | huc *vel* huic || 1388. LA. *praem D* || 1389. tibi nignus *vel* tibi benignus: *corr Ca* || 1390 sq. *dist Lamb* || 1391. benione | itidem addem || 1392. *add Lamb* || 1393. *dist Bo* || 1395. istic: *corr Dousa* || 1397. habeo *vel* habeto || 1399. Tum | *lac sign libri* ||

Nón tacebo umquam álio pacto, nísi talento cónprimor.
LA. Tíbi operam hicquidem dát: tace[bo]. DAE. Concéde hoc tu lenó. LA. Licet.
GR. Pálam age, nolo ego múrmurillum néque susurrum fíeri.
DAE. Díc mihi, quanti íllam emisti tuam álteram muliérculam
Ámpeliscam? LA. Mílle nummum dénumeraui. DAE. Vín tibi
Cóndicionem lúculentam fér<r>e me? LA. Sané uolo.
DAE. Díuiduom taléntum faciam. LA. Béne faci[a]s. DAE. Pro illa áltera,
Líbera ut sit, dímidium tibi súme, dimidium húc cedo.
LA. Máxume. DAE. Pro illó dimidio égo Grip[h]um emittám manu,
Quém propter tu uídulum et ego gnátam inueni. LA. Béne facis:
Grátiam habeo mágnam. GR. Quam mox mi árgentum ergo rédditur?
DAE. Rés solutast, Gríp[h]e: ego habeo. GR. Át ego me hercle máuolo.
DAE. Níl hercle hic tibist, né tu speres: iúris iurandí uolo
Grátiam faciás. GR. Perii hercle: nísi me suspendo, óccidi.
Númquam hercle iterum défraudabis mé quidem post húnc diem.
DAE. Híc hodie cenáto, leno. LA. Fíat: condició placet.

1402. tacebo *vel* tabebo || 1403. *del Guy* || # licet *vel* licet: *corr Py* || 1404. ego murmurillum *Nonius*: murmur illum (*vel* ullum) || 1406. nummum *vel* nummos || 1407. GR. *vel* LA. || 1409. huc *vel* huic || 1413. (soluta) est *vel* es | Hercle at (*vel* ad) ego me: *trai Stu* || 1415. faciam | Perii *vel* Peri ||

DAE. Séquimini intro. spéctatores, uós quoque ad cenám uocem,
Ní daturus níl sim neque sit quícquam pollucti domi,
Níue adeo uocátos credam uós esse ad cenám foras.
Vérum si uolétis plausum fábulae huic clarúm dare,
Cómisatum omnés uenitote ád me ad annos sédecim.
(Vós hic hodie cénatote ambó. ⟨GR. ET LA.⟩ Fiat. plausúm date.)

1419. sim *vel* sum ‖ 1420. Neue: *corr Dousa* ‖ 1424. *secl Weisius* | *add Schoe* | fiat *vel* fiat # ‖

Rufinus comm. in metr. Ter. p. 561, 3 K.: Sisenna in Rudente sic . . . postea sic 'latronem producit metri causa'.

Diomedes p. 380, 15 K.: Plautus . . . conpositum efficit in Rudente[m] 'ollas (*vel* ullas) abstulas' ut sit instans abstulo.

T. MACCI PLAVTI

S T I C H V S

GRAECA ADELPHOE MENANDRV
ACTA LVDIS PLEBEIS
CN · BAEBIO C · TERENTIO AED · PL ·
<EGIT>
T · PVBLILIVS PELLIO
<MODOS FECIT>
MARCIPOR OPPII
TIBIIS SARRANIS TOTAM

C · SVLPICIO C · AVRELIO COS ·

PERSONAE

PANEGYRIS [PHILVMENA] } SORORES
PAMPHILA (?) }
ANTIPHO SENEX
GELASIMVS PARASITVS
CROCOTIVM ANCILLA
PINACIVM PVER
EPIGNOMVS (?) } FRATRES
PAMPHILIPPVS }
STICHVS } SERVI
SA[N]GARINVS }
STEPHANIVM ANCILLA
TIBICEN

ARGVMENTVM I

Duás sorores * * * * * * *
Duo f⟨rátres⟩ * * * * * * * * *
Rem quaér⟨unt⟩ * * * * * * * * *
* s * * * * * * * * * * * *
Soror * * * * * * * * * *
Pa⟨ter⟩ * * * * * * * * * *
* * * * * * * * * * * *
R * * * * * * * * * * *
Fac * * * * * * * * * * *

Solus habet A: suppl Stu

ARGVMENTVM II

Senéx castigat fílias, quod eaé uiros
Tam pérseuerent péregrinantis paúperes
Ita sústinere frátres neque relínquere.
Contráque uerbis délenitur cómmodis,
Habére ut sineret quós semel nactaé forent.
Virí reueniunt ópibus aucti tráns mare:
Suam quísque retinet, ác Sticho ludús datur.

4. que *vel* quae || 5. nactae *vel* inacta || 7. retineat *vel* retinat ||

ACTVS I

PANEGYRIS. PAMPHILA
SORORES II

PAN. Credo ego miseram fuisse Penelopam,
Soror, suo ex animo, quae tam diu uidua
Viro suo caruit: nam nos eius animum 2^b
De nóstris factis nóscimus, quarúm uiri hinc apsunt,
†Quorúmque nos negótiis apséntum, ita ut aequomst,
Sollícitae noctes ét dies, sorór, sumus semper. 5
PA. Nostrum ófficium nos fácere aequomst:
Neque íd magis facimus quam nós monet pietas.
Sed hic, méa soror, adsídedum: multá uolo tecum 7^b
Loquí de re †uiri. ⟨PAN.⟩ Saluéne, amabo?
PA[N]. Speró quidem et uoló. sed hoc, soror, crúcior:
Patrém tuom meúmque adeo, unice qui únus 10. 11
Ciuíbus ex omnibús probus perhibétur,
Eúm nunc inprobí uiri officio úti, 13. 14
Virís qui tantas apséntibus nostris 15

Personarum notas constanter om B, haud raro cum D tum C; suppletas in mediis versibus nisi spatia quoque desunt non significavimus || 1 sq. *et* 6. 7^a *et* 8. *sic discr B: binos pro singulis habet A* || 1—2^b. *cf. ad Pseud. 263* || 1. penelopam (*sic A*) *vel* penolopam || 4. absentum: APSENTIUM | ITAUTAEQUOMEST: ut est aeq(u)um || 5. et (*sic A*) *vel* sed || 7^b. mea soror: SOROR | ASSIDEDUM: adsidum || 9. EQUIDEM ||

Facit íniurias inmérito
Nosque áb eis abducére uolt.
Haec rés uitae me, sóror, saturant,
Haec míhi diuidiae et sénio sunt.
PA⟨N.⟩ Ne lácruma, soror, neu túo id animo
Fac quód tibi [tuos] pater faceré minatur.
Spes ést eum melius fácturum.
Noui égo illum: ioculo istaéc dicit:
Neque illé sibi mereat Pérsarum
Montís qui esse aurei pérhibentur,
Vt istúc faciat quod tú metuis.
Tamen sí faciat, minume írasci
Decet: néque id immerito euéniet.
Nam uíri nostri domo ut ábierunt,
Hic tértius⟨t⟩ annus — ⟨PA.⟩ Ita út memoras.
⟨PAN.⟩ Quom ipsi ínterea uiuánt, ualeant,
Vbi sínt, quid agant, ecquíd agant,
Neque párticipant nos néque redeunt.
⟨PA.⟩ An id dóles, soror, quia illi suom ófficium
Non cólunt, quom tu tuom fácis? PAN. Ita pol.
PA. Tace sís: caue sis audíam ego istuc
Posthác ex te. PAN. Nam quíd iam?
PA. Quia pól meo animo omnis sápientis
Suom offícium aequomst colere ét facere.
Quam ob rem égo te hoc, soror, tam etsí's maior,
Moneo út tuom memineris ófficium:
Et si ílli improbi sint átque aliter
†Nos fáciant quam aequomst, tám pol
†Nequid magis sit omnibus obnixe opibus
Nostrum ófficium meminísse decet.
PAN. Placet: táceo. PA. At memineris fácito.

---

16 sq. *compr B* ‖ 17. EIS: is *vel* his ‖ 18 sq. HAEC: hae (*bis*) | MIHI: mi ‖ 20. NELACRIMA: Neu lacruma ‖ 21. *del Bo* ‖ 27. Tamen si: TAMETSI ‖ 30. t *add Ri* ‖ 35. COEUNT QUOMTU: cum ‖ 37. 38. *inv A* ‖ 38. POSTHAC: Caue posthac | QUID: qui (*corr D*) ‖ 41. SOROREGOHOCTE ‖ 44. TAM: tamen | 45. SIT: simus | obnixe (*sic A*) *vel* obnoxiae ‖ 47. #TACEO# ‖

(⟨PAN.⟩ Nolo égo, soror, me crédi esse inmemorém uiri:
Neque ille eós honores míhi quos habuit pérdidit.
Nam pól mihi grata accéptaque huiust benígnitas:
Et mé quidem haec condício nunc non paénitet
Nequést quor [non] studeam has núptias mutárier.
Verúm postremo in pátris potestatést situm:
Faciéndum id nobis quód parentes ímperant.
⟨PA.⟩ Scio átque in cogitándo maerore aúgeor:
Nam própe modum iam osténdit suam senténtiam.
⟨PAN.⟩ Igitúr quaeramus nóbis quid facto úsus sit.)

ANTIPHO. PAMPHILA. PANEGYRIS

SENEX SORORES II

AN. Quí manet ut moneátur semper séruos homo officiúm suom
Néc uoluntate id fácere meminit, séruos is habitu haú probust.
Vós meministis quótcalendis pétere demensúm cibum:
Quí minus meministís quod opus sit fácto facere in aédibus?
Iámquidem in suo quicqué loco nisi erit míhi situm supelléctilis,
Quom égo reuortar, uós monimentis cómmonefaciam búbulis.
Nón homines habitáre mecum míhi hic uidentur, séd sues.
Fácite sultis nítidae ut aedes meaé sint, quom redeám domum.

48—57. *om A* ‖ 50. pol mihi *vel* mihi pol | 51. haec *vel* hoc | penitet *vel* petiit et *vel* periit et ‖ 52. *del Guy* | 57. facio: *corr D* ‖ 58. manet: MONEAT ‖ 59. Nec (*sic A*) *vel* Nam | is: HIS | HAUPROBUSṬ: aut probust (*vel* probus st) | 60. QUOT: quod | calendis (*sic A*) *vel* kalendis ‖ 62. quicque (*sic A*) *vel* quique | SUPELLECTILIS: suppellectilis | 63. MONIMENTIS: monumentis ‖ 64. mihi hic: MIHI | 65. FACITESULTIS: facite *cum spat vel* faciete sulcis ‖

Iam égo domi adero: ad meám maiorem fíliam inuisó modo.
Síquis me quaeret, índe uocatote áliqui: aut iam egomet híc ero.
PA[N]. Quíd agimus, soror, si óffirmabit páter aduorsum nós? PA⟨N.⟩ Pati
Nós oportet quód ille faciat, quoíus potestas plús potest.
Exorando, haud áduorsando súmendam operam cénseo.
Grátiam a patré si petimus, spéro ab eo impetrássere:
Áduorsari síne dedecore et scélere summo haud póssumus,
Néque equidem id factúra neque tu ut fácias consiliúm dabo,
Vérum ut exorémus. nóui ego nóstros: exorábilest.
⟨AN.⟩ Príncipium ego quo pácto cum illis óccipiam, id ratiócinor:
Ýtrum ego perplexím lacessam oratione ad húnc modum,
Quási numquam quicquam ádeo adsimulem, an quási quid indaudíuerim
Eás in se meruísse culpam: an pótius temptem léniter
Án minacitér. scio litis fóre: ego meas noui óptume.
Sí manere hic sése malint pótius quam alio núbere,
Nón faciam: quid mi ópust decurso aetátis spatio cúm ⟨m⟩eis

66. MODO: domum ‖ 68. OFFIRMAUIT | PA. pati *vel* apati: PATI ‖ 70—83. *hoc ordine A: 80—83. 75—79. 70—74 reliqui* ‖ 70. haud aduersando (*sic A*) *vel* aduersando ‖ 71. PA. *praem D* | GRATIAMPERSIPETIMUS | impetrassere (*sic A*) *vel* impetrasse ‖ 72. ADUERSARISINE: Aduersariis in | possumus (*sic A*) *vel* possumi ‖ 73. EQUIDEMISFACTURA: ego factura sum: *corr Brixius* | TEUT ‖ 74. EXORABILIST: exorabile est ‖ 75. cum illis: ILLI ‖ 76. ego *et* lacessam (*sic A et Nonius* [ergo *L*] *Charisiusque*) *vel* ergo *et* lasessam (*vel* lascessam) | orationem *Nonius et Charisius* ‖ 77. ADEOADSIMULEM: in eas simulem | QUID: nihil | INAUDIUERIM: inde audiuerim: *corr Pareus* | 78. leniter (*sic A*) *vel* leuiter ‖ 79. LITUS | noui optume (*sic A*) *vel* optume noui ‖ 81. *add Lomanus* ‖

Gérere bellum, quóm nil quam ob rem id fáciam meruisse árbitror?
Mínume: nolo túrbas. sed hoc mihi óptumum factu árbitror,
Síc faciam: adsimulábo quasi quam cúlpam in sese admíserint:
Pérplexabilitér earum hodie pérpauefaciam péctora.
Póstid †agam igitur deínde ut animus méus erit faciám palam.
Múlta scio faciúnda uerba: ibo íntro. sed apertást foris.
PA. Cérto enim mihi patérnae uocis sónitus auris áccidit.
PAN. Ís est ecastor: férre aduorsum homini óccupemus ósculum.
PA. Sálue, mi pater. [P]AN. Ét uos ambae. ílico agite [istic] adsídite.
PA. Ósculum. [P]AN. Sat est ósculi mihi uóstri. PA. Qui, amabó, pater?
AN. Quía ita meae animaé salsura euénit. PA. Adside híc, pater.
[P]AN. Nón sedeo istic: uós sedete: ego sédero in subséllio.
PA. Máne puluinum. [P]AN. Béne procuras míhi: satis sic fultúmst: sede.
PA. Síne, pater. AN. Quid opúst? PA. Opust. AN. Morem tíbi geram. atque hoc ést satis.
⟨PA.⟩ Númquam enim nimis curáre possunt suóm parentem fíliae.

---

82. QUAMNIHIL: cum nihil | IDFACIAM: faciam || 83. TURBES || 84. adsimulabo (*sic A*) *vel* adsemulabo | QUASIQUOM: quasi aliquam: *corr Ri* | INSE || 86. PALAM: patam *vel* pacem | 87. MULPA || 89. HOMINI: hominem || 90. mi (*sic A*) *vel* me | PATERET | ISTICADSIDITE: ascidite *vel* abscedite || 91. *del D* | OSOSCULIMIHI: osculi mihi *vel* mihi osculi | ambo *Festus* | 92. salsurae uenit asside: *corr ex A* || 93. *del D* | SEDEREIN | 94. *del D* | fultum est: FULTUST# | SEDE: mihi || 95. OPUSTMOREM | HIC | est satis (*sic A*) *vel* satis est || 96. PARE(*vel* Ē)TEM ||

Quem †aequiust nos potiórem habere quám te? postideá, pater,
Víros nostros, quibus tú uoluisti ésse nos matres fámilias?
AN. Bónas ut aequomst fácere facitis, quóm tamen apsentís uiros
Proínde habetis quási praesentes sínt. PA. Pudicitiást, pater,
Eós nos magnificáre qui nos sócias sumpserúnt sibi.
AN. Númquis hic est aliénus nostris díctis auceps aúribus?
PAN. Núllus praeter nósque teque. AN. Vóstrum animum adhiberí uolo.
Nám ego ad uos nunc ímperitus rérum et morum múlierum
Díscipulus uenio ád magistras: quíbus matronas móribus
Quae óptumae sunt ésse oportet, séd utraque ut dicát mihi.
PAN. Quíd istuc est quod huc éxquaesitum múlierum morés uenis?
AN. Pól ego uxorem quaéro, postquam uóstra mater mórtuast.
PA. Fácile inuenies ét peiorem et péius moratám, pater,
Quam ílla fuit: meliórem neque tu réperies neque sól uidet.
AN. Át ego ex te exquaero átque ex istac tuá sorore. PA. Edepól, pater,
Scío ut oportet ésse, si sint íta ut ego aequom cénseo.

97. QUEM: Qum *vel* Cum | habere (*sic A*) *vel* haberem || 99. AN. *solus D* | AEQUOST || 100. PROINDE: Perinde | habetis (*sic A*) *vel* habetist̃ | QUASI: quas (*corr D*) | SIENT || 101. EOSNOS: Enos | QUI: quis (*corr D*) || 103. TEQ·: te qui || 106. sed: OSED || 107—109. *pers add* D^2 || 107. EXQUISITUM || 110. SOLUIDET: uidet sol || 111. EXQUERO: exquiro | PA. *pro* ⌗ D^2 ||

⟨AN.⟩ Vólo scire ergo ut aéquom censes. PA. Ýt, per urbem quom ámbulent,
Ómnibus os optúrent, nequis mérito male dicát sibi.
AN. Díc uicissim múnciam tu. PAN. Quíd uis tibi dicám, pater?
⟨AN.⟩ Ýbi facillumé spectatur múlier quae ingenióst bono?
⟨PAN.⟩ Quoí male faciundíst potestas, quaé ne id faciat témperat.
⟨AN.⟩ Haú male istuc. age tu †altera utra sít condicio pénsior,
Vírginemne an uíduam habere? PA. Quánta mea sapiéntiast,
Éx malis multís malum quod mínumumst, id minumést malum.
⟨AN.⟩ Quí potest muliér uitare uítiis? PA. Vt cotídie
Prídie caueát, ne faciat quód pigeat postrídie.
⟨AN.⟩ Quaé tibi muliér uidetur múlto sapientíssuma?
⟨PAN.⟩ Quaé tamen, quom rés secundae sínt, se poterit gnóscere,
Ét illa quae aequo animó patietur síbi esse peius quám fuit.
AN. Édepol uos lepidé temptaui uóstrumque ingenium íngeni.
Séd hoc est quod ad uos uénio quodque esse ámbas conuentás uolo:
Mi aúctores ita súnt amici, ut uós hinc abducám domum.
PAN. Át enim nos quarúm res agitur áliter auctorés sumus.

---

113. PA. *pro* # (*om A*) D^2 || 115 sq. *pers pro* # D^2 || 117. IDFACIAT: faciat id || 118. Hau (*sic A*) *vel* Haud | CONDICIO: condicior || 119. UIRGINEMNE: Virginem an: *corr Ac* | #QUANTAMEA: quanta meas || 120. EX: E | IDMINIMEST: id minimum est || 121. *add Spengelius* | potest: POTIE(*vix* U)SREST | PA. *pro* # (*om B*) *Spengelius* | cotidie (*sic A*) *vel* cottidie || 122. posttridie (*sic A*) *vel* postridie || 124. noscere: COGNOSCERE (*corr Ri*) || 129. PAN. *solus D* ||

Nam aút olim, nisi tíbi placebant, nón datas opórtuit
Aút nunc non aequómst abduci, páter, illisce apséntibus.
AN. Vósne ego patiar cúm mendicis núptas me uiuó uiris?
PA. Plácet ille meus míhi mendicus: súos rex reginaé placet.
Ídem animust in paúpertate qui ólim in diuitiís fuit.
AN. Vósne latrones ét mendicos hómines magni pénditis?
PAN. Nón tu me argentó dedisti opínor nuptum, séd uiro.
AN. Quíd illos exspectátis qui abhinc iam ábierunt triénnium?
Quín uos capitis cóndicionem ex péssuma primáriam?
PAN. Stúltitiast, patér, uenatum dúcere inuitás canes.
Hóstis est uxór inuita quaé uiro nuptúm datur.
AN. Cértumnest neutrám uostrarum pérsequi imperiúm patris?
PA. Pérsequimur: nam quó dedisti núptum abire nólumus.
AN. Béne ualete: ibo átque amicis uóstra consilia éloquar.
PAN. Próbiores, credo, árbitrabunt, sí probis narráueris.
AN. Cúrate igitur fámiliarem rém ut potestis óptume.
PAN. Núnc places, quom récte monstras: núnc tibi auscultábimus.
Núnc, soror, abeámus intro. PA. Ímmo interuisám domum.

---

132. AN. *solus D* (*item 135. 137. 141. 143. 145*) | nuptas (*sic A*) *vel* nuptias | uiuo (*sic A*) *vel* uitio ‖ 133. *pers add* D^2 (*item 136. 139. 142. 144. 146*) | MIHIMEUS | MENDICUS: mendicis ‖ 136. TUME: me tu | opinor (*sic A*) *vel* op nor ‖ 140. UIRO: ad uirum ‖ 141. neutram (*sic A*) *vel* neutrum ‖ 144. uero *pro* credo *Nonius* | arbitrabunt (*sic Nonius et A*) *vel* arbitrarunt ‖ 145. Curate (*sic A*) *vel* Qurate ‖ 146. PLACES: placet | AUSCULTAUIMUS ‖ 147. abeamus (*sic A*) *vel* habeamus | PA. *pro* ⌗ D^2 ‖

Si áb uiro tibi fórte ueniet núntius, facito út sciam.
⟨PAN.⟩ Néque ego te celábo neque tu mé celassis quód scias.
Ého Crocotium, í, parasitum Gélasimum huc arcéssito:
Técum adduce. nám illum ecastor míttere ad portúm uolo,
Síquae forte ex Ásia nauis héri | aut hodie uénerit.
Nám dies totós apud portum séruos unus ádsidet:
Séd tamen uolo ínteruisi. própera atque actutúm redi.

ACTVS II

GELASIMVS. CROCOTIVM
PARASITVS ANCILLA

GE. Famem égo fuisse súspicor matrém mihi:
Nam póstquam natus súm, satur numquám fui.
Neque quísquam melius réferet matri grátiam,
(Quam egó matri meaé refero inuitíssumus.)
Neque réttulit quam ego réfero meae matrí Fami.
Nam illa mé⟨d⟩ in aluo ménses gestauít decem:
At égo illam in aluo gésto plus annós decem.
Atque ílla puerum mé gestauit páruolum,
Quo mínus laboris cépisse illam exístumo:
Ego nón pausillulam ín utero gestó famem,

148. AB: a | PAN. facito D^2 || 149. *add Ac* | SCIAS: scies 150. crocotium i *vel* crocoticium: CROCOTIVM | HIC || 153. portum (*sic A*) *vel* porcum || 154. tamen (*sic A*) *vel* tarien ATQ·ACTVTVM: actutum || 155. FAMEMEGO: Famem | fuisse suspicor: SVSPICORFVISSE || 156. postquam (*sic A*) *vel* posquam || 157. *solus habet A* || 158ª. *secl Sey* | matri meae: MEAEMATRI || 158ᵇ. *om A* (fami *hinc habet Charisius*) || 159. Nam (*sic A*) *vel* Na *add Ri* || 160. *post hunc v. A habet v. 165 sq.* || 162. CEPISSEILLAM: illam cepisset (*vel* cepisst) || 163. EGO: At ego | non: NVNC PAVSILLVLAM: pauxillulam | GESTOFAMEM: gestor amem ||

Verum hércle multo máxumam et grauíssumam.
Vterí dolores †mihi oboriuntur cotídie:
Sed mátrem parere néqueo nec quid agám scio.
†Auditaui saépe hoc uolgo dícier,
Solére elephantum gráuidam perpetuós decem
Esse ánnos: eius ex sémine haec certóst fames:
Nam iám complures ánnos utero haerét meo.
Nunc sí ridiculum | hóminem quaerat quíspiam,
Venális ego sum cum órnamentis ómnibus.
Inánimentis éxplementum quaérito.
Gelásimo nomen míhi indidit paruó pater,
Quia inde iam á pausillo púero ridiculús fui.
Proptér pauperiem hoc ádeo nomen répperi,
Eo quía paupertas fécit ridiculús forem:
Nam illa ártis omnis pérdocet, ubi quem áttigit.
Per annónam caram díxit me natúm pater:
Proptérea, credo, núnc essurio | ácrius.
Sed géneri nostro haec rédditast benígnitas:
Nullí negare sóleo, siquis me essúm uocat.
Orátio una intériit hominum péssume,
Atque óptuma hercle méo animo et scitíssuma,
Qua ante útebantur: 'uéni illo ad cenam: síc face:
Promítte uero: né grauare: est cómmodum?
Volo ínquam fieri: nón amittam quín eas.'
Nunc répperérunt iam eí uerbo uicárium —

---

165. *cf. ad v. 160* | UTERI: Vt teri di | cotidie (*sic A*) *vel* cottidie || 166. NECQUIDAGAMSCIO: nescio quomodo || 167 sq. AUDITAUI (*item Paulus*): Autdiui *vel* audiui | uolgo (*sic A*) *vel* uologo | SOLERE *s. f. v. 167 habet A* | GRAUIDAS (*et s. v.* AM) || 169. HAEC: hac | FAMIS || 171. QUAERAT: quaeret || 173. EXPLEMENTUM: exi plementum (*vel* sup[p]lementum) || 175. 176. *inv libri: trai Ac* || 175. PAUSILLO: pausi illo (*vel* illos) || 176. PAUPERIEM: paupertem *vel* paupertatem | REPPERIT || 178. ARTISOMNIS: omnis artes || 180. ESSURIO: esurio || 182. NULLIS | negare (*sic A*) *vel* nugare | MEESSUM: essum me || 183. INTERIIT: interit || 184. SCITISSUMA: scitis summa || 185. ad (*sic A*) *vel* ac || 186. PROMITTE: Promitto || 187. FIERI: fleri || 188. IAMEI: ei ||

Nilí quidem hercle uérbumst ac uilíssumum —:
'Vocém te ad cenam, nísi egomet cením foris.'
Ei hércle ego uerbo lúmbos di⟨f⟩fractós uelim,
†Ni uére periería, si cenassít domi.
Haec uérba subigunt mé⟨d⟩, ut mores bárbaros
Discam átque ut faciam praéconis compéndium
Itaque aúctionem praédicem, ipse ut uénditem.
CR. Hic illést parasitus quem árcessitum míssa sum:
Quae lóquitur auscultábo, prius quam cónloquar.
⟨GE.⟩ Sed cúriosi súnt hic complurés mali,
Aliénas res qui cúrant studio máxumo,
Quibus ípsis nullast rés quam procurént sua.
Ei quándo quem auctiónem facturúm sciunt,
Adeúnt, perquirunt quíd siet causae ílico:
Aliénum aes cogat án pararit praédium:
Vxórin sit reddénda dos diuórtio.
Eos ómnis tam etsi hercle haúd indignos iúdico
Qui múltum miseri sínt, laborent, níl moror.
Dicam aúctionis caúsam, ut damno gaúdeant —
Nam cúriosus némost quin sit máleuolus —:
[Ipse égomet quam ob rem | aúctionem praédicem:] 208[b]
Damna éuenerunt máxuma miseró mihi.

---

189. NIHILI: nihil | UERBUMETACUILISSIMUM: uerbum aculissimum: *corr Abraham* ‖ 191. hercle ego: HERCLE | defractos (*item A*): *corr Ribbeckius* ‖ 192. NỊUEREPERIERIT: Ni uere perlerit *vel* Niue repleuerit | DOMI: domo ‖ 193. *addidimus* | ut mores (*sic A*) *vel* ut mors ‖ 194. PRAECONỊS: praecones ‖ 195. AUCTIONEM: autionem | UENDITEM: me ueni item ‖ 196. CR. *solus D* | ARCESSITUM: accersitum ‖ 197. auscultabo (*sic A*) *vel* autscultabo | conloquar: LOQUOR ‖ 198. COMPLURES: quiam (*vel* qui iam) plures ‖ 200. QUAM: qua ‖ 201. SIQUANDOQUỊM ‖ 202. QUID: quicquid ‖ 203. COGṄATANPARARAIT | PRAEDIUM: prandium ‖ 205. EOS: Eo | IUDICO: iudicio ‖ 206. SUNT ‖ 207. auctionis (*sic A*) *vel* auticonis | DAMNO: amno *vel* animo ‖ 208[a]. QUIN: Qui non | maliuolus (*sic A*) *vel* malibolus ‖ 208[b]. *om A* (*sed habet v. 232 sq. suo loco repetitos*) | egomet *vel* ego ‖ 209. GE. *praem D* ‖

Ita mé mancupia míserum adfecerúnt male:
Potátiones plúrumae demórtuae:
Quot ádeo cenae quás defleui mórtuae,
Quot pótiones múlsi, quae autem prándia,
Quae intér continuom pérdidi triénnium.
Prae maérore adeo míser atque aegritúdine
Consénui: paene súm fame | emórtuos.
⟨CR.⟩ Ridículus aeque núllus est, quando ésurit.
⟨GE.⟩ Nunc aúctionem fácere decretúmst mihi:
Forás necessumst quícquid habeo uéndere.
Adéste sultis: praéda erit praeséntium.
Logós ridiculos uéndo : age licémini.
Quis céna poscit? écqui poscit prándio?
†Hercules te amabit prándio, cená tibi.
Ehem, ádnuistin? némo meliorés dabit.
[Nullí meliores ésse parasitó[s] sinam.]
Vel iúnctiones Graécas sudatórias
Vendó: uel ⟨l⟩alias málacas crapulárias,
Cauillátiones, ádsentatiúnculas
Ac périeratiúnculas parasíticas,
Robíginosam strígilim, ampullam rúbidam,
Parasítum inanem quó recondas réliquias.
Haec uéniisse iám opus est quantúm potest,
Vt décumam partem | Hérculi pollúceam.
CR. Ecástor auctiónem | haud magní preti.

---

210. MANCIPIA ‖ 212. QUOT: Quod *vel* Quo ‖ 213. QUOT: Quod | QUAE: quod ‖ 214. CONTENUUM ‖ 215. ADEO (*sed* MACEO *e corr*): deo (*corr* D^2) ‖ 216. PAENE: prene (*corr* *D*) ‖ 217 sq. *add Pistoris* ‖ 218. auctionem (*sic A*) *vel* autcionem DECRETUST ‖ 219. NECESSUST ‖ 220. ADESTESULTIS: Ad sese ultis ‖ 221. Locos ridiculos (*sic A*) *vel* Locos rediculos: *corr Ca* ‖ 222. QUIS: Qui ‖ 223. HERCULEISTEAMAUI ‖ 225. *secl Guy* | NULLI: Nullis | *del Dousa* ‖ 226. IUNCTIONES: unctiones sudatorias (*sic A*) *vel* subdatorias ‖ 227. UENDOUEL: Vel | *add Bergkius* | CRAPULARIAS: trapularias ‖ 229. Ac: AD | PERIERATIUNCULAS: periuratiunculas ‖ 230. Robiginosam (*sic A*) *vel* Rubiginosam | STRIGILIM: strigilem ‖ 232. *cf. ad v.* 208b | UENIISSE *vel* EUENISSE: uenisse | OPUS *vel* PUS (*et* TEM *s. v.*) ‖ 233 sq. *sic etiam Priscianus* ‖ 235. Ecastor: ECMAIOR ‖

Adhaésit homini ad ínfumum uentrém fames.
Adíbo ad hominem. GE. Quís haec est quae aduorsum ít mihi?
Epígnomi ancilla haéc quidemst, Crocótium.
CR. Gelásime, salue. GE. Nón id est nomén mihi.
CR. Certó mecastor íd fuit nomén tibi.
GE. Fuít disertim, uérum id usu pérdidi:
Nunc Míccotrogus nómine e ueró uocor.
CR. †Eu ecastor risi te hodie multum. GE. Quando aut quo ín loco?
CR. Hic, quom aúctionem praédicabas — GE. Péssuma,
Eho, an aúdiuisti? CR. té quidem dignússumam.
GE. Quo núnc is? CR. Ad te. GE. Quíd uenis? CR. Panégyris
Rogáre iussit te †ut opere máxumo,
Mecúm simitu ut íres ad sesé domum.
GE. Ego íllo mehercle uéro eo quantúm potest.
Iamne éxta cocta súnt? quot agnis fécerat?
CR. Illáquidem nullum sácrificauit. GE. Quó modo?
Quid ígitur me uolt? CR. Trítici modiós decem
Rogáre opinor [te uolt]. GE. Méne, ut ab sesé petam?
CR. Immo †ut a uobis mútuom nobís dares.
GE. Nega ésse quod dem †nec mihi nec mutuom

236. infimum (*sic A*) *vel* infirmum ‖ 237. Adibo ad (*sic A*) *vel* Adibo | QUAEMIHIADUORSUMUENIT ‖ 239. GEIASIME | id est (*sic A*) *vel* est id ‖ 241. disertum *vel* desertum: *corr ex Nonio et gloss. Plaut. et A* | uerum *om Nonius* ‖ 242. miccotrogus (*sic A*) *vel* micotrogus | E: ex ‖ 245 sq. EHOANAUDIUISTI#: Ehon aut luisti (*vel* audisti #) ‖ 249. IRESEOQUANTUMPOTEST ‖ 250. ILLUC ‖ 251. cocta (*sic A*) *vel* ctocta | QUOTAGNIS: quod tacnis ‖ 252. sacrificauit (*sic A*) *vel* sacrificabit ‖ 253 sq. MEUOLTMENEUTASESEPETAM ‖ TRITICIMODIOSDECEMROGAREOPINORTEUOLT | te uolt *vel* te uol: *del Gru* ‖ 255. AUOBIS: abste ‖ 256. NEGA: Negato ‖

Neque áliud quicquam nísi hoc quod habeo pállium.
Linguám quoque etiam uéndidi datáriam.
CR. Au, núllan tibi linguást? GE. Quaequidem dicát 'dabo': 259. 260
Ventrí reliqui eccíllam quae dicát 'cedo'.
CR. Malúm quidem si uis — GE. Haéc eadem dicít tibi. 262. 263
CR. Quid núnc? ituru's án non? GE. Abi sané domum:
Iam illó uenturum dícito. propera átque abi.
Demíror quid illaec mé ad se arcessi iússerit,
Quae númquam iussit mé ad se arcessi ante húnc diem,
Postquám uir abiit éius. miror quíd siet:
Nisi út periclum fíat uisam quíd uelit.
Sed éccum Pinacium éius puerum. hóc uide:
Satin út facete | átque ex pictura ástitit?
Ne iste édepol uinum póculo pauxíllulo
Saepe éxanclauit súbmerum scitíssume.

PINACIVM. GELASIMVS
PVER PARASITVS

PI. Mercúrius, Iouis qui núntius perhibétur, numquam aequé patri
Suo núntium lepidum áttulit, quam ego núnc meae erae nuntiábo.

---

257. quicquam (*sic A*) *vel* quisquam || 258. UENDIDIDATARIAM: uendidit (*vel* uendit) ariam || 259 sq. NULLAM: nulla: *corr Ri* || 261. UENTRI: Veterem | eccam illam: ECCAM: *corr Bo* || 262 sq. QUIDEMSIUIS ♯: tibi di dent GE. (*vel* dent) || 264. iturus: *corr Ri* | abi (*sic A*) *vel* bi || 266. ARCESSI: accersi (*item v. 267*) || 270. PINACIUM: piacium *vel* dinacium || 271. STATUT | EX: UT || 272. neste de pol uini pauculo *Placidus* | plautus illulo *Nonius* || 273. exantlauit *Sergius*: exanclaui *Placidus* (exanclauit *etiam Nonius*) | merum *vel* sum merum *Nonius* || 274. numquam (*sic A*) *vel* numquid ||

Ítaque onustum péctus porto laétitia lubéntiaque:
Néque lubet nisi glóriose quícquam proloquí profecto.
Amoénitates ómnium uenerum ét uenustatum ádfero,
Ripísque superat míhi atque abundat péctus laetitiá meum.
Própera, Pinaciúm, pedes hortáre, honesta dícta factis —
Nunc tíbi potestas ádipiscendist glóriam laudém decus —
Eraéque ⟨e⟩genti súbueni [benefacta maiorum tuum],
Quae mísera in exspectátionest Épignomi aduentúm uiri.
Proinde út decet amat uirúm suom, cupide éxpetit. nunc, Pínacium,
Age út placet, curre út lubet: caue quémquam flocci féceris:
Cubitís depulsa dé uia, tranquíllam concinná uiam.
Si réx obstabit óbuiam, regem ípsum prius peruórtito.
GE. Quídnam dicam Pínacium
Lascíuibundum tám lubenter cúrrere?
Harúndinem fert spórtulamque et hámulum piscárium.
PI. Sed tándem opinor aéquiust erám mihi esse súpplicem
Atque óratores míttere ad me dónaque ex auro ét quadrigas,
Quí uehar: nam pédibus ire nón queo. ergo iám reuortar.

---

276. HONUSTUM | PEORTO || 277 sq. IUBET | gloriose *et* proloqui (*sic A*) *vel* gloriosse *et* proloco qui | *dist Ri* | UENUSTATEM || 280. PROPERA: Propterea | pinacium (*sic A*) *vel* dinacium || 281. ADIPISCENDAST || 282. *secl Ri* (*cf. v. 303*) | malorum tuum (*sic A*) *vel* maiorum tuorum || 283. MISERAIN: misera | aduentum (*sic A*) *vel* aduentu || 284. EXPETITNUNC: nunc expedi (*vel* expidi) | pinacium (*sic A*) *vel* pina cui' || 285. CURRE: currere || 287. OB: or || 288. dicam pinacium (*vel* dinacium): PINACIU* | LUBENTEM || 289. hamum (*sic A*) *vel* hamulum | 290. aequius (*vel* aequiius) est: AEQUIUMST || 291. DONAMQ· || 292. uehar (*sic A*) *vel* uear | ergo nam (*item A*) ||

Ád me adiri et súpplicari egomét mihi aequom cénseo.
[GE.] An uéro nugas cénseas, nïl ésse quod ego núnc scio?
[PI.] Tantum á portu adportó bonum, tam gaúdium grande ádfero:
Vix ípsa domina hoc, nísi sciat, exóptare ab deis aúdeat.
Nunc últro id deportem? haú placet neque íd uiri officium árbitror.
Sic hóc uidetur míhi magis meo cónuenire huic núntio:
Aduórsum ueniat, ópsecret se ut núntio hoc impértiam.
Secúndas fortunás decent supérbiae.
Sed tándem quom recógito, qui pótuit scire haec scíre me?
Nón enim possum quín reuortar, quín loquar, quin édissertem
Erámque ex maerore éximam, bene fácta maiorúm meum
Exaúgeam atque illam aúgeam insperáto opportunó bono.
Contúndam facta Tálthubi contémnamque omnis núntios:
Símulque ad cursurám meditabor [me] ád ludos Olýmpios.
Sed spátium hoc occidít: breuest currículo: quam me paénitet.
Quid hóc? occlusam iánuam uideo: íbo et pultabó fores.

---

293. ADIRE: iri | AEQUOMCENSEO: censeo aecum (*vel* aequum) ‖ 295. APORTU: portu *vel* hortu | GRANDEAFFERO: adfero grande ‖ 296. nisi (*vel* nesi) sciat: NISCIAS | ABDEIS: adist *vel* adist ⋕ (arbitror *add B*) ‖ 297. ID: hoc | HAU: haud | UIRI: uero ‖ 298. SIC: Hic | HUIC: huc ‖ 299. UENIAT: ut ueniat ‖ 300. superbiae (*sic A*) *vel* super uiae ‖ 302. *om CD* | QUINEDISSERTEM: qui me disser te ‖ 303. ERAMQUAEEX | MAIORUM: malorum (*cf. 282*) ‖ 304. INSPERATOOPPORTUNO: ex insperato oportuno | DOMO: modo: *corr Gul* (*cf. 338*) ‖ 305. THALTHUBI: talthibi ‖ 306. *del Ri* | OLYMPIOS: olimpie ‖

Aperíte atque adproperáte, fores facite út pateant: remouéte moram.
Nimis haéc res sine curá geritur: uide quám dudum hic asto ét pulto.
Somnóne operam datis? éxperiar fores án cubiti ac pedes plús ualeant.
Nimis uéllem hae fores erum fúgissent, ea caúsa ut haberent †manum.
Deféssus sum pultándo.
Hoc póstremumst: uae uóbis.
GE. Ibo átque hunc compellábo.
Saluós sis. PI. Et tu sálue.
GE. Iam tú piscator fáctu's?
PI. Quam prídem non edísti?
GE. Vnde ís? quid fers? quid féstinas? PI. Tua quód nil refert, né cures.
GE. Quid istíc inest? PI. Quas tu edés colubras. GE. Quid tam íracundu's? PI. Si ín te
Pudor ádsit, non me appélles.
GE. Possúm scire ex te uérum?
PI. Potes: hódie non cenábis.

PANEGYRIS. GELASIMVS. PINACIVM
MVLIER PARASITVS PVER

PAN. Quisnam óbsecro has frangit fóris? †ubist?
Tun haéc facis? tun mihi huc hóstis uenis?

310. ET: es | pulto: REPULTO || 311. SOMNONE: Som (*vel* Sum) non | an pedes (*item A*): *corr Lomanus* | ualeant (*sic A*) *vel* sualeant || 312. manum *etiam A* || 314. UAEUOBIS: uobis | 315. COMPELLABO: compello || 317. factus: *corr Ri, dist Dousa* | 318. EDISTI: dedisti || 319 sq. fers (*sic A*) *vel* fes | PI. tua *vel* tua: ⌗TUA || 321 sq. ISTICINEST: istinc est | QUASTUEDES: qua tui des *vel* quas tu uides | iracundus: *corr Ri* | in te: TE || 325. PI. *solus D* | POTES: potest || 326b. Tun (*sic A*) *vel* Tunc | tun: TU |

GE. Salué: tuo arcessitú uenio huc. PAN. Ean grátia fores effríngis?
GE. Tuos ínclama, tui délinquont: ego quíd me uelles uísebam.
Nam méquidem harum miserébat. PI. Ergo auxílium propere látumst.
PAN. Quísnam hic loquitur tám prope nós? GE. Pinacium. PAN. Vbí[is]st?
PI. Réspice ad me et relínque egentem párasitum, Panégyris.
PAN. Pínacium. PI. Istuc índiderunt nómen maiorés mihi.
PAN. Quíd agis? PI. Quid agam rógitas? PAN. Quidni rógitem? PI. Quid mecúmst tibi?
PAN. Me[h]ín fastidis, própudiose? elóquere propere, Pínacium.
PI. Iúbe me omittere ígitur hos qui rétinent. PAN. Qui retinént? PI. Rogas?
Ómnia membra lássitudo míhi tenet. PAN. Linguám quidem
Sát scio tibi nón tenere. PI. Ita céleri curriculó fui
Própere a portu túi honoris causa. PAN. Écquid adportás boni?
PI. Nímio †inparti múlto tanto plús quam speras. PAN. Sálua sum.
PI. Át ego perii, quoí medullam lássitudo pérbibit.
⟨GE.⟩ Quíd ego, quoi miseró medullam uéntris percepít fames?

---

327. ARCESSITU: accersitu | UENIOEAN || 328. DELINQUNT | uisebam (*sic A*) *vel* iusebam || 329. MEQUIDEM: equidem | MISERABANT | latum est (*sic A*) *vel* latun est || 330. GE. *pro* PI. *Ac* | PINACIUM: pinacuum *vel* dinacium | UBIISST: ubi is est || 331. ADME: me || 332. Pinacium (*sic A, om* ♯) *vel* Dinacium | indiderunt (*sic A*) *vel* indideri || 333 sqq. *spatia pro pers plerumque habent libri omnes* || 334. MIHIN: Mihi in: *corr Scioppius* || 335. RETINENTROGAS || 337. 338. *inv A* || 338. PROPEAPORTU | boni: DOMI || 339. Nimio inparti: NIMIAICIRES | tanta (*item A*): *corr Pius* | ♯ salua (*sic A*) *vel* salua || 340. perii (*sic A*) *vel* peri | MEDULLAS || 341. EGOMISEROCUIMEDULLAS | PERCIPIT ||

PAN. Écquem conuenisti? PI. Multos. PAN. At uirum? PI. E[c]quidem plúrumos:
Vérum ex multis néquiorem núllum quam hic est. GE. Quó modo?
Iám dudum ego istum †patior dicere iniuste mihi.
Praéterhac si me ínritassis — PI. Edepol essuriés male.
GE. Ánimum inducam ut ístuc uerum te élocutum esse árbitrer.
PI. Múnditias uolo fíeri: ecferte huc scópas simulque harúndinem,
Ýt operam omnem aráneorum pérdam et texturam ímprobem
Déiciamque eorum ómneis telas. ⟨GE.⟩ Mísere algebunt póstea.
PI. Quíd? illos, itidemne ésse censes quási te cum ueste única?
Cápe illas scopas. GE. Cápiam. PI. Hoc egomet, tu hóc conuorre. GE. Ego fécero.
PI. Écquis huc effert nássiternam cúm aqua? GE. Sine suffrágio
Pópuli tamen aedílitatem hicquidém gerit. PI. Age tu ócius
†Pinge humum, conspérge ante aedis. GE. Fáciam. PI. Factum opórtuit.
Égo hinc araneás de foribus déiciam et de páriete.

---

342. #AD: ad | UIRUMECQUIDEM|PLURIMOS: uirum ecquem # (# *om B*) plurimos: *corr Buechelerus* || 344. Iam: IAN || 345. PRAETERHAEC | ESSURIES: esuries || 346. UTUISTUC || 347. EFFERTE: hęc ferte (*corr Bo*) || 348. operas araneorum tergam *Nonius* | improbem (*sic A et Nonius*) *vel* improbam || 349. DEICIAMQ·EORUM (*item Nonius*): De hic (*vel* hinc) iamque earum | M(IS)ERE(*vel* I)ALGEBUNT: misera falgebunt (*vel* fulgebunt) || 350. ILLOSEADEMNE: illas itidem (*corr Ri*) | esse censes: CENSESESSE | tecum (*sic A*) *vel* tectum | UESTAE || 351. CAPELLAS | CA(*ex* CO)PIAM | #EGOFECERO: # fecero *vel* fecero || 352. nasciternam: *corr ex A et Festo* | AQUASINE || 353. GERITAGE || 355. araneas (*vel sic vel* ARANEOS *A*) *vel* aranias ||

GE. Édepol rem negótiossam. PAN. Quíd sit nil etiám scio:
Nísi forte hospités uenturi súnt. PI. ⟨Vos⟩ lectos stérnite.
GE. Príncipium placét de lectis. PI. Álii ligna caédite:
Álii piscis dépurgate, quós piscator áttulit:
Pérnam et glandiúm deicite. GE. Hic hércle homo nimiúm sapit.
PAN. Nón ecastor, út ego opinor, sátis erae morém geris.
PI. Ímmo res omnís relictas hábeo prae quod tú uelis.
PAN. Túm tu igitur qua caússa missus és ad portum id éxpedi.
PI. Dícam. postquam mé misisti ad pórtum cum lucí simul,
Cómmodum radióssus se[s]se sól superabat éx mari.
Dúm percontor pórtitores, écquae nauis uénerit
Éx Asia, negánt uenisse: cónspicatus sum ínterim
Cércurum, quo ego mé maiorem nón uidisse cénseo.
Ín portum uentó secundo, uélo passo péruenit.
Álius alium pércontamur: 'quóiast nauis? quíd uehit?'
Ínteribi Epignomúm conspicio tuóm uirum et seruóm Stichum.

356. NEGOTIOSSAM: negotiosam ‡ ‖ 357. ‡LECTOS: lectos: *suppl Weisius* | sternite (*sic A*) *vel* ternice ‖ 358 sq. alii (*sic A*) *vel* ali (*bis*) | quos *vel* quod ‖ 360. ‡HIC: hic ‖ 361. ut ego: EGO | SATISERAE: satis aere *vel* aere | 363. CAUSSA: causa | IDEXPEDI: expedi ‖ 364. SEMEL ‖ 365. RADIOSSUSSESSE: radiosus esse: *corr Lipsius* | ex: E | *dist Ri* ‖ 366. Cum *Nonius* | PERCONTOR: perconctor (percunctor *Nonius*) | portitores (*sic A, ut vid*) *vel* potitores | et quae *Nonius* (*et fort.* fortiores) ‖ 368. Cercurum (*sic A*) *vel* Cercurrum: Cyrcerum *Nonius* ‖ 370. percontamur *vel* perconctamur: PERCUNTAMUR ‖ 371. Interim: *corr ex A et gloss. Plaut.* | ST(IC)HUM: sthichum ‖

PAN. Hém, quid? Epignomum élocutu's? PI. Tuóm uirum. GE. Et uitám meam.
PI. Vénit, inquam. PAN. Tútin ipsus ípsum uidistí? PI. Lubens.
Árgenti | auríque aduexit nímium. GE. Nimis factúm bene.
[GE.] Hércle uero cápiam scopas átque hoc conuorrám lubens.
PI. Lánam purpurámque multam. GE. Ést qui uentrem uéstiam.
PI. Léctos eburatós, auratos. GE. Áccubabo régie.
PI. Túm Babylonica ét peristroma, tónsilia et tappétia.
Áduexit nimiúm bonae rei. GE. Hércle rem gestám bene.
PI. Póste[a], ut occepí narrare, fídicinas tibícinas
Sámbucas aduéxit secum fórma eximia. GE. Eúgepae.
Quándo adbibero, adlúdiabo: túm sum ridiculíssumus.
PI. Póste unguenta múltigenerum múlta. GE. Non uendó logos:
Iám non facio | aúctionem: míhi optigit heréditas.
Máliuoli perquísitores aúctionum périerint.
Hércules, decumam ésse adauctam tíbi quam uoui grátulor.
Spés est tandem aliquándo inportunam éxigere ex uteró famem.

---

372. elocutus: DELOCUTUS: *corr Ri* | UIRUMET || 373. TUTINIPSUS: tun eum | #LUBENS: ita (*vel* # ita) ego libens || 374sq. NIMIUM#: multum # (GE. *corr et del Ac*) || 376. #EST: # ē *vel* GE. Hem || 377. REGIE: regle || 378. TUM: Tam | TONSILIA: ton silla (*vel* sella) | TAPPETIA: tapetia || 379. hercle rem: REM || 380. POSTEA: Post: *corr Ri* | FIAICINAS || 381. aduexit (*sic A*) *vel* aduenit | EXIMIA: exumia || 383. Poste *vel* Post hec: POSTEA | UNGENTA | LOCOS || 384. facio (*sic A*) *vel* faciam || 385. auctionum *vel* auctuonum: AUCTONUM | PERIERUNT || 386. HERCULES: hercoleles *vel* hercoledes || 387. *solus habet A* ||

PI. Póst autem aduexít parasitos sécum — GE. Ei, perií miser.
PI. Rídicul[os]issumós. GE. Reuorram hercle hóc quod conuorrí modo.
PAN. Vídistin uirúm sororis Pámphilippum? PI. Non. PAN. Nón adest?
PI. Ímmo uenisse eúm simitu aiébat ille: ego húc citus
Praécucurri, ut núntiarem núntium exoptábilem.
GE. Vénales logí sunt illi quós negabam uéndere.
Ílicet: iam meó malost quod máleuolentes gaúdeant.
Hércules, qui déus sis, sane díscessisti nón bene.
PAN. Í intro, Pinaciúm, iube famulos rém diuinam mi ápparent.
Béne uale. GE. Vin ádministrem? PAN. Sát seruorum habeó domi.
GE. Enim uero, Gelásime, opinor próuenisti fúttile,
Sí neque ille adést neque hic qui uénit quicquam súbuenit.
Íbo intro ad librós et discam dé dictis melióribus:
Nám ni illos hominés expello, ego óccidi planíssume.

---

388. aduexit (*sic A*) *vel* aduenit | PARASITOSSECUM: secum parasitos || 390. PAMPHILUM#NON#NON: pamphilippum # non # || 391. IMMOUENISSEEUMSIMITUAIEIEBATILLE: Immo (*vel* Iammo) alebant uenisse eum (*vel* eum uenisse) simul (simitu *etiam gloss. Plaut.*) | EGOHUCCITUS: sed ego huc citus || 392. EXOPTABILEM (*item Priscianus*): obtabilem || 393. LOGI: loci || 394. ILICETIAM: ilico et | maleuolentes (*sic A*) *vel* male uontes | GAUDEANT: audeant 395. QUIDEUSSISSANEDISCESSISTINONBENE: sane qui deos sis discessisses non male || 396. I: I i | PINACIUM: panacium | iube (*vel* lube) famulos: IUBEFAMULIS || 399. uenit: UENI || 400. discam: DICAM ||

ACTVS III

EPIGNOMVS. STICHVS
ADVLESCENS SERVOS

EP. Quom béne re gesta sáluos conuortór domum,
Neptúno grates hábeo et tempestátibus:
Simúl Mercurio, quí me in mercimóniis
Iuuít lucrisque quádruplicauit rém meam.
Olím quos abiens ádfeci aegrimónia,
Eós nunc laetantís faciam aduentú meo.
Nam iam Ántiphonem cónueni adfiném meum
Cumque eó reueni ex ínimicitia in grátiam.
Vidéte, quaeso, quíd potest pecúnia.
Quoniám bene gesta ré rediisse mé uidet
Magnásque adportauísse diuitiás domum,
Sine áduocatis íbidem in cercuro ín stega
In amícitiam atque in grátiam conuórtimus.
Et is hódie apud me cénat et fratér meus.
Nam heri ámbo in uno pórtu fuimus: séd mea
Hodié solutast náuis aliquantó prius.
Age abdúc hasce intro quás mecum adduxí, Stiche.
ST. Ere, sí ego taceam seú loquar, scio scíre te
Quam múltas tecum míserias mulcáuerim:
[EP.] Nunc húnc diem unum ex íllis multis míseriis
Volo mé eleutheria cápere aduenientém domum.

---

403. Neptuno (*sic A*) *vel* Neptino ‖ 405. Iuuit (*sic A*) *vel* Luuit | QUADRIPLICAUIT ‖ 406. ADFECI: adfect ‖ 409. QUMQ· | inimicitiam: *corr D cum A* ‖ 411. GESTARE: re gesta | REDIISSE: redisse ‖ 413. CERCURO(RO *ex* LO) ‖ 415. IS: si | APUT: apus *vel* apud ‖ 416. HERI: hieri *vel* hi heri | portu *vel* portus: PORTO ‖ 418. HASCE: has *vel* aus ‖ 419. seu: SIUE | scire te (*sic A*) *vel* scirecte ‖ 420. multas (*sic A*) *vel* mulias ‖ 421. Nunc hunc (*sic A*) *vel* Nunc nunc | —LL—(*i. e.* ex ullis *vel* pro illis *ex spatio*)MULTIS: ex illis multis *vel* ex multis illis ‖ 422. ELEUTHERIA: eleutheriam ‖

⟨EP.⟩ Et iús et aequom póstulas: sumás, Stiche.
In húnc diem te nîl moror. abi quó lubet.
Cadúm tibi ueteris uíni propeinó. ST. Papae,
Ducam hódie amicam. EP. Vél decem, dum dé tuo.
⟨ST.⟩ Quid? hóc etiam unum — EP. Quíd id autem unumst, éxpedi.
⟨ST.⟩ Ad cénam ibone? ⟨EP.⟩ * * atus, cénseo.
⟨ST.⟩ Sic hóc placet: roga * * * nîl moror.
⟨EP.⟩ Vbi cénas hodie? ST. Síc hanc rationem ínstiti:
Amícam ego habeo Stéphanium hinc ex próxumo,
Tui frátris ancillam: eó †condici in sýmbolam
Ad cénam ad eius conséruom Sa[n]garinúm Syrum.
Eadémst amica ambóbus: riualés sumus.
⟨EP.⟩ Age ábduce hasce intro. húnc tibi dedó diem.
⟨ST.⟩ Meam cúlpam habeto, nísi probe excruciáuero.
Iam hercle égo per hortum ad amícam transibó meam,
Mi hanc óccupatum nóctem: eadem sýmbolam
Dabo ét iubebo ad Sá[n]garinum cenám coqui.
Aut égomet ibo atque ópsonabo opsónium.
Sa[n]gárinus scio iam hic áderit cum dominó suo
Seruós homo: qui ⟨ni⟩s⟨i té⟩m⟨p⟩er⟨i a⟩d cenám meat,
Aduórsitores pól cum uerberibús decet

423 sq. AEQU(ỌṂ): accum | *dist Spengelius* ‖ 426. AMICAMUEḶ ‖ 427—429. *solus habet A* ‖ 427. QUODHOC: *corr Goe* ‖ ẸṬỊAM(UN)UM *et* UNỤṂṢṬ ‖ 428. IBONỊṢỊÇ**AṬUS: *distribuimus* ‖ 429. ROGA(tunecn)ENIHIL ‖ 430. ♯SIC: si | INSTITE: instit (*corr Ri*) ‖ 431. STEPHANIUM: spephanium ‖ 432. ANCILLULAM condici in simbolam: CONDUXỊỊNSIMBOLAM ‖ 433. EIUS: elus *del Ri* ‖ 434. EADEST | ambobus (*sic A*) *vel* ambabus | SUMUS: simus ‖ 435. ABDUCEHASCE: abduc eas ‖ 436. PROBE: pro *vel* per ‖ 437. HORTUMAD: ortum ‖ 438. Mihi (*sic A*) *vel* Mi ‖ 439. iubebo (*sic A*) *vel* ludebo | *del Ri* ‖ 441—445. *solus habet A lectione valde dubia* ‖ 441. SANGẸRINUS: *corr Ri* ‖ 442. *suppl Stu* ‖ 443. ṬOL(*vix* SOL) | ḌẸCEṂ(*vix* EṬ) ‖

Dari, úti eum uerberábundum abducánt domum.
Paráta res faciam út sit. egomet mé moror.
Atque íd ne uos mirémini, hominis séruolos
Potáre, amare atque ád cenam condícere:
Licet haéc Athenis nóbis. sed quom cógito,
Potiús quam inuidiam inuéniam, est etiam hic óstium
Aliúd posticum nóstrarum harunc aédium: 450[a]
[Postícam partem mágis utuntur aédium.]
Ea ibo óbsonatum atque eádem referam opsónium: 451
Per hórtum utroque cómmeatus cóntinet.
Ite hác secundum uósmet: ego hunc laceró diem.

GELASIMVS. EPIGNOMVS
PARASITVS ADVLESCENS

GE. Librós inspexi: tám confido quám potis
Me meum óptenturum régem ridiculís logis.
Nunc ínteruiso, iámne a portu aduénerit,
Vt eum áduenientem meís dictis deléniam.
EP. Hicquidém Gelasimus ést parasitus quí uenit.
GE. Auspício | hodie | óptumo exiuí foras.
Mustéla murem | ábstulit praetér pedes.
Quom stréna | opscaeuáuit, spectatum hóc mihist.
Nam ut ílla uitam répperit hodié sibi,
Itém me spero fácturum: augurium hác facit.

---

446. SERUOLI ‖ 447. POTARE: Putare ‖ 449. INUIDIAM: indiuidiam | INUENIAM (A *ex* E) | hostium (*sic A*) *vel* ostium ‖ 450[a]. Aliud (*sic A*) *vel* Aliud autem | HARUNC: harũce *vel* harum ‖ 450[b]. *om A* ‖ 451 sq. ea ibo ob (*s. f. v. 450[b]*) Sonatum: IBOOBSONATUMATQ· | *dist Ri* | hortum (*sic A*) *vel* hurtum commeatus (*sic A*) *vel* comeatus | CONUER *vel* H)IT (conuenit D^1) ‖ 453. ITE: Ita | UOSMET: uos me ‖ 454 sqq. *pers solus D habet nonnullas* (*item* 505—518. 541—547) ‖ 454. POTIS: potist ‖ 455. LOGIS: meis ‖ 457. deliniam: *corr Bo* (*fort. cum A*) ‖ 461. HOC: hic ‖ 463. hac: AC ‖

Epignómus hicquidemst qui ástat: ibo atque ádloquar.
Epígnome, ut ego núnc te conspició lubens:
Vt praé laetitia lácrimae prosiliúnt mihi.
Valuístin usque? EP. Sústentatumst sédulo.
GE. Propíno tibi salútem plenis faúcibus.
⟨EP.⟩ Bene átque amice dícis. di dent quaé uelis.
⟨GE.⟩ * * * * * * * * * * * *
⟨EP.⟩ Cenem ílli apud te? ⟨GE.⟩ Quóniam saluos áduenis.
⟨EP.⟩ Locátast opera núnc quidem: tam grátiast.
⟨GE.⟩ Promítte. EP. Certumst. GE. Síc fac, inquam. EP. Cérta rest.
⟨G⟩E. Lubénte me hercle fácies. EP. Idem ego istúc scio:
Quando úsus ueniet, fíet. GE. Nunc ergo úsus est.
⟨EP.⟩ Non édepol possum. GE. Quíd grauare? cénseas:
Nescíoquid †uero habeo in mundo. ⟨EP.⟩ Í modo:
Aliúm conuiuam quaérito tibi in húnc diem.
GE. Quin tú promittis? EP. Nón grauer, si póssiem.
⟨GE.⟩ Vnúm quidem hercle cérto promittó tibi:
Lubéns accipiam cérto, si promíseris.
⟨EP.⟩ Valeás. GE. Certumnest? EP. Cértum: cenabó domi.
GE. Quandó quidem tu ad mé non uis promíttere,

465. NUNCTE: te nunc ‖ 466. PROSILIUNT: praesillunt ‖ 467. SUSTENTATUST | SEDULO: seduo (*corr* D^2) ‖ 468. 469. *hoc ordine A: inv reliqui* ‖ 469—471. *pers corr et add Ri duce Bo* | AMICAE | *lac sign Ri* | ILLIC *ex* ILLI ‖ 472. LOCATAST: Vocata est | NUNC: num | GRATIAST (*ex* GRATIA): gratiam est ‖ 473. ‡SICFACIES: sic fac | res est: RES ‖ 474. Lubente *vel* Iubente: LIBENTE (*add* R *s. v.*) | hercle me (*item A*): *trai Ca* | FACIEST ‖ 475. USUST ‖ 476. GRAUARI ‖ 477. HABEO(A *s.* O *scr.*) ‖ 478. QUAERITOTIBI(TA *s.* IT *scr.*): quaerito ‖ 480. CERTO: certum ‖ 481. *dist Bo* ‖ 482. CERTUMNEEST: Certum est | ‡CENABO ‖ 483. TUADME: tuam ‖

(Sed quóniam nil procéssi sat ego hac, íero
Apértiore mágis uia: ita plané loquar.)
Vin ád te ad cenam uéniam? EP. Si possím, uelim:
[EP.] Verum híc apud me cénant alienı́ nouem.
GE. Hau póstulo equidem mé⟨d⟩ in lecto accúmbere:
[EP.] Scis tú me⟨d⟩ esse | ími subsellí uirum.
⟨EP.⟩ At ei óratores súnt populi, summí uiri:
Ambrácia ueniunt húc legati públice.
GE. Ergo óratores pópuli summatés uiri
Summi áccubabunt, égo infimatis ínfimus.
EP. Haud aéquomst te inter óratores áccipi.
GE. Equidem hércle orator súm, sed procedít parum.
EP. Cras dé reliquiis nós uolo. multúm uale.
GE. Periei hércle uero pláne, nil obnóxie.
Vnó Gelasimo mínus est quam dudúm fuit.
Certúmst mustellae pósthac numquam crédere:
Nam incértiorem núllam noui béstiam.
Quaene eápse deciens ín die mutát locum,
Ea ego aúspicaui | ín re capitalí mea?
Certúmst amicos cónuocare, ut cónsulam
Qua lége nunc me⟨d⟩ — éssurire opórteat.

---

484 sq. *solus habet A* ‖ 484. PROCESSIT(*vix* S)AT: *corr Sey* | 485. *dist Sey* ‖ 488 sq. HAU: Haud | *add Ca* (*bis*) | QUIDEM | uni (*item A*): *corr Pius* ‖ 490. EI: ii ‖ 491. AMBRACIA: Ambraccia | huc (*sic A*) *vel* ⌗ huc | publice (*sic A*) *vel* pullice | 493. INCUBABUNT (*fort.* AC *s.* IN *scr.*): accumbent (accubent *Priscianus*) ‖ 494. EQUOMST | oratores (*sic A*) *vel* orationes ‖ 496. RELIQUIIS: reliquis | ⌗MULTUM ‖ 497. PERIEI: Peri Nunc ego hercle perii plane non obnoxie *Gellius* ‖ 498. *hunc v. post v. 502 habet B* (*et v.* 499 sq. *in ras*) ‖ 499. MUSTELLAE: mustelae *vel* multelae ‖ 500. nullam (*sic A*) *vel* nulla ‖ 501. QUAENEATESTDECIES: Quaenet ipsa deciens: *corr Ri* ‖ 502. Ea ego (*sic Nonius*) *vel* Eam ego: EGO | AUSPICABIIN: auspicaui in (*sic Nonius*) *vel* auspicauin | CAPITATI ‖ 504. *add Bo* | ESSURIRE: esurire ‖

ACTVS IV

ANTIPHO. PAMPHILIPPVS. EPIGNOMVS
SENEX ADVLESCENTES II

AN. Íta me di bene amént measque mihi béne seruassint fílias,
Ýt mihi uolup est, Pámphilippe, quía uos in patriám domum
Rédiisse uideó bene gesta re ámbos, te et fratrém tuom.
PA. Sátis abs te accipiám, nisi uideam míhi te amicum esse, Ántipho:
Núnc, quia te amicúm mihi experior ésse, credetúr tibi.
AN. Vócem ego te ad me ad cénam, frater túos nisi dixissét mihi
Te ápud se cenatúrum esse hodie, quóm me ad se ad cenám uocat.
Ét magis par fuerát me uobis dáre cenam aduenientibus
Quám me ad illum promíttere, nisi nóllem ei aduorsárier.
Núnc me gratiam ábs te inire uérbis nil desídero:
Crás apud me eritis ét tu et ille cúm uostris uxóribus.
PA. Át apud me perendie: nam ille héri me iam uocáuerat
Ín hunc diem. sed sátin ego tecum pácificatus sum, Ántipho?
AN. Quándo ita rem gessístis, ut uos uélle amicosque áddecet,

---

505. *cf. ad 454 sqq.* | seruassint (*sic A*) *vel* serua sint ‖ 507. REDIISSE: Redisse ‖ 508. EP. *ex* PA. D^3 | uideam (*sic A*) *vel* iudeam ‖ 509. QUONIAMẸX̣ṬẸṂỊḤ(*vix* ṂỊḤỊẠṂ)ICUMEXPERIOR creditur: *corr Bo* (*fort. cum A*) ‖ 510. UOCAREM *iuxta* UOCEM NISI *ex* NI ‖ 511. SEAPUTSE | ADSE: ad esse (*vel* ee) ‖ 512. UOBISDARE: dare uobis ‖ 513. ILLUM: illud *vel* iliit ‖ 516. AT: Eat ‖ 517. SEDỊ(*vel* T) ‖ 518. UT: uti | UELLEAMICOSQ·: uellem amicos atque ‖

Páx commersquest uóbis mecum. nam hóc tu facito ut cógites:
Ýt quoique homini rés paratast, périnde amicis útitur:
Sí res firma, item fírmi amici súnt: sin res laxé labat,
Ítidem amici cónlabascunt. rés amicos ínuenit.
⟨EP.⟩ Iám redeo. nimiást uoluptas, úbi diu afuerís domo,
Dómum ubi redierís, si [t]ibi nullast aégritudo animo óbuiam.
Nam íta me absente fámiliarem rem úxor curauít meam:
Ómnium me exilem átque inanem fécit aegritúdinum.
Séd eccum fratrem Pámphilippum: incédit cum soceró suo.
⟨PA.⟩ Quíd agitur, Epignóme? EP. Quid tu? quám dudum in portúm uenis?
⟨PA.⟩ †Húc longissumé postilla. EP. Iám istest tranquillús tibi?
⟨AN.⟩ Mágis quam mare quo ambo éstis uecti. EP. Fácis ut alias rés soles.
Hódiene exonerámus nauem, fráter? PA. Clementér uolo:
Nós potius onerémus nosmet uícissatim uoluptátibus.
Quám mox coctast céna? inpransus égo sum. EP. Abi intro ad me ét laua.

---

519. COMMẸRSQ·EST: commercique est | nam hoc: HOC | FACITOUT: facito ‖ 520 sq. Vt proinde homini *Charisius* | *verba* perinde amicis utitur (*sic etiam Charisius*) Si res firmast *om libri praeter A* | FIṚṂẠ(item)FIṚ(mi) | SỊṆRESLAXE: si res lassẹ (*vel* lassa) | labat (*sic A*) *vel* labant ‖ 523. NIMIASTUOLUPTASU(bi): nimia est uoluptast (*vel* est uoluptas est) si | DOMO: a domo ‖ 524. UBI: si | *del Ac* ‖ 525. AḄSENTE: absentem ‖ 526. aegritudinum *vel* agritudinum: AEGRITUDINEM ‖ 527. pamphilippum (*sic A*) *vel* pamphilippu | cum (*sic A*) *vel* quom ‖ 528. dudum (*sic A*) *vel* dudu ‖ 529. POSTILLA#: postilla ‖ 530. MAREQUỌḌ: mare qua *vel* mare | #FACIS: facis ‖ 531. HODIEEXONEṚ— | frater # (*sic A*) *vel* frater ‖ 532. NOS: Nosmet | oneremus (*sic A*) *vel* onoremus ‖ 533. COCTAST: coacta es | #ABI: abi | IAḄA (*et* LABA *s. scr.*) ‖

⟨PA.⟩ Deós salutatum átque uxorem módo intro deuortór domum.
(Haéc si ita ut uoló conficio, cóntinuo ad te tránseo.)
⟨EP.⟩ Ápud nos eccillám festinat cúm sorore uxór tua.
⟨PA.⟩ Óptumest: iam istóc morai mínus erit. iam ego apúd te ero.
⟨AN.⟩ Príus quam abis, praesénte t⟨e⟩ huic ápologum agere unúm uolo.
⟨PA.⟩ Máxume. AN. Fuit ólim, quasi ego súm, senex. ei fíliae
Dúae erant, quasi nunc meaé sunt. eae erant duóbus nuptae frátribus,
Quási nunc meae sunt uóbis. EP. Miror quo éuasurust ápologus.
AN. Érant minori illi ádulescenti fídicina et tibícina:
Péregre aduexerát, quasi nunc tu. séd ille erat caeléps senex,
Quási ego nunc sum. EP. Pérge porro: praésens hicquidemst ápologus.
AN. Deínde senex ille ílli dixit, quoíus erat tibícina,
Quási ego nunc tibi díco — EP. Ausculto atque ánimum áduorto sédulo.
AN. 'Égo tibi meam fíliam bene quícum cubitarés dedi:
Núnc mihi reddi ego aéquom esse abs te quícum cubitem cénseo.'
⟨EP.⟩ Quís istuc dicit? án ille quasi tu? AN. Quási ego nunc dicó tibi.
"Ímmo duas dabo" ínquit ille aduléscens "una sí parumst:

535. *solus habet A* (ATTE) || 536. APUTNOSSICCILLAM: Aput (*vel* Apud) nos hec (*vel* ex) illa: *corr Bent* || 537. OPTUMEST: Optumum est | ISTOC (U *s.* O *scr.*): istoc *vel* istuc | morae (*item A*): *corr Lachm* || 538. unum (*sic A, ut vid*) *vel* unu || 539. *add Goe* (*cf. ad 454 sqq.*) || 542. ERANT: Aere | illi: EI || 543. CAELEPS: celeps *vel* celep || 544. porro (*sic A*) *vel* obsecro || 546 sq. EP. *bis* D^2*: quod deinceps Bergkius restituit, ubi* PA. *Itali* || 548. esse aps te: ESSE || 549 sq. quasi tu — ille *om B* | INQUID ||

Ét si duarum paénitebit” ínquit “addentúr duae”.
⟨EP.⟩ Quís istuc, quaeso? an ílle quasi ego? ⟨AN.⟩ Is ípse quasi tu. ⟨túm⟩ senex
Ille quasi ego ‘sí uis’ inquit ‘quáttuor sané dato,
Dúm equidem hercle quód edant addas, meúm ne contru⟨n⟩cént cibum.’
⟨EP.⟩ Vídelicet parcum íllum fuisse †senem, qui díxerit:
Quóniam ille illi póllicetur, quí eum cibum popóscerit?
⟨AN.⟩ Vídelicet non fuísse illum nequam ádulescente[a]m, qui ílico,
Vbi ille poscit, dénegarit dáre se granum trítici?
Hércle qui aequom póstulabat ílle senex, quandó quidem
Fíliae illae déderat dotem, accípere pro tibícina.
⟨EP.⟩ Hércle illequidem cérto adulescens dócte uorsutús fuit,
Quí seni illi cóncubinam dáre dotatam nóluit.
⟨AN.⟩ Sénex quidem uoluít, si posset, índipisci dé cibo:
Quía nequit, qua lége licuit uélle dixit fíeri.
“Fíat” ille inquít adulescens. ‘fácis benigne’ inquít senex.
‘Hábeon rem pactam?’ ínquit. “faciam ita” ínquit “ut fierí uoles”.
Séd ego ibo intro et grátulabor uóstrum aduentum fíliis.
Póste[a] ibo lau[a]tum ín py⟨e⟩lum: ibi fouébo senectutém meam:
Póst ubi lauero, ótiosus uós opperiar áccu[m]bans.
EP. Gráphicum mortalem Ántiphonem: ut apólogum fecit quám fabre.
Étiam nunc sceléstus ⟨s⟩e[s]se dúcit pro adulescéntulo.

552. tum *add Ac* | 553. suus | 554. equidem *vel* equem | 555—558. *distinximus* | 557. adulescentiam | 558. denegauit: *corr Ac* || 559. quia equum: *corr Fl* || 562. Qui seni *vel* quis enim || 564. nequit *vel* nequid | 565. afacis *vel* # facis | 566. rem factam (A factam D^2): *corr Ac* | 568. *del Fl* | pilum: *corr Lamb* || 569. *del Py* | 570. EP. D^2 | 571. It (*vel* Id) iam: *corr Bo* | scelestus esse: *corr Dousa* ||

Dábitur homini amíca, noctu quaé in lecto occentét senem:
Námque edepol aliúd quidem illi quíd amica opus sit néscio.
⟨PA.⟩ Séd quid agit parasítus nostêr Gélasimus? etiám ualet?
⟨EP.⟩ Vídi edepol hominem haúd perdudum. PA. Quíd agit? EP. Quod famélicus.
⟨PA.⟩ Quín uocasti | hóminem ad cenam? EP. Néquid aduenieus pérderem.
Átque eccum tibi lúpum in sermone: praésens esuriéns adest.
⟨PA.⟩ Lúdificemur hóminem. EP. Capti cónsili memorém mones.

GELASIMVS. PAMPHILIPPVS. EPIGNOMVS
PARASITVS ADVLESCENTES II

GE. Séd ita [qu]ut occepí narrare uóbis: quom hic non ádfui,
Cúm amicis delíberaui iám et cum cognatís meis.
Íta mi auctores fuére, ut egomet me hódie iugularém — fame.
Séd uideone ego Pámphilippum cúm fratre ⟨E⟩pignomo? átque is est.
Ádgrediar hominém. sperate Pámphilippe, o spés mea,
Ó mea uita, o méa uoluptas, sálue. saluom gaúdeo
Péregre te in patriám rediisse. PA. Crédo: salue, Gélasime.
⟨GE.⟩ Váluistin bene? PA. Sústentatumst sédulo. GE. Edepol gaúdeo.

572. acentet *vel* accendet: *corr Pistoris* || 573. opos sit *vel* possit: *corr Ca* || 574. *addidimus* || 575 sq. haud perdudum — hominem *om B* | haud perdudum # *vel* ad cenam # (ne) [*cf. 576*] | perderem *vel* pdedere || 579. ita quod: *corr Lamb* || 585. REDIISSE#CREDO: redisse saluum # || 586. (be)NE(su)STENTATUMEST: bene # (*vel* bene) sustentaui | SEDULOEDEPOL ||

Édepol ne ego nunc míhi medi[u]mnum meílle esse argentí uelim.
⟨EP.⟩ Quíd eo tibi opust? GE. Húnc hercle ad cenam út uocem, te nón uocem.
⟨EP.⟩ Áduorsum te fábulare. GE. Illúd quidem, ambos út uocem:
Ét equidem †simitu hau maligne uós inuitassém domum
Ád me: sed ⟨mi⟩hi ipsí do⟨mi me⟩ae níl est: atque hoc scítis uos.
⟨EP.⟩ Édepol te uocém lubenter, sí superfiát locus.
GE. Quín tu⟨m⟩ stans obstrúsero aliquid strénue. EP. Immo unum hóc potest —
⟨GE.⟩ Quíd? EP. ubi conuiuae ábierint, tum ut uénias — GE. Vae aetatí tuae.
⟨EP.⟩ Vása lautum, nón ad cenam díco. GE. Di te pérduint.
Quíd a[g]is Pamphilíppe? PA. Ad cenam hercle álio promisí foras.
⟨GE.⟩ Quíd, foras? PA. Foras hércle uero. GE. Quí malum tibi lassó lubet
Fóris cenare? PA. Vtrúm tu censes? GE. Iúben domi cenám coqui
Átque ad illum renúntiari? PA. Sólus cenabó domi?
⟨GE.⟩ Nón enim solus: mé uocato. PA. At ílle ne suscénseat,
Meá qui causa súmptum fecit. GE. Fácile excusarí potest.

---

587. EGONUNCMIHIM(ed)IUMNUMMEILLE: egomet mihi mediam (*vel* medediam) nunc mille: *corr Mue* | argenti uelim (*sic A*) *vel* uelim argenti ‖ 588. TIBIOPUST: tibi opus est *vel* opus est | ♯HUNCHERCLEADCENAM: hunc ad cenam hercle ‖ 589. ♯(ill)UD: illud ‖ 590 sq. *solus habet A* | SIMI(tu)HAUMALIGNE | SED(mi)HIIISIDO****AE: *suppl Stu* (ipsi *Sey*) ‖ 593. tu: TU: *corr Scal* ‖ 594. ABIERINT: abirent | UTTUM (*trai Ri*): tum | *distinximus* ‖ 595. UASA: Vna | PERDUINT: perdunt | 596. *del Ac* | promisi (*sic A*) *vel* promissi ‖ 597. ♯ foras (*sic A*) *vel* foras | qui malum tibi: QUIDMALUM ‖ 598. CENAR(eu)TRUM iubendo mi: IUBESNEDOMI ‖ 599. CENAUI ‖ 601. sumptum (*sic A*) *vel* suptum ‖

Míhi modo auscultá: iube cenam dómi coqui. EP. Non mé quidem
Fáciet auctore, hódie ut illum décipiat. GE. Non tu hínc abis?
Nísi me non perspícere censes quíd agas. caue sis tú tibi:
Nam íllic homo tuam heréditatem inhiát quasi esuriéns lupus.
Nón tu scis quam éfflictentur hómines noctu hic ín uia?
⟨PA.⟩ Tánto plureis quí defendant íre aduorsum iússero.
⟨EP.⟩ Nón it, non it: quía tanto opere suádes ne [e]bitát. ⟨GE.⟩ Iube
Dómi mihi tibique tuaéque uxori céleriter cenám coqui.
Si hércle faxis, nón opinor díces deceptúm fore.
⟨PA.⟩ Pér hanc tibi cenam íncenato, Gélasime, esse hodié licet.
⟨GE.⟩ Íbisne ad cenám foras? PA. Apud frátrem ceno in próxumo.
⟨GE.⟩ Cértumnest? PA. Certum. GE. Édepol te hodie lápide percussúm uelim.
⟨PA.⟩ Nón metuo: per hortúm transibo, nón prodibo in públicum.
⟨EP.⟩ Quíd ais, Gelasime? GE. Óratores tu áccipis: habeás tibi.
⟨EP.⟩ Tuá pol refert. GE. Énim siquidem meá refert, opera útere:
⟨EP.⟩ Pósse edepol tibi opínor etiam uní locum condi p * * um

---

602. IUBEDOMICENAM | Non (*sic A*) *vel* Num || 604. AGES || 605. TUAM: tum | 606. efflictentur *etiam A* | 607 sq. *add Py* || 608. TANTOPERE NENEBITAT: ne e bitat: *del et add Ca* || 609. TIBIQ·: tibi | 612. APUT || 613. # certum # (*sic A*) *vel* certum | 614. publicum (*sic A*) *vel* puplicum || 615. agis (*sic A*) *vel* ais | GELASIMEORATORESTUAC(cipi)AS || 616. # enim *vel* enim: #ENIMUERO | 617. CONDIP Ū: conspicor |

Ýbi accubes. PA. Sané faciundum cénseo. GE. O lux óppidi.
⟨EP.⟩ Si árte poteris áccubare. GE. Vél inter cuneos férreos:
Tántillum loculi úbi catellus cúbet, id mi †sater ést loci.
⟨EP.⟩ Exorabo aliquó modo: ueni. GE. Húcine? EP. Immo in cárcerem. 621
Nam híc quidem geniúm meliorem tuóm non facies. eámus, tu.
PA. Deós salutabó modo: poste ad té continuo tránseo.
⟨GE.⟩ Quíd igitur? EP. Dixi équidem in carcerem íres. GE. Quin si iússeris,
Eó quoque ibo. EP. Di ímmortales, hícquidem pol summam ín crucem 625
Céna aut prandió perduci pótest. GE. Ita ingeniúm meumst:
Quícumuis depúgno multo fácilius quam cúm fame.
Nón ego isti apud te — EP. Sátis spectatast míhi iam tua felícitas.
Dúm parasitus míhi atque fratri fuísti, rem confrégimus. 629. 630
Núnc ego nolo ex Gélasimo mihi fíeri te Catagélasimum.
⟨GE.⟩ Iámne abierunt? Gelasimé, uide, núnc consilio cáro opust. 632. 633
Égone? tune. míhine? tibine. uíden ut annonást grauis? 634. 635

618. CENSEOOLUX ‖ 620. LOCULI: loci | MI(HI *s. scr.*)ṢAṬẸRISEST: mihi saterest ‖ 621. *add Ac* ‖ 622. GENIUMMELIOREM: meliorem genium ‖ 623. ·H· *praem A* | DOMO | POSTE: postea | CONTENUO ‖ 624. ♯ dixi *vel* dixi: DIXTI *ex* DIXIS | QUINSI: ♯ quin ‖ 625. EP. *pro* ♯ *Ac* | DIEMMORTA**S | POLSUMMAM: ui summa *vel* iusum ma ‖ 626. UT | POTISEST ‖ 628. 629 sq. *ordine inv habet A* ‖ 628. isti apud te ♯ (*vel* apute): ISTAAPUTTE♯: *distinximus* | EP. *pro* ♯ *Leo* ‖ 631. NOLOEX: nollo e | FIER(ITE): te ‖ 632 sq. ABIERUNT: abisti | NUNCCONSILIOCAROOPUST: quid es capturus consilii ‖ 634 sq. ♯TUNE♯MIHINE♯TIBINE♯ | uides (*item A*): *corr Fl* ‖

Víden benignitátes hominum ut périere et prothýmiae?
Víden ridiculos níli fieri atque ípsos parasitárier?
Númquam edepol me uíuom quisquam in crástinum inspiciét diem:
Nám mihi iam intus pótione iúncea onerabó gulam
Néque ego hoc committam út me esse omnes mórtuom dicánt fame.

ACTVS V

STICHVS
SERVOS

More hóc fit atque stúlte mea senténtia:
Siquem hóminem exspectant eúm solent prouísere:
Qui hercle ílla causa | ócius niló uenit.
Idem égo nunc facio, quí prouiso Sá[n]garinum:
Qui nílo citius uéniet tamen hac grátia.
Iam hercle égo decumbam sólus, si ille huc nón uenit.
Cadúm modo hinc a me húc cum uino tránsferam:
†Postea accumbam. quási nix tabescít dies.

636. U(ide)N: Vides | ÚTPERIEṚINTET: periere et: *corr Ac* ‖ 637. UIDEN: Vides ‖ 638. inspiciet (*sic A*) *vel* prospiciet ‖ 639. uincea *vel* iuncea (*sic A*) | ONERADO | GULAM: gilam ‖ 640. MEESSEOMNESMORTUUM: homines mortuum me ‖ 641. STULTE: stutte *vel* est uitę | *dist Weissenhornius* ‖ 643. ERCLE (H *s. scr.*) | OCIUSNIHILO: nihil otius ‖ 644. *del D* ‖ 645. NIHILOCITIUS: nihilocius (ti *s. scr.*) *vel* nihil otius | ueniet (*sic A*) *vel* uenet ‖ 647. cum uino (*sic A*) *vel* ⌗ uino ‖ 648 quasenex: *corr Bo* ‖

SAGARINVS. STICHVS
SERVI II

SA. Saluéte Athenae, quaé nutrices Graéciae:
†Terra erilis patria, te uideó lubens.
Sed amíca mea et consérua quid agat Stéphanium,
Curaést ut uideam. nám Sticho mandáueram
Salútem ut nuntiáret atque ei ut díceret
Me hodié uenturum, ut cénam coqueret témperi.
Sed Stíchus est hicquidem. <ST.> Fécisti, ere, facétias,
Quom hoc dónauisti dóno tuom seruóm Stichum.
Pro di ímmortales, quót ego uoluptatés fero,
Quot rísiones, quót iocos, quot sáuia,
Saltátiones, blánditias, prothýmias.
<SA.> Stiche. ST. Hem. SA. Quíd fit? ST. Euge, Sá[n]garine, lepidíssume:
Feró conuiuam Díonysum mihique ét tibi.
Namque édepol cena cóctast: locus libér datust
Mihi ét tibi apud uos. nam ápud nos est conuíuium:
Ibi uóster cenat cum úxore adeo et Ántipho:
Ibidem érus est noster. hóc mihi donó datumst.
<SA.> Quis sómniauit aúrum? ST. Quid id ad te áttinet?
(Proin tú lauare própera. SA. Lautus sum. ST. Óptume:
Sequere érgo | hac me | íntro. SA. Ego ueró sequor.)
Volo éluamus hódie: peregrina ómnia
Relínque: Athenas núnc colamus: séquere me.

---

652. Cura est: *corr Stu* | ut ualeat: *corr Ri* ‖ 657. quod ‖ 658. Quorisionis quod locos quod suauia *B* ‖ 660. *del Ri* ‖ 662. dicta est: *corr Ri* ‖ 664. antipho *vel* antepho ‖ 666 sq. ad *vel* at ‖ 668 sq. *secl Goe* ‖

<SA.> Sequor ét domum redeúndi principiúm placet:
Bona scaéua strenaque óbuiam occessít mihi.

STEPHANIVM
ANCILLA

Mirúm uideri némini uostrúm uolo, spectatóres,
Quid ego hínc quae illic habito éxeam: faciám uos certióres.
Domo dúdum huc arcessíta sum. †quoniam nuntiátumst
Ipsárum uenturós uiros, ibi féstinamus ómnis:
Lectís sternendis stúduimus mundítiisque apparándis.
Intér illud tamen negótium meís curaui amícis .
Sticho ét conseruo Ságarino meo céna cocta ut ésset.
Stichus óbsonatust: céterum †ego curándo id adlegáui.
Nunc íbo hinc et amicós meos curábo hic aduenienteis.

SA[N]GARINVS. STICHVS. TIBICEN
SERVI II

SA. Ágite ite foras: férte pompam. cádo te praefició, Stiche.
Ómnibus modis temptáre certumst nóstrum hodie conuíuium.
Íta me di ament, lépide accipi[a]mur, quo[nia]m hóc recipi[a]mur ín loco.

---

673. obulam: *corr Ca* ‖ 676. arcessita *vel* arcesita ‖ 677. Istarum: *corr Ewaldus* ‖ 678. studuimus *vel* fliduimus ‖ 680. sangarino *vel* sagarino ‖ 682. hinc et: ET ‖ 684. certum si ‖ 685. a *bis del Guy,* nia *Ca* (*fort. cum A*) ‖

Quísquis praetereat, cómissatum uólo uocari. ST. Cónuenit,
Dúm quidem hercle quísque ⟨ueniet⟩ uéniat cum uinó suo:
Nam hínc quidem hodie póllnctura praéter nos †iactura dabitur némini.
Nósmet inter nós ministremus †mónotrophe: hoc conuíuiumst
Pro ópibus nostris sátis commodule núcibus, fabulis, fículis,
Óleae †interiplio, lupillo cómminuto, crústulo.
†Sat est seruo homini modeste melius fácere sumptum quam ámpliter.
Suóm quemque decet: quíbus diuitiae dómi sunt, scaphio et cántharis,
Bátiochis bibunt: át nos nostro Sámiolo potério
†Támen bibimus nos, támen efficimus pro ópibus nostra moénia.
⟨SA.⟩ †Amica uter utrubi áccumbamus? ST. Ábi tu sane súperior.
Átque adeo ut tu scíre possis, pácto ego hoc tecum díuido:
Víde, utram tibi lubét etiam nunc cápere, cape prouínciam.
⟨SA.⟩ Quíd istuc est prouínciae? ST. Vtrúm Fontine an Líbero
Ímperium te inhibére mauis? SA. Nímio liquido Líbero.

686. ÇỌṂỊ——: cômissatum ‖ 687. *suppl Goe* (*fort. cum A*) ‖ 688. pollectura: *corr Pius* | dabitur nemini *vel* nemini dabitur ‖ 691. interiplio: IN——LL* | *dist Ri* ‖ 692. Sat est *etiam Nonius et A* | serui *Nonius* | melius *om idem* (*vix A*) ‖ 693. SUUMQUỊQ· | SCAPHIO: caphio ‖ 694. bibunt (*vel* bibum) ad: UIUNTAD ‖ 695. uiuimus (*item A*): *corr Ri* ‖ 696. Amica uter utrubi: M***ÇEMUTR—— | Abi (*sic A*) *vel* Abii ‖ 697. ut (*sic A*) *vel* ui | PẠCTO: facto | hoc tecum diuido (*sic A*) *vel* tecum hoc diuiclo ‖ 698. etiam *vel* et ian | capere cape: (ca)PE(re) ‖ 699. FONTINE: fontale ‖ 700. mauis (*sic A*) *vel* mauir ‖

Séd amica mea et túa dum cessat dúmque se exornat, nós uolo
[Tamen] Lúdere inter nós. strategum té facio huic conuíuio.
⟨ST.⟩ Nímium lepide in méntem uenit: pótius [quam] in subséllio
Cýnice hic accipimúr quam in lecti[ci]s? SA. Ímmo enim hic magis est dúlcius.
Séd interim, stratége noster, cúr hic cessat cántharus?
Víde quot cyathos bíbimus. ST. Tot quot dígiti tibi sunt ín manu.
Cántio Graecást: ἢ πέντ᾽ ἢ τρία πῖν᾽ ἢ μὴ τέτταρα.
⟨SA.⟩ Tíbi propino. décumum a fonte tíbi tute inde, sí sapis.
Béne uos: bene nos: béne te: bene me: béne nostram etiam Stéphanium.
Bíbe[s], si bibis. ST. Non móra erit apud me. SA. Édepol conuiuí sat est:
Módo nostra huc amíca accedat: íd abest, aliud níl abest.
⟨ST.⟩ Lépide hoc actumst. tíbi propino cántharum. ⟨SA.⟩ Vinúm tu habes:
Nímis uellem aliquid púlpamenti. ST. Si hórum quae adsunt paénitet,
Níl est. tene aquam. SA. Mélius dicis: níl moror cuppédia.
Bíbe, tibicen: áge siquid agis: bíbendum hercle hoc est: né nega.

701. dum cenat: *correximus* ‖ 702. *del Guy* | nos # | (hu)IC: huc ‖ 703. (inme)NTEM: in mente | *del Sarac* ‖ 704. CYNICEHIC: Cynice | *del Pius* | hic magis est: NIMIUMHIC ‖ 705. stratege *vel* stratage ‖ 706. QUOT: quod | UIU — | quot *vel* quod | tibi sunt (*sic A*) *vel* sunt tibi ‖ 707. GRAECAST: est graeca | cepente pine et trispine emet (*vel* einet) et tara (*lac A*): *corr Ri ducibus aliis* ‖ 708. *add Ac* | DECUMUMA: decumam a *vel* decuma | tibi tute: TIBITE ‖ 709. nos *vel* uos ‖ 710. *del Scu* ‖ 712. SA. *add Ri* ‖ 713. pulpulmenti | ST. *pro* # *Ac* ‖ 714. teni SA. *pro* # *Ac* ‖ 715. agis *vel* agiss ‖

Quíd hic fastidis quód faciundum uídes esse tibi? quín bibis?
Áge, siquid agis. áccipe inquam: †non hoc inpendet públicum.
⟨H⟩aúd tuom istuc est té uereri. éripe ex ore tíbias.
⟨ST.⟩ Ýbi illic biberit, uél seruato meúm modum uel †tu dabo.
Nól[l]o ego nos prosum †o bibere: núlli rei erimus póstea.
Námque edepol quam uí⟨s⟩ desubito uél cadus uortí potest.
⟨SA.⟩ Quíd igitur? quamquám grauatus fuísti, non nocuít tamen.
Áge tibicen, quándo bibisti, réfer ad labeas tíbias:
Súffla celeritér tibi buccas quási proserpens béstia.
Ágedum, Stiche: uter démutassit, p[r]óculo mu⟨l⟩tábitur.
⟨ST.⟩ Bónum ius dicis: ímpetrare opórtet qui aequom póstulat.
⟨SA.⟩ Áge ergo obserua: sí peccassis, múltam hic retinebo ílico.
⟨ST.⟩ Óptumum atque aequíssumum oras. ⟨SA.⟩ [H]Em tibi hoc primum ómnium.
⟨ST.⟩ Haéc facetiást amare intér se riualís duos,
Ýno cantharó potare, únum scortum dúcere.
Hóc memorabilést: ego tu sum, tú's ego: unianimí sumus.
Ýnam amicam amámus ambo: mécum ubist, tecúmst tamen:

---

717. inpendet *vel* inpendit || 718. Aut: *corr Sarac* | uereri ♯ *vel* uerereri ♯ || 720. prosumo *vel* pro summo | relerimus: *corr B* || 722. *iteratur post v. 766* (*om* fuisti) | Quid agitur *vel* Qui dicitur: *corr Sarac* | non *vel* nun *vel* num | nocuit *vel* nocui || 723. refer *Nonius*: refers || 724. Suffla *vel* Sufla | proserrens: *corr ex Varrone* || 725. proculo (*vel* proculo) mutabitur: *corr Pius* || 726. quiaecum *vel* quia equum || 727. multam *vel* multa || 728. ***del Ri*** || 729. ***add Ri*** ||

Técum ubi autemst, mécum ibi autemst: neúter †utri ínuidet.
⟨SA.⟩ Óhe, iam satis: nol[l]o óbtaedescat: álium ludum núnc uolo.
⟨ST.⟩ Vín amicam huc éuocemus? éa saltabit. SA. Cénseo.
⟨ST.⟩ Méa suauis amabílis amoena Stéphan⟨i⟩um, ad amorés tuos
Fóras egredere: sátis mihi pulcra's. SA. Át enim ⟨mihi⟩ pulcérruma.
⟨ST.⟩ Fác nos hilaros hílariores ópera atque aduentú tuo.
⟨SA.⟩ Péregre aduenientés te expetimus, Stéphaniscidium, mél meum,
Sí amabilitas tíbi nostra placet, sí tibi ambo acceptí sumus.

— —

STEPHANIVM. ANCILLA **STICHVS. SAGARINVS.** SERVI II

TIBICEN

STE. †Morem uobis geram, meaé deliciae: nam íta me Venus amoéna amet,
Ýt ego huc iam dudúm simitu exíssem uobiscúm foras,
Nísi me uobis éxornarem. nam ítast ingenium múliebre:
Béne quom lauta [est], térsa, ornata, fíctast, infectást tamen:
Nímioque sibi múlier meretrix répperit odium ócius
Sua ínmunditia quám in perpetuom ut pláceat munditiá sua.

733. ubi autem est *et* ibi autem est *vel* autem ubi est *et* autem ibi est || 734 sq. obtaedes (*vel* obcedes) catali ut (*item membr. Turn.*): *corr Ri* || 736. *add Ri* || 738. *suppl Ac* || 739 sq. *add Ri* || 740. stephaniscidium *vel* stephanisciduum || 743. hic: *corr Scal* | simitu exissem *vel* sim id (*vel* ad) uexissem || 744. muliebre *vel* muliebrem || 745. *del Scal* ||

⟨STI.⟩ Nímium lepide fábulatast. SA. Véneris merast orátio.
⟨STI.⟩ Sá[n]garine. SA. Quid est? STI. Tótus doleo. SA. Pótus? tanto míserior.
STE. Ýtr[um]ubi accumbo? SA. Ýtr[um]ubí tu uis? STE. Cum ambóbus uolo: nam ambós amo.
⟨STI.⟩ Vápulat pecúlium: actumst: fúgit hoc libertás caput.
STE. Dáte mihi locum ubi accúmbam, amabo, síquidem placeo. ⟨ST.⟩ Tún? mihi.
⟨STE.⟩ Cúpio cum utroque. ⟨STI.⟩ Eí mihi, bene dispéreo. quid ais? SA. Quíd ego? *
⟨STI.⟩ Íta me di ament, númquam enim fiet hódie haec quin[on] salté[n]t tamen.
Áge, mulsa mea suáuitudo, sálta: saltabo égo simul.
⟨SA.⟩ Númquam edepol me⟨d⟩ ístoc uinces, quín ego ibidem prúriam.
STE. Síquidem mihi saltándumst, tum uos dáte bibat tibícini.
⟨STI.⟩ Ét quidem nobis. SA. Téne, tibicen, prímum: postideá loci,
Si hóc eduxerís, proinde ut consuétu's antehac, céleriter
Lépidam et suauem cántionem aliquam óccupito cinaédicam,
Ýbi perpruriscámus usque ex únguiculis. inde húc aquam.
    Tene tu hóc: educe. dúdum ⟨haud⟩ placuit pótio:
    Nunc mínus grauate iam áccipit. tene tu. ínterim,

749. *del Ri* ‖ 750. *del Ca* | ubi *vel* tibi | SA. *pro* ⌗ *Ca* ambobus *vel* ambabus | amo *vel* omo ‖ 751. ⌗ fugit ‖ 752 sq. *add et dist Sey* | dispereo *vel* dispereo ⌗ | SA. *pro* ⌗ *Ri pers deinceps permutans* | *lac signavimus* ‖ 754. flet | *del Ca* ‖ 755. *dist Ac* ‖ 756. d *add Guy* | pruriam *vel* pluriam ‖ 759. eduxerit: *corr Ca* | consuetus: *corr Ri* | antidhac *gloss. Plaut.* ‖ 760. cantionem *et* occupito *Nonius*: cantationem *et* occipio cynedicam ‖ 762. *scaenam sign CD, ut vid* (*item v. 769*) | *suppl Pistoris* ‖

Meus óculus, da mihi suáuium, dum illíc bibit.
⟨STI.⟩ Prostíbiles⟨t⟩ tandem? stántem stanti sáuium
Dare amícum amicae? euge, eúge: sic furí datur.
⟨SA.⟩ Age, iam ínfla buccas: núnciam aliquid suáuiter.
Redde cántionem uéteri pro ui⟨nó⟩ nouam.
Qui Iónicus aut cinaédicus⟨t⟩, qui hoc tále facere póssiet?
⟨STI.⟩ Si istóc me uorsu uíceris, alió me prouocáto.
⟨SA.⟩ Fac tu hóc modo. STI. At tu hóc modo. SA. Babaé. STI. Tatae. SA. Papaé. STI. Pax.
⟨SA.⟩ Nunc páriter ambo. omnís uoco cinaédos contra.
Satis ésse nobis nón magis potis [est] quám fungo imber.
⟨STI.⟩ Intro hínc abeamus núnciam: saltátum satis pro uínost.
Vos, spéctatores, plaúdite atque ite ád nos comissátum.

---

765 sq. *add et dist Leo* | stantis autum (*vel* autem): *corr Sarac* | ⌗ Euge, *cf. ad v. 722* (*del Guy*) || 767. *add Bo* | buccas *vel* bucas || 768. *add Sarac* || 769. *cf. ad 762* | cenydicus *vel* cęnedicus: *add Ri* || 770 sq. *add Ri* || 772. cinaedus *vel* cynedus: *corr Angelius* || 773. Satis *vel* statis | *del Leo* || 774. *add Ac* || 775. ad nos: *corr Palm* | commissatum *vel* omnis satum ||

T. MACCI PLAVTI

COMOEDIAE

EX RECENSIONE

GEORGII GOETZ ET FRIDERICI SCHOELL

FASCICVLVS VII

TRINVMMVM TRVCVLENTVM FRAGMENTA COMPLECTENS
ACCEDIT CONSPECTVS METRORVM

LIPSIAE

IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI

MDCCCXCVI

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEVBNERI

PRAEFATIO

Notae quibus utimur in hac editione hae sunt:

| ad denotandos hiatus non legitimos.

† ad corruptelam sive verborum sive metri indicandam.

* ad lacunas signandas (nisi moras deficientes per ◡ et _ apposuimus).

[ ] ad delendas litteras syllabas voces personas[1]) perperam traditas maioresve interpolationes.

( ) ad secludendos versus ex dittographia vel retractatione scaenica ortos.

⟨ ⟩ ad insigniendas litteras syllabas voces personas contra libros suppletas.

ad adumbrandum (personae) spatium in librorum scriptura.

A codicis rescripti Ambrosiani scripturas litteris capitalibus exhibemus (adpunctis infra vel seiunctis incertioribus): alteram recensionem (*P*) litteris antiquis adiungimus scripturas discrepantes per *vel* indicantes rariusque singulos codices (Palatino-Vaticanum *B*, Palatinum Decurtatum *C*, Vaticanum Vrsinianum *D*) commemorantes.

Scripturis a contextu discrepantibus vel signis in contextu ad mutationem indicandam adhibitis ubi nihil

1) De personis respicias quae ad Trinummum Truculentumque adnotavimus ubi incipiunt dialogi.

additum est, ad Italos redire emendationem sciendum est. Ceteroqui librorum scripturis per colon (:) discretis in adnotatione vel per signa supra posita conspicuis per voces[1]) *corr(exit)*, *trai(ecit)*, *add(idit)*, *suppl(evit)*, *del(evit)*, *secl(usit)*, *lac(unam) sign(avit)*, *dist(inxit)*, *discr(ipsit)* adiunximus nomina correctorum. Ex quibus haec per compendia exhibuimus: *Ac(idalius)*, *Ald(us)*, *Bent(leius)*, *Bo(thius)*, *Ca(merarius)*, *Fl(eckeisenus)*, *Goe(tzius)*, *Gru(terus)*, *Gul(ielmius)*, *Herm(annus)*, *Lamb(inus)*, *(C. F. W.) Mue(llerus)*, *Palm(erius)*, *Py(lades)*, *Ri(tschelius)*, *Salm(asius)*, *Sarac(enus)*, *Sca(l(iger)*, *Schoe(llius)*, *Sey(ffertus)*, *Stu(demundus)*, *Turn(ebus)*, *Vss(ingius)*.

De aliis rebus ad priores praefationes relegantes potiora ex adnotationum penu interim subnatarum delibamus.

TRINVMMVS. 1. munus ut fungas tuom *L. Muellerus ad Nonium duce Schoellio.* — 7. Hinc quae abiit *Bachius in Studem. Stud. t. II p. 200.* — 15. *Versum pessime percussum admisimus etsi non dubitamus de emendatione* quicum ⟨una⟩ a. e. — 17. *Cf. Ausonius p. 471 ed. Peip.* — 20. uos hoc *defendit Hauleru* '*Zschr. f. ö. Gymn.*' *a. 1883 p. 2.* — 48. salue *pro* atque *male Klotzius* '*Altr. Metr.*' *p. 177 neque probabilius* O salue, ⟨mi⟩ amice a. a. *Vahlenus apud Niemeyerum.* — 126. *Hunc v. post proximum trai. Langenus Stud. Pl. p. 225: vix recte, praesertim cum sic v.* 127 (factum) *nimis a v. 129* (facto) *divellatur.* — 158. ⟨eí⟩ habeó dotem *Niemeyerus* (*Ritschelio hoc tribuens, qui post Pareum* hábeo ⟨ei⟩ dotem *dederat paulo rectius*) *itemque Klotzius p. 173.* habeo, dotis *Schoellius coll. v. 1158, Aul. 238. Merc. 703. Cist. 562, Pers. 394.* — 186. Has mihi *Vssingius et* maledicas (*de quo cf. etiam Naekius*

1) Accedunt compendia consueta *om(isit)*, *praem(isit)*, *vid(etur)*, *compr(ehendit)*, *ras(ura)*, *rubr(icator)*, *pers(ona)*, *fort(asse)*, *s(upra) v(ersum)* similiaque.

Valer. Cat. p. 45). At ipsa 'fama' quamvis recte 'maledica' dicatur, 'famam ferre maledicam' dici vix potuit. — 207. *Cf. praef. Capt. p. XXII adn.* — 233. *Cf. Seyffertus in Burs. Annal. t. XLVII p. 61.* — 245. *Cf. Georgius de Sabler in Kuhni Actis t. XXXI (a. 1890) p. 274 sq.* (*de* cuculus = *p(e)cu-culus 'Viehsteiss', si dis placet*). — 249. *Fortasse praestat* ní etiam ampliús (*A*). — 252 sqq. *Cf. Klotzius p. 412 sq. et 502.* — 262. *Cf. Niemoellerus de* IDEM *et* IPSUS *pron. p. 12.* — 312. *Improbabiliter hunc v. Lysiteli tribuit Niemeyerus, quasi* istaec ego *ad hunc v. solum spectare possit. Antea* té ita | ésse *tolerari saltem potest, quamvis vix vera sit mensura. Ceterum cf. Langenus Stud. Pl. p. 374.* — 326 (*et* 359). *Adde Bachium l. s. s. p. 188.* — 358. *Cf. Ausonius grat. act. XVII 77 ('aliorum egestatem tolerare').* — 361. *Cf. Baierus de A et P p. 176.* — 368. *Cf. Langenus p. 375 sq.: qui quod aliquid tribuit diverso qui in libris huic v. est loco, neglexit necessariam necessarii qui insequitur v. traiectionem, quae aperte cum huius v. traiectione cohaeret.* — 375. ⟨Quid?⟩ sine dote *Niemeyerus, perperam. Cf. Klotzius p. 111.* — 378. Egone te indotatam *Kaempfius de pron. p. 46.* — 386. *Cf. Skutschius 'Forsch.' I p. 150 sq.* — 394. *Cf. Seyffertus 'Berl. philol. Wschr.' a. 1885 p. 41.* — 413. *De* deminui *vel* detraxi *cogitavit Schoellius coll. Truc. 561 sq.: certe de* Qui(d) quod égo *mensura cogitari vix potest.* — 414 sq. *Offensionem horum versuum auxit Niemeyerus traiciens post v. 419 (cui paralleli visi sunt aliis).* — 425. Trapezítae mille dráchum⟨ul⟩arum *Seyffertus. Certe versus ut traditus est tolerari nequit.* — 458. Philto, aliud me uis *vel* aliud uis, Philto *Redslobius 'N. philol. Rdsch.' a. 1885 p. 782.* — 466. *Cf. Kaempfius de pron. p. 26.* — 515. *Cf. Seyffertus l. s. s. p. 42 (Kaempfius p. 43, Schraderus de* -NE *partic. p. 15 [269]).* — 527 sq. *Quod hos v. post v. 532 collocavit Schoellius (vel si pro parallelis habeantur, quod denuo defendit Langenus p. 376) et Niemeyerus tacite recepit et Seyffertus Burs.*

Annal. t. LXIII p. 90 confidenter amplexus est. — 539. alternae ⟨illi⟩ *Niemeyerus*, ⟨isti⟩ sunt *Klotzius p. 78.* — 540. ⟨m⟩acerrumae *Onionsius: ubi* angina sues *male trai. Klotzius p. 178: 208.* — 545. *Cf. Caesar de Pl. mem. ap. Non. p. 95.* — 574. Numquám edepol *Klotzius p. 169* (*qui poterat eodem* '*iure*' quóiquam). — 576. PH. ⟨ET LE.⟩ Ita uolo *Seyffertus.* — 578. BIbitur *pro* K (= ST.) Ibitur *B.* — 588. *De* Aequom ⟨haud⟩ uidetur *cogitat Seyffertus: quamquam negatio necessaria praecedere potuit non modo ex Ritschelii exemplo* ⟨LE. Nullo modo⟩ ‖ [LE.] Aequom uidetur, *sed etiam sic:* ⟨LE. Non — ST. I modo.⟩ LE. Aequom uidetur. — 598. Abibit aliquo *Abraham Stud. Pl. p. 236. Cf. Bachius in Studem. Stud. II p. 286, qui demonstrat interpretationem* istac *adverbii bis nuper recoctam nihili esse, etsi omnem ne exhausit quidem offensionem.* — 606. *Cf. Seyffertus Burs. Annal. t. XLVII p. 63 sq. et LXIII p. 89.* — 644. *De* uendax *pro* uindex *fuit qui cogitaret.* — 652. *Cf. Kaempfius de pron. p. 23.* — 672. *Cf. Langenus p. 376 et Skutschius p. 11 et 111. Auxit offensionem Niemeyerus v. 670 post hunc traiciens* (*idem v.* 671 Quoius inopiast *praeter rem et v.* 675 [*de quo cf. Langenus p. 82*] istac *pro* istuc). — 693. Te co(ho)nestet, me conlutulet, si *L. Muellerus ad Nonium.* — 694. Tíbi [s]id emõluméntum *Redslobius. Cf. Lucr. V 166.* — 708. te iuris multabo mina *Graγus* '*Proc. of the Cambr. philol. soc.*' *a. 1888 p.* 7 (ted auri *Niemeyerus.*). — 717. *Cf. cum Abraham Stud. Pl. p. 237 et* '*Wschr. f. kl. Philol.*' *t. II p. 274 tum Bachius l. s. s. p. 306.* — 743. *Cf. Bachius p. 313 sq. et p. 371 ad v.* 763. — 762. *Hunc v. secl. Vssingius.* — 765. *Cf. Seyffertus Burs. Annal. t. LXIII p. 88.* — 768. facies (*pro quo* facie *omnes*) *reliquimus in loco aperte lacunoso, quem ad hoc exemplum refingit Schoellius:* Ignota facies, quae non uisitata sit ⟨Hic apud nos, facile faciet nemo ut sentiat Hominem esse, ut esse debet, sycophanticum,⟩ Falsidicum, confidentem. — 802. *Cf. Hauleru*s

'Terentiana' (ed. Vindob. a. 1882) p. 22. — 804. clanculũm (*sic*) *B.* — 816. *Cf. Langenus p. 376.* — 820. Saltipotenti et multipotenti *Buechelerus Mus. Rhen. t. XLIV p. 160 et in eandem sententiam* Salsipotenti et mulsipotenti *Klotzius p. 445 sq.; 567 (prorsus incredibilia commentus de v. 822 sq.).* — 827. *Cf. Seyffertus Burs. Annal. t. LXIII p. 89.* — 850. *Cf. Bachius p. 373.* — 858. choraga *ex* choroga *fort.* B^1 (*non* B^2) *et v.* 865 oper$\overset{e}{e}$i (*non* oper$\overset{e}{a}$) *B teste Studemundo.* — 864. *Cf. Seyffertus Burs. Annal. t. LXXXIV p. 59 sq.* — 872. *Cf. Langenus p. 377 sq.* — 874. *Cf. Abraham p. 212.* — 909. concluso *etiam* D^1*: corr.* D^2 *teste Studemundo.* — 913. *Cf. Seyffertus Burs. Annal. t. LXIII p. 88.* — 922. *Inter* exemplumst *et* an Chares *Seyffertus duo hemistichia intercidisse suspicatur, dein corrigens:* ⟨CH.⟩ an Chares? an Charmides? SY. Ain Charmides? [SY.] Em istic erit, *ubi* Cha — Chares — Charinades [*cf. Arist. Vesp. 233*] — CH. Num Charmides? SY. Em istic erit *temptat Schoellius.* — 928. *Cf. Fleckeisenus Annal. philol. t. CXXXIII p. 203.* — 931. (adisti)x *scripturam ex* X (= SY.) *male repetito repetit Seyffertus.* — 933. aduecti a⟨d⟩ terram Arabiam *Fleckeisenus Annal. philol. t. CXLIII p. 674.* — 939. *Cf. Blasius de temp. mod. permut. p. 46* [*102*]. — 952. *Cf. Schraderus de* -NE *partic. p. 27* [*281*] *adn.* — 969. te a me *cum Reizio aliisque etiam Mahlerus de pron. p. 28.* — 971. tuisses *BC.* — 974. ⟨tu⟩ obre⟨p⟩sisti *vel* obre⟨pta⟩uisti *Niemeyerus* (*v.* 980 *post hunc traiciens*). — 976. nonceras *B* (*sed* c *incerta*) *testatus erat Ritschelius, ubi* nonieras *legit Studemundus: unde simul apparet* se *suprascriptum spectare ad* non is eras *corrigendum* (is non eras *Hermannus*)*: cf. v. 980.* — 982. Charmidem dedisse fassu's *trai. Redslobius 'Philol. Rsch.' t. V p. 786.* — 983. próperas ábĭre actutum *dubitanter admisimus* (*ut* númmus áběsse *similiaque*). — 987. *Post* ipsus nes *teste Studemundo* # Ip B^1, *ubi rubricator* Θ (= CH.) *supra* es *scripsit et* Aio *in spatio addidit* (r *vel* n *supra* o *verbi* Aio)

non deleto Ip. — 990. *Cf. Seyffertus Burs. Annal. t. LXIII p. 89.* — 1005. mutum tacet *cum FZ Seyffertus* (*coll.* '*tacitus taceo*' *sim.*). — 1009. ulcus *pro* metus *Redslobius*, aestus *Schoellius* (*cf. Accius v. 565 Ribb.*). — 1013. Ecce te hominem *trai. Bachius p. 396 adn.* — 1019 sqq. *Cf. Seyffertus Burs. Annal. t. LXIII p. 29* (*v.* 1020 *de* ⟨S⟩truthus *et* Crecobolus *cogitabat Schoellius*). — 1023. Quorum eorum *defendit Meunierius* '*Mém. de la soc. de ling. de Paris*' *I* (*a. 1868*) *p. 50 et Bachius de attr. p. 21, vix recte. Cf. Seyffertus l. s. s. p. 90* (Furum eorum *Redslobius*). — 1031. hunc (*non* huno) *etiam B teste Studemundo.* — 1068. *Cf. Seyffertus l. s. s. p. 88.* — 1080. non nostrae sunt haec aedis. CH. Quid *Bachius in Studem. Stud. II p. 237 sq., ubi servatis* non sunt nostrae aedis *quae minime offendunt* CH. St⟨asim⟩e, quid *corr. Schoellius.* — 1090. *Cf. Seyffertus l. s. s. p. 9.* — 1097. saluae (*non* saluet) et (*ut C*) *etiam B teste Studemundo.* — 1098. si ita ⟨res⟩ est *Seyffertus.* — 1102. *Cf. Richterus in Studem. Stud. I p. 503; 544 adn.* — 1108. *De* morae. i, i, ambula *cogitare non potest nisi sermonis Plautini ignarus.* — 1119. Ita (*non* ita) *B teste Studemundo.* — 1131. datum ŭtendumst, id *similiaque increduli admisimus* (datumst utendum, id *Niemeyerus, melius* datur utendum, id *cum Bothio Vssingius Redslobiusque, cum non tantum metrica offensio sit*). — 1146. eum [a] me *cum Muellero Abraham p. 188.* — 1153. dignus salutid *L. Muellerus ad Nonium. Cf. Caesar l. s. s. p. 146.* — 1155. ⟨Lysiteles,⟩ deos *iam Bentleius* (*ut Schoellius*).

TRVCVLENTVS. *Arg.* 8. propense *Opitzius in Stud. Lips. t. IV p. 243.* — *v.* 10. Athenis tractu⟨s est⟩ ita ut hoc proscaeniumst *Schoellius.* — 29. supercilia amanda *Barthius Advers. XXXII 11 p. 1482.* supercilia alta (*!*) *Pollius Annal. philol. t. CXXXIII p. 499, qui paulo melius poterat* supercilia auidae. — 30. *De lacuna cogitat Schoellius coll. Ter. Heaut. 234, velut* Quid perieran⟨t⟩, dum est etiam ⟨quod sibi aufe-

rant: Nam nil amicae cordist⟩ praeter munera. — 46. fórt(e)st amátorí *vix recte defendas: possis inter alia* forte amatorist. — 50 a. *Cf. Ellisius 'Journ. of Philol.' t. XII p. 255 (adde Hauleruma in Woelfflini Arch. t. V p. 578).* — 50 b. Ita ⟨nihil omnino⟩ in aedibus linq⟨uet⟩ s⟨u⟩is *Vssingius neque probabilibus supplementis usus et prorsus inanibus. In* lenosis *latere* lienosis *suspicatur Schoellius coll. Cas. 414 et [Aurel. Vict.] epit. 42 ac temptandum esse velut* Ita [et] in aedibus l⟨i⟩enosis ⟨crescit auiditas:⟩. — 54. aut aliquod lectum la⟨m⟩ptile[s] (*coll. 'fictile'*) *lusit Schoellius.* — 57. nos clam ⟨da⟩mina *Hasperus Annal. philol. t. CXXXI p. 384.* — 59 sqq. *Cf. Langenus Stud. Pl. p. 378 sq.* — 61. tempestiuo *defendit Keilius ad Cat. de agri c. p. 96.* — 67. qui sedent (*non* qui assident) *recepimus propter* circum (*non* apud) *praepositionem adhibitam.* — 74. ut *pro* id *Baehrensius.* — 82. *Nihil egit Abraham Stud. Pl. p. 237* me mouit loco *post Kochium redintegrans* (*item Vssingius*) *neglecto conexu vel in corruptelis apertissimo* (*obiter iudicat etiam Skutschius 'Forsch.' I p. 91 adn.*). — 89. Mihi uerba retur dare se? *dist. Seyffertus, mox ante* Nam (*v. 91*) *lacunam statuens, qua unde rerum notitiam habeat Diniarchus explicetur.* — 94. Eam erga *pro* Cum ergo *idem.* — 96. Nequís ăduentor *reposuimus suasore Seyfferto, cum saepius* quis *etiam iuxta* qui *ponatur. Licuit etiam* Nĕquis áduentor. — 99. *Ad similitudinem v. 100 sq. et 102 possis* Grauidás foras expórtet: nóui ego hominum móres. — 100. *De* seni c⟨o⟩adueniunt *cogitat Schoellius, de* senei ⟨una⟩ adueniunt ⟨simul⟩ *Seyffertus.* — 103. *Praeter* ⟨i⟩oculum *de* ⟨p⟩oc[u]lum *cogitat Schoellius et v.* 105 sqq. *de* obluctant qui c. oblectent *et* [saepe] ⟨c⟩aedunt, quod sectores faciunt. *Ceterum v.* 105 Sin, S *rubr. C habet et* in *cum spat. init. D: unde apparet olim librarium lacunae signum pro scaenae significatione perperam habuisse.* — 112. *Ad* agerimus *cf. Pers. 469* (agerite uos). — 122. Diniarchus illic est? ‖ Atque is est. ¶Salua

sis. ?Et tu *discr. Seyffertus: ubi* illic est? atque is est, is ⟨est⟩ *duce P et coll. Trin. 1072* (*P : A*) *etiamnunc praefert Schoellius.* — 150 b. *Cf. Bachius l. s. s. p. 307.* — 160. nos nequam abs te⟨d⟩ habe[a]mus *cum plerisque denuo defendit Abraham l. s. s. p. 238, sententia per se plana, sed ab hoc loco aliena. Immo* nos nequam abs te habeamus *uni Schoellio probatum significare 'facile patiamur nobis nequam a te dari' et conexus docet et Poen. 162 confirmat.* — 166. referre *coll. Curc. 254 defendit Seyffertus.* — 168. columis *post Schoellium Gimmius de adiect. Pl. p. 17.* — 172. habitu *pro* omini *Seyffertus coll. Stich. 59; Poen. 238: at cf. Schoellius praef. p. XXXII* (*neglectus etiam a Ribbeckio Mus. Rhen. t. XXXVII p. 417,* enim *commendante quod linguae usus minus commendat*). — 180. *Cf. Langenus Stud. Pl. p. 379* (*aliter olim Annal. philol. t. CXXV p. 683*). — 216. *Cf. Fronto p. 150 ed. Nab.* — 218. Isti[n]c [id] habet *Bachius p. 262* (*cf. Skutschius p. 144 sq.*). — 227. *Cf. Anthol. lat. epigr. I p. 20 n. 34 Buech.* (senem seuerum semper esse condecet). *Possis* sentis ⟨con⟩similem esse condecet *vel* sentis ⟨usque ad⟩similem esse addecet *vel* ⟨semper⟩ sentis similem esse addecet. — 232. *Improbabiliter L. Muellerus apud Nonium ex* abeam quod amet *pro* habeat dum (*vel* tum) amet *tradito novum fragmentum effinxit* abeam quo⟨n⟩dam et coepiam. — 234 sq. *Hos v.* (*non* 236 *et* 241—243) *tutatur Langenus p. 86.* — 239. *Palatinorum scriptura* suae quisquam amicae amator *in A coaluisse videtur cum altera* amicae quis⟨quam⟩ qui amat. — 248 sq. *Cf. Abraham p. 238* (transiluit *neglectis Fleckeiseni argumentis neglegenter reiciens*). — 259. sat mihist [tuae] salutis *saltem vehementer desiderat Schoellius.* — 263. ⟨mihi⟩ per ridiculum ut *Bentleius.* — 266. truncum lentum *multi sibi eripi noluerunt: quem Plautum voluisse etiam Vssingius contendit 'apparere' — scilicet ex turbato in A metro et discrepante in P lectione! Buecheleri explicatio eo probabilior est, quod versus in*

A proximus est post TRVCV *inscriptionem.* — 270 sqq. *Vt hoc loco, sic Most. 334* an *primum locum non tenet: quod neglexit Vssingius pravam Spengelii distinctionem redintegrans et v. 272 delens.* — 275. *Cf. Brugmannus de xi partic. p. 8.* — 284. ⟨hic⟩ mihi narras, ubi nusquam ulla *Langius Annal. philol. t. CXLV p. 512 et CXLIX p. 281: qua nusquam ulla coniectura peior facta est.* — 285. Rus inquam abierunt *cum P Brixius apud Niemeyerum Stud. Pl. p. 15.* — 287. *Cf. Firmicus Maternus VIII 7 p. 218:* 'et appositis alienis crinibus fictam et compositam pulchritudinem mentiantur'*: unde corruit elegans Buecheleri coniectura.* — 306. *Cf. Morrisius 'on the sentence question in Pl. and Ter.' (ex 'Americ. Journ. of Philol.' t. X) p. 6.* — 307. *Ad* duarum rerum *cf. Ellisius l. s. s. p. 259.* — 314. *Cf. Buechelerus in Woelfflini Arch. t. I p. 113.* — 320. *Cf. Bachius l. s. s. p. 411.* — 324. *Cf. Brixius Annal. philol. t. CXXIII p. 58 et Bachius de attr. p. 7.* — 332. *De* Qui⟨d⟩? te reuocaui? *cogitat Schoellius.* — 338. quo die *etsi toleravimus, tamen inter* illum — illum *requiri putamus non temporis, sed ipsius esus notionem.* — 342. rem ⟨in⟩seruire *Seyffertus.* — 358. *Cf. ad Mostell.² 513.* — 381. alter prae altero *Vssingius.* — 406. *Cf. Langenus 'Beitr.' p. 156.* — 407. ut ⟨in⟩ opere *Seyffertus.* — 409. mercis malae *coll. Most. 912 recte defendit Vssingius.* — 433. reuisas. i, ualeas *Seyffertus, lenius quam probabilius.* — 435. *Ad* sociae *cf. Stich. 101: sed* amantis *et* unanimantis, *non* mulieris *et* sociae, *aperte recteque inter se opponuntur: unde remoto simul hiatu traiciendum videtur cum Goellero et distinguendum:* Sed unanimantis, sociae fidentis fuit. — 442. *Cf. Langenus Stud. Pl. p. 87.* — 449 sq. cruciantque ⟨animum⟩ *Schoellius: vix enim recte* cruciant = *se cruciant defendas.* — 457. *De* uitae *dubitat Seyffertus, velut* quaestu *exspectans: sed vide quae ad Mostell. v. 731 adnotavimus.* — 461. N⟨umquam⟩ ullam rem *Langius l. s. s. p. 282.* Nullam rem ⟨te⟩ *Bentleius.* — 465 sqq.

Cf. Langenus p. 380 sq. (*ad v.* 466 *Lachmannus ad Propert. II 3, 43 p. 114*). — 468. defessae facere male quae occeperunt *trai. Seyffertus.* — 480. mihi ⟨in⟩tus *idem.* — 481. ecastor me inueniat *Schoellius.* — 487. qui audit quam ⟨ille⟩ qui *Goetzius.* qui audit⟨at⟩ quam qui *Schoellius.* — 503. *Cf. Bachius p. 408.* — 504. Bene te saluom — *Seyffertus.* — 508. iam ualet ad legionem *Schoellius coll. Amph. 1103.* — 509. ⟨G⟩er⟨r⟩ae (*vel* Ἔρρε) *Palmerus 'Journ. of. Philol.' t. XVI p. 40.* — 525. péte hinc. ah, ⟨ah,⟩ n. c. *Schoellius.* — 531 *et* 533. ⟨H⟩is te dono *Bachius p. 181.* — 535. *Cf. Luchsius comm. prosod. II p. 9 et Kaempfius de pron. p. 10.* — 541. Accipe hoc, ⟨Astaphium,⟩ abduce hasce *Bachius p. 242 duce Schoellio.* — 546. *Cf. Seyffertus Burs. Annal. t. LXXXIV p. 60 adn.* — 549. inducit *tutatur idem coll. Amph. 243.* — 551. fura⟨ci⟩s geŕronis *Schoellius.* — 556. iubet ⟨ec⟩ferri *Seyffertus Burs. Annal. XLVII p. 132 Vssingiusque.* — 558. Purás sibi esse ⟨su⟩as uolt ⟨ae⟩dis *Schoellius* (*ubi* neititur *vix recte defendas ita ut rei erili animus ipsius eri prodigiosi tribuatur*). — 560. Neque meåquidem opera umquam níli ⟨h⟩om⟨o⟩ minus properé quam potest per[i]bít⟨et⟩ *Schoellius.* — 561. *Versum ut traditus est etsi toleravimus, tamen cum de prosodia tum de lingua valde dubitamus.* — 564. *De* ⟨aequ⟩e *Spengelii plerisque probato suo iure dubitat Seyffertus neque* omnis ⟨si⟩c aqua *prorsus satisfacit.* — 566. susfurror *etiam D.* — 569. deuorat, ⟨at dat⟩is ⟨n⟩umquam *Langenus Annal. philol. t. CXXV p. 675.* — 580. Dono *pro* Dona *Seyffertus: quo servato sic corr. Schoellius:* ad te ferre me haec iussit: tibi Dona quae uides ill⟨e⟩ offert ét has q. a. m.; *nam* quae uides illos fer⟨r⟩e *ferri non posse demonstrat Bachius p. 325.* — 586. *Personas recte digessit Bothius in ed. alt.* (*in ed. tert. male* AST. *pro* PHR. *inferens*). — 589. quae ad me ⟨modo⟩ *cum Bergkio Abraham p. 239.* — 590. Illum amare ergo me plurumum hominum omnium *Schmerlius thes. III*

(*'quibus Athen. diebus f. fab. in sc. comm. sint' ed. Vratisl. a. 1879*): *post quem similia temptavit Spengelius 'Ref.' p. 45.* — 593. *Cf. Skutschius p. 114.* — 595. dignúst mecastor néqu<am> ut est *Schoellius.* — 606. Istúcine mihi respónsi <da>s *Bachius p. 221 adn.: ubi* responsis *formam per se bonam locoque aptam obscurare noluimus, etsi dubitari potest dubitaturque a plerisque. Item v.* 571 dātori (donanti *Spengelius, pessime delens acumen locutionis de sphaeromachia desumptae*) *et v.* 615 cūlina (coquilina *Spengelius non hercle probabilius*) *dubitanter reliquimus neque confidentius de* in<du> culina *cogitaremus. V. autem* 617 tuaque íngratá quaĕ abs te áccepi *tolerari posse videtur.* — 620 *et* 624. *Cf. Brugmannus de* XI *partic. p. 6 et 7.* — 630. Sed cesso ego me hinc *trai. Brixius Annal. philol. t. CXXXI p. 196 adn.: ubi aut* Sed ego cesso *aut* Sed cesso *aut* Cesso ego *respondere usui monuit Seyffertus.* — 634. iamne abis[ti]? *vel* iamne abiit? *Seyffertus Burs. Annal. t. LXXX p. 344 sq.* — 638. his diffringam *Goetzius.* — 639. Num quíppiam aura mutat *post Buechelerum Schoelliumque Vssingius neglegens quae praef. p. XLVI addita erant. Melius conexui satisfaceret* Numquid partura mutat. — 647. *Minus offenderet* Post ílloc ueni<t> quam adueni*: sed ne hoc quidem sufficiat.* — 649. *Cf. Skutschius p. 20.* — 667 sq. *Cf. Grayus 'Class. rev.' a. 1894 p. 440.* — 672. me inclamau<er>it *Seyffertus.* — si conspexerit *Schoellius.* — 674. truncus lentus *quod hoc loco magis etiam quam supra v. 266 sanae rationi adversatur post Muellerum 'Nachtr.' p. 147 placuit Vssingio.* — 675 sq. AST. Quid uis? STR. Diu te iam expecto, mi ocule. nunciam Dic impera mihi *e. q. s. Schmerlius l. s. s. thes. V: ubi* Dicin clare mihi *Vssingius!* — quid tibi <lub>et quouis modo *Seyffertus Burs. Annal. t. LXIII p. 20 adn. Cf. Cas. 301* (*Prehnius de pron. indef. p. 28*). — 680. Pars si tumet, fortasse dicere *Schoellius.* — 687. *Cf. Bachius p. 181.* — 688. ut mecum <una> h. n. s. *Schoellius cum Seyfferto*

Burs. Annal. t. XLVII p. 133 (cf. Kaempfius p. 38). — 704. tum hoc ⟨est⟩ nimiu⟨m⟩ magnae mellinae *Vssingius.* tum ⟨il⟩luc nimiu⟨m⟩ magnae mellinae⟨st⟩ *Bachius p. 276* (mellinae⟨st⟩ *iam Meursius ad Cas. I 47*). — 719. Qui⟨s⟩ istest *trai. Bachius p. 228, recte ut vid.* — 728 sq. Perit hercle: ego idem ⟨expertus scio: Bona perdidi mala repperi, factus sum uobis extumus⟩ *suppl. Schoellius.* — 733. olim es *pro* enim se *repositum a Muellero commendat Ter. And. 545.* — 736. *Cf. Brugmannus de* NI *partic. p. 10.* — 746. *Cum aliis hunc v. ante v. 743 traiciens Vssingius dedit* Stultumst inuidia perire*: quod 'sequentia requirere' dicit, quasi* quia pol mauelim *sic quadret: quod omnino minus recte cum sententia generali coniungitur. Item v.* 747 *minus bene ad sententiam generalem sese adplicat: quare in utriusque versus corruptela transpositio multis (etiam Seyfferto) probata vix verisimilis est.* — 750. aceptū *pro* acceptū (*B*) *et* Ferte *pro* Ferre (*CD*) *errore expressum est in edit. mai.* — 755. Sed (*vel* St,) uocat me quae *Goetzius.* — 764 sq. *Hos v. post v. 768 trai. Langenus p. 383 sq. (cf. ibid. de v.* 761). — 768. caedas *Studemundus apud Prehnium de pron. indef. p. 5 adn.* — 775. *De nomine ancillae (velut* Acte *vel* Acta = 'Ακτή) *sub* adte *latente cogitat Schoellius.* — 797 sq. *Cf. Langenus p. 386 sq.* — 801. *De* istae *dativo vel* isti *cogitat Seyffertus. Cf. Men. 222.* — 810. *Cf. Brixius Annal. philol. t. CXXIII p. 54 adn.* — 822. *Aut hunc v. post v. 825 traiciendum aut lacunam statuendam esse ante v. 826 suspicatur Seyffertus.* — 829. in mutum culpam ⟨qui *vel* quom⟩ confer⟨t quom (*vel* qui)⟩ quit loqui *Redslobius Annal. philol. t. CXLI p. 640: ubi* ⟨qui⟩ in mutum culpam confer⟨t⟩ qui ⟨non⟩ quit loqui *Fleckeisenus.* — 830. *Cf. Blasius l. s. s. p. 31 [87].* — 832. si obbam [si] bibit *Schoellius.* — 836. in⟨sig⟩nem ⟨ne⟩ *cum Gepperto Goetzius,* ⟨in⟩m⟨a⟩nem ⟨ne⟩ *Schoellius.* — 844. ego hoc *trai. Kaempfius p. 25.* — 850. istanc *pro* ab hac *Abraham p. 194, vix recte: etsi* ab *ad v. 848*

corrigendum (adeo) *referre possis.* — 863. Me uid⟨uam⟩ esse uis, te amitti p., p. p. *Schoellius.* — 866. *Cf. Ter. Hec. 294: unde* alibi . . . animum tuom *certe vindicatur. Sed cum* esse *aegre ab* Et tibi uxorem ducendam *divellas neque proxima habeant quo referantur, de lacuna cogitat Schoellius ad hoc exemplum explenda:* Et tibi uxorem ducendam iam esse, alibi iam animum tuom ⟨Deditum te habere amori, ut me habeas despicatui⟩ Et quasi pro derelicta sis habiturus. — 870. si unum (*scil. cubile*) odium obsideat, or⟨bato⟩ aliud perfugium ⟨og⟩gerit *Schoellius.* — 880. manubriarius (*quasi 'manubrium excusso malleo'*) *temptat Seyffertus.* — 881. iam tu m⟨e non tuom⟩ oculum uocas *Goetzius,* iam tu m⟨e⟩ oculum ⟨tuom non⟩ uocas *Schoellius.* — 883. Hoc: ualeas *pro* Facultas *Seyffertus coll. Bacch. 757.* Facultas ⟨si forte oblatast tibi, Vt tum ad me reuisas⟩ *Schoellius.* — 898. Egon? *quod cum Camerario omnes reposuerunt sic non respondere usui monuit Seyffertus* ⟨Po⟩l ego[n] atque [ne] isti *temptans. De* Ego ne *affirmativo cogitat Schoellius.* — 900. arc *vel* ad *quod cum Vssingio seclusimus fortasse non tam pro dittographia insequentis vocis* hanc *habendum est quam pro correctura verbi* rides, *siquidem* si mihi arrides (*vel* adrides): ⟨res⟩pice *optime quadrat* (*cf. Asin. 207, al.*). — 906. opust, ⟨opust⟩ farina, iur⟨e op⟩ust *Palmerus Hermath. t. VIII p. 259 fere cum Buechelero et v.* 908 ut auiu⟨m⟩ *fere cum Schoellio.* — 909. exefficias opus *post* opus *toties repetitum obscurare noluimus, utpote quod comice hoc maxime loco fingi potuerit.* — 913. *Cf. Caesar l. s. s. p. 31. Quamquam genetivus coniungendus esse videtur cum* pausillisper perdidi *coll. 'largiter' c. genet.* (*adde* aquae paulatim *apud Catonem de agri c. 74, ubi nil neque intercidit neque mutandum est*). — 917. ipsam *quod post* uideo *inserunt et Richterus p. 571 adn. et Bachius p. 409 adn. minime quadrat, ubi quam quaerit videt.* — 922. *Cf. Langenus p. 387.* — 923. Nam quamquam ⟨tu⟩ es bella, malo tuo's, nisi [tu] ego a. g. *Schoellius.* —

926. hercle medi[o] *Ribbeckius l. s. s. p. 420 coll. Titin. 111.* — 937. magno opere *aut cum* serua *coniungendum esse (ut ante Spengelium omnes itemque Vssingius, uix apte) aut uerbum aliquod supplendum uideri monet Seyffertus: unde* Malam rem is et [magna] magno opere ⟨peccas⟩: serua *temptat Goetzius,* Malam rem is magna⟨m⟩ et magno opere ⟨erras⟩: serua *Schoellius.* — 945. *De* uir strenuos *dubitat Seyffertus.* — 948. certarē *(B) uix recte adhibeas ad* Melius te minis certarest *corrigendum.* — 958. *De* post tu eris (*praeter* cras tu eris) *ipse Studemundus cogitarit apud Beckerum p. 315* (tum tu eris *Ribbeckius l. s. s. p. 421*). — 966. facia⟨t⟩ m⟨e⟩ ut sciam *Seyffertus.*

VIDVLARIA. *Cf. imprimis quae Palmerus Hermath. t. XX p. 59 sqq., Leo (Gottingae a. 1894), Seyffertus Bursiani Annal. t. LXXXIV p. 55 sq. exposuerunt. Palmeri et Leonis supplementa pauca adscribimus, cum pleraque nimis incerta sint.* 25. in mercede⟨m⟩ *Seyffertus.* — 26. Inópia seruom ⟨mi ímperat eg⟩o mé loc⟨em⟩ *Palmerus Hermath. t. XX p. 60.* Inópia seruom ⟨mé⟩ f⟨acit: ultr⟩o mé loc⟨em⟩ *Schoellius.* — Gorgines *ueram nominatiui formam esse docuit Leo l. s. s. p. 9.* — 64. ubi [u]ici *uel* ubei eici *in A fuisse conicit Seyffertus l. s. s. p. 56.* — 65. inter mu⟨rtus⟩ latitans mi insidias *Palmerus l. s. s. p. 63.* inter mu⟨rtos⟩ latuit, insidias *Leo l. s. s. p. 12.* inter mu⟨rtos⟩ locust, inde insidias *Skutschius 'Berl. philol. Wschr.' a. 1895 p. 268.* — 101. *Cf. Wessnerus Annal. philol. t. CLI p. 425.* — 109. in altum *quamquam interpolatori tribui non potest, tamen recensiones confundere non ausi sumus.* — 118. sermone⟨m⟩ eius *uulgo receptum improbat Schoellius — neque enim monologum exspectare potuit — de* sermonatum *substantiuo cogitans dubitanter.*

FRAGMENTA ex parte aliter constituimus ac nuper in editione maiore, consentientes Paulo Lejay, qui 'Rev. crit.' a. 1895 p. 81 Nauckii exemplum sequendum fuisse monuit. Cui in eo obsecuti sumus quod iam

'glossas' ex litterarum ordine dispositas seiunximus a fragmentis paullo uberioribus: at in his ipsis non erat quod ex testium nominibus potius quam temporibus locos ordinaremus. Praeterea consentaneum fuit ut in hac editione de frustulorum metris cautius iudicaremus. Velut inc. v. 52 ictus omisimus: nam pro *Corpús tuom uirgis úlmeis inscríbam* * * Redslobius l. s. s. aequo iure proposuit *corpús tuom* ‖ *Vírgis u. i.* Quis talia decernat? — *Fragm. fab. cert. v.* 13 *collato Catonis de agri c. cap. 189* (*'subscudes adindito'*) *hoc conicit Goetzius:* ⏑terebratus múltum sit et súbscudes ad⟨ín⟩dite. — *De v.* 17 *sqq. quas ex editionum dispositione exhibuimus cf. Skutschius l. s. s. p. 269.* — 43. *Sic discripsit Schoellius post* serra *velut* Eho *claudere potuisse priorem septenarii partem monens.* — 100. Scrupedae *defendit Skutschius l. s. s. p. 269.* — 116 sq. *Pro* uxorculauit, *quod fortasse defendi posse coll. 'fraterculare' monuit Seyffertus* (*praemisso* Mulier es⟨t⟩:), uxor curauit *Redslobius l. s. s. p. 1219.* — 120. *De* in[quit] *dubitat Seyffertus, quod nesciatur qualis plenus versus fuerit. Quamquam 'medium praemordere' vix apte coniungas.* — *Fragm. fab. inc.* 42 *sq.* (nondum) uēnit *probabilius videtur quam* uĕnit*: unde remoto simul hiatu septenarios non senarios subesse sumpsimus, quamquam de aliis quoque rationibus cogitari potest.* — *Dub. et susp.* XII (*Inc. XLII*) *Probum Poenuli v. 997 ante oculos habuisse monet Leo in Woelfflini Arch. t. IX p. 161 adn.: quod veri eo similius quia ille pronuntiationem definiens 'solius Ennii versum' apponebat.* — XVI (VII). dolentem *pro* dicentem *coniecit Seyffertus: ubi* dicentem *tutatur Schoellius verba ad Amph. 640 referens.*

Indicem metricum qualem adiecimus utilem fore credimus, quamvis multa dubia contineat etiam praeter ea quae in editione ipsa significata — vel potius non significata — sub finem congessimus quaeve in versibus enumerandis signo interrogationis distinximus. Levius est quod cum in versibus iambicis anapaesticisque

utrum octonarios an dimetros exhibeas saepe certis rationibus definire nequeas tum in aliis generibus de versiculorum discriptione sive ex librorum memoria sive ex arte metrica instituenda dubius haereas. Sed etiam ipsa genera metri haud raro diversa statui possunt neque pauca admisimus in hac editione quae cum ab aliis tum a nobis valde addubitata sint. Quamquam interdum ipso quem damus conspectu dubitationem aut minui aut tolli sentimus, aliis locis fundamentum saltem sic praeberi confidimus ad novas quaestiones instituendas. In designandis metris interdum receptos terminos adhibuimus, etsi rationi metricae non prorsus respondeant.

Iam laboriosum opus, quod diu nos tenuit, non possumus melius finire quam actione gratiarum quas imprimis ei debemus cui hanc editionem dedicavimus: OSCARO SEYFFERT. Qui a prima usque ad ultimam plagulam oculos mentemque intendens errores correxit, dubitationes modo movit modo removit, observationes emendationesque impertiit benevolentissime.

Ienae et Heidelbergae m. Oct. a. MDCCCXCV.

G. G. F. S.

T. MACCI PLAVTI

T R I N V M M V S

GRAECA THENSAVRVS PHILEMONIS

PERSONAE

LVXVRIA CVM INOPIA PROLOGVS
MEGARONIDES SENEX
CALLICLES SENEX
LYSITELES ADVLESCENS
PHILTO SENEX
LESBONICVS ADVLESCENS
STASIMVS SERVOS
CHARMIDES SENEX
SYCOPHANTA
CANTOR

ARGVMENTVM

Thensaúrum abstrusum | ábiens peregre Chármides
Remque ómnem amico Cállicli mandát suo.
Istóc absente mále rem perdit fílius.
Nam et aédis uendit: hás mercatur Cállicles.
Virgo índotata sóror istius póscitur.
Minus quó cum inuidia eí det dotem Cállicles,
Mandát qui dicat aúrum ferre se[se] á patre.
Vt uénit ad aedis, húnc deludit Chármides
Senéx, ut rediit: quóius nubunt líberi.

---

1. Thensaurum *vel* Tensaurum | abe ens *vel* abiens || 4. mercatur callicles *vel* mercator callides || 6. quocum *vel* cocum | dotem *vel* dotim *vel* dotum || 7. *del Ca* || 9. nubuntur eri: *corr Valla* ||

PROLOGVS

LVXVRIA. INOPIA

LV. Sequere hác me, gnata, ut múnus fungarís tuom.
⟨IN.⟩ Sequór: sed finem fóre quem dicam néscio.
⟨LV.⟩ Adést: em illae sunt aédes: i intro núnciam.
Nunc néquis erret uóstrum, paucis ín uiam
Dedúcam, si quidem óperam dare promíttitis.
Nunc ígitur primum quaé ego sim et quae illaéc siet
Huc quae ábiit intro dícam, si animum aduórtitis.
Primúm mihi Plautus nómen Luxuriae índidit:
Tum | hánc mihi gnatam ésse uoluit Ínopiam.
Sed ea húc quid introíerit inpulsú meo,
Accípite et date uocíuas auris dum éloquor.
Aduléscens quidamst quí in hisce habitat aédibus:
Is rém paternam me ádiutrice pérdidit.
Quoniam eí qui me aleret níl uideo esse rélicui,
Dedi eí meam gnatám quicum aetatem éxigat.

---

1. HACME (ac me *Nonius*): me mea | fungas *Nonius* || 2. finem fore (*sic A*) *vel* fidem forem || 3. EM: Hem | IINTRO: lintro || 6. igitur primum (*sic A*) *vel* primum igitur | ILLAECSIET: illa haec sciet || 7. ADUORTITIS: auertitis | *cf. ad v. 10* || 8 sq. mihi — Tum hanc *om A* | mihi *vel* mi | hanc mihi ganatam *vel* mihi hanc gnatam gnatam: (PRIMUM)MIHIGNATAM || 10. *post v. 7 extat in A* | ea huc (*sic A*) *vel* huc || 11. UOCIUAS: uaciuas | URES (*et* A *s. v.*) || 14. ei qui me (*sic A*) *vel* me | ALIẸRET | esse reliqui: ṢẸṢṢERELLIQUI || 15. DEDIEI: Dedi e *vel* Dedi ||

Sed de árgumento ne éxspectetis fábulae:
Senés qui huc uenient í rem uobis áperient.
Huic Graéce nomen ést Thensauro fábulae:
Philémo scripsit: Plaútus uortit bárbare,
Nomén Trinummo fécit. nunc hoc uós rogat
Vt líceat possidére hanc nomen fábulam.
Tantúmst. ualete: adéste cum siléntio.

ACTVS I

MEGARONIDES
SENEX

Amícum castigáre ob meritam nóxiam
Inmoénest facinus, uérum in aetate útile
Et cónducibile. nám ego amicum hodié meum
Concástigabo pró commerita nóxia,
Inuítus, ni id me inuítet ut faciám fides.
Nam hic nímium morbus móres inuasít bonos:
Ita plérique omnis iám sunt intermórtui.
Sed dum ílli aegrotant, ínterim mórés mali
Quasi hérba inrigua súccreuere ubérrume:
Eorúm licet iam métere messem máxumam

---

17. I: ii *vel* hi | UOUOBIS ‖ 18. GRAECENOMEN: nomen grece ‖ 20. UOSHOC ‖ 22. ADESSE ‖ 23 sq. AMICUM *et* NOXIAM *et* INMUNEEST (*item Cicero et auctor ad Herenn.*): Me amicum *et* non mala noxiam (*vel* noxia) *et* Inmene est (inmoene *Placidus.* immune est *Festus.* inmane est *libri deteriores ad Herenn.*) ‖ 25. HODIEAMICUMMEUM: amicum meum hodie *auctor ad Herenn.* (amicum hodie meum *etiam Cicero*) ‖ 26. commerita *vel* commit(t)a *vel* commissa *libri ad Herenn.* | NOXIAM(*vel* //E///) ‖ 27. IDME: me id | FACIAT ‖ 29. PRERIQ·: plerumque | HOMINES ‖ 30. AEGROTANTI ‖ 31. SUCCREUERE: succreuerunt uberrime (*sic A*) *vel* uberreme ‖ 32. *post v.* 33 *extat: trai Buechelerus* | metere messe *vel* messem metere: METEREMES— ‖

Neque quícquam hic nunc est uíle nisi morés mali.
Nimióque hic pluris paúciorum grátiam
Faciúnt pars hominum quam íd quod prosint plúribus.
Ita uíncunt illud cónducibile grátiae,
Quae in rébus multis ópstant odiossaéque sunt
Remorámque faciunt reí priuatae et públicae.

CALLICLES. MEGARONIDES
SENES II

CA. Larém corona nóstrum decorarí uolo:
Vxór, uenerare ut nóbis haec habitátio
Bona faústa felix fórtunataque éuen[i]at —
Teque út quam primum póssim uideam emórtuam.
⟨ME.⟩ Hic illést senecta aetáte qui factúst puer,
Qui admísit in se cúlpam castigábilem.
Adgrédiar hominem. CA. Quóia hic uox prope mé sonat?
⟨ME.⟩ Tui béneuolentis, sí ita's ut ego té uolo:
Sin áliter es, inimíci atque iratí tibi.
⟨CA.⟩ O amícé, salue | átque aequalis. út uales,
Megarónides? ME. Et tu édepol salue, Cállicles.
Valén? ualuistin? CA. Váleo et ualui réctius.
ME. Quid agít tua uxor? út ualet? CA. Plus quam égo uolo.
ME. Bene hérclest illam tíbi ualere et uíuere.

---

33. *cf. ad v. 32* | NUNCESTUILE: uile nunc est ‖ 36. CONDUCIBILE: conductibile ‖ 37. ODIOSSAEQ·: odioseque ‖ 39. decorari (*sic A*) *vel* decorali ‖ 40. UOBIS | habitatio (*sic A*) *vel* habetatio ‖ 41. *del Pareus* ‖ 43 sqq. *pers* (*non* ♯) *om B* 42—198 *et* 334—391, *nullas habet C, paucas* (49—79 *et* 1069—1183) *D* ‖ 45. ♯QUIAHIC: ♯ cuia ‖ 46. si ita es: ITAES | EGOTE: ego ‖ 47. es *vel* res: EST ‖ 49. callicles (*sic A*) *vel* callides ‖ 50. *post* 51 *habet A* | Valen *vel* Valent: UALESNET(*vel* NE ♯) ‖ 51. TUAAGIT ‖ 52. UALERE: bene ualere (*vel* ualeret) ‖

CA. Credo hércle te gaudére, siquid míhi malist.
ME. Omníbus amicis quód mihist cupio ésse idem.
CA. Eho tú, tua uxor quíd agit? ME. Immortális est:
Viuít uicturaquést. CA. Bene hercle núntias,
Deosque óro ut uitae tuaé superstes súppetat.
⟨ME.⟩ Dumquidem hércle tecum núpta sit, [ME.] sané uelim.
CA. Vin cómmutemus? túam ego ducam et tú meam?
Faxo haúd tantillum déderis uerborúm mihi.
⟨ME.⟩ Namque énim tu, credo, me ínprudentem obrépseris.
⟨CA.⟩ Ne tu hércle faxo haud néscias quam rem égeris.
ME. Habeás ut nanctu's: nóta mala res óptumast.
Nam ego núnc si ignotam cápiam, quid agam nésciam.
CA. †Edepól proinde ut bene uíuitur, diu uíuitur.
⟨ME.⟩ Sed hoc ánimum aduorte atque aúfer ridiculária.
Nam ego dédita opera huc ád te uenio. CA. Quíd uenis?
ME. Malís te ut uerbis múltis multum obiúrigem.
CA. Mén? ME. Númquis est hic álius praeter me átque te?
CA. Nemóst. ME. Quid tu igitur rógitas tene obiúrigem?
Nisi tú me mihimet cénses dicturúm male.
Nam si ín te aegrotant ártes antiquaé tuae 72a

53. Credo (*sic A*) *vel* Crede | mihi: ME || 54. FIDEM || 55. TUTUA: tua || 58. *add et del Ca* (ME. *D*) || 60. HAUT || 61. *add Ac* | TE | MEINPRUDENTEM: mihi inprudenti || 62. *add Ac* | HAUTNESCIAS: haud scias || 63. NANCTUS: nactus *vel* mactus: *corr Herm* || 65. PROME || 66. *add Herm* || 67. UENIO: aduenio | ME. *D, pers usque ad v. 79 permutans* || 68. obiurgem: OBIURGITEM: *corr Ri* || 69. MENE || 70. *pers corr Ac* | QUIDTU: quid | OBIURIGEM: obiurgentem *vel* obiurgitem || 71. MEMIHIMET: te mihi me || 72a. ANTIQUAE: aniique ||

[Sin ímmutare uís ingenium móribus]
(Aut sí demutant móres ingeniúm tuom
Neque eós antiquos séruas, ast captás nouos,)
Omníbus amicis mórbum tu incutiés grauem,
Vt té uidere audíreque aegrotí sient.
CA. Qui in méntem uenit tíbi istaec dicta dícere?
ME. Quia omnís bonos bonásque adcurare áddecet,
Suspícionem et cúlpam ut ab se ségregent.
⟨CA.⟩ Non pótest utrumque fíeri. ME. Quaproptér? CA. Rogas?
Ne admíttam culpam, ego meó sum promus péctori:
Suspíciost in péctore alienó sita.
Nam núnc ego si te súrrupuisse súspicer
Iouí coronam dé capite ex Capitólio
Qui[d] in cólumine astat súmmo: si id non féceris
Atque íd tamen mihi lúbeat suspicárier,
Qui tu íd prohibere mé potes ne súspicer?
Sed istúc negoti cúpio scire quíd siet.
⟨ME.⟩ Habén tu amicum aut fámiliarem quémpiam,
Quoi péctus sapiat? CA. Édepol haud dicám dolo.
Sunt quós scio esse amícos, sunt quos súspicor,
Sunt quórum ingenia atque ánimos ⟨ne⟩queo nóscere,
Ad amíci partem an ád inimici péruenant:
Sed tú ex amicis cértis mihi's certíssumus.
Siquíd sceis me fecísse inscite aut ínprobe,
Si id nón me accusas, túte ipse obiurgándus es.
⟨ME.⟩ Scio et si ália huc causa ad te ádueni, aequom póstulas.

72ᵇ. *om A* ‖ 73 sq. *secl Ri* | SERUOS ‖ 75. INCULTIES ‖ 80. ‡ rogas: ROGAS ‖ 84. EX: e ‖ 85. Quod (*item A*): *corr Scal* | COLUMINE: culmine | feceris (*sic A*) *vel* feceres ‖ 87. QUIDTU ‖ 88. CUPIOSCIREQUIDSIET: scire cupio quicquid est ‖ 89. AMICUMUT ‖ 91. AMICOSESSE ‖ 92. Q·O: non possum: *corr Ac* ‖ 93. PERUENIANT: peruenat *vel* perueniat: *corr Pareus* ‖ 94. AMICISMIHIESCERTIS ‖ 95. SIQUIT ‖ 96 sq. me non: *trai Reizius* | *add Ac* | scio *s. f. v. 96: discr Hertzius* | huc alia: *trai Ca* ‖

⟨CA.⟩ Expécto siquid dícas. ME. Primumdum ómnium
Male díctitatur tíbi uolgo in sermónibus.
Turpílucricupidum té uocant ciués tui:
Tu⟨m⟩ autém sunt alii quí te uolturiúm uocant:
Hostísne an ciuis cómedis parui péndere.
Haec quom aúdio in te díci, ⟨i⟩s excruciór miser.
⟨CA.⟩ Est átque non est míhi in manu, Megarónides:
Quin dícant, non est: mérito ut ne dicánt, id est.
⟨ME.⟩ Fuitne híc tibi amicus Chármides? ⟨CA.⟩ Est ét fuit.
Id ita ésse ut credas, rém tibi auctorém dabo.
Nam póstquam hic eius rém confregit fílius
Videtque ípse ad paupertátem prostra[c]tum ésse se
Suámque filiam ésse adultam uírginem,
Simul éius matrem suámque uxorem mórtuam:
Quoniam hínc ituru[m]st ípsu⟨s⟩ in Seleúciam,
Mihi cómmendauit uírginem gnatám suam
Et rém suam omnem et illúm corruptum fílium.
Haec, sí mi inimicus ésset, credo haud créderet.
⟨ME.⟩ Quid tu ádulescentem quém esse corruptúm uides,
Qui tuaé mandatus ést fide et fidúciae,
Quin eúm restituis? quín ad frugem cónrigis?
Ei rei óperam dare te fúerat aliquanto aéquius,
Siquí probiorem fácere posses, nón uti
In eándem tute accéderes infámiam
Malúmque ut eius cúm tuo miscerés malo.
⟨CA.⟩ Quid féci? ME. Quod homo néquam. CA. Non istúc meumst.

102. comedis *vel* comedes || 103. dicis: *corr Vahlenus* || 109. prostractum *vel* protractum: *corr Bergkius* || 112. ipse: *corr Herm* | seleutiam *vel* seleuticam || 114. corruptum *vel* corrumtum || 115. Haec si mihi *vel* Hic si | haud *vel* hauc || 116. tu *vel* tua | corruitum || 117. fide *vel* fidei || 120. possis: *corr Reizius* ||

⟨ME.⟩ Emístin de adulescénte has aedes — quíd taces? —
Vbi núnc tute habitas? CA. Émi atque argentúm dedi,
Minás quadraginta, ádulescenti ipsi ín manum.
⟨ME.⟩ Dedistín argentum? CA. Fáctum, neque factí piget.
⟨ME.⟩ Edepól fide[i] adulescéntem mandatúm malae:
Dedistíne hoc facto ei gládium qui se occíderet?
Quid séc[ut]us est aut quid ínterest dare te ín manus
Argéntum amanti homini ádulescenti, animi ímpoti,
Qui exaédificaret suam íncohatam ignáuiam?
⟨CA.⟩ Non égo illi argentum rédderem? ME. Non rédderes
Neque de íllo quicquam néque emeres neque uénderes
Nec quí deterior ésset faceres cópiam.
Incónciliastin eúm qui mandatúst tibi,
Ille quí mandauit éum exturbasti ex aédibus?
Edepól mandatum púlcre et curatúm probe.
Crede huíc tutelam: suám melius rem gésserit.
⟨CA.⟩ Subigís maledictis mé tuis, Megarónides,
Nouó modo adeo ut quó⟨d⟩ meae concréditumst[m]
Tacitúrnitati clám, fide[i] et fidúciae,
Ne enúntiarem quoíquam neu facerém palam,
Vt míhi necesse sít iam id tibi concrédere.
⟨ME.⟩ Mihi quód credideris, súmes ubi posíueris.
⟨CA.⟩ Circúmspicedum te, néquis adsit árbiter
Nobís, et quaeso idéntidem circúmspice.

---

124. Emistin *vel* Hemistin | *dist Spengelius* || 126. quadraginta *vel* quaraginta || 128. *del Schneiderus* || 131. adulescenti *vel* adulescentia | ampoti † impoti *vel* iampoti || 132. inchoatam ignauium || 133. redderem *vel* reddere || 137. Ille *vel* Illi || 138. pulchre *vel* pulchere || 139. tute iam: *corr Scal* || 141. quomeae *vel* cumaee | concreditum sim: *corr Ca* || 145. posiueris *vel* posueris || 147. identiclem *vel* itidentidem ||

<ME.> Auscúlto siquid dícas. CA. Si taceás, loquar.
Quoniam hínc est profectú<ru>s peregre Chármides,
Thensaúrum demonstráuit mihi in hisce aédibus,
Hic ín conclaui quódam — sed circúmspice —
<ME.> Nemóst. CA. nummorum Phílippeum ad tria mília.
Id sólus solum pér amicitiam et pér fidem
Flens me óbsecrauit suó ne gnato créderem
Neue quoíquam, unde ad eum id pósset permanáscere.
Nunc si ílle huc saluos réuenit, reddam suóm sibi:
Siquíd eo fuerit, cérte illius fíliae
Quae míhi mandatast hábeo dotem | únde dem,
Vt eam ín se dignam cóndicionem cónlocem.
<ME.> Pro di ínmortales, uerbis paucis quám cito
Aliúm fecisti me: álius a<d> te uéneram.
Sed ut óccepisti, pérge porro próloqui.
<CA.> Quid tíbi ego dicam, qui íllius sapiéntiam
Et meám fidelitátem et celata ómnia
Paene ílle ignauos fúnditus pessúm dedit?
<ME.> Quidúm? CA. Quia, ruri dúm sum ego unos séx dies,
Me apsénte atque insciénte, inconsultú meo,
Aedís uenalis hásce inscribit lítteris.
<ME.> Adésuriuit [magis] ét inhiauit ácrius
Lupus: óbseruauit dúm dormitaré[n]t canes:
Gregem úniuorsum uóluit totum auórtere.
<CA.> Fecísset edepol, ni haéc praesensissét canes.
Sed núnc rogare egó uicissim té uolo:

---

149. *add Scal* ‖ 150. demonstrauit mihi *vel* mihi demonstrauit ‖ 151 sq. *distinximus* | circumspice *vel* circum ispice ad *vel* at | milia *vel* millia ‖ 155. permanescere ‖ 157. certo: *corr Bo* ‖ 158. mandata si: *corr Ca* ‖ 162. occepisti *vel* occipisti ‖ 165. pessum *vel* spessum ‖ 166. ruri *Nonius*: rure | sum ego (*sic Nonius*) *vel* ego | unos *vel* uno ‖ 167 sq. inconsulto me *et* inscribsit *Nonius* ‖ 169. *add Ca* | *del Ri* | inhiauit *vel* inebriauit ‖ 170. *del Lamb* ‖ 172. *add Ca* ‖

Quid fúit officium meúm me facere? fác sciam:
Vtrum índicare me eí thensaurum aequóm fuit
Aduórsum quam eius me ópsecrauissét pater?
An ego álium dominum páterer fieri hisce aédibus?
Qui emísset, eius éssetne ea pecúnia?
Emi égomet potius aédis: argentúm dedi
Thensaúri causa, ut sáluom amico tráderem.
Neque ádeo hasce emi míhi nec ussuraé meae:
Illí redemi rússum, a me argentúm dedi.
Haec súnt: si recte seú peruorse fácta sunt,
Ego mé fecisse cónfiteor, Megarónides.
Em méa malefacta ', ém meam auaritiám tibi.
Hascé mihi propter rés malas famás ferunt.
⟨ME.⟩ *Παῦσαι*: uicisti cástigatorém tuom.
Occlústi linguam: níl est quod respóndeam.
⟨CA.⟩ Nunc égo te quaeso ut me ópera et consilió iuues
Commúnicesque hanc mécum meam prouínciam.
⟨ME.⟩ Pollíceor operam. CA. Ergo úbi eris paulo póst? ME. Domi:
Numquíd uis? CA. Cures tuám fidem. ME. Fit sédulo.
Sed quíd ais? CA. Quid uis? ME. Ýbi nunc adulescéns habet?
⟨CA.⟩ Postículum hoc recépit, quom aedis uéndidit.
⟨ME.⟩ Istúc uolebam scíre: i sane núnciam.

---

174. FAC: face ‖ 185. Vtrum (*sic A*) *vel* Virum ‖ 176. OBSECRAUISSE (*et* T *s. v.*) ‖ 177. hisc *vel* hisce: HIS(*vel* C) ‖ 181. HASCEMI | USSURAE: usurae ‖ 182. RURSUM ‖ 183. *dist Bergkius* | SIRECTE: seu recte | PERUORSAE ‖ 184. EGOME: Egomet ‖ 185. Em (*sic A*) *vel* Hem (*bis*) | MEAMAUARIMEAMTIBI ‖ 186. HASCEMIHI: Hascine me | MALAS: maledictas ‖ 187. ΠΑΥCΑΙ: Pausa ‖ 188. QUOD: qui ‖ 191. ♯ERGO *et* ♯DOMI: ergo *et* domi (*corr Ca*) ‖ 192. CURES: cur est | FIET ‖ 194. RECIPIT (*item Gellius ex eoque Nonius qui* recepit *alt. loco*) | cum (*sic A, Gelliusque et Nonius*) *vel* quam | UENDEDIT: uenderet *Nonius alt. loco* (*alt.* uendidit *ex Gellio*) ‖ 195. uolebat *vel* uolebam (*sic A*) ‖

Sed quíd ais, quid nunc uírgo? nempe apud tést? CA. Itast
Iuxtáque eam curo cúm mea. ME. Recté facis.
⟨CA.⟩ Numquíd prius quam abeo mé rogaturú's? ME. Vale.
Nil ést profecto stúltius neque stólidius
Neque méndaciloquiús neque argutúm magis
Neque cónfidentilóquius neque peiiúrius
Quam urbáni adsidui cíues quos scurrás uocant.
Atque égomet me adeo cúm illis una ibidém traho:
Qui illórum uerbis fálsis acceptór fui,
Qui omnía se simulant scíre neque quicquám sciunt.
Quod quísque in animo habét aut habiturúst sciunt:
Sciunt †íd quod in aurem réx reginae díxerit:
Sciúnt quod Iuno fábulatast cúm Ioue:
Quae néque futura néque sunt, tamen illí sciunt.
Falsón an uero laúdent, culpent quém uelint,
Non flócci faciunt, dúm illud quod lubeát sciant.
Omnís mortalis húnc aiebant Cálliclem
Indígnum ciuitáte [h]ac sese[t] uíuere,
Bonís qui hunc adulescéntem euortissét suis.
Ego de eórum uerbis fámigeratorum ínsciens
Prosílui amicum cástigatum innóxium.
Quod si éxquiratur úsque ab stirpe auctóritas,
Vnde quídquid auditum dícant: nisi id appáreat,
Famígeratori rés sit cum damno ét malo:
Hoc íta si fiat, público fiát bono.

---

196. APUT | ITAST: ita es || 198. NUMQUIT: Num | rogaturus: *corr Lamb* || 199. stultius (*sic A*) *vel* stulticius | STOLIDUS || 200. ADEOARGUTUM || 201. PEIIURIUS: periurius || 202. QUOSCURRAS || 205. NEQ·: nec *vel* ne || 206. HABITURUST: habiturusi *vel* habitaturi || 208. ITEMSCIUNT | EST: si || 209. SUNT: facta sunt || 210. falson an (*sic A*) *vel* falso nam || 211. FLACCI | Ị(*vel* Ẹ, *non* Ḷ)UBEANT || 213. hac esset: HAEÇẸSCỊET: *corr Gul* || 214. EUORTISSETOMNIBUS || 215. De eorum uerbis *vel* de uerbis eorum: DEORUMUERBIS | INSCIENS: inscius || 217. EXEQUIRATUR || 219. RES: re ||

Paucí sint faxim quí sciant quod nésciunt,
Occlúsioremque hábeant stultiloquéntiam.

ACTVS II

LYSITELES
ADVLESCENS

Multás res simítu in meó corde uórso,
Multum ín cogitándo dolórem indipíscor.
Egomét me coquo ét macero ét defetígo:
Magíster mihi éxercitór animus núnc est.
Sed hóc non liquét neque satís cogitátumst,
Vtrám potius hárum mihi ártem expetéssam,
Vtram aétati agúndae arbitrér firmiórem:
Amórin me⟨d⟩ án rei opsequí potius pár sit.
Vtra ín parte plús sit uolúptatis uítae
Ad aétatem agúndam,
De hac ré mihi satis haú liquet: nisi hóc sic faciam, opínor,
Vt utrámque rem simul éxputem, iudéx sim reusque ad eám rem.
Ita fáciam: ita placet. omníum primum
Amóris arteis éloquar, quem ad módum | expediant.
Numquam ámor quemquam nisi cúpidum hominem 237a

221. SINT: sini ‖ 223. Multas (*sic A*) *vel* Multa | simitu (*sic A*) *vel* similes | CORDEMEO ‖ 224. MULTA | INDISPICOR ‖ 225. COQUO: coquo quo | DEFETIGO: defecigo *vel* defectigo ‖ 226. NUNC: hunc ‖ 227. neque *etiam A* | EST: si ‖ 229. Vtram (*sic A*) *vel* Vtra in | AGENDAE | arbitrer (*sic A*) *vel* arbitres ‖ 230—232. *duo v. sunt in A* (— parte) *et B* (— par siet) ‖ 230. *add Sey* | SIT: siet ‖ 231. SITUOLUPTATIS: uoluptati sit ‖ 232. aetatem agundam (*sic A*) *vel* aetate agunda | *dist Vss* ‖ 233. hau (*sic A*) *vel* haud | SIC: si ‖ 234. UTUTRAMQ·: Vtramq· ‖ 236. SEEXPEDIANT ‖ 237a. *sic A: duo v. in B* (— quemquam) ‖

Postúlat se in plagas conícere: 237b
Eós cupit, eos cónsectatur, súbdole [blanditur] ab re cónsulit:
Blandiloquentulus, harpago, mendax, 239a
Cuppes, auarus, elegans, despoliator, 239b
Latebricolarum hominum corrumptor,
†Blandus inops, celatum indagator.
Nam quí amat quod amat quom éxtemplo 242a
Sauíis sagittatis pérculsust, 242b
Ílico rés foras lábitur, líquitur.
'Dá mihi hoc, mél meum, sí me amas, si aúdes'.
Ibi ille cuculus: 'ocelle mi, fiat: 245
Ét istuc et si ámplius uís dari dábitur'.
Íbi illa pendentém ferit: iam ámplius órat:
Nón satis id ést mali, ni ámplius étiam, 248. 249
Quód ecbibit, quód comest, quód facit súmpti.
Nóx datur: dúcitur fámilia tóta,
Véstiplica, unctor, aúri custos, flábelliferae, sándaligerulae,
Cántrices, cistéllatrices, núntii, renúntii,
Raptóres panis ét peni.
Fit ípse, dum illis cómis est, 255a
Inóps amator. 255b

---

238. *sic A: duo v. in B* (— consectatur) | EOSPETITEOSSECTATUR | *del Ri* | ab (*sic A*) *vel* ob || 239—251. *sic B: binos compr A* || 239 sqq. *ictus omisimus ubi metra incertiora* || 239. elegans (*sic A*) *vel* eligans | DESPOLATOR || 240. CORRUMPTOR: corruptor || 242. QUIAMATQUODAMATQUAM: quam ad quod damat (*vel* clamat) quam: *corr Bo* | SAUIIS: sauis | sagittatis percussust: PERCULSUSEST || 243. Ilico (*sic A*) *vel* Illico || 244. SIMEAUDESSIAMAS || 245. *cf. ad v. 239 sqq.* | ABI | OCELLE: occelle || 247. ILLAM || 249. SATIS: sat | ETIAMAMPLIUS || 250. QUODEBIBIT: *aut sic aut* quod et bibit *Nonius* (*corr Mercerus*): quo debebit | SUMPTUI || 252—260b. *septem v. sunt in A* (— sandaligerulae — peni — ego — eget — places — bibere), *novem in B* (— flabelliferae — cistellatrices — peni — amator — et rectilo — parui — utor — bibere) || 252. UESTISPICA: uestispici *Nonius*: uestiplice: *corr Ri cum glossis* | SANDALIOGERULAE ||

Haec égo quom cum animo meó reputo,
Vbi quí eget, quam preti sít parui,
Apagé te, amor, non places, níl te utor.
Quamquam íllud est dulce, esse ét bibere,
  Amór amara dát tamen 260a
  †Satis quod aegre sit. 260b
Fugit fórum, fugat suos cognátos,
Fugat ípsus se ab suo cóntutu,
Neque eúm sibi amicum uólunt dici.
Millé modis amor ignórandust, 264a
Procul †adhibendust atque ábstandus: 264b
Nam qui ín amorem praecípitauit, 265a
Peiús perit qua[m]si saxó saliat. 265b
  Apagé te amor: tuas res tíbi habeto.
    Amor, míhi amicus ne fúas umquam:
    Sunt támen quos miseros máleque habeas,
    Quos tíbi obnoxios fecísti.
    Certast res ad frugem adplicare animum:
    Quámquam ibi animó labos grándis capitur.
    Bóni sibi haec éxpetunt, rém, fidem, honorem,
    Glóriam et grátiam: hóc probis pretiumst.
    Eo míhi magis lubet cum próbis potius
    Quam cum ínprobis uiuere uánidicis.

---

256. QUUMCUMANIMOMEOREPUTO: cum ago cum meo animo et reculo (*vel* rectilo) ‖ 258. PLACES: palages *vel* pagales (*corr* D^2) ‖ 259. *dist Ri* ‖ 260. TAMEN: tibi ‖ 261—272. *sic B: binos compr A* ‖ 261. FUGITSUOS: fugat uos ‖ 262. IPSUSSEMAB: ipse se a ‖ 263. eum (*sic A*) *vel* enim eum ‖ 264a. ignorandust (*sic A*) *vel* ignorandum est ‖ 264b. ADHIBENDUSATQ· | ABSTANDUST: ab(*vel* ap)tinendus ‖ 265. AMOREM: amore | *del Lindemannus* ‖ 266. ΑΠΑΓΕΤΕ: Apace sis (apage sis D^2 *cum Donato, ut vid*) | HABETO: habe ‖ 267 sq. AMICUSMIHINEFUASSUNTTAMEN ‖ 270. *cf. ad v. 239 sqq.* | CERTAESTRES: Certunst | applicare (*sic A*) *vel* adplicarẽ ‖ 271. IBILABOS ‖ 272. BONI: Bonis ‖ 273—275. *sic B: duo v. sunt in A* (— lubet) ‖ 274. MÀHI (*et* I *s. v.*) ‖

PHILTO. LYSITELES
SENEX ADVLESCENS

PH. Quó illic homo forás sé penetrauit éx aédibus?
LY. Patér,
Adsum: ímpera quiduis:
Neque tíbi ero in mora neque látebrose
Me aps tuó conspectu occúltabo.
PH. Féceris pár tuis céteris fáctis,
Patrém tuom si pércoles pér pietatem.
Nólo ego cum ínprobis té uiris, gnáte mi,
Neque ín uia neque ín foro necúllum sermonem éxsequi.
Nóui ego hoc saéculum móribus quíbus sit:
Malús bonum malum ésse uolt, ut sít sui similis:
Turbánt, miscent morés mali, rapáx, auarus, ínuidus:
Sacrúm profanum, públicum priuátum habent, hiúlca gens.
Haec égo doleo, haec sunt quaé me excruciant,
Haec diés noctis cantó tibi ut caueas.
Quod mánu non queunt tangére, tantum fas hábent quo manus apstíneant:
Cetéra rape, trahe, fuge, láte: lacrumas haec míhi, quom uideo, elíciunt,
Quia ego ád hoc genus hominum dúraui. quin príus me ad pluris pénetraui?
Nam hi móres maiorúm laudant, eosdém lutitant quos cónlaudant.

276—280. *sic B* (*sed v. 276* — aedibus): *binos compr A* || 276. fortasse penetrauit aedibus *Nonius* | PAENETRAUIT | PH. *B* || 277. QUIDUIS: quod uis || 278. CONSPECTU: conspectus || 279. par tuis (*sic A*) *vel* partius || 282. NEQ·ULLUM: ullum: *corr Bergkius* || 283. SAECLUM | QUIBUSET || 286. HIUTCA || 287ᵃᵇ. *sic B*: *compr A* | QUAEME: quem | NOCTES: noctesque | canto tibi (*sic A*) *vel* tibi canto || 288. QUAEUNT | abstineant (*sic A*) *vel* aptineant || 289—291. *sic A: quatuor v. sunt in B* (— lacrumas — eliciunt — prius) || 289. QUOM: quon *vel* cum || 292. latitant quos conlaudant (*sic A*) *vel* latitant: *corr Ri* ||

Hísce ego de ártibus grátiam fácio,
Ne[u] cólas neue inbuas íngenium.
Meó modo et móribus uíuito antíquis:
Quae egó tibi praecipio, éa facito.
Níl ego istós moror faéceos móres,
Turbídos, quibus boni dedécorant se.
Haec tíbi si mea imperiá capesses, multá bona in pectore cónsident.
LY. Sémper ego usque ad hánc aetatem ab íneunte adulescéntia
Tuís seruiui séruitutem impériis [et] praeceptís, pater.
Pro íngenio ego me líberum esse rátus sum, pro imperió tuo
Méum animum tibi séruitutem séruire aequom cénsui.
⟨PH.⟩ Quí homo cum animo inde áb ineunte aetáte depugnát suo,
Ýtrum itane esse máuelit ut eum ánimus aequom cénseat,
Án ita potius út parentis éum esse et cognatí uelint:
Si ánimus hominem pépulit, actumst, ánimo seruit, nón sibi:
Si ípse animum pepulít, dum uiuit, uíctor uictorúm cluet.
Tú si animum uicísti potius quam ánimus te, est quod gaúdeas.
Nímio satiust út opust te ita ésse quam ut animó lubet.
(Qui ánimum uincunt quám quos animus sémper probiorés cluent.)

293 sq. *compr AB* | Hisce ego te: HISEGOTE: *corr Bo* | *del Herm* | NEUE: neuc *vel* neu ‖ 295 sq. *sic B: compr A* | PRAECIPIOEA: praecipito et ‖ 297 sq. *compr AB* | FAECEOS: fac eos | TURBIDOS: et turbidos | BONIS ‖ 299 sq. bona (*sic A*) *vel* bo ‖ 302. TUIS: Tui | *del Bo* ‖ 305. ineunte (*sic A*) *vel* ineunti ‖ 306. ITANE: id itane ‖ 308. hominum *vel* hominem (*sic A*) | PEPULITACTUMEST: perpulit actumsi | SERUIT: seruauit ‖ 309. UICTORUIRTUTUM ‖ 311. UT: ui | iubet (*item A*) ‖ 312. *secl Ri* | QUAMQUIANIMOS | CIUENT: cluentis ‖

LY. Ístaec ego mihi sémper habui aetáti integumentúm meae,
Né penetrarem me úsquam, ubi esset dámni conciliábolum,
Né noctu irem obámbulatum neú suom adimerem álteri.
Né[u] tibi aegritúdinem, pater, párerem, parsi sédulo:
Sárta tecta túa praecepta usque hábui mea modéstia.
⟨PH.⟩ Quíd exprobras bene quód fecisti? tíbi fecisti, nón mihi:
Míhi quidem aetas áctast ferme, túa istuc refert máxume.
[PH.] Ís probust, quem paénitet quam próbus sit et frugí bonae:
Qui ípsus sibi satís placet, nec próbus est nec frugí bonae:
Qui ípsus se contémnit, in eost índoles indústriae:
Bénefacta benefáctis aliis pértegito, ne pérpluant.
LY. Ób eam rem haec, pater, aútumaui, quía res quaedamst quám uolo
Égo me aps te exoráre. PH. Quid id est? dáre iam ueniam géstio.
LY. Ádulescenti huic génere summo, amíco atque aequalí meo,
Mínus qui caute et cógitate suám rem tractauít, pater,
Béne uolo ego illi fácere, si tu nón neuis. PH. Nempe dé tuo?
LY. Dé meo: nam quód tuomst meumst, ómne meumst autém tuom.

---

313. Istaec (*sic A*) *vel* Istae | INTEGUMENTUM: tegumentum ‖ 314. esset (*sic A*) *vel* eẽ | CONCILIITABULŨ ‖ 315. NEU: Ne *vel* Nei ‖ 316. *del Bo* | parerem (*sic A*) *vel* parere ‖ 318. *dist Ri* ‖ 319. ACTAESTFERME: acta si fert me (acta ferme est *Cicero*) ‖ 320. PAENITET: non penitet ‖ 321. *soli habent AB* | IPSUS: ipsius ‖ 324. QUAEDAMEST: quae dant ‖ 325. ATE | DAREIAMUENIAM: ueniam dare iam (*vel* iam dare) ‖ 326. ADULESCENTE | aequali (*sic A*) *vel* aquali ‖ 328. UOLOILLI | NISITUNONUIS (neuis *etiam gloss. Pl.*) | NEMPE: nepe ‖ 329. TUUMESTMEUMEST: tuum sim meum si (*vel* sim) | OMNEMEUMEST: omne meusĩ *vel* omnẽ meũ si ‖

PH. Quíd is? egetne? LY. Egét. PH. Habuitne rem? LY. Hábuit. PH. Qui eam pérdidit?
Públicisne adfínis fuit an máritumis negótiis?
Mércaturan án uenalis hábuit, ubi rem pérdidit?
LY. Níl istorum. PH. Quíd igitur? LY. Per cómitatem edepól, pater:
Praéterea aliquantum ánimi causa in déliciis dispérdidit.
⟨PH.⟩ Édepol hominem praémandatum férme familiáriter:
Quíquidem nusquam pér uirtutem rém confregit átque eget.
Níl moror eum tíbi esse amicum cum eíus modi uirtútibus.
⟨LY.⟩ Quía sine omni málitiast, toleráre ei[us] egestatém uolo.
⟨PH.⟩ Dé mendico mále meretur qui eí dat quod edit aút bibat:
Nam ét illud quod dat pérdit et illi pródit uitam ad míseriam.
Nón eo haec dico, quín quae tu uis égo uelim et faciám lubens:
Séd ego hoc uerbum quóm illi quoidam díco, praemonstró tibi,
Ýt ita te aliorúm miserescat, né tis alios mísereat.
⟨LY.⟩ Déserere illum et déiuuare in rébus aduorsís pudet.

---

330. PH. habuit LY. *B* ‖ 332. MERCATURANAN: Mercaturamne an (mercaturam eam *Nonius*) ‖ 333. istorum (*sic A*) *vel* storum ‖ 335. PRAEMANDATUM: praedicatum | FERMEET ‖ 336. QUIQUIDEM: Quid quidẽ ‖ 338. OMNE | MALITIAES: malitia si | egestatem eius *vel* eius egestatem (*sic A*): *del Ri* ‖ 339. edat *Lactantius* | AUT: aut quod ‖ 340. et illud *etiam Lactantius*: illud *Servius* | perit *Lactantius* | PRODIT (*item Servius*): producit (*item Lactantius*) ‖ 341. haec *et* quin (*sic A*) *vel* hoc *et* quam ‖ 342. praemonstro (*sic A*) *vel* praemostro ‖ 343. MISERESCATNETISALIOS: miseres cane (*vel* caue) tui alius ‖

⟨PH.⟩ Pól pudere quám pigere praéstat totidem lítteris.
⟨LY.⟩ Edepol deum uirtúte dicam, páter, et maiorum ét tua
Múlta bona bene párta habemus: béne si amico féceris,
Né pigeat fecísse: ut potius púdeat, si non féceris.
⟨PH.⟩ Dé magnis diuítiis siquid démas, plus fit án minus?
⟨LY.⟩ Mínus, pater: sed cíui inmuni scín quid cantarí solet?
'Quód habes ne habeás et illuc quod nón habes habeás, malum,
Quándoquidem nec tíbi bene esse póte pati neque álteri.'
⟨PH.⟩ Scío equidem istuc íta solere fíeri: uerum, gnáte mi,
Ís est immunis quoí nil est qui múnus fungatúr suom.
⟨LY.⟩ Deúm uirtute habémus et qui nósmet utamúr, pater,
Ét aliis qui cómitati símus beneuoléntibus.
⟨PH.⟩ Nón edepol tibi pérnegare póssum quicquam quód uelis:
Quói[us] egestatém tolerare uís? loquere audactér patri.
⟨LY.⟩ Lésbonico huic ádulescenti, Chármid⟨a⟩i fílio,
Qui íllic habitat. PH. Quín comedit quód fuit, quod nón fuit?
⟨LY.⟩ Ne ópprobra, pater: múlta eueniunt hómini quae uolt, quaé neuolt.

---

345. Pol (*sic A et Nonius*) *vel* Pob ‖ 346. UIRTUTE: uirtutem ‖ 347. PARTAHABEMUS: paria habeamus ‖ 349. QUIT AN: ani ‖ 350. IMMUNISCIN: inmuni inmunificos scis | QUIT ‖ 351. ILLUCQUODNON: illud quod nunc non | HABEASUELIMMALUM ‖ 352. QUANDOEQUIDEM | POTE: potes | NEQ·: nec ‖ 354. MUNUS: minus ‖ 357. QUIDQUAMUELIS ‖ 358. Cuius (*item A*): *corr Ri duce Mureto* | ELOQUEREPATRIAUDACTER ‖ 359. CHARMIDI: charamide: *corr Scal* ‖ 360. QUIAILLIC | QUIN: qui | FUIT: fui ‖ 361. EXPROBRAPATERMALA | MULTAEUENIUNT: multe ueniunt | QUAE (*bis*): qui *et* que *vel* qui | NONUOLT (neuult *etiam gloss. Pl.*) | *post hunc v. A habet v.* 369, *reliqui v.* 369. 368*: trai Ac* ‖

⟨PH.⟩ Méntire edepol, gnáte, atque id nunc fácis haud consuetúdine.
Nám sapiens quidém pol ipsus fíngit fortunám sibi:
Eó non multa quaé neuolt euéniunt, nisi fictór malust.
⟨LY.⟩ Múlta illi opera opúst ficturae quí se fictorém probum
Vítae agundae esse éxpetit: sed hic ádmodum adulescéntulust.
⟨PH.⟩ Nón aetate, uérum ingenio apíscitur sapiéntia.
Sápienti aetas cóndimentum, †sápiens aetatí cibust.
Ágedum eloquere, quíd dare illi núnc uis? LY. Nil quicquám, pater:
Tú modo ne me próhibeas accípere, siquid dét mihi.
⟨PH.⟩ Án eo egestatem e⟨í⟩ tolerabis, síquid ab illo accéperis?
⟨LY.⟩ Eó, pater. PH. Pol ego ístam uolo me rátionem edoceás. LY. Licet.
Scín tu illum quo génere natus sít? PH. Scio, adprimé probo.
⟨LY.⟩ Sóror illist adúlta uirgo grándis: eam cupió, pater,
Dúcere uxorém sine dote. PH. Síne dote uxorém? LY. Ita,
Tuá re salua: hoc pácto ab illo súmmam inibis grátiam.
Néque commodius úllo pacto ei póteris auxiliárier.

---

362. IT | AUT ‖ 363. IPSUS: ipse ‖ 364. EONON: eo ne | SISI (*et* N *s. v.*) | MALUST: malus siet ‖ 365. MULTAILLI: Multas | opus: MULTUST: *corr Stu* ‖ 366. AGUNDAEESSE: agendae esse *vel* esse agendae | EXPETIT: expetis | ADULESCENTULUST: adulescentulus *vel* aduluscentulus ‖ 367. AETATE: aetatem | APISCITUR: adipiscitur ‖ 368. *hoc loco habet A: post v.* 361 *reliqui* (*ubi vide*) | SAPIENTI: Sapientia | CONDIMENTUM: condimentum si | CIBUST: cibumst ‖ 369. Agedum (*sic A*) *vel* Agidum | QUOD | nunc uis (*sic A*) *vel* nuntius | NIHILQUICQUAM: nihili quiquam ‖ 370. QUIT ‖ 371. E: et: *corr Bo duce Ca* | tolerabilis (*sic A*) *vel* tolerabis | QUIT ‖ 373. APRIMEOPROBO ‖ 374. ADUITA ‖ 375. ♯SINE *et* ♯ITA: sine *et* ita ‖ 376. SUMMAMINIBIS: inibis summam ‖ 377. AUXILIARER ‖

⟨PH.⟩ Egone indotatám te uxorem ut pátiar? LY. Patiundúmst, pater:
Ét eo pacto addíderis nostrae lépidam famam fámiliae.
⟨PH.⟩ Múlta ego possum dócta dicta [et] quámuis facundé loqui:
Hístoriam ueterem átque antiquam haec méa senectus sústinet.
Vérum ego quando te ét amicitiam et grátiam in nostrám domum
Vídeo adlicere, etsi áduorsatus tíbi fui, istac iúdico:
Tíbi permitto, pósce, duce. LY. Dí te seruassínt mihi:
Séd adde ad istam grátiam unum. PH. Quíd id est autem unum? LY. Éloquar:
Túte ad eum adeas, túte concilies, túte poscas. PH. Éccere.
⟨LY.⟩ Nímio citius tránsiges: firmum ómne erit quod tu égeris.
Gráuius tuom erit únum uerbum ad eám rem quam centúm mea.
⟨PH.⟩ Écce autem in benígnitate [hoc] répperi negótium:
Dábitur opera. LY. Lépidus uiuis. haéc sunt aedes, híc habet:
Lésbonicost nómen. age rem cúra: ego te opperiár domi.

PHILTO
SENEX

Non óptuma haec sunt néque ut ego aecum cénseo:
Verúm meliora súnt quam quae detérruma.

---

378. EGONE: Ego | INDOTATAMUXOREM | PATIUNDUMST: patiundum si ‖ 379. NOSTRAE: nostra ‖ 380. DOCTE | *del Fritzschius* ‖ 383. TIBI: si tibi | iudico (*sic A*) *vel* iudicio ‖ 385. QUIDEST ‖ 387. OMNE: omnem ‖ 388. TUUMERIT: erit tuum ‖ 389. *del Scal* ‖ 391. agerem (*sic A*) *vel* agere | CURAM | OPPERIAM: operiar ‖ 392. ut ego (*sic A*) *vel* ego ut ‖

Sed hoc únum consolátur me atque animúm meum,
Quia quí nil aliud nísi quod sibi solí placet
Consúlit aduorsum fílium, nugás agit:
Miser éx animo fit, fáctius niló facit.
Suaé senectuti is ácriorem hiemém parat,
Quom illam ínportunam témpestatem cónciet.
Sed áperiuntur aédes quo ibam: cómmodum
Ipse éxit Lesbonícus cum seruó foras.

LESBONICVS. STASIMVS. PHILTO
ADVLESCENS SERVOS SENEX

LE. Minus quíndecim diés sunt, quom pro hisce aédibus
Minás quadraginta áccepisti a Cállicle:
Estne hóc quod dico, Stásime? ST. Quom consídero,
Meminísse uideor fíeri. LE. Quid factúmst eo?
ST. Coméssum, expotum, exú⟨nc⟩tum, elotum in bálineis:
Piscátor, pistor ápstulit, lanií, coqui,
Holitóres, myropolae, aúcupes: confít cito:
Non hércle minus diuórse distrahitúr cito,
Quam sí tu obicias fórmicis papáuerem.
LE. Minus hércle in istis rébus sumptumst séx minis.
ST. Quid, quód dedisti scórtis? LE. Íbidem uná traho.

---

394. unum consolaturum (*vel* consulaturu) me: MEUNUM-CONSOLATUR || 395. ALIUT || 397. factius (*sic A*) *vel* faetius || 398. is acriorem (*vel* aeriorem): ACRIOREM || 400. COMMODUM: commode || 402. cum *vel* qm̄: QUAM | HISCEAEDIBUS: isce bibus *vel* his aedibus || 403. callicle (*sic A*) *vel* callide || 404. ‡QUM: ‡ cum *vel* quom || 405. MEMINISSE: meminesse || 406. exesum *glossae* | exutum: EXUSSUM: *corr Gul* | ELUTUM || 409. *accessit ex A* || 410. an si formicis obicias *Nonius* (quam si tu obicias formicis *etiam Charisius*) || 411. SUMPTUMEST: sumptun si | minis (*sic A*) *vel* imns *vel* imiis || 412. UNAM ||

ST. Quid, quód ego †defrudaui? LE. Em, istaec ratio máxumast.
ST. Non tíbi illud apparére, si sumás, potest,
Nisi tu ínmortale rére esse argentúm tibi.
PH. Sero átque stulte, príus quod cautum opórtuit,
Postquám comedit rém, post rationém putat.
LE. Nequáquam argenti rátio conparét tamen.
ST. Ratió quidem hercle appáret: argentum οἴχεται.
Minás quadraginta áccepisti a Cállicle
Et ille aédis mancipio áps te accepit? LE. Ádmodum.
PH. Pol opíno[r] adfinis nóster aedis uéndidit.
Patér quom peregre uéniet, in portást locus:
Nisi fórte in uentrem fílio conrépserit.
ST. Trapézitae millé drachumarum Olýmpico[m],
Quas dé ratione déhibuisti, rédditae.
LE. Nempe quás spopondi. ST. Immó 'quas dependi' ínquito
[Qua spónsione prónuper tu exáctus es.]
Pro illo ádulescente quém tu esse ai[ie]bas díuitem.
⟨LE.⟩ Factum. ST. Ýt quidem illud périerit. LE. Factum íd quoquest:
Nam núnc eum uidi míserum et me eiius míseritumst.
ST. Miserét te aliorum, tuí nec miseret néc pudet.
PH. Tempúst adeundi. LE. Éstne hic Philto qui áduenit?

---

413. defrudaui *vel* defraudaui (*sic A*) | EMISTAEC: em (*vel* hem) ista ‖ 419. APPARETERCLE | OIXETAI (*item Cicero*): oechetae ‖ 420. ACCEPISTINE ‖ 421. MANCIPIOABSTE: aps te mancipio ‖ 422. *del Ac* ‖ 423. QUUM | PORTAEST: porta si ‖ 424. inuenirem: *corr Ca* (*fort. cum A*) | filio (*sic A*) *vel* filium | con- (*vel* cum)repserit: CORREPSERIT ‖ 425. TRAPAIZITE | drachumarum *vel* drahcumarum: DRACHMARUM | olympicum (*item A*): *corr Valla* ‖ 426. dehibuisti (*sic A*) *vel* debuisti ‖ 427ᵃ. QUAS: qua | spopondi (*sic A*) *vel* spopndi | DEPENDIINQUITO: dependit inquit ‖ 427ᵇ. *ante v. 427ᵃ habet A: secl Ri* | TUTE ‖ 428. ESSEAIIEBAS: aiebas esse: *corr Guy* ‖ 429. *add Ca* | ♯UT: ut | perierit ST. *B* ‖ 430. MISERUM: miserium | EIIUSMISERITUMST: eius miserum unsi ‖ 431. TUI: cui te ‖ 432. TEMPUSEST: Tempusi *vel* Tempus | ST. *B* (*in ras*) | FILTO ‖

Is hérclest ipsus. ST. Édepol ne ego istúm uelim
Meum fíeri seruom cúm suo pecúlio.
〈PH.〉 Erum átque seruom plúrumum Philtó iubet
Saluére, Lesbonícum et Stasimum. LE. Dí duint
Tibi, Phílto, quaequomque óptes. quid agit fílius?
PH. Bene uólt tibi. LE. Edepol mútuom mecúm facit.
〈ST.〉 Nequam íllud uerbumst 'béne uolt', nisi qui béne facit.
[ST.] Ego quóque uolo esse líber: nequiquám uolo.
Hic póstulet frugi ésse: nugas póstulet.
PH. Meus gnátus me ad te mísit, inter te átque nos
Adfínitatem ut cónciliarem et grátiam.
Tuam uólt sororem dúcere uxorem: ét mihi
Senténtia eademst ét uolo. LE. Hau noscó tuom:
Bonís tuis rebus meás res inridés malas.
PH. Homo égo sum, homo tu's: íta me amabit Iúppiter,
Neque té derisum aduénio neque dignúm puto.
Verum hóc quod dixi méus me orauit fílius,
Vt tuám sororem póscerem uxorém sibi.
LE. Mearúm me rerum nóuisse aequomst órdinem.
Cum uóstra nostra nón est aequa fáctio:
Adfínitatem uóbis aliam quaérite.
ST. Satín tu's sanus méntis aut animí tui,
Qui cóndicionem hanc répudies? nam illúm tibi
Ferentárium esse amícum inuentum intéllego.

---

433. PH. (*in ras*) edepol *B*: EDEPOL | NE: ni || 436. duint (*sic A*) *vel* dunt || 437. quaequomque *vel* quae quoniamque: QUAECUMQUE || 438. tibi # *etiam B* | mutuum mecum (*vel* meum): MECUMMUTUUM || 439. NECQUAM | UERBUMEST: uerbum si || 440. ESSEUOLO | NEQUIQUAM: nequidquam | uolo (*sic A*) *vel* uolō || 441. nugas postulet (*sic A*) *vel* nugas postulat || 442. TEATQ·: se atque || 444. uolt *vel* uol: UULT || 445. eadem si (*vel* sim): EADEST | HAU: haud || 446. INREBUSMEAS || 447. ESTU | iupiter *vel* iuppiter (*sic A*) || 448. ADUENIO: ueni || 449. QUOD: ut | DIXIT || 450. poscerem (*sic A*) *vel* poscere || 451. MERERUM: rerum me | nouisse (*sic A*) *vel* mouisse | EST: si || 452. UESTRA: uestris || 454. TUSANUS: tus sanus (*corr Ri*) || 456. FERENTARIUM (*item Varro*): ferentaneum | AMICUMESSE ||

LE. Abin hínc dierecte? ST. Si hércle ire occipiám, uotes.
LE. Nisi quíd me aliud uis, Philto, respondí tibi.
PH. Benígniorem, Lésbonice, té mihi
Quam núnc experior ésse confidó fore:
Nam et stúlte facere et stúlte fabulárier,
Vtrúmque, Lesboníce, in aetate haú bonumst.
ST. Verum hércle hic dicit. LE. Óculum ego ecfodiám tibi,
Si uérbum addideris. ST. Hércle qui[n] dicám tamen:
Nam sí sic non licébit, luscus díxero.
⟨PH.⟩ Ita tú nunc dicis nón esse aequiperábiles
Vostrás cum nostris fáctiones átque opes?
LE. Dicó. PH. Quid nunc? si in aédem ad cenam uéneris
Atque íbi opulentus tíbi par forte obuénerit:
Adpósita cena sít popularem quám uocant:
Si illí congestae sínt epulae a cluéntibus,
Siquíd tibi placeat quód illi congestúm siet,
Edísne an incenátus cum opulento áccubes?
LE. Edím, nisi si ille uótet. ST. At pol ego, etsí uotet,
Edim átque ambabus mális expletís uorem
Et quód illi placeat, praéripiam potíssumum:
Neque illí concedam quícquam de uitá mea.
Verécundari néminem apud mensám decet:
Nam ibi dé diuinis átque humanis cérnitur.
PH. Rem fábulare. ST. Nón tibi dicám dolo:
Decédam ego illi dé uia, de sémita,

457. DIERECTE: derecte | UOTES: uotis || 458. respondi tibi (*sic A*) *vel* tibi respondit || 462. HAU: haud | BONUST || 463. DICO | ECFODIAMTIBI: effodiam tibi *vel* tibi effodiam || 464. QUIN: quid (*corr FZ*) || 466. NUNCTU | ESSEE || 467. cum nosti *Nonius* | OPUS || 469. OBUENERIT: utuenerit || 470. CENASIT: sit cena (*vel* cenā) || 472. TIBI: illi || 473. accubes (*sic A*) *vel* accumbes || 474. EDIM: Edit | uetet: UOLET PH. *B* | ETSIUOTET: etiamsi uetet || 475. MAGIS || 476. PRAERIPIAM: prae eripiam || 480. LE. *praem B* (*et* PH. non) | FABULARISNON ||

De honóre populi: uérum quod ad uentrem áttinet,
Non hércle hoc longe, nísi me pugnis uícerit.
Cena hác annonast síne sacris heréditas.
⟨PH.⟩ Sempér tu hoc facito, Lésbonice, cógites,
Id óptumum esse túte uti sis óptumus:
Si id néqueas, saltem ut óptumis sis próxumus.
Nunc cóndicionem hanc, quam égo fero et quam aps té peto,
Dare átque accipere, Lésbonice, té uolo.
Dei díuites sunt, deós decent opuléntiae
Et fáctiones: uérum nos homúnculi
†Satillum animae qui quom extemplo emísimus,
Aequó mendicus átque ille opulentíssumus
Censétur censu ad Ácheruntem mórtuos.
⟨ST.⟩ [An] Mirúm quin tu illo técum diuitiás feras:
Vbi mórtuos sis, íta sis ut nomén cluet.
⟨PH.⟩ Nunc út scias hic fáctiones átque opes
Non ésse neque nos tuám neglegere grátiam:
Sine dóte posco tuám sororem fílio.
Quae rés bene uortat. hábeon pactam? quíd taces?
ST. Pro di ínmortales, cóndicionem quoíus modi.
PH. Quin fábulare 'dí bene uorta⟨n⟩t: spóndeo'?
ST. Eheú, ubi usus níl erat dicto 'spóndeo'
Dicébat: nunc hic, quom ópus est, non quit dícere.
LE. Quom adfínitate uóstra me arbitrámini
Dignum, hábeo uobis, Phílto, magnam grátiam.

---

485. TUFACITOLESBONICEHOC || 486. UTI: ut || 487. NEQUEASSALTEM: neque adsalutem | optumis (*sic A*) *vel* optumus || 488. ABSTE: apte || 489. ASPICERE || 490. DECENT: decet | opulentiae (*sic A*) *vel* opulentia || 492. SATILLUM: Salillum | QUUM | EMISIMUS: amisimus || 493. AEQUO: Aeque || 494. censu (*sic A*) *vel* censui | ACHERUNTEM: acheronte *vel* acharunte || 495. QUINTUILLO: initu (*vel* inito) illum || 497. factiones (*sic A*) *vel* fractiones || 498. neglegere (*sic A*) *vel* neglelere || 500. Quae res (*sic A*) *vel* Querens || 502. LE. *B* | UINBENE || 503. PH. *B* || 504. DICEBANT | quom *vel* quoniam: CUM | quit *vel* quid (*sic A*) || 505. adfinitate (*sic A*) *vel* adfinitatē | ME: mea || 506. OBISPHILTO: uobis filio | *cf. ad v. 510* ||

Sed si haéc res grauiter cécidit stultitiá mea,
Philto, ést ager sub úrbe hic nobis: eúm dabo
Dotém sorori: nam ís de diuitiís meis
Solús superfit praéter uitam rélicuos.
PH. Profécto dotem níl moror. LE. Certúmst dare.
ST. Nostrámne, ere, uis nutrícem, quae nos éducat,
Abálienare a nóbis? caue sis féceris:
Quid edémus nosmet póstea? LE. Etiam tú taces?
Tibi egó rationem réddam? ST. Plane péri⟨i⟩mus,
Nisi quíd ego conminíscor. Philto, té uolo.
PH. Siquíd uis, Stasime. ST. Huc cóncede aliquantúm. PH. Licet.
⟨ST.⟩ Arcáno tibi ego hoc díco, ne ille ex té sciat
Neue álius quisquam. PH. Créde audacter quídlubet.
⟨ST.⟩ Per deós atque homines díco, ne tu illúnc agrum
Tuom síris umquam fíeri neque guatí tui:
Ei rei árgumenta dícam. PH. Audire edepól lubet.
ST. Primum ómnium olim térra quom proscínditur,
In quíncto quoque súlco moriuntúr boues.
PH. Apage. ST. Ácheruntis óstium in nostróst agro.
Tum uínum prius quam cóctumst pendet pútidum.
⟨LE.⟩ Consuádet homini, crédo. etsi sceléstus est,
At míhi infidelis nón est. ST. Audi cétera.
Postíd, frumenti quom álibi messis máxumast,
Tribus tántis illi mínus re[d]dit quam obséueris.

---

507. SIHAECRES: et si hercles ‖ 508. URBENOBIS ‖ 509. DESTULTITIISMEIS: de stultitia mea: *corr Bergkius* ‖ 510. *hic habet A: post v. 506 BCD* ‖ 511. CERTUMEST: certum si ‖ 512. EREUISEDUCATNUTRICEMQUEM: eleuis nutrice ere quae (*corr Lindemannus*) ‖ 515. TIBINEGON | *add Ca* ‖ 516. PHILTO: philio ‖ 519. QUISQUISQUAM | iubet *vel* lubet (*sic A*) ‖ 520. illunc (*sic A*) *vel* illum ‖ 521. SIRIS: sciris | UMFIERINEQ·GNATITUIQUAM ‖ 522. ARGUMENTI (*et* A *s. v.*): argumentum | iubet *vel* lubet (*sic A*) ‖ 523. terra cum: TERRA ‖ 524. QUINCTO: quinto ‖ 525. acheruntis (*sic A*) *vel* accheruntis | HOSTIUM | EST: st *vel* si ‖ 526. COCTUMEST (*item Porphyrio*): coactum est *vel* coactusi ‖ 529. CUM: quo | messis (*sic A*) *vel* mesis | EST: sim ‖ 530. ILLIS | *del Lamb* ‖

PH. Em istíc oportet ópseri morés malos,
Si in ópserendo póssint interfíeri.
<ST.> Neque úmquam quisquamst quóius ille agér fuit,
Quin péssume ei res uórterit. quoiúm fuit
Alii éxulatum abiérunt, alii emórtui,
Alií se suspendére. em nunc hic quóius est
Vt ad íncitas redáctust. PH. Apage a me ístum agrum.
ST. Magis 'ápage' dicas, si ómnia †a me audíueris.
Nam fúlguritae súnt alternae | árbores:
Sués moriuntur ángina | acérrume:
Oués scabrae sunt, tám glabrae, em, quam haec ést manus,
Tum autém Syrorum, génus quod patientíssumumst
Hominúm, nemo exstat qui íbi sex menses uíxerit:
Ita cúncti solstitiáli morbo décidunt.
PH. Credo égo istuc, Stasime, ita ésse: sed Campáns genus
Multó Syrorum iam ántidit patiéntia.
Sed istést ager profécto, ut te audiuí loqui,
Malós in quem omnes públice mittí decet.
Sicút fortunatórum memorant ínsulas,
Quo cúncti qui aetatem égerint casté suam
Conuéniant: contra istóc detrudi máleficos
Aequóm uidetur, quí quidem istius sít modi.

---

531. Em (*sic A*) *vel* Hem ‖ 533. quisquam si: QUISQUAM (*corr Ca*) | quoius *vel* quouis: CUIUS ‖ 534. UERTERIT: uorterit *vel* uorterat | CUIUM: quoium *vel* cuiũs *vel* ciuium ‖ 535. EXOLATUMABIERE: exsolati abierunt *Nonius* ‖ 536 sq. em (*sic A*) *vel* hem (*sic Nonius*) | a (cuius tuta) incitas redactus est *Nonius*: ADINCITASTREDACTUS: ad incitas redactus | ISTUM: istunc ‖ 538. AME: me *vel* mea ‖ 539. fulguritae (*sic A*) *vel* fulgur ita ‖ 541. glabre em *vel* galabre hem: GLABRAEHAEC (HAEC *fort. exp.*) | haec est *vel* haec: HAECST ‖ 542. PATIENTISSIMUMEST: pacientis sum muncsī (*vel* mun) ‖ 545. istasime sed *Nonius* | campans *Nonius*: CAMPANIS: campas ‖ 546. surorum *Nonius et Diomedes* | anteit *Diomedes* (iam antidit *etiam Nonius*) | PATIENTIA (*item Nonius et Diomedes*): patlentia ‖ 550. EGERINT: egerunt | SUAM: sum ‖ 551. ISTUC | detrudi (*sic A*) *vel* destrudi ‖ 552. SIT: sint ‖

ST. Hospítiumst calamitátis: quid uerbís opust?
Quamuís malam rem quaéras, illic réperias.
PH. At tu hércle et illi et álibi. ST. Caue sis díxeris
Me tíbi dixisse hoc. PH. Díxisti arcanó satis.
ST. Quin hícquidem cupit illum áb se abalienárier,
Siquém reperire póssit, quoi os súblinat.
PH. Meusquidem hércle numquam fíet. ST. Si sapiés quidem.
Lepide hércle de agro ego húnc senem detérrui:
Nam quí uiuamus níl est, si illum amíserit.
⟨PH.⟩ Redeo ád te, Lesboníce. LE. Dic sodés mihi,
Quid hic ést locutus técum? PH. Quid censés? homost:
Volt fíeri liber, uérum quod det nón habet.
LE. Et égo esse locuples, uérum nequiquám uolo.
ST. Licitúmst, si uelles: núnc, quom nil est, nón licet.
LE. Quid técum, Stasime? ST. De ístoc quod dixtí modo:
Si anté[a] uoluisses, ésses: nunc seró cupis.
PH. De dóte mecum cónuenire níl potes⟨t⟩:
Quid tíbi lubet, tute ágito cum nató meo.
Nunc tuám sororem fílio poscó meo:
Quae rés bene uortat. quíd nunc? etiam cónsu⟨l⟩is?
LE. Quid istíc? quando ita uis, dí bene uortant: spóndeo.
⟨PH.⟩ Numquam édepol quoiquam ⟨tam⟩ éxpectatus fílius
Natús quam illuc est 'spóndeo' natúm mihi.

---

553. opust (*sic A*) *vel* opusi ‖ 554. quaeras (*sic A*) *vel* querens ‖ 555. et illi *vel* illi: ETILLIC ‖ 556. DIXTIARCANOSSATES ‖ 557. SE: sese ‖ 558. QUEMREPPERIREPOSSITCUIOS: quidem reperire posset cuius ‖ 559. NUSQUAM ‖ 560. hercle (*vel* herche) de: HERCLE | HOCHUNC ‖ 561. QUIUAMUS ‖ 563. HICEST: hic | CENSESHOMOEST: census homo st (*vel* si) ‖ 564. quod det non habet (*sic A*) *vel* nequicquam uolo (*e v. 565*) ‖ 565. ST. *B* | NEQUIQUAM: nequicquam ‖ 566. LICITUMESTSI: Licitusi | quom *vel* quoniam: CUM ‖ 567. ISTO | DIXTI: dixisti ‖ 568. *del Guy* ‖ 569. dote *vel* dotem | *add Ac* ‖ 572. Quae res *vel* Querens | *dist Ac* | consuis *vel* cumsuis: *corr Ca* ‖ 573. uortant *vel* uortat ‖ 574. PH. *add Ca* ‖ 575. illud: *corr Geppertus* ‖

ST. Di fórtunabunt nóstra consilia. PH. Íta uolo.
LE. Sed, Stásime, abi huc ad meám sororem ad Cálliclem:
Dic hóc negoti quó modo actumst. ST. Íbitur.
LE. Et grátulator meaé sorori. ST. Scílicet.
PH. I hac, Lésbonice, mécum, ut coram núptiis
Dies cónstituatur: eádem haec confirmábimus.
⟨LE.⟩ †Tu istuc cura quod iussi: ego iam hic ero.
Dic Cállicli me ut cónueniat. ST. Quin tu í modo.
LE. De dóte ut uideat quíd ⟨o⟩pus sit facto. ST. Í modo.
⟨LE.⟩ Nam cértumst sine dote ha⟨ú⟩d dare. ST. Quin tu í modo.
LE. Neque enim ílli damno umquam ésse patiar — ST. Ábi modo.
⟨LE.⟩ Meam néglegentiam. ST. Í modo †o pater
LE. Aequóm uidetur quín quod peccarim — ST. Í modo.
LE. Potíssumum mihi id ópsit. ST. I modo. LE. Ó pater,
Enúmquam aspiciam te? ST. Í modo, i modo, í modo.
Tandem ímpetraui abíret. di, uostrám fidem,
Edepól re gesta péssume gestám probe,
Si quídem ager nobis sáluos est: etsi ádmodum
In ámbiguost etiám nunc quid [d]ea ré fuat.
Sed [id] si álienatur, áctumst de colló meo:
Gestándust peregre clúpeus, galea, sárcina.
Effúgiet ex urbe, úbi erunt factae núptiae:
Ibít †istac aliquo in máxumam malám crucem
Latrócinatum, aut ín Asiam aut in Cíliciam.
Ibo húc quo mihi imperátumst, etsi odi hánc domum,
Postquam éxturbauit híc nos [ex] nostris aédibus.

---

576. de *Nonius* || 577. abi *vel* habi || 578. actumst *vel* actum si || 580. LE. *B* | nuptiis *vel* noptiis || 584. possit: *corr Ca* || 585. certum si | had dare *vel* addere: *corr Pius* || 588. peccarem *vel* peccarum *vel* peccarim || 594. dea *vel* de hac: *corr Scioppius* || 595. *del Ca* | actum si || 596. Gestandu si *vel* Gestandu(m) || 601. *del Guy* ||

ACTVS III

CALLICLES. STASIMVS
SENEX SERVOS

CA. Quó modo tu istuc, Stásime, dix[is]ti? ST. Nóstrum erilem fílium
Lésbonicum suám sororem déspondiss⟨e:⟩ em hóc modo.
CA. Quoí homini despóndit? ST. Lysitelí, Philtonis fílio,
Síne dote. CA. Sine dóte ille illam in tántas diuitiás dabit?
Nón credibile díces. ST. At tu[a] édepol nullus créd⟨u⟩as:
Si hóc non credis, égo credidero — CA. Quíd? ST. Me nil⟨i⟩ péndere.
CA. Quám dudum istuc aút ubi actumst? ST. Ílico, hic ante óstium:
Tám modo, inquit Praénestinus. CA. Tánton in re pérdita
Quam ín re salua Lésbonicus fáctus est frugálior?
ST. Átque quidem ipsus últro uenit Phílto oratum fílio.
CA. Flágitium quidem hércle fiet, nísi dos dabitur uírgini.
Póstremo edepol égo istam rem ad me áttinere intéllego:
Íbo ad meum castígatorem atque áb eo consiliúm petam.
ST. Própemodum quid illíc festinet séntio et subolét mihi:
Ýt agro euortat Lésbonicum, quándo euortit aédibus.
Ó ere Charmidé⟨s⟩, quom apsenti [te] hic túa res distrahitúr tibi,

602. *del Dousa* || 603. *add Ri* || 606. *add Ca* (credas *etiam Donatus*) || 607. *add Ca* || 608. Quam *vel* Quan | ubi actumst *vel* tubi actunst | ostium *vel* hostium || 617. *add Ri* | quom *vel* quoniam | apsente te: *corr Herm* ||

Ýtinam te redísse saluom uídeam, ut inimicós tuos
Ýlciscar⟨e⟩ et míhi, ut erga te fúi et sum, referas grátiam.
Nímium difficilést reperiri [in]amícum ita ut nomén cluet,
Quoí tuam quom rém cre⟨di⟩deris, síne omni cura dórmias.
Séd generum nostrum íre ec⟨c⟩illum uídeo cum adfiní suo.
Néscioquid non sátis inter eos cónuenit: celerí gradu[s]
Eúnt uterque: illé reprehendit húnc priorem pállio:
†Haut in eusc⟨h⟩eme[a] ástiterunt. húc aliquantum aps⟨c⟩éssero:
Est lubido órationem audíre duorum adfínium.

LYSITELES. LESBONICVS. STASIMVS
ADVLESCENTES II SERVOS

LY. Sta ílico: noli áuorsari néque te occultassís mihi.
LE. Pótin ut me ire quó[d] profectus súm sinas? LY. Si in rém tuam,
Lésbonice, essé uideatur glóriae aut famaé, sinam.
LE. Quód est facillumúm facis. LY. Quid id ést? LE. Amico iniúriam.
LY. Néque meu⟨m⟩st neque fácere didici. ⟨LE.⟩ Indóctus quam docté facis.
Quíd faceres, siquís docuisset te út sic odio essés mihi?
[Qui] Béne quom simulas fácere mihi te, mále facis, male cónsulis.
LY. Égone? LE. Tune. LY. Quíd male facio? LE. Quód ego nolo id quóm facis.

618. saluam *vel* saluum *vel* salum ‖ 619. *add Ca* | ut mihi: *corr Ri* ‖ 620. reperiri (*vel* repperiri) inimicum ‖ 625. Haut *vel* Haud | *add et del Ca* ‖ 631. quam *vel* quan *vel* qua ‖ 633. *del Herm* ‖

LY. Tuaé rei bene consúlere cupio. LE. †Tu mihi's melior quam egomet mihi?
Sát sapio, satis ín rem quae sint méam ego conspició mihi.
LY. Án id est sapere, ut quí beneficium a béneuolente répudies?
LE. Núllum beneficium ésse duco id quód quoi facias nón placet.
[LY.] Scío ego et sentio ípse quid agam néque mens offició migrat
Néc tuis depéllar dictis quín rumori séruiam.
LY. Quíd ais? [LY.] nam retinéri nequeo quín dicam ea quae prómeres:
Ítan[e] tandem hanc maiióres famam trádiderunt tíbi tui,
Ýt uirtute eorum ánteparta pér flagitium pérderes
Átque honori pósterorum tuórum ut uindex fíeres?
Tíbi paterque auósque facilem fécit et planám uiam
Ád quaerundum honórem: tu fecísti ut difficilís foret,
Cúlpa maxume ét desidia tuísque stultis móribus.
Praeóptauisti amórem tuom uti uírtuti praepóneres:
Núnc te hoc facto crédis posse optégere errata? aha, nón itast.
[LY.] Cápe sis uirtutem ánimo et corde expélle desidiám tuo.
Ín foro operam amícis da, ne in lécto amicae, ut sólitus es.

---

637. IDDEST | ABENEUOLENTII: beneuolente ‖ 638. CUMCUI ‖ 639. MENSOFFICIO: mense officium ‖ 640. DEPELLAR: depellor ‖ 641. LE. Quid ais LY.: *corr Ac* | retinere *Nonius* ‖ 642. *del Ri* | HANCMAIIORES: maiores ‖ 643. ANTEUERTA ‖ 645. PATERAUUSQ· | FECIT: facit ‖ 646. difficilis (*sic A*) *vel* difficilius ‖ 647. Culpa (*sic A*) *vel* culpam ‖ 648. PRAEOPTASUISTI ‖ 649. FACTO: pacto | AHA: ah *vel* # ah ‖ 650. *del Ac* | desidiam (*sic A*) *vel* deisidiam | TUÃ ‖ 651. AMICISOPERAM | DANEINLECTO: ha da aut intellecto (*vel* intellectu) ‖

Átque ego istum agrum tíbi relinqui ób eam rem enixe éxpeto,
Ýt tibi sit qui té corrigere póssis: ne omnino ínopiam
Cíues obiectáre possint tíbi quos tu inimicós habes.
LE. Ómnia ego istaec quaé tu dixti scío, uel exsignáuero:
Ýt rem patriam et glóriam maiórum foedarím meum.
Scíbam ut esse mé deceret, fácere non quibám miser:
Íta ui Veneris uínctus, otio áptus in fraudem íncidi:
Ét tibi nunc proinde út merere súmmas habeo grátias.
LY. Át operam períre meam sic ét †te haec dicta corde spérnere
Pérpeti nequeó: simul me píget parum pudére te.
Ét postremo, nísi mi auscultas átque hoc ut dicó facis,
Túte pone té latebis fácile, ne inueniát te honor:
Ín occulto iacébis, quom te máxume clarúm uoles.
Pérnoui equidem, Lésbonice, ingénium tuom ingenuom ádmodum:
Scío te sponte nón tuapte errásse, sed amorém tibi
Péctus opscurásse: atque ipse amóris teneo omnís uias.
Ítast amor ballísta ut iacitur: níl sic celerest néque uolat:
Átque is mores hóminum moros ét morosos éfficit.
Mínus placet magis quód suadetur: quód dissuadetúr placet.
Quom ínopiast, cupiás: quando eius cópiast, tum nón uelis.
(Ílle qui aspellit, ís compellit: ílle qui consuadét, uetat.)

652. ISTUMEGO | enixe (*sic A*) *vel* menixe (denixe: enixe *Placidus*) || 655. ISTAEC: istic *vel* ista | DIXTI: dixisti | uel: UT || 656. foedarim (*sic A et Priscianus*) *vel* foedar in || 657. SCIBAM: Sciebam || 658. OTIOAPTUS: otio captus || 659. UT: ac | summas (*sic A*) *vel* sumas || 660. haec dicta: DICTA || 662. me auscultas (*sic A*) *vel* me ausultas: *corr Freundius* || 665. LESBONICEINGENIUM: lesbonicem imperium | INGENUUM: ingenium || 666. TUAPSTE || 667. AMORIS: amores | TENE || 668. BALLISTA: balista | CELERESICEST || 669. IS: his | MOPOC *A* || 670. QUODSUADETURMAGIS || 672. *secl Bergkius* | qui (*vel* quia) non suadet: *corr Ca* ||

Ínsanum [et] malúmst [in] hospitio[m] déuorti ad Cupídinem.
Séd te moneo hoc étiam atque etiam ut réputes quid facere éxpetas.
†Si istuc ut conare facis indícium, tuom incendés genus:
Tum ígitur tibi aqu⟨ae⟩ erít cupido, génus qui restinguás tuom.
Átque si eris náctus, proinde ut córde amantes súnt cati,
Né scintillam quídem relinques, génus qui congliscát tuom.
LE. Fácilest inuentú: datur ignis, tam[en] étsi ab inimicó[s] petas.
Séd tu obiurgans me á peccatis rápi[di]s deteriorem ín uiam.
Meám [uis] sororem tíbi dem suades síne dote. ⟨a⟩ha, non cónuenit
Mé qui abusus súm tantam rem pátriam porro in dí[ui]tiis
Ésse agrumque habére, egere illam aútem, ut me merito óderit.
[LY.] Númquam erit aliénis grauis qui suís se concinnát leuem.
Sícut dixi[t] fáciam: nolo té iactari diútius.
⟨LY.⟩ Tánto meliust té sororis caúsa egestatem éxsequi
Átque eum agrum me habére quam te, túa qui toleres moénia?
LE. Nólo ego mihi te tám prospicere quí meam egestatém leues,

673. et malumst in *vel* stet malum in: *corr Brixius* hospitium: *corr Mue* ‖ 676. aquerit *vel* querit: *corr Dousa duce Ca* ‖ 677. erit si: *corr Scal, trai Reizius* ‖ 678. scintillam *vel* sciunt illam | concliscat *vel* conclusit: *corr Ca* ‖ 679. s *del Ri* ‖ 681. *del Guy* | ha a *vel* hac: *corr Hauptius* ‖ 682. *del Guy* ‖ 686—691. *iterantur post v. 705* ‖ 686. sororis *vel* soris ‖ 687. toleres *vel* tolleres | moenia *vel* munia ‖

Séd ut inops infámis ne sim: né mihi hanc famam dífferant
Mé germanam meám sororem in cóncubinatúm tibi,
Sí sine dote ⟨dém⟩, dedisse mágis quam in matrimónium.
Quís me inprobior pérhibeatur ésse? haec famigerátio
Té honestet, me cónlutulentet. sí sine dote dúxeris,
Tíbi sit emoluméntum honoris: míhi quod obiectént siet.
LY. Quíd? te dictatórem censes fóre[s], si aps te agrum accéperim?
⟨LE.⟩ Néque uolo neque póstulo neque cénseo: uerúm tamen
Ís est honos hominí pudico méminisse officiúm suom.
⟨LY.⟩ Scío equidem te animátus ut sis: uídeo, subolet, séntio.
Íd agis ut, ubi adfínitatem intér nos nostram adstrínxeris
Átque eum agrum dederís ne⟨c⟩ quicquam hic tíbi sit qui uitám colas,
Éffugias ex úrbe inanis, prófug[ie]us patriam déseras,
Cógnatos, adfínitatem, amícos factis núptiis.
Méa opera hinc protérritum te meáque auaritia aútument:
Íd me commissúrum ut patiar fíeri ne animum indúxeris.
⟨ST.⟩ Nón enim possum quín exclamem: euge, eúge, Lysitelés, *πάλιν*.

691. *add Klotzius* ‖ 692—694. *iterantur post v. 704: del Ca* ‖ 692. famigeratio (*sic Nonius*) *vel* famiferatio ‖ 693. me (*vel* me autem) conlutulent et si: me collutulet et si *Nonius* (*corr Bergkius*) | *dist Vss* ‖ 694. emolumentum *vel* ermolumenium | mihi *vel* mihi autem ‖ 695. Quid *vel* Cui ‖ 696. *add Ca* | neque censeo *vel* censeo ‖ 698. *add Ca* | sis uideo subolet *vel* sistudio sobolet ‖ 699. Id *vel* It ‖ 700. eum *s. v. B* ‖ 701. profugiens: *corr Ca* (*cum glossis*) | deseres: *corr Ca* ‖ 704 sq. *cf. ad v. 686 et 692* ‖ 705. Non enim *etiam Cicero* | quin *Cicero*: qui | lysitelis *vel* lystelis | palin: *corr Gru* ‖

Fácile palmam habés: hic uictus<t>: uícit tua comoédia.
Híc agit magis ex árgumento et uérsus meliorís facit.
Etiam ob stultitiám tuam te †turis multa[a]bó mina.
LE. Quíd tibi interpellátio aut in cónsilium huc accéssiost?
ST. Eódem pacto quo húc accessi apscéssero. LE. I hac mecúm domum,
Lýsiteles: ibi de ístis rebus plúra fabulábimur.
LY. Níl ego in occulto ágere soleo: méus ut animust éloquar:
Sí mihi tua sorór, ut ego aequom cénseo, ita nuptúm datur
Síne dote neque tu hínc [h]abituru's, quód meum erit id erít tuom:
Sín aliter animátus es, — bene quód agas eueniát tibi:
Égo amicus numquám tibi ero alio pácto: si<c> senténtiast.
ST. Ábiit [hercle] illequidem. écquid audis, Lýsiteles? ego té uolo.
Híc quoque hinc abiit. Stásime, restas sólus: quid ego núnc agam
Nísi uti sarcinám constringam et clípeum ad dorsum accómmodem,
Fúlmentas iubeám suppingi sóccis? non sistí potest.
Vídeo caculam mílitarem mé futurum <h>aud lóngius.
†At aliquem ad regem ín saginam [m]erus sése coniecít meus,
Crédo ad summos béllatores ácrem — fugitorém fore,

706. *add Ri* ‖ 708. turis *vel* curis | multa ab (*vel* ob) omina: *corr Scal* ‖ 709. consilium *Donatus*: concilium ‖ 710. apscessero *vel* abcessero ‖ 711. lysitelis *vel* lystelis ‖ 712. animus est eloquar (*vel* ēē loquar) ‖ 714. dote *vel* dotẽ | habiturus: *corr Lamb* ‖ 715. eueniet ‖ 717. *del Fl* | lysitelis *vel* lystelis ‖ 718. quid *vel* qui ‖ 720. subponi *Nonius* | socios (fico *vel* foco *Nonius*): *corr Ca* ‖ 721. caculam *Paulus*: cacula *vel* caula | aut: *corr Dousa* ‖ 722. At *vel* Aut | merus sese *vel* meruisse se ‖

Et capturum spólia ibi — illum quí [meo] ero aduorsus uénerit.
Egomet autem quom[e] éxtemplo arcum [mihi] et pháretram et sagittas súmpsero,
Cássidem in capút, — dormibo plácide | in tabernáculo.
Ád forum ibo: núdius sextus quoí talentum mútuom
Dédi reposcam, ut hábeam mecum quód feram uiáticum.

—— ——

MEGARONIDES. CALLICLES
SENES II

ME. Vt míhi rem narras, Cállicles, nulló modo
Potest fíeri prosus quín dos detur uírgini.
CA. Namque hércle honeste fíeri ferme nón potest
Vt eám perpetiar íre in matrimónium
Sine dóte, quom eius rém penes me habeám domi.
* * * * * * * * * * * *
ME. * * * * * * * * * * * *
Paráta dos domíst: nisi expectáre uis,
Vt eám sine dote fráter nuptum cónlocet:
Post ádeas tute Phíltonem et dotém dare
Te ei dícas: facere id eíus ob amicitiám patris.
Verum hóc ego uereor ne ístaec pollicitátio
Te in crímen populo pónat atque infámiam.
Non témere dicant té benignum uírgini:
Datám tibi dotem ei quám dares eius á patre:
Ex eá largiri te ílli, neque ita ut sít data
Columém te sistere ílli, et detraxe aútument.

---

724. *del Bo* ‖ 725. quo me extemplo (*vel* exemplo) | mihi *del Mue* ‖ 727. nudius *gloss. Pl.*: nundius ‖ 729. callicles *vel* callides ‖ 730. prosus *vel* prorsus ‖ 733. cum *vel* quin ‖ 733 sq. *lac sign Ri* ‖ 739. cremen | populo *vel* populo populo ‖ 741. ei: ET | DARES: deres (*corr D*) ‖ 742. LARGIRITE: largitate ‖ 743. Columente: INCOLUMEM | DETRAXE: detraxi ‖

Nunc si ópperiri uís aduentum Chármidi,
Perlóngumst: huic ducéndi interea abscésserit
Lubído: atque ea condício huic uel primáriast.
CA. Nam hercle ómnia istaec uéniunt in mentém mihi.
Vide si hóc utibile mágis atque in rem députas:
Ipsum †adeam Lesbonicum edoceam ut rés se habet.
†Sed ut ego nunc adulescénti thensaurum índicem
Indómito, pleno amóris ac lascíuiae?
[LY.] Minumé, minume hercle uéro: nam certó scio,
Locúm quoque illum omnem úbi situst coméderit.
Quem fódere metuo, sónitum ne ille exaúdiat,
Neu rem ípsam indaget, dótem dare si díxerim.
ME. Quo pácto ergo igitur clám dos depromí potest?
CA. Dum occásio ei ⟨rei⟩ réperiatur, ínterim
Ab amíco alicunde mútuom argentúm rogem.
ME. Potin ést ab amico alicúnde exorarí? CA. Potest.
⟨ME.⟩ Gerraé: ne tu illud uérbum actutum inuéneris:
[ME.] ‘Mihí quidem hercle nón est quod dem mútuom.’
CA. Malim hérçle ut uerum dícas quam ut des mútuom.
ME. Sed uíde consilium sí placet. CA. Quid cónsilist?
ME. Scitum, út ego opinor, cónsilium inuení. CA. Quid est?
ME. Homo cónducatur áliquis iam quantúm potest.
[Quasi sít peregrinus. CA. Quíd is scit facere póstea?]
Is homo éxornetur gráphice in peregrinúm modum:

---

744. Nunc (*sic A*) *vel* Nuc | OPPERI | ADUENTUMCARMIDI: aduentum (*vel* adicentum) charmidis ‖ 745. abscesserit (*sic A*) *vel* abcesserit ‖ 746. *solus habet A* ‖ 747. Nam hercle: EADEM ‖ 749. IPSUM: Vt ‖ 750. SEDNUNCEGO ‖ 752. uero nam (*vel* na): NAM | certo (*sic A*) *vel* certe ‖ 753. SITUMST | comederit (*sic A*) *vel* commederit ‖ 755. rem ipsam (*sic A*) *vel* ipsam rem ‖ INDAGET: indacet ‖ 756. CA. *B* | PACTOIGITUR | clam (*sic A*) *vel* ⌗ clam ‖ 757. ME. *B* | *add Ca* | REPPERIATUR ‖ 758. MUTUUMARGENTUMROGES: argentum roges ‖ 759. CA. *et* ⌗ *B* ‖ 761. QUOT ‖ 762. UTDESMUTUUM: uides mutuum (*vel* mutaui) ‖ 763. *post v. 764 habet A* | QUIT ‖ 765. conducatur (*sic A*) *vel* cunducatur | IAMALIQUIS ‖ 766. *secl Brixius* | QUIDISCIT ‖ 767. GRAPPHICE ‖

†Ignóta facies quaé non uisitáta sit
(Mendácilocum aliquem. CA. Quíd is [i]scit facere póstea?)
†Falsídicum, confidéntem. CA. Quid tum póstea?
ME. Quasi ád adulescentem á patre ex Seleúcia
Veniát, salutem ei núntiet uerbís patris:
Illúm bene gere⟨re⟩ rem ét ualere et uíuere
Et eúm rediturum a[u]ctútum. ferat epístulas
Duas: eás nos consignémus, quasi sint á patre.
Det álteram illi |, álteram dicát tibi
Dare sése uelle. CA. Pérge porro dícere.
ME. Seque aúrum ferre uírgini dotem á patre
Dicát patremque id iússisse aurum tíbi dare.
Tenés iam? CA. Propemodo, átque ausculto pérlubens.
⟨ME.⟩ Tum tú igitur demum ádulescenti aurúm dabis,
Vbi erít locata uírgo in matrimónium.
CA. Scite hércle sane. ME. Hoc, úbi thensaurum effóderis,
Suspícionem ab ádulescente amóueris.
Censébit aurum esse á patre allatúm tibi:
Tu dé thensauro súmes. CA. Satis scite ét probe:
[ME.] Quamquam hóc me[a] aetatis sýcophantarí pudet.
[CA.] Sed epístulas quando ópsignatas ádferet, 788a
[Sed quom óbsignatas áttulerit epístulas,] 788b
Nonne árbitraris túm adulescentem ánuli
Patérni signum nósse? ME. Etiam tú taces?
Sescéntae ad eam rem caúsae possunt cónligi:
†Illum quem habuit perdidit, alium post fecít nouom.
Iam si ópsignatas nón feret, dici hóc potest

768. UISITATA: uis ita || 769. *solus habet A* || 770. CONFIDENTEM: cum fidentem | QUIT || 771. SELEUCIA: leutia || 772. nuntiet *(sic A) vel* nuncii et || 773. gererem *etiam A* || 774. epistolas || 783. ME. *bis B* || 785. allatum *vel* alienatum || 786. thensauro *vel* thensuaro || 787. sicophantari *vel* sicoplantari || 788. epistulas *vel* epistolas (*bis*) || 788b. *secl Ri* | quom *vel* qm̄ || 789. eum: *corr Bo* || 791. sescentae *vel* sescentem ||

Apud pórtitorem eás resignatás sibi
Inspéctasque esse. in huíus modi negótio
Diém sermone[m] tér[r]ere segnitiés merast:
Quamuís sermones póssunt longi téxier.
Abi á⟨d⟩ then[a]saurum iám confestim clánculum:
Seruós, ancillas ámoue: atque audín? CA. Quid est?
ME. Vxórem quoque ipsam hánc rem ut⟨i⟩ celés face.
Nam pól tacere númquam quicquamst quód queat.
Quid núnc stas? quin tu hinc ámoues et té moues?
Aperí, deprome inde aúri ad hanc rem quód sat est:
Contínuo operito dénuo: sed clánculum,
Sicút praecepi[t]: cúnctos exturba aédibus.
CA. Ita fáciam. ME. At enim nimis lóngo sermone útimur:
Diém conficimus, quóm iam properatóst opus.
Nil ést de signo quó⟨d⟩ uereare: mé uide.
Lepidást illa causa, ut cómmemoraui, dícere
Apud pórtitores ésse inspectas. dénique
Diéi tempus nón uides? quid illúm putas
Natúra illa atque ingénio? iam dudum ébriust.
Quiduís probare póterit: tum, quod máxumist,
Adférre, non petere híc se dicet. CA. Iám sat est.
ME. Ego sýcophantam iám conduco dé foro
[Epístulasque iám consignabó duas]
Eumque húc ⟨ad⟩ adulescéntem meditatúm probe
Mittám. CA. Eo ego igitur íntro ad officiúm meum:
Tu istúc age. ME. Actum réddam nugacíssume [nisi].

795. modi *vel* modo || 798. Tibi | *add et del Ca* || 800. Vxorem *vel* Voxorem | *add Bo* || 801. pol *vel* pod || 802. hinc *vel* hunc || 803. auriat *vel* hauriat || 807. quod: *corr Fl* || 809. illa *vel* ille || commemoraui *vel* commeraui || 812. iam *vel* ian || 815. sycophantam *vel* sycoplantam | foro *vel* fero *vel* forte || 816. *secl Ri* | epistulasque *vel* epistolasque || 817. *add Ca* || 819. nugaces (*vel* nugace) sunt nisi: *corr Herm* ||

ACTVS IV

CHARMIDES
SENEX

Salsípotenti et multípotenti Iouis frátri et Nerei Néptuno
Laetús lubens laudes ágo et grates gratíasque habeo e⟨t⟩ fluctíbus salsis,
†Quom penes me potestas, bonis mís quid foret et meaé uitae,
Quom suís me ex locis in pátriam †urbis cummam reducém faciunt.
Atque égo, Neptune, tibi ánte alios deos grátias ago atque habeó summas.
Nam te ómnes saeuomqué seuerumque atque áuidis moribus cómmemorant,
Spurcíficum, inmanem, intólerandum, uesánum: ⟨ego⟩ contra opera éxpertus.
Nam pól placido te et clémenti meo usqué modo ut uolui usús sum in alto.
Atque hánc tuam gloriam iam ánte auribus accéperam †et nobilis apud homines
Paupéribus te parcére solitum, diuítes damnare atqué domare.
Abi, laúdo: scis ordíne ut aequomst tractáre homines: hoc dís dignumst:
†Semper mendicis modesti sint.
Fidús fuisti: infidum ésse iterant. nam apsqué foret te, sat scío in alto

820. neptuni: *corr Scal* ‖ 822. Quom *vel* Qm̄ (*item v. 823*) | meae *vel* meai ‖ 823. cummam reducem *vel* cumam redeunt ‖ 824. neptune *vel* neque neptune ‖ 825. seuumque *vel* euumque | auidis *vel* auidus ‖ 826. intolerandum *vel* intolerandam | *add Herm* ‖ 827. alio: *corr Pius* ‖ 828. apud *vel* apra ‖ 829—831. *tres v. sunt in B* (— atque — aequumst) ‖ 830. ordinem *vel* ordine | aequumst *vel* equnct | dignumst *vel* dignunst ‖ 832. te sat *vel* et stat ‖

Distráxissent disqué tulissent satellítes tui me miserúm foede
Bonaque ómnia item una mécum passim caéruleos per cámpos: —
Ita iám quasi canes haud sécus circumstabánt nauem turbínes uenti:
Imbrés fluctusque atqué procellae inténsae frangere málum,
Ruere ántemnas, scindére uela — ni túa pax propitia fóret praesto.
Apage á me sis: dehinc iám certumst otío dare me: satis pártum habeo,
Quibus aérumnis delúctaui, filío dum diuitiás quaero.
  Sed quís hic est qui in plateam íngreditur
  Cum nóuo ornatu speciéque simul?
  Pol quámquam domi cupio, ópperiar:
  Quam hic rém agat [gerit] animum aduórtam.

SYCOPHANTA. CHARMIDES SENEX

SY. Huíc ego die[i] nomén Trinummo fácio: nam ego operám meam
Tríbus nummis hodié locaui ad ártis nugatórias.
Áduenio ex Seleúcia, Macédonia, Asia atque Árabia,

833. Distraxissent *vel* Distrarxissent ‖ 835. UENTI: uenit ‖ 837. Ruere (*sic A*) *vel* Reuere | PROPITIAPAX ‖ 838. AME: me | DEHINCIAM: deinde hinc | DAREME: me dare ‖ 839. Cum hisce erumnis deluctauit *Nonius* ‖ 840^a—842. *sic A: binos compr B* ‖ 840^a. plateam (*sic A*) *vel* planteam ‖ 840^b. specieque *vel* speciaque: SPECIEMQ· ‖ 841. Pol (*sic A*) *vel* Sol | DOMI (*item Donatus*): domum | OPPERIAR: operiar (opperiar tamen *Donatus*) ‖ 842. REMAGATGERITANIMUMADUORTAM (*del Ri*): rem ‖ 843. *del Bo* | FACIO: faciam ‖ 844. NAUIGATORIAS ‖

Quás ego neque oculís nec pedibus úmquam usurpauí meis.
Víden egestas quíd negoti dát homini miseró mali?
Quín ego nunc subigór trium numm[or]um caúsa ut hasce epístulas
Dícam ab eo homine me áccepisse, quem égo qui sit homo néscio
Néque noui neque nátus necne is fúerit id solidé scio.
CH. Pól hicquidem fungíno generest: cápite se totúm tegit.
Hílurica faciés uidetur hóminis: eo ornatu áduenit.
SY. Ílle qui me condúxit, ubi condúxit, abduxít domum.
Quaé uoluit mihi díxit, docuit ét praemonstrauít prius
Quó modo quidque agerém. nunc adeo síquid ego addidero ámplius,
Éo conductor mélius de me núgas conciliáuerit.
Ýt ille me exornáuit, ita sum ornátus: argentum hóc facit.
Ípse ornamenta á chorago haec súmpsit suo perículo:
Núnc ego si potero órnamentis hóminem circumdúcere,
Dábo operam ut me esse ípsum plane sýcophantam séntiat.
⟨CH.⟩ Quám magis specto, mínus placet mihi haec hóminis facies: míra sunt
Ni íllic homost aut dórmitator aút sector zonárius.
Lóca contemplat, círcumspectat sése atque aedis nóscitat:

846. NEQ· (*bis*) | USURPAUIMEIS: usurpauimus || 847. QUIT | MALE || 848. QUIN: Qui | subigor (*sic A*) *vel* subicor | nummorum *etiam A* (*del Reizius*) | HASCE: has | epistulas (*sic A*) *vel* epistolas || 850. NECNEFUERITITSOLIDE || 851. Pol (*sic A*) *vel* Sol | GENEREST: genere (*vel* gerere) est (certe est *Fulgentius*) | CAPITESE (*item Fulgentius*): capit esse *vel* capite || 852. HILURICA: Hillurica || 855. QUITQ·: quique | SIQUIT || 856. CONDUCTO | nugas (*sic A*) *vel* nogas || 857. EXORNAUIT: exornaui (*corr D*) | ornatus (*sic A*) *vel* urnatus | hac (*sic A*) *vel* hoc || 858. chorago (*sic A*) *vel* choraga (*ex* choroga) | HAE (*et* C *s. v.*) || 860. IPSUMPLANEESSE | sycophantam (*sic A*) *vel* sycoplantam || 861. mihi haec (*sic A*) *vel* mihi || 862. Ni illic (*sic A*) *vel* Nillinc | aut *vel* au: HAUT | dormitator (*sic A*) *vel* dorminitator || 863. CONTEPLAT ||

Crédo edepol quo móx furatum uéniat speculatúr loca.
Mágis lubidost ópseruare quíd agat: ei rei operám dabo.
⟨SY.⟩ Hás regiones démonstrauit míhi ille conductór meus:
Ápud illas aedís sistendae míhi sunt sycophántiae.
Fóres pu⟨l⟩tabo. CH. Ad nóstras aedis hícquidem habe[a]t rectám uiam:
Hércle opinor mi áduenienti hac nóctu agitandumst uígilias.
SY. Áperite hoc, aperíte. heus, ecquis his fóribus tutelám gerit?
CH. Quíd, adulescens, quaéris? quid uis? quíd istas pultas? ⟨SY.⟩ Heú⟨s⟩, senex,
†Cénsus quom ⟨sum⟩, iúratori récte rationém dedi.
Lésbonicum hic ádulescentem quaéro, in his regiónibus
Ýbi habitet, et item álterum ad istanc cápitis albitúdinem:
Cálliclem aiebát uocari qui hás dedit mihi epístulas.
⟨CH.⟩ Meúm gnatum hicquidem Lésbonicum quaérit et amicúm meum
Quoí ego liberósque bonaque cómmendaui Cálliclem.
SY. Fác me si s⟨c⟩is cértiore⟨m⟩ hisce hómines ubi habitént, pater.
CH. Quíd eos quaeris? aút quis es? aut únde's? aut unde áduenis?
SY. Múlta simul rogitás: nescioquid éxpediam potíssumum.
Si[n] únum quidquid síngillatim et plácide percontábere,

864. speculator ‖ 865. operam *vel* operaͤ ‖ 866. demonstrauit *vel* demanstrauit ‖ 868. at | aedes hic *vel* edia chic ‖ 869. agitandum si: *corr Scioppius* ‖ 870. ecquis *vel* hecquis ‖ 871. SY. *praem* (*et dein om*) *B* ‖ 872. *add Ac* ‖ 874. habitet item *Nonius* | istanc (*corr D*): ipsam *Nonius* ‖ 875. Calliclen: *corr Herm* | dedit mihi *vel* mihi dedit ‖ 878. hosce | habitem (*corr D*) ‖ 881. percuntabere *vel* percunctabere ‖

Ét meum nomen ét mea facta et ítinera ego faxó scias.
CH. Fáciam ita ut uis: ágedum, nomen tuóm primum memorá mihi.
⟨SY.⟩ Mágnum facinus íncipissis pétere. CH. Quid ita? SY. Quía, pat⟨e⟩r[em],
Si ánte lucem †ire occipias á meo primo nómine,
Cóncubium sit nóctis prius quam ad póstremum peruéneris.
CH. Ópus †factost et uiático ad tuom nómen, ut tu praédicas.
⟨SY.⟩ Ést minusculum álterum quasi †iuxillum uinárium.
⟨CH.⟩ Quíd est tibi nomén, adulescens? SY. Páx, id est nomén mihi:
Hóc cotidiánu⟨m⟩st. CH. Edepol nómen nugatórium:
Quási dicas, siquíd crediderim tíbi, 'pax' periisse ílico.
Híc homo solide sýcophantast. quíd ais tu, adulescéns? SY. Quid es⟨t⟩?
CH. Éloquere, isti tíbi quid homines débent quos tu quaéritas?
SY. Páter istius ádulescentis dédit has duas mihi epístulas,
Lésbonic⟨i:⟩ is míhist amicus. CH. Téneo hunc manifestárium:
Mé sibi epistulás dedisse dícit. ludam hominém probe.
SY. Íta ut occepi, si ánimum aduortas, dícam. CH. Dabo operám tibi.
SY. Hánc me iussit Lésbonico suó gnato dare epístulam
Et item hanc alterám suo amico Cállicli iussít dare.
CH. Míhi quoque edepol, quom híc nug[ur]atur, cóntra nugarí lubet.

882. numen (*corr D*) | faxo *vel* faxos || 884. incipissis *vel* incipis sic || 885. *ante* ire *lac sign B* || 886. priusquam postremum *Varro* || 888. iuxillum *vel* uixillum || 889—891. *extant post v. 937: trai Meierus* || 892. sycophanta est *vel* sycoplantast | 893. SY. *B* (*et* CH. *v.* 894) || 895. *add Pareus* || 897. ⌗ dabo *B* || 898. epistolam *vel* epistulam || 900. quom *vel* qm̃ ||

Ýbi ipse erat? SY. Bene rém gerebat. CH. Érgo ubi? SY. In Seleúcia.
CH. Áb ipson istas áccepisti? SY. E mánibus dedit mi ipse ín manus.
CH. Quá faciest homó? SY. Sesquipede quíd[d]amst quam tu lóngior.
⟨CH.⟩ Haéret haec res, síquidem ego apsens súm qu[i]a⟨m⟩ praesens lóngior.
Nóuistin hominém? SY. Ridicule rógitas, quocum uná cibum
Cápere soleo. CH. Quíd est ei nomen? SY. Quód [d]edepol hominí probo.
CH. Lúbet audire. SY. Illi édepol — illi — ílli — uae miseró mihi.
⟨CH.⟩ Quíd est negoti? SY. Déuoraui nómen inprudéns modo.
CH. Nón placet qui amícos intra déntes conclusó⟨s⟩ habet.
SY. Átque etiam modo uórsabatur míhi in labris primóribus.
CH. Témperi huic hodie ánteueni. SY. Téneor manifestó miser.
CH. Iám recommentátu's nomen? SY. Déum hercle me atque hominúm pudet.
CH. Víde modo ut hominem nóueris. SY. Tamquám me: [CH.] fieri istúc solet:
Quód in manu teneás atque oculis uídeas, id desíderes.
[SY.] Lítteris recómminiscar: ⟨C⟩ ést principium nómini.
⟨CH.⟩ Cálli[ci]as? SY. Non ést. CH. Callippus? SY. Nón est. CH. Callidémides?

---

901. ⌗ in *B* ‖ 902. accepisti *rel* accipisti ‖ 903. homo ⌗ *B* | *del Bo* | quantu *rel* quantum ‖ 904. *solus habet B* | CH. *add Ca* | quia: *corr Rittershusius* ‖ 905. Nouistin *rel* Nouisti in ‖ 906. SY. (*bis*) *B* | est ei nomen *rel* ei noī e | dede (*vel* de ede) pol ‖ 907. Ille: *corr Ca* | misero *rel* misoro ‖ 908. CH. deuoraui *B* ‖ 909. *add* D^2 ‖ 912. re (*rel* rem) commentatus es: *corr Salm* ‖ 913. modo *rel* homo ‖ 915. *add Scal* ‖ 916. *add Scal* | *del Guy* | callidemides *rel* calliclemides ‖

SY. Nón est. CH. Callinícus? SY. Non est. CH. Cállimarchus? SY. Níl agis:
Néque adeo edepol flócci facio, quándo egomet meminí mihi.
CH. Át enim multi Lésbonici súnt hic: nisi nomén patris
Díces, non †monstrare possum istos hómines quos tu quaéritas.
Quód ad exemplumst? cóniectura sí reperire póssumus.
⟨SY.⟩ Ad hoc exemplumst: †an Chares an Chármides. CH. †mim Chármides?
SY. Ém, istic erit: qui istúm di perdant. CH. Díxi ego iam dudúm tibi:
Té potius bene dícere aequomst hómini amico quám male.
SY. Sátin inter labra átque dentes látuit uir minumí preti?
CH. Né male loquere apsénti amico. SY. Quíd ergo ille ignauíssumus
Míhi latitabat? CH. Si áppellasses, réspondisset nómini.
Séd ipse ubist? SY. Pol illúm †reliqui ad Rhadamantem in Cecropia insula.
⟨CH.⟩ Quí⟨s⟩ homost me insipiéntior qui ipse égomet ubi sim quaéritem?
[CH.] Séd nil discondúcit huic rei. quíd ais? quid hoc quod té rogo?
Quós locos adísti? SY. Nimium míri[s]modis mirábiles.
CH. Lúbet audire, nísi molestumst. SY. Quín discupio dícere.

---

917. callimarcus *vel* calimarchus || 919. At *vel* Atq; || 920. monstrare *vel* mostrare || 922. mim *vel* min || 923. Em *vel* Hem || 926. loquar eapsenti: *corr Bent* || 927. nomine: *corr Ri* || 928. rhadamantem *vel* ihadamante | cecropia insula *vel* cecropio · insula · || 929. s *add Guy* || 931. adisti *vel* adistix | *del Guy* || 932. audire *vel* audires | molestum si ||

Ómnium primum ín Pontum aduecti[a] Árabiam terrám sumus.
CH. É<h>o, an etiam Arabiást in Ponto? SY. Est: nón illa ubi tus gígnitur,
Séd ubi apsint<h>iúm fit atque cuníla gallinácea.
CH. Nímium graphicum hunc núgatorem. séd ego sum insipiéntior,
Qui égomet unde rédeam hunc rogitem, quae égo sciam atque hic nésciat:
Nísi quia lubet éxperiri quo éuasurust dénique.
Séd quid ais? quo inde ísti porro? SY. Si ánimum aduortes, éloquar:
Ád caput amnis quí[d] de caelo exóritur sub solió Iouis.
CH. Súb solio Iouís? SY. Ita dico. CH. E caélo? SY. Atque <e> medió quidem.
CH. Ého, an etiam in caelum éscendisti? SY. Immo hóriola aduectí sumus
V́sque aqua aduorsá per amnem. CH. E<h>o, an tu étiam uidistí Iouem?
<SY.> [C]Álii di <i>s<s>e ad uíllam aiebant séruis depromptúm cibum.
Deínde porro — CH. Deínde porro nólo quicquam praédices.
SY. * * o hercle, †si es molestus. CH. Nám pudicum néminem
* * * re opórtet qui aps terra ád caelum peruénerit.
SY. <Fácia>m ita ut te uélle uideo. séd monstra hosce hominís mihi

933. pontum *vel* potentum ‖ 934. ubi thus *vel* cubitus ‖ 935. apsentium | gallinatea *vel* gallinacea ‖ 936. Nimium *vel* Ninium ‖ 937. quae ego *vel* quiaego | *cf. ad v. 889 sqq.* ‖ 940. quod: *corr Guy* ‖ 941. *add Pareus* ‖ 942. Eho *vel* Eo | doriola: *corr Sarac* ‖ 943. ante etiam: *corr Ri* ‖ 944. Calliclise *vel* Calliclis: *corr Ac* ‖ 945. Mande: *corr Ca* ‖ 946. o *cum lac vel* O ‖ 947. ere *cum lac vel* Pre ‖ 948. mit aut *cum lac vel* Mit aut: *suppl Spengelius* | monstra *vel* mostra ‖

⟨Qu⟩ós ego quaero, quíbus me oportet hás deferre epístulas.
CH. Quíd ais? tu nunc sí forte eum[i]pse[m] Chármidem conspéxeris
Íllum quem tibi istás dedisse cómmemoras epístulas,
Nó[ue]risne hominem? SY. Né tu me edepol árbitrare béluam,
Quíquidem non nouísse possim quícum aetatem exégerim.
Án ille tam esset stúltus qui mihi mílle nummum créderet
Phílipp[e]um, quod me aurúm deferre iússit ad gnatúm suom
Átque ad amicum Cálliclem, quoi rem aí[e]bat mandasse híc suam?
Míhi concrederét, ni me ille ét ego illum nosse⟨m⟩ á⟨d⟩probe?
CH. Énim uero ego nunc sýcophantae huic sýcophantarí uolo,
Si húnc possum illo mílle nummum Phílippu⟨m⟩ ci⟨rc⟩u[e]mdúcere,
Quód sibi me dedísse dixit. quem égo qui sit homo néscio
Néque oculis ante húnc diem umquam uídi, eine aurum créderem?
Quoí, si capitis rés si[e]t, nummum númquam credam plúmbeum.
Ádgrediundust híc homo mi astu. heus, Páx, te tribus uerbís uolo.
SY. Vél trecentis. CH. Háben tu id aurum, quód accepisti a Chármide?

949. Hos ‖ 950. eum ipsum: *corr Lindemannus* ‖ 952. *del Guy* ‖ 954. tam *vel* ita | nummum *vel* nummos (*item v.* 959. 966) ‖ 955. *del Bent* | ad gnatum *vel* adgnitum ‖ 956. *del Reizius* ‖ 957. aprobe *vel* approbe: *corr Ca* ‖ 959. philippo: *corr Ri* ‖ 961. mirum: *corr Ca* ‖ 962. *del Guy* ‖ 963. mi astu heus *vel* masticheus ‖

SY. Átque etiam Philipp[e]úm, numeratum illíus in mensá manu,
Mílle nummum. CH. Némpe ab ipso id áccepisti Chármide?
SY. Mírum quin ab auo eíus aut proauo accíperem qui sunt mórtui.
CH. Ádulescens, cedodum ístuc aurum míhi. SY. Quod ego aurum dém tibi?
⟨CH.⟩ Quód a me te accepísse fassu's. SY. Áps te accepisse? CH. Íta loquor.
SY. Quís tu homo's[t]? CH. Qui mílle nummum tíbi dedi ego sum Chármides.
SY. Néque edepol tu is és neque hodie is úmquam eris — auro huíc quidem.
Ábi sis, nugatór: nugari núgatori póstulas.
CH. Chármides ego súm. SY. Nequiquam herclé's: nam nil aurí fero.
Nímis argute | óbre⟨p⟩sisti in eápse occasiúncula:
Póstquam ego me aurum férre dixi, póst tu factu's Chármides:
Príus tu non eras quam aúri feci méntionem. níl agis:
Proín tute itidem ut chármidatus es, †rursum rechármida.
CH. Quís ego sum igitur, síquidem is non sum quí sum? SY. Quid id ad me áttinet?
Dúm ille ne sis quem égo esse nolo, sís mea causa quí lubet.
Príus non is eras quí eras: nunc is fáctu's qui tum nón eras.
CH. Áge siquid agis. ⟨SY.⟩ Quíd ego agam? CH. Aurum rédde. SY. Dormitás, senex.

---

965. *del Gul* ‖ 966. nempe *vel* nepe ‖ 967. Mirum quid | eius *vel* eiuis ‖ 969. fassus: *corr Herm* ‖ 971. tuisses (*corr D*) ‖ 972. Asi (*vel* Ac si) sis: *corr Ca* ‖ 975. pos *vel* post | factus: *corr Herm* ‖ 976. non eras *vel* nonieras (*et* se *s.* ie) | aurifici ‖ 977. tu te: *corr Ri* ‖ 978. Quis *vel* Quid ‖ 980. factus: *corr Herm* ‖

⟨CH.⟩ Fássu's Charmidém dedisse aurúm tibi. SY. Scriptúm quidem.
CH. Próperas an non próperas abire actútum ab his regiónibus,
Dórmitator, príus quam ego hic te iúbeo mulcarí male?
⟨SY.⟩ Quam ób rem? CH. Quia illum quem émentitus és ego sum ipsus Chármides,
Quém tibi epistulás dedisse aiébas. SY. Eho, quaeso án tu is es?
CH. Ís enim uero sum. SY. Aín tu tandem? is ípsusne's? CH. Aio. SY. Ípsus es?
CH. Ípsus, inquam, Chármides sum. SY. Ergo ípsusne's? CH. Ipsíssumus.
Áb⟨in⟩ hinc ab oculís? SY. Enim uero sério: quoniam áduenis, —
Vápula⟨b⟩is méo arbitratu ét nouorum aedílium.
⟨CH.⟩ Át etiam maledícis? SY. Immo, sáluos quandoquidem áduenis, —
Dí te perdant sí te flocci fácio an periissé⟨s⟩ prius.
Égo ob hanc operam argéntum accepi: té macto infortúnio.
Céterum qui sís, qui non sis, flóccum non intérdu⟨i⟩m.
Íbo ad illum, renúntiabo quí mihi tris nummós dedit,
Vt sciat se pérdidisse. ego ábeo. male uiue ét uale:
Quí di te omnes áduenientem péregre perdant, Chármides.

982. fassus: *corr Herm* ‖ 983. abire *vel* abere ‖ 985. SY. quia *B* ‖ 986. epistulas *vel* epistolas | aiebas *vel* aiebat | quescan tuis *vel* quae *cum lac*: *corr Ca et Pareus* ‖ 987. ipsusnes *vel* ipsus es | Aio (*et* CH. *s. v.*) [*rubr.*] Ip SY. ipsus es *solus habet B*: *corr Ca* ‖ 988. ergon (*vel* ergo) ipsus est *Priscianus* ‖ 989. Ab hinc *etiam Priscianus*: *add Guy* ‖ 990. Vapulais *vel* Vapulas *vel* Vapulis: *corr Ca* ‖ 992. *add Ca* ‖ 993. inportunio ‖ 994. Sed erum: *corr Gul* | *add Ca* ‖ 995. Ibi id ‖ 996. sciat *vel* siat ‖ 997. Quo: *corr Scal* ‖

CHARMIDES
SENEX

Postquam ílle hinc abiit, póst loquendi líbere
Vidétur tempus uénisse atque occásio.
Iam dúdum meum ille péctus pungit áculeus,
Quid illí negoti fúerit ante aedís meas.
Nam epístula illa míhi concenturiát metum
In córde et illud míle nummum, quám rem agat.
Numquam édepol temere tínnit <tint>innábulum:
Nisi qui íllud tractat aút mouet, mutú<m>s<t>, tacet.
Sed quís hic est qui huc in pláteam cursuram íncipit?
Lubet óbseruare quíd agat: huc concéssero.

STASIMVS. CHARMIDES
SERVOS SENEX

ST. Stásime, fac te própere celerem, récipe te ad dominúm domum,
Né subito metus éxoriatur scápulis stultitiá[m] <tua>.
Adde gradum, adproperá: iam dudum fáctumst quom abistí domo.
Cáue sis tibi ne búbuli in te cóttabi crebrí crepent,
Si áb[i]eris ab eri quaéstione: né destiteris cúrrere.
Écce hominem te, Stásime, nil<i>: sátin in thermipólio

1000. Iam *vel* Lan || 1002. epistula *vel* epistola | concenturiat metum *vel* contenturiat metuum || 1004. Numquem | tinnit in nabubulum *vel* tint innabulum: *add Ca* || 1005. *add Pareus* || 1009. *del et add Ca* || 1010. iam *vel* ian | factumst *vel* factum si || 1012. *del Ca* || 1013. termipolio *vel* thermopolio ||

Cóndalium es oblítus, postquam thérmopotasti gútturem?
Récipe te et recúrre petere ⟨ré⟩ recenti. CH. Huic, quísquis est,
Gúrguliost exércitor, is hunc hóminem cursurám docet.
ST. Quíd, homo nili, nón pudet te? tríbusne te potéri⟨i⟩s
Mémoria⟨m⟩ esse oblítum? an uero, quía cum frugi | hóminibus
Íbi bibisti, qui áb alieno fácile cohiberént manus?
†Truchus fuit, Cerconicus, Crinnus, Cercobulus, Cóllabus,
Óculicrepidae, crúri[i]crepidae, férriteri, mastígiae:
Ínter eosne hominés condalium té redipisci póstulas?
†Quórum eorum unus súrrupuit curréntì cursorí solum.
CH. Íta me di ament, gráphicum furem. ST. Quíd egó quod periít petam?
Nísi etiam labórem ad damnum ápponam epithecam ínsuper.
Quín tu quod periít periisse dúcis? cape uorsóriam:
Récipe te ad erum. ⟨CH.⟩ Nón fugitiuost híc homo: commeminít domi.
⟨ST.⟩ Vtinam ueteres †homines, uéteres parsimóniae
Pótius ⟨in⟩ maióre honore hic éssent quam morés mali.
⟨CH.⟩ Di ínmortales, básilica hicquidem fácinora inceptát loqui:
Vétera quaerit, uétera amare hunc móre[m] maiorúm scias.
ST. Nám nunc mores níl⟨i⟩ faciunt quód licet nisi quód lubet.
Ámbitio iam móre sanctast, líberast a légibus:

1015. *add Ca* ‖ 1016. cursuram *vel* cursur in ‖ 1017. *add Ca* ‖ 1018. *add Sey* ‖ 1020. Truchus *vel* Truthus ‖ 1021. *del Ca* ‖ 1023. surrupuit *vel* surripuit ‖ 1024. amant | # quid *B* | ego quod *vel* ego quid ‖ 1025. apothecam: *corr Scal* ‖ 1029. Potius maiori honori: *corr Lomanus* ‖ 1031. quaerit *vel* quae erit | *del Dousa* ‖ 1032. *add Scal* ‖

Scúta iacere fúgereque hostis móre habent licéntiam:
Pétere honorem pró flagitio móre fit. ⟨CH.⟩ Morem ínprobum.
⟨ST.⟩ Strénu⟨os⟩os praéterire móre fit. ⟨CH.⟩ Nequám quidem.
⟨ST.⟩ Móres leges pérduxerunt iám in potestatém suam,
†Mágis qui sunt obnóxios⟨a⟩e quám parentes líberi⟨s⟩.
Ea⟨é⟩ misere[re] etiam ad párietem sunt fíxae clauis férreis,
Ýbi malos morés adfigi nímio fuerat aéquius.
CH. Lúbet adire atque áppellare hunc: uérum ausculto pérlubens
[S]Ét metuo, si cónpellabo, ne áliam rem occipiát loqui.
ST. Néque isti⟨s⟩ quicquam lége sanctumst: léges mori séruiunt,
Móres autem rápere properant quá sacrum qua públicum.
⟨CH.⟩ Hércle istis malám rem magnam móribus dignúmst dari.
⟨ST.⟩ Nón[ne] hoc publice ánimum aduorti: nam íd genus hominum ómnibus
Ýniuorsis ést aduorsum atque ómni populo mále facit.
Mále fidem seruándo illis quoque ábrogant etiám fidem
Quí nil meriti: quíppe eorum ex ingénio ingenium horúm probant.
Hóc qui in mentem uénerit mihi? re ípsa modo commónitus sum.
Síquoi mutuóm quid dederis, fít pro proprio pérditum:

1035. honore: *corr D* ‖ 1036. os *add Loewius* | quidem *vel* idem ‖ 1038. obnoxiosi: *corr Brantius* ‖ 1039. *del Ri* ‖ 1042. Sed: *corr Ac* ‖ 1043. sanctumst *vel* sanctust ‖ 1044. publicum *vel* pullicum ‖ 1045. *add Ca* | ERCLE | dignust (*sic A*) *vel* dignumst ‖ 1046. *add Ca* | Nonne *etiam A*: *del Guy* ‖ publice (*sic A*) *vel* pullice | ANIMADUERTI ‖ 1049. EORUMEX: ex eorum ‖ 1050. inmentem (*sic A*) *vel* immenté | *dist Brixius* | MODOREIPSACOMMOTUS ‖ 1051. SICUI: Si quid | DEDERIS: dederit | FITPROPIO (*sed* PRO *et* R *s. v.*) ‖

Quóm repetas, inimícum amicum béneficio inueniás tuo.
(Sí mage exigere occípias, duarum rérum exoritur óptio:
Vél illud quod credíderis perdas uél illum amicum amíseris.)
CH. Méus est hicquidem Stásimus seruos. ST. Nam égo talentum mútuom
Quoí dederam, talénto inimicum mi émi, amicum uẹ́ndidi.
Séd ego sum insipiéntior qui rébus curem públicis
Pótius quam, id quod próxumumst, meo térgo tutelám geram:
Éo domum. CH. Heus tu, asta ílico: audi, heús tu. ST. Non sto. CH. Té uolo.
ST. Quíd, si ego me te uélle nolo? CH. Aha nímium, Stasime, saéuiter.
ST. Émere meliust quoi ímperes. CH. Pol ego émi atque argentúm dedi:
Séd si non dicto aúdiens est, quíd ago? ST. Da magnúm malum.
CH. Béne mones: ita fácere certumst. ST. Nísi quidem es obnóxius.
CH. Sí bonus es⟨t⟩, obnóxius sum: sín secus es⟨t⟩, faciam út iubes.
ST. Quíd id ad me attinét bonisne séruis tu utare án malis?

1052. Quõ *vel* Qm̃: QUM | beneficio inuenias (*vel* inuenioas): INUENIASEXBENEFICIO ‖ 1053 sq. *secl Bergkius* ‖ 1053. EXIGEREOCCIPIAS: exgenere cupias ‖ 1054. AMISERIS: miseris ‖ 1055. MEUST ‖ 1056. CUI: Quod | uendidi (*sic A*) *vel* uendedi ‖ 1057. publicis (*sic A*) *vel* puplicis *vel* pullicis ‖ 1058. PROXIMUMEST: proxumust | TUTELAM: tute (*vel* cute) iam ‖ 1059. ⌗HEUS: Heus (*et* gera meo domum *s. f. v. 1058*) | ⌗HEUSTUNONSTO⌗TEUOLO: heus tu nonsto ‖ 1060. EGOME: egomet | UELLẸṬ | AHANIMIUM: ha nimium (animum *Nonius*) ‖ 1061. Emere (*sic A*) *vel* Et mere ‖ 1062. EST: es | DAMAGNUM: damnum ‖ 1063. certunst: CERTUMEST ‖ 1064. es (*bis*) *etiam A*: *corr Lamb* | UT: uti | MONES ‖

CH. Quía boni malíque in ea re párs tibist. ST. Partem álteram
Tíbi permitto, illam álteram apud me quód bonist appónito.
CH. Sí eris meritus, fíet. respice húc ad me: ego sum Chármides.
ST. Hém, quis est qui méntionem fácit homo hominis óptumi?
CH. Ípsus homo optumús. ST. Mare, terra, caélum, di, uostrám fidem,
Sátin ego oculis pláne uideo? estne ípsus an non ést? is est.
Cérte is est, is ést profecto. o mí ere exoptatíssume,
Sálue. CH. Salue, Stásime. ST. Saluom té — CH. Scio et credó tibi.
Séd omitte alia: hoc míhi responde: líberi quid agúnt mei
Quós reliqui hic fílium atque fíliam? ST. Viuónt, ualent.
⟨CH.⟩ Némpe uterque? ST. Vtérque. CH. Di me sáluom et seruatúm uolunt.
Cétera intus ótiosse pércontabor quaé uolo:
Eámus intro: séquere. ST. Quo tu té agis? CH. Quonam nísi domum?
ST. Hícine nos habitáre censes? CH. Ýbinam ego alibi cénseam?
ST. Iám — CH. Quid iam? ST. non súnt nostrae aedis †ste. CH. Quid ego ex te aúdio?

1066. Quia (*sic A*) *vel* Qui ‖ 1067. APUD: ad ‖ 1068. FIET: fies | HUCADME: ad me huc | charmides (*sic A*) *vel* charmidẽ ‖ 1069. HOMOHOMINISFECIT ‖ 1070. IPSUS: Ipse | HOHOMO ‖ 1071. OCULISEGO | ESTNEHICAN ‖ 1072. is est is est: ISEST ‖ 1074. ỌMITTE (ọ *fort. ex* D): omitto | agunt (*sic A*) *vel* ac un ‖ 1075. UIUNT ‖ 1076. *add Ca* | ST. *et* CH. di *vel* CH. *et* Di ‖ 1077. ST. Cetera *vel* Cetera | otiose (*sic A*) *vel* ociosse | PERCONTABOR: percunctabor *vel* p[illegible]stabor ‖ 1078. ST. *vel* CH. | QUONAMTUTEAGIS⌗QUONAMCEN—— ‖ 1079. CH. *et* ST. *vel* ST. *et* CH. | Hicine *vel* Hiccine ‖ 1080. ste CH. quid *vel* CH. (*vel* ⌗) quid ‖

ST. Véndidit tuos nátus aedis — CH. Périi. ST. praesentáriis
Árgenti minís numeratis. CH. Quót? ST. Quadraginta. CH. Óccidi.
Quís eas emit? ST. Cállicles, quoi tuám rem commendáueras:
Ís habitatum huc cómmigrauit nósque exturbauít foras.
CH. Vbi nunc filiús meus habitat? ST. Híc in hoc postículo.
CH. Mále disperii. ST. Crédidi aegre tíbi id, ubi audissés, fore.
CH. Égo †miserum meis periculis súm per maria máxuma
Véctus, capitalí peric[u]lo pér praedones plúrumos
Mé seruaui, sálu<o>s redii: núnc hic disperií miser
Própter eosdem quórum causa fúi hac aetate exércitus:
Ádimit animam mi aégritudo: Stásime, tene me. ST. Vísne aquam
Tíbi petam? CH. Res quom ánimam agebat, túm esse offusa<m> opórtuit.

CALLICLES. CHARMIDES. STASIMVS
SENES II SERVOS

CA. Quid hoc híc clamoris aúdio ante aedís meas?
CH. O Cállicles, o Cállicles, o Cállicles,
Qualíne amico méa commendauí bona?
CA. Probo ét fideli et fído et cum magná fide:
Et sálue et saluom te áduenisse gaúdeo.

1082. quod ‖ 1083. Quis *vel* Qui ‖ 1085. ST. hic *vel* hic ‖ 1088. *dist Goellerus* | *del Guy* ‖ 1089. *add D* ‖ 1090. hoc aetate *Nonius* ‖ 1092. quom *vel* quoniam ‖ 1096. CA. Probo *vel* Probo ‖

CH. Credo ómnia istaec, sí | itast ut praédicas.
Sed quís istest tuos ornátus? CA. Ego dicám tibi:
Thensaúrum effodiebam íntus dotem fíliae
Tuae quaé daretur. séd intus narrabó tibi
Et hóc et alia: séquere. CH. Stasime. ST. Hem.
CH. Strénue
Curre ín Piraeu[u]m atque únum curriculúm face.
Vidébis iam illic náuem qua aduectí sumus.
Iubéto Sa[n]gariónem quae imperáuerim
Curáre ut efferántur, et tu itó simul.
Solútu⟨m⟩st portitóri iam portórium.
Nil ést mora⟨e⟩. cit⟨o⟩ ámbula: actutúm redi.
ST. Illíc sum atque hic sum. CA. Séquere tu hac
me intró. CH. Sequor.
ST. Hic méo ero amicu⟨s⟩ sólus firmus réstitit
Neque démutauit ánimum de firmá fide,
Quamquám labores múltos * * * * *
Sed hic únus, ut ego súspicor, seruát fidem.
†Ob rem laborem eum égo cepisse cénseo.

ACTVS V

LYSITELES
ADVLESCENS

Hic homóst omnium hominum praécipuos,
Voluptátibus gaudiisque ántepotens.
Ita cómmoda quae cupio éueniunt,

1100. Thesaurum *vel* Thensaurum ‖ 1102. ST. hem *vel* hem ‖ 1103. pira euum (*vel* ẹuum) ‖ 1105. Videto: *corr Pius* | *del Salm* ‖ 1108. moracii *vel* moratii: *corr Ri* ‖ 1109. hac me *vel* me hac ‖ 1110. amico ‖ 1112. *lac sign B* ‖ 1113. suspicor *vel* susspicor ‖ 1115—1119. *tres v. sunt in B* (— antepotens — subest [*sed* Ita gaudiis]): *discr Herm* ‖ 1116. ante potens *vel* ante ponens ‖

Quod ago ádsequitur, subest, súbsequitur:
Ita gaúdiis gaudium súppeditat.
Módo me Stasimus Lésbonici séruos conuenít ⟨domi⟩:
Ís mihi dixit súom erum peregre huc áduenisse Chármidem.
Núnc mihi is propere cónueniundust, út quae cum eius fílio
Égi ei rei fundús pater sit pótior. eo ◡ ⏑́ ◡ –
Séd fores hae sonitú suo mihi moram óbiciunt incómmode.

CHARMIDES. CALLICLES. LYSITELES
SENES II ADVLESCENS

CH. Néque fuit neque erít neque esse quémquam hóminem in ter⟨ra⟩[dum] árbitror,
Quoí fides fidélitasque amícum erga aequiperét tuam:
Nam éxaedificauísset me ex his aédibus, apsque té foret.
CA. Síquid amicum ergá bene feci aut cónsului fidéliter,
Nón uideor meruísse laudem, cúlpa caruisse árbitror.
Nám beneficium hómini proprium quód datur, prosúm p[s]erit:
Quód datum utendumst, íd repetundi cópiast, quandó uelis.
CH. Ést ita ut tu dícis. sed ego hoc né⟨q⟩ueo mirarí satis
Eúm sororem déspondisse suam ín tam fortem fámiliam.

1119. suppeditat *vel* suppetat || 1120—1124. *quinque v. sunt in B* (— dixit — charmidem — egi — mihi) || 1120. *suppl Ri* || 1123. *lac sign Spengelius* || 1125. *add Ca* | *del Reizius* || 1126. suum: *corr Ri* || 1128. bene feci *vel* benefici || 1129. arbitror *vel* arbritror || 1130. *del Boxhornius* || 1131. uelit *vel* uelis || 1132. hoc metuo || 1133. dispondisse *et* familiam tuam *Nonius* ||

CA. Lýsiteli quidém P⟨h⟩iltonis fílio. LY. Enim me nóminat.
CH. Fámiliam optumam óccupauit. LY. Quíd ego cesso hos cónloqui?
Séd maneam etiam, opínor: namque hoc cómmodum orditúr loqui.
CH. Váh. CA. Quid est? CH. Oblítus intus dúdum tibi sum dícere:
Módo mihi aduenientí nugator quídam occessit óbuiam,
Nímis pergraphicus sýcophanta. is mílle nummum se aúr⟨e⟩um
Meó datu tibi férre et gnato Lésbonico ai[e]bát meo:
Quem égo ne⟨c⟩ qui esset nóram neque eum ante úsquam conspexí prius.
Séd quid rides? CA. Méo adlegatu uénit, quasi qui aurúm mihi
Férret aps te quód darem tuae gnátae dotem: ut fílius
Túos, quando illi a mé darem, esse allátum id aps te créderet
Neú qui[s] rem ipsam pósset intellégere, [et] thensaurúm tuom
Mé esse penes, atque eúm a me lege pópuli patrium pósceret.
CH. Scíte edepol. CA. Megarónides commúnis hoc meus ét tuos
Béneuolens comméntust. CH. Quin conlaúdo consilium ét probo.
⟨LY.⟩ Quíd ego ineptus, dúm sermonem uéreor interrúmpere,

1134. CA. Lysiteli *vel* Lysiteli | LY. *vel* CH. || 1135. optimas *Nonius* || 1137. CH. *vel* LY. | Vha | CA. quid est? CH. *vel* CH. Videst CA. || 1138. accessit: *corr Gul* || 1139. *add Ca* || 1140. alebat: *del Guy* || 1141. usquam *vel* usq; || 1145. s *del Ac* | et *del Bo* || 1148. comentust CH. quin c̄laudo *vel* commentust ⌗ qui nunc laudo ||

Sólus sto nec quód conatus sum ágere ago? hominis cónloquar.
CH. Quís hic est qui huc ad nós incedit? LY. Chármidem socerúm suom
Lýs⟨i⟩teles salútat. ⟨CH.⟩ Di dent tíbi, Lysiteles, quaé uelis.
CA. Nón ego sum salúte dignus? LY. Ímmo salue, Cállicles.
Húnc priorem aequómst me habere: [CA.] túnica propior pálliost.
CA. †Deos uolo consilia uóstra recte uórtere.
⟨CH.⟩ Fíliam meam tíbi desponsam esse aúdio. LY. Nisi tú neuis.
CH. Ímmo haud nolo. LY. Spónden ergo tuám gnatam uxorém mihi?
CH. Spóndeo et mille aúri Philippum dótis. LY. Dotem níl moror.
⟨CH.⟩ Si ílla tibi placét, placenda dós quoquest quam dát tibi.
Póstremo quod uís non duces, nísi illud quod non uís feres.
⟨CA.⟩ Iús hic orat. LY. Ímpetrabit té aduocato atque árbitro.
[LY.] Ístac lege fíliam tuam spónden mihi uxorém dari?
CH. Spóndeo. CA. Et ego spóndeo idem hoc. LY. Oh sáluete, adfinés mei.
CH. Átque edepol sunt rés quas propter tíbi tamen suscénsui.

1152. Lysteus ‖ 1153. LY. *et* CH. *B* | dignus salutis *Nonius* ‖ 1155. CH.: *corr Ri* | Deos *vel* Deus ‖ 1156. *add Ri* | desponsatam (*sic Nonius*) *vel* desponsam | LE. *pro* LY. *B* (*item v.* 1157 sq.) | nisi tu neuis *Nonius*: nisi *cum lac* ‖ 1157. sponden *vel* spondent ‖ 1158. philippum *vel* phiplippum | moror *vel* morer ‖ 1159. *add Ac* ‖ 1160. feres *vel* fores ‖ 1161. Lus *vel* Ius *vel* uis | CH. *B* | aduocato *vel* at uocato | arbitro *vel* arbitrio ‖

CA. Quíd ego feci? CH. Meúm corrumpi quía perpessu's fílium.
⟨CA.⟩ Si íd mea uoluntáte factumst, ⟨ést⟩ quod mihi suscénseas.
Séd sine me hoc aps te ímpetrare quód uolo. CH. Quid id és⟨t⟩? CA. ⟨S⟩cies:
Síquid stulte fécit, ut ea míssum facias ómnia.
Quíd quassas capút? CH. Cruciatur cór mihi et metuo. CA. Quídnam id est?
CH. Quóm ille i[s]tast ut ésse nolo, id crúcior: metuo, sí tibi
Dénegem quod me óras, ne te léuiorem erga mé putes.
[CH.] Nón grauabor: fáciam ita ut uis. CA. Próbus es: eo ut illum éuocem.
CH. Míserumst male promérita, ut merita súnt, s⟨i⟩ ulcisci nón licet.
CA. Áperite hoc, aperíte propere et Lésbonicum, sí domist,
Fóras [e]uocate: ita súbitost propere quód eum conuentúm uolo.

⟨LESBONICVS. LYSITELES.
ADVLESCENTES II
CALLICLES. CHARMIDES⟩
SENES II

LE. Quís homo tam tumúltuoso sónitu me exciuít [subito] foras?
CA. Béneuolens tuos átque amicus. LE. Sátine salue? díc mihi.

1165. LY. Quid *B* | perpessus: *corr Pareus* || 1166. est *add Ca* || 1168. missam: *corr Schoe* || 1172. es *vel* ses || 1173. Miserumst *vel* Miseris mst | sinis ulcisci: *corr Lindemannus* || 1174. CH. *B* | et lesbonicum si domist *vel* quod eum conuentum (*cf. v. 1175*) || 1175. *del Bo* || 1176 sqq. *scaenam sign Bo* || 1176. *del Guy* || 1177. amicus est *vel* amicumst *et* satin est *vel* satinst: *corr ex Donato* ||

LY. Récte: tuom patrém rediisse sáluom peregre gaúdeo.
LE. Quís id ait? LY. Ego. LE. Tún uidisti? LY. Et túte item uideás licet.
LE. Ó pater, patér mi, salue. CH. Sálue multum, gnáte mi.
LE. Síquid tibi, patér, laboris — CH. Níl euenit, né time:
Béne re gesta sáluos redeo. sí tu modo frugi ésse uis,
Haéc tibi pactast †Callicli fília. LE. Ego ducám, pater,
Ét eam et siquam aliám iubebis. CH. Quámquam tibi suscénsui,
[CA.] Míseria ⟨una⟩ uní quidem hominist ádfatim. CA. Immo huíc parumst:
Nám si pro peccátis centum dúcat uxorís, parumst.
LE. Át iam posthac témperabo. CH. Dícis, si faciás modo.
LY. Númquid causaest quín uxorem crás domum ducam? CH. Óptumumst [licet].
[CA.] Tú in perendinúm paratus sís ut ducas. CANTOR. Plaúdite.

1178. *dist Ac* ‖ 1179. # et tute | idem: *corr Bo* ‖ 1181. *dist Bo* ‖ 1182. redeo *vel* redio | uis *vel* us ‖ 1183. LE. ego *vel* ego ‖ 1184. Etiam: *corr Bo* | LY. *B* ‖ 1185. *del Lomanus* | *suppl Lamb* | at fatim # *vel* at fati LY.: *corr Lomanus* ‖ 1187. faciaes *vel* facies: *corr Ca* ‖ 1188. LE.: *corr Grauertus* | Nunc quid causa est | ducam *vel* ducat | optimumst *vel* otimust | *del Guy* ‖ 1189. ω (*i. e.* CANTOR *vel* CATERVA) plaudite *B* ‖

T. MACCI PLAVTI

TRVCVLENTVS

PERSONAE

DINIARCHVS ADVLESCENS
ASTAPHIVM ANCILLA
STRATVLAX SERVOS
PHRONESIVM MERETRIX
STRATOPHANES MILES
CVAMVS SERVOS
STRABAX ADVLESCENS
CALLICLES SENEX
ARCHILIS TONSTRIX
ANCILLA

ARGVMENTVM

Tres únam pereunt ádulescentes múlierem,
Rure únus, alter úrbe, peregre tértius:
Vtque ísta ingenti mílitem tangát bolo,
Clam síbi supposuit clándestino | éditum.
Vi mágna seruos ést ac trucibus móribus,
Lupaé ni rapiant dómini parsimóniam:
Et ís tamen mollítur. miles áduenit
Natíque causa dát propensa múnera.
Tan⟨d⟩ém compressae páter cognoscit ómnia
Vtque íllam ducat quí uitiarat cónuenit
Suómque is repetit á meretrice súbditum.

1. pereunt *vel* perunt || 5. Vi *vel* Vl | at crucibus imoribus *vel* attrucibus moribus || 6. Lut (*vel* It) poeni: *corr Py* | parsimoniam *vel* parsimonia || 7. Et is *vel* Edis || 8. Natique *vel* Natimque || 9. Tamen || 10. litam: *corr Ca* ||

PROLOGVS

Perpáruam partem póstulat Plautús loci
De uóstris magnis átque amoenis moénibus,
Athénas quo sine árchitectis cónferat.
Quid núnc? daturin éstis an non? — ádnu⟨o⟩nt.
†Melior me quidem uobis me ádlaturum síne mora.
Quid sí de uostro quíppiam orem ? — ábnuont.
Eu[m] hércle in uobi[i]s résident mores prístini,
Ad dénegandum ut céleri lingua utámini.
Sed hóc agamus qu⟨ó⟩ia huc uentumst grátia.
Athénis †tracto ita ut hoc est proscaénium —
Tantísper dum transígimus hanc comoédiam.
Hic hábitat mulier nómen[e] quoist Phronésium:
Haec húius saecli móres in se póssidet:
Numquam áb amatore [suo] póstulat — id quód datumst,
Sed rélicuom dat óperam — ne sit rélicuom

1—3. artem *et* plaudi locu *et* Deum eris magnis *et* arcus pletis: *corr ex Apuleio* (partim *et* quos in architectis conferam) *et Prisciano* || 4. *add Ca* || 5. abiaturum: *corr Sarac* || 6. orem (*vel* ore) abduunt: *corr Ca* || 7. *del Spengelius* | uodiis *vel* odiis: *corr Ca* | mores *vel* more || 8. utamini *vel* ut animi || 9. qua *vel* quia: *corr Bergkius* | uentumst *vel* uentust || 10. Athenis *vel* Athinis | proscinium *vel* proschenium || 11. dum transigimus *vel* dunt transicimus || 12. nomine | phronesium *vel* phonesium || 14. *del Weisius* || 15. Sed reliquam ||

Poscéndo atque auferéndo, ut mos est múlierum:
Nam omnís id faciunt, quóm se amari intéllegunt.
* * * * * * * * * * * *
* * * * * * * * * * * *
Ea sé peperisse púerum simulat míliti,
Quo cítius rem ab eo au[f]ér⟨r⟩at cum puluísculo.
Quid múlta? * * †Stuic superet muliere
†Hiscum anima ad eum habenti erce teritur.
* * * * * * * * * * * *

ACTVS I

DINIARCHVS
ADVLESCENS

Non ómnis aetas ád perdiscendúm sat est
Amánti, dum id perdíscat quot pereát modis,
Neque eám rationem eápse umquam educét Venus,
Quam pénes amantum súmma summarúm redit,
Quot amáns exemplis lúdificetur, quót modis
Pereát quotque exorétur exorábulis:
Quot illíc blanditiae, quót illic iracúndiae
Sunt, quót †sui perclamanda — di uostrám fidem, hui,
Quid †perierandum est etiam praeter múnera.
Primúmdum merc⟨e⟩s ánnua: is primús [e]bolust:
Ob eám — tres noctis d⟨á⟩ntur. intereá loci

17 sq. *lac sign Kiesslingius* || 19. *del et add Weisius* || 20. *lac sign B* | Stuic superet muliere *vel* Superet mulierem || 21 sq. *lac sign Wolffius* || 22. est satis *Varro* (sat est *etiam Priscianus*) || 23. Amanti dum hic *Priscianus*: Nam anti dum id quod *et* modis *Priscianus*: ad quod *et* motus || 24. eam rationem ea ipsa *Priscianus*: ea ratione me abse (*vel* absq, se) | edocuit *Priscianus* || 25. penes *vel* penis | summa *vel* suumma || 27. quotque *vel* quoque | exoritur || 28. blanditer || 31. miror annua is primos *vel* miror annuus primus: *corr Gronovius del Ca* || 32. dutor *vel* tutor: *corr Bo* ||

†Aut ara aut uínum aut oleum aut tríticum:
Temptát benignusne án bonae frugí sies.
Quasi ín piscinam réte qui iaculúm parat —
Quando ábiit rete péssum, adducit línea⟨m⟩,
Si ⟨i⟩níerit rete píscis, ne effugiát cauet,
†Dum huc dum illuc rete or ímpedit
Piscís usque adeo dón⟨ic⟩um eduxít foras —
†Ibidémst amator. si[d] íd quod oratúr dedit
Atque ést benignus pótius quam frugí bonae,
Addúntur noctes: ínterim ille hamúm uorat:
Si sémel amoris póculum accepít meri
Eaque íntra pectus sé penetrauit pótio,
Extémplo et ipsus pér⟨i⟩it et res ét fides.
Si irátum scortum fórtest amatorí suo,
Bis péri[i]t amator, áb re atque ⟨ab⟩ animó simul:
Sin álter alteri †potius est idem perit:
Si ráras noctes dúcit, ab animó peri[i]t,
Si⟨n⟩ íncrebrauit, ípsus gaudet, rés perit.
†Iteca in aedibus lenosis.
Priusquam únum dederis, céntum quae poscát parat:
Aut péri⟨i⟩t aurum | aút conscissa pállulast
Aut émpta ancilla aut áliquod uasum argénteum
Aut uásum ahenum †aliquod aut electus laptiles
Aut ármariola Graéca aut — aliquid sémper ⟨est⟩,
Quod †petra debeátque amans scortó suo.
Atque haéc celamus nós clam †mina indústria,
Quom rém fidemque nósque nosmet pérdimus:

---

33. ara aut *vel* ara ut ‖ 34. an bone *vel* ambo ne ‖ 36. pessum *vel* persum | finfa *vel* infra: *corr Stu* ‖ 37. Siniecit *vel* Sinietit: *corr Buechelerus* ‖ 39. Piscis *vel* Discis | dolium: *corr Sarac* | foras eduxit: *trai Ca* ‖ 40. sed *vel* set ‖ 42. hamum *vel* hamam ‖ 43. mere: *corr Bo* ‖ 45. *add Ca* ‖ 47. *del Pareus* | *add Lamb* ‖ 50a. Si in (*vel* Sin) crebrauit (*vel* crepauit): *corr Ca* | gaudet *vel* gaudit ‖ 50b. Iteca *vel* Ita et ‖ 52. *add Ca* (perit *etiam Porphyrio*) | aurum aut *et* est pallula *Porphyrio*: aurum *et* pallula est ‖ 53. empta *vel* tempta ‖ 54. electus *vel* lectus ‖ 55. *add Ca* ‖ 57. celamus *vel* celumus ‖ 58. Qũo *vel* Quoniam ‖

Ne quí parentis neú cognati séntiant.
Quos quóm celamus sí faximus cónscios,
Qui nóstrae aetati témpestiuo témperint,
Vt ne ántepar[a]ta démus postpartóribus,
Faxím lenonum et scórtorum †plus est
Et mínus damnosorum hóminum quam nunc súnt siet.
Nam núnc lenonum et scórtorum plus ést fere
Quam olím muscarumst, quóm caletur máxume.
Nam núsquam alibi si súnt, circum argentárias
Scorta ⟨ét⟩ lenones qu[as]í sedent cottídie,
Ea nímiast ratio: quíppe qui certó scio
†Eri plus scortorum ésse iam quam pónderum.
Quos ⟨é⟩quidem quam ad rem dícam in argentáriis
Reférre habere nísi pro tabulis néscio,
Vbi aé⟨ra⟩ perscribántur usurária —
Accépta[t] dico, expénsa nequi cénseat.
Postrémo †id magno in populo mulier hominibus
Re plácida atque otiósa uictis hóstibus
Amáre oportet ómnes qui quod dént habent.
Nam míhi | haec meretrix quae híc habet Phronésium
Suom nómen omne[s] ex péctore exmouít meo
[Phronési[u]m: nam phronésis est sapiéntia].
Nam mé fuisse huic fáteor summum atque íntumum,
Quod amántis multo péssumumst pecúniae:
Eadém postquam alium répperit qui plús daret
Damnósiorem, [mihi] exínde †immouit loco,
Quem an[ifes]tehác odiosum síbi esse memorabát mala,

59. Neque: *corr Buggius duce Ca* | neque cognati *vel* neu cognatis || 60. facimus: *corr Ca* | conscias || 62. Vnne *vel* Vnde *del Sarac* || 63. minus dampnosorum *vel* minos dam nos horum || 64. fere *vel* ferre || 65. *post v.* 66 *extat: trai Ca* | Quam *vel* Quam nus || 67. Scorti: *corr et add Scal* | *del Buechelerus* | cottidie *vel* cotidie || 68. Ea *vel* Fa || 69. eam || 70. *add Bent* || 72. ae *vel* hae: *add Ca* || 73. Accipiat *et* neq;: *corr Ac* || 74. in populo *vel* populo in || 75. plagida || 77. pronesium *vel* phronesium || 78ª. *del Ca* || 78ᵇ. *secl Lamb* || 81. reperit *vel* repperi | pius *vel* prius || 82. *del Schoe* | exinde *vel* exine || 83 sq. Quimanifesta ac: *corr et dist Buechelerus* ||

Babylóniensem mílitem: is nunc dícitur
Ventúrus peregre: eó nunc conmentást dolum:
Peperísse simulat sése, ut me extrudát foras:
Eum ésse simula[n]t mílitem pueró patrem: 87[a]
Atque út cum solo pér[e]graecetur mílite, 87[b]
Eum istí suppositum púerum †opus pessime.
Mihi uérba retur dáre se |: a⟨n⟩ me cénsuit
Celáre se potésse, grauida sí foret?
Nam ego Lémno aduenio Athénas nudius tértius,
Legátus quo[d] hinc cum público inperió fui.
Sed †haec quibus melius est Ástaphiumst ancíllula:
Cum e[rg]á quoque etiam míhi fuit commércium.

ASTAPHIVM. DINIARCHVS
ANCILLA ADVLESCENS

AST. Ad fóres auscultate átque adseruate aédis,
Nequís aduentor grauiór abaetat quam áduenat
Neu quí manus attulerít sterilis intro ád nos,
Grauidás foras exportét. noui ego | hominúm mores:
Ita núnc adulescentés morati súnt: quinei
Aut sénei | aduenıúnt ad scórta conger⟨r⟩ónes. 100. 101
Consúlta sunt consília: quándo intro aduenérunt,
Oenús eorum aliquis †oculum amicae usque óggerit,
dum illi †agant

* * * * *

---

86. Reperisse ‖ 87[a]. Cum | puero *vel* puerum ‖ 87[b]. peregre getur militi ‖ 89. uerba *vel* berba ‖ 90. potesse *vel* potest.se ‖ 92. hinc quod: *trai Bo* ‖ 94. ergo | comertium *vel* commertium ‖ 95. Ad fores (*sic Priscianus*) *vel* Aut foras | adseruate *Priscianus*: adseruas ‖ 96. abaetat *vel* abeat (*sic Priscianus*) | quam (*sic Priscianus*) *vel* qua ‖ 97. quis *Priscianus* ‖ 98. exportet *Priscianus*: exortet ‖ 100 sq. senec: *corr Schneiderus* ‖ 102. consilio: *corr Ca* (*cum Placido*) ‖ 103. Oenus *vel* Vnus | amicensque ‖ 104. *lac sign libri* (S͞S CETERI CLEPTAE *rubr. in B*) ‖

Sin uídent quempiam se adséruare, †obludeant qui custodem óblectent: 105. 106
Per ióculum et ludum dé nostro †sepe aedunt quod fectorum faciunt. 107. 108
Fit pól hoc et pars spectátorum sci[s]tís pol haec uos me haud méntiri:
Ibis⟨t⟩ íbus pugnae et uírtuti de praédonibus praedám capere. 110
At ecástor nos rusúm lepide referímus gratiam furíbus nostris.
Nam ipsí uident eorum quom á[g]gerimus bona atque étiam ultro ipsi aggérunt ad nos.
DI. Me illís quidem haec uerberat uérbis: 113a
Nam ego húc bona mea degéssi. 113b
AST. Comméminí: iam pol eúmpse[m] ad nos, si dómi erit, mecum addúcam.
DI. Heus mánedum, Astaphium, príusquam abis. 115
AST. Quí reuocat? DI. Sciés: réspice huc. AST. Quis ést?
DI. Vobis qui multa bona esse uolt. AST. Dato,
Si ésse uis. DI. Fáxo erunt: réspice huc modo. AST. Óh,
Enícas me miseram quísquis es.
DI. Péssuma, mané. 120

---

107 sq. fector̄ *vel* fartores ‖ 109. pol haec *vel* poli ec haud *vel* aut ‖ 110. Ibi sibus (*vel* usibus): *corr Ca* ‖ 111. ATECCASTOR: At | rursum (*sic A*) *vel* rusum ‖ 112 sq. *sic A: tres v. sunt in B* (— bona loqui — ad nos) ‖ 112. EORUMCUM: cum eorum | ACCERIMUS: *delevimus duce Sey* | ATQ·: loqui ‖ 113 sqq. *pers in BCD ubi adsunt, # in A ubi deficit vel falsum est adnotamus: ubi nil addimus Itali recte distribuerunt* ‖ 113. UERBERANT | BONAMEADEGESSI: done adecessi *vel* dona concessi ‖ 114. EUMIPSUMADNOS: ego um sum: *corr Bo* | ERIT: erat ‖ 115—125. *sic A* (120 sq. *cum Prisciano*): *septem v. sunt in B* (— scies — quis est — respice — pessimam — odiosus es — manum) ‖ 115. ASTAPHIUM: astaphius *vel* adstaphius | ABIS: auis ‖ 116. QUIREUOCAT: qui reuoca *vel* reuocat | 117. *cf. ad Trin. 239 sqq.* ‖ 118. OH: io ‖ 119. ENICAS: tenicas | es (*sic A*) *vel* esi ‖ 120. PESSIMAMANE (*item Priscianus*): pessimam Anel ‖

AST. Óptume, odió's.
Díniarchusne íllic est? átque is est.
DI. Sálua sis. AST. Ét tu.
DI. Fer cóntra manum et paritér gradere.
AST. Tuis séruio atque audiens sum ímperiis.
DI. Quid agís? AST. Valeo et ualidúm teneo.
Peregre quoniam aduenis, cena detur.
DI. Benígne dicis, béne uocas, Astáphium, — AST. Amabo,
Sine me íre, era quo iussít. DI. Eas: sed quíd ais? AST. Quid uis?
DI. Dic quó iter inceptás? quis est quem arcéssis? AST. Archilínem
Tonstrícem. DI. Mala tu fémina's: oles éam unde es disciplínam.
Manifésto mendací, mala, teneó te. AST. Quid iam, amábo?
DI. Quia te ádducturam huc díxeras eúmpse[m], non eámpse.
Nunc múlier factast iam éx uiro: malá's praestrigiátrix.
Sed tándem eloquere, quís is homost, Astáphium? nouos amátor?

121. Optime odio es *Priscianus*: OPTIMEODIOEST: optume (*vel* optune) odiosus es ‖ 122. DINIARCHUSNE: Dinarchus ne | ADQ· | ISEST: is estis *vel* isertis ‖ 123. SALUASIS#ẸṬTU: ad uas lissi ituli (*vel* ittuli) ‖ 124. FER: fert ‖ 125. TUIS: tibi | ADQ· | AUDIENS: audies | IMPERIIS: inperis ‖ 126—130. *sic A: quattuor v. sunt in B* (— quid agis — dicis — ais) ‖ 126. AST. *praem B* | QUID: Tute quid | UALEO: Vale *vel* Vade ‖ 127. *cf. ad Trin. 239 sqq.* | CENADETUR: centur ‖ 128. BENEDICISBENIGNEQ·UOCAS: benigne dicis: *corr Spengelius* | ASTAPHIUM#AMABO: Astat eum (*vel* astate) ambo ‖ 129. IREERA: ire | # quid uis *vel* AST. Quid ius: QUIDUIS ‖ 130. DIC: istic | QUISEST: qui es | ACCERSIS | ARCHILINẼ: archinam ‖ 131. MERETRICEM: Obstetricem: *corr Bergkius* | MALATU: mala | OLESEAMUNDETUES: soles unies: *corr Schoe* ‖ 132. AST. *praem B* | MANIFESTO: Manifesta | TENEOTE: te teneo ‖ 133. QUIA: Qua | ADDUCTURAM: adducituram | EUMIPSUMNONEAMIPSAM: eum ipsum inonea ase: *corr Bo et Ca* ‖ 134. IAMEX: ex | ESPRAESTRIGIATRIX: ē prestigiator ‖ 135. ELOQUERE: loquere | ASTAPHIUMNOUUS: astaphi unous (*vel* unus) ‖

AST. Nimis ótiosum te árbitror hominem ésse. DI. Qui arbitráre?
AST. Quia tuó uestimento ét cibo aliénis rebus cúras.
DI. Vos míhi dedistis ótium. AST. Qui, amábo? DI. Ego expedíbo:
Rem pérdidi apud uos: uós meum negótium abstulístis.
Si rém seruassem, fúit ubi negótiosus éssem.
AST. An tú te Veneris públicum aut Amóris alia lége
Habére posse póstulas, quin ótiosus fías?
DI. Illa, haúd ego, habuit públicum: peruórse interpretáris.
Nam aduórsum legem meam ób meam scriptúram pecudem cépit.
AST. Pleríque idem quod tú facis faciúnt rei male geréntis:
Vbi nón est scripturam únde dent, incúsant publicános.
DI. Male uórtit res pecuária mihi apúd uos: nunc uicíssim
Volo habére aratiúnculam pro cópia[e] hic apúd uos.
AST. Non áruos hic, sed páscu⟨o⟩s est áger[e]: si ⟨a⟩rationes
Habíturis, qui ararí solent, ad púeros ire méliust.
Hunc nós habemus públicum, illi alií sunt publicáni.

---

136. Nimis (*sic A*) *vel* Nistus | TEARBITROR: arbitror | QUI: qui (*vel* quia) nam || 137. AST. *praem B* | tu *Nonius* | 138. OTIUM ⌗ QUI: otiosum ⌗ quid iam | EGOEXPEDIBO (*item Nonius*): ego expediuo *vel* expedibo || 139. PERDIDIAPUTUOS (*item Nonius*): perdidi || 140. SERUAUISSEM || 141. UENERISPUBLICUM: bene respublicum (*vel* rem publicam) || 142. POSSE: posses | OTIOSUS: tu otiosius *vel* tuosius || 143. HAUD: haut *vel* aut | publicum (*sic A*) *vel* pullicum | INTERPRAETARIS || 144. LEGEMME: legem amem: *corr Schoe duce Charisio* | CEPIT (*item Charisius*): accip̄ || 145. Fieriq;: *corr Ca* || 146. scripturam *vel* scriptura | publicanos *vel* pullicanos || 148. copiae lic *vel* copiae ⌗: *corr Ca* || 149. a *add Valla* || 150ª. AST. *praem B* (*item v.* 151. 153. 156. 163. 165. 167. 170) || 150ᵇ. publicum *vel* pullicum ||

DI. Vtrósque per[co]gnouí[t] probe. AST. [Id]Em istóc pol tu otiósu's,
Quom et illíc et hic peruórsus es[se]: sed utríscum rem esse máuis?
DI. Procáciores éstis uos, sed illí periurიósi.
Illís perit quicquíd datur neque ipsís apparet quíc quam:
Vos sáltem siquid quaéritis, ecbíbitis et co[m]méstis.
Postrémo illi sunt ínprobi, uos ⟨né⟩quam et glori-ós⟨a⟩e.
AST. Male †quae in nos illis, ea ómnia tibi dícis, Din⟨i⟩árche,
Et nóstram et illorúm uicem. DI. Qui[a] istúc? AST. Rationem dícam:
Quia qui[a] álterum incusát probri, †sumpsit seniteri opórtet.
Tu a nóbis sapiens níl habes: nos néquam abs te ha-beámus.
DI. O Ástaphium, ⟨h⟩aud istóc modo solitá's[t] me ante appelláre,
Sed blánde, quom illuc quód apud uos nunc ést apud me habébam.
AST. Dum uíuit, hominem nóueris: ubi mórtuost, quiéscat.
Te dúm uiuebas nóueram. DI. An me mórtuom arbi-tráre?
AST. Qui pótis [est], amabo, plánius? qui antehác ama-tor súmmus
Habitú's, nunc ad amicám ue[r]nis ⟨q⟩uerimónia⟨s⟩ reférre.

151. co *del Spengelius* | trobe | id *del Geppertus* | otiosus: *corr Spengelius* ‖ 155. et bibitis: *corr Ca* ‖ 156. gloriosi: *corr Valla* ‖ 157. *add Ri* ‖ 158. *del Ca* ‖ 161. astaphium *vel* staphium | aut | appellari ‖ 162. biande | haberem: *corr Luebbertus* ‖ 163. quiescas: *corr Bo* ‖ 164. noueras si at me ‖ 165. *del Bo* ‖ 166. Habitus si (*vel* est) istunc: *corr Spengelius* | ueruis *vel* uerius: *corr Buechelerus* | *add Ca* ‖

DI. Vostra hércle factum iniúria quae próperaui⟨s⟩tis ólim:
Rapere ótiose opórtuit, diu ut éssem incolomis uóbis.
AST. Amátor similest óppidi hostílis. DI. Quo arguménto[st]?
AST. Quam prímum expugnarí potis [est], ⟨t⟩am id óptumumst amícae[t].
DI. Ego fáteor, sed longe áliter est amícus atque amátor:
Certe hércle quam uetérrumus, ⟨t⟩am †omini óptumus⟨t⟩ amícus.
Non hércle _ ᴗ óccidi: sunt mi étiam fundi et aédis.
AST. Cur, óbsecro, e⟨r⟩go ante óstium pro ignóto alienoque ástas?
⟨I⟩ intro: ⟨h⟩aúd alienus tú quidem es[se]: nam ecástor neminem hódie
Mage amát corde atque animó suo, si quídem habes fundum atque aédis.
DI. In mélle sunt linguaé sitae uostrae átque oratiónes,
Facta átque corda in félle sunt sita átque acerbo acéto.
(Eo língua dicta dúlcia datis, córde amara fácitis.)
†Amántis siquid nón danunt, non dídici fabulári.
⟨AST.⟩ Non ístaec, mea benígnitas, decuít te fabulári,
Sed istós, qui cum geniís suis bellígerant parceprómi.
⟨DI.⟩ Malá's atque eadem quaé soles inlécebra. AST. Vt exspectátus
Peregre áduenisti: †nam óbsecro cupiébat te era uidére.

---

167 sq. *add Ca* | *dist Spengelius* ‖ 169. similest loppidi *vel* similis est oppidi ‖ 170. *del Kiesslingius* | amit *vel* amat: *corr Spengelius* ‖ 172 sq. am: *add Stu* | optimus: *add Ca* ‖ 174. hercle occide: *corr Brixius* ‖ 175. ignato ‖ 176. aut ‖ 178. MELLE: melie *vel* medie ‖ 179. FACTA: Fac *vel* uac | INFELLEṠ: belle *vel* bella | ACERBO: aceruo ‖ 180. *secl Guy* | EODICTALINGUA: Linguis dicta | AMARAFACITIS: amare factis ‖ 181. AMANTISICUIṄQUODDABONONESTNONDIDICI | FABULARI: fabulare ‖ 183. *add Stu* | DECUIT: docuit ‖ 184. GENIIS: genis | PARCEPROMI^{o}S ‖ 185. *add Stu* | ADQ· | INLECEBRA: inlecebru ‖

DI. Quid tándem? AST. Te unum ex ómnibus amat. DI. Eúge fundi et aédis,
Per témpus subuenístis. sed quid aís, Astaphium? AST. Quíd uis?
DI. Estne íntus nunc Phronésium? AST. Vtut áliis, tibi quidem íntust.
DI. Valétne? AST. Immo edepol mélius iam fore spéro, ubi te uidébit.
DI. Hoc nóbis uitium máxumumst: quom amámus, tum perímus.
Si illúd quod uolimus dícitur, palám quom mentiúntur,
Verum ésse insciti crédimus, ne ut †as utamur íra.
AST. Heia, haúd itast res. DI. Aín tu eam me amáre? AST. Immo unice únum.
DI. Peperísse audiui. AST. Ah, óbsecro, tace Díniarche. DI. Quíd iam?
AST. Horrésco misera, méntio quotiéns fit partiónis:
Ita paéne nulla tíbi fuit Phronésium. i intro, amábo,
Visse íllam: atque opperímino: iam exíbit, nam lauábat.
DI. Quid aís tu? quae numquám fuit praegnás, qui parere pótuit?

---

187. ENOMEṆIBUSAḌḌỊT ‡‡ | FUNDI: funde ‖ 188. subuenistis *vel* subbenistis | SED: mihi sed | ais (*sic A*) *vel* ait | QUID: ut quid ‖ 189. ESTINE | PHRONESIUM ‡‡ UTUTALIIS: pronesium ‡‡ *vel* prunesium ‡‡ | ĪTUS *vel* ĪTUST: intus (*corr Pflugius*) ‖ 190. Valetne (*sic A*) *vel* Valete | ẸAM | FORESPERO: credo fore | TEUBIUIDERET ‖ 191. MAXUMUMSI ‖ 192. UOLIMUS: uolumus ‖ 193. NEUỊASUTAMUR: ne ut inestu mutuamur ‖ 194. HAUD: aut | AINTUEAMMEAMARE: an in tume (*vel* tute) amaret | 195. AUDIUI: eam audiui (*vel* audiue) | IAM: eam ‖ 196. HORRESCO *et* PARTIONIS (*item Nonius et Priscianus*): Horrisco *et* parationis | MENTIO (*item Nonius*): sentio (miseram mentionem *Priscianus*) | QUOTIENS (*item Priscianus*): quod diis (quod *Nonius*) ‖ 197. NULLASIBI: tibi | PHRONESIUMI: phronesium *vel* pronesium | amabo (*sic A*) *vel* mamabom ‖ 198. UISE | OPPERIMINO: operire ibi | EXIBIT: exiuit | LAUABAT: lauabit ‖ 199. TU: li | fuit (*sic A*) *vel* fuit quam ‖

Nam equidem ílli‹c› uterum quód sciam nunquam éxtumere sénsi.
AST. Celábat metuebátque te, ne tú sibi persuadéres,
Vt abórtioni operám daret puerúmque ut enicáret.
DI. Tum pól isti‹c› est pueró pater Babylóniensis míles
Quoius núnc ista aduentum éxpetit. AST. Immo áb eo ut nuntiátumst,
Iam hic ádfuturum aiúnt eum: nondum áduenisse míror.
DI. Ibo ígitur intro? AST. Quíppini? tam audácter quam domum ád te.
Nam tú quidem edepol nóster es etiámnunc, Diniárche.
DI. Quam móx te huc recipis? AST. Iam híc ero: propést profecta quó sum.
DI. Redi uéro actutum: ego ínterim hic apúd uos operíbor.

ASTAPHIVM
ANCILLA

Hahahé, requieui, quía intro abit odiúm meum.
Tandém sola súm: nunc quidém meo arbitrátu
Loquár liberé quae uolam ét quae lubébit.

---

200. ILLIUTERUM: ut aerum illi: *corr Mue* | SCIAM: scias || 201. TENETU: teu (*vel* te) aut || 202. UTENICARET: litene caret || 203. *add Stu* | ESTPUERO: puero quid est || 204. EXPETIT: expetiti | NUNTIATUMEST: nuntatust || 205. MIROR: moror || 206. TAM: quam | audacter (*sic A*) *vel* aut daeter | atte (*item A*) || 207. TUQUIDEM: tu | ESETIAM: set (*vel* sed) iam || 208. HUCRECIPIS: recepisti || 209. REDI: Rede *vel* Redde | uero: UERI | HIC: te | OPPERIBOR: apperibor || 210. ‡HA (*s. f. v. 209 om scaena*) REQUIEUI (*seorsum*): Hahaha ercle quieui: *corr Ca* | ABIIT: auit *vel* iuit | ODIUMMEUM: odium *vel* hodium || 212. iubebit: LICEBIT ||

Huic hómini †amanti mea era apud nos neniam dixit de bonis.
Nam fúndi et aedis óbligatae súnt ob Amoris praédium.
Verum ápud hunc mea era súa consilia súmma eloquitur lībere,
Magisque ádeo ei consiliárius hic amícust quam auxiliárius.
Dum fúit dedit: nunc níl habet: quod habébat nos habémus,
Iste íd habet quod nos hábuimus — humánum facinus fáctumst.
Actútum fortunaé solent mutári, uaria uítast:
Nos díuitem istum méminimus atque íste pauperés nos:
Vortérunt sese mémoriae — stultús sit qui id mirétur.
Si egét, necessest nós pati: amáuit — aequom ei fáctumst.
Piáculumst miserére nos hominúm rei male geréntum.
    Bonis ésse oportet déntibus lenám probam:
    Adrídere †ut quisque ueniat blandeque ádloqui,
    Male córde consultáre, bene linguá loqui.
    Meretrícem sentis símilem | esse cóndecet:

213. HOMINI: hominem | amanti meera (*vel* meer) apud nos neniam dixit (*vel* dixit neniam): APUTNOSMEAERAAMANTINNEIAMDIXIT | dixit domi *Festus, dubium an ex hoc loco* || 214. FUNDIET: fundit | AMORISPRAEDIUM: moris prandium || 215. MEAERASUA: meaera *vel* me era || 216. adeo ei: ADEO | QUAM: qui *vel* quod || 218. ISTE: Istinc | facinus (*sic A*) *vel* facimus | FACTUST || 219. Actutum (*sic A*) *vel* At tutum | MUTARI: mutauit || 220. ISTUM: eum | ADQ· | ISTE: isti || 221. MEMORIAESTULTUSSITQUIID: memoria est uitus sit quid ita || 222. AMAUITAEQUMEI: am a uita eqũo me *vel* ar auita aequum me || 223. Piaculum (*sic A*) *vel* Pilaculum | misereri (*item A*): *corr Stu* | gerentum (*sic A*) *vel* gerentium || 224. PROBAM: probram || 225—227. *sic B: duo v. sunt in A* (— consultare) || 225. UTQUISQ·: quisquis || 226. CONSULTARE: consultari (*corr Ca*) | LINGUALOQUI: loqui lingua || 227. SENTISSIMILEMESSE: esse similem sentis | ADDECET ||

Quémquem hominem attigerít, profecto ei aút malum aut damnúm dare.
Númquam amatorís meretricem opórtet causam nóscere:
Quín ubi nil det, pro ínfrequente eum míttat militiá domum.
Nécumquam erit probus quísquam amator nísi qui rei inimicúst suae:
Dum hábeat, dum amet: úbi nil habeat, álium quaestum coépiat.
Aéquo animo, ipse sí nil habeat, áliis qui habent dét locum.
Núgae sunt, nisi [qui] módo quom dederit, dáre iam lubeat dénuo.
Ís hic amatur ápud nos qui quod dédit id oblitúst datum.
Próbust amator quí relictis rébus rem perdít suam.
At nós male agere praédicant uirí solere sécum
Nosque ésse auaras: quí sumus? quid est quód male agimus tándem?
Nam ecástor numquam sátis dedit suae quísquam ami cae amátor,
Neque pól nos satis accépimus neque umquam úlla satis popóscit.
  Nam quándo sterilis ést amator áb datis,
  Si négat se habere quód det, soli crédimus,

———

228. ATTIGERIT: attingerit | EIAUT: aut | dari (*item A*): *corr Bo* || 230. EUMMITTAT: cum mittas || 231—235. *hoc ordine A:* 234. 235. 231. 232. 233 *reliqui* || 231. NEQ·UMQUAM | ERITPROBUSQUISQUAM: quisquam probus erit || 232. habeat tum (*item A*): *corr Lamb* (abeam quod *Nonius*) | HABET || 233. DET: dent || 234. QUIMODO: quodo (*vel* quoda) modo: *del Bo* | DIBERIT | LIBEAT: iubeat || 235. amatur hic (*item A*): *trai Mue* | QUIQUOT: quid quo | IDOBLITUST: iobi (*vel* iob) atus || 237. AD || 238. SUMUSQUIDESTQUODMALE: simumquam alenos (*vel* alienos) || 239. DEDITAMICAEQUISQUIAMAT||TORSUAE (*lineola post* AMICAE *add*) || 240. POLNOS: pol | UMQUAMULLA: ulla || 241. ABDATIS: adatis *vel* datis || 242. DET: et | SOLICREDIMUS: soli ||

Nec sátis accipimus, sátis quom quod det nón habet.
Sempér datores nóuos oportet quaérere,
Qui dé thensauris íntegris demús danunt.
Velút hic agrestis ést adulescens, qui híc habet,
Nimis pól mortalis lépidus nimisque próbus dator:
[Sed] Is clam patrem etiam hac nocte illac
Per hortum transil[i]uit ad nos: eum uolo conuenire.
Sed ést huic unus séruos uiolentíssumus,
Qui ubi quámque nostrarúm uidet prope hasce aédis adgredíri,
Item út de frumento ánseres clamóre absterret ábigit:
Itást agrestis. séd fores quidquid ést futurum fériam.
Ecquis huíc tutelam iánuae gerit? écquis intus éxit?

STRATVLAX. ASTAPHIVM

SERVOS ANCILLA

STR. Quís illic est qui tám properue nóstras aedis árietat?
AST. Égo sum: respice ád me. STR. Quid ‘ego’? ⟨AST.⟩ Nónne ‘ego’ uideór tibi?

---

245. Qui (*vel* Quin) de: DE | thensauris (*sic A*) *vel* then auris | DEMUMOCCERUNT || 246. UELUT: Vi ut | habit *vel* abit: *corr ex Placido* | HICESTADULESCENSQUIHABITANTHICAGRESTIS-RUSTICUS || 247—251. *tres v. sunt in A* (— patrem — uolo) || 247. NIMISMORTALIS | datur: AMATOR || 248 sqq. *cf. ad Trin. v. 239 sqq.* || 248. *del Geppertus* | PATREM: pater | NOCTEILLA: noctem illac || 249 sq. Per (*sic A*) *vel* Por | transiliuit: TRANSIT (*corr Bergkius*) || 251. HIC | uiolentissimus (*sic A*) *vel* uiolentissimum || 252. aedis hacsi (*trai Schoe*): AEDIS | ADGREDIRI: adgredias *vel* agredias || 253. UT: ui || 254. ITAEST: Is item est || 256. PROPTERUE: proterue || 257. RESPIC | ego nonne ego uideor te: EGONONNEUIDEOR ||

STR. Quíd tibi ad hasce accéssio aedis ést prope aut pultátio?
AST. Sálue. STR. Sat mihist tuaé salutis: níl moror. non sálueo?
Aégrotare málim quam esse tuá salute sánior.
Séd uolo scire: quíd debetur híc tibi nostraé domi?
AST. Cómprime sis ⟨e⟩iram. STR. É⟨r⟩am quidem hercle tú, quae solita's, cónprime,
Ínpudens quae pér ridiculum rústico suadés stuprum.
AST. ⟨E⟩íram dixi: †ut decepisti: démpsisti unam lítteram.
Nímis quidem hic truculéntust. STR. Pergin mále loqui, muliér, mihi?
AST. Quíd tibi ego maledíco? STR. Quia enim mé truculentum nóminas.
Núnc adeo nisi ábis actutum aut dícis quid quaerás cito,
Iam hércle ego hic te, múlier, quasi sus cátulos pedibus próteram.
AST. Rús merum hoc quidémst. STR. Pudendumst uéro clurinúm pecus.
Áduenisti huc te óstentatum cum éxornatis óssibus:

---

258. AD: ab | AEDISEST: est aedis | PULTATIO: pultatiost ‖ 259. ♯SAT: satis | mihi est: MIHI | salutis *et* moror (*sic A*) *vel* saluitis *et* miror | non *etiam Sacerdos*: SAT (*dist Schoe*) ‖ 260. AEGROTAREMALIMQUAMISSETUA: Egrotarē aliquā essem suam ‖ 261. SED: Ad *vel* At | INNOSTRADOMO ‖ 262. Reprime *Sacerdotis cod* (*non Sacerdos*) | SISIRAM (*item Sacerdos*): spero: *corr Geppertus* | EAM: meam: *corr Spengelius* | ERCLE | SOLITASCONPRIME: solitas conprimas ‖ 263. INPUDENSQUẠẸ *et* RUSTICOSUADES: Inprudens *et* ut rustico suadet ‖ 264. *add Geppertus* | DIXISUṬ DECEPISTIDEMSISṬỊUNAMLITTERAM: esse cepisti sidem sistun alteram (*vel* fidem siest una altera) ‖ 265. QUIDEMHICTRUCULENTUST: hic quidem truculentus | MIHI: mihi es ‖ 266. MALEDICO: aut medico | TRUNCUMLENTUM | NOMINAS: nomines ‖ 267. ẠUT: ac | DICẠSQUEM | CITO: scito ‖ 268. mulier quasi sus catulos (*vel* suscapulos): *item Nonius*: QUASISUSCATULOSMULIER ‖ 269. ♯PUDENDUMEST: pudendum et ‖ 270. TEOSTENTATUMCUM: sistentatum ‖

Quía tibi insuaso ínfecisti própudiosa pállulam,
Án eo bella's? quí⟨a⟩ accepisti ármillas, an †eas?
AST. Núnc places, quom míhi inclementer dícis. STR. Quid hoc quod té rogo?
Máncupion qui accípias gestas técum ahenos ánulos?
Pígnus da, ni lígneae hae sunt quás habes Victórias.
AST. Ne áttigas me. STR. Egón te tangam? íta me amabit sárculum,
Ýt ego me ruri ámplexari máuelim patulám bouem
Cúmque ea noctem ín stramentis pérnoctare pérpetim,
Quám tuas centúm cenatas nóctes mihi donó dari.
(Rús tu mi opprobrás: ut nancta's[t] hóminem quem pudeát probri.
Séd quid apud nostrás negoti, múlier, est aedís tibi?
Quíd tu hoc occursás, in urbem quótiensquomque aduénimus?
AST. Múlieres uolo cónuenire uóstras. STR. Quas tu múlieres
Míhi narras, ubi músca nulla féminast in aédibus?
AST. Núllan istic múlier habitat? STR. Rús abierunt, ínquam: abi.

271. insuaso *quidam apud Festum*: SUASO (*item Festus*): resuasu | PALLULAM: pali (*vel* palli) uiam || 272. BELLAES: bella est | qui accepisti: QUIACCEPISTIBI: *corr Ca* | ARMILIAS: arme *vel* arma: *corr Salm* | ANEAS (*sed* E *s. v. et* AENEAS *in marg.*): aduenias || 273. MIHIINCLEMENTER: me illi uel in (*vel* uelim) mentiri | DICISQUID | HO(*sed* C *s. v.*)QUOD: quod || 274. MANCIPION: Mancupium | GESTAS: gesta | AENOSANULOS: henos anuos || 275. PIGNUSDA (*et* NI *s. v.*, *ut vid*): Dignus dant | LIGNEAEHAE: lauinię hic | sunt: SINT || 276. atticas: ATTINGAS | (#eg)O(nt)ETANGAM (*suppl Stu*): tangam || 277. AMPLEXARIMAUELIM: am exarma ueu *vel* am exama uelim (*vel* ueum) PATULAMBOUEM: patulum uoueri (patulum bouem *Festus*) || 278. EA: ita | PERPETIMTOTÃ || 279. DARI: patri || 280—295. *secl Buechelerus* || 280. MIHIOPPROBRAS: miodbras | NANCTAEST: nacta esse || 281. QUIDAD || 282. HUCOCCURSAS: hoc occurras || 283. UOLOCONUENIRE: conuenire uolo || 285. NULLAN: Nullã *vel* Nulla | istinc mulier: MULIERISTIC | ABIERUNTINQUAMABI: inquam abierunt pabi ||

AST. Quíd clamas, insáne? STR. Abire hinc ní properas grandí gradu,
Iam hércle ego istos fictós compositos críspos cincinnós tuos
Ýnguentatos úsque ex cerebro exuéllam. AST. Quanam grátia?
STR. Quía ad foris nostrás unguentis úncta's ausa accédere
Quíaque bucculás tam belle púrporissatás habes.
AST. Érubui mecástor misera própter clamorém tuom.
STR. Ítane? erubuistí? quasi uero córpori relíqueris
Tuó potestatém coloris úlli capiendí, mala.
Búccas rubricá, creta omne córpus intinxtí tibi.
Péssumae estis. AST. Quíd est quod uobis péssumae haec malefécerint?)
STR. Scío ego plus quam tu árbitrare scíre me. AST. Quid id óbsecrost
Quód scias? STR. Erílis noster fílius apud uós Strabax
Ýt pereat, ut eum ínleciatis ín malam fraudem ét probrum.
AST. Sánus si uideáre, dicam: 'dícis contuméliam'.
Némo homo hic solét perire apúd nos, res perdúnt suas:

---

286. ni (*sic A*) *vel* mi | PROPERAS: propera | GRADU: gras || 287. HERCLEEGOISTOS: ego istoc | cincinnos (*sic A*) *vel* cinnos || 288. UNGUENTATOS: Vni uentatos | E | EUELLAM: expellam GRATIA: gratias *vel* grat || 289. ADFORỊS: adeo foras | UNGUENTISUNCTAESAUSA: unguant iuncta esse audes || 290. BUCCULAS: istas buccas | PURPURISSATASHABES: purporis satis habeost || 291. Erubui (*sic A*) *vel* Eruibui | clamorem (*sic A*) *vel* olamorem || 292. erubuisti (*sic A*) *vel* erubuit sti || 293. Tuo *om Priscianus* | capiendi (*sic A et Priscianus*) *vel* capiendim || 294. RUBRICACRETA: rubrice ceta *vel* rubriceta | intinxit: INṬẸẠỊ: *corr Scal* || 295. HAEMALEFECERINT: haec mã *vel* haec *cum lac* || 296. TUARBITRARESCIREME: me arbitrarier scire | OBSECROST: est obsecro || 297. ERILIS: heriis *vel* herus | APUT | STRABAX: tram pax || 298. PEREATUT: per ex tut (*vel* tute) | IL(*ex* IN)LECIATIS: iniciatis | PROBṚUM: praemium || 299. uidear edicam (*corr Ca*): UIDEARỊSDICAM || 300. HOMOHICSOLETPERIRE: hominem haec perire solet | APUT ||

Ýbi res perdidére, abire hinc sí uolunt saluís licet.
Égo istunc non noui ádulescentem uóstrum. STR. Veron sério?
Quíd maceria illa aít in horto quaést, quae in noctes síngulas
Látere fit minór, qua is ad uos dámni permensúst uiam?
AST. Níl mirum — uetus ést maceria — láteres si ueterés ruont.
STR. Aín tu uero uéteres lateres rúere? numquam edepól mihi
Quísquam homo mortális posthac duárum rerum créduit,
Ní ego ero maióri uostra fácta denarráuero.
AST. Éstne item uioléntus ut tu? STR. Nón enim ille meretrículis
Múnerandis rém coegit, uérum parsimónia
Dúritiaque, quaé nunc ad uos clam éxportatur, péssumae.
Eám uos estis éxunguimini ebíbitis: egone haec mússitem?

---

301. RESPERDIDERE: perdiderunt res | ABIERE | SALUIS: ut uis || 302. ISTUNCNON: nunc | # ueron *vel* # ueron #: UERON | SERIO: serion || 303. QUID *et* AIT (*item Priscianus*): Qui in *et* aut || 304. LATERE (*item Priscianus*): Lateri | ISAPUT: is hoc ad *Priscianus*: isti | DAMNIS (damni *etiam Priscianus*) | PERMENSUSTUIĀ: permensus tuam (*vel* tuum): permensus uiam est *Priscianus* || 305. NIHIL *et* MACERIA (*item Priscianus*): Non *et* macere | ETUS | ueteres si lateres *Priscianus* || 306. AINTUUERO: Ain tu male: Ain tu *vel* An tu *Priscianus* | UETERESLATERES (*item Priscianus*): lateres ueteres | ruere *Priscianus*: RURE: uere || 307. HOMO: tomo | POSTQUAMDUARUM || 308. EGOEROMAIORIUOSTRA: esse ego uestra ero amari || 309. ITEM: ille | UTTU: suum || 310. MUNERANDISREMCOEGIT: Moniendis rem (*vel* re) cogi | PARSIMONIA: parsimoniae || 311. DURITIAQ·: Durieque | ADUOSCLAM: duo sciam | EXPORTANTUR | PESSIMAE: pessumum || 312. EAUOS: Em tuos: *corr Kiesslingius* | ESTISEXUNGUIMINIEBIBITIS: exungula male uiuitis | HAECMUSSITĒ: hic musitem ||

Iám quidem hercle ibo ád forum atque haec fácta narrabó seni:
Néque istuc insegésti tergo cóget examén mali.
AST. Si écastor hic homó senapi uíctitet, non cénseam
Tám esse tristem pósse: at pol ero béneuolens uisúst suo.
Vérum ego illum, quamquám uiolentust, spéro inmutarí pote[st]
Blándimentis, ór[n]amentis, céteris meretríciis:
Vídi equidem †exinem intum domito fíeri atque alias béluas.
Núnc ad eram reuidébo — ⟨s⟩ed ⟨ec⟩cum ódium progreditúr meum:
Trístis exit — ⟨h⟩a⟨ú⟩d conuenit[e] étiam hic dum Phronésium.

DINIARCHVS. ASTAPHIVM
ADVLESCENS ANCILLA

DI. Piscís ego credo, qui úsque dum uiuónt lauant,
Minus diú lauare quam haéc lauat Phronésium.
Si proínde amentur, múlieres diu quám lauant,
Omnés amantes bálneatorés sient.

313. QUIDEMHERCLE: enim exercere | IBOAD: ibi | ADQ· || 314. EXAMEN: exanimen *vel* exanimem || 315. SINAPI || 316. AD | ero (*sic A*) *vel* erro | UISUSTSUO: ut is est suos || 317. UIOLENTUMEST | SPEROINMUTARI: pero imutari (*vel* imitari) | *del Kampmannus* || 318. HORTAMENTIS (n *del Meursius*) | ceteris (*sic A*) *vel* ceteres | MERETRICIIS: meretrices || 319. intum *vel* intu | beluas *vel* uelbas || 320. reuibebo *vel* reiubebo *vel* reuidebo | et cum: *corr Ca* | procreditur || 321. *add Ca* | conuenire: *corr Gul* | bum | phronesium *vel* pronesium || 322. qui *Varro*: quit *vel* quid || 323. Diu minus *Varro* | lauere *vel* lauare: lauari *Varro* (*mendosam formam dicens*) | proneshium *vel* proneschium (phronesium *Varro*, fronesium *Charisius*) || 324. *dist Brixius* | iuuant *vel* uiuant || 325. amantes *vel* amatores | stent *vel* sient ||

AST. Non quís parumper dúrare opperírier?
DI. Quin hércle lassus iám sum durandó miser.
Mihi quóque prae lassitúdine opus est ⟨út⟩ laue⟨m⟩.
Sed óbsecro hercle, Astáphium |, ⟨i⟩ intro ac núntia
Me adésse: †tui properet suaue iam ut satis láuerit.
AST. Licet. DI. Aúdin etiam? AST. Quíd uis? DI. Di me pérduint
†Qui té reuocaui. nón tibi dicebam: í modo.
AST. †Quid iám reuocabas, ínprobe nilíque homo?
†Quae tibi mille passum peperit more.
DI. Sed quíd haec hic autem tám diu ante aedís stetit?
Nescíoquem praesto[ita]látast: credo mílitem.
Illúm student iam: quási uolturii tríduo
Prius praédiuinant quó die e⟨ss⟩urí sient.
Illum ín⟨h⟩iant omnes, íllist animus ómnibus:
Me némo magis respíciet, ubi is[s]te huc uénerit,
Qua[m]si ⟨ab⟩hínc ducentos ánnos fuerim mórtuos.
Vt rém seruare s⟨u⟩á[l]uest. uae [uae] miseró mihi.
Post fáctum †flector, quía antepartum pérdidi.
Verúm nunc siqua mihi óbtigerit heréditas
Magna átque luculénta, nunc postquám scio
Dulce átque amarum quíd sit ex pecúnia:
Ita ego íllam edepol seruem ítaque parce uíctitem,
Vt — núlla faxim cís dies paucós siet.
Ego istós qui nunc me cúlpant confutáuerim.
Sed aéstuosas séntio aperirí fores,
Quae obsórbent quicquid uénit intra péssulos.

326. parum perdurari: *corr Ca* | opperirier *vel* opperimer || 328. *add Ca* || 332. reuocaui *vel* reuocabi || 333. iam *vel* iam me || 337. uolturi heri (*vel* uolo turiceri) duo || 340. nimo *vel* nimio: *corr Py* | is est huc: *corr Ca* || 341. *del et add Fl* || 342. Vtrum seruire (*vel* seure): *corr Stu* | *add et del Ca* || 344. obtegerit || 349. nunc me *vel* nuncine | confutauerunt: *corr Ca* || 350. Sed est uos adsentio: *corr Bo* || 351. infra (*ex* intra *D*[2]) ||

PHRONESIVM. DINIARCHVS
MERETRIX ADVLESCENS

PHR. Num tíbi nam amabo iánuast mordáx mea,
Quo intro íre metuas, méa uoluptas? DI. Vér uide:
Vt tóta floret, út olet, ut nitidé nitet.
PHR. Quid tam ínficetu's, Lémno adueniens quí tuae
Non dés amicae, Díniarche, sáuium?
DI. Vah, uápulo hercle egó nunc atque adeó male.
PHR. Quo te áuortisti? DI. Sálua sis, Phronésium.
PHR. Salue. hícine hodie cénas, saluos quom áduenis?
DI. Promísi. PHR. Vbi cenábis? DI. Vbi tu iússeris.
PHR. Hic: mé lubente fácies. DI. Edepol mé magis.
Nempe tú eris hodie mécum, mea Phronésium?
PHR. Velím, si fieri póssit. DI. Cedo soleás mihi.
Properáte, auferte ménsam. PHR. Amabo sánun es?
DI. Non édepol bibere póssum iam: ita animó malest.
PHR. Mane, áliquid fiet: né abi. DI. Ah, aspersísti aquam.
Iam rédiit animus, déme soleas, cédo bibam.
PHR. Idem és mecastor quí soles. sed díc mihi,
Benene ámbulatumst? DI. Húc quidem hercle ad té bene,
Quia tuí uidendi cópiast. PHR. Compléctere.

---

353. UOLUPTAS: uoluntas | uer (*sic A*) *vel* fer || 354. FLORE (*sed* T *s. v.*) | OLETUT: ole lui (*vel* ui) || 355. QUID: Qui | inficetus: FACETUS (*corr Lamb*) | TUAE: due || 356. DINIARCHESAUIUM: diniarchis auiuium (*vel* auiuum) || 357. HERCULE || 358. AUORTISTI‡SALUASIS: auortistis salua sim (*vel* sim salua) | phronesium (*sic A*) *vel* pronesium || 359. HICINE: hicne | CENASHODIE‡ || 360. PROMISI‡UBI: promis iube | cenabist: CENAS‡ | IUSSERIS: luseris || 361. LUBENTE: iubente || 362. PHRONESIUM: promestum || 363. UELLEM | POSSET | CEDO: credo | mihi: PUER || 366. Mane (*sic A*) *vel* Male | FIETNE: fine | ‡HAASPERSISTI: ab has persisti || 367. BIBAM: uiuam *vel* uiuum || 368. MECASTOR: ecastor | DIC: dicat || 369. BENENEAMBULATUMST: Benen (*vel* Benenâ) ambulasti | ATTEBENE: attibent || 370. QUIA: Quã | tui: TU | UIDENDICOPIAEST: uidendũ est copia ||

DI. Lubéns. heia hoc est mélle dulci dúlcius:
Hoc tuís fortunis, Iúppiter, praestánt meae.
PHR. Dan sáuium? DI. Immo uél decem. PHR. Em, istoc paúper es:
Plus póllicere quam ábs te posco aut póstulo.
DI. Vtinam á principio reí item parsissés meae
Vt núnc repercis sáuiis. PHR. Siquíd tibi
Compéndi facere póssim, factum edepól uelim.
DI. Iam laúta's? PHR. Iam pol míhi quidem atque oculís meis.
Num tíbi sordere uídeor? DI. Non pol míhi quidem.
Verúm tempestas quóndam dum [ui]uixí fuit,
Quom intér nos sordebámus alter álteri.
Sed quód ego facinus aúdiui aduenién tuom,
Quod tu híc me absente nóui negoti gésseris?
PHR. Quid id ést? DI. Primumdum quóm tu's auctá líberis
Quomqué bene prouenísti salua, gaúdeo.
PHR. Concédite hinc uos íntro atque operit⟨e⟩ óstium.
Tu núnc superstes sólus sermoní meo's,
Tibi méa consilia sémper summa crédidi.
Equidém neque peperi púerum neque praegnás fui,
Verum ádsimulasse me ésse praegnatem haúd nego.

371. HEIA: ad | #HOCEST | MELLE: me illi ‖ 373. *pers corr Ac* | DASAUIUM: Dant suauium: *corr Ca* | EM: ut em | ES: esse ‖ 374. ABSTEPOSCOAU (*et* T *s. v., ut vid*): ego a te ‖ 375. ITEMAPRINCIPIOREIPEPERCISSES: aprincipio rei item parsissi ‖ 376. REPERCISSAUIIS: reparcis sauis ‖ 377. FACTUM: factam ‖ 378. LAUTAES#: iauiaisse | iam pol: LAUTA# | ADQ· ‖ 379. SORBERE ‖ 380. QUONDAMDUMUIUIXI: memini quondam ‖ 381. SORDEBAMUS: sorderemus | ALTERDEALTERO: alteri (*corr Gru*) ‖ 382. QUOD: quid | ADUDIUI ‖ 383. MEHICABSENTE: hic absente me: *trai Lamb* | NEGOTI: negotiis ‖ 384. *accessit ex A* ‖ 385. PROUENISTI: praeuenisti | GRATULOR ‖ 386 sq. *accesserunt ex A* | ADQ· | *add Maius* ‖ 388. SEMPERSUMMACREDIDI: summas semper crebri ‖ 389. NEQ·: nec | peperi (*sic A*) *vel* perperi | NEQ·PRAEGNAS: nec (*vel* nam) pregnam ‖ 390. ADSIMULASSEMEESSE: adsimulaui meis se | praegnatem (*sic A*) *vel* pregnantem | NEGO: ego ‖

DI. Que⟨m⟩ própter, o mea uíta? PHR. Propter mílitem
Babylóniensem, quí quasi uxorém sibi
Me habébat anno[um], dum híc fuit. DI. Ego sénseram.
Sed quíd istuc? quoi rei te[m] ádsimulare rétulit?
PHR. Vt ésset aliquis láqueus[t] et redimículum,
Reuórsionem ut ád me faceret dénuo.
Nunc húc remisit núper ad me epístulam:
Sese éxperturum quánti sese pénderem.
Si quód peperissem id ⟨nón n⟩ecarem ac tóllerem,
Bona súa me⟨d⟩ habiturum ómnia [esse]. DI. Auscultó lubens.
Quid dénique agitis? PHR. Máter ancillás iubet,
Quoniám iam decumus ménsis aduentát prope,
Aliam á⟨l⟩iorsum ire, praémandare et quaérere
Puerum aút puellam quí suppona[n]túr mihi.
Qui⟨d⟩ múlta uerba fáciam? tonstricém Suram
Nouís⟨t⟩i nostram, †quem erga aedem sése habet?
DI. Noui. PHR. Haéc †ut opera círcumit per fámilias,
Puerúm uestigat, cláncculum ad me détulit:
Datúm sibi esse díxit. ⟨DI.⟩ O mercís malae:
Eum núnc non illa péperit quae peperít p[a]rior,
Sed tú posterior. ⟨PHR.⟩ Órdine omnem rém tenes.
Nunc út praemisit núntium mil[l]és mihi,
Non múlto post hic áderit. DI. Nunc tu te ínterim
Quasi pró puer⟨per⟩a híc procuras[t]? PHR. Quíppini,
Vbi síne labore rés geri pulcré potest?

---

391. *add Buggius* | o mea uita *vel* meam uitam || 393. *del Lipsius* || 394. istuc *vel* istic || 395. aliqui si aqueust *vel* aliqui si aquȩ usq⁊ est: *corr Ca* || 398. perderem || 399. *suppl Schoe* || ac *vel* at || 400. sum me: *corr Ca, add Buechelerus* | *del Ca* || 401. mater *vel* mather || 402. iam *vel* non || 404. qui so upponantur *vel* quis opponantur: n *del Ac* || 405. *add* D^2 || 406. *dist Bo* || 408. clanculum *vel* clanculit || 409. *add Ac* | omercis *vel* mercis || 410. patior || 411. tenes *vel* tenis || 413. hȩc: *corr Ca* || 414. *del Ca* || 415. labore *vel* lauore | pulcri | *dist Ac* ||

Ad su⟨ó⟩m quemque aequomst quaéstum | esse cállidum.
DI. Quid mé futurumst, quándo miles uénerit?
Relíctusne abs te uíuam? PHR. Vbi illud quód uolo
Habébo ab illo, fácile inuenio quó modo
Diuórtium et discórdia⟨m⟩ inter nós parem.
Postíd ego [totum] tecum, méa uoluptas, úsque ero
Adsíduo. DI. Immo hercle uéro accubuo máuelim.
PHR. †Quin his hódie sacruficáre pro pueró uolo, 423a
[Adsido immo hercle uero] 423b
Quintó die quod fíeri op⟨or⟩tet. DI. Cénseo.
PHR. Non aúdes aliquid míhi dare munúsculi[m]?
DI. Lucrum hércle uideor fácere[m] mihi, uoluptás me[hie]a,
Vbi quíppiam me póscis. PHR. At ego ubi ábstuli[t].
DI. Iam fáxo hic aderit: séruolum huc mittám meum.
PHR. Sic fácito. DI. Quicquid áttulerit, boni cónsulas.
PHR. Ecástor munus té curaturúm scio,
Vt quóius me non paéniteat mittá⟨s⟩ mihi.
DI. Num quíppiam aliud mé uis? PHR. Vt, quando ótium
Tibi sít, ad me reuísas[t] * ualeás. DI. Vale.
Pro di ímmortalis: nón amantis múlieris,
Sed sóciae | unanimántis, fidentís fuit
Offícium facere quód modo haec fecít mihi:
Suppósitionem púeri quae m⟨i⟩hi crédidit,
Germánae quod sorórі non credít soror.

417. futurum (*vel* futurun) est ‖ 419. inuenio *vel* inueniam ‖ 421. Postid *vel* Postida | *del Bo* | uoluntas ‖ 423b. *secl Ca* (*cf. 422*) ‖ 424. fleri | censeo *vel* icenseo ‖ 425. aliquid *vel* aliquod | munus ciuilim (*vel* ciuilium): *corr Brixius duce Ca* ‖ 426. uoluntas | mehiea *vel* meheia ‖ 427. posces: *corr Ca* | abstulit *vel* astulit ‖ 429. Sic *vel* Sit | aituierit: *corr Brixius* | bona ‖ 431. mitta *vel* mitte: *add Ca* ‖ 432. quippiam *vel* quirpiam | me uis alium: *trai Geppertus* | otium *vel* otihum ‖ 433. *lac sign Ca* ‖ 436. ficit *vel* facit ‖ 437. pueri *vel* puerim | quem hic redidit (*vel* hinc reddidit) ‖ 438. sorori *vel* sororim ‖

Osténdit sese iám mihi medúllitus,
Se míhi infidelem númquam, dum uiuát, fore.
Egone íllam ut non amem? égone ill<i> ut non béne uelim?
Me pótius non amábo quam huic desít amor.
Ego istí non munus míttam? iam modo ex hóc loco
Iubébo ad istam quínque perferrí minas,
Praetérea | obsonári dumtaxát [at] mina.
Multo ílli potius béne erit quae bene uólt mihi
Quam míhimet omnia quí mihi fació mala.

ACTVS II

PHRONESIVM
MERETRIX

Puero ísti date mammám.
Vt míserae matres sóllicitaeque ex ánimo sunt cruciántque.
Edepól conmentum mále: quomque eam rem in córde agito,
Nimió minus perhibemúr malae quam sumus íngenio.
Egó prime dé me domó docta díc[it]o:
Quantást cura in ánimo, quantúm corde cápio
Dolórem, dolús ne occidát morte púeri.

439. mihi iam sese: *trai Lamb duce Nonio* (Ostendisse sciam mihi) || 440. Se mihi *om Nonius* | dum uiuam *Nonius*: ne uiuat || 441. illud non bene: *corr Ca* || 443. modo *vel* mo || 445. *del Kiesslingius* || 447. facto: *corr Ca* || 448—454. *quattuor v. sunt in B* (— sollicitaeque — male — perhibemur): *discripsimus duce Spengelio* || 448. mamam *vel* amam mam || 449 sq. animos uni || 454. prima: *corr Sey* | modo: *corr Goellerus* | dicta: *corr Palm* | *del Spengelius* ||

Matér dicta quód sum, eo magís studeo uítae:
Quae †huc ausa sum tantundem dolum adgrediar:
Lucrí causa auára probrúm sum execúta,
Aliénos dolóres mihí supposíui.
Nullám rem | opórtet dolóse adgredíri,
Nisi ástute | ádcuratéque exsequáre.
Vosmét iam uidétis ut órnata incédo:
Puérperio egó nunc me⟨d⟩ ésse[m] aegram adsímulo.
Mále quod mulier facere incepit, nísi | efficere pérpetrat,
Íd illi morbo, id ílli seniost, éa illi miserae míseriast.
Béne si facere incépit, eius ⟨r⟩e ním⟨i⟩s cito odium pércipit.
(Nímis qua⟨m⟩ paucae súnt defessae mále quae facere occéperunt
Nímisque paucae effíciunt, siquid fácere occeperúnt bene.)
Múlieri nimió male facere mélius opus est quám bene.
Égo quod mala sum, mátris opera mála sum et meapte málitia:
Quaé me grauidam esse ádsimulaui míliti Babylónio.
Eám nunc malitiam áccuratam míles inueniát uolo.
Is hic ⟨h⟩aud multo póst, credo, aderit: núnc prius praecaueó sciens
†Eumque ornatum ut grauida quási puerperió cubem.
Dáte mihi huc stactam atque ígnem in aram, ut uénerem Lucinám meam.

---

457. studeo *vel* tudeo ‖ 458—460. *duo v. sunt in B* (— causa) ‖ 460. mihi *vel* mih | supposiui *vel* supposui ‖ 461—464. *quattuor v. sunt in B* (— astute — exsequere — puerperio) ‖ 462. exsequere ‖ 464 sq. *dist Ac* | *add Bo* ‖ 466. senio est *vel* senio ‖ 467. Bene si *vel* Si bene | enim scito (*vel* cito): *corr Spengelius* ‖ 468. *om B: secl Kiesslingius* | Nimis quae: *corr Ca* | occeperent ‖ 469. *secl Schoe* | occeper̃ (*vel* occeperint) bene facere: *trai Bo* ‖ 470. onus est *vel* est onus: *corr Scal* ‖ 471. opera mala *vel* opera malus ‖ 474. Istic: *corr Weisius duce Ca* | aut *del Ca* ‖ 474. prececaueo ‖ 475. puer perlo ‖ 476. huc eiectam: *corr Ca* | benerem | iucinam *vel* uicinam: *corr Sarac* ‖

Híc apponite átque abite ab óculis. — eho, Pithécium,
Fáce ut accumbam, accéde, adiuta: [r]e⟨m⟩ síc decet puérperam.
Sóleas mihi ⟨de⟩dúce, pallium [m]ínice in me huc, Árchilis.
Ýbi's, A⟨sta⟩phium? fér huc uerbenam íntus et bellária.
Dát⟨e⟩ aquam manibus. núnc ecastor †um ueniat milés uelim.

STRATOPHANES. PHRONESIVM. ASTAPHIVM
MILES MERETRIX ANCILLA

STR. Ne éxpectetis, spéctatores, meás pugnas dum praédicem:
Mánibus duella praédicare[m] sóleo, haud in sermónibus.
Scío ego multos mémorauisse[m] mílites mendácium:
†Ét homeronidam ét postilla míllle memorarí potest
Qui ét conuicti et cóndemnati fálsis de pugnís sient.
(Nón laudandu[m]st quoí plus credit qui aúdit †quam quí uidet.)
Nón placet qu⟨e⟩m illí plus laudant qui aúdiunt quam quí uident:
Plúris est oculátus testis únus quam aurití decem.

---

477. apponiteh *et* eopi hecium *vel* apponite *et* opihetium: *corr Gronovius duce Ca* ‖ 478. adiutare *vel* aduitare: *corr Pareus et Sey* | pueri eram ‖ 479. Solias | *add Geppertus* | 480. Vbi saphilim | uerbenam (*vel* uerbanam) mihi tus (*vel* thus): *corr Buechelerus* ‖ 481. ecastorū | ueniret: *corr Guy* miles *vel* mles ‖ 483. duellis: *corr Gronovius* ‖ 484. memora uissē (*vel* iussē) ‖ 485. post illam illi: *corr Sarac et Ca* ‖ 486. pugnas: *corr Ca* ‖ 487 *secl Brixius* ‖ 488. cum illi: *corr Ac* q (*vel* quia) qui uident ‖ 489. unus quam auriti decem *Apuleius et Festus*: quam aurite decet ‖

Qui aúdiunt audíta[s] dicunt, quí uident plané sciunt.
Nón placet quem scúrrae laudant, mánipularis mússitánt,
Néque illi quorum língua gladiorum áciem praestringít domi.
Strénui nimió plus prosunt pópulo quam argutẻ[c] cati.
Fácile sibi facúnditatem uírtus arguta⟨m⟩ ínuenit:
Síne uirtute argútum ciuem míhi habeam pro praéfica,
Quae álios conlaudáre, ⟨e⟩apse sé⟨se⟩ uero nón potest.
Núnc ad amicam décumo mense póst Athenas Átticas
Víso, quam grauidam híc reliqui meó conpressu, quíd ea agat.
PHR. Víde[t] quis loquitur tám propinque. ⟨AST.⟩ Míles, mea Phronésium,
Tíbi ades⟨t⟩ Stratophanés: nunc tibi opust aégram ut te adsimulés. PHR. Tace.
†Cui adhuc ego tu mala meam emonet ruria me malficio uincerest.
STR. Péperit mulier, út ego opinor. AST. Vín adeam ad hominém? ⟨PHR.⟩ [ut]Volo.
STR. Eúge, Astaphium eccam ít mihi aduorsum. AST. Sálue ecast[r]or, Strát[i]op⟨h⟩anes.
†Venire saluom — STR. Scío: sed peperitne, ópsecro, Phronésium?

490. sciunt *vel* scient || 491. scurre *vel* curre | mussitan *vel* mussitant || 493. arguit (*vel* argut) eccati: *corr Sey* || 494. *add Turn* || 495. uirtuti | pro praefica *Varro*: profecta (praeficas *Nonius*) || 496. alios conlaudare *Nonius*: alias conlaudate apsa (*vel* abse) se (a se *Nonius*): *corr Scioppius et Ca* || 497. ad amicam *Nonius*: amicam | mense athenas attiseas *Nonius* || 498. hic relinqui *Nonius*: reliqui | conpressu (*sic Nonius*) *vel* conpressũ | quod *Nonius* || 499. Vib& quis (*vel* qus) | iam propinque (*vel* propinqua) miles: *corr Ac* | phronesium *vel* prhonesium || 500. stratophones | opus est *vel* opus | ut te *vel* mutte || 501. mal ficio *vel* mafficio *vel* maficio || 502. Reperit: *corr Ca* | adea aut hominem ut uolo: *corr Pius* || 503. Eugastha (*vel* Euge sta) phin maccam id (*dist Bachius*) || 504. phronesium *vel* pronesium ||

AST. Péperit puerum nímium lepidum. STR. Eh⟨em⟩, écquid me[h]i simil[le]ést? AST. Rogas?
Quín ubi natúst machaeram et clípeum poscebát sibi?
STR. Méus est: scio iam de árgumentis. AST. †Nimium quidui similést. STR. Papae.
Iám magnust? iam †ne letat legionem? ⟨éc⟩quae spolia réttulit?
AST. †Ere nudius quíntus natus ílle quidemst. STR. Quid póstea?
Ínter tot diés quidem hercle iam áliquid actum opórtuit.
Quíd illi ex utero exítiost prius quam póterat ire in proélium?
AST. Cónsequere atque illám saluta et grátulare illí. STR. Sequor.
PHR. Vbi | illa, obsecro, ést quae me hic relíquit †eabse abisti?
AST. Ádsum, adduco tíbi exoptatum Strátop⟨h⟩anem. PHR. Vbi[l] is est, óbsecro?
STR. Márs peregre aduenién salutat Nérienem uxorém suam.
Quóm tu recte próuenisti quómque es aucta líberis,
Grátulor, quom míhi tibique mágnum ⟨pe⟩peristí decus.
PHR. Sálue, qui me intérfecisti paéne [ut] uita et lúmine
[Q]Ví⟨m⟩que mihi magní doloris pér uoluptatém tuam
Cóndidisti in córpus, quo nunc étiam morbo mísera sum.

---

505. ehec (*vel* haec *vel* ec) quit: *corr Mue* | mihi: *corr Ri* le *del Fl* || 506. macheram *vel* maceram || 508. letat *vel* lectat *add Kiesslingius* | spoliaret uelit: *corr Spengelius* || 509. nudius *vel* nudiis | quidem ille est: *trai Ri* || 510. actum aliquid: *trai Bo* || 512. gratulari || 513. eabse *vel* abse || 514. adduce | stratopane (*vel* stratopanē *vel* stratopanen) nubilis || 515. nerienem uxorē *vel* neriene uoxorē || 516. quamqua es || 517. deristi || 518. *del Ca* | ulta || 519. Quiquē ibi: *corr Buechelerus duce Ca* ||

STR. †Cela ad ob rem, méa uoluptas, tíbi obuenit istíc labos:
Fílium peperísti, qui aedis spóliis opplebít tuas.
PHR. Múlto ecastor mágis oppletis ópus est †tritici granáriis,
Né, ille priusquam spólia capiat, hínc nos extinxít fames.
STR. Hábe bo[u]num an⟨im⟩um. PHR. Sáuium sis péte hinc. †ab, nequeó caput
Tóllere: ita dolét itaque †ego medulo neque etiám queo
Pédibus mea sponte ámbulare. STR. †Sih plane ex medió mari
Sáuium peteré tuom iubeas, pétere hau pigeat [me], mél meum.
Íd ita esse expertá's: nunc experiére, mea Phronésium,
Mé te amare. addúxi ancillas tíbi eccas ex ⟨S⟩uri⟨á⟩ duas:
Is te dono. addúce hoc tu istas: séd istae reginaé domi
Suaé fuere ambae: †uerum patriam ego excidí manu.
Ís te dono. PHR. Paénitetne té quot ancillás alam,
Quín †etiam men super adducas, quaé mihi comedín⟨t⟩ cibum?
STR. Hócquidem herclest ingrátum[st] donum: †cedo tu mihi istam, puere, pérulam.
[I]Méa uoluptas, áttul[l]i eccam pállulam ex Phrygiá tibi:

521. labos istec: *corr et trai Ca* || 522. oppleuit || 523. granareis *vel* granarii || 524. extincxit: *corr C* || 525. Habebo unum anunt | sauium *vel* suauium || 526. do ut: *corr Spengelius duce Ca* | medulo *vel* medolo | eliam *vel* iam: *corr Ca* || 527. mea sponte *vel* meas ponite | sih plane (*vel* plame) | mari *vel* maria | 528. hau *vel* haud | *del Bo* | inme (*vel* imme) inmeum: *corr Ca* || 529. es (*vel* esse) nunc || 530. eccas *vel* cecas || 531. Iste *et* iste regine *vel* Istas *et* reginae || 532. excidi *vel* excida 533. quod ancillas (*vel* ancillast) iam: quod ancillam solam *Donatus*: *corr Gul* || 534. com&in: *corr Ca* || 535. hercle si ingratumst *vel* hercles ingratust: *correximus* | per uiam: *corr Gru* || 536. I (*vel* Im) mea | attolli | paluuam *vel* palauiam *vel* palliuiam | ex pari gra (*vel* grã): *corr Gronovius* ||

Téne tibi. PHR. Ho[c]cine míhi ob labores tántos tantillú⟨m⟩ dari.
STR. Périi hercle †miser: iam auro cóntra constat fílius,
Étiam †num mali pendit addit purpuram exarat tibi
Áttuli †tuas Pónto amoenas: téne tibi, uoluptás mea.
PHR. Áccipe hoc, †abduce hasce ⟨h⟩ínc e conspectú Suras.
STR. Écquid amas me? PHR. Níl ⟨e⟩castor, néque meres. STR. Nilne huíc sat est?
Né bonum uerbúm quidem unum díxit: uigintí minis
Vénire illaec pósse credo dóna quae ei donó dedi.
Véhementer nunc míhist irata: séntio atque intéllego.
Vérum abibo. quíd ais? nunc tu núm neuis me, uoluptás mea,
Quó uocatus sum íre ad cenam? móx huc cubitum ⟨u⟩énero.
Quíd taces? planíssume edepol périi. sed quid illúc nouist?
Quís ⟨hic⟩ homost, qui indúcit pompam tántam? certumst quó ferant
Óbseruare: huic crédo fertur: uérum iam scibó magis.

---

537. labores *vel* lauo res | tantillis || 538. Perii *vel* Peri *vel* Per || 540. tuas ponto *vel* tua sponte || 541. Accepi | ince *vel* in: *corr Gru* | conspectus uras (*vel* urãs): *corr Ca* || 542. Ec (*vel* Et) quidem as (*vel* has): *corr Ca* | nihil ne (*vel* nec) || 543. Nemonum *vel* Ne unum: *corr Buechelerus duce Sey* | num *vel* unum || 544. dedi *vel* dedit || 546. abdibo *vel* adibo: *corr Bo* | *dist Sey* | nũneuis me *vel* nunẽuis mea || 547. uocatus *vel* uocatũ | huc *vel* adhuc | inero: *corr Buggius* || 548. planis (*vel* planes) sume | boni est: *corr Spengelius* || 549. *add Sey* | certumst *vel* cercum sit ||

CVAMVS. SERVOS **PHRONESIVM.** MERETRIX **STRATOPHANES** MILES

CV. Ite, íte hac simúl, muli ereí damnigéruli, †foras gerrónis,
Bonórum exagógae.
Satin síquis amat nequit quin níli sit a⟨t⟩que ínprobis se [p]artibus éxpoliat?
Nam | hóc qui sci[e]ám nequis íd quaerat éx me, domís[i]t qui facít
†Inproba facta amator,
Qui bona sua pro stercore habet, foras iubet fe⟨r⟩ri: metuit
†Publicos mundissumum sit.
Purás †sibi esse uolt as dis: domi quídquid habet †neitítur ἔξω.
Quandóquidem ipsus perdítum s⟨e⟩ it, secreto hércle equidem illum adiútabo
Neque meáquidem opera umquam †nihili omnibus propere quam potest peribit.
Nám iam de hoc obsónio de mína una deminuí modo:
Quínque nummos míhi detraxi, pártem | Herculáneam.
Nam hóc adsimilest quási de fluuio quí aquam deriuát sibi:
Nísi deriuetúr, tamen omnis †e aqua abeat ín mare:
Nam hóc in mare abi[i]t mísereque perit síne bona omni[a] grátia[m].
Haec quóm uideo fierí, suffuror súppilo,
De praéda praedam cápio.

---

551. muliere i: *corr Palm* || 552. axagoce *vel* maca goce || 553. sequis: *corr Bo* | nequit *vel* nequid | *add Ca* | inprouise partibus ex(s)poliat *vel* inprouisse: *corr Ca* || 554. i *del Ca* | q, facit: *corr Sarac* || 556 sq. *cf. ad Trin v. 239 sqq.* || 558. exo *vel* exeo: *corr Ca* || 559. sit: *corr Ca* || 561 sq. *dist Spengelius* || 564. deriuetur *vel* diriuetur | ea qua | mari || 565. Nam *vel* Na i *del Ca* || 566 sq. *compr B* || 566. fieri suffuror suppilo *Nonius*: si fieri susfuror (*vel* susfurror) supplicio (*vel* sopplicio) | 567. praeda praedam *Nonius*: praedam ||

Meretrícem ego item esse reór mare ut est:
Quod dés deuorát ⟨nec dat⟩ís umquam abúndat.
Hoc sáltem seruát: †mecum subeste appáret.
Des quántumuis, nusquam ápparet neque dátori neque accéptrici.
Velut haéc meretrix meum erúm miserum sua blánditia intulit ín pauperiem,
Priuáuit boní́s luce honóre atque amícis.
Áttat eccam adést propinque: crédo audi[ui]sse haec mé loqui.
Péllidast, ut péperit puerum. ádloquar quasi nésciam.
Iúbeo uos saluére. PHR. †Noster geta quid agis? út uales?
CV. Váleo et uenio ad mínu⟨s⟩ ualentem et mélius qui ualeát fero:
Érus meus, ocellús tuos, ad te férre me haec iussít tibi
Dóna quae uides †illos fere et has quinque argentí minas.
PHR. Pol haúd perit, quod illum tántum amo.
CV. Iússit o[pe]ráre ut haec gráta haberés tibi.
PHR. Grata †acaque ecastor habeo. iube auferri intro i, C[h]uame.
CV. [H]Ecquid auditis †heque tam inperat?
[s]Vása nolo aúferant, désiccarí iube[t].
PHR. Ím[mo]pude⟨n⟩s mecástor, Cuame's[t]. ⟨CV.⟩ Égone? ⟨PHR.⟩ Tu. ⟨CV.⟩ Boná fide?
Tún ⟨m⟩e ais inpudéntem [me] esse, ipsa quaé sis ⟨s⟩tabulum flágiti?

---

568. item esse *vel* item || 569. *suppl Buechelerus* || 571. acceptrice: *corr Ca* || 572 sq. Velut hec *vel* Velut | pauperiem *in B adhaeret v. 574* || 574. priuabit bones (*vel* bonas) || 575. ecã *vel* eccã | *del Ca* || 576—580. *septem v. sunt in B* (— puerum — geta — uales — ualeat — tuus — illos fere) || 579. atte *vel* atte me || 581 sq. *duo v. sunt in B* (— orare) | amolus sit | *del Ca* || 583. Grata acaque *vel* Grataque | ichiame: *corr Ca* || 584—586. *tres v. sunt in B* (— auferant — egori) || 585. s *del Gru,* t *Buechelerus* || 586. immo pudet | *del Sey* | egori: *corr et pers add Bo* || 587. *add et del Spengelius* | as *vel* ans | aipsa *vel* ipsa ||

PHR. Díc amabó te, ubist Díniarchús? CV. Domi.
PHR. Díc ob haec dóna quae | ád me miserít,
Me íllum amare plúrumum ómnium hominum †ergo.
Mé[um]que honorem ílli[m] habere ómnium máxumum,
Átque ut huc uéniat obsecra[t]. CV. Ílicet.
Séd quisnam illic homóst, qui ípsus se comést,
Trístis oculís malis?
Animo hércle homost suo miser, quísquis est. PHR. Dignúst mecastor †nequid est.
Non nóuisti, obsecro, †qui ilitic apud me erat? huíus pater pueri íllic est.
Vsque †adiectaculem iussit alii mansi auscultaui obseruaui
†Quem pernam. CV. Noui hominem nil<i>.
Íllicinest? PHR. Íllic est. CV. Me íntuetúr gemens.
Tráxit ex íntumo uéntre suspíritum.
Hóc uide: déntibus fréndit, icít femur.
Num, óbsecro, nam <h>áriolus<t>, qui ípsus se uérberat?
STR. Nunc égo meos animos uíolentos meamque íram ex pectore iám promam.
Loquere únde's[t]? quoius es? cúr ausu's mihi inclémenter dicére? CV. Lubitumst.

588—591. *quinque v. sunt in B* (— dona — miserit — honorem — ueniat) ‖ 588. diniarcus *vel* dinarchus ‖ 589. ad me *vel* ad ‖ 590. hominum *vel* hominiũ ‖ 591. *del Bo* | illũ: *corr Bo* ‖ 592. t *del Ca* ‖ 593. cõ (*vel* cũ) est ‖ 594. *adhaeret v. 593* | tristis oculis malis *vel* tristis ‖ 595. humost ‖ 596. ilitic *vel* illic | pater pueri illic est *vel* pater ‖ 597. obseruaui *vel* obseruabi ‖ 598—602. *quattuor v. sunt in B* (— illic est — intimo — dentibus) ‖ 599. illicqueẽ: *corr Kiesslingius* | intuetur *vel* tuetur (*et* in *s. v.*) ‖ 600. suspensum *vel* suspensus: *corr Ca* ‖ 601. Frenditicit fremur *vel* Frendidicit femur: *corr ex Nonio* ‖ 602. t *add Ca* | uerberat *vel* ueruerat ‖ 603. uiolentos *vel* uiolentus | pector eiam (*vel* etiam) ‖ 604 sq. Loquere *vel* Loqueri | ausus: *corr Lamb* | mihi inclementer *vel* inclementer mihi | lubido est (Iubido est *B, v. 606 adplicans*): *corr Bo* ‖

STR. Istúc ne[c] mihi respónsis. CV. Hoc: non égo te flocci fácio.
STR. Quid tú? cur ausa's álium te dicére amare hominem? PHR. Lúbitumst.
STR. Ain tándem? istuc primum éxperiar: tun †pertilli doni causa
Holerum átque escarum et póscarum m⟨o⟩ec⟨h⟩úm malacum, cincínnatum,
Vmbráticolum, tympánotribam amas hóminem non naucí? CV. Quae haec res?
Meone éro tu, improbe, †eto maledicere audes, fons uiti et peiiuri?
STR. Verbum únum adde istoc: iam hércle ego te hic hác offatim offíg[i]am.
CV. Tangé modo: iam ego ⟨te⟩ hic ágnum faciam et médium distruncábo.
Si tu ád legionem béllator clues, át ego in culiná clue⟨o⟩.
PHR. Si aequóm facias, aduéntores meos ⟨nón⟩ incuses, quórum
Mihi dóna accepta et gráta habeo: tuaque íngrata quae abs te áccepi.
STR. Tum pól ego et donis príuatus sum et péri⟨i⟩. PHR. Plane istúc est.
CV. Quid nunc ergo hic †odiose es confessus omnibus teus.
STR. Périi hercle hodie, nísi hunc a te abigo. CV. Áccede hu[n]c modo, adi húc modo.

---

606. flocci *vel* flacci || 607 sq. amare hominem lubitunst *vel* amarem homine lubitunt || 609. tum: *corr Ca* | pertilli *vel* pentilli || 611. tympanotribam *Priscianus*: lymphanotribam hercles: *corr Sarac* || 612. et o *vel* et | Peiiuri (*sic B, v. 613 adplicans*) *vel* peiuri || 614—619. *septem v. sunt in B* (— hercle — agnum — at ego — incuses — ingrata quae — et peri) || 614. offatim (*sic gloss. Pl.*) *vel* affatim | officiam: *corr Schoe* || 615. Situellegionem *et* ciuis *et* ciue: *corr Ca* | culina *vel* cubilina || 618. *add Ca* || 619. odiose *vel* odiesse || 620. abigo *vel* abico ||

STR. Étiam, scelus uirí, minitare, quem égo [offatim] iam iam iam cóncipulabo:
Quíd tibi huc uéntiost? quíd tibi hanc áditiost?
Quíd tibi hanc nótiost, ínquam, amicám meam?
Émoriere ócius, ⟨ní⟩si manu uíceris.
CV. Quíd? manu uícerim? STR. Fác quod iussí: mane.
Iam égo te hic offatím conficiam: óccidi[t] optumúmst.
CV. Cáptiost: istám machaeram lóngiorem habes quam haéc est.
Séd uerum sine dum pétere, siquidem bélligerandumst técum.
†Abo domum ego tecum, bellator, árbitrum aequom céperim.
Séd ego cesso hinc me ámoliri, uéntre[m] dum saluó licet?

PHRONESIVM. STRATOPHANES
MERETRIX MILES

PHR. Datin sóleas atque me íntro actutum dúcite:
Nam míhi de uento mísere condoluít caput.
STR. Quid míhi futurumst, quoí duae ancillaé dolent
Quibus té donaui? iámne abisti? em, síc datur.
Quo pácto excludi[s] qua[m]éso potui[s] plánius

---

621. ueri (*corr* C^2) | minitare quem *vel* mimitare que | offatim *vel* affatim (*cf. 613*): *del Buechelerus* | concipulabo *gloss. Vat.*: concipilabo ‖ 622—626. *quattuor v. sunt in B* (— notio est — uiceris — uicerim) ‖ 622. aditio est *vel* adito est ‖ 623. notio est inquam *vel* noctio est Vmquam ‖ 624. *add Brugmannus duce Stu* ‖ 626. offatim *vel* affatim ‖ 628—630. *quattuor v. sunt in B* (— belligerandum — domum — sed ego) ‖ 629. abo *vel* Ibo ‖ 630. mi hinc amosire: *corr Ca, trai Bo* | *del Angelius* ‖ 634. sicoatur ‖ 635. s *del Stu* | potius *vel* pitius: *corr Buechelerus* ‖

Quam exclúsus nunc sum? púlcre ludificór, sine.
Quantíllo mi opere núnc persuaderí potest,
Vt ego †hisce suffringam tálos totis aédibus.
Num quíppiam †auarum ut ad mores múlierum?
Postquám filiolum péperit, animos sústulit.
Nunc quási mihi dicat: néc te iubeo néque uoto
Intro íre in aedis: át ego nolo, nón eo.
Ego fáxo dicat me ín diebus paúculis
Crudúm uirum esse. séquere me hac: uerbúm sat est.

ACTVS III

STRABAX. ASTAPHIVM
RVSTICVS ANCILLA

STR. Rus máne dudum hinc íre me iussít pater,
Vt búbus glandem prándio deprómerem.
†Post ílloc ueni quam áduenit⟨t⟩ si deís placet
Ad uíllam argentum meó qui debebát patri,
Qu⟨i⟩ ouís Tare⟨n⟩tinas érat mercatus dé patre.
Quaerít patrem: dico ésse in urbe, intérrogo
Quid eúm uel[l]it. * * * * * * * *
Homó cruminam síbi de collo détrahit,
Minás uiginti mí dat, accipió lubens,
Condo ín cruminam: ille ábiit, ego [per]perá minas
Ouis ín crumina | hác in urbem [e]détuli.
Fuit édepol Mars meó p⟨er⟩iratús patri,
Nam oués illius ⟨h⟩aú longe absunt á lupis.

---

639. Num *vel* Nunc | at *vel* ad || 640. Filiorum: *corr Ca* || 641. uolo: *corr Ca et Pareus* || 642. at *vel* ad || 644. uerbum *vel* uerbu || 646. glandem *vel* clandem || 648. billam || 649. taret (*vel* staret) inas | erant: *corr C* || 651. *lac sign Spengelius* || 652. erumenam | detraxit: *corr Ca* || 653. midat *vel* middat || 654 sq. ille — in crumina *om B* | *del Spengelius* | Quis || 656. *add Ca* || 657. au *vel* aut ||

Nunc †ego istos múndulos amásios
Hoc í⟨c⟩tu exponam atque ómnis eiciám foras.
Erádicare[m]st cértum cumprimís patrem,
Postíd locorum mátrem. nunc hoc d[i]é[ef]feram
Ad hanc árgentum quam máge amo quam matrém meam.
†Tat ecquis inulla est écquis hoc aperit óstium?
AST. Quid istúc? alienun és[t], amabo, mí Strabax,
Qui nón extemplo ⟨intro⟩ íeris? ⟨STR.⟩ Anne opórtuit?
⟨AST.⟩ Ita té quidem qui's fámiliaris. STR. Íbitur,
Ne mé morari cénseas. AST. Lepidé facis.

STRATVLAX. ASTAPHIVM
SERVOS ANCILLA

STR. Mirúm uidetur rúre erilem fílium
Strabácem non redísse: nisi si clánculum
Conlápsus est hic ín corruptelám suam.
AST. Iam pól illic me inclamábit si | adspéxerit.
STR. Nimió ⟨m⟩inus saeuos iám sum[as], Astaphium, quám fui.
Iam †non sum truculéntus: noli métuere[s].
⟨AST.⟩ Quid uís? ⟨STR.⟩ †Qui tuam expector osculentiam.
⟨AST.⟩ Dic ín[ci]pera mihi, quíd lub[i]et quo uís modo?

---

658. stos mundulos amasios *Diomedes*: istos mundulos urbanos amaspos (*vel* amas) ‖ 659. ieciam *vel* eiciam ‖ 660. Eradicaremsi *vel* Eradicarensi ‖ 661. locarum | hoc die (*vel* hodie) efferam: *corr Spengelius* ‖ 663 sq. etquis aperit hoc: *trai Bo* ‖ 665. *del Lamb* ‖ 666 sqq. extemplo ire si: *corr Brixius duce Palm* | *pers add et corr Spengelius* ‖ 669. rurier item ‖ 670. Strabacem *vel* Strabaccem | clanculum *vel* clauculum ‖ 672. inclamauit (*vel* imclamauit) se ‖ 673. inisse uos ‖ 674. metueris ‖ 675. *add Schoe* ‖ 676. *add Spengelius* | quid tibi et quo: *corr Buechelerus* ‖

STR. Nouos ómnis mores hábeo, ueteres pérdidi:
Vel amáre possum uél iam scortum dúcere.
AST. Lepidé mecastor núntias: sed díc mihi,
Haben[t] — STR. †Parasitumet fortasse dícere?
AST. Intéllexisti lépide quid ego dícerem.
STR. Heus tú, iam postquam in úrbem crebro cóm-m[ou]eo,
Dicáx sum factus: iám sum cau[il]latór probus.
AST. Quid id ést, amabo? †ístaec ridiculária
Cauillátiones uís, opinor, dícere.
STR. Ita †ut pauxillum differt a cauillibus.
AST. Sequere íntro [me] amabo, méa uoluptas[i]. STR. Téne hoc tibi:
Rabónem habeto, ut mécum | ha⟨n⟩c nocté⟨m⟩ sies.
AST. Per⟨i⟩í, 'rabonem'. quam ésse dicam hanc bé-luam?
Quin tu árrabonem dícis[t]? STR. 'A' fació lucri,
Vt Praénestinis 'cónea' est cicónia.
AST. Sequere, óbsecro. STR. Strabácem hic o⟨p⟩pe-riár modo,
Si rúre ueniat. AST. Ísquidem hic apud nos ést Strabax:
Modo rúre uenit. STR. Príusne quam ad matrém suam?
Eu édepol hominem níli. AST. ⟨I⟩amne autem út soles?
STR. †Iamne nihil dico. AST. I íntro amabo: cédo manum.
STR. Tene: ín tabernam dúcor deuorsóriam,
Vbí male accipiar meá mihi pecúnia.

678. uellam: *corr Ca* | ducere *vel* dicere || 680. *del Lipsius* || 682. commoueo *vel* commobeo: *corr Ca* || 683. Hic axsum (*vel* axum): *corr Ca* | factū | *del Weisius* || 685. uis *vel* suis || 687. *del Bo* | uoluptasi *vel* uoluptast || 688. ac *vel* hac *vel* a || 689. *add Ca* | hanc (*vel* banc) uelbam || 690. arabonem *vel* arrabonem | dicista facto: *del Lamb* || 691. conea *etiam Probus* || 692. strauacem | *add Lamb* || 693. Se ruri | ueniatis *vel* uenietis | apud nos est hic: *trai Schoe* | strabax *vel* strapax *vel* strabrax || 695. nihilli *vel* nihil | anne: *corr Ac* || 696. lintro || 697. dulor || 698. mea *vel* mea mea ||

ACTVS IV

DINIARCHVS
ADVLESCENS

Néque gnatust neque prógignetur néque potes⟨t⟩ reperírier,
Quoi égo nunc dictum aut fáctum melius quám ⟨meae⟩ Veneri[m] uelim.
†Dii magni, ut ego laetus sum ét laetitia dífferor.
Íta ad me magna núntiauit C[h]úamus hodie gaúdia:
Méa dona deamát⟨a⟩ acceptaque hábita esse apud Phronésium.
Quom hóc iam uolup es⟨t⟩, tum †hoc nimiu⟨m⟩ mágnae mellin[i]aé mihi,
Mílitis odiósa ingrataque hábita: totus g[a]aúdeo.
Méa pilast: si répudiatur míles, mulier mécum erit.
Sáluos sum, quia péreo: si non péream, p⟨l⟩ane †uriem.
Núnc speculabor, quíd ibi agatur, quís eat intro, quí foras
Véniat: procul hinc óbseruabo, m[il]e⟨i⟩s quid fortunís fuat.
Quía nil habeo, †unum animos moui mihi omnia agam precário.

---

699. gnatus (*vel* egnatus) est | progignetur *vel* procignetur *add Py* || 700. *supplevimus duce Sey* | benerem: *corr Ca* || 702. chyamus || 703. accepta qui (*vel* quae) || 704. nimio: *corr Langenus* || 705. totuca audeo || 706. milex | prit (*post spat CD*) || 707. uriem *vel* (*post spat*) urient || 708. quitibi || 709. procui hunc | miles: *corr Ac* || 710. mihi omnia *vel* mihi comnia ||

ASTAPHIVM. DINIARCHVS
ANCILLA ADVLESCENS

AST. Lepide éfficiam meu⟨m⟩ ego ófficium: uide intús
modo ut tú tu⟨o⟩m item éfficias.
Ama íd quod decét, rem tuam: ístum exináni:
Nunc dum †iusti iubet, dum habét, tempus eí rei
secúndu⟨m⟩s⟨t⟩.
Prome uenustatem amanti tuam, ut †gaudia cum per eis.
Ego †interim hic restiti tricís praesidébo,
†Iste dum sic fáciat domum ád te exagógam,
⟨N⟩ec quémquam interim ístoc
Ad uós qui sit ódio intro míttam: tu pérge ut
lubét †ludin istos.
DI. Quí⟨s⟩ est iste[ea], Astaphium, índica, qui périt?
AST. Amabo, hicín[e] tu era⟨s⟩?
DI. Moléstusne súm? AST. Nunc magís
quam fuísti.
Nam †siquid nobis usust, nobis molestus.
Sed óbsecro, da mi óperam, ut narem quaé uolo.
DI. Nám quid est? núm ⟨m⟩ea réfert? AST.
Non mússit⟨o⟩
Intús bolos quos dat — DI. Quíd? amator nouos
quíspiam?
AST. Íntegrum et plénum adortást thensaurúm.
DI. Quis est?
AST. [t]Éloquar, sed [d]tú taceto: nó[ui]stin tu[n] hunc
Strabácem? DI. Quidni?

---

711. mea: *corr Gul* | ero: *corr Leo* | Item efficias *adhaeret v. 712* || 712. estum: *corr Ca* || 713. secundas: *corr Geppertus* || 714. *cf. ad Trin. v. 239 sqq.* || 715—727. *tredecim v. sunt in B* (— faciat — ad uos — istos — amabo — magis — molestust — uolom — intus — quispiam — eloquar — nobis — summa [*sed* solus]): *discr Bo* || 715. restiti *vel* resti || 716. ad *vel* at | 717. *add Ca* || 718. perce | iubet || 719. hicinet uere || 722. uolom *vel* uolu *vel* uolti || 723. est nam ea: *corr Gul* | musset: *corr Spengelius* || 726. sed diu: *corr Ca* | ui *del Spengelius* | n *del rubr. in B* | stabachem ||

AST. Sólus summam habét hic apud nos: núnc is est fundús nouos.
Animó bono male ⟨ré⟩m gerit. DI. Perit hércle: ego idem * * *
AST. Stúltus es[t], qui fácta infecta fácere uerbis póstules:
Thétis quoque etiam lámentando †lausum fecit fílio.
DI. Nón ego nunc intro ád uos mittar? AST. Quí tu[m] quam milés magis?
DI. Quía enim plus dedí. AST. Plus †enim se íntro missus, quóm dabas:
Síne uicissim quí dant [operam] ob ⟨il⟩lud quód dant operis útier.
Lítteras didicísti: quando scís, sine alios dí⟨s⟩cere.
DI. Díscant, dum mihi cómmentari [l]líceat, ni oblitús siem
†Qui dedit. AST. Intereá magister dúm tu commentábere,
Vólt [interim] illa itidem cómmentari. ⟨DI.⟩ Quíd? ⟨AST.⟩ Rem accipere ⟨i⟩déntidem.
DI. Dédi equidem hodie: †ei quinque argenti deferrí minas,
Praéterea unam in óbsonatum. AST. Idem ístoc delatúm scio.
De eó nunc bene sun⟨t⟩ tuá uirtute[m]. DI. †Ime ut inimicí mei
Bóna istic caedent? mórtuom hercle mé quam ut id patiar máuelim.

727. summam habet *vel* summa Hiabet | fundus nobis: *corr Schoe* ‖ 728. malem *vel* male: *corr Ca* | *lac sign Ca* (*cf. testim. s. f. fabulae*) ‖ 730. Stultus *vel* Sultus ‖ 732. DI. *praem B* | ⌗ Quidum: *corr Kiesslingius* ‖ 733—737. *pers habet B* ‖ 733. quam dabas: *corr Sarac* ‖ 734. *del Lamb* | oblit *vel* oblit': *corr Lomanus duce Ca* ‖ 736. argentarilliceam *vel* argentari illic eam ‖ 738. DI. *praem B: trai Turn* | *del Bo* | :didem ‖ 739. Dedi *vel* Dedit ‖ 740. unum ‖ 741. sum: *corr Sey* | ime *vel* ime me | iniemci ‖

AST. Míhi inimicos ínuidere[m] quám me inimicis †meis:
Nam ínuidere alií bene esse, tíbi male esse m⟨í⟩seria[m]st.
Qui[d] ínuident egént: illis quibus ínuidetur, í rem habent.
†Stultus quid est aperire quid iam quia pol mauelim.
DI. Nón licet †do obsoni mé participem fíeri?
AST. Sí uolebas párticipari, auférres dimidiúm domum:
Nám item ut †Acherunti hic ratio accepti scríbitur:
Íntro accipi[a]tur: quándo acceptumst, nón potest ferrí foras.
Béne uale. DI. Resíste. AST. Omitte. DI. †Sine amitto intro. AST. Ad té quidem.
DI. Ímmo istoc ad uós ⟨uolo⟩ ire[m]. AST. Nón potest: nimiúm peti⟨s⟩.
DI. Síne experiri. AST. Immo ópperire[m]: uís est experíri⟨er⟩.
DI. Díc[a] m⟨e⟩ adesse. AST. Abi, óccupatast. †resistat ex ex frustra sit.
DI. Rédin an non redis? AST. Sí uocat me, qui ín me potest plus quám potes[t].
DI. V́no uerbo — ⟨AST.⟩ Elóquere. ⟨DI.⟩ Mitti[i]n me íntro? AST. Mendax és, abi:
V́num ai[e]ba[t]s, tri[di]a díxti uerba: †atque mendácia.
DI. Ábiit intro †incluit. ego ut haéc mihi patiar fíeri?

---

743. Mihi inimicus || 744. mseria (*vel* inseria) mesi: *corr Ca* || 748. participem *vel* participhem || 749. idem: *corr Rittershusius* | acheronti *vel* ageonti | accepii *vel* accepi || 750. accipiamur: *corr Spengelius* | acceptumst *vel* aceptũ est ferre || 751. ualere siste omittes inea: *corr Ca* | ad *vel* at || 752. *suppl Buechelerus* | *del Spengelius* | pati: *corr Boeckelius* || 753. Experiri sine (*vel* sinem): *trai Bo* | immo *vel* immom | experire: *corr Ca* || 754. *del et add Spengelius* | ubi: *corr Gru* | ex ex *vel* ⌗ et *vel* et || 755. non redin: *corr Ca* | me que: *corr Schoe* | *del Lamb* || 756. *add Gru* | *del Angelius* || 757. alebat stridia: *corr Sey duce Ca* | dixti uerba *vel* dixit uerbe || 758. incluit *vel* induit | patiar *vel* patiat ||

Iam hércle ego tibi, inlécebra, ludos fáciam clamore ín uia,
Quae áduorsum legem áccepisti[s] a[d] plúrumis pecúniam.
(Iam hércle apud no⟨uó⟩s [omnis] magistratus fáxo erit nomén tuom.)
Póstid ego te mánum | iniciam quádrupul⟨i⟩, uenéfic[i]a,
Súppostrix puerum: égo edepol †i túa prob⟨r⟩a aperibo ómnia.
†Nihil me pérdidi omne quód fuit: fio ínpudens,
Néc mihi ade⟨o⟩st †ad illum pensi iám quo[s] capiam cálceos.
Séd quid ego hic clamó? quid si me iúbeat intro míttier?
Cónceptis me nón facturum uérbis i⟨u⟩rem sí uelit..
Núgae sunt: si stímulos pugnis caédis, manibus plús dolet.
Dé nilo nil ést irasci, quaé te non floccí facit.
Séd quid hoc est? pro di ímmortales: Cá⟨l⟩liclem uide⟨ó⟩ senem,
Méus qui adfinis fúit, ancillas duás constrictas dúcere,
Álteram tonstrícem | huius, álteram ancillám suam.
Pértimui: postquam úna cura cór meum mouít modo,
Tímeo ne [me] malefácta antiqua méa sint inuenta ómnia.

759. clamore *vel* clamorem || 760. Quae *vel* Quem || 761. *secl Buechelerus* | *add et del Bergkius* || 762. quadrupiis: *corr Fl duce Ca* | beneficia || 764. omne *vel* omnem || 765. *add Ac* | *del Palm* || 766. mittiar || 767. uerui sirem | leuit: *corr Angelius* || 770. hoc est *vel* est | calicten: *corr Pius* || 771 sq. *inv libri: trai Gru* | Meusque adfinis fuit (*vel* adfinis) || 773. una cura *vel* una || 774. *del Ca* | sine inuenia (*vel* inueniam): *corr Ac* ||

CALLICLES. SENEX **ARCHILIS.** TONSTRIX **ANCILLA.**

DINIARCHVS ADVLESCENS

CA. Égon tibi male dícam aut tibi †adte mále uelim? ut animú⟨s⟩ meust,
Própe modum expertae és[se]tis, quam ego sim ⟨m⟩ítis tranquill[us]úsque homo.
Rógitaui ego uos uérbera[n]tas ⟨ám⟩bas pendentís simul.
Cómmemini: quo quícque[m] pacto sítis confessaé, scio.
Híc nunc uolo scire, eódem pacto síne malo fateámini.
Quámquam uos colubríno[n] ingenio ambae éstis, edicó prius:
Né duplicis habeátis linguas, ne égo [i]bilinguis uós necem,
Nísi si ad tintinnáculos uoltís uos educí uiros.
ARCH. Vís subigit uerúm fateri, ita lóra laedunt brácchia.
CA. Át si uerum mi éritis fassae, uínc⟨l⟩is exsoluémini.
DI. Étiamnum quid sít negoti fá⟨l⟩sus incertúsque sum,
Nísi quia timeó tamen †ego nec quid peccaui scio.
CA. Ómnium primúm diuorsae státe: em sic, istúc uolo:
†Ne inter uos sígnificetis, égo ero paries. lóquere tu[r].
ANC. Quíd loquar? CA. Quid púero fa⟨c⟩tumst méa quem peperit fília,

---

775. uelim *vel* uelĩ t | animu meust *vel* animo meost || 776. experte *vel* exparte *vel* expete | similes tranquillus (*vel* tranquilus) usq· : *corr Ca* || 777. uerberantis: *corr Spengelius* | bas *vel* has: *corr Gru* || 778. quicquam: *corr Ca* || 781. Linguã || 782. Nesi si at tintinnaculos (*vel* tintinaculos) || 783. subegit: *corr Bo* | bracchia *vel* brachia || 784—840. *pers recte habet B, nisi ubi contrarium testamur* (⌗ *CD*) || 784. Ad | *add Angelius* | exsolue mihi: *corr Ca* || 785. quam sit: *corr Sarac* | fassis: *corr Angelius* || 786. nec *vel* net || 787. diuersa est ete: *corr Ca* || 788. *dist Vss* || 789. datumst *vel* datum sit: *corr Ca* ||

Meó nepote? cápita rerum éxpedito. ANC. Istaé dedi[t].
CA. Iám tace. accepísti[i]n puerum tú ab hac? ARCH. Accepí[t]. CA. Tace.
Níl moror praetérea: satis es[t] fássa. ARCH. Infitias nón eo.
CA. Iám liuorem ⟨t⟩úte s[t]capulis ístoc concinnás tuis.
Cónueniunt adhú[n]c utriusque uérba. DI. [T]Vae miseró mihi:
Méa nunc facinora áperiuntur, clám quae speraui fore.
CA. Lóquere tu: qui dáre te hu⟨i⟩c puerum iússit? ANC. Era maiór mea.
(CA. Quíd tu? cur eum áccepisti? ANC. Era me ro⟨gita⟩uít minor,
Púer ut ⟨af⟩ferrétur eaque ut célarentur ómnia.)
CA. Lóquere tu: quid eó fecisti púero? ARCH. Ad meam ⟨e⟩ram détuli.
CA. Quíd eo puero túa era fecit? ARCH. Érae mea⟨e⟩ extempló dedit.
CA. Quoí, malum, erae? ANC. Duaé sunt istae. CA. Cá⟨ue⟩ tu nisi quod té rogo [nisi].
Éx te exquiro. ARCH. Máter, inquam, fíliae donó dedit.
CA. Plús quam dudum [inqua] lóquere. ARCH. Plus tu rógitas. CA. Responde ócius:
Quíd illa quoi donátust ⟨fecit⟩? ARCH. Súppos⟨i⟩uit. CA. Quoí? ARCH. Sibi.

---

790. nepoti | expedite: *corr Bo* || 791. DI. *praem B* || 793. liuorem ut est (*vel* luore mutẽ) capulis: *corr Ca* || 794. misero nisi || 796. ira maior || 797 sq. *secl Langenus* || 797. *suppl Bo* || 798. *add Ca* | omnia *vel* omniam || 799. ad meam rem *vel* mea rẽ (*et* me *s. v.*) || 800. Quiite o *vel* Cui te: *corr Ca* | tuo era facit | aerae *vel* ere | extemplo *vel* exemplo || 801. aere | ARCH. *B* | *add Ca* | nisi (*vel* iste) quod *del Goellerus* || 802. Ea te: *corr Bo* | ANC. *B* | filiae dono dedit inquem: *trai Bo* || 803. *del Bo* || 804. *suppl Schoe* i *add Ca* | ANC. Tibi *vel* ⌗ tibi ||

CA. Pró filiolo[to]n[i]? ⟨ARCH.⟩ Pró filiolo. ⟨CA.⟩ Dei, óbsecro uostrám fidem,
Vt facilius ália quam alia eúndem puerum u[t]núm parit.
Haéc labore aliéno puerum péperit sine dolóribus.
Púer quidem beátus⟨t⟩: matre⟨s⟩ duás habet et auiás duas:
Iám metuo patrés quot fuerint. uíde sis facinus múliebre.
ANC. Mágis pol pertinét haec malitia ád uiros quam ad múlie[b]ri⟨s⟩:
Vír il⟨l⟩am, non muliér praegnatem fécit. CA. [Et] Idem ego istúc scio.
Tú bona ei custós fuisti. ANC. Plús potest qui plús ualet.
Vír erat, plus ualébat, uicit, quód petebat ábstulit.
CA. Ét tibi quidem hércle †idem áttulit magnúm malum.
ANC. ⟨Í⟩de⟨m⟩ istuc ipsa, etsí tu taceas, reáp⟨se⟩ experta intéllego.
CA. Númquam te facere hódie quiu⟨i⟩, ut ís quis esset díceres.
ANC. Tácui ad⟨huc⟩: nunc nón[c] tacebo, quándo adest nec [es]se índica⟨t⟩.
DI. Lápideus sum, cómmouere mé miser non aúdeo.
Rés palam omnis ést: meo illic núnc sunt capiti cómitia.
Méum illuc facinus, méa stult⟨iti⟩ast: tímeo quam mox nó[n]miner.

---

805 to *del Py*, i *Sey* | pro filiolodel: *corr Angelius* || 806. alie undem *vel* alię unde: *corr Schoe* | *del Buechelerus* | paret || 807. labore *vel* lauare || 808. *add Brixius* | mater ouas || 809. quod | muliebri || 810. haec malitia pertinet: *trai Brixius* || 811. Viri iam: *corr Ca* | pregnatem *vel* pregnantem | *del Ca* ide *vel* idem || 813. adst (*vel* adē) uni: *corr Ca* || 814. Et *vel* E || 815. *add Kiesslingius* | istoc: *corr Geppertus* | re ab: *corr Ca* || 816. DI. *B* | hodie ut quiuis quis: *corr Ca* | dicere *vel* diceret: *corr Sarac* || 817. ad *vel* at: *add Sey* | nunc nunc | necesse indice: *corr Sey* || 819. neo *vel* ineo *vel* meo | comtia *vel* coitia *vel* costia: *corr Ca* || 820. illac | stulta (*vel* stultā) est | *del Sarac* ||

CA. Lóquere, filiám meam quis íntegram stupráuerit.
ANC. Vídeo ego te proptér mala facta quí's[t] patronus párieti.
DI. Néque uiuos neque mórtuos sum né⟨que⟩ quid nunc faciám scio:
Néque ut hinc abeam néque ut hunc adeam scío: timore tórpeo.
CA. Dícin an non? ANC. Díniarchus, quoí illam prius de[ci]spónderas.
CA. Vbi is homost quem dícis? DI. Adsum, Cállicles: per tua óbsecro
Génua, ut tu istuc ínsipienter fáctum sapientér feras
Míhique ignoscas, quód animi inpos uíni uitio fécerim.
CA. Nón placet: in mútum culpam cónfer⟨s⟩, ⟨qui non⟩ quít loqui:
Nám uinum si fábulari[m] póssit, se defénderet.
Nón uinum ⟨uirís⟩ moderari, séd ui⟨ri⟩ uinó[n] solent,
Quí quidem probí sunt: uerum qui í[a]mprobust †siquam si bibit
Síue adeo carét temeto, támen ab ingenio ínprobust.
DI. Scío equidem quae nólo multa míhi audienda ob nóxia⟨m⟩:
Égo tibi me obnóxium esse[m] fáteor culpae cómpotem[i].
ANC. Cállicles, uide, quaéso, †mnem facias iniúriam:
Réus solutus caúsam dicit, téstis ui⟨n⟩ctos áttines.

---

824. abeam (*vel* habeam) ut neque hunc (*vel* ad hunc) ‖ 825. diniarchus *vel* diniarcus | dicis ponderas: *corr Ca et Bo* ‖ 826. is *vel* his | tua *vel* tuo ‖ 827. tu istuc insipienter *vel* istuc (*et* tu *s. v.*) insipienter sipienter ‖ 829. cuipam (*vel* quippiam) confer: *corr Ca* | *suppl Luchsius* | quid *vel* quod: *corr Ca* ‖ 830. fabularem: *corr Ca* | defenderem ‖ 831. *add Schoe* | uim non: *corr Schoe duce Ca* ‖ 832. probri: *corr D* ‖ 833. temet to *vel* te me tu | inprobus *Nonius*: timidus est improbus: *corr Gru* ‖ 834. *add Palm* ‖ 835. cultae compotemi: *corr Sarac* ‖ 836. Callicies | uide *vel* uidẽ ‖ 837. ta (*vel* tam) estis uicto sati ines: *corr Lipsius* ‖

CA. Sóluite istas: ágite, abite tú domum et tu autém domum.
Éloquere haec eraé tu: puerum réddat, siquis eúm petat.
Eámus, tu, in ius. DI. Quíd uis in ius me íre? [e]tu's praetór mihi.
Vérum te obsecro út tuam gnatam dés mihi uxorem, Cállicles.
CA. †Eundem pul te iudicasse quidem istam rem intéllego:
Nam haúd mansisti, dúm ego darem illam: túte sumpsistí tibi.
Núnc habeas ut náctu's: uerum hoc égo te multabó bolo:
Séx talenta mág[a]na dotis démam pro ista[sc] inscítia.
DI. Béne agis mecum. CA. Fílium istinc tu⟨ó⟩m te meliust répetere.
Céterum uxorém quam primum pótest abduce ex aédibus.
Égo abeo: iam illí remittam núntium ad⟨fin⟩í meo:
Dícam ut aliam cóndicionem fílio inueniát suo.
DI. Át ego ab hac puerúm reposcam, né mox infitiás e⟨a⟩t.
Níl est: nam eapse[t] últro, ut factu⟨m⟩s⟨t⟩, fécit omnem rém palam.
Séd nimium pol ó⟨p⟩portuna écc⟨am⟩ eapse egreditúr foras.
Né ista stimulum lóngum habet, quae usque íllinc cor pu⟨n⟩gít meum.

---

840. tu *vel* t | intus (*bis*): *corr Sarac* || 841. des mihi *vel* des || 843. dem (*vel* idem) ego: *corr Ca* || 844. nactus: *corr Spengelius* || 845. malana: *corr Sarac* | dotes *vel* detes | dem am (*vel* an) | scinscitia *vel* st incicidia *vel* st inscia: *corr Ca* || 846. *add Ca* || 847. uxorum *vel* uxorem | quam *vel* qua | potest *vel* potes | abduci *vel* abdu || 848. adeo: *corr Fl* | *add Ca* || 851. ipsa et: *corr Sey* || 852. ecce ab se: *corr Bo* | egreditur *vel* gregitur || 853. longem *vel* longe: *corr Ca* | meum *vel* melim ||

PHRONESIVM. DINIARCHVS. ASTAPHIVM
MERETRIX ADVLESCENS ANCILLA

PHR. Blítea et luteast méretrix nisi quae sápit in uino ad rém suam:
Si ália membra uíno madeant, cór sit saltem sóbrium.
Nám mihi diuidiaést [in]tonstricem méam †sicut multam male
†Ea dixit ⟨m⟩eum Díniarchi púerum inuentum fílium.
⟨DI.⟩ †Vbi id audiuit quám [quam] penes est mea ómnis res et líberi.
PHR. Vídeo eccum qui ⟨a⟩máns tutorem mé[a]d optau⟨it su⟩ís bonis.
DI. Múlier, ad ⟨te⟩ súm profectus[t]. PHR. Quíd agitur, uoluptás mea?
DI. Nón 'uoluptas': aúfer nugas: níl ego nunc de istác re ago.
PHR. Scío mecastor quíd u⟨el⟩is et quid póstules et quíd petas:
†Me uidere uis et me te amare póstulas, puerúm petis.
DI. Di ímmortales, út planiloquast, paúcis ut rempsam áttigit.
PHR. Scío equidem sponsám tibi esse et fílium ex sponsá tua
Ét tibi uxorém ducendam iam, ésse alibi iam animúm tuom
†Ét quasi pro dérelicta sís habiturus: séd ⟨t⟩amen
Cógitato mús pusillus quám sit sapiens béstia,
Aétatem qui nó⟨n⟩ cubili ⟨uni⟩ úmquam committít suam,

854. et lutea et: ec lautea est *Nonius* | uino *vel* uno || 856. diuidia est: *corr Lamb* | *del Ca* || 857. *add Bo* || 858. *add Ac* | Vbi id (*vel* it) | *del Pistoris* || 859. *add Bo* | *del Lamb* | *suppl Rostius* || 860. *add et del Ac* || 861. hunc || 862. *add Ca* || 864. Dii imortales *vel* Di immortales | rempsam *vel* rem ipsam || 866. *distinximus cum Sey* || 868. uestia || 869. *add Buechelerus* | suum ||

†Quia si unum odium obsidiator alium perfugium gerit.
DI. Ótium ubi erit, de ístis rebus tum ámplius tecúm loquar:
Núnc puerum redde. PHR. Ímmo amabo ut hós dies aliquós sinas
Éum esse apud me. DI. Mínume. PHR. [I]Amabo. DI. Quíd ⟨eo⟩ opus⟨t⟩? PHR. In ré⟨m⟩ mea⟨mst⟩.
Tríduom hoc saltém, dum | aliquo míles circumdúcitur.
†In eam rem siquid habebo, tíbi quoque etiam próderit:
†Si auferes puerum, a milite omnis tum mihi spes anima⟨m⟩ effláuerit.
DI. Fáctum cupio: nám nefacere sí uelim, non ést locus.
Núnc puero utere ét procura, quándo pro cur⟨a a⟩és habes.
PHR. Múltum am[ab]o te ob istam rém mecastor. úbi domi metués malum,
Fúgito huc ad me: sáltem amicus míhi esto †manubinárius.
DI. Béne uale, Phronésium. PHR. Iam ⟨mé⟩ tu⟨o⟩m oculum ⟨nón⟩ uocas?
DI. Íd quoque †interím futatim nómen commemorábitur.
Númquid uis? ⟨PHR.⟩ †Facultas. ⟨DI.⟩ Operae ubi míhi erit, ad te uénero.
PHR. Íllequidem hinc abiít, a⟨b⟩scessit. dícere hic quiduís[e] licet.
Vérum ⟨uetus⟩ est uérbum quod memorátur: ubi amici, íbidem opes.

---

870. Quia si *vel* Quasi .| unum odium *vel* unum || 871. Odium || 873. apud *vel* apup | Iam abo (*vel* abio): *corr Bo* eo *add Stu* | t *add Ca* | iure mea: *corr Bo et Lamb* || 874. milis || 877. refacere || 878. *add Schoe* || 879. *del Bo* || 881. phronesium *vel* pronesium | *suppl Ca duce Sarac* || 882. commemorauiter: *corr Ca* || 883. *add Schoe* | ad *vel* at || 884. ascessit *vel* accessit: *corr Ca* | quis uide: *corr Ca* || 885. *supplevimus* | ibidem (*vel* bildem) opus: *corr Pius duce Quintiliano* ||

Própter hunc spes étiamst hodie táctum | ⟨i⟩ri m⟨í⟩litem,
Quém ego ecastor máge amo qua⟨m⟩ me — dúm id quod cupio inde aúfero[e].
†Quae cum mu⟨l⟩tum abstulimus ⟨h⟩au †mutu apparet quód datumst:
Íta sunt gloriaé meretricum. AST. Áha, tace. PHR. Quid est, óbsecro?
AST. ⟨Páter⟩ adest pueri. PHR. Sine eum[i]pse adíre huc: sine, si is ést modo.
†Sineum ipse adire ut cupit ad me ad recta si tenent.
Né istum ecastor hódie [h]ast⟨ut⟩is cónficiam falláciis.

STRATOPHANES. MILES **PHRONESIVM.** MERETRIX **ASTAPHIVM.** ANCILLA

STRABAX RVSTICVS

STRAT. †Eo mihi amare féro supplicium dámnis ad amicám meam:
V́t illud acceptúm sit prius quod pérdidi, hoc addam ínsuper.
Séd quid uideo? eram átque ancillam ante aédis? adeunda haéc mihist.
Quíd hic uos agitis? PHR. Né me appella[t]. STRAT. Nímiu⟨m⟩ saeuis. †ic * *
PHR. Pótin[es] ut mihi moléstus ne siés? STRAT. Quid, Astap⟨h⟩i⟨um,⟩ lítiumst?

---

886. etiam se hodie (*vel* se hodie se hodie): *corr Palm* | tantum ri: *corr Petitus* || 887. ego ecastor *vel* ecastor | ama | dum *vel* dudum | auferue *vel* auferre: *corr Ca* || 888. au *vel* aut || 890. *suppl Guy* | *del Bo* || 892. *del Sarac, add Ca* | confectum: *corr Geppertus* || 895. uidet eram | est haec mihi: *trai Bo* || 896. nimius eui sic: *lac sign Ca* || 897. *del Bo* | astapilitium est: *corr Stu* ||

AST. Mérito ecastor tíbi succenset. PHR. †legon atque ne isti etiám parum
Mále uolo. STRAT. Ego, méa uoluptas, síquid peccauí prius,
Súpplicium [arc] hanc minám fero auri, sí †mihi rides pice.
PHR. Mánus uetat prius quám penes sese hábeat quicquam crédere.
Púero opust cibo[m], ópus est matri †autem quae puerúm lauit,
Ópus nutrici, ⟨l⟩áct ut habeat, uéteris uini lá⟨r⟩giter,
Ýt dies noctésque potet, ópust ⟨l⟩igno, opust carbónibus,
Fásciis opus ést, puluinis, cúnis, incunábulis,
Óleo opust, farína †purus est totúm diem:
Númquam hoc uno die éfficiatur ópus, quin opus sempér siet.
Nón enim possunt mílitares púeri †et auio exdúcier.
STRAT. Réspice ergo ⸌: áccipe hoc, qui istúc exefficiás opus.
PHR. Cédo, quamquam parúmst. STRAT. †Ad omnae manuc istic poste. PHR. Paru⟨m⟩st.
STRAT. Túo arbitratu quód iubebis [a]dábitur: da nunc sáuium.
PHR. Mítte me, inquam: odiósu's. STRAT. Nil fit, nón amor, teritúr dies:
Plús †decem pondo amoris paúsillisper pérdidi.

---

898. sibi | etiam *vel* etia ‖ 900. arc *vel* ad: *del Vss* ‖ 901. penes *vel* pane | quicquam *vel* quicqua ‖ 902. cibum: *corr Spengelius* ‖ 903. actute habeat *vel* attut abeat: *corr Sey* ‖ 904. opustic no *vel* opus istic non: *corr Guy duce Sarac* ‖ 905. Falciis *vel* Faciliis ‖ 906. Oleum: *corr Spengelius* ‖ 908. possum ‖ 911. a *vel* ad: *del Goellerus* ‖ 912. odiosus: *corr Ca* ‖ 913. amoris pausillisper (*vel* pauxillisper) perdidit *Nonius*: moris pausilli per perdidi ‖

PHR. Áccipe hoc atque aúferto intro. STRAB. Vbí me⟨a⟩ amicast géntium?
Néque ruri neque hic óperis quicquam fácio: corrumpór situ.
Íta miser cubándo in lecto hic éxpectando obdúrui.
Séd eccam uideo |: heús, amica[m], quíd agis [mille]? STRAT. Quis illic ⟨ést⟩ homo?
PHR. Quém ego ecastor †⟨m⟩age amo quam te. STRAT. Quam me? quó modo?
PHR. Hóc modo ut moléstus ne sis. STRAT. Iám⟨ne⟩ abis, postquam aúrum habes?
PHR. Cóndidi intro quód dedisti. STRAB. Ádes[t], amica, te ádloquor.
PHR. Át ego ad te iba⟨m⟩, [ad] mé⟨a⟩ delicia. ⟨STRAB.⟩ Hércle uero sério:
(Quámquam ego tibi uídeor stultus, gaúdere aliqui mé uolo:)
†Nam quamquam es[t] bella, malo tuo⟨'s⟩, nisi †tu ego aliqui gaúdeo.
PHR. Vín[c] te amplectar[et], suáuium dem? STRAB. Quíduis face * gaúdeam.
STRAT. Meósne ante oculos égo illam patiar álios amplexárier?
Mórtuom hercle †medio satius. ápstine hoc, muliér, manu⟨m⟩,
Nísi si te mea †manu ui in mac⟨ha⟩era et hunc uis mori.
⟨PHR.⟩ †Nihili phiari sátiust, miles, sí te amari póstulas:

---

914. centium: *corr Angelius* ‖ 915. facto ‖ 917. Sed eccam *vel* Sidecam | *add Weisius* ‖ 918. ecastor *vel* castor | quam me *vel* quame ‖ 919. *add Guy* | aurum habes (*vel* habens) *vel* auru abis ‖ 920. *del Angelius* ‖ 921. ad *vel* at | ibo: *corr Angelius* | *del Spengelius* | a *add Ac* | *pers add Ca* | hercle *vel* hecle ‖ 922. *secl Buechelerus* ‖ 923. *del Sarac* | *add Ac* ‖ 924. et *del Goellerus* | *lac sign Bo* ‖ 925. Meos (*et* e *s. v.*) *vel* Me eos ‖ 926. *add Valla* ‖ 928. *add Ac* | phiari *vel* pphiari ‖

Aúro, ⟨h⟩au fer⟨r⟩o déterrere †potest ne amet, Strátop⟨h⟩anes.
STRAT. Quí, malum, bella aút fac[i]eta's[t], quaé ames homine⟨m⟩ istí modi?
PHR. Vénitne in mentem tíbi quod uerbum in cáuea dixi⟨t⟩ hístrio?
Ómnes homines ád suom quaestum †calent et fastídiunt.
STRAT. Húncine hominem te ámplexari[s] tam hórridum ac ta⟨m⟩ squálidum.
PHR. Quámquam hic ⟨s⟩qualust, †quam hic horridus citus bellum hi.
STRAT. Dédin ego aurum? PHR. Míhi? dedisti fílio cibária[m].
⟨AST.⟩ Núnc si | hanc tecum ésse speras, ália opust aurí mina.
STRAT. Málam rem is †et magna magno opere sérua tibi ⟨ui⟩áticum.
Quíd isti debe[i]s[i]? ⟨PHR.⟩ Tría. STRAT. Quae tria nam? ⟨PHR.⟩ Vnguénta nocte⟨m⟩ sáuium.
⟨STRAT.⟩ Pár pari respóndet. uerum núnc saltem, †si amas,
Dán tu mihi de tuís deliciis †sum quicquid pausíllulum?
PHR. Quíd id[a] amabost quód [i]dem? †dictum super feri.
†Campas dicit abaui consultam istuc mihi homo.

---

929. deterrere *vel* deterere || 930. eaci (*vel* eati) eta estque: *corr Pius* | homini || 931. histrio *vel* istrio || 933. amplexarestam: *corr Sarac* | hordum (i *s. v.*) *vel* horri *vel* horridum | acta sq;alidum *vel* atque squalidum: *corr Sey* || 934. quali est *vel* qualis est: *corr Sey duce Lipsio* || 935. Dedi u *vel* Dedi: *corr Ca* | dedixisti (*ex* dedisti D^2) || 936. *add Schoe* || 937. tibi aticum *vel* tib (*vel* tib:) atticum || 938. debe isi *vel* debet nisi: *corr Goellerus* | *add Spengelius* | nocte *vel* noctes: *corr Ca* || 939. *add Lamb* || 940. delictis | pausillulum *vel* pusillulum || 941. ita alabo (*vel* abauo) est quod idem: *corr Palm* | feri *vel* fert || 942. Campas *vel* Capas | abaui *vel* auaui ||

Cáue faxis: uolnús tibi †iam quoí sunt dentis férrei.
STRAT. Vólgo ad se omnis íntromittit: ábstine istac tú manum.
STRAB. Iam hércle cum magnó ⟨malo⟩ tu uápula, uir strénuos.
STRAT. Dédi ego huic aurum. STRAB. Át ego argentum. STRAT. †Eat apale ⟨púr⟩puram.
STRAB. Át ego oues et lánam et alia múlta quae poscét dabo.
Mélius⟨t⟩ te minís[ter] certare mécum quam mináciis.
PHR. Lépidus mecastór mortali's[t], mi Strabax: perge óbsecro.
⟨AST.⟩ Stúltus atque insánus damnis cértant: nos saluaé sumus.
STRAT. Áge prior †tirot áliquid. STRAB. Immo tú prior perde ét peri.
STRAT. Ém tibi: taléntum argenti †philippices est: téne tibi.
PHR. Tánto melior: nóster esto, séd ⟨d⟩e[t] uostro uíuito.
STRAT. Ýbist quod tu das? sólue zonam, próuocator: quíd times?
STRAB. Tú peregrinu's, híc ⟨ego⟩ habito: núnc †meos nego ambulo:
Pécua ad hanc collo ín crumina ego óbligata défero.
†Quid dedi ut distinxi hominem. STRAT. Immo ego uero quí dedi.

---

943. *dist Schoe* | uomus *vel* uulnus | sunt *vel* sum || 945. iam magno tu (*vel* tut): *corr Bo* | strenuus *vel* strenuis 946. huic mirum | *add Ca* || 947. etianam: *corr Ca* | roscet dabo *vel* dolū || 948. *add Ri* | *del Ca* | certare *vel* certarē minacus || 949. (ME)CASTOR: ecastor | mortalis est | strabax mi: *trai Guy* || 950. *add Schoe* | Stultus (*sic A*) *vel* Sultus dannis | sumus *vel* sumis || 951. tirot *vel* tyro | prior *vel* prio || 952. Em *vel* Hem | taleactum | philippices *vel* philipphices 953. *add et del Ca* | xonas: *corr Bo* | prouocatur: *corr Ac* || 955. peregrinus: *corr Spengelius* | *add Angelius* | nego *vel* non ego || 956. ego in crumina: *trai ex Prisciano* (nerumina ego) || 957. distinxi *vel* dixtinxi ||

PHR. Í[n] intro, amabo, et tu érgo †a me cum tu eris mecúm quidem.
⟨STRAT.⟩ Quíd tu, quid ais? cum hócin? †ego posterior dedi?
PHR. Tú dedisti iam, ⟨híc⟩ daturust: ístuc habeo, hoc éxpeto:
Vérum utrique mós geratur ámborum ex senténtia.
STRAT. Fíat: ut rem gnátam uideo, hoc áccipiundumst quó⟨d⟩ datur.
STRAB. Meúm quidem te léctum certe óccupare nón sinam.
PHR. Lépide ecastor aúcupaui atque éx mea senténtia,
Meámque ut rem ⟨ui⟩de⟨ó⟩ be[re]ne gestam, uóstram rursum béne gera⟨m⟩.
†Romabo siquís animatust fácere, faciat út sciam.
Véneris causa adplaúdite: eius haec ín tutelast fábula.
(Spéctatores béne ualete, plaúdite atque exúrgite.)

958. tu uergo *vel* uergo | eris mecum *vel* eris mecu ‖ 959. *add Spengelius* ‖ 960. *add Buechelerus duce Lamb* ‖ 962. hoc accipiundumst *vel* hoccipiundumst ‖ 963. sinem ‖ 964. ecastor aucupaui atque e *Nonius*: mecastor aucupabatq; ex ‖ 965. Meamque *vel* Aeque | *add Bo* | rursum *vel* rursu ‖ 966. si quid *et* faciam: *corr Schoe* | facere *vel* facire ‖ 967. Veneris *vel* Veneri | eius *vel* heius | —TELAFA ‖ 968. *secl Geppertus* ‖

Priscianus inst. III 25 p. 100, 19 H.: Plautus in Truculento: 'bona perdidi, mala repperi, factus sum extimus a uobis' (*cf. v. 728 sq.*).

T. MACCI PLAVTI

DEPERDITARVM FABVLARVM

FRAGMENTA

I

VIDVLARIA

1 FRAGMENTA AMBROSIANA

PROLOGVS

⏑ –́ ⏑ – ⏑ hánc rem uetere nómine
* * * * * g * * * * éstitit.
⏑ –́ ⏑ – ⏑ –́ ⏑ – ⏑ –́ ⏑ –
Laudátus ia * s * * * * grá⟨ti⟩as
⏑ –́ ⏑ – ⏑ –́ ⏑ – ⏑ –́ ⏑ –
Sc⟨h⟩edi⟨a⟩ –́ ⏑ – ⏑ –́ ⏑ – ⏑ –́ ⏑ –
⏑ –́ ⏑ noster f⟨écit⟩ V⟨iduláriа⟩m.
Is qu –́ ⏑ – ⏑ –́ ⏑ – ⏑ –́ ⏑ –
Prius nóscite * * * * scitis: ípsus ⟨e⟩s⟨t⟩.
Credo árgumentum uélle uos ⟨pern⟩ós⟨cer⟩e:
Int⟨élle⟩g⟨etis póti⟩us q⟨uid a⟩g⟨an⟩t, q⟨uá⟩nd⟨o a⟩gent.
⏑ –́ ⏑ – uos ín loco monitum * * *
⏑ –́ ⏑ – ⏑ –́ ⏑ – ⏑ –́ ⏑ –
⏑ –́ ⏑ – ⏑ –́ ⏑ – ⏑ –́ ⏑ –

---

3. POTENTIAMINIME——RUMS**TISITIO ‖ 4 sqq. *ubi nil adnotamus litteras ex spatiis suppl Stu* ‖ 5. — IUSSC— G— —— F————NRO(*vel* FERO) ‖ 6. SC*EDI— —UO————G*AE——C— ‖ 7. *OETRHANOSTERF****U— M ‖ 8. ISQU T*R*O —CIUNT-MEGOFA——OS——TIS ‖ 9. IPSUS*S — ‖ 12. A————UOSINLO-COMONITUM PETRO ‖ 13. DI——Q———— S*COMMODIU——TAS—— ‖ 14. INA————————BMEAM ‖

Magis qu ⏑́ ⏑ – ⏑ ⏑́ ⏑ – tis núnciam
Vos íll ⏑ – ⏑ ⏑́ ⏑ – ⏑ ⏑́ ⏑ –

— S * * S * VS
SERVOS

Hominém semel quem | úsu rupit séruitus
* * * * * * * * * * * *
* * * * * * * * * * * *

⟨NICODEMVS. DINIA⟩
ADVLESCENS SENEX

* * * * * * * * * * * *
* * * * * * * * * * * *
NI. Est quo ⏑ – ⏑ ⏑́ neque ⟨tem⟩pus cénseo.
Quid aís? licet⟨ne? DI. M⟩áxum⟨e, si⟩quid ést opus.
Sed quíd est negoti? NI. Té ego audi⟨ui dí⟩cere
Operárium te uélle ru⟨s condú⟩c⟨ere⟩.
DI. Re⟨ct⟩e aúdiuisti. NI. Quíd uis operis ⟨fíe⟩ri?
DI. Quid ⟨t⟩u ístuc curas? án mihi tutor ádditu's?
NI. Dare póssum, opinor, sátis bonum | operárium.
DI. Est tíbi [in] mercede séruos quem des quíspia⟨m⟩?
NI. Inópia seruom ⏑́ ⏑ – ⏑ ⏑́ ⏑ –
DI. Quid tú? locas ⏑ ⏑́ ⏑ – ⏑ ⏑́ ⏑ –?

---

15. QU———ABEO———ORTIS ‖ 16. UOSILL ———E(*vel* UOSILL[uma]UDITE) NOXPROHOC —— ‖ *Inter v.* 17 *et* 18 *quinque* (*vix quattuor tantum*) *folia deficiunt: quod sequitur folium paucissimas incertasque litteras initiales et exitum* (ICO) *versus longioris velut septenarii praebet* ‖ 18 sqq. *pers add Stu* ‖ 18. NEQ——PUSCENSEO ‖ 19. LICET(nem)AXUM(esi)QUIDESTOPUS ‖ 23. ADDITUS: *corr Stu* ‖ 25. *del Goe* | QUISPIA—— ‖ 26. SERUUMI**E******OMELOC —— ‖ 27. LOCASTINC(*vel* O *vel* G *vel* Q) ‖

Nam equidém te – ⏑ –́ ⏑ – ⏑ ⟨árb⟩itror.
NI. Non súm, siquidem tu –́ ⏑ – ⏑ –́ ⏑ –:
Verúm si pretium dás, du⟨ces te⟩cúm simul.
DI. Labóriosa, aduléscens, uitast rústica.
NI. Vrbána egestas édepol aliquantó magis.
DI. Talís iactandis tuaé sunt consuetaé manus.
NI. At quális exercéndas nunc intéllego.
DI. Mollítia urbana atque úmbra corpus cándidumst.
NI. Sol ést ad eam rem píctor: atrum fécerit.
DI. Heus –́ ⏑ illic éstur – ⏑ –́ ⏑ –
NI. Miseró male ess⟨e⟩ –́ ⏑ – ⏑ –́ ⏑ –
DI. Quod ábs te – ⏑ –́ quaesso ut m⟨ih⟩i impértias.
NI. Si tíbi pudico | ⟨hómin⟩est opus et nón malo,
Qui –́ ⏑ – ⏑ –́ sit quam seruí tui,
Cibíque minumi máxumaque indústria,
Minumé mendace[m], em mé licet condúcere.
DI. Non édepol equidem crédo mercennárium
Te esse. ⟨NI. Án⟩ non credis –́ ⏑ – ⏑ –́ ⏑ –
⏑ –́ ⏑ – ⏑ –́ ⏑ – dicát simul
⏑ –́ ⏑ – ⏑ –́ ⏑ – operárium.
DI. Iam –́ ⏑ – ⏑ únde conducám mihi?
Multúm labor⟨et, p⟩aúllum mereat, paúllum edi⟨t⟩,
Minus óperis nilo fáciat quam qui plúrumum.
NI. Nec míhi nisi unum prándium quicquám duis,
Praetér mercedem. DI. Quíd merendam? NI. Né duis,
Neque cénam. DI. Non cenábis? NI. Immo ibó domum.
DI. Vbi hábitas? NI. Hic apud píscatorem Górginem.
DI. Vicínus igitur és mihi, ut tu praédicas.

* * * * * * * * * * * *

28. ṬEM——— ‖ 29. TUNC——— ‖ 30. PRAETIUM ‖ 36. AERUM: *corr Stu* ‖ 37. HEUSCUṆỊḶ— IḶḶỊÇEṢṬỤṚ——— - ṢỌ——— ‖ 38. ESṢ———CON———NẸ—— ‖ 39. ABSET(*vel* TE) —ÇP TQUAẸṢṢO ‖ 41. QUỊFỊḌẸ(*vel* QUỊṬỊḄỊ)**PẸỊỌṚSỊṬ ‖ 43. *del Stu* ‖ 45. TEESSENONCREDỊSNỌṆ—— - --ONḌU**ỊṚỊṂỊ—— (*corr Stu*) ‖ 46. Ṇ—- - -- - -STḌICATSIMUL ‖ 52. MAERENDAM ‖ *Inter v. 55 et 56 quattuor, ut vid, folia deficiunt* ‖

⟨CACISTVS. GORGINES⟩
PICATORES II(?)

* * * * * * * * * * * * * * *
CA. Íbo et quaeram, síquem possim sóciorum nancíscier,
Seú quem norim qui áduocatus ádsit: iam hunc nouí locum.
Hícine uos habitátis? GO. Hisc⟨e⟩ in aédibus: huc addúcito.
Át ego uidulum íntro condam in árcam atque occludám probe.
Tú siquem uis ínuenire tíbi patronum, quaérita.
Pérfidiose númquam quicquam hic ágere decretú⟨m⟩st mihi.
CA. Qúr malum patrónum quaeram, póstquam litem pérdidi?
Né⟨mo⟩ homo miser é⟨st⟩ ◡ – ◡ –́ ◡ que infelíx fui,
Vídulum q⟨ui⟩ ubi u⟨íd⟩i, non me círcumspexi céntiens.
Vérbero illic ínter – ◡ –́ ◡ insidiás dedit.
Tám scio quam mé⟨d⟩ hic stare: cáptam praedam pérdidi,
Nísi quid ego meí simile aliquid cóntra consiliúm paro.
Híc astabo atque óbseruabo, síquem amicum cónspicer.

DINIA. CACISTVS. NICODEMVS
SENEX PISCATOR(?) ADVLESCENS

DI. Ne tu édepol hodie míserias multás tuas
Mihi nárauisti eóque ab opere máxume

58. HISCIN ‖ 61. DECRETỤST ‖ 63. ṂỊṢẸṚ *vel* ṂỊP̣ER ‖ 64. Q**ỤBIỤ**I ‖ 65. INTERMO— · ḶỌCỤṢTỊN**ỊNSIDỊAS ‖ 66. ṂẸHỊC: *add Stu* ‖ 67. CONCILIUMP̣ẠṚỌ: *corr Stu* ‖

Te abíre iussi, quía me miserebát tui.
CA. Illic ést adulescens quém tempe⟨st⟩as é mari
⏑ –́ ⏑ – ⏑ –́ ⏑ – ⏑ –́ ⏑ –
Et iám ego audiui –́ ⏑ – ⏑ –́ ⏑ –
In ópus ut sese cóllocauit quám ⟨cit⟩o.
⟨Po⟩l haúd cessauit, póstquam t – ⏑ –́ ⏑ –
DI. Mirúmst ⏑ – ⏑ –́ ⏑ – ⏑ –́ ⏑ –
⏑ –́ ⏑ – ⏑ –́ ⏑ – ⏑ –́ ⏑ –
Rem míhi na⟨rrauit⟩ éde⟨po⟩l – ⏑ –́ ⏑ –
Puer –́ ⏑ – ⏑ –́ ⏑ – ⏑ –́ ⏑ –
NI. Egéntiorem –́ ⏑ – ⏑ néminem
Neque ésse cred⟨o néque fuisse⟩ néque f⟨o⟩re.
DI. Caue tu ístuc dixis: ímmo etiam argentí minam,
Quam mé⟨d⟩ orauisti út darem tibi faénori,
Iam ego ádferam ad te: faénus mihi nullúm duis.
NI. Di tíbi illum faxint fílium saluóm tuom,
Qum míhi qui uiuam cópiam | inopí facis.
Sed quín accedat faénus, id non póstulo.
DI. Defaénerare | hóminem egentem | haú decet.
Quam ad rédditurum té mihi dicís diem,
Caue démutassis. NI. Ýsque donec sóluero
* * * * * * * * * * * *
* * * * * * * * * * * *

---

72. TẸMPẸ**ASEMARI(*vel* ṬẸMPẸ**ASỊMMỊṆ——) ‖ 73. **FỊÇ——Ṭ*ṢAṬQ·ẠṚG**Ẹ Ṇ**M————ṚỌṂ———— ‖ 74. AUDỊUỊḌ——MR————ṂṂỤṬ— ‖ 76. **LHAỤṬ(*vel* HAẸÇ) | ——ṂẠṬṬỊGỊ* ‖ 77. MIRUMẸṢTṢIẠ*****ṬỤẠMỤ*****ṢQUA———— ‖ 78. ṆOṢỤỌSPARẸṆṬỊ————ḌẠṚẸPỌSSU ————TUṢFỤ—— ‖ 79. EDE-**LỊṢỊṂUḶ—— ‖ 80. PUERỊṢỊṢHỊ————————ỊṢP————GIS ‖ 81. EGENTIOREM————ṂỊṆẸṆ——MNẸṂỊṆẸṂ ‖ 82. ẠṬQ·ESSẸ: *corr Stu* | ÇṚED————ṆEQ·Ḟ*RẸ ‖ 84. ME *et* TAENORI (*corr Stu*) ‖ 90 sq. *dist Winterus* ‖ *Ad Vidulariam num pertineant frustula quae sunt in foliis 485/486* (ẠÇṂ *pag. 485 v. 18 ab initio,* QỤO-ḌṚOGO *pag. 486 v. 18 in fine,* Ṇ**FỤ *v. 19 sub finem*) *et 491/492 certo dici nequit* ‖

2 FRAGMENTA A GRAMMATICIS SERVATA

I (XIII) Paupera haec res est.
II (VI^b) Haec myrtus Veneris est.
III (IX) Éiusdem Bacchaé fecerunt nóstram nauem Péntheum.
IV (VIII) Ínopiam, luctúm, maerorem, paúpertatem, algúm, famem.

V (I) Ánimum aduortite ám[a]bo s[iu]ultis: uídulum hic appónite:
Égo seruabo, quási sequestro détis, neutri réddibo,
Dónicum res iúdicata érit haec – ∪ ∸ ∪ –
VI (II) Haúd fugio sequéstrum – ∪ ∸ ∪ – ∪ ∸ ∪ –.
VII (IV) Ibi út piscabar, fúscina [u]ici uídulum.
VIII (VI^a) Nescíoqui seruos †e myrteta prósil[u]it.
IX (V) Quid múlta uerba? plúrumum luctáuimus.
X (VII) Nunc ápud sequestrum uídulum posíuimus.

Disposuimus fragmenta secundum ea quae Studemundus, Leo, Seyffertus exposuerunt ‖ I *Priscianus I (G. L. II) p. 152, 10 et Probus Cathol. p. 16, 13* ‖ II *Porphyrio ad Hor. carm. I 38, 7* ‖ III *Priscianus I (G. L. II) p. 300, 6* | bacche *vel* bache ‖ IV *Idem I (G. L. II) p. 235, 6 (cf. p. 192)* ‖ V *Idem I (G. L. II) p. 224, 3 et 226, 15 et II (G. L. III) p. 7, 26 et Nonius p. 508 (v. 2) et Gloss. Plaut.* (donicum) | a *del Ald* | iu *del Bo* | uitulum *Prisciani libri plerique* | quasi *om LH*[1] *Nonii* | sequestro *Priscianus*: sequestri *Nonius* | res (*vel* re) iudicata erit haec (hic *L.* haec *om GK*) *vel* res diiudicata sit *Priscianus* ‖ VI *Priscianus I (G. L. II) p. 224, 7* ‖ VII *Nonius p. 123* ‖ VIII *Priscianus I (G. L. II) p. 124, 1 et Porphyrio ad Hor. carm. I 38, 7* | qui *vel* quis *codd. Prisciani* | e myrteta *Priscianus*: per myrteta *Porphyrio* | *del Bo* ‖ IX *Nonius p. 468* ‖ X *Priscianus I (G. L. II) p. 528, 23* ‖

XI (X) Óppositast clacéndix. # At ego sígni dicam quíd si<e>t.
XII (XI) Sígnum recte cónparebat: húius contendi ánulum.
XIII (XVII) –́ ⏑ – ⏑ –́ ⏑ malo hunc ádligari ad <h>óriam,
Ýt semper piscétur, etsi sít tempestas máxuma.
XIV (XVIII) hunc †iuuenem ínsui
Cúlleo atque déportari iussi †annonam bonam piscibus.

XV (III) Malím moriri meós quam mendicárier:
Boní miserantur íllum, hunc inridént mali.

XVI (XII) Immo íd quod haec nostrást patria et quod híc meus
Pater, íllic autem Sóterinis ést pater.

XVII (XIV) Vbi quámque pedem uíderat, subfúrabatur ómnis.

XVIII (XVI) Nunc séruos argentum á patre expalpábitur.

XI *Ad Prisciani I* (*G. L. II*) *p. 165, 12 vel 13 add codd. HKGL* | claxendix *vel* clasendix: *corr Loewius ex glossis pers add Stu* | ego *vel* uero | *add Bo* ‖ XII *Nonius p. 258* conparebat *vel* comparabat ‖ XIII *Fulgentius de abstr. serm. p. XIV et XV ed. L.* | maxima *vel* aliqua ‖ XIV *Idem p. XXII et XXIV ed. L.* | iuuenem hunc *et* in culleo *et* in altum deportari *cod. Brux. 9172* (*idem* piscibus *om*) ‖ XV *Nonius p. 138* | malum *L*[1] | mendicare *L* | ministrantur illum nunc: *corr Stu duce Lipsio* ‖ XVI *Priscianus I* (*G. L. II*) *p. 317, 23* ‖ XVII *Nonius p. 220* | uidebat: *corr Fl* | supfurabatur *vel* subpurabatur ‖ XVIII *Nonius p. 104 et 476* | nunc *om et* a patre argentum *trai Nonius loco posteriore* ‖

XIX (XV) Nam audiui feminam ego leonem semel
parire.

(XX [XIX] ◡ _́ ◡ _ ◡ séd leno egreditúr foras:
Hinc éx occulto †sermone atus súblegam.)

II

FRAGMENTA FABVLARVM PRAETER VARRONIANAS

1 FRAGMENTA FABVLARVM CERTARVM

ACHARISTIO

I Quám ego tanta paúperaui pér dolum pecúnia.
II Panem et polentam, uinum, murrinam.

ADDICTVS

Opus fácere nimio quám dormire máuolo:
Vetérnum metuo.

AGROECVS

Quasi lupus ab armis ualeo, clunes infractos fero.

XIX *Philargyrius ad Verg. Buc. II 63* ‖ XX *Nonius p. 332* (*Aululariae tribuens: huc rettulit Guy cum Mercero*) | sermone atus (*vel* aius *vel* auis *vel* satus) ‖ *ACHARISTIO* I *Nonius p. 157* ‖ II *Plinius N. H. XIV 92* ‖ *ADDICTVS* (*cf. Gellius III 3, 14*) | *Servius plenior ad Verg. Georg. I 124* ‖ *AGROECVS* (*cf Gellius III 3, 9*) | *Nonius p. 196 et Paulus p. 61. 17* | quas *L Nonii* | infractos fero *Paulus*: desertos gero *Nonius* ‖

ANVS

ARTEMO

I Nunc mĭhi licet quiduís loqui: nemo híc adest supérstes.
II * * * ⟨mu⟩lionum nauteam fecisset * * * lem atque aro * * *
III et * * * ⟨rauim⟩.

ASTRABA

I Séquere adsecue, Pólybadisce: meám spem cupio cónsequi.
PO. Séquor hercle equidem: nám lubenter meá⟨m⟩ sperata⟨m⟩ cónsequor.
II Áxitiosae annónam caram e uĭli concinnánt uiris.
III Quási tolleno[no] aut pílum graecum réciprocas planá uia.
IV Terebrátus multum sít [et]: subscudes áddite.
V Terebratum quidem pertundis.
VI Dare pédibus protinam sése ab his regiónibus.
VII Apluda.

BACARIA

Quis est mortalis tanta fortuna affectus umquam
Qua ego nunc sum? quoius haec uentri portatur pompa:

ANVS (*cf. Gellius III 3,9*) ‖ *ARTEMO* I *Festus p. 305, 32 et Pseudoacro ad Hor. Epo. I 5* (nemo — superstes) | hic adest (*sic Festus et Pseudoacronis A*) *vel* adest hic (*sic Pseudoacronis reliqui libri*) ‖ II *Festus p. 165, 32* ‖ III *Festus p. 274, 32* ‖ *ASTRABA* (*cf. Probus ad Verg. Bucol. p. 2, 21:* quo titulo et Plautus fabulam inscripsit, in qua mulieres in eiusmodi uehiculis inducit) | I *Varro de l. l. VI 73* (in astraba plautinea) adseque: *corr Lachm* | herclem (*ex* erclem *vel* ercle *m. 2. ut vid*) quidem: *corr L. Spengelius* | *add Ri* ‖ II *Varro de l. l. VII 66* | ac sitiose: *corr Ald* ‖ III *Festus p. 274, 29* | *del Scal* | reciproceis: *corr O. Muellerus* | uta: *corr Scal* ‖ IV *Festus p. 306, 2* | *del Ri* ‖ V *Nonius p. 62* ‖ VI *Nonius p. 376* ‖ VII *Gellius XI 7, 4: unde Nonius p. 69* ‖ *BACARIA Macrobius III 16, 1* (baccharia: *corr Ri*) ‖

Vel nunc qui mihi in mari acipenser latuit antehac,
Quoius ego latus in latebras reddam meis dentibus et manibus.

BIS COMPRESSA

BOEOTIA

I PARASITVS. Vt illúm di perdant prímus qui horas répperit
Quique ádeo primus státuit hic solárium:
Qui míhi comminuit mísero articulatím diem.
Nam †me puero ué⟨n⟩ter erat solárium
Multo ómnium istorum óptumum et ue ríssumum:
†Vbi iste monebat ésse nisi quom níl erat.
Nunc étiam quod est, non ést⟨ur⟩, nisi solí lubet.
Itaque ádeo iam oppletum óppidumst soláriis,
Maiór pars populi | áridi reptánt fame.
II Vbi prímum accensus clámarat merídiem

CAECVS VEL PRAEDONES

I Nil quícquam factum nísi fabre
Nec quícquam positum síne loco,
Auro, ébore, argento, púrpura,
Pictúris, spoliis, túm statuis.
II Neque eam inuito a me umquam abduces.
III Spectaui ludos magnifice atque opulenter.
IV Plure áltero tantó quanto eius fúndus est
Velim.

---

19. a///cipenser *vel* ancipenser (*antea* accipenser) || *BIS COMPRESSA* (*cf. Gellius III 3, 9*) || *BOEOTIA* (Aquili? *cf. Gellius III 3, 3 sq. et 9*) | I *Gellius III 3, 5* || 21. horas *vel* oras | repperit *vel* reperit || 22. Quique *vel* Quicque || 23. com(*vel* co minuit || 24. *add Salm* || 27. quod *vel* quid || 28. est oppidum: *trai Herm* || II *Varro de l. l. VI 89* || *CAECVS VEL PRAEDONES* I *Charisius (ex Iulio Romano) p. 199, 31* || 32. luco || II *Idem p. 202, 30* || III *Idem p. 209, 24* || IV *Idem p. 211, 27* ||

V Ita súnt praedones: prórsum parcunt némini.
VI In peregre est.
VII Velím te⟨d⟩ arbitrári factum. # Sédulumst,
†Summouentur hostes, remouentur lapides.
VIII ⏑ –́ ⏑ si non strénue fatétur ubi sit aúrum,
Membra éxsecemus sérra.
IX Nil feci secus quam me decet.
X Quis tú's qui ducis mé? # Mu. # Peri⟨i⟩ hercle, Áfer est.

CALCEOLVS

⏑ –́ ⏑ – ⏑ –́ ⏑ molluscám nucem
Super éius dixit ímpendere tégulas.

CARBONARIA

I –́ ego pernam, súmen sueris, spétile, callum, glándia.
II Pátibulum ferát per urbem, deínde adfigat⟨úr⟩ cruci.
III Secundum eampse aram aurum abscondidi.

†CESISTIO

Dis ⟨s⟩tríbula ⟨a⟩ut de lúmbo obscena uíscera.

V *Idem p. 211, 32* ‖ VI *Idem p. 212, 20* ‖ VII *Idem p. 219, 9* ‖ 41. *add Buechelerus* | *pers sign Charisius* ‖ VIII *Idem p. 219, 16* ‖ IX *Idem p. 220, 21* ‖ X *Idem p. 240, 3* *pers sign Bo* | pueri | *dist Fabricius* ‖ *CALCEOLVS Macrobius Sat. III 18, 9* ‖ *CARBONARIA* I *Festus p. 330, 27* | sueres: *corr Turn* | spectile: *corr ex lemmate* | galium: *corr Vrsinus* ‖ II *Nonius p. 221* | *add vir doctus in Nonii ed. Bas.* ‖ III *Priscianus I (G. L. II) p. 516, 11* | ipsam: *corr Fl* ‖ *CESISTIO Varro de l. l. VII 67* | s *add Buechelerus* | a *add Scioppius* obsc$\overset{o}{e}$nab$\overset{v}{i}$s cera: *corr O. Muellerus* ‖

COLAX

I Bátiolam auream ócto pondo habébam: accipere nóluit.
II Quí data fidé firmata fídentem feféllerint,
Súbdoli subséntatores, régi qui sunt próxumi,
Qui áliter regi díctis dicunt, áliter in animó | habent.
III Si me tu hodie inuitaueris numquam quicquam * *
IV Nexum.

COMMORIENTES

Sáliam in puteum praécipes.

CONDALIVM

I Tám crepusculó fere ut amant lámpades accéndite.
II pro.

CORNICVLA

I Quíd cessamus lúdos facere? círcus noster écce adest.
II Qui regi latrocinatus decem annos Demetrio.
III Púlcrum et luculéntum hoc nobis hódie euenit proélium.
IV Mihí Lauerna in fúrtis celebrassít man[i]us.
V Qui amánt ancillam meám Phidullium óculitus.
VI ∠ ⏑ – ⏑ ∠ ⏑ – ⏑ ∠ ⏑ – ⏑ te óbsecro,

COLAX (*Terentii Eun. prol. v. 25*) I *Nonius p. 545* | habebat: *corr Ri* || II *M. Caesar ad Frontonem II 10* (*p. 33 ed. Nab.*) || III *Schol. Veron. ad Verg. Aen. II 670* || IV *Varro de l. l. VII 104 sq.* (*fragmentum non satis certum*) || *COMMORIENTES* (*Terentius Ad. prol. v. 6 et Gellius III 3, 9*) *Priscianus I* (*G. L. II*) *p. 280, 18* || *CONDALIVM* (*cf. Gellius III 3, 9*) I *Varro de l. l. VII 77* || II *Festus p. 229, 20* || *CORNICVLA* (*rarius CORNICVLARIA*) I *Varro de l. l. V 153* || II *Varro de l. l. VII 52 et Nonius p. 134* | decem annos *Varro*: annos decem *Nonius* || III *Nonius p. 63* || IV *Nonius p. 134* | militaueram nam furtis: *corr Scal* | celebrassit *vel* celerassit | *del Ald* || V *Nonius p. 147* (Plautus corni qui) | fedulium: *corr Winterus* || VI *Nonius p. 220* (Plautus in cornicem te) ||

Lýde, pilleúm meum, mi sodális, mea salúbritas.
VII Face[re] olant aedes arabice.

DYSCOLVS

⊥́ uirgo sum: nóndum didici núpta uerba dícere.

FAENERATRIX

I Heus tu, ín barbaria quód dixisse dícitur
Libértus suae patrónae, id e⟨g⟩o dicó ⟨tibi⟩:
'Libérta⟨s⟩ salue: uápula Papíria.'
II Quae ego populabo probe.

FRETVM

Nunc íllud est quod 'résponsum †Arretini' ludis magis dicitur:
Perîbo, si non fécero: si fáxo, uapulábo.

FRIVOLARIA

I Commodo dictitemus.
II Is mîhi erat bilis, aqua íntercus, querquéra tussis.
III Sequimini me hac sultis, legiones omnes Lauernae.
IV Ýbi rorarii éstis? # Adsunt. # Ýbi sunt accensi? # Écce.

VII *Diomedes p. 383, 15* | *del Goe* ‖ *DYSCOLVS Festus p. 170, 23 cum Paulo p. 171, 4* (*om* ut) ‖ *FAENERATRIX* (*Varro de l. l. VII 96*) I *Festus p. 372, 27* ‖ 73. *add Scal* (tibi *in lac*) ‖ 74. *add O. Muellerus* ‖ II *Diomedes p. 401, 3* | proue: *corr Scioppius* ‖ *FRETVM Gellius III 3, 7* | ludis magis *vel* magnis ludis ‖ *FRIVOLARIA* I *Charisius p. 193, 15 et 196, 9* ‖ II *Festus p. 257, 31 cum Paulo p. 256, 13 et Priscianus I* (*G. L. II*) *p. 271, 2* | eras *vel* erat (*sic Festus*) *Priscianus* | aqua intercus *om Festus* | querqueratus *Paulus* (querque⟨ra tussis⟩ *Festus*): tussis febris *Priscianus* ‖ III *Festus p. 301, 22* (*et Paulus p. 300, 7*) | hanc stultis: *Festi codex*: *corr ex Paulo* ‖ IV *Varro de l. l. VII 58* | rorani: *corr Rholandellus* | ansunt (en *m. 2*): *corr Grothius* ‖

V Ágite nunc, subsídite omnes, quási solent triárii.
VI Naue ágere oportet quód agas, non ductárier.
VII Superáboque omnis árgutando praéficas.
VIII ⏑ ⏑́ ⏑ – ⏑ túnc papillae prím⟨ul⟩um
Sorόriabant — íllud uolui dícere:
Fratérculabant. ⟨quíd⟩ opus est uerbís? ⏑ –
IX * * * agnina tene * * * ⟨stre⟩bulis.
X O amice ex multis mi[hi] une, Cephalio.

FVGITIVI

†Agerge, specta, uíde uiuices quántas. # Iam inspexí: quid es[se]t?

HORTVLVS

Praéco ibi adsit: cúm corona, quíque liceat, uéneat.

LENONES GEMINI

Dolet huíc puello sése uenum dúcier.

LIPARGVS

Níl moror mihi fúcum in alu⟨e⟩o ápibus qui peredít cibum.

V *Varro de l. l.* V 89 *et Festus p. 306, 11* | subsidete *Varro: corr Laetus* | subi(?)***t triario *Festus* ‖ VI *Festus p. 169, 3* ‖ VII *Nonius p. 66* ‖ VIII *Festus p. 297, 34* (*et Paulus ex edit. Thewrewkii p. 296*) | *** papillae pri*** uolui dicere *** opus est uerb *** *codex Festi*: tunc papillae primum sororiabant illud uolui dicere fraterculabant *Paulus* (*suppl Vrsinus*) ‖ IX *Festus p. 313, 3* | *suppl ex lemmate* ‖ X *Priscianus I* (*G. L. II*) *p. 188, 26* (*cf. ars anon. Bern. p. 90, 13 ed. Hag.*) | *del Bo* ‖ *FVGITIVI Varro de l. l. VII 63* | *pers sign Winterus* | qđ *cod.* | *del Scal* ‖ *HORTVLVS Festus p. 306, 12* | cuique: *corr Scal* | uentat: *corr Vrsinus* ‖ *LENONES GEMINI* (*GEMINI LEONES Accius: cf. Gellius III 3, 9*) *Priscianus I* (*G. L. II*) *p. 231, 21 et Festus p. 249, 19* | Dolet *Priscianus*: holim *Festi codex* | huic puello *Festus*: hic puellus *Priscianus* | *LIPARGVS Priscianus I* (*G. L. II*) *p. 522, 14* | *add Pareus* ‖

NERVOLARIA

I Scobína[m] ego illum | áctutum adrasí ⟨s⟩enem.
II Prohibéntque moenia ália, unde ego fungár mea.
III Ocíssume nos líberi possímus fier⟨i⟩ * *
IV Prodúct[a]e prodig[i]um ésse [m]amatorem áddecet.
V Vinum sublestissumum.
VI Insanum ualde uterque deamat.
VII Scrattaé scrupedae stríttiuillae sórdidae.

†PAGON

Honos sýncerasto péri⟨i⟩t, pernis, glá⟨n⟩dio[s].

PARASITVS MEDICVS

I In cónspicillo | ádseruabam pállium [obseruabam].
II ⏑ ⏗ cum uirgis cáseum radí potest.
III Addite lopadas, ecinos, ostreas.
IV Domí reliqui | éxoletam uírginem.

NERVOLARIA I *Varro de l. l. VII 68* | *del Scioppius* | enim: *corr Spengelius duce Lachm* || II *Festus p. 145, 31* (*et Paulus p. 144, 8*) | funger inea *apographa Festi*: *corr ex Paulo* || III *Festus p. 181, 33* | *add Vrsinus* || IV *Festus p. 229, 21* | a *et* i *del Vrsinus* | m *del Bo* || V *Festus p. 294, 3* || VI *Nonius p. 127* (Neruo: *corr Lipsius*) || VII *Varro de l. l. VII 65 et Gellius III 3, 6 et Nonius p. 169* (Aulularia: *corr Bentinus*) | scratte *Gellii PR*: escrate *vel* escrapte *codd. Nonii*: scraties *cod. Varronis* | scrupede strittiuille *codd. meliores Gellii*: scruppidam stritabillas *et* rupp· ides ritabillae *Varro*: crupede strictibile *Nonius* | sordidae *Gellius et Nonius*: tantulae *Varro* || *PAGON Varro de l. l. VII 61* | i *add L. Spengelius* | gladios (*corr ex* gradios): *corr Pius* || *PARASITVS MEDICVS* I *Nonius p. 84* | conspicilio *vel* conspicuo | *del L. Muellerus* || II *Nonius p. 200* || III *Nonius p. 551* | lopades *vel* lopadas || IV *Priscianus I* (*G. L. II*) *p. 489, 17* ||

PARASITVS PIGER

I Inde híc bene potus prím⟨ul⟩o crepúsculo.
II Domum íre coepi trámite dextrá uia.
III Ámbo magna laúde lauti, póstremo ambo súmus non nauci.

†PLOCINVM

Nám colorátilem fróntem habet, petilús⟨t⟩, habrus. 110

SATVRIO

I Catulinam carnem esitauisse Romanos (Plautus in Saturione refert).
II Retrahí nequitur quóquo progressást semel.
III Mále tibi euenísse uideo. # Gláber erat tamquám rien.
IV Súbcenturia[cen]túm require, quí te delectét domi.

†SCEMATICVS

Nám pater tuos númquam cum illa étiam limauít caput. 115

SITELLITERGVS

I Mulieres †uxorculauit: ego noui, scio axitio⟨s⟩a quam sit. 116. 117
II †fit ea míhi insignitos púeros pariat póstea

PARASITVS PIGER I *Varro de l. l. VII 77* | de ne potus: *corr Pius* | *add Scal* || II *Varro de l. l. VII 62* || III *Festus p. 166, 12* || *PLOCINVM Nonius p. 149 et 204* | nam coloratilem *vel* nam coloratum | petilis habis *vel* petulis habris: *corr Scal, add Ri* || *SATVRIO* (*cf. Gellius III 3, 14*) I *Paulus p. 45, 3* || II *Festus p. 162, 29* || III *Festus p. 277, 15 cum Paulo p. 276, 3 et Hageni Anecd. Helv. p. CLXXV* (glaber — rien) | *pers sign Bo* || IV *Festus p. 306, 27* | *del Dziatzko* || *SCEMATICVS Nonius p. 334* (idem scematico) | tuus *vel* tus | limabit: *corr Lipsius* || *SITELLITERGVS* I *Varro de l. l. VII 66* | ac sitio aquam sic: *corr Ald et Schoe* || II *Festus p. 375, 18* (in silitergo) ||

Aút uarum aut ualgum aút compernem aut paétum aut b⟨r⟩occhum fílium.

TRIGEMINI

Nísi fugissem in[quit] médium, credo, praémorsisset –́ ⏑ – 120

2 FRAGMENTA FABVLARVM INCERTARVM

I Epeúm fumificum quí legioni nóstrae habet coctúm cibum.

II Quod uolt densum, ciccum non interduo.

III Gannít odiosus ómni totae fámiliae.

IV (XVII) Licet uos abire curriculo.

V (XVIII) Iam tíbi tuis meritis crássus corius réditust. 5

VI (XIX) Dí bene uortant: téne cruminam, ínerunt trigintá minae.

VII (XXI) Núllam ego rem citiórem apud homines ésse quam famám reor.

VIII (XXII) Stúltus est aduórsum aetatem et cápitis canitúdinem.

IX (XXIII) Conruspare tua consilia in pectore.

X (XXIV) Númnam mihi oculí caecultant: éstne hic noster Hérmio? 10

XI (XXV) Eiurauit militiam.

XII (XXVI) Sic me subes cottidie quasi fiber salicem. 12. 13

XIII (XXVIII) Init te umquam febris?

TRIGEMINI Gellius VI 9, 7 | *del Winterus* ‖ I *Varro de l. l. VII 38* ‖ II *Idem VII 91* ‖ III *Idem VII 103* ‖ IV *Paulus p. 49, 6* ‖ V *Idem p. 60, 7* ‖ VI *Idem p. 60, 10* ‖ VII *Idem p. 61, 16* ‖ VIII *Idem p. 62, 1* ‖ IX *Idem p. 62, 2* ‖ X *Idem p. 62, 3* ‖ XI *Idem p. 77, 17* ‖ XII *Idem p. 90, 3* ‖ XIII *Idem p. 110, 11* ‖

XIV (XXIX) Neque múneralem légem neque lenóniam
Rogáta fuerit nécne flocci | aéstumo.
XV (XXX) Pérfidiose cáptus edepol néruo ceruicés probat.
XVI (XXXI) Muriáticam autem uídeo in uasis stágneis
†Naricam bonam et canutam et taguma
†Quinas fartas, cónchas piscinárias.
XVII (XXXII) Nón ego te nouí, naualis scríba, columbar[i] ínpudens?
XVIII (XXXIII) Níl deconciliáre sibus, nísi qui persibús sapis.
XIX (XXXIV) Sacrum án profanum | hábeas parui pénditur.
XX (XXXVI) Vix super * * * e misero mihi ac * * * ⟨reglescit⟩.
XXI (XXXVII) * * surus * * non est tibi.
XXII (XXXVIII) Ýlcerosam, cónpe[n]ditam, súbuerbustam, sórdidam.
XXIII (XXXIX) Venter su⟨i⟩llus di * * * ⟨scr⟩utillum ego me hodie * * * esa farte biberem.
XXIV (XLIII) Mittébam uinum púlcrum murrinam.
XXV (XLIV) [In XII tabulis legum nostrarum nusquam nominatur uilla, semper in significatione ea hortus, in horti uero heredium, quam ob rem comitata est et religio quaedam, hortoque et foro tan-

XIV *Paulus p. 143, 4* ‖ XV *Festus p. 165, 25* | eoepol: *corr Scal* ‖ XVI *Idem p. 166, 21* ‖ XVII *Idem p. 169, 7* | *del Scal* | *Cf. Amph. fragm.* XX ‖ XVIII *Idem p. 217, 26* | de consiliaręsibus: *corr Buechelerus* | persicus: *corr Scal* ‖ XIX *Idem p. 229, 9* (*Paulus p. 228, 15*) ‖ XX *Idem p. 278, 30* (*Paulus p. 279, 5*) ‖ XXI *Idem p. 298, 1* (*sequitur:* item: nam qui * * * cus surculis * * * m tum poli * * * aut asulae * * * rus surum * * * re possent*: ubi latet fortasse aliud fragmentum Plautinum ad* surum *pertinens*) ‖ XXII *Idem p. 309, 17* | Vicerosam: *corr Vrsinus* | *del idem* ‖ XXIII *Idem p. 333, 3* | sullus di * * * inillum: *corr Vrsinus ex lemmate* ‖ XXIV *Plinius N. H. XIV 15* ‖ XXV *Idem N. H. XIX 19* ‖

tum contra inuidentium effascinationes dicari uidemus in remedio saturica signa, quamquam] hortos tutelae Veneris adsignante Plauto.

XXVI (XLV) Quid ést? ♯ Hoc rugat pállium: amíctus non sum cómmode.

XXVII (XLVI) Exí tu, Daue, age spárge: mundum | ésse hoc uestibulúm uolo:
Venús uenturast nóstra: non hoc púlueret.

XXVIII (XLVIII) In péllibus perículum porténditur.

XXIX (XLIX) Cilíx, Lycisce, Sósio, Stic⟨h⟩e, Pármeno,
Exíte et ferte fústes priuos ín manu.

XXX (XLVII) Dulcia Plautus ait grandi minus apta lieni.

XXXI (L) Glirium examina.

XXXII (LI) Quid murmurillas tecum et te discrucias.

XXXIII (LII) Leuiór es quam tippúla.

XXXIV (LIII) Néc machaera[m] aúdes dentes fréndere.

XXXV (LIV) Inimícus esto, dónicum ego reuénero.

XXXVI (LVI) ⏑ síqua forte cóntiost ubi éum hietare nóndum
In méntem uenit.

XXXVII (LVII) Ego illi uenear.

XXXVIII (LVIII) Vinúm precamur: nam híc deus praeséns adest.

XXVI *Gellius N. A. XVIII 12, 3* (*pers sign Buechelerus*) || XXVII *Idem ibidem § 4* | uestra *vel* nostra || XXVIII *Porphyrio ad Hor. Serm. I 6, 22* | inpellis *vel* inpellibus || XXIX *Pseudoacro ad Hor. Serm. II 5, 11* || XXX *Serenus Sammonicus de med. v. 425 ed. Baehr.* || XXXI *Nonius p. 119* | glirium *vel* gliuium || XXXII *Idem p. 143* || XXXIII *Idem p. 180* || XXXIV *Idem p. 447* | *del Bo* || XXXV *Charisius p. 197, 18* (*ex Iulio Romano*) || XXXVI *Diomedes p. 345, 5* | mente *vel* mentem || XXXVII *Idem p. 368, 24* | uindar || XXXVIII *Diomedes p. 458, 25 et Servius ad Aen. I 724 et Donatus Art. gramm. p. 400, 14 et Pompei Comm. p. 307, 10 et Isidorus Orig. I 36, 9* |

XXXIX (LIX) Cette patri meo.
XL (LX) Haec praesepes meast.
XLI (LXI) Néque ego ad mensam públicas res clámo neque legés crepo.
XLII (LXII) Et égo te conculcábo ut sus catulós suos.
XLIII (XLIII) Hunc sermonem instititi.
XLIV (LXIV) Properate prandium.
XLV (LXV) Corpus tuom uirgis ulmeis inscribam.
XLVI (LXVI) Paupera est haec mulier.
XLVII (LXVII) Ipsa sibi auis mortem creat.
XLVIII (LXVIII) Pro laruato te circumferam.
XLIX (LXIX) Castrum Poenorum.
L (LXX) dissipábo
Te támquam folia fárfari.
LI (LXXI) Faciles oculos habet.
LII (LXXIII) Mecum †habet patagus morbus aes.
LIII (LXXIV) Qui talis est de gnatabus suis.
LIV (LXXIX) Probus quidem antea iaculator eras.
LV (LXXX) Linna coopertast †testrio gallia.
LVI (LXXXI) ⏑ –́ siquid factúrus es, appénde in umeris pállium
Et †pergat quantúm ualet tuorúm pedum pernícitas.

---

pracamur *Diomedis B*: precatur *Donati S*: precemur *Servius et maior pars codicum Pompei* || XXXIX *Cledonius p. 59, 22 et Pompei Comm. p. 240, 23 et Marius Plotius Sacerdos p. 490, 20* (Cette) *et Phocas p. 436, 15* (*item*) || XL *Marius Plotius Sacerdos p. 472, 26 = Probi Cath. p. 8, 4* || XLI *Servius Dan ad Aen. I 738* || XLII *Idem ad Aen. II 357* || XLIII *Idem ad Aen. IV 533* || XLIV *Idem ad Aen. IX 399* (*cf. Additamentum ad Georg. IV 170* [properant]) || XLV *Servius ad Aen. I 478* || XLVI *Idem ad Aen. III 539 et XII 519* || XLVII *Idem ad Aen. VI 205* || XLVIII *Idem ad Aen. VI 229* || XLIX *Idem ad Aen. VI 775* | poenarum: *corr ex r* || L *Idem ad Aen. VII 715* || LI *Idem ad Aen. VIII 310* || LII *Macrobius Sat. V 19, 11* | pęagus: *corr Canterus* || LIII *Priscianus I* (*G. L. II*) *p. 293, 19* | qui *vel* quin || LIV *Isidorus Orig. XIX 5, 2* || LV *Idem Orig. XIX 23, 3* (*unde pendet liber glossarum*) | cooperata est *liber glossarum* (cooperta *vulgo*) || LVI *Idem Orig. XIX 24, 1* ||

LVII (LXXXII) aéneis
Coculís mihi excoctast ómnis misericórdia.
LVIII (LXXVI) Acieris.
LIX (IV) Addues.
LX (IX) Ad exitam aetatem.
LXI (VI) Adfabrum.
LXII (VIII) Aeneolo.
LXIII (LXXV) Aequiter.
LXIV (XI) Aerumnula(s).
LXV (VII) Alimodi.
LXVI (X) Angina(m) uinaria(m).
LXVII (V) Aristophorum.
LXVIII (LXXV) Asperiter.
LXIX (XIV) Bellitudinem (?).
LXX (XVI) Bellule.
LXXI (XV) Binominis.
LXXII (XII) Bitienses.
LXXIII (XIII) Blandicella.
LXXIV (LV) Butubatta.
LXXV (XX) Custoditio.
LXXVI (LXXVII) Glos.
LXXVII (XXVII) Herbam do.
LXXVIII Interluere mare.
LXXIX (XXXV) Pullaria(m).

LVII *Idem Orig. XX 88, 1* (*cf. Placidus C. G. L. V p. 14, 36 = 55, 32*) ‖ LVIII *Pseudophiloxenus C. G. L. II p. 13, 9* ‖ LIX *Paulus p. 27, 14* ‖ LX *Idem p. 28, 5* ‖ LXI *Idem p. 28, 1* ‖ LXII *Idem p. 28, 3* ‖ LXIII *Priscianus II* (*G. L. III*) *p. 71, 1* ‖ LXIV *Paulus p. 24, 1* ‖ LXV *Idem p. 28, 2* ‖ LXVI *Idem p. 28, 7* ‖ LXVII *Idem p. 27, 15* ‖ LXVIII *Priscianus II* (*G. L. III*) *p. 71, 1* ‖ LXIX *Paulus p. 35, 11* ‖ LXX *Idem p. 36, 4* ‖ LXXI *Idem p. 36, 1* ‖ LXXII *Idem p. 35, 7* ‖ LXXIII *Idem p. 35, 9* ‖ LXXIV *Charisius p. 242, 10* (*ex Iulio Romano*) ‖ LXXV *Paulus p. 61, 15* ‖ LXXVI *Pseudophiloxenus C. G. L. II p. 34, 29* (*cf. ibid. 32*) ‖ LXXVII *Paulus p. 99, 7* ‖ LXXVIII *Isidorus Orig. V 26, 18* ‖ LXXIX *Paulus p. 243, 3* ‖

LXXX (LXXII) Scelerare.
LXXXI (XL) Thocum.
LXXXII (XLI) Vesperna.

---

3 FRAGMENTA DVBIA ET SVSPECTA

I (IV) amoris imber grandibus guttis
Nón uestem modo pérmanauit, séd in medullam ultró fluit.
II (VI) Pílleum quem habuít deripuit eúmque ad caelum ⟨sús⟩tulit.
III (IX) Numquam ad ciuitatem uenio nisi quom infertur peplum.
IV (XI) Fortásse te⟨d⟩ amáre suspicárier.
V (XII) Argéntum hinc facite.
VI (XIII) Flocci pendo quid rerum geram.
VII (XIV) Cistellam mihi offers cum crepundiis.
VIII (XVI) Quid tu o momarsicule homo praesumis?
IX (I) Coquitare.
X (III) Essentia, queentia.
XI (II) Fucilis.

LXXX *Servius ad Aen. III 42* ‖ LXXXI *Paulus p. 367, 8* ‖ LXXXII *Idem p. 368, 8* ‖ I *Fronto II 2 p. 27 ed. Naber* | *Cf. Most. v. 142* ‖ II *Nonius p. 220* (Plautus Captiuis) | diripuit *et* tollit: *corr Bo* | *Cf. ad Capt. ed. maior. p. 95* ‖ III *Servius ad Aen. I 480* | *Cf. Merc. v. 66 sqq.* ‖ IV *Donatus ad Ter. Hec. III 1, 33* | *add Ri* | suspicabere: *corr Ri* | *Cf. Bacch. fragm. XXI* ‖ V *Idem ad Ter. Phorm. IV 3, 30* | *Cf. Bacch. fragm. XXII* ‖ VI *Fulgentius p. XIX ed. L.* ‖ VII *Idem p. XXII. XXIII ed. L.* | affers *cod. Brux. 9172* | *Cf. Cist. 655 sq. 709* ‖ VIII *Osbernus p. 332 (cf. p. 360, ubi* quid ais momarsicule homo *habet cod. Regin. 1392)* | *Cf. Paulus p. 140, 1* ‖ IX *Paulus p. 61, 18* | *Cf. Aul. v. 408* ‖ X *Quintilianus II 14, 2 (cf. III 6, 23): sed VIII 3, 3 haec interpretatio Sergio Flavo addicitur, eadem a Seneca ep. 58, 6 Fabiano* ‖ XI *Paulus p. 92, 13 (cf. Placidus C. G. L. V p. 21, 36 = p. 68, 12)* ‖

XII (Inc. XLII) Hannibālem, Hasdrubālem, Hamilcārem.

XIII (VIII) Meminens.

XIV (X) Reboo.

XV (V) [Posticam feminino genere consuetudine appellamus. Lucilius . . . Varro *Ταφῇ Μενίππου*: Perrexit ⟨in⟩ interioris partis domuis posticae, ut ait Plautus,] penitissumae.

XVI (VII) (Plautus) inducit inter multos amatorem positum dicentem quod solus sit.

XII *Gellius N. A. IV 7, 1* (*ex Probo*) | *Cf. Poen. v. 997* || XIII *Servii* [*Sergii*] *comm. in Don. p. 441, 2* (*ex eodem ut videtur fonte cum Prisciano G. L. II p. 560, qui Laevio tribuit*) || XIV *Marius Plotius Sacerdos p. 491, 3 = Probi Cath. p. 38, 31* | *Cf. Amph. v. 232* || XV *Nonius p. 217* | penitissime: *corr Mercerus* | *Cf. Pers. v. 522* || XVI *Servius ad Aen. IV 82* | *Cf. Amph. 640* ||

CONSPECTVS METRORVM

I 1. Iambici senarii: Amph. 1—152. 463—498. 861—955. 974—983. 1006—1008. fragm. XI—XIII. 1131—1143. Asin. 1—126. 746—829. Aul. 1—119. 280—392. 394—405. 475—586. 661—712. 832. fragm. I—III. V? Bacch. 1—5. 10—12. 26—30. 32—34. 109—367. 500—525. 573—611. 669. 761—924. 997—1075. Capt. 1—194. 202. 361—384. 659—767. Cas. 1—143. 309—352. 424—514. 563—620. 710—712(1). 759—797. 847—854. Cist. 120—202. 267—304. 374—433. 456. 536—630. 747—773. Curc. 1—95. 216—279. 371—461. 635—678. Epid. 24. 46. 47. 186. 306—319. 382—525. Men. 1—109. 226—350. 356. 466—570. 586. 701—752. 872—898. Merc. 1—110. 134. 225—334. 544—587. 667—829. Mil. Gl. 1—155. 481—595. 813—873. 1094—1136. 1284—1310. 1378—1393. Most. 1—84. 409—689. 747—782. 899. 900. 993—1040. Pers. 53—167. 329—469. 501—512. 520—527. 673—752. Poen. 1—209. 410—503. 615—816. 930—1173. 1196. 1304—1397. Pseud. 1—132. 193. 394—573^{b}. 767—904. 998—1102. Rud. 1—184. 254. 450—558. 593—614. 780—905. 1191—1204. 1227—1264. 1338—1356. Stich. 48—57. 155—273. 288^{b}. 300. 402—504. 641—673. 762—768. Trin. 1—222. 392—601. 729—819. 998—1007. 1093—1114. Truc. 1—94. 210? 224—227. 241—247. 251. 322—447. 631—698. 722. 724. Vid. 1—55. 69—91. 100—103. 110—113. 115. 117. 118. Fragm. fab. cert. 3. 4. 13. 15. 21—30. 37. 39. 41. 42? 46. 47. 48. 52. 66. 67. 72—74. 83—87. 92. 94. 95. 97. 100—103. 106—108. 112. Fab. inc. 3. 5. 15. 16. 18—20. 23. 32? 33—35. 41. 45. 49. 66. 67. Dub. et susp. 5 [= Bacch. fr. XX] (= 8253).

I 2. Iambici septenarii: Asin. 381—503. 545—745. Aul. 803—807. Bacch. 668? 989^{a}? Capt. 200. 223. 231. 837. Cas. 715—718 (1). 825. Cist. 38—58. 305. 306—372. 697. 705—746. Curc. 103. 104. 110. 123. 487—532. Epid. 9. 179. 180.

332. 336—381. Men. 133. 134. 980. Merc. 499—543. Mil. Gl. 354—425. 874—946. 1216—1283. Most. 157—247. 746. Pers. 1? 2? 7. 8. 19—22. 43—46. 49—51. 52? 279—328. Poen. 239. 821. 822. 1199? 1200. 1227—1273. Pseud. 153. 155. 156. 159. 160. 172. 219. 264. 589. 915. 1257. 1272. Rud. 219. 290—413. 682—705. 945? 946? 962. 1281—1337. Stich. 275? 674—682. 770. 771. 774. 775. Trin. 233. 234. Truc. 130—209. 217—223. 237—240. 252—255. Vid. 114. Fragm. fab. cert. 6. 43? 44? 77. Fab. inc. 39. 57. 58 (= 1376).

I 3. Iambici octonarii: Amph. 153—158. 180—218. 248—262. 984—1005. 1053—1061. 1063. 1066. 1069—1071. 1073—1085. Asin. 830—850. Aul. 412—414. fragm. IV. Bacch. 925—952. 957—962. 965—968. 973—978. 987. 988. 995. Capt. 195. 196. 198. 199? 203. 224. 225. 516—524. 533. 536—540. 770 sq. 773. 776—780. 833 sq. 909—921. Cas. 229—231. 251. 637—640 (2). 930—933. Cist. 33? 450—455. 457. 460. 462. 463. Epid. 7. 8. 18—22. 25—28. 37—43. 48. 49. 58. 61—63. 185. 188. 193—195. 331. 334. 531. 532. Men. 128. 129. 131. 132. 585. 979. 986. 987. 995—1002. 1060—1062. Merc. 111—127. 132. 133. 137—140. Most. 103. 104. 107. 118. 128. 132. 143. 146—148. 727/728. 742—745. Pers. 3—6. 9—12. 23—25. 47. 48? 255. 256. 268? 269. 270. 271? 485/486. Poen. 817—820. 1192—1195. 1197. 1198. 1226. Pseud. 146—152. 154 157. 158. 169. 170. 171. 185. 186. 188—192. 227. 576. 600. 919. 1133. 1134. Rud. 255. 920. Stich. 274. 278. 279. 281. 283—287. 289. 290. 294—299. 301. 303—305. 307. 308. 769. Trin. 238? 282. 285. 286. Truc. 213. 214. 215. 216. 595? 596? Fragm. fab. cert. 76. Fab. inc. 1. 30. 31. 64. 65 (= 426).

I 4. Iambici octonarii hypermetri: Amph. 1067. Bacch. 971. 996. Pers. 34. 39. Stich. 291.

I 5. Iambici dimetri acatalecti: Bacch. 646. 970. Capt. 197. 206^a. Cas. 708/709. 713/714. 733. Epid. 59—60^b (3). 182. 189. Men. 120—122 (5). 352. 583. 596—600 (11). 1004—1006 (5). Merc. 135—136^b (3). Most. 902^b. Pers. 32^b. 38. 773^a. 774^a. 812. 855^b. Pseud. 205—206 (3). 923^a. 923^c. 924^a. 924^b. 1258. 1268^a. 1277^a. 1278^a. 1291. 1305. Rud. 206^a. 206^b. 676. 938^a—944^b (13). Stich. 282? Trin. 254. 255^a. 260^a. Truc. 115. 119. 581. Fragm. fab. cert. 31—33 (= 84). Cf. I 14. 16. 18. 20.

I 6. Iambici dimetri catalectici: Capt. 784. Bacch. 1121^b. 1139^b. 1140^b. Cas. 161. 162. 724. 729—732. 833. 838. Cist. 695. 696. Curc. 120^a. Men. 355. Most. 90. 98. 102. 127. 877. Pers. 854—855^a (3). Pseud. 187. 1268. Rud. 197. 265. 284. 289 (= 31). Cf. I 7. 15. 17. 21. V 11.

I 7. Iambicus dimeter catalecticus bis positus: Pseud. 1254. Cf. I 6.

I 8. Iambici dimetri hypercatalecti: Most. 794? Pseud. 922.

I 9. Iambica tripodia acatalecta: Pers. 856ª. Cf. I 15. 22.

I 10. Iambici monometri acatalecti: Cas. 153. 154. 898. 899. Cf. VI 5.

I 11. Iambici monometri catalectici: Cas. 900. Cist. 464. Cf. I 14. III 10.

I 12. Iambici monometri hypercatalecti: Pseud. 207. Trin. 255ᵇ. Cf. I 13. 16. 19. V 12—14.

I 13. Iambici monometri hypercatalecti bis positi: Capt. 215ᵇ. Most 784? 794? 870.

I 14. Iambici dimetri acatalecti cum iambicis monometris catalecticis: Cas. 236. 826. Stich. 9. 12—14 (2).

I 15. Iambica tripodia acatalecta cum iambico dimetro catalectico: Rud. 218?

I 16. Iambici dimetri acatalecti cum clausula Reiziana: Aul. 153—160. 415—446. Bacch. 1124. Cas. 755. 756. 758. Most. 330. 346. 347. 858. 892. Rud. 185. 195. 675ᵇ. Stich. 3. 4. 5. 7ᵇ. 8? 772. 773. Trin. 256? 284. Truc. 128. 129 (= 63). Cf. I 12. 17. III 12.

I 17. Iambicus dimeter catalecticus cum clausula Reiziana: Rud. 285.

I 18. Iambicus dimeter acatalectus cum trochaica tripodia acatalecta: Curc. 102.

I 19. Iambicus monometer hypercatalectus cum anapaestico monometro hypercatalecto: Stich. 7ª. 15.

I 20. Iambicus dimeter acatalectus cum trochaico monometro acatalecto: Trin. 280.

I 21. Iambicus dimeter catalecticus cum trochaica tripodia acatalecta: Truc. 100—102 (2)?

I 22. Iambica tripodia acatalecta cum cretochaicis tripodiis
lecto (?): Rud. 264. 50? Epid. 50? Cas.

I 23. Iambici incerti generis: Cist. 45·627. 628. Fragm. fab.
Pers. 849/850. Truc. 595. 728/

II 1. Trochaici septenarii: Amph. cum trochaicis tripodiis
585—632. 654—860. 956- ruc. 626?
III—V. VII—X. XIV. uci cum trochaicis tripodiis
1068. 1086—1130. 1144 Men. 111. Most. 882. 893. 894.
544. 851—947. Aul. lecticus cum trochaica tripodia
587—660. 730—802.
368—499. 526—572 atalecticus cum trochaico mono-
984. 986. 991. 994 Truc. 122?
Capt. 201? 242- catalectica cum trochaico dimetro
541—658. 768. t. 138.

930—1036. Cas. 163. 252—308. 353—423. 515—562. 798. 799. 801—807. 809—814. 910. 963—1018. Cist. 5. 7. 22. 59—119. 231—266. 465-535. 631—670. 774—787. Curc. 158—215. 280—370. 462—486. 533—634. 679—729. Epid. 1. 2. 10. 12—17. 23. 30. 32—36. 44. 45. 51—56. 64—66. 71. 72. 79—84. 86. 88. 90[a]. 91. 93. 95. 99—165. 190—192. 196—305. 326. 333. 537? 543. 545. 547—733. Men. 123—127. 130. 135—225. 369—465. 595. 604—700. 775—871. 899—965. 988—994. 1003. 1008—1059. 1063—1162. Merc. 128—131. 141—224. 364—498. 588—666. 830—1026. Mil. Gl. 156—353. 426—480. 596—812. 947—1010. 1137—1215. 1311—1377. 1394—1437. Most. 115. 117. 145. 154—156. 248—312. 325. 348—408. 737. 740. 804—857. 883. 884. 897. 898. 904—992. 1041—1181. Pers. 18. 28. 30. 32[a]. 35. 37. 41. 42. 183—191. 194. 195. 198. 199. 203—250. 260—262. 265? 267. 274—276. 470. 471. 473. 475—477. 479—484. 489. 513—519. 528—672. 820—838. 842. 852. 853. 857. Poen. 261—409. 504—614. 823—929. 1201—1225. 1274—1303. 1398—1422. Pseud. 138. 140. 145. 196. 199. 200. 204. 208? 214. 220. 223. 226. 229. 265—393. 576. 578. 584—585[b] (3). 604—766. 914. 925. 951—997. 1107. 1113. 1123—1125. 1136—1245. 1279. 1313. Rud. 256. 257. 283? 414—449. 559—592. 615—663. 706—779. 963—1190. 1205—1226. 1265—1280. 1357—1423. Stich. 58—154. 293. 306. 330—401. 505—640. 683—761. Trin. 253. 301—391. 602—728. 843—997. 1008—1092. 1120—1189. Truc. 228—236. 256—321. 465—550. 561—565. 575—580. 586. 587. 620. 629? 630. 699—710. 719. 727. 730—968. Vid. 56—68. 94. 95. 96—99. 104—108. Fragm. fab. cert. 1. 9—12. 49. 50 53—56. 60. 62. 65. 68. 69. 71. 82. 90? 91. 93. 110. 113—115. 118. [illegible] 119. 120? Fab. inc. 6. 7. 8. 10. 17. 21 (= Amph. fragm. XX). 22. 26. 48. Dub. et susp. 1. 2. 3 (= 8832).

II 2. Trochaici octonarii: Aul. 406—410. 727—729. 819—822. 827—830. Bacch. 7. 612—615. 628. 642. 953—955. 979—981? 982. 983. [illegible]85. 992. 993. Capt. 240. 241. 928. 929. Cas. 240—246. 67[illegible] 706. 707. 859. Cist. 6. 18. 19. Epid. 69. 70. 77. 78. 526. [illegible]36. 542. Men. 119. 357. 359. 590. 591. 594. 1007. Merc. 341. 356. 359. 362. 363. Pers. 13—16. 26. 36. 40. 19[illegible] 193. 196. 200—202. 257—259. 263. 264. 266. 272. 273 472. 474. 478. 487. 488. 819. 839—841. 851. Pseud. 1[illegible]2—144. 161—164. 173. 194. 197. 198. 201. 203. 209. [illegible]10. 215. 218. 221. 225. 228. 243. 249. 255/256? 590. 12[illegible] 1260. 1269. 1273—1275. 1283. 1284. Rud. 217. 922. 92[illegible] Stich. 276. 277. 280. 292.

302. Trin. 252. Truc. 621. 726. Fragm. fab. cert. 109. (= 147).

II 3. Trochaici dimetri acatalecti: Cas. 674. Curc. 134. 137. Pers. 31. Pseud. 139. Cf. II 14. 15. IV 7.

II 4. Trochaici dimetri catalectici: Amph. 1072. Aul. 824—826. Bacch. 20. Cas. 158. 800. 808. 914. 941. 953—955. Cist. 24. 32. Curc. 111. Epid. 3—6. 11ᵃ. 11ᵇ. 31ᵃ. 31ᵇ. 73. 74. Most. 333. 885ᵃ. 885ᵇ. 886ᵇ. Pers. 27. 197. Poen. 259. Pseud. 195ᵃ. 195ᵇ. 202ᵃ. 202ᵇ. 211—213. 216. 217. 222. 224. 577. 579. 1135ᵇ. Stich. 288ᵃ (= 48). Cf. II 5. 16. 17. 18. 20. IV 6. 13.

II 5. Trochaici dimetri catalectici bis positi: Epid. 97. Men. 985ᵇ.

II 6. Trochaicae tripodiae acatalectae: Capt. 207ᵇ. Cas. 152. 818. 824. 830. 956. Most. 721. 886ᵃ? Pers. 774ᵇ? Poen. 260 (bis)? Cf. I 18. 21. II 14. 16. IV 9. VI 8. VIII.

II 7. Trochaicae tripodiae catalecticae: Rud. 200. 201ᵇ. Cf. II 8. 9. 15. 17. 19. 21. 22. IV 8.

II 8. Trochaicae tripodiae catalecticae bis positae: Bacch. 620. 643. 645. Cas. 248. 911. 942. Cist. 692. Curc. 117. Most. 315. 345. 872. Poen. 258. Pseud. 259. 1109. 1267. 1280ᵃ. 1280ᵇ. 1293. 1302. 1308. 1310. Rud. 231. 924 (3). Truc. 116. 593 (= 27).

II 9. Trochaica tripodia catalectica ter posita: Trin. 276.

II 10. Trochaicae pentapodiae acatalectae: Cas. 645? Most. 317. 318.

II 11. Trochaicae pentapodiae catalecticae: Rud. 229. 230. 232.

II 12. Trochaicae hexapodiae catalecticae: Epid. 166ᵃ. 166ᵇ. Most. 703? 704. 705.

II 13. Trochaici monometri acatalecti: Amph. 247. Rud. 681ᵇ. Cf. I 20. IV 10. 12.

II 14. Trochaici dimetri acatalecti cum trochaicis tripodiis acatalectis: Bacch. 670? 979—980? Epid. 50? Cas. 630—636. 913. Pers. 30. Truc. 627. 628. Fragm. fab. cert. 81?

II 15. Trochaici dimetri acatalecti cum trochaicis tripodiis catalecticis: Pseud. 954? Truc. 626?

II 16. Trochaici dimetri catalectici cum trochaicis tripodiis acatalectis: Cas. 894. Men. 111. Most. 882. 893. 894.

II 17. Trochaicus dimeter catalecticus cum trochaica tripodia catalectica: Cist. 694.

II 18. Trochaicus dimeter catalecticus cum trochaico monometro catalectico: Truc. 122?

II 19. Trochaica tripodia catalectica cum trochaico dimetro catalectico: Most. 138.

II 20. Trochaicus dimeter catalecticus cum cretico dimetro catalectico: Most. 880. Trin. 247?

II 21. Trochaica tripodia catalectica cum cretico dimetro acatalecto: Most. 111? 733?

II 22. Trochaica tripodia catalectica cum thymelico (‒ ◡ ◡ ◡ ‒): Most. 344.

II 23. Trochaici incerti generis: Epid. 544. 546. Men. 887. Most. 328. 709. Pers. 29b. Truc. 590.

III 1. Anapaestici septenarii: Aul. 720. Bacch. 640. 641. 1077. 1079. 1080. 1083. 1085. 1087. 1088. 1091. 1101—1108. 1149. 1150. 1154. 1156. 1157. 1159—1166. 1168—1171. 1173. 1174? 1175—1178. 1180. 1181. 1183—1192a. 1195—1199. 1201. 1202. 1204—1206. Capt. 209. Cas. 220. 221. 228. 237. 238. 723. 725. 744/745. 875—877. 882. Cist. 26. 203—205. 671. 675. 678. 702—704. Curc. 132. 141—146. Epid. 541. Men. 589. 602. 603. Mil. Gl. 1011—1020. 1022—1093. Pers. 171. 172. 181? 182? 492. 495. 754? 768? 770—772. 778. 779. 783. 784. 788. Poen. 1179. 1184—1186. Pseud. 176. 177. 181. 231. 233—235. 236? 237. 238. 593 594. 908. 937? 938. 939b. 940. 943. 945. 946. 949. 1121. 1132. 1253. 1295. 1321. 1325—1327. 1330/1331. Rud. 198. 225. 226. 228. 962. Stich. 321/322. 327. 329. Trin. 288. 289/290. 834? 836? Truc. 114. 449/450? 606. 607/608. 613? 614. 616. 618 (= 249).

III 2. Anapaestici octonarii: Aul. 151/152. 713—719. 721—725. Bacch. 1076. 1078. 1081. 1082. 1086. 1089. 1090. 1092—1100. 1151. 1152? 1153. 1167. 1172. 1182. 1193? 1194. Capt. 208. Cas. 165/166. 182. 210/211. 217—219. 222—227. 239. 719—722. 727. 728. 819/820. 878—882. Cist. 25. 679. 688. 698. 699. Curc. 126—131 (5). 138. 139. Epid. 170b—172 (1). Men. 588. 981? 982. 983. 984? Mil. Gl. 1021? Most. 862. 878. 888. 895/896? Pers. 168—170. 173. 174. 491. 493. 494. 496—500. 753. 755—757. 760—767. 769. 780. 781. 782. 785—787. 789 790—793. 794? 795. 796. 843—847. Poen. 1174—1178. 1180. 1181? 1182. 1187. 1188. 1191a. Pseud. 133—137. 165—168. 174. 175. 178—180. 182—184. 230. 232. 574. 575. 580. 583. 588. 592. 595—598. 601. 603. 905—907. 908. 910—913. 941. 942. 944. 947. 948. 1103. 1104. 1111/1112. 1120. 1261. 1315. 1316. 1322—1324. 1328/1329. Rud. 187a? 220—224. 227. 912—914 (2). 921. 928—932. Stich. 309—311. 312? 319/320. 328. Trin. 290/291. 292. 299/300. 820—830. 832. 833. 835. 837—839. Truc. 103—108 (3)? 109—112. 553. 558? 559. 571. 603. 604/605. 609? 610—612. 615? 617. 711 (= 257).

III 3. Anapaestici octonarii hypermetri: Amph. 1062. Cas. 821/822. Poen. 1183. 1191ª? Pseud. 602. 939ª. Truc. 572/573?

III 4. Anapaestici dimetri acatalecti: Aul. 146. 149. 150. Capt. 206ª. Bacch. 616. 1084. 1116. 1158. 1179. Capt. 215ª. Cas. 167. 205—208. 646. 647. 660. 661. 734—736 (2). 741. 751. 823. 841. 890—892. Cist. 8. 10. 207. 209. 214—216. 221. 223. 225. 226. 689. Curc. 97ᵇ. 114. 140 Men. 351. 353. 354. 361—365. 367. 368. Merc. 337. 339. 340. Most. 89ª. 94. 331. 332. 876. 889. 902ª. Pers. 175—180. 773ª. Poen. 1191ᵇ. Pseud. 239ª. 240ª. 241ᵇ. 242ª. 591. 1131. Rud. 919. 933ᵇ—937ª (8). 956ª—961ᵇ (12). Stich. 6. 18—27. 29—31. 33—37 (4). 39—43. 45. 46. 326ª. 326ᵇ. Trin. 237ª. 242ª. 242ᵇ. 256—259. 262—268 (10). 274. 275. 278ª. 278ᵇ. 294. 296. 298. 840—841 (3). 1115—1119. Truc. 124—126. 568. Fragm. fab. cert. 34 (= 162).

III 5. Anapaestici dimetri catalectici: Amph. 177. 574. Aul. 726. Bacch. 626ª—627ᵇ. (4). 1155ª. 1155ᵇ. 1192ᵇ. 1200. 1203. Cas. 204. 209. 250. 742. 743. 749. 751. 836. 893. Cist. 210. 213. 218—220. 222. 224. 229. Men. 360. Most. 859. 861. 901. 903. Pers. 490. 758ᵇ. 759ᵇ? Pseud. 239ᵇ? 242ᵇ. 599? 909ª. 909ᵇ. 916—918. 1110. 1278ᵇ. 1297. 1317—1319. Rud. 187ᵇ. 216ᵇ. 933ª. 937ᵇ. Stich. 16. 17. 28. 32. 38. 44? 47. 313—318. 323—325. Trin. 237ᵇ. 261. 269. 842. Truc. 113ª. 113ᵇ. 567 (= 78).

III 6. Anapaestici dimetri hypercatalecti: Cas. 829. Trin. 287ª? 287ᵇ?

III 7. Anapaesticae tripodiae acatalectae: Cas. 249. 746. 747. 752. Cist. 206. Men. 366. Truc. 448.

III 8. Anapaesticae hexapodiae acatalectae: Truc. 96? 98? 99? 451. 452/453. 566.

III 9. Anapaesticae hexapodiae catalecticae: Truc. 95? 97?

III 10. Anapaestici monometri catalectici: Cas. 740ª. 740ᵇ. 900. Cf. I 11.

III 11. Anapaestici monometri acatalecti: Cas. 897. Cist. 208. Pseud. 1122.

III 12. Anapaestici monometri hypercatalecti: Cas. 160. 753. 754ª. 754ᵇ. 757ª. 757ᵇ. 843—846. 874. 958. Cist. 211. 212. 217. Epid. 167. 170ª. Pseud. 141. 936. Trin. 277. Cf. I 16. 19. III 13.

III 13. Anapaestici monometri hypercatalecti bis positi: Cist. 4. Most. 874. Poen. 238. 240.

III 14. Anapaestici incerti generis: Cas. 726. 902. Cist. 700. 701. Men. 985. Most. 860? Pseud. 240ᵇ. 241ª. Truc. 569. 619.

IV 1. Cretici tetrametri acatalecti: Amph. 219—221. 224—226. 227? 228—232. 234? 235. 236. 238—241. 243. 244. 246. Asin. 127—129. 131. 132. 134. 136. 137. Bacch. 8. 22? 23. 644. 647—649. 1109—1111. 1113—1115. Capt. 204. 205. 206^b. 210. 213. 216—222. 235—239. 835. Cas. 150. 157. 168/169. 186—194. 199—202. 232—235. 247. 621—627. 641—643. 883. 950. 951. Cist. 690. Curc. 99. 100. 105—109. 118. 119. 133. 135. 147—154. Epid. 168. 173—176. 178. 320—323. 538. Men. 112. 113. 115—118. 578. Most. 105. 106. 110. 112. 114. 139. 140? 144. 334. 713. 715. 716. 718—720. 741. 722. 724. 729—731. 734—736. 738. 879. 881. Pers. 17. 758^a. 759^a. 804. Pseud. 260. 261. 920. 921. 926—930. 932—935. 1118. 1289. 1290. 1298. 1299. 1303. 1304. 1306. 1307. Rud. 199^a. 202. 207. 208. 211. 213. 214. 233—236. 237? 238—252. 266—272. 274—277. 664. 665. 666? 669—673. 678^a? 678^b. 679—681^a. 949. 950. Trin. 243. 281. Truc. 582. 585. 588. 591. 599—602. 622—625. 723. 725 (= 255).

IV 2. Cretici tetrametri catalectici: Cas. 214. 216. Men. 358. Most. 329. Rud. 273? Trin. 244. 246. 248/249? 250. 251. 279. 283. 293. 295. 297.

IV 3. Cretici trimetri acatalecti: Cas. 151. Most. 338. Pseud. 1119. Rud. 199^b. 201^a.

IV 4. Cretici dimetri acatalecti: Capt. 207^a. 211. Cas. 952. Curc. 113^b. Epid. 75. 76. 85. 87. 89. 90^b. 92. 94. 96. 98. Pseud. 1108. Truc. 594. Cf. I 22. II 21.

IV 5. Creticus dimeter catalecticus: Truc. 123. Cf. II 20.

IV 6. Cretici dimetri acatalecti cum trochaicis dimetris catalecticis: Amph. 223. 233. Cas. 628. Most. 137. Rud. 677.

IV 7. Creticus dimeter acatalectus cum trochaico dimetro acatalecto: Pseud. 1314. Cf. IV 8—11.

IV 8. Cretici dimetri acatalecti cum trochaicis tripodiis catalecticis: Amph. 242. Asin. 130. 135. Bacch. 21. 621. 622? 623. 624? 650. 663—667. Cas. 750. 817. 873. Epid. 169. Most. 108. 109. 113. 116. 133—136. 141. 149. 150? 326. 337. 342. 343. 690—692. 694. 695. 698—701. 707. 708. 710. 711. 712. 714. 717. 739. Pseud. 262. 1116. 1117. 1285. 1286? 1287. 1288. 1292. 1294. 1296. 1300. 1308. 1309. 1311. 1312. Rud. 210? 951. Truc. 118. 589. 590? Fragm. fab. cert. 110 (= 71).

IV 9. Cretici dimetri acatalecti cum trochaicis tripodiis acatalectis: Cas. 147. 149. 195. 213. Pseud. 1248. 1249?

IV 10. Cretici dimetri acatalecti cum trochaicis monometris acatalectis: Capt. 214. Trin. 271. 272. 273?

IV 11. Cretici dimetri acatalecti cum thymelicis (– ⏑ ⏑ ⏑ –):

Amph. 245. Bacch. 1112. Most. 336. 339—341. 693. 696. 697. 702. 703? 706. Pseud. 1301. Rud. 203. 209. 212. 215. 216[a]?

IV 12. Creticus monometer cum trochaico monometro acatalecto: Amph. 237.

IV 13. Creticus monometer cum trochaico dimetro catalectico: Truc. 592?

IV 14. Cretici incerti generis: Cas. 884. 885. Most. 327. 725? 726. Rud. 210. Fragm. fab. inc. 37.

V 1. Bacchiaci tetrametri acatalecti: Amph. 173—176. 178. 551—573. Aul. 120—130. 147. 148. Bacch. 15—19. 618. 619. 1121[a]. 1122. 1123. 1125. 1126. 1128—1136. 1138. 1139[a]. 1140[a]. Capt. 226—230. 781—783. 785—790. 922—927. Cas. 144—146. 155. 648—653. 654? 655. 657. 664. 666—673. 675. 676. 684. 686—690. 691?—693. 696—701. 704. 737—739. 827. 828. 832. 835. 837. 842. 855—858. 860—863. Cist. 1—3. 11. 12. 20. 21. 23. 30. 31. 34. 36. 37. 673. 674. 680—687. Curc. 113[a]. 115. Men. 587. 753—761. 764—772. 966—968. 970. Merc. 335. 336. 342—355. 357. 358. 360. 361. Most. 85. 87. 88. 89[b]. 91—93. 95—97. 99—101. 120—122. 124. 126. 316. 785—789. 791. 793. 795—803. 871. 875. Pers. 253. 805? 807. 808? 810. 813—816. Poen. 210. 212. 213. 215—217. 219—229. 234—237. 241. 243. 246? 248—250. 252. 255—257. Pseud. 244—248. 250—254. 257. 258. 581. 582. 1105. 1106. 1126. 1128—1130. 1246. 1247. 1251. 1252. 1265. 1266. 1270. 1271. 1276? 1281. 1282. Rud. 190—192. 196. 204. 258—262. 278—282. 286. 288. 667? 668? 674. 906—911. 915—917. 918? Trin. 223—231. Truc. 211. 212. 454—457. 458? 459. 460—464. 569. 570? 574. 712. 713. 715? 716? 720 (= 378).

V 2. Bacchiaci tetrametri catalectici: Cas. 656. 867. Men. 969. 971. Most. 313. Poen. 244.

V 3. Bacchiacus trimeter acatalectus: Poen. 245.

V 4. Bacchiaci dimetri acatalecti: Men. 582. Most. 127. Poen. 247. Rud. 263? 675[a]. Trin. 232. Truc. 552. 717.

V 5. Bacchiacus dimeter catalecticus: Bacch. 1137. Cf. V 6.

V 6. Bacchiaci dimetri catalectici bis positi: Pers. 809. 811.

V 7. Bacchiaci hexametri acatalecti: Amph. 633—640. Truc. 551? 718?

V 8. Bacchiacus hexameter catalecticus: Truc. 554?

V 9. Bacchiaci octonarii: Pseud. 1330—1335 (3).

V 10. Bacchiaci continui: Men. 571—577.

V 11. Bacchiacus dimeter acatalectus cum iambico dimetro catalectico: Cas. 831.

V 12. Bacchiaci dimetri acatalecti cum iambicis monometris

hypercatalectis: Bacch. 1127. Cas. 658. 662. 663. 665. 685. 694. 695. 705. 840. Cist. 35. Curc. 116. Most. 86. 125. 313. 314. 783. 790. 792. Poen. 242.

V 13. Bacchiacus tetrameter catalecticus cum iambico monometro hypercatalecto: Bacch. 1120.

V 14. Bacchiacus dimeter acatalectus cum iambico monometro hypercatalecto: Cist. 13? Cf. V 12.

V 15. Bacchiaci incerti generis: Cas. 659. 702. 703. Men. 584. Most. 890. Rud. 205^{a}.

VI 1. Dactylici hexametri catalectici in syllabam: Cas. 644. Curc. 96. 97^{a}.

VI 2. Dactylici tetrametri catalectici in syllabam: Cas. 937—940. Curc. 136. Cf. VI 5—8.

VI 3. Dactylici tetrametri catalectici in syllabam bis positi: Cas. 748. Men. 114.

VI 4. Dactylici trimetri catalectici in syllabam: Curc. 120^{b}. 121^{a}.

VI 5. Dactylicus trimeter catalecticus in syllabam cum iambico monometro acatalecto: Curc. 101.

VI 6. Dactylici trimetri catalectici in syllabam cum 'basibus': Bacch. 989^{b}—990^{c} (4).

VI 7. Dactylici trimetri catalectici in syllabam et adonii cum 'basibus': Cas. 959/960. 961/962. Rud. 952/953. 954/955.

VI 8. Dactylicus trimeter catalecticus in syllabam et trochaica tripodia acatalecta cum 'basi': Men. 111.

VII Thymelici monometri (– ⏑ ⏑ ⏑ –): Truc. 120. 121. Cf. II 22. IV 11.

VIII Choriambici dimetri cum trochaicis tripodiis acatalectis: Asin. 133? Cas. 629. Men. 110 [sies]?

IX Versus incertiores quorum ictus plerumque omisimus: Amph. 159—172. 179 (iamb.?). 575—584 (troch.?). 641—653 (bacch.?). fragm. I (troch.?) II. VI. XV—XIX. Asin. 133 (choriamb. dim. cum trip. troch.). Aul. 131—145. 832 (iamb.). Bacch. 6. 9. 13. 14. 24. 25. 31. 617 (anap.). 625. 629—639. 651—662. Capt. 212. 232—234 (2). 497—515. (14). 836 (cret.?). Cas. 156 (cret.?). 159. 164 (iamb. penthem. bis pos.?). 170—181. 183—185 (2). 196—198 (2). 203. 215 (cret.). 678—683. 815/816. 834. 839 (bacch.). 864/865. 866. 868—872 (3). 886. 888—889. 895. 896. 901. 903—909. 912^{a}. 912^{b}. 915—929 (13). 934—936. 943—949. 957. Cist. 9. 14—17 (2). 27—29 (2). 227/228 (anap.?). 230. 373 (iamb. sept.?). 434—449. 458. 459 (iamb.). 672 (anap.?). 676. 677. 691. 693. 697 (iamb. sept.?). Curc. 98^{a}. 98^{b}. 112 (cret. monom. cum troch. trip. catal.). 121^{b}. 122 (anap.?). 124. 125. 155—157. Epid. 29 (iamb.)

57. 67. 68. 177 (iamb. sen.?). 183/184. 187. 324. 325. 327—330 (3). 335. 527—530. 533—535. 539—540^{c} (4). Men. 110. (choriamb. dim. cum troch. trip. cat. [sies]?) 579—581 (2). 592. 593. 601 (iamb.). 762—763 (4). 773/774. 972—978 (8). 981. Merc. 338. Most. 119. (troch.?). 123. 129—131. 151—153 (2) [cret. dim. cum troch. dip. cat.]. 319—324 (5). 335. 732. 863—869 (6) [iamb.]. 873. 887. 891. Pers. 29^{a} (troch.). 33. 251. 252. 254. 277—278^{b} (3). 775—777 (2) [iamb.]. 797—803 (5). 806. 817. 818. 848. 855^{b} (iamb.). 856^{b}. Poen. 211. 214. 218 (bacch.). 230—233. 251. 253/254. 1189—1190 (anap.). Pseud. 263^{a}. 263^{b}. 586. 587. 931. 950. 1114. 1115. 1127. 1135^{a} (troch.). 1250. 1255/1256. 1262/1263. 1264. 1320. Rud. 186. 188—189 (anap.). 193. 194. 205^{b}. 253^{a}. 253^{b}. 287. 925—927. 947. 948. Stich. 1—2^{b} (3). 45 (anap.). Trin. 239^{a}—241 (4). 245. 260^{b}. 270. 831 (anap.). Truc. 117. 127. 248—250 (2). 555—557. 583. 584. 597. 598. 714. 721 (bacch.). Fragm. passim.